

นิทานเรื่องศรีธรรมาสูตย์ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

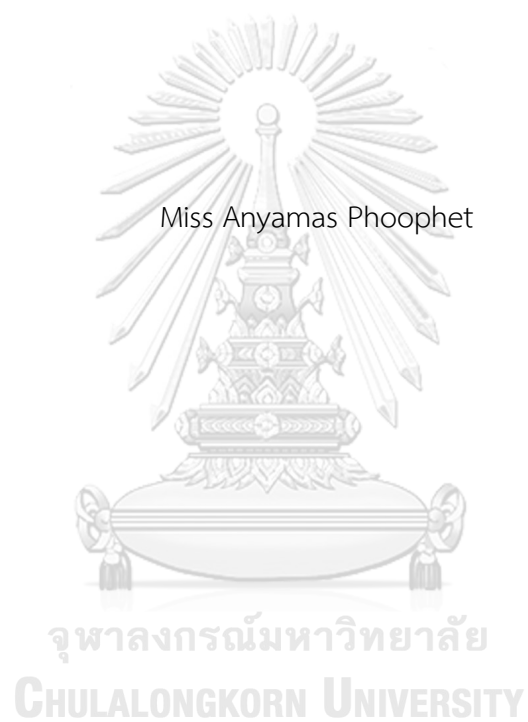
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Sri Thanonchai Tales in Thai Contemporary Printed Media

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2017

Copyright of Chulalongkorn University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นิทานเรื่องศรีธรรมาโศภิตในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

โดย

นางสาวอัญมณี ภูเพ็ชร

สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ภักดีผาสุข

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนาน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประมิ่ง จารุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ภักดีผาสุข)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. กัญญา วัฒนกุล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อัญมิต ภูเพชร : นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย (Sri Thanonchai Tales in Thai Contemporary Printed Media) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. ศิริพร ภักดีผาสุข, หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูนที่พบทั้งหมดในปัจจุบันจำนวน 8 เรื่อง และศึกษาพลวัตและบทบาทของนิทานเรื่องศรีธนญชัยที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิม 2) ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน 3) ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ โดยมีลักษณะการนำองค์ประกอบนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย 3 แนวทาง คือ 1) การคงองค์ประกอบเดิม เช่น อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ อนุภาคตัวละครสำคัญ ความเป็นนิทานเจ้าปัญญา 2) การดัดแปลงองค์ประกอบ เช่น อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ อนุภาคตัวละครสำคัญ แนวคิดสำคัญ 3) การเพิ่มเติมองค์ประกอบ เช่น อนุภาคตัวละครสำคัญ แนวคิดสำคัญ องค์ประกอบที่สร้างอารมณ์ขัน

พลวัตในนิทานกลุ่มที่คงเค้าโครงเรื่องเดิมมี 2 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากเรื่องศรีธนญชัยมาเป็นนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน 2) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่ ในนิทานกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน และในนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ พบพลวัต 3 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ 2) การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อความรู้ทางวิชาการและการสอนศีลธรรม 3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย ได้แก่ การเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ใหม่เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม การเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบที่มีลักษณะแปลกใหม่ น่าสนใจ การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครเอกให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ใหม่ การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์เพื่อนำเสนอเรื่องในแง่มุมใหม่ การยืมอนุภาคตัวละครจากวรรณคดีเรื่องอื่นมาใช้ และการยืมอนุภาคเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องอื่นมาใช้ การปรับเปลี่ยนดังกล่าวสัมพันธ์กับการอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทย และการสร้างจุดขายของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคในสังคม การปรับเปลี่ยนนี้ส่งผลให้นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความเพลิดเพลิน บทบาทในการอบรมระเบียบสังคม และบทบาทในการเป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา ภาษาไทย

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ภาษาไทย

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2560

5780193622 : MAJOR THAI

KEYWORDS: SRI THANONCHAI/ FOLKTALES/ DYNAMICS/ THAI CONTEMPORARY PRINTED MEDIA

ANYAMAS PHOOPHET: Sri Thanonchai Tales in Thai Contemporary Printed Media. ADVISOR: ASST. PROF. SIRIPORN PHAKDEEPHASOOK, Ph.D., pp.

This study aimed at examining the adaptive use of the folktales of Sri Thanonchai in Thai contemporary printed media, specifically in eight picture books and comic strips. In addition, this study also investigated the dynamics and roles of the folktales of Sri Thanonchai in Thai contemporary printed media. The analysis reveals that the folktales of Sri Thanonchai in Thai contemporary printed media can be classified into three groups: 1) the folktales of Sri Thanonchai that retain the original storyline; 2) the folktales of Sri Thanonchai that exhibit partial modification and creation; and 3) the folktales of Sri Thanonchai that display new creation. Moreover, it is found that there are three methods of incorporating elements of the folktales of Sri Thanonchai in Thai contemporary printed media, which consist of: 1) preservation of the original elements, such as motifs of major events, motifs of main characters, and the nature of trickster tale; 2) modification of elements, such as motifs of major events, motifs of characters, and themes; and 3) addition of elements, such as motifs of main characters, some key concepts, and some humorous elements.

The dynamics in the folktales of Sri Thanonchai that retain the original storyline comprise two features: 1) modification from oral narrative to a picture book and a comic strip and 2) modification of the contents to correspond to new forms of media. Regarding the folktales of Sri Thanonchai that exhibit partial modification and creation and the folktales of Sri Thanonchai that display new creation, three features of dynamics are found: 1) modification from oral narrative to a picture book and a comic strip; 2) modification of the objectives to serve as a medium for disseminating academic knowledge and moral teachings; and 3) modification of the contents to correspond to new forms of media and contemporary contexts, which includes addition of new events to provide academic and moral knowledge, addition of supporting characters with unique and interesting attributes, modification of main characters' attributes to be in accordance with the new objectives and storyline, modification of events to present the story in a new perspective, and incorporation of characters and events from other literatures. Such modifications correlate with the preservation and promotion of Thai folktales, as well as the development of unique selling points of the printed media to captivate the attention of consumers in the society. As a consequence of these modifications, it can be observed that the folktales of Sri Thanonchai in Thai contemporary printed media played a role in providing entertainment, reinforcing social rules, and serving as a modern form of educational media.

Department: Thai

Student's Signature

Field of Study: Thai

Advisor's Signature

Academic Year: 2017

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ภักดีผาสุข อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำอันทรงคุณค่า ตลอดจนสละเวลา ตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์อย่างละเอียด ให้ความกรุณา สนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด อีกทั้งให้คำปรึกษาเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และขอระลึกถึงพระคุณครูตลอดไป

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร. ประมินท์ จารูวร และอาจารย์ ดร.กัญญา วัฒนกุล คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณา ตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างละเอียด และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำ วิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นในระดับปริญญาโท รหัส 57 ทั้งสายวรรณคดีและสายภาษาทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ ใต้ถ้ำทุกซอกซอก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมไปถึงช่วยเหลือ เกื้อกูลผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณชนัญชิตา บุญเหาะ ที่คอยให้ ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ อยู่เคียงข้าง และให้กำลังใจอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณ ทัดดาว รักมาก ผู้เป็นที่พึ่งยามยากและให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลตลอดการทำวิจัย ขอขอบคุณ คุณ ปารีฉัตร พิมล คุณรัมรดา กองช้าง คุณกริธากร สังข์กุล คุณชวพันธ์ เพชรไกร คุณชุตินันท์ มาลา ธรรม คุณทับทิม แซ่เหลียง และคุณอภิรักษ์ บุญยัง สำหรับมิตรภาพ คำแนะนำ และความ ช่วยเหลือ และขอบคุณ คุณ Gabriel Lubeigt ผู้เปิดโลกทัศน์และนำทางให้ผู้วิจัยได้มี ประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่าในช่วงเวลาหนึ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ผู้ซึ่งให้การส่งเสริมและ สนับสนุนทุกสิ่งทุกอย่างอย่างไม่มีเงื่อนไข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	12
สารบัญภาพ	15
บทที่ 1 บทนำ	17
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	17
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	23
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	23
1.4 ขอบเขตการวิจัย	23
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	24
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	24
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสังคมไทย	25
2.1 แนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม	25
2.2 แนวคิดเรื่องอนุภาค.....	28
2.3 แนวคิดเรื่องแบบเรื่องของนิทาน	32
2.4 แนวคิดเรื่องคติชนสร้างสรรค์	34
2.5 ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชนในสังคม	35
2.6 นิทานมุกตลก.....	38
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนิทานพื้นบ้านเรื่องศรีธนญชัย	43

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม	47
2.7.3 งานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขัน	50
2.8 นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสังคมไทย	54
บทที่ 3 การนำนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	59
3.1 ภาพรวมของการสร้างนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	59
3.1.1 รูปแบบของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย.....	59
3.1.1.1 นิทานภาพ.....	59
3.1.1.2 หนังสือการ์ตูน.....	60
3.1.2 ลักษณะของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	61
3.1.2.1 ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิม	62
3.1.2.2 ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ บางส่วน.....	63
3.1.2.3 ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการสร้างสรรค์ใหม่	64
3.2 ลักษณะการนำองค์ประกอบนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในการสร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทย ร่วมสมัย	66
3.2.1 การคงองค์ประกอบเดิม	68
3.2.1.1 อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ	68
3.2.1.2 อนุภาคตัวละครสำคัญ.....	84
3.2.1.3 ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา.....	90
3.2.1.4 แนวคิดสำคัญ	102
3.2.1.5 อารมณ์ขัน.....	111
3.2.2 การดัดแปลงองค์ประกอบ	113
3.2.2.1 อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ	114
3.2.2.2 อนุภาคตัวละครสำคัญ.....	127

3.2.2.3	ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา.....	155
3.2.2.4	แนวคิดสำคัญ.....	156
3.2.2.5	อารมณ์ขัน.....	158
3.2.3	การเพิ่มเติมองค์ประกอบ.....	159
3.2.3.1	อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ.....	160
3.2.3.2	อนุภาคตัวละครสำคัญ.....	172
3.2.3.3	ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา.....	187
3.2.3.4	แนวคิดสำคัญ.....	189
3.2.3.5	อารมณ์ขัน.....	191
บทที่ 4	พลวัตและบทบาทหน้าที่ของนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย.....	203
4.1	พลวัตในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย.....	203
4.1.1	พลวัตในนิทานกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิม.....	203
4.1.1.1	การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากเรื่องศรีธนญชัยให้เป็นนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน.....	204
4.1.1.2	การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่.....	206
4.1.2	พลวัตในนิทานกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน.....	213
4.1.2.1	การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ.....	213
4.1.2.2	การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อความรู้ทางวิชาการและการสอนศีลธรรม.....	215
4.1.2.3	การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย.....	217
4.1.3	พลวัตในนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่.....	236
4.1.3.1	การปรับเป็นหนังสือการ์ตูน.....	236
4.1.3.2	การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อการสอนคุณธรรมและวิชาการ.....	238

4.1.3.3 การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย	244
4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	257
4.2.1 การอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทย	257
4.2.2 การสร้างจุดขายของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค	258
4.2.2.1 ตอบสนองความต้องการรับสื่อที่มีความทันสมัยและแปลกใหม่	258
4.2.2.2 ตอบสนองความต้องการสื่อที่ช่วยสร้างโอกาสในการแข่งขันทางการศึกษา	263
4.3 บทบาทของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	264
4.3.1 บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน	264
4.3.2 บทบาทในการอบรมระเบียบสังคม เพื่อรักษาบรรทัดฐานทางพฤติกรรมให้สังคม	267
4.3.2.1 ให้ข้อคิดสอนใจ	267
4.3.2.2 สั่งสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม	267
4.3.3 บทบาทในการเป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่	268
4.3.3.1 ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์	268
4.3.3.2 ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	269
4.3.3.3 ความรู้ด้านคณิตศาสตร์	269
4.3.3.4 ความรู้ด้านภาษาไทย	270
4.3.3.5 ความรู้ทั่วไป	270
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	273
5.1 สรุปผลการวิจัย	273
5.1.1 ลักษณะการนำองค์ประกอบนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	273
5.1.1.1 การคงองค์ประกอบเดิม	273
5.1.1.2 การดัดแปลงองค์ประกอบ	276

5.1.1.3 การเพิ่มเติมองค์ประกอบ	278
5.1.2 พลวัตของนิทานศรีธรรมาธิปไตยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	281
5.1.2.1 พลวัตในกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิม	281
5.1.2.2 พลวัตในกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่	282
5.1.2.3 พลวัตในนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่	283
5.1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนของนิทานศรีธรรมาธิปไตยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	286
5.1.3.1 การอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทย	286
5.1.3.2 การสร้างจุดขายให้แก่ผู้บริโภคในสังคม	286
5.1.4 บทบาทของนิทานศรีธรรมาธิปไตยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	287
5.1.4.1 บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน	287
5.1.4.2 บทบาทในการอบรมระเบียบสังคม ปลูกฝังค่านิยม	288
5.1.4.3 บทบาทในการเป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่	288
5.2 อภิปรายผล	288
5.2.1 นิทานศรีธรรมาธิปไตยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยกับแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม	288
5.2.2 นิทานศรีธรรมาธิปไตยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยกับแนวคิดคติชนสร้างสรรค์	292
5.2.3 ข้อสังเกตอื่น ๆ	294
5.3 ข้อเสนอแนะ	294
รายการอ้างอิง	295
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	300

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงการเทียบโครงเรื่องระหว่างเรื่องซินเดอเรลลากับปลาปู้ทอง.....	33
ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมแนวทางการสร้างนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย.....	65
ตารางที่ 3 สรุปภาพรวมการนำเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย.....	67
ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นภาพรวมของการนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในนิทานศรีธนญชัยที่นำมาใช้สร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย.....	72
ตารางที่ 5 แสดงภาพรวมการนำอนุภาคเหตุการณ์มาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย.....	79
ตารางที่ 6 แสดงภาพรวมการนำความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญามาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย.....	94
ตารางที่ 7 สรุปการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์.....	115
ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ E ศรีธนญชัยน่าอึ้งในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญญ์และดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์.....	120
ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ M1 สร้างเรือนทองในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญญ์และดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์.....	121
ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ M6 ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงานในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญญ์และดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์.....	122
ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ M16 หากไม่ถึงที่ตาย ทำอย่างไรก็ไม่ตายในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญญ์และเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์.....	123
ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ N2 เหตุการณ์มุงหลังคาวัด ในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญญ์และดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์.....	125
ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ I ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนมสร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนม ในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญญ์และเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่.....	126
ตารางที่ 14 แสดงการดัดแปลงอนุภาคตัวละครในเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์.....	134

ตารางที่ 15 แสดงการดัดแปลงอนุภาคตัวละครในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนแก่ เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่).....	139
ตารางที่ 16 สรุปรูปภาพรวมการดัดแปลงแนวคิดสำคัญในเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟ็อวาล์.....	156
ตารางที่ 17 สรุปรูปภาพรวมการดัดแปลงแนวคิดสำคัญในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนแก่ เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่) และเรียนแก่ เก็งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่).....	157
ตารางที่ 18 แสดงการเพิ่มเติมอนุภาคเหตุการณ์สำคัญ.....	161
ตารางที่ 19 แสดงอนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ในกลุ่มที่คงเค้าโครงเรื่องเดิม	207
ตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบการลำดับเหตุการณ์ระหว่างเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และ ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์.....	211
ตารางที่ 21 แสดงการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์ในนิทานศรีธนญชัยใน สื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน.....	218
ตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงระหว่างเรื่องศรีธนญชัย จอมปราชญ์และเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟ็อวาล์	219
ตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนอนุภาคเหตุการณ์เพื่อให้ มีความร่วมสมัยระหว่างเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟ็อวาล์	220
ตารางที่ 24 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนอนุภาคเหตุการณ์เพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องใหม่ระหว่างเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และเรื่องดัดหลัง ศรีธนญชัยโดยฟ็อวาล์	221
ตารางที่ 25 แสดงการเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทย ร่วมสมัยกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน.....	222
ตารางที่ 26 แสดงการเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครระหว่างเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์ และเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟ็อวาล์	223
ตารางที่ 27 แสดงการดัดอนุภาคเหตุการณ์ในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยกลุ่มที่มี การดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน	225

ตารางที่ 28 แสดงการสร้างสรรค่อนุภาคเหตุการณ์ใหม่ในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน.....	229
ตารางที่ 29 แสดงการเปรียบเทียบสลับเหตุการณ์ระหว่างเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ล	234
ตารางที่ 30 แสดงการเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ใหม่ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่	244
ตารางที่ 31 แสดงการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคตัวละครในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่	250
ตารางที่ 32 แสดงการเปลี่ยนแปลงอนุภาครายละเอียดระหว่างเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่.....	252
ตารางที่ 33 แสดงการเปรียบเทียบการยืมอนุภาคเหตุการณ์ระหว่างวรรณคดีเรื่องทศชาติชาดกและศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่	255

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิม	63
ภาพที่ 2 เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน	64
ภาพที่ 3 เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการสร้างสรรค์ใหม่	65
ภาพที่ 4 การดัดแปลงรูปลักษณะอนุภาคตัวละครในเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอาร์ล	128
ภาพที่ 5 ศรีธนญชัย	130
ภาพที่ 6 เหง้าเจียหรือหอกคง	130
ภาพที่ 7 เหง้าเจียหรือหอกคง	131
ภาพที่ 8 ภาพเปรียบเทียบระหว่างศรีธนญชัยและอิคคิวซัง	132
ภาพที่ 9 ภาพเปรียบเทียบระหว่างศรีธนญชัยและโคนัน	133
ภาพที่ 10 ศรีธนญชัยถูกขยายขยายขมลงโทษด้วยการล่ามโซ่และปล่อยให้อดข้าว	135
ภาพที่ 11 ศรีธนญชัยถูกหลวงนายศรีแก้วตีด้วยการปลอมเป็นควายผีมาหลอกจนจับไข้	136
ภาพที่ 12 สมภารสนับสนุนและส่งเสริมให้ศรีธนญชัยไปโรงเรียน	153
ภาพที่ 13 นางเหราและนายนั้นทา	155
ภาพที่ 14 แมวเต้นรำไปตามเสียงเพลงจนขาดใจตาย	159
ภาพที่ 15 พีอาร์ล นักชุกเจ้าปัญญา	173
ภาพที่ 16 พีโอและน้องส้ม	173
ภาพที่ 17 สมศรี บุตรสาวบุญธรรมของบิดาและมารดาศรีนวล	174
ภาพที่ 18 ภาพเปรียบเทียบขบวนการโกะเรนเจอร์และขบวนการ Super Ranger	175
ภาพที่ 19 ตัวละครหนุมาน ผู้สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และให้ความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ	175
ภาพที่ 20 เพื่อนของศรีธนญชัย	176
ภาพที่ 21 กำเนิด	178

ภาพที่ 22 คนิงและไม้ไผ่.....	181
ภาพที่ 23 ชมพลา.....	184
ภาพที่ 24 โจรสามพี่น้อง.....	184
ภาพที่ 25 ลิง สัตว์เลี้ยงของศรีธนญชัย.....	185
ภาพที่ 26 ภาพเปรียบเทียบครุอัลเบิร์ตและอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์.....	186
ภาพที่ 27 การสร้างตัวละครที่มีความบกพร่องทางรูปร่าง.....	198
ภาพที่ 28 การสร้างพฤติกรรมของตัวละครที่มีความบกพร่องทางลักษณะนิสัย.....	198
ภาพที่ 29 การสร้างภาพที่แสดงความไม่เข้ากัน.....	200
ภาพที่ 30 ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา.....	204
ภาพที่ 31 ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์.....	205
ภาพที่ 32 ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา.....	206
ภาพที่ 33 มารดาของหลวงนายศรีชาติใจตาย.....	213
ภาพที่ 34 ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน.....	214
ภาพที่ 35 ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวล์.....	214
ภาพที่ 36 ศรีธนญชัยหวาดกลัวผีควาย.....	225
ภาพที่ 37 พี่หนุมนานผู้ให้ความรู้ทางวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม.....	235
ภาพที่ 38 ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่.....	237
ภาพที่ 39 เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนิงกับไม้ไผ่).....	237
ภาพที่ 40 เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนิงกับไม้ไผ่).....	238
ภาพที่ 41 ศรีธนญชัยและผองเพื่อนสวมใส่ชุดนักเรียน และภาพชมพลานุ่งโจงกระเบนและผูกเนคไท.....	252
ภาพที่ 42 ภาพการ์ตูนสรุปความรู้ทางภาษาอังกฤษ.....	264
ภาพที่ 43 การให้ความรู้เรื่องคำศัพท์ในหัวข้อ My house and home.....	269
ภาพที่ 44 การให้ความรู้เรื่องแผนภูมิ.....	270
ภาพที่ 45 ภาพเปรียบเทียบนางเหราและนายันทาทำท่าแสดงความรัก.....	291

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศรีธนญชัยเป็นนิทานพื้นบ้านซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายของไทยและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศรีธนญชัยจัดเป็นนิทานประเภทมุขตลก (Jest) ความขบขันอยู่ที่ความแหวกขนบของพฤติกรรมการใช้ไหวพริบบุद्धิภาพของตัวละครเอก ลักษณะหรือบุคลิกของตัวละครศรีธนญชัยสามารถจัดอยู่ในประเภทนิทานคนเจ้าปัญญาแบบฉลาดแกมโกง (Trickster tales) ซึ่งเป็นประเภทย่อยของนิทานมุขตลก กล่าวคือตัวละครแสดงลักษณะพิเศษของความเป็นคนที่มีสติปัญญา มีบุद्धิภาพไหวพริบและมีเล่ห์เหลี่ยม สามารถแก้ไขปัญหาคำต่าง ๆ เอาตัวรอดไปได้อย่างไม่มีใครคาดคิด (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2525: 78) ด้วยภาพลักษณ์พระเอกเจ้าปัญญา ฉลาดแกมโกง และเป็นตัวตลก ทำให้ศรีธนญชัยมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ แม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ภาพลักษณ์เหล่านี้ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากความทรงจำของผู้คนในสังคม (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2525: 119)

นิทานพื้นบ้านเรื่องศรีธนญชัยเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะหรือเรื่องเล่าของชาวบ้านที่ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับต้นกำเนิด สมัยที่แต่งและชื่อผู้แต่งแต่อย่างใด ต่อมาเรื่องแพร่หลายไปถึงราชสำนักในกรุงเทพฯ ราชสำนักจึงได้นำเนื้อหาของเรื่องมาเรียบเรียงโดยมิได้ระบุชื่อของผู้ที่เรียบเรียงไว้ เมื่อเทคโนโลยีการพิมพ์เข้ามาสู่ประเทศไทย เรื่องศรีธนญชัยก็เป็นที่รู้จักกันในวงกว้างมากขึ้น นอกจากนี้นิทานเรื่องนี้ยังปรากฏในภูมิภาคของไทยไปถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ธนัญชัยของประเทศกัมพูชาและเวียดนาม เชียงเมียงของประเทศลาว อาบูนาวัส (Abu Nawas) ของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ งะเล็ดโด่ งะใหญ่และสะก้าตาวซ่าของประเทศพม่า และฮวน ปูซอง (Juan Pusong) ของประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2541: 178-179)

ความเจ้าปัญญาของตัวละครที่แสดงออกมาอย่างพลิกความคาดหมายหรือคาดไม่ถึง ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันพร้อมได้สาระคุณค่าด้านความคิดในแง่มุมต่าง ๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการผลิตซ้ำและแพร่กระจายอยู่เสมอ ดังความคิดเห็นของท่านอาสาเถร (นิทานศรีธนญชัย-เชียงใหม่, 2513: 4 อ้างถึงในกัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2525: 119) ผู้เขียนคำนำของหนังสือ “นิทานศรีธนญชัย-เชียงใหม่” ที่ว่า

เหตุที่มีคนชอบอ่านชอบฟังนิทานนี้นั้น พอสันนิษฐานได้ว่าเป็นด้วยเหตุ 4 ประการ คือ ประการที่ 1 เพราะเป็นหนังสือจำพวกจินตกวีประเภทกลอน 7 คำ ทำให้ผู้อ่านผู้ฟังรู้สึกในรสชาติอย่างถึงใจ คือ มีความไพเราะจับใจดีกว่า

หนังสือประเภทร้อยแก้วธรรมดา ประการที่ 2 เพราะเป็นหนังสือที่แสดงถึงการใช้ปัญญาสดเอาชนะต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้อย่างน่าดูน่าชม โดยเฉพาะในทางปฏิภาณไหวพริบ ประการที่ 3 เพราะเป็นหนังสือที่ชวนให้เกิดความขบขันจนกลั่นความหัวเราะไว้ไม่อยู่ ประการที่ 4 เพราะเป็นหนังสือที่ผู้คิดแต่งขึ้นเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านได้คิดธรรมประจำใจ โดยได้ประสบการณ์จากนิทานนี้เป็นตัวอย่าง

นอกจากนี้เนื้อหาของศรีธนญชัยเป็นที่ชื่นชอบของคนไทยส่วนใหญ่ สันนิษฐานได้ว่านิทานพื้นบ้านเรื่องนี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมสำคัญ ๆ ของคนไทยอยู่มาก โดยเฉพาะการยกย่องผู้ที่มีปัญญาแหลมคมหรือเป็นคน “เจ้าปัญญา” ดังความเห็นของวิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2520: 75) ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง “อารมณฺ์ขัน” ดังนี้

...อาจเป็นเพราะไทยเรานิยม “ความคม” และ “ความแหลม” มากกว่าอย่างอื่นนี่เอง จึงทำให้นิทานพื้นบ้าน เช่น เรื่องศรีทะนงไชย เป็นที่ติดอกติดใจนักหนา พูดอย่างสมัยใหม่ก็คือ ศรีทะนงไชยเป็นแสงสะท้อนรสนิยมของคนไทยส่วนใหญ่...

ในปัจจุบันนิทานเรื่องนี้ยังได้รับความนิยมและมีการนำมาผลิตซ้ำในรูปแบบใหม่อย่างหลากหลาย เช่น นิทานภาพ ภาพวาด เพลง การ์ตูน เป็นต้น เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้มีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ร่วมสมัยและวิถีชีวิตในสังคมสมัยใหม่ จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า เนื่องจากสังคมยกย่องคนที่มีทั้งความฉลาดและความดี ผู้เขียนจึงยังคงเอกลักษณ์ความเจ้าปัญญาของศรีธนญชัย แต่มีการนำคุณสมบัติเด่นของศรีธนญชัย คือ ความเจ้าปัญญาฉลาดมีไหวพริบ มาสรรค์สร้างหรือดัดแปลงใหม่ มีการเพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของศรีธนญชัย โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้และส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยให้แก่เยาวชน เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจึงมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ทั้งรูปแบบและเนื้อหาในลักษณะที่ควรแก่การศึกษาอย่างละเอียดต่อไป

การศึกษาการดัดแปลงและสร้างสรรค์นิทานเรื่องศรีธนญชัยที่ปรากฏในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย น่าจะช่วยแสดงให้เห็นพลวัตของการนำนิทานไทยมาใช้ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัยได้อย่างน่าสนใจ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสำรวจนิทานเรื่องศรีธนญชัยที่มีการผลิตซ้ำและสร้างสรรค์ใหม่ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบสื่อสิ่งพิมพ์จำนวน 8 ฉบับ ดังนี้

1) ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา (2547) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 228 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน)

- 2) ศรีธรรณูชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ (2547) ของสำนักพิมพ์เคโชนพลับบลิชชิ่ง จำนวน 184 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน)
- 3) ดัดหลังศรีธรรณูชัยโดยพือาวล์ (2549) ของบริษัทไรท์ แชนท์เทอร์โลท์จำกัด จำนวน 374 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน)
- 4) ศรีธรรณูชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ (2553) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 167 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กวัยประถม)
- 5) เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณูชัย VS คณิตกับไม้ไฟ) (2553) ของบริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด จำนวน 149 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กวัยประถม)
- 6) เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณูชัย VS คณิตกับไม้ไฟ) (2554) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 160 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กวัยประถม)
- 7) ศรีธรรณูชัยยอดคนเจ้าปัญญา (2556) ของสำนักพิมพ์บีเวลพับลิชชิ่ง จำนวน 160 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กวัยประถม)
- 8) ศรีธรรณูชัยวรรณคดีก่อนนอน (2557) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 63 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย)

เมื่อผู้วิจัยพิจารณาวรรณกรรมทั้ง 8 ฉบับ พบว่ามีลักษณะของการดัดแปลงและสร้างสรรค์ที่น่าสนใจ กล่าวคือ มีการดัดแปลงเนื้อหาและตัวละครให้แตกต่างจากศรีธรรณูชัยสำนวนจอมปราษฎ์ ซึ่งเป็นสำนวนที่ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางที่ใช้ในการเปรียบเทียบ อาทิ ในการ์ตูนเรื่อง**ศรีธรรณูชัยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่** ศรีธรรณูชัยในการ์ตูนเรื่องนี้มีเอกลักษณ์คงเดิมคือมีความโดดเด่นในเรื่องสติปัญญา แต่มีลักษณะของ “เด็กดี” ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้เขียน เนื้อเรื่องส่วนใหญ่แต่งขึ้นใหม่เพื่อความบันเทิง และมีความทันสมัยมากขึ้น พร้อมด้วยเกร็ดความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้แฝงด้วยคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมควบคู่ไปด้วย เช่น ในตอนศรีธรรณูชัยใช้สติปัญญาช่วยชาวบ้านจับลิงชู้โมย

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า มีลิงตัวหนึ่งขโมยอาหารของชาวบ้าน กำนันเดือดจึงขอให้ศรีธรรณูชัยช่วยจับลิง ศรีธรรณูชัยคิดแผนการจับลิงโดยขอให้เพื่อนของตนช่วยกันสร้างอุปกรณ์จับลิงตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ เมื่อจับลิงได้ ชาวบ้านต่างจะเข้าไปทำร้ายลิง แต่ศรีธรรณูชัยขอให้ชาวบ้านให้อภัยเพื่อเป็นกุศล และตนจะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบลิงตัวนี้ ชาวบ้านยอมทำตามคำขอของศรีธรรณูชัย เมื่อเสร็จภารกิจ กำนันเดือดให้ไอศกรีมเป็นของขวัญแก่ศรีธรรณูชัย ศรีธรรณูชัยแบ่งปันให้เพื่อน ทุกคนจึงได้กินไอศกรีมกันถ้วนหน้า (ศรีธรรณูชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่, 2553: 23-43)

จะเห็นได้ว่า ศรีธรรณูชัยฉบับนี้มีการดัดแปลงสร้างสรรค์เรื่องราวและตัวละครขึ้นใหม่โดยเลือกนำลักษณะที่ดีของศรีธรรณูชัยมาใช้ เช่น การใช้สติปัญญาและความรู้ในการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ซึ่งแตกต่างจาก

ศรีธัญชัยสำนวนจอมปราษฎ์ที่ใช้ไหวพริบปฏิภาณแก้ปัญหาเพื่อความอยู่รอด และเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหานั้นเปลี่ยนจากการดำเนินเรื่องที่อาศัยปฏิภาณในการใช้ภาษาเพื่อเอาตัวรอดหรือแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความสามารถในการเล่นคำและการตีความอย่างที่ไม่มีความคิดมาก่อนอย่างต้นฉบับมาเป็นการแก้ปัญหาด้วยความรู้ทางหลักวิทยาศาสตร์แทน ทั้งนี้ ยังสอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับศีลธรรมผ่านคำสอนของศรีธัญชัยและกำนันเถิด เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และเสริมสร้างความรู้แก่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก

การสร้างสรรคเรื่องราวขึ้นมาใหม่นี้ยังแสดงให้เห็นการนำองค์ประกอบของสังคมสมัยใหม่มาใช้ในการนำเสนอเรื่อง เช่น การจับลิงด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การแต่งกายแบบสมัยนิยม การรับวัฒนธรรมตะวันตกทางด้านบริโภคอาหาร อาทิ ไอศกรีม เป็นต้น ศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจึงมีความน่าสนใจทั้งด้านการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่

หลังจากที่ศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่วางจำหน่าย ปรากฏว่าได้รับเสียงตอบรับที่ดี ผู้เขียนจึงเขียนการ์ตูนเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) ในการ์ตูนเล่มนี้ ศรีธัญชัย คณิง ไม้ไผ่และผองเพื่อน ได้เข้าเรียนวิชาภาษาอังกฤษกับครูชาวต่างชาติ ผู้อ่านจึงได้รับความรู้ด้านภาษาอังกฤษจากการอ่านการ์ตูนเรื่องนี้ เนื้อเรื่องของการ์ตูนเป็นการสร้างสรรค์เรื่องขึ้นใหม่ทั้งหมด แต่นำอนุภาคตัวละครศรีธัญชัยที่มีความโดดเด่นในเรื่องของความเจ้าปัญญามาช่วยแก้ไขปัญหาดังเช่นในตอนศรีธัญชัยและเพื่อนเดินทางไปทัศนศึกษาต่างประเทศ

เนื้อเรื่องในตอนนี้มีอยู่ว่า ศรีธัญชัย โขกุน ขนุน หมวยเล็ก คณิงและไม้ไผ่เดินทางไปทัศนศึกษาที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษร่วมกับครูจอห์น ในระหว่างที่ครูจอห์นพาเด็ก ๆ เดินทางชมรอบเมือง มีโจรวิ่งราวกระเป๋าของไม้ไผ่ ศรีธัญชัยและคณิงใช้ความรู้ภาษาอังกฤษถามเส้นทางไปสถานีตำรวจจากชาวต่างชาติ ฝ่ายไม้ไผ่วิ่งตามไม้ทันจึงประยุกต์ใช้ลอบเบา¹ที่ทำจากท่อพลาสติกเป่าก้อนหินใส่โจรทำให้โจรเกิดโทษจะเข้ามาทำร้าย แต่ศรีธัญชัยและคณิงพาตำรวจมาช่วยเหลือและจับโจรได้ เมื่อเหตุการณ์ทุกอย่างคลี่คลาย ศรีธัญชัยถามทางชาวต่างชาติเพื่อที่จะกลับไปหาครูจอห์น แต่ทุกคนขึ้นรถผิดคันและกลับไปในระหว่างทางจนรถเดินทางออกนอกตัวเมือง เมื่อตื่นขึ้นมาพบว่าพวกตนหลงทาง ศรีธัญชัยสังเกตเห็นป้ายบอกทางไปฟาร์มที่อยู่ไม่ไกลจึงชวนเพื่อน ๆ ไปขอความช่วยเหลือ

¹ ลอบเบา คือ อาวุธในการล่า เป็นปล้องไม้ไผ่ที่มีความยาวประมาณ 2 เมตรกว่า ใช้เป็นเส้นทางเดินของลูกดอกในขณะที่ถูกอัดด้วยลมจากปาก ส่วนปลายของลูกดอกเหลาแหลมมีหยักเพื่อป้องกันไม่ให้หลุดออกจากตัวสัตว์หลังจากปักเข้าไปในเนื้อ ปลายลูกดอกเคลือบ “ยางอีโปะ” น้ำยางจากต้นไม้ป่าชนิดหนึ่งที่มีผลต่อระบบประสาทในสัตว์เลือดอุ่นทำให้หมดสติไปชั่วขณะ (บทความเรื่อง ‘เงาะป่าซาไก’ ยังอยู่คู่กับป่าภาคใต้. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ วันที่ 7 ตุลาคม 2544 หน้า 5)

ทั้งหมดจึงออกเดินทางไปผจญภัยในฟาร์มซึ่งเป็นเนื้อหาในตอนต่อไป (เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณชัย VS คนึงกับไม้ไผ่), 2553: 93-111)

เนื้อเรื่องข้างต้นสอดคล้องกับลักษณะสังคมร่วมสมัย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเรื่องราวในต่างประเทศ (ประเทศอังกฤษ) นับเป็นการเสริมสร้างจินตนาการความรู้และเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้อ่าน มีการใช้ภาษาอังกฤษในบทสนทนาระหว่างครูชาวต่างชาติและเด็ก บทสนทนาเหล่านี้มีคำศัพท์ที่ไม่ยาก และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน การตูนเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านเห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นเรื่องง่าย ไม่น่ากลัว และรู้สึกสนุกไปกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย และมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตในปัจจุบัน

ใน**ศรีธรรณชัยวรรณคดีก่อนนอน** เป็นนิทานภาพที่อ่านง่าย ให้ความรู้ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือเด็กปฐมวัยถึงวัยอนุบาล และมีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นให้เด็กรักการอ่าน รู้จักนิทานพื้นบ้านของไทย รวมถึงได้รับความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ เป็นต้น ผ่านเทคนิคบูรณาการต่าง ๆ

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังกล่าวไว้อย่างชัดเจนในคำนำสำนักพิมพ์ว่าเป็นเทคนิคสำหรับบิดาและมารดา ใช้เป็นกิจกรรมถาม-ตอบกับบุตรเพื่อสานความสัมพันธ์ในครอบครัว สร้างจิตสำนึกรักการอ่าน ตั้งแต่วัยเยาว์ และเป็นการปูพื้นฐานทางภาษา ศิลธรรม จริยธรรม จากช่วงปฐมวัยเพื่อเติบโตเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพต่อไป ผู้เขียนระบุว่าจุดประสงค์ที่จะสะท้อนปัญหาจากกระแสโลกาภิวัตน์อย่างชัดเจน ซึ่งก็คือความสัมพันธ์ของครอบครัวที่ค่อย ๆ จางหายไป ผู้เขียนจึงชี้ให้เห็นปัญหาพร้อมสร้างโอกาสในการเพิ่มยอดขายด้วยการเสนอว่า การอ่านวรรณกรรมเล่มนี้เป็นการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว คือช่วยกระชับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ดังความว่า

“แม้เราจะต้านทานกระแสโลกาภิวัตน์อันทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเร่งรีบจนความสุข ความอบอุ่นขาดหาย เกิดช่องว่างบาง ๆ ระหว่างคนในครอบครัว แต่ด้วยหนังสือวรรณคดีก่อนนอนนี้ จะเป็นตัวเชื่อมให้ความรักความอบอุ่นกลับคืนมาสู่ห้องนอนอีกครั้ง”

(ศรีธรรณชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: คำนำ)

ในการตูนเรื่อง**ตัดหลังศรีธรรณชัยโดยพี่อวาล์** มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบหนังสือการ์ตูนหรือคอมิกส์ (Comics) โดยมีการนำโครงเรื่องจากต้นฉบับมาดัดแปลงแต่งเติม เรียบเรียงเหตุการณ์ใหม่และเพิ่มรายละเอียดปลีกย่อยให้เหมาะสมกับการดำเนินเรื่องในรูปแบบการ์ตูน กล่าวคือ ศรีธรรณชัยฉบับดั้งเดิมเป็นคนฉลาดแกมโกง มีเล่ห์เหลี่ยมจนเอาชนะได้ยาก แต่ศรีธรรณชัยในฉบับการ์ตูนนี้เมื่อใช้ปัญญาไปในทางที่ผิดก็จะถูก “แก้เผ็ด” กลับมาเสมอ และศรีธรรณชัยก็ยอมรับความพ่ายแพ้แต่โดยดี เนื้อเรื่องที่ปรับเปลี่ยนไปนี้มีจุดประสงค์เพื่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เด็ก ๆ

จากการสำรวจตัวบทวรรณกรรมเรื่องศรีธนญชัยทั้ง 8 ฉบับในเบื้องต้นทำให้เห็นว่ามีลักษณะหลายประการที่น่าสนใจ กล่าวคือ มีการปรับลักษณะตัวละครให้เข้ากับสังคมในสมัยปัจจุบัน การนำมาผลิตซ้ำและสร้างสรรค์ดัดแปลง การเพิ่มตัวละคร การปรับบทบาทตัวละคร และการใช้ภาษาในสังคมปัจจุบัน เป็นต้น แม้จะมีการสร้างสรรค์เนื้อหาขึ้นมาใหม่แต่ผู้เขียนยังคงนำลักษณะเด่นของศรีธนญชัยที่มีไหวพริบ มีสติปัญญา และความฉลาด มาใช้ในการแก้ไขโจทย์ปัญหาและมีความเป็นผู้นำ

ในการศึกษาการดัดแปลงสร้างสรรค์เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยนั้นจำเป็นต้องมีต้นเค้าในการเปรียบเทียบ ผู้วิจัยเลือกศรีธนญชัยสำนวนจอมปราษฎ์มาเป็นแนวทางที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์ (2541: 49) กล่าวว่า ศรีธนญชัยสำนวนจอมปราษฎ์มีการรวบรวมเนื้อหาไว้อย่างกว้างขวางมากที่สุด และมีเนื้อหาตรงกับศรีธนชนนไชยสำนวนภาพยของหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งน่าจะเป็นสำนวนที่คัดลอกได้ใกล้เคียงกับฉบับเดิมอย่างใดก็ได้ งานวิจัยนี้มีได้มุ่งหมายจะชี้ว่าศรีธนญชัยสำนวนจอมปราษฎ์เป็นนิทานศรีธนญชัยที่สมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้ เพราะนิทานศรีธนญชัยเป็นเรื่องเล่าที่มีการเผยแพร่ทั้งทางมุขปาฐะและลายลักษณ์ ธรรมชาติของนิทานมุขปาฐะนั้น จะมีผู้เล่าหลายคนและมีการเล่าที่ต่อเติมเรื่องไปได้เรื่อย ๆ อย่างหลากหลาย ด้วยเหตุนี้ นิทานศรีธนญชัยที่เผยแพร่ในสังคมไทยจึงมีความหลากหลายและมีการต่อเติมได้อย่างไม่หยุดนิ่ง จนยากที่จะกล่าวได้ว่าสำนวนใดเป็นสำนวนที่สมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยเลือกศรีธนญชัยสำนวนจอมปราษฎ์มาใช้ในฐานะตัวแทนที่น่าจะเหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ที่จะนำมาใช้เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นลักษณะการเปรียบเทียบ และพลวัตของการนำนิทานเรื่องนี้มาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านเรื่องศรีธนญชัยที่ผ่านมาพบว่าผู้วิจัยเรื่องศรีธนญชัยในประเด็นต่าง ๆ คือ งานวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรีธนญชัยฉบับต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ของกัญญรัตน์ เวชชศาสตร์ (2520) บทความเรื่องศรีธนญไชย: ความคิดเรื่องอำนาจและปัญญา ของสมบัติ จันทรวงศ์ (2521) งานวิจัยเรื่องนัยทางการเมืองในวรรณกรรมเรื่อง “ศรีธนญชัย” ของสันธิกร วรวรรณ(2542) งานวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบทิลล์ ออยเลนเซปีเกลกับศรีธนญชัย ในฐานะนิทานมุขตลกของศิริพร ศรีวรกานต์ (2542) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของศรีธนญชัยในแนวจริยศาสตร์ ของปาหนัน บัวโสม (2548) บทความเรื่อง การเปรียบเทียบอนุภาคและแบบเรื่องในเรื่อง “อิคคิวซัง” และ “ศรีธนญชัย” ของดวงเด่น บุญปก (2554) แต่ยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดัดแปลงและสร้างสรรค์ รวมถึงบทบาทหน้าที่ของนิทานเรื่องศรีธนญชัยที่ปรากฏในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน
- 2) เพื่อศึกษาพลวัตและบทบาทของนิทานเรื่องศรีธนญชัยที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน แสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์นิทานในบริบทใหม่ โดยนำอารมณ์ขันและความเจ้าปัญญามาใช้ในการผูกเรื่องสร้างตัวละครและองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในสังคมสมัยใหม่และการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์แนววัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture)

1.4 ขอบเขตการวิจัย

นิทานเรื่องศรีธนญชัยที่ปรากฏในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยที่นำมาศึกษามีจำนวน 8 ฉบับ คือ

- 1) ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา (2547) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 228 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน)
- 2) ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ (2547) ของสำนักพิมพ์เคไอเอ็นพีบลิชซิ่ง จำนวน 184 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน)
- 3) ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ (2549) ของบริษัทไรท์ แชนเทอร์โลท์จำกัด จำนวน 374 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน)
- 4) ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ (2553) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 167 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กวัยประถม)
- 5) เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS ค้างกับไม้ไผ่) (2553) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 149 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กวัยประถม)
- 6) เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS ค้างกับไม้ไผ่) (2554) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 160 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กวัยประถม)
- 7) ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา (2556) ของสำนักพิมพ์ปีเวลพีบลิชซิ่ง จำนวน 160 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน)

8) ศรีธนัญชัยวรรณคดีก่อนนอน (2557) ของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด จำนวน 63 หน้า (หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย)

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนิทานเรื่องศรีธนัญชัย
- 3) ศึกษาการดัดแปลงและสร้างสรรค์นิทานเรื่องศรีธนัญชัยที่ปรากฏในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยทั้ง 8 เล่ม
- 4) ศึกษาบทบาทหน้าที่ของนิทานเรื่องศรีธนัญชัยที่ปรากฏในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยทั้ง 8 เล่ม
- 5) สรุปผลการวิจัย เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยตามแนวทางที่กำหนดไว้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1) ทำให้เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์นิทานเรื่องศรีธนัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน
- 2) ทำให้เข้าใจพลวัตและบทบาทของนิทานเรื่องศรีธนัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยดังกล่าว
- 3) เป็นตัวอย่างการศึกษาการนำนิทานพื้นบ้านมาปรับใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสังคมไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับการวิจัย ได้แก่ แนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม แนวคิดเรื่องดัชนีอนุภาค แนวคิดเรื่องแบบเรื่องของนิทาน แนวคิดเรื่องคติชนสร้างสรรค์ ทฤษฎี บทบาทหน้าที่ของคติชนในสังคม และนิทานมุกตลก จากนั้นผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ โดยแยกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านเรื่องศรีธนญชัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม และงานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขัน ในส่วนท้ายผู้วิจัยจะกล่าวถึงนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสังคมไทย

2.1 แนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม

“วัฒนธรรมประชานิยม” (Popular culture) มีชื่อเรียกอื่นอีกเช่น “วัฒนธรรมสมัยนิยม” หรือ “วัฒนธรรมมวลชน” หรือ “วัฒนธรรมป๊อป” หรือ “วัฒนธรรมกระแสนิยม” เป็นต้น ความหมายของวัฒนธรรมประชานิยมนั้นมีความแตกต่างกันตามวิธีคิดและทฤษฎี ทั้งนี้ มีนักวิชาการหลายท่านได้นิยามความหมายไว้ดังนี้

นันทขว้าง สิริสุนทร (2545: คำนำ) ได้นิยามความหมายวัฒนธรรมสมัยนิยมไว้ว่า

วัฒนธรรมสมัยนิยม หรือ ป๊อปคัลเจอร์ คือ สิ่งที่เป็นที่ป๊อปูลาร์และอยู่ในกระแส ความสนใจหรือรับรู้ของผู้คน โดยป๊อปคัลเจอร์มักจะเป็นสิ่งที่ Easy และ Simple รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเรา

สมสุข หินวิมาน (2548: 414-415) ได้นิยามความหมายของวัฒนธรรมประชานิยมไว้ว่า

วัฒนธรรมประชานิยม (Popular culture) หมายถึงวัฒนธรรมซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของคนหมู่มาก และมีลักษณะร่วมสมัยอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น เพลงป๊อป คอนเสิร์ต ซีวีดีต แม่ยกดารา การร้องคาราโอเกะ การอ่านการ์ตูนญี่ปุ่น เป็นต้น โดยวัฒนธรรมประชานิยมนี้ จัดเป็นเวทีสื่อสารเพื่อต่อต้านกฎระเบียบสังคมและช่วยให้เห็นการต่อสู้ของวาทกรรมและอุดมการณ์ของสังคม

นฤพล ตัววิเศษ (2549: 64) ได้นิยามความหมายวัฒนธรรมป๊อปไว้ว่า

วัฒนธรรมป๊อป คือ วัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมในสังคมหรือมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของบุคคลต่าง ๆ วัฒนธรรมเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับทั้งเรื่องการกิน อยู่หลับ นอน สังสรรค์ เดินทาง สื่อสาร และการทำมาหากิน ...

จะเห็นได้ว่า การนิยามความหมายของวัฒนธรรมประชานิยมของนักวิชาการหลายท่านนั้น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เป็นวัฒนธรรมที่เป็นที่ชื่นชอบของคนหมู่มาก อยู่ในกระแสสนใจของผู้คน มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน และเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน โดยมีลักษณะสำคัญ 2 ประการของวัฒนธรรมประชานิยมที่มักพบร่วมกันในคำนิยามเหล่านั้น คือ

1) วัฒนธรรมประชานิยมเป็นวัฒนธรรมของมวลชนซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับรูปแบบวิถีชีวิตแบบใหม่ เป็นสิ่งที่สร้างหรือผลิตขึ้นเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตแบบใหม่ของกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่เกิดขึ้นจากการเกิดสังคมเมือง (urbanization) อันเป็นผลพวงจากการเกิดระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรม (industrialization) (สตอเรีย Storey, 2001; ล็อกการ์ด Lockard, 1998 อ้างถึงใน ศิริพร ภักดีผาสุข, 2556: 267-268)

2) วัฒนธรรมประชานิยมเป็นวัฒนธรรมที่ผลิตเพื่อคนจำนวนมาก มีกระจายผ่านระบบธุรกิจการค้า (commercialization) และ/หรือถ่ายทอดผ่านสื่อ (media) ส่งผลให้วัฒนธรรมประชานิยมเป็นสิ่งที่มวลชนรับรู้และเสพร่วมกัน (สตรีนาทิ Strinati, 2004: 2 อ้างถึงใน ศิริพร ภักดีผาสุข, 2556: 267-268) ในประเด็นนี้ เรย์มอนด์ วิลเลียมส์ (1976 อ้างถึงใน พัฒนา กิติอาษา, 2546: 40-41) ได้ชี้ว่าเกณฑ์ข้อหนึ่งในการพิจารณาว่าสิ่งใดจัดเป็นวัฒนธรรมประชานิยมก็คือสิ่งที่ออกแบบหรือสร้างขึ้นเพื่อให้คนจำนวนมากชื่นชอบ สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการค้าและบริโภคนิยม

นอกจากนี้ จอห์น สตอเรีย (John Storey) ได้จัดหมวดหมู่นิยามความหมายของวัฒนธรรมสมัยนิยมไว้ 6 ประการ (พัฒนา กิติอาษา, 2546: 41-42) ดังนี้

1) วัฒนธรรมสมัยนิยม หมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นที่ยอมรับและชื่นชอบของคนจำนวนมาก มีขอบเขตการนิยามที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากมีรายละเอียดปลีกย่อยที่หลากหลาย เช่น พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ บริบททางเศรษฐกิจ การเมือง รวมทั้งความหมายต่อวิถีชีวิตของผู้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมนั้น

2) วัฒนธรรมสมัยนิยม หมายถึง วัฒนธรรมของชนชั้นส่วนใหญ่ในสังคมที่ไม่ใช่ชนชั้นสูง

3) วัฒนธรรมสมัยนิยม หมายถึง วัฒนธรรมมวลชน (Mass Culture) ที่ให้ความสำคัญกับการผลิต เผยแพร่ และโฆษณาในตลาด

4) วัฒนธรรมสมัยนิยม หมายถึง วัฒนธรรมของประชาชน

5) วัฒนธรรมสมัยนิยม หมายถึง วัฒนธรรมที่เกิดจากการต่อสู้ ต่อรอง ช่างชิงทางอุดมการณ์ และผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคม

6) วัฒนธรรมสมัยนิยม หมายถึง วัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนและการคมนาคมสื่อสารของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาอุตสาหกรรมและการขยายตัวของชุมชนเมือง

จากการจัดหมวดหมู่นิยามความหมายข้างต้นของจอห์นแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมประชานิยมมีบทบาทสำคัญต่อผู้คนในสังคม โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับกระแสนิยมต่าง ๆ (พัฒนา กิติอาษา, 2546: 32) โดยสะท้อนผ่านทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นวัตถุสิ่งของ เช่น โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าแบรนด์เนม เสื้อผ้าแบรนด์เนม เป็นต้น สะท้อนผ่านพฤติกรรม เช่น การดูหนัง การกินฟาสต์ฟู้ด เป็นต้น หรือแม้แต่สะท้อนผ่านเทรนด์ต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวต่างประเทศ ฟิตเนส เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมประชานิยมสามารถวางแบบแผนให้กับผู้คนในสังคมในแต่ละยุคสมัยได้ เพราะมีการเชื่อมโยงกับบริบทต่าง ๆ ในสังคม (ฐิรุฒิ เสนาคำ, 2549: 55) แต่เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ยังคงหลงไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อกระแสบริโภคนิยมและกระแสท้องถิ่นนิยมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่เสมอ เช่น วัฒนธรรมประชานิยมที่สร้าง Generation 4 M ให้กับชนชั้นกลางของไทย (Generation 4 M คือ “คนกลุ่มหนึ่ง” ในสังคมที่ใช้ Mobile, กิน McDonald’s, ดู MTV และฟัง MP3) (นันทขว้าง สิริสุนทร, 2545: 55) เมื่อได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งอิทธิพลต่อสื่อมวลชนทำให้ Generation 4 M ค่อยๆ สูญสลายไปและ Generation 4 I เข้ามาแทนที่ (Generation 4 I คือ “คนกลุ่มหนึ่ง” ในสังคมที่คลั่งไคล้ผลิตภัณฑ์จาก APPLE คือ ใช้ iPhone อ่านหนังสือผ่าน iPad ดูผ่าน iMac และ ฟังเพลงผ่าน iPod)

เนื่องจากวัฒนธรรมประชานิยมแทรกซึมอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของเราอย่างแนบเนียน จนยากที่จะตัดสินได้ว่าอะไรคือวัฒนธรรมประชานิยม เรย์มอนด์ วิลเลียมส์ จึงได้นำเสนอเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสิ่ง ๆ นั้นเป็นความนิยมของผู้คนในยุคสมัยหรือเป็นวัฒนธรรมประชานิยมหรือไม่ โดยพิจารณาจากเกณฑ์สำคัญ 4 ประการ (พัฒนา กิติอาษา, 2546: 40-41) คือ

- 1) เป็นสิ่งที่ชื่นชอบ ชื่นชมหรือยอมรับโดยผู้คนจำนวนมาก
- 2) เป็นสิ่งที่มักถูกมองว่าต่ำชั้นและไม่มีคุณค่า/รสนิยมทางศิลปะ
- 3) เป็นสิ่งที่ออกแบบหรือสร้างขึ้นเพื่อให้คนจำนวนมากชื่นชอบ สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการค้าและบริโภคนิยม
- 4) เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยผู้คนเพื่อพวกเขาเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วัฒนธรรมประชานิยมเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความนิยมของคนในสังคมในยุคนั้น ๆ วัฒนธรรมประชานิยมจึงเกิดขึ้นเร็ว ได้รับความนิยมเร็ว และจืดจางไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ วัฒนธรรมประชานิยมต้องมีลักษณะของวัฒนธรรมผสม (Hybrid culture) ที่มีการผสมผสานจากหลายแหล่งที่มา มีการตัดแปลงจาก

วัฒนธรรมอื่น และเป็นวัฒนธรรมเชิงธุรกิจที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ทางการค้า และเพื่อที่จะสร้างกระแสในการบริโภคให้เกิดขึ้นในสังคม (พัฒนา กิติอาษา, 2546: 56)

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยคือเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย จัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์แนววัฒนธรรมประชานิยม ดังนั้น การทำความเข้าใจแนวคิดลักษณะของวัฒนธรรมประชานิยม จึงจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ลักษณะและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดแปลงและสร้างสรรค์นิทานเรื่องนี้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยได้อย่างดีขึ้น

2.2 แนวคิดเรื่องอนุภาค

อนุภาคเป็นแนวคิดในการศึกษานิทานซึ่งเสนอโดย Stith Thompson (1964) ในหนังสือชุด Motif-index of folk-literature ส่วนแบบเรื่องเป็นแนวคิดนำเสนอโดย Antti Aarne (1961) ในหนังสือชุด The Types of the Folktale: A Classification and Bibliography ศิราพร ณ ถลาง (2552: 40) อธิบายว่าการศึกษาอนุภาคและแบบเรื่องเป็นการศึกษาความคิดสากลและความคิดเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมีประโยชน์ในการสะท้อนความคิดและจินตนาการที่เป็นสากลของมนุษย์ ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของนิทานและมีประโยชน์ต่อการศึกษานิทานพื้นบ้านในเชิงวัฒนธรรม

อนุภาค (Motif) เป็น “ข้อมูล” ที่ได้รับการสืบทอดและดำรงอยู่ในสังคมหนึ่ง ๆ เพราะมีความน่าสนใจทางความคิดและจินตนาการ อนุภาคอาจจะเป็นตัวละคร วัตถุสิ่งของ พฤติกรรมของตัวละครหรือเหตุการณ์ในนิทาน เช่น ม้าเหาะได้ ทารกที่เกิดมาแล้วพูดได้เลย ฯลฯ การศึกษาอนุภาคเป็นการศึกษาความคิดและจินตนาการของมนุษย์ การวิเคราะห์อนุภาคจะช่วยให้เห็นองค์ประกอบเด่น ๆ ที่ทำให้นิทานเรื่องนั้น ๆ เป็นที่จดจำและจะนำไปสู่ความเข้าใจธรรมชาติของข้อมูลที่เป็นนิทาน ธรรมชาติของมนุษย์และวัฒนธรรมของมนุษย์ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์ทางคติชนวิทยาและในทางมนุษยศาสตร์ (ศิราพร ณ ถลาง, 2552: 40)

ในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 และในต้นศตวรรษที่ 20 กลุ่มนักคติชนวิทยาได้รวบรวมนิทานพื้นบ้านเพื่อที่จะศึกษาความเป็นสากลในนิทานพื้นบ้านทั่วโลกเหล่านี้ โดยมีสตีธ ธอมป์สัน นักคติชนวิทยาเป็นบรรณาธิการ นักคติชนวิทยาร่วมกันจัดทำ Motif Index of Folk Literature (ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน) โดยมีขั้นตอนในการจัดทำ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมหนังสือนิทานพื้นบ้านจากประเทศต่าง ๆ ที่เป็นตัวแทนเขตวัฒนธรรมที่สำคัญ ๆ ในโลก เช่น นิทานยุโรป (อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน นอร์เวย์ ฯลฯ) นิทานในตะวันออกกลาง (กลุ่มอาหรับ) นิทานอินเดีย นิทานเอเชียตะวันออกเฉียง (จีน ญี่ปุ่น เกาหลี) นิทานแอฟริกา นิทานอินเดียนแดง แต่โดยส่วนมากจะเป็นนิทานจากยุโรปเป็นส่วนใหญ่และมีเพียงนิทานจากฟิลิปปินส์ที่มาจากนิทานจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ขั้นตอนที่ 2 นักคติชนวิทยาได้นำนิทานแต่ละเรื่องมาแยกเป็นอนุภาคย่อย ๆ

ขั้นตอนที่ 3 นำอนุภาคทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ทางความคิดโดยใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ A-Z แทนความคิด ดังนี้

- หมวด A อนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปรา (Mythological)
- B สัตว์ (Animal)
- C ข้อห้าม (Tabu)
- D ความวิเศษ (Magic)
- E ความตาย (The Dead)
- F ความแปลกมหัศจรรย์ (Marvels)
- G ยักษ์ (Ogres)
- H การทดสอบ (Tests)
- J คนฉลาดและคนโง่ (The Wise and the Foolish)
- K การหลอกลวง (Deceptions)
- L การพลิกผันของโชคชะตา (Reversals of Future)
- M การกำหนดอนาคต (Ordaining the Future)
- N โอกาสและโชคชะตา (Chance and Fate)
- P สังคม (Society)
- Q รางวัลและการลงโทษ (Rewards and Punishments)
- R การกักขังและการหลบหนี (Captives and Fugitives)
- V ศาสนา (Religion)
- W ลักษณะตัวละคร (Traits of Character)
- X ความตลกขบขัน (Humor)
- Z อนุภาคเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Groups of Motifs)

(ศิริพร ณ ถกลาง, 2552: 41-43)

กล่าวได้ว่า ความคิดในหมวดต่าง ๆ ข้างต้นเป็นความคิดที่เป็นสากลของมนุษย์ทั้งโลก การนำเสนอหมวดต่าง ๆ A – Z ในหนังสือชุดดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านแต่ละหมวดยังแยกออกเป็นหมวดย่อย ๆ เช่น หมวด D ความวิเศษ (magic)

- D0-D699 การแปลงร่าง (Transformation)
- D700-D799 การถอนคำสาป (Disenchantment)
- D800-D1699 ของวิเศษ (Magic Objects)
- D1700-2199 อำนาจวิเศษและการแสดงอำนาจวิเศษ
(Magic Powers and Manifestations)
- (ศิราพร ณ กลาง, 2552: 44)

ในแต่ละหมวดย่อย ยังแบ่งย่อยเป็นระดับ 100 ระดับ 10 และระดับจุดศูนนิยม เช่น
ในหมวดย่อย D0-D699 การแปลงร่าง แยกย่อยเป็น

- D10-D99 การแปลงร่างจากคนหนึ่งไปเป็นคนหนึ่ง
(Transformation: man to different man)
- D100-D199 การแปลงร่างจากคนไปเป็นสัตว์ (man to animal)
- D200-D299 การแปลงร่างจากคนไปเป็นสิ่งของ (man to object)
- D300-D399 การแปลงร่างจากสัตว์ไปเป็นคน (animal to person)
- (ศิราพร ณ กลาง, 2552: 44)

ในหมวด 100 ยังแยกเป็นหมวดระดับ 10 เช่น

- D100-D199 การแปลงร่างจากคนเป็นสัตว์ ยังแยกย่อยเป็น :
- D110-D149 การแปลงร่างจากคนเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
(Transformation: man to mammal)
- D150 การแปลงร่างจากคนเป็นนก (man to bird)
- D170 การแปลงร่างจากคนเป็นปลา (man to fish)
- D180 การแปลงร่างจากคนเป็นแมลง (man to insect)
- D190 การแปลงร่างจากคนเป็นสัตว์เลื้อยคลาน
(man to reptiles and miscellaneous)
- (ศิราพร ณ กลาง, 2552: 45)

หนังสือชุดดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านทั้ง 6 เล่มเป็นหนังสืออ้างอิง (References) ที่สำคัญทางคติชนวิทยาที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการค้นคว้าเกี่ยวกับความคิดและจินตนาการของมนุษย์ ซึ่งสามารถสืบค้นว่าพบในนิทานที่ใดบ้าง แต่เนื่องจากยังมีหนังสือนิทานพื้นบ้านของแต่ละประเทศอีกจำนวนมากที่ไม่ได้นำมาใช้เป็นข้อมูลนิทานในการจัดทำหนังสือชุดดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านทั้ง 6 เล่ม เพราะนิทานพื้นบ้านของแต่ละประเทศเล่าและบันทึกเป็นภาษาท้องถิ่น และไม่ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ จึงไม่ได้นำไปใช้ในการทำดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน นักคติชนวิทยาในแต่ละประเทศจึงได้จัดทำดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านของตนเพิ่มเติม เช่น A Type and Motif-Index of Japanese Folk-Literature (1971) Motif-Index of Early Icelandic Literature (1956) ฯลฯ ส่วนในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านไทย เพราะต้องใช้ความร่วมมือหลายฝ่ายใช้เวลาในการจัดทำ และยังไม่สามารถกำหนดขอบเขตข้อมูลที่จะนำมาจัดทำได้ (ศิริพร ณ ถลาง, 2552: 46-48)

ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านเป็นวิธีการจัดจำแนกอนุภาคเป็นหมวดหมู่เพื่อใช้ในการค้นอนุภาค และเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงในหมู่นักคติชนวิทยา ศิริพร ณ ถลาง (2552: 49) เสนอวิธีที่สามารถใช้ประโยชน์จากดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านในการศึกษาความคิดมนุษย์ได้ 3 วิธี วิธีแรก เลือกศึกษา กลุ่มความคิดบางกลุ่มที่น่าสนใจจากหมวดย่อยในหมวดใหญ่ เช่น ในหมวด B เรื่องสัตว์ (Animal) แยกเป็นหมวดย่อย ๆ เช่น สัตว์ในตำนาน (Mythical animals) สัตว์วิเศษ (Magic animals) สัตว์ที่มีลักษณะของมนุษย์ (Animals with human traits) ฯลฯ จากหมวด “สัตว์วิเศษ” สามารถเลือกศึกษาความคิดของมนุษย์ในหัวข้อที่ย่อยลงไปอีก เช่น สัตว์ที่มีส่วนหนึ่งของร่างกายเป็นของมีค่า (Treasure Animals) ซึ่งเป็นสัตว์ในจินตนาการของมนุษย์ที่ไม่มีอยู่จริง เช่น นกที่มีหัวเป็นทองคำ (B101.1) ปลาที่มีทองคำอยู่ในท้อง (B107.1) เป็นต้น อนุภาคสัตว์ที่มีส่วนหนึ่งของร่างกายเป็นของมีค่าเหล่านี้เป็นความคิดที่พบได้ในนิทานในวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั่วโลก เช่น อินเดีย จีน เยอรมัน ฯลฯ เราจึงสามารถศึกษาความคิดและจินตนาการของมนุษย์ที่มีความเป็นสากล แต่มีความหลากหลายและน่าสนใจ วิธีที่สองคือ เลือกคำบางคำจากดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านเล่มที่ 6 ซึ่งเป็น “ดัชนีของดัชนี” อีกทีหนึ่ง โดยค้นคำตามลำดับตัวอักษรโดยไม่ขึ้นกับหมวด A-Z ในแต่ละคำจะมีรายการอ้างอิงให้เห็นว่าปรากฏหรือสัมพันธ์กับความคิดในอนุภาคในหมวดใดบ้าง เช่น คำว่า rice จะเกี่ยวข้องกับอนุภาคในหมวดต่าง ๆ ต่อไปนี้ เช่น กลิ่นของข้าวใช้ชี้ตัวเด็กที่ต้องการ (H49.1) ข้าวที่ใช้โปรยในงานแต่งงาน (T136.2) เทพเจ้าแห่งข้าว (A433.1.1) หรือทองที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเป็นข้าว (J2093.5) ฯลฯ จะเห็นได้ว่าความคิดเรื่อง “ข้าว” มีความสัมพันธ์กับเรื่องการทดสอบ การแต่งงาน การแปลงร่างเทพเจ้าในตำนานปรัมปรา การแลกเปลี่ยนสิ่งของ ความวิเศษ ความมหัศจรรย์และความคิดอื่น ๆ ฯลฯ ซึ่งทำให้เห็นว่าความคิดเรื่อง “ข้าว” สามารถเชื่อมโยงไปในเรื่องใดได้บ้าง (ศิริพร ณ ถลาง, 2552: 52-54) และวิธีสุดท้ายคือ เลือกอนุภาคที่น่าจะมีเฉพาะในนิทานไทยเท่านั้น แล้วลองสืบค้นในดัชนีอนุภาคนิทาน

พื้นบ้าน ถ้าพบว่ามีอยู่ในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน ก็แสดงว่าอนุภาคนั้น ๆ เป็นความคิดสากล โดยเลือกบางอนุภาคที่น่าสนใจไปค้นหาอนุภาคในหมวดความคิดที่เกี่ยวข้อง (ศิริพร ณ ถกลาง, 2552: 54) เช่น อนุภาคนางเอกอยู่กินกับจระเข้ฉันสามีภรรยาในนิทานเรื่องไกรทองของทางภาคกลาง อาจลองค้นหาในหมวด B (เรื่องสัตว์) เพื่อดูว่าในนิทานเรื่องอื่น ๆ มีอนุภาคนี้อหรือไม่ ฯลฯ

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องอนุภาคมาเป็นแนวคิดในการวิเคราะห์อนุภาคตัวละครและอนุภาคเหตุการณ์ ทำให้เห็นว่าอนุภาคตัวละครและอนุภาคเหตุการณ์จากนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการตัดแปลงและสร้างสรรค์ไปจากนิทานศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์อย่างไร อนุภาคตัวละครและอนุภาคเหตุการณ์ในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีลักษณะร่วมกันกับนิทานศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์หรือไม่ และช่วยแสดงให้เห็นว่าอนุภาคที่ตัดแปลงและสร้างสรรค์เหล่านี้มีบทบาทอย่างไรในสังคมปัจจุบัน

2.3 แนวคิดเรื่องแบบเรื่องของนิทาน

แบบเรื่องนิทาน (Tale type) หมายถึงโครงเรื่องของนิทานที่มีลักษณะเฉพาะ ต่างจากนิทานเรื่องอื่น ๆ โดยสตีธ ธอมป์สัน ได้อธิบายว่า

แบบเรื่องนิทานแต่ละแบบดำรงอยู่อย่างอิสระในลักษณะของเรื่องเล่าที่สมบูรณ์ในตัวเอง นิทานแต่ละแบบเรื่องอาจจะประกอบด้วยอนุภาคเดียวหรือหลายอนุภาคก็ได้ แบบเรื่องของนิทานมุกตลก นิทานเรื่องสัตว์อาจมีอนุภาคหลักเพียงอนุภาคเดียว ส่วนนิทานมหัศจรรย์มักประกอบด้วยหลายอนุภาค...

(ศิริพร ณ ถกลาง, 2552: 75)

จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าแบบเรื่องนิทานแต่ละแบบเป็นเรื่องเล่าที่มีความเป็นอิสระและสมบูรณ์ในตัวเอง อาจจะประกอบด้วยอนุภาคเดียวหรือหลายอนุภาค เช่น นิทานเรื่องศรีธนญชัยซึ่งประกอบด้วยตอนสั้น ๆ มากมาย เช่น ตอนขอที่ดินเท่าแมวดิ้นตาย ตอนหลอกพระราชาลงสระ ฯลฯ แต่ละตอนในนิทานศรีธนญชัยอาจนับเป็นแบบเรื่องแต่ละแบบ เพราะมีอนุภาคที่มีลักษณะเด่นเฉพาะคนที่ฟังจดจำได้ แต่ละตอนมีความสมบูรณ์ในตัวเอง สามารถนำไปเล่าต่างหากเป็นอิสระจากตอนอื่น ๆ ได้ (ศิริพร ณ ถกลาง, 2552: 75-76)

ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านแบ่งออกเป็น 5 หมวด คือ หมวดนิทานเรื่องสัตว์ หมวดนิทานมหัศจรรย์ หมวดนิทานมุกตลก หมวดนิทานเข้าแบบ และหมวดนิทานเบ็ดเตล็ด แบบเรื่องนิทานที่อยู่ในดัชนีแบบเรื่องของนิทานบางแบบเรื่องก็เป็นแบบเรื่องสากลที่พบในนิทานต่างท้องถิ่น เช่น แบบเรื่องซินเดอเรลลาซึ่งพบในนิทานต่าง ๆ ทั่วโลก ตรงกับนิทานไทยคือเรื่องปลาบู่ทอง แบบเรื่องอติพัส

ตรงกับแบบเรื่องพระยากงพระยาพาน แบบเรื่องแฮนเซลเกรเทลตรงกับตอนต้นเรื่องของนิทานนางสีบสอง เป็นต้น บางแบบเรื่องของนิทานไทยไม่ปรากฏในดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน เช่น ในกรณีศึกษาแบบเรื่องซินเดอเรลลา-ปลาบู่ทองของศิริพร ณ กลาง (2552: 92-93) พบว่านิทานเรื่องนี้แพร่หลายมากที่สุดในโลก ทั้งยุโรป เอเชีย แอฟริกา อเมริกา ฯลฯ ในชื่อต่าง ๆ กัน เช่น Aschenputtel (เยอรมนี), Finetta (อิตาลี), Zezolla (อิตาลี), Brrenushka (สลาฟ), Wassilissa (รัสเซีย), Sheh-Hsien (จีน), Benizara and Kakezara (ญี่ปุ่น), เต่าหลวง (พม่า), ยี่แสงกอ (ไทใหญ่), ปูทอง (มอญ), ปลาบู่ทอง (ไทย), นางอุทธรา (ล้านนา) เป็นต้น แบบเรื่องซินเดอเรลลาที่แพร่หลายที่สุดในโลกตรงกับแบบเรื่องที่ 510 ซินเดอเรลลากับหมวกที่ทำจากต้นกก (Cinderella and Cap O'Rushes)

เมื่อวิเคราะห์แบบเรื่องของนิทานแต่ละสำนวนทำให้สามารถจัดกลุ่มนิทานสำนวนต่าง ๆ ที่มีแบบเรื่องที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าเป็นหมวดหมู่ ดังนั้นถ้ายึดตามดัชนีแบบเรื่องฯ แบบเรื่องที่ 510 ก็จะสามารถเทียบโครงเรื่องระหว่างเรื่องซินเดอเรลลากับปลาบู่ทองของไทยได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเทียบโครงเรื่องระหว่างเรื่องซินเดอเรลลากับปลาบู่ทอง

<p>แบบเรื่องที่ 510 ซินเดอเรลลากับหมวกที่ทำจากต้นกก (Cinderella and Cap O'Rushes)</p> <p>I. นางเอกถูกกลั่นแกล้ง</p> <p>a. แม่เลี้ยงและพี่สาวลูกแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งนางเอกให้นอนที่เตาไฟหรือกองขี้เถ้า และให้ใส่เสื้อผ้าหยาบ ๆ และหมวกที่ทำจากต้นกกหรือเปลือกไม้</p> <p>b. หนีเพราะพ่อต้องการแต่งงานกับเธอ</p> <p>c. พ่อไล่เธอออกจากบ้านเพราะเธอบอกว่ารักพ่อเหมือนเกลือ</p> <p>II. มีอำนาจวิเศษคอยช่วยเหลือ</p> <p>a. จากแม่ของเธอที่จากไปแล้ว</p> <p>b. จากต้นไม้ที่ขึ้นบนหลุมฝังศพของแม่</p> <p>c. จากผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติ (นางฟ้า)</p> <p>d. จากนก</p> <p>e. จากแพะหรือวัว</p> <p>f. เมื่อแพะหรือวัวถูกฆ่า มีต้นไม้วิเศษงอกจากซาก</p>	<p>แบบเรื่องนิทานปลาบู่ทอง (ไทย)</p> <p>I. เอื้อยถูกกลั่นแกล้ง</p> <p>a. แม่เลี้ยงและน้องสาวแกล้งให้ทำงานหนักในบ้าน</p> <p>II. มีอำนาจวิเศษคอยช่วยเหลือ</p> <p>a. จากแม่ของเธอซึ่งตายไปแล้วไปเกิดเป็นปลาบู่ทอง</p> <p>b. ปลาบู่เกิดเป็นต้นมะเขือ</p> <p>c. จากต้นมะเขือเป็นต้นโพธิ์เงิน โพธิ์ทอง</p>
---	--

<p>III. ได้พบเจ้าชาย</p> <p>IV. ต้องพิสูจน์หลักฐานด้วย</p> <p>a. ร่องเท้า</p> <p>b. แหวนที่ใส่ลงไปเครื่องตุ้ม</p> <p>c. ขนมหิ้งที่เจ้าชายกินหรือนางเอกเท่านั้นที่เด็ด แอปเปิลจากต้นได้</p> <p>V. ได้แต่งงานกับเจ้าชาย</p> <p>VI. คุณค่าของเกลือ พ่อได้กินอาหารที่ไม่ใส่ เกลือ ทำให้เข้าใจที่ลูกสาวพูด</p>	<p>III. ท้าวพรหมทัตมาเห็นต้นโพธิ์เงิน โพธิ์ทอง</p> <p>IV. มีแต่เอี้ยเท่านั้นที่ถอนต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทอง</p> <p>V. เอี้ยได้แต่งงานกับท้าวพรหมทัต</p> <p>VI. เอี้ยถูกแม่เลี้ยงและน้องฆ่าแล้วตายไปเกิด เป็นนกแขกเต้า ฤาษีแปลงนกแขกเต้า ให้ กลับเป็นเอี้ย และท้าวพรหมทัตรู้ความจริง ในที่สุด</p>
---	---

(ศิราพร ณ ถกลาง, 2552: 101-103)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ถ้าใช้แบบเรื่องซินเดอเรลลา (510 หรือ 510A) เข้ามาวิเคราะห์ก็จะเห็นว่าซินเดอเรลลากับปลาบู่ทองสามารถจัดอยู่ในแบบเรื่องประเภทเดียวกันได้

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องแบบเรื่องมาใช้เพื่อตรวจสอบให้แน่ชัดว่านิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย เป็นเรื่องที่มีโครงเรื่องเดียวกันกับศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชัญ แต่ไม่ได้นำมาใช้วิเคราะห์แบบเรื่อง

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.4 แนวคิดเรื่องคติชนสร้างสรรค์

ศิราพร ณ ถกลาง (2558: 28) ได้เสนอคำศัพท์สำคัญ “คติชนสร้างสรรค์” (Creative folklore) เพื่อล้อกับคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative economy) โดยมีการใช้คำว่าคติชนสร้างสรรค์อย่างกว้าง ๆ ครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับหลายแนวคิด กล่าวโดยสรุปคือ

คำว่า “คติชนสร้างสรรค์” ที่ใช้ในงานวิจัย หมายถึงคติชนที่มีการสร้างสรรค์ใหม่หรือผลิตซ้ำในบริบททางสังคมไทยในปัจจุบันในลักษณะของการสืบทอดคติชนในบริบทใหม่ การประยุกต์คติชน การ “ต่อยอด” คติชน หรือการนำคติชนไปใช้อย่างสร้างสรรค์เพื่อ “สร้างมูลค่าเพิ่ม” หรือเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์หรืออัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันนี้ยังไม่มีการสร้างองค์ความรู้ในประเด็นวิจัยเกี่ยวกับ

ปรากฏการณ์ “คติชนสร้างสรรค์” ที่สำรวจประเด็นและใช้แนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเท่าใดนัก

(ศิริพร ณ ถลาง, 2558: 7)

แนวทางการศึกษาคติชนสร้างสรรค์แนวทางหนึ่งคือการศึกษาการนำเรื่องเล่าพื้นบ้านไทยมาประยุกต์ใช้ในบริบทสังคมวัฒนธรรมไทยร่วมสมัยดังปรากฏในหนังสือ “เรื่องเล่าพื้นบ้านไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง” (ศิริพร ณ ถลาง, 2558) นิทานพื้นบ้านเป็นอีกหนึ่งคติชนที่ถูกนำมาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในรูปแบบใหม่ ตัวอย่างเช่น นิทานในหนังสือนิทานแนว edutainment (สาระบันเทิง) ที่มีการนำนิทานมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้เชิงวิชาการและทักษะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นพลวัตของคติชนในบริบทสังคมสมัยใหม่อย่างชัดเจน (ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2558)

นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์แนววัฒนธรรมประชานิยม ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์คติชนในลักษณะใหม่ ด้วยวัตถุประสงค์ใหม่ ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการศึกษานี้ กล่าวคือ การศึกษาพลวัตในการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจะให้เห็นแนวทางการ “สร้างสรรค์” และ “ต่อยอด” คติชนในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ส่วนแนวคิดเรื่องลักษณะของวัฒนธรรมประชานิยมน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับประยุกต์ดังกล่าว

2.5 ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชนในสังคม

การศึกษาคติชนวิทยา หมายถึง การศึกษาผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่มีการสืบทอดกันมา ไม่ว่าจะเป็นตำนาน นิยาย นิยายประจําถิ่น เพลง ปริศนาคำทาย สำนวนภาษิต คำพังเพย การละเล่น การแสดง เครื่องมือเครื่องใช้ อาหารการกิน ยาพื้นบ้าน ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม (ปฐม หงษ์สุวรรณ: 2550) วัฒนธรรมเหล่านี้มีหน้าที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทางด้านปัจจัยพื้นฐานด้านความมั่นคงของสังคมและความมั่นคงของจิตใจ (ศิริพร ณ ถลาง, 2552: 360) ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2529: 100-111) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของคติชนตามแนวคิดที่เสนอโดยวิลเลียม บาสคอม (William Bascom) และมาลินอสกี (Malinowski) ไว้ 5 ประการ คือ

1) บทบาทคติชนในการให้ความบันเทิง

แม้คติชนบางประเภทจะมีจุดมุ่งหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น เพื่อสั่งสอน เพื่อให้กำลังใจ ไร่้าอารมณ์ ฯลฯ แต่บทบาทในการให้ความบันเทิงเป็นหน้าที่แรกๆ ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดที่ทำให้ชาวบ้าน

เกิดความสนุกสนานรื่นเริง ทำให้งานที่น่าเบื่อกลายเป็นงานที่เพลิดเพลิน (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์, 2529: 101-102)

2) คติชนช่วยเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคลที่คลายไป

ความพยายามของบุคคลที่ต้องการจะหนีไปจากความกดดันของสังคมและวัฒนธรรม เช่น นิทานที่กล่าวถึงคนจนกลายเป็นคนรวยเรื่องซินเดอเรลลา นิทานบางเรื่องแสดงให้เห็นถึงจินตนาการที่ต้องการหลบหนีไปจากสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เช่น นิทานที่กล่าวถึงวีรบุรุษของพวกซุนิ ซึ่งสามารถฆ่าแมลงวันครึ่งหนึ่งได้ถึง 4 ตัว นิทานบางเรื่องแสดงให้เห็นจินตนาการของมนุษย์ที่ต้องการหนีไปจากข้อจำกัดของทางกายภาพของมนุษย์ เช่น นิทานที่กล่าวถึงรองเท้าวิเศษที่เดินได้ทีละ 7 ไมล์ นิทานที่กล่าวถึงการเหาะเหินเดินอากาศ ฯลฯ สรุปได้ว่า ความกดดันของสังคมและวัฒนธรรมเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ คือ ลักษณะทางชีววิทยาของมนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เป็นไปตามสังคมและวัฒนธรรม จึงก่อให้เกิดคติชนชาวบ้านแบบต่าง ๆ (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์, 2529: 102-103)

3) คติชนช่วยให้วัฒนธรรมเข้มแข็งขึ้น

คติชนทำหน้าที่รักษาแบบแผนพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสังคมและมีกลไกควบคุมสังคมให้เป็นไปตามบรรทัดฐาน เช่น เพลง สุภาพชน ปริศนา นิทาน เพลงกล่อมเด็ก เทพนิยาย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคนในสังคมในแง่ของการเป็นเครื่องเตือนใจ เป็นแนวทางให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติตามสิ่งที่ดีงาม และเป็นสิ่งที่ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ยกตัวอย่างเช่น สุภาพชน คำพังเพย เป็นข้อเตือนใจที่เกิดจากความฉลาดของมนุษย์ เนื่องจากการบรรยายถึงศีลธรรมหรือจริยธรรมเป็นกลวิธีที่ยกย่องพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงามของคนในสังคม ในทางตรงข้ามสุภาพชนก็แสดงให้เห็นถึงการติเตียนวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม หรือนำไปใช้เตือนทำทนาย ยั่วเย้า สุภาพชนจึงเป็นเหมือนคำแนะนำ ตักเตือน ที่หล่อหลอมคนในสังคมให้มีแนวทางประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปในทางที่สังคมยกย่อง ดังนั้น คติชนจึงช่วยให้วัฒนธรรมเข้มแข็งขึ้น (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์, 2529: 103)

4) คติชนทำหน้าที่ให้การศึกษา

คติชนหลายประเภททำหน้าที่ให้ความรู้กับสมาชิกในสังคมหรือแทรกคำสั่งสอนที่ชี้ให้เห็นแนวคิด ค่านิยมต่าง ๆ เช่น นิทานสอนประเภทศีลธรรมต่าง ๆ สัตว์นิยายที่ช่วยสร้างทัศนคติและค่านิยม เช่น ความขยัน ความมีใจบุญ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ นอกจากนี้คติชนยังช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเกี่ยวกับประวัติของบรรพบุรุษของตน เช่น ตำนานอธิบายการเกิดของกลุ่มชน/ชาติพันธุ์/ชนเผ่าหรือนิยายประจำถิ่น (legend) ที่ช่วยสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชนได้ (ศิริพร ณ ถลาง, 2552: 387) คติชนจึงเปรียบเสมือน “สถาบันการศึกษา” ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ปลูกฝังทัศนคติ อบรมสั่งสอนระเบียบสังคม (ศิริพร ณ ถลาง, 2552: 390)

5) คติชนทำหน้าที่รักษาแบบแผนพฤติกรรมในสังคม

คติชนบางประเภทถูกใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความกดดันและควบคุมบุคคลที่พยายามประพฤติตนเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม โดยอาจใช้ในลักษณะของการแสดงความไม่ยอมรับ พฤติกรรมดังกล่าวผ่านเพลง สุภาพচিত ปริศนา นิทาน และยังสามารถใช้ไปในทางตรงกันข้าม คือ การยอมรับ ส่งเสริมและให้กำลังใจบุคคลที่ประพฤติตนตามแบบแผน เช่น ให้การยกย่องสรรเสริญ เพลงสดุดีต่าง ๆ ฯลฯ โดยเฉพาะคติชนประเภทตำนานปรัมปราที่เป็นเครื่องมือที่ช่วยรักษาแบบแผน พฤติกรรมสังคมที่สำคัญ เพราะตำนานปรัมปราเป็นสิ่งที่สำคัญในสังคมดั้งเดิม เนื่องจากมีเรื่องของ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นำมาใช้ในการอธิบาย พิธีกรรม กำหนดศีลธรรม กำหนดกฎเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติให้สมาชิกในสังคมได้ ตำนานปรัมปราจึงไม่ได้เป็นเพียงเรื่องเล่าธรรมดาแต่เป็น เรื่องเล่า ที่มี “พลัง” ช่วยสร้างความเข้มแข็งต่อสังคมและรักษาแบบแผนพฤติกรรมในสังคมได้ (ศิริพร ณ กลาง, 2552: 365)

จะเห็นได้ว่า มีการจำแนกบทบาทของคติชนที่หลากหลาย โดยมีบทบาทในการให้ความบันเทิง ซึ่งเป็นบทบาทแรกที่เด่นชัดที่สุด มีบทบาทหน้าที่ในการเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล ให้คลี่คลายไป บทบาทที่ช่วยทำให้วัฒนธรรมเข้มแข็งขึ้น บทบาทในการให้ความรู้ ปลุกฝังค่านิยม และ มีบทบาทในการอบรมระเบียบสังคมเปรียบเสมือนเป็นสถาบันการศึกษาให้สมาชิกในสังคม สรุปได้ว่า คติชนมีบทบาทสำคัญต่อสังคมเช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่น ๆ คือ ช่วยรักษาความเข้มแข็งทาง วัฒนธรรมและช่วยให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง (ศิริพร ณ กลาง, 2552: 414)

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่คติชนมาใช้เป็นแนวทาง ในการพิจารณาทบทวนหน้าที่ของเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย แต่จะวิเคราะห์บทบาท หน้าที่ที่พบในการใช้นิทานเหล่านี้ในบริบทสังคมไทยปัจจุบันว่ามีลักษณะอย่างไร

2.6 นิทานมุขตลก²

ผู้วิจัยทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานมุขตลก เพื่อให้เข้าใจความหมาย ลักษณะ และ บทบาทหน้าที่ของนิทานมุขตลก และเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมา ใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

กัญญรัตน์ เวชศาสตร์ (2525: 25) ให้ความหมายของนิทานมุขตลก (Jest and Anecdote) ว่าเป็นเรื่องที่น่าให้ผู้ฟังเกิดความขบขัน ดังนั้น ผู้เล่าจึงมักสร้างเหตุการณ์หรือตัวละครที่โดยปกติทั่วไปไม่กระทำกัน โดยมักจะเป็นเรื่องเล่าพฤติกรรมคนโง่ คนฉลาด การใช้กลลวง หรือเรื่องหยาบโลน ต่าง ๆ เป็นต้น สติธ ธอมป์สัน ได้กล่าวถึงนิทานประเภทนี้ว่ามักเป็นโครงเรื่องอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีอนุภาคของโครงเรื่องเพียงอนุภาคเดียว ตัวละครของเรื่องนี้มีทั้งที่เป็นคนและสัตว์เรื่อง มุขตลกนั้นมีแนวคิดต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องของความฉลาด ความโง่และความโง่เขลา ชนชั้นการแข่งขันด้วย กลลวง การต่อรองแบบกลลวง การล้อขโมยและการหลอกต้ม การหนีด้วยกลลวง กลลวงที่ทารุณ การล่อลวง และการผิดประเวณี กลลวงโดยการเบ่งทับ การปลอมแปลง การกล่าวหาที่ผิด ภรรยาเลว ความเกียจคร้าน หูหนวก นักบวช การมดเท็จ และการโม้

กิ่งแก้ว อัทธการ (2519 :14-17) ให้ความหมายของมุขตลก (E. jest; E humorous anecdote; E. merry tale; E. numskull tale; G. schwank) ว่ามีโครงเรื่องไม่ซับซ้อนเพียงอนุภาคเดียว เป็นเหตุการณ์ที่มีความขัดแย้งที่ผู้ฟังมองด้วยอารมณ์ขัน ไม่ถือโทษ ตัวละครเป็นได้ทั้งมนุษย์และสัตว์ แนวคิดเด่นในมุขตลกตามสติธ ธอมป์สัน ประมวลไว้ ได้แก่ คือ ความฉลาด ความโง่ ชนชั้นการแข่งขัน ด้วยกลลวง การต่อรองแบบกลลวง การล้อขโมยและการหลอกต้ม การหนีด้วยกลลวง การล่อลวงและการผิดประเวณี กลลวงโดยวิธีที่เบ่งทับ การปลอมแปลง การกล่าวหาที่ผิด ภรรยาที่เลว ความเกียจคร้าน

² ผู้วิจัยสะกดตามอักขระวิธีของราชบัณฑิตยสถาน เนื่องจากในภาษาไทยมีการใช้คำว่า “มุข” ในหลาย ความหมาย เช่น มุขกระสัน มุขเด็จ มุขปาฐะ มุขยประโยชน์ เพราะคำว่า “มุข” เป็นภาษาบาลีมีหลายความหมาย อย่างหนึ่งคือ “หน้า” จึงเข้าใจกันว่า “มุขตลก” หมายถึง “ทำหน้าตลก” ส่วนคำว่า “มุข” ที่สะกดด้วย “ก” หมายถึง หอยมุข ไข่มุก และคำว่า “มุข” หรือ “มุขตลก” แต่เดิมนั้นใช้เป็นภาษาพูด เมื่อใช้เป็นภาษาเขียนจึงเขียน เป็น “มุขตลก” แต่เมื่อตรวจสอบจากเอกสารหลักฐานเก่าตามทีกล่าวมาข้างต้น ทำให้ปัญหาความสับสนที่เกิดขึ้น สามารถคลี่คลายลงไปได้ว่า ถ้ามีความหมายว่า “หน้า ปาก ประชาน” ใช้คำ “มุข” (ข สะกด) ถ้าเป็นคำไทย ใช้ “มุข” (ก สะกด) คณะกรรมการชำระพจนานุกรมพิจารณาแล้วว่าคำนี้ได้เกี่ยวกับปาก หรือหน้าเลย อาจจะเป็น ทำทางก็ได้ จึงเก็บคำนี้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ว่า “มุขตลก” (ราชบัณฑิตยสถาน (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.)

คนหูหนวก นักบวช การมดเท็จ และการไม้ ทั้งนี้ โครงเรื่องตั้งอยู่บนความกลับตาลปัตรของชะตาชีวิต ความผิดกลายเป็นเส้นทางที่นำไปสู่ลาภยศ การทำผิดประเพณีทำให้เกิดความตลกขบขัน เพราะผู้ฟังไม่ถือสา หากผู้ฟังถือสา เรื่องนั้น ๆ ก็จะกลายสภาพจากมุขตลกเป็นนิทานแนวอื่น หรืออาจดำเนินเรื่องเป็นโศกนาฏกรรมไปในที่สุด

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551: 20) ให้ความหมายและลักษณะของนิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลกว่า ในภาษาอังกฤษใช้คำหลายคำ เช่น jest, humorous anecdote, merry tale, numskull tale และภาษาเยอรมันคือคำว่า schwank มุขตลกมีลักษณะเป็นเรื่องขนาดสั้น โครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีเพียงอนุภาคเดียวตัวละคร อาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ได้ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ความไม่น่าเป็นไปได้ต่าง ๆ โดยสติธ ทอมสันได้ประมวลแนวคิดของเรื่องที่เป็นมุขตลกว่ามี 16 แบบคือความฉลาด ความโง่ การชนะด้วยกลวง การต่อรองแบบกลวง ขโมยและการหลอกต้ม การหนีโดยใช้กลวง การล่อลวง และผิดประเพณี กลวงที่ทารุณ กลวงที่ทารุณ กลวงโดยวิธีแข่งขัน การปลอมแปลง การกล่าวหาที่ผิด ภรรยาที่เลว ความเกียจคร้าน คนหูหนวก นักบวช และการไม้

นิทานมุขตลกมีแนวคิดสำคัญที่ปรากฏบ่อยครั้ง 7 ประการคือ ความฉลาด ความโง่ ความเกียจคร้าน เรื่องเพศ คนพิการ ผู้มีสถานะสูงในสังคม และคนต่างถิ่นหรือต่างชาติ โดยมีแนวคิดเรื่องความฉลาดเป็นที่นิยมมากที่สุด ความน่าสนใจอยู่ที่ความฉลาด มีไหวพริบ มีอุบายเพื่อเอาตัวรอด ตัวละครบางตัวอาจจะมินิสัยชอบล้อเลียนหรือแกล้งผู้อื่น

สุกัญญา สุจฉายา (2556: 30) ให้ความหมายของมุขตลกว่าเป็นเรื่องเล่าขนาดสั้น โครงเรื่องง่าย ๆ มีเหตุการณ์สำคัญเพียงเหตุการณ์เดียว แบ่งย่อยเป็นมุขตลกขบขันและหยาบโลน โดยเรื่องศรีธนญชัยจัดเป็นมุขตลกขบขัน ความขบขันอยู่ที่ความไม่น่าเป็นไปได้ของพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในหมวดนิทานมุขตลกแบ่งแบบเรื่องย่อย ๆ ผู้เขียนเลือกประเภทย่อยจากการแบ่งเรื่องตามแนวคิดที่พบในนิทาน ดังนี้

- เรื่องเกี่ยวกับความฉลาด
- เรื่องเกี่ยวกับความโง่หรือเป็น
- เรื่องเกี่ยวกับความเกียจคร้าน
- เรื่องเพศ
- เรื่องของคนพิการ
- เรื่องของนักบวช
- เรื่องของคนต่างถิ่นหรือต่างชาติ
- เรื่องของคนที่มีฐานะสูงในสังคม

- เรื่องไม้

ศิริพร ศรีวรกานต์ (2544: ออนไลน์) นิทานมุขตลกหรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า joke, jest, humorous anecdote, numskull tale, merry tale, farcical tale และ jocular folktale สร้างขึ้นเพื่อให้ความสนุกสนานเปลือย และผ่อนคลายความกดดันอันเนื่องมาจากกฎเกณฑ์และระเบียบของสังคม ซึ่งไม่สามารถพูดหรือวิจารณ์ความเป็นจริงได้ แต่เมื่ออยู่ในรูปของนิทานซึ่งเป็นโลกสมมุติ ทำให้ผู้ฟังสนุกสนาน จึงสามารถฟังได้และหัวเราะได้ โดยที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม จึงกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของตัวละครเอกในนิทานมุขตลกมิใช่สิ่งไร้ค่า

นักวิชาการกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของมุขตลกไว้หลายคน บทบาทหน้าที่สำคัญมี 3 ประการ คือ เป็นเครื่องบันเทิงใจ เป็นทางออกให้ผู้เล่าฟังได้เป็นอิสระ และคติเตือนใจให้แก่ผู้ฟัง ดังนี้

1) **เป็นเครื่องบันเทิงใจ** ช่วยให้เกิดความเปลือยเปลือย คลายความเครียดจากหน้าที่การงาน

2) **ลดความตึงเครียดทางสังคม** ช่วยให้คนในสังคมได้มีทางออก ได้หัวเราะ ได้รู้สึกสบาย ได้เสียดสีเยาะเย้ยคนที่ละเมิดกฎระเบียบสังคม ช่วยบรรเทาสถานการณ์ตึงเครียด กล่าวได้ว่ามุขตลกทำหน้าที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบแทนคนในสังคมซึ่งอยากจะฝ่าฝืนระเบียบอยู่แล้ว และเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นว่ากฎระเบียบที่สังคมที่กำหนดขึ้นมา ย่อมมีการฝ่าฝืนและมีข้อบกพร่อง (ศิริพร ฐิตะฐาน ณ กลาง, 2539: 19-21)

3) **คติเตือนใจให้แก่ผู้ฟัง** มุขตลกให้คติเตือนใจทางอ้อมแก่ผู้ฟังหรือผู้อ่าน สังเกตได้จากเรื่องราวมักจะไม่ได้อัดฉีดให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเห็นว่าพฤติกรรมของตัวละครในนิทานมุขตลกเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และในตอนท้ายเรื่องผู้เขียนมักจะเล่าหรือแทรกความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์เห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควรนำมาเป็นแบบอย่าง เช่น ในเรื่องศรีธนญชัย ที่แสดงให้เห็นว่าหลังจากศรีธนญชัยใช้ความเจ้าปัญญา ปฏิภาณไหวพริบของตนสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น สุดท้ายก็ต้องพ่ายแพ้ให้แก่เงรน้อยและถึงแก่กรรมในที่สุด (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545: 164)

กล่าวได้ว่า มุขตลกช่วยดำรงรักษาความมั่นคงของวัฒนธรรม รักษาจารีตของสังคม เนื่องจากช่วยให้ผู้อ่านปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง ให้ความสนุกสนาน เปลือยเปลือย เป็นช่องทางช่วยระบายความกดดันของคนในสังคมจากกรอบจารีตประเพณี ผ่อนคลายความเครียด ความคับข้องใจ มุขตลกจึงเป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมที่ชี้ให้เห็นความเคร่งครัดและปัญหาในสังคม และช่วยลดความตึงเครียดลงได้ในระดับหนึ่ง (ศิริพร ฐิตะฐาน ณ กลาง, 2539: 22)

จากการศึกษาพบว่า เรื่องศรีธนญชัยเป็นนิทานที่มีความสนุกสนาน ขบขัน จากตัวละครเอกที่มีปฏิภาณไหวพริบ ในการแก้ไขปัญญาเฉพาะหน้าไปได้อย่างคาดไม่ถึง ตัวละครเอกเป็นคนฉลาด

มีไหวพริบดี บางทีก็ฉลาดแกมโกง มักใช้ความฉลาดและไหวพริบเพื่อประโยชน์ของตน เช่น แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อเอาตัวรอด เพื่อให้ตนได้ประโยชน์ หรือทำความเดือดร้อนรำคาญใจให้ผู้อื่น แนวคิดเรื่องความเฉลียวฉลาดเจ้าปัญญาจึงเป็นแนวคิดสำคัญในนิทานเรื่องนี้ จึงกล่าวได้ว่านิทานพื้นบ้านเรื่องนี้เป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา สรติ ใจสอาด (2550) ได้ให้คำนิยามของนิทานตลกเจ้าปัญญาไว้ดังนี้

นิทานตลกเจ้าปัญญามีลักษณะคล้ายเกร็ดขำขัน และมักเชื่อว่ามีตัวตนอยู่จริง เป็นนิทานที่มีตัวเอกเจ้าปัญญา (Trickster Hero) ที่มีไหวพริบปฏิภาณดี ใช้ปฏิภาณไหวพริบของตนเอาชนะคู่ต่อสู้หรือแก้ปัญหาด้วยกลอุบาย พร้อมกับการสร้างความตลกขบขันในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ การใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหามุ่งเฉพาะหน้าเพื่อให้ผ่านพ้นจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ส่วนมากมักจะเกิดจากการเล่นกับคำ ภาษา หรือกลอุบายที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามพลั้งพลาด อาจเกิดการบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต เหตุเหล่านี้ก่อให้เกิดผู้ฟัง/ผู้อ่าน เกิดความขบขัน ด้วยเหตุนี้นิทานตลกเจ้าปัญญาจึงเป็นที่นิยมและแพร่หลาย เหตุการณ์ในเรื่องจะแบ่งออกเป็นตอน ๆ เพื่อให้มนุษย์เจ้าปัญญาแสดงการแก้ปัญหาคู่ละอย่าง ส่วนตัวละครประกอบอื่น ๆ อาจเปลี่ยนไปได้เรื่อย ๆ (สรติ ใจสอาด, 2550: 30)

จากการศึกษาเพิ่มเติมพบว่า ตัวละครเจ้าปัญญา (Trickster) เป็นตัวละครที่ปรากฏอยู่ในนิทานของทุกสังคม ทุกวัฒนธรรม โดยมีลักษณะแตกต่างกันไป ตัวละครเจ้าปัญญาอาจจะเป็นตัวละครที่คล้ายมนุษย์ เหนือมนุษย์ โหดร้าย น่าเชื่อถือ ศักดิ์สิทธิ์ อาจจะเป็นผู้สร้าง ผู้ให้ หรือผู้ทำลาย เป็นคนฉลาดหรือคนโกงก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านควรตระหนักไว้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเกิดขึ้นจริง ไม่ควรตีกรอบพฤติกรรมของตัวละครเจ้าปัญญา เพราะการแสดงพฤติกรรมของตัวละครเจ้าปัญญาอาจจะไม่ใช่สิ่งที่ผู้อ่านคาดหวัง ผิดไปจากแบบแผนของวัฒนธรรม ขัดต่อจารีตประเพณี ดังนั้นตัวละครเจ้าปัญญาจึงมีบทบาทช่วยปลดปล่อยอารมณ์ความเครียด ความกดดันที่เกิดขึ้นจากกรอบจารีตประเพณีในสังคม ช่วยสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน เพราะตัวละครเจ้าปัญญาเปรียบเสมือนตัวแทนของคนที่ต้องการแหกกฎ ประพฤติผิดจารีตประเพณีของสังคม แต่ไม่สามารถทำได้ เป็นตัวละครที่ช่วยปลดปล่อยความต้องการของคนในสังคม ในการประพฤตินอกขนบจารีตประเพณีต่าง ๆ และช่วยสะท้อนคุณค่าทางสังคม หรือรสนิยมของประชาชนส่วนใหญ่ว่ายึดถืออะไรหรือให้คุณค่ากับสิ่งใด (Charlie T. McCormick and Kim Kennedy White, 2011: 1214-1217)

เรื่องศรีธนญชัยเป็นนิทานมุกตลกเจ้าปัญญาที่มีแนวคิดสำคัญคือเรื่องความฉลาด โดยลักษณะเด่นอยู่ที่ความเฉลียวฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบและการใช้อุบายเพื่อเอาตัวรอด เพื่อให้ตนได้ประโยชน์หรือทำความเดือดร้อนรำคาญใจให้ผู้อื่น ซึ่งมักจะใช้การเล่นกับภาษา หรือการหักมุมเหตุการณ์ในเรื่องวิธีการดังกล่าวทำให้เกิดความแปลกขนบจากสิ่งที่เคยเข้าใจกันมาแต่เดิม หรือสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ความแหวกขนบนี้ทำให้เกิดความไม่เข้ากัน (Incongruity) ระหว่างสิ่งที่เคยเข้าใจกันมาแต่เดิมหรือสิ่งที่คาดว่าจะเกิด กับการตีความใหม่หรือการหักมุมในเรื่อง จึงกล่าวได้ว่า เรื่องศรีธนญชัยมีบทบาททางวัฒนธรรมที่แสดงความปรารถนาเบื้องต้นของคนในสังคม สะท้อนพฤติกรรมขัดจารีตอันเป็น

ภาพกลับของศีลธรรมที่เชื่อมโยงให้เห็นภาพแทนของจารีต ประเพณีและกฎเกณฑ์ในสังคม ว่าสิ่งใดควรประพฤติ สิ่งต้องห้ามที่ไม่ควรประพฤติในสังคม ดังที่ศิวพร จิตะฐาน ณ ถลาง กล่าวไว้ว่า

มุขตลกมักใช้เป็นทางออกของกฎเกณฑ์หรือความกดดันทางสังคมเรื่อง ศรีธณูชัย เป็นช่องทางให้คนธรรมดาได้หัวเราะเยาะ “ผู้มีอำนาจ” ได้บ้าง ในสังคมไทยผู้น้อยมักไม่ค่อยกล้าโต้แย้งผู้ใหญ่ ต้องยอมสยบให้กับผู้มีสถานภาพ สูงกว่า มีความรู้สึกคับแค้นใจอย่างไรก็ต้องเก็บไว้ในใจ ปกติสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่วิจารณ์ไม่ได้ ศรีธณูชัยเป็นเรื่องเดียวที่เป็น “ช่องทาง” ให้คน ธรรมดาได้ล้อเลียนผู้มีอำนาจบ้าง

(ศิวพร จิตะฐาน ณ ถลาง, 2539: 21)

ดังนั้น กล่าวได้ว่าเรื่องศรีธณูชัยมีบทบาททางคติชนวิทยาในฐานะมุขตลกหรือนิทานตลก เจ้าปัญญา คือ ให้ความบันเทิง สนุกสนาน เป็นกระจกส่องให้เห็นวัฒนธรรม ให้การศึกษากลมกลืน เช่น การแสดงค่านิยมเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ส่งเสริมให้ปฏิบัติหรือมิให้ปฏิบัติในบางเรื่อง แสดงใน สิ่งที่สังคมยอมรับและไม่ยอมรับ แทรกข้อควรปฏิบัติผ่านผลของการถูกลงโทษของตัวละครศรีธณูชัย รักษาแบบแผนพฤติกรรมของบุคคล เตือนใจให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมและบรรทัดฐาน ในสังคม ช่วยควบคุมสังคมทางอ้อม เป็นกลไกที่ช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม และบรรทัดฐานที่ควรปฏิบัติ เป็นวิธีการห้ามการแสดงพฤติกรรมที่ผิดไปจากวัฒนธรรมของสังคม และเป็นเครื่องบรรเทาอารมณ์ ความเก๋บกดและความคับข้องใจของผู้อ่านที่เกื้อหนุนจากความกดดันทางสังคมและ วัฒนธรรม ความกดดันทางเพศ ความกดดันในการดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจ หรือความกดดันจาก ข้อห้ามต่าง ๆ เป็นต้น โดยแสดงผ่านพฤติกรรมของตัวละครศรีธณูชัยที่แหวกขนบประเพณี เพื่อแสดง ถึงความปรารถนาที่จะขจัดอารมณ์และความคับข้องใจที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

ผู้วิจัยจะนำความรู้เกี่ยวกับลักษณะของนิทานมุขตลกมาใช้ประกอบการศึกษาการดัดแปลง และสร้างสรรค์ใหม่ ว่ามีการนำอารมณ์ขันและความเจ้าปัญญามาใช้ในการผูกเรื่องสร้างตัวละครและ องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การศึกษาเรื่องศรีธณูชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย จึงช่วยให้เข้าใจคนไทยและสังคมไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคั้งนี้ แยกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน พื้นบ้านเรื่องศรีธณูชัย 2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม 3) งานวิจัยเกี่ยวกับ อารมณ์ขัน

2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนิทานพื้นบ้านเรื่องศรีธนญชัย

งานวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรีธนญชัยฉบับต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ของกัญญรัตน์ เวชศาสตร์ (2520) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องศรีธนญชัยสำนวนต่าง ๆ ที่ปรากฏในประเทศไทยและประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรองว่ามีความสัมพันธ์กันในด้านเนื้อหา โครงเรื่อง ตัวละคร ตลอดจนแนวคิดของผู้แต่งนิทานศรีธนญชัยอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า พบนิทานศรีธนญชัยของไทยทั้งสิ้น 17 สำนวน สำนวนที่เป็นลายลักษณ์มี 16 สำนวน สำนวนมุขปาฐะมี 1 สำนวน สำนวนที่เป็นลายลักษณ์นั้นมีทั้งฉบับที่เป็นใบลานสมุดไทย และฉบับที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งประกอบด้วยคำประพันธ์ประเภทกาพย์ กลอน และร้อยแก้ว ทั้งนี้พบว่านิทานเรื่องศรีธนญชัยแพร่กระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศไทยและในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยพบว่าสำนวนของประเทศกัมพูชา เวียดนาม ลาว และไทย มีความยาวและมีความคล้ายคลึงกันในด้านเนื้อหาอย่างมาก ส่วนสำนวนของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ พบว่ามีที่เหมือนกับของไทยเพียงบางตอน สำหรับบุคลิกภาพของศรีธนญชัยนั้นเป็นลักษณะที่เข้าแบบตัวเอกเจ้าปัญญาและฉลาดแกมโกง โดยแนวคิดเรื่องความขัดแย้งที่ปรากฏในพฤติกรรมของตัวเอก ผู้แต่งมีจุดประสงค์เพื่อสร้างปมแห่งการขัดแย้งให้พิสดารขึ้นในเรื่องเท่านั้น

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รวบรวมและให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของนิทานเรื่องศรีธนญชัยสำนวนต่าง ๆ ที่ปรากฏในประเทศไทยและประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ในงานวิจัยได้

บทความเรื่อง**ศรีธนญไชย: เรื่องอำนาจและปัญญา** ของสมบัติ จันทรวงศ์ (2521) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา “ปัญญา” ที่ปรากฏในเรื่องศรีธนญไชยว่ามีลักษณะอย่างไร มีเป้าหมายและขอบเขตอย่างไร โดยเปรียบเทียบศรีธนญชัยสำนวนต่าง ๆ จำนวน 4 ฉบับกับสำนวนต้นฉบับสำนวนต่าง ๆ ที่นำมาเปรียบเทียบ คือ 1. ศรีทะนนไชยสำนวนกาพย์ 2. เสภาเรื่องศรีธนญไชยเชียงใหม่ 3. “ศรีธนญไชย” จอมปราชญ์ฉบับสมบูรณ์ของวรวรรณ 4. หनुขอบเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าศรีธนญไชยเชียงใหม่ไม่มีการใช้ปัญญาระรานสถาบันครอบครัวซึ่งถือได้ว่าเป็นสถาบันรากฐานของสถาบันอื่น ๆ ในสังคม ในประเด็นลักษณะปัญญาของมนุษย์ แยกออกเป็นความรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับธรรมชาติกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณี และชี้ให้เห็นความจำกัดของอำนาจและปัญญาว่าโดยทั่วไปมิชอบเขตจำกัดคือถูกจำกัดโดยอำนาจของขนบธรรมเนียมประเพณี

บทความเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจลักษณะของปัญญาที่ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยทั้ง 4 ฉบับ และเห็นขอบเขตอำนาจของศรีธนญชัยซึ่งเป็นมุมมองใหม่ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

รายงานผลการวิจัยเรื่อง**ศรัทธาบุญชั้ย: พระเอกเจ้าปัญญา** ของกัญญรัตน์ เวชชศาสตร์ (2525) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของพระเอกรวมทั้งตัวละครประกอบที่สำคัญในวรรณคดีเรื่องศรัทธาบุญชั้ย เพื่อค้นหาสิ่งที่เรียกว่าเอกลักษณ์ อุดมคติและค่านิยมทางสังคมของไทยในอดีต และเพื่อนำผลวิจัยนี้ไปเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยของชาติอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ เมือง Yogyakarta ประเทศอินโดนีเซีย ประมาณต้นปีพ.ศ. 2526 ผลการศึกษาพบว่า แม้นิทานเรื่องนี้จะมีหลายสำนวนแต่มีโครงเรื่องเดียวกันคือ เป็นการเล่าเรื่องราวชีวิตของชายผู้หนึ่งซึ่งใช้ปฏิภาณเอาตัวรอดหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ส่วนในด้านเนื้อหามีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสำนวน ในด้านค่านิยมของสังคมที่ผู้แต่งแสดงผ่านพระเอกพบว่ามี 4 เรื่อง คือ เรื่องการศึกษา เรื่องความมีสติปัญญา เรื่องความรักชาติบ้านเมือง เรื่องความเชื่อเรื่องกรรม และความเชื่อเรื่องการสร้างวัด สร้างพระ และสร้างพระไตรปิฎก ค่านิยมส่วนตัวของศรัทธาบุญชั้ยคือ ความมีสติปัญญาและต้องเป็นผู้ชนะ ด้านอุดมคติของสังคมที่ผู้แต่งแสดงผ่านตัวพระเอกในเรื่องนี้คือผู้แต่งปรารถนาที่จะให้คนมีทั้งสติปัญญาและคุณธรรมอยู่ในสังคม และยกย่องบุคคลที่มีคุณสมบัติทั้งสองอย่างมากกว่าคนที่มีสติปัญญาแต่ขาดคุณธรรม ในส่วนของบทบาทตัวละครประกอบในเรื่องแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ พระเจ้าแผ่นดิน ภิกษุและคหบดี ตัวละครประกอบเหล่านี้ล้วนเป็นผู้มีฐานะสูงและเป็นที่ยกย่องในสังคม แต่มีสติปัญญาน้อยกว่าศรัทธาบุญชั้ย ดังนั้น ศรัทธาบุญชั้ยจึงสามารถล้อเลียน กลั่นแกล้ง และเอาตัวรอดจากปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้เสมอ แม้พฤติกรรมของศรัทธาบุญชั้ยในบางกรณีที่แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องทางศีลธรรม เช่น ผ่าท้องน้อง ชักควายขึ้นบนต้นตาล เป็นต้น แต่ผู้แต่งก็ตระหนักในข้อบกพร่องนี้จึงได้สร้างตัวละคร “เณร” ซึ่งเป็นตัวละครที่มีสติปัญญาเท่าเทียมกันกับศรัทธาบุญชั้ยมาทำให้ศรัทธาบุญชั้ยรู้สึกของความพ่ายแพ้และตรอมใจตาย เรื่องค่านิยมทั่วไปของสังคมที่แสดงผ่านตัวละคร คือ เรื่องการมีข้ารับใช้ เรื่องการกินหมากพลู ความเชื่อเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์และเรื่องโหราศาสตร์ และเรื่องการรับราชการ นอกจากนี้เรื่องนี้ยังมีแนวคิดที่สำคัญ 4 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ แนวคิดเรื่องความขัดแย้ง แนวคิดความสำคัญของภาษา และแนวคิดเรื่องเสียหน้า โดยแนวคิดเรื่องความขัดแย้งที่ปรากฏในพฤติกรรมตัวเอก ผู้แต่งมีจุดประสงค์ในการสร้างปมแห่งการขัดแย้งเพื่อทำให้เรื่องสนุกขึ้นเท่านั้น ไม่ได้เป็นการระบายความรู้สึกขัดแย้งต่อสภาพสังคมในเรื่องอารมณ์ขัน จะเห็นได้ว่า ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันได้เพราะอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าตัวละครในเรื่อง เมื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน พบว่าผู้แต่งใช้ภาษาเป็นเครื่องมือทำให้เกิดอารมณ์ขัน ใช้วิธีการสร้างเหตุการณ์โดยสร้างเหตุการณ์ที่แปลก และสร้างเหตุการณ์ให้มีเรื่องราวพาดพิงถึงเรื่องสัปดนทางเพศหรือกล่าวถึงสิ่งหยาบคายทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน

งานวิจัยเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจลักษณะของตัวละครเอกศรัทธาบุญชั้ยและตัวละครประกอบสำคัญอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้

งานวิจัยเรื่อง **นัยทางการเมืองในวรรณกรรมเรื่อง “ศรีธนญชัย”** ของสันติกร วรวรรณ (2542) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นัยทางการเมืองของวรรณกรรมเรื่อง “ศรีธนญชัย” ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มีความแตกต่างไปจากวรรณกรรมทั่วไป คือ มีการลบหลู่ต่อเบื้องสูงหรือองค์พระมหากษัตริย์อยู่หลายครั้ง ซึ่งบุคคลทั่วไปไม่สามารถล่วงละเมิดได้ในการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จึงมีความเป็นไปได้ว่าวรรณกรรมเรื่องนี้มีจุดประสงค์ในการเป็นตัวแทนของประชาชนหรือชาวบ้านที่ได้รับความกดขี่ข่มเหงจากผู้ปกครองหรือมีสิ่งใดแอบแฝงอยู่ ผู้วิจัยใช้ ศรีทนนไชยสำนวนกาพย์ฉบับตีพิมพ์เผยแพร่ในงานฉาบปกิจ นายชิต ดุภสิทธิ์ พ .ศ. 2511 เป็นหลักในการวิเคราะห์ และใช้ศรีธนญชัยสำนวนอื่นเป็นส่วนประกอบ โดยอาศัยวิธีการตีความแบบวิเคราะห์อย่างละเอียดและบริบททางประวัติศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าศรีธนญชัยในประเทศไทยมีอยู่หลายสำนวนและปรากฏอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ประกอบกับในบางสำนวนไม่สามารถแบ่งถึงระยะเวลาที่แต่งได้อย่างแน่นอน จึงยากที่จะระบุให้แน่ชัดในการทดสอบสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ แต่ในศรีทนนไชยสำนวนกาพย์ฉบับตีพิมพ์เผยแพร่ในงานฉาบปกิจนายชิต ดุภสิทธิ์ พ .ศ. 2511 ที่ได้นำมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ ปรากฏว่าปฏิเสธสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้อย่างสิ้นเชิง ศรีทนนไชยฉบับนี้มีสิ่งที่แตกต่างไปจากศรีธนญชัยสำนวนอื่นในหลายสำนวน ในความแตกต่างเหล่านี้สามารถทำให้ระบุงลงไปได้ว่า ศรีทนนไชยฉบับนี้น่าจะมีได้เกิดขึ้นจากจุดประสงค์ในการเล่าเรื่องที่มีความสนุกสนาน ตลกโปกฮา แต่มาจากภาพสะท้อนของการที่ราษฎรถูกกดขี่ข่มเหงจากเหล่าผู้ปกครองในขณะนั้นที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากจุดประสงค์ที่จะใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของกลุ่มผู้แต่ง

งานวิจัยเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นความเปลี่ยนแปลงของจุดประสงค์ในการแต่งนิทานเรื่อง ศรีทนนไชยสำนวนกาพย์ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในวิทยานิพนธ์ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยเรื่อง **การศึกษาเปรียบเทียบทิลล์ ออยเลนเซปีเกลกับศรีธนญชัย ในฐานะนิทานมุขตลก** ของศิริพร ศรีวรกานต์ (2554) มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา 2 ประการคือ 1) เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบทิลล์ ออยเลนเซปีเกล กับศรีธนญชัยในฐานะนิทานมุขตลก 2) เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบตัวละครและคุณธรรมในเรื่องทิลล์ ออยเลนเซปีเกลกับเรื่องศรีธนญชัย ผลการวิจัยสรุปว่านิทานทั้งสองเรื่องมีลักษณะร่วมกันดังนี้ ประการแรกคือประวัติของตัวบทเริ่มต้นจากการเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ ต่อมาเป็นวรรณกรรมลายลักษณ์ และภายในหลังมีการนำเสนอในรูปแบบอื่น ๆ ประการที่สองคือ อนุภาค ได้แก่ อนุภาคเรื่องการใช้ภาษาอย่างตรงตามรูปคำ อนุภาคเรื่องการใช้อุบาย อนุภาคเรื่องการทำเรื่องเหลือเชื่อ และอนุภาคเกี่ยวกับสิ่งสกปรก ประการที่สามคือ กลวิธีการนำเสนอมุขตลก ได้แก่ การเล่นคำ จำแนกเป็นการเล่นคำจากการใช้คำอย่างคลุมเครือและการเล่นคำพ้องเสียง ส่วนการใช้ไหวพริบจำแนกเป็นการใช้อุบายทางจิตวิทยา การใช้เหตุผลผิดที่ และการใช้ไหวพริบสร้างคำถามที่ตอบไม่ได้ อย่างไรก็ตาม นิทานทั้งสองเรื่องมีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่

แตกต่างกันจึงมีลักษณะที่ต่างกัันดังนี้ ประการแรกคือ บทบาทและสถานภาพทางสังคมของตัวละครเอกและคู่กรณี ทิลล์เป็น “คนนอก” ของสังคมที่รักอิสระเสรี ในขณะที่ศรีธัญชัยเป็น “คนใน” ของสังคมและดำรงชีพด้วยการเป็นขุนนาง ทิลล์มีความขัดแย้งกับกลุ่มช่างฝีมือและพ่อค้ามากที่สุด ส่วนศรีธัญชัยมีความขัดแย้งกับพระเจ้าแผ่นดินมากที่สุด ประการที่สอง คือ อนุภาคเรื่องเพศ พบเฉพาะเรื่องศรีธัญชัย ประการที่สาม คือ ความแตกต่างด้านกลวิธีการนำเสนอมุขตลกทางด้านการเล่นคำ ที่มีลักษณะเฉพาะในเรื่องทิลล์ ออyleนเซปีเกล ได้แก่ การเล่นคำประชดและการเล่นคำที่กล่าวตามมารยาท ในเรื่องศรีธัญชัย ได้แก่ การเล่นสำนวน การเล่นคำพวน และการเล่นคำอนุนามนัย

ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลในงานวิจัยเรื่องนี้เกี่ยวกับอนุภาคที่สำคัญของตัวละครศรีธัญชัย ไม่ว่าจะเป็นอนุภาคเรื่องการใช้ภาษาอย่างเตรงตรงตามรูปคำ อนุภาคเรื่องการใช้อุบาย อนุภาคเรื่อง การกระทำเรื่องเหลือเชื่อ และอนุภาคเกี่ยวกับสิ่งสกรปรก และกลวิธีการนำเสนอมุขตลกมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของอนุภาคต่าง ๆ เหล่านี้ในนิทานเรื่องศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัย

งานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมของศรีธัญชัยในแนวจริยศาสตร์ ของปาหนัน บัวโสม (2548) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของศรีธัญชัยในประเด็นมูลเหตุของการแสดงพฤติกรรม และผลจากการแสดงพฤติกรรมวิเคราะห์ตามแนวจริยศาสตร์โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร ข้อมูลที่ใช้เป็นหนังสือเรื่องศรีธัญชัยจอมปราชัญญ์ฉบับที่รวบรวมโดยวรวรรณ (2502) ผลการศึกษาพบว่า ศรีธัญชัยมีพฤติกรรมที่โดดเด่น 16 พฤติกรรมใหญ่และ 39 พฤติกรรมย่อย มูลเหตุของการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ มาจากความรัก ความโลภ ความโกรธ และความหลง กล่าวคือ ด้านความรัก ศรีธัญชัยมีความรักต่อตนเองและรักครอบครัว แม้ตัวละครในครอบครัวจะทำให้ศรีธัญชัยไม่พอใจ แต่เขาก็ไม่ได้ตอบ ด้านความโลภ ศรีธัญชัยมีความโลภทั้งทรัพย์สินและยศถาบรรดาศักดิ์ ด้านความโกรธ ศรีธัญชัยเป็นผู้ที่มีความโกรธรุนแรง พฤติกรรมก้าวร้าว ข่มเหงผู้อื่น เจ้าคิดเจ้าแค้น คนที่ทำให้ศรีธัญชัยโกรธจะได้รับการแก้แค้นอย่างไร้คุณธรรม ด้านความหลง ศรีธัญชัยมีความหลงตนเองในเรื่องปฏิกาณไหวพริบพบว่าศรีธัญชัยมีปฏิกาณเหนือผู้อื่นและหลงในอำนาจยศถาบรรดาศักดิ์

งานวิจัยเรื่องนี้มีการศึกษาพฤติกรรมของศรีธัญชัยรวมถึงมูลเหตุของการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจตัวละครศรีธัญชัยมากขึ้น และทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยที่เปลี่ยนไปจากศรีธัญชัยสำนวนจอมปราชัญญ์ซึ่งเป็นสำนวนที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน

บทความเรื่องการเปรียบเทียบอนุภาคและแบบเรื่องในเรื่อง “ศรีธนญชัย” และ “อิคคิวซัง” ของดวงเด่น บุญปก (2554) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเปรียบเทียบอนุภาคและแบบเรื่องของการ์ตูนญี่ปุ่นอิคคิวซังและศรีธนญชัย ผลการศึกษาพบว่าอิคคิวซังและศรีธนญชัยมีแบบเรื่องย่อยหลายแบบในบางตอนมีแบบเรื่องบางส่วนที่สัมพันธ์หรือคล้ายคลึงกับแบบเรื่องในตอนอื่น ๆ ชื่อเรื่องอิคคิวซังและศรีธนญชัยเป็นชื่อของตัวละครหลักซึ่งเป็นตัวดำเนินเรื่อง อนุภาคของทั้งสองเรื่องจึงโดดเด่นในด้านพฤติกรรมของตัวละครหลักซึ่งมีความฉลาดและมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยพฤติกรรมและวิธีการแก้ไขปัญหาของอิคคิวซังจะคำนึงถึงหลักการมีสติ มีคุณธรรม เมตตาธรรม และช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ส่วนพฤติกรรมและวิธีการแก้ไขปัญหาของศรีธนญชัยเกี่ยวข้องกับเรื่องอารมณ์ กิเลส ตัณหา การชิงดีชิงเด่น และมุ่งความสำเร็จเป็นเป้าหมายสำคัญ อนุภาคพฤติกรรมของตัวละครให้แก่ของคติสอนใจ โดยอิคคิวซังเป็นแบบอย่างการมองโลกในแง่บวกปฏิบัติตนและแก้ปัญหาในเชิงบวกมากกว่าในเชิงลบ ไม่ชิงดีชิงเด่นกับใคร ไม่ทะเยอทะยาน เลือกที่จะใช้ชีวิตอย่างสงบสุข อาจเป็นเพราะอิคคิวซังเป็นนักรบ พุทธกรรมและการดำเนินชีวิตของอิคคิวซังจึงแสดงออกในลักษณะของการปลง ลด ละ เลิก หรือห่างไกลจากกิเลส ตัณหา ส่วนพฤติกรรมของศรีธนญชัยเป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิตที่ทำหายนคุณธรรมศีลธรรมและการแก้ปัญหาที่มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

บทความเรื่องนี้มีการศึกษาอนุภาคตัวละครศรีธนญชัยตามสภาพสังคมที่ตัวละครอาศัยอยู่ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจพฤติกรรมของศรีธนญชัยทั้งในเชิงบวกและเชิงลบมากขึ้น

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม

งานวิจัยเรื่องผู้เสพกับการดัดแปลงเนื้อหาและตัวละครเรื่องพระอภัยมณีในวัฒนธรรมประชานิยมในช่วงปีพ.ศ. 2545–2546 ของเปรม สวนสมุทร (2557) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของผู้เสพที่มีต่อการดัดแปลงเนื้อหาและตัวละครในเรื่องพระอภัยมณีที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ และนำเสนอในสื่อวัฒนธรรมประชานิยมระหว่างปีพ.ศ. 2545-2546 และเพื่อศึกษาผลกระทบจากการดัดแปลงเนื้อหาและตัวละคร ที่มีผลต่อคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ ผู้วิจัยได้เลือกข้อมูลเรื่องพระอภัยมณีสำนวนที่สร้างสรรค์ใหม่ระหว่างปีพ.ศ. 2545–2546 จำนวน 3 สำนวน ได้แก่ สำนวนการ์ตูนภาพลายเส้นเรื่องพระอภัยมณีซาก้า ของบริษัทเนชั่นเ็ดดูเทนเมนท์จำกัด สำนวนการ์ตูนภาพเคลื่อนไหว ของบริษัทแฟนตาซีทาวน์จำกัด และสำนวนภาพยนตร์ลิขสิทธิ์จัดจำหน่ายของบริษัทไรท์บียอนจำกัด ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดัดแปลงเนื้อหาและตัวละครระหว่างสำนวนนิทานคำกลอนและสำนวนที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ด้านการดัดแปลงเนื้อหาพบว่าสำนวนใหม่ทั้ง 3 สำนวนมีการดัดแปลงเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับธรรมชาติและแนวโน้มปัจจุบันของสื่อ ด้านตัวละครพบว่าการสร้างตัวละครให้เป็นตัวละครหลายมิติ ส่งผลให้ตัวละครดูสมจริงมากขึ้น ผู้เสพ

ส่งผลต่อการดัดแปลงดังกล่าว เนื่องด้วยการดัดแปลงดังกล่าวนั้นดัดแปลงตามแนวโน้มความนิยมของสื่อประเภทต่าง ๆ ส่วนด้านการสืบสานคุณค่าพบว่า สำนักที่สร้างสรรค์ชิ้นใหม่รักษาเนื้อเรื่องเฉพาะแต่โครงเรื่องเท่านั้น ด้านแนวคิดสำคัญและแก่นเรื่องได้มีการเลือกสืบสานเฉพาะบางประเด็นที่ผู้สร้างแต่ละสำนักเห็นว่าสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติและแนวโน้มปัจจุบันของสื่อประเภทนั้น ๆ ทั้งนี้ได้เสริมแนวคิดจริยธรรมคุณธรรมร่วมสมัยอื่น ๆ ประกอบในเนื้อหาที่สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ด้วย ด้านผลกระทบที่มีต่อคุณค่าของสำนักนิทานคำกลอน พบว่าสำนักใหม่นี้ทำให้เป็นความสากลของสำนักนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี และทำให้ผู้เสพที่ใฝ่รู้สนใจติดตามอ่านสำนักนิทานคำกลอนซึ่งเป็นสำนักดั้งเดิมต่อไป

งานวิจัยเรื่องนี้มีการศึกษาเปรียบเทียบการดัดแปลงเนื้อหาและตัวละครระหว่างสำนักนิทานคำกลอนและสำนักที่สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ โดยนำแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยมมาปรับใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแนวทางให้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้

งานวิจัยเรื่องการศึกษาวรรณกรรมแนววัฒนธรรมประชานิยมเรื่องสังข์ทองฉบับต่าง ๆ ของรัชรินทร์ อุดมเมืองคำ (2551) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ เนื้อหา และแนวคิดของวรรณกรรมเรื่องสังข์ทองฉบับต่าง ๆ และศึกษาวรรณกรรมเรื่องสังข์ทองฉบับต่าง ๆ ในฐานะวรรณกรรมแนววัฒนธรรมประชานิยม โดยเลือกศึกษาวรรณกรรมเรื่องสังข์ทองสี่ฉบับคือ การ์ตูนนิทานเพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กเยาวชน เรื่องสังข์ทองภาคพิสดาร ของอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2536) การ์ตูนวรรณคดีไทยชุดนิทานไทย ชุดที่ 1 เรื่องสังข์ทองของบริษัทต้นอ้อ แกรมมี จำกัด (2540) การ์ตูนภาพเคลื่อนไหว (Animation) เรื่องสังข์ทอง The Adventure of Sangthong ของบริษัทบรอดคาซท์ ไทยเทเลวิชั่น จำกัด (2545) บทละครเวทีเรื่องมหัศจรรย์ผจญภัยเจ้าชายหอยของภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2548) ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเรื่องสังข์ทองได้คงเค้าโครงเรื่องหลักจากบทละครนอก พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยไว้ทั้งสี่ฉบับ มีเพียงฉบับการ์ตูนนิทานเพื่อสิ่งแวดล้อมฉบับเดียวที่นำโครงเรื่องบางตอนจากเรื่องสังข์ทองไปแต่งเป็นนิทานเรื่องใหม่ จากการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และการผลิตซ้ำ วิเคราะห์ได้ว่า วรรณกรรมเรื่องสังข์ทองดัดแปลงตามองค์ประกอบสำคัญคือ จุดประสงค์ของการผลิตสื่อหรือช่องทางการนำเสนอ ผู้เสพกลุ่มเป้าหมาย และยุคสมัยที่นำวรรณกรรมมาผลิตซ้ำ ทั้งนี้ ลักษณะของวัฒนธรรมประชานิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องสังข์ทองฉบับต่าง ๆ มีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ได้แก่ สื่อและผู้เสพ แนวคิด และการใช้ภาษา ซึ่งสะท้อนลักษณะนิยมของยุคสมัยได้อย่างชัดเจน สื่อและการใช้ภาษาทำหน้าที่ตอบสนองจุดประสงค์ของการผลิต ทำให้ผู้เสพเกิดความสนใจสามารถเข้าถึงสารของเรื่องสังข์ทองได้ง่ายขึ้น ส่วนด้านแนวคิด ผู้ผลิตนำแนวคิดเดิมเรื่องการพิจารณาคนและความกตัญญูมาเป็นแนวคิด ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในสังคมปัจจุบัน นำแนวคิดใหม่

เรื่องการใส่ใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแนวคิดเรื่องชนชายขอบมาเป็นแนวคิดรอง ด้านการใช้ภาษาจะเห็นได้ชัดว่า นิยมใช้ภาษาเข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ได้แก่ คำแสดงและคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ การศึกษาวรรณกรรมแนววัฒนธรรมประชานิยมเรื่องสั้นของฉบับต่าง ๆ ทำให้เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์และการผลิตซ้ำวรรณกรรมแนววัฒนธรรมประชานิยมในยุคสมัยปัจจุบันเป็นอย่างดี

งานวิจัยเรื่องนี้มีวิธีการศึกษารูปแบบ เนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเรื่องสั้นของฉบับต่าง ๆ โดยนำแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมประชานิยมมาใช้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นตัวอย่างการวิเคราะห์วรรณกรรมไทยตามแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม และเข้าใจลักษณะงานวรรณกรรมแนววัฒนธรรมประชานิยมมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยเรื่องงานของ “ดั่งตถุณ” ในฐานะวรรณกรรมพุทธศาสนาแนววัฒนธรรมประชานิยมของสุธีรา สัตยพันธ์ (2551) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ศึกษาลักษณะของวรรณกรรมแนววัฒนธรรมประชานิยม โดยใช้กรณีศึกษาผลงานของ “ดั่งตถุณ” และศึกษารูปแบบ เนื้อหาและกลวิธีการนำเสนอในวรรณกรรมของ “ดั่งตถุณ” ที่ทำวรรณกรรมพุทธศาสนาแนววัฒนธรรมประชานิยม ผลการศึกษาพบว่าผลงานของ “ดั่งตถุณ” มีลักษณะเป็นวรรณกรรมพุทธศาสนาแนววัฒนธรรมประชานิยม โดยสื่อมวลชนได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการสร้างงานของวรรณกรรมของ “ดั่งตถุณ” ซึ่งเป็นพื้นที่เผยแพร่งานวรรณกรรม และเป็นพื้นที่ให้ผู้เขียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่าน ทั้งนี้ สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์เป็นปัจจัยกำหนดรูปแบบวรรณกรรมที่นำเสนอ ดังนั้น ลักษณะเด่นของงานทางด้านรูปแบบคือ มีการนำเสนอวรรณกรรมพุทธศาสนาในรูปแบบของบทความคู่มือการดำเนินชีวิตหรือบทความหาเหตุ (How to) มีการนำเสนอวรรณกรรมพุทธศาสนาในรูปแบบนวนิยาย สารคดี การ์ตูนลายเส้น บทความถามตอบและรูปแบบผสมผสาน นอกจากนี้งานของ “ดั่งตถุณ” ยังได้เผยแพร่ไปยังสื่ออื่น ๆ ได้แก่ รายการที่เล่นที่จริง ซึ่งเป็นรายการธรรมะผ่านสื่อโทรทัศน์และนิตยสารออนไลน์ที่ชื่อว่าธรรมะใกล้ตัว ส่วนในด้านเนื้อหา งานของ “ดั่งตถุณ” นำเสนอเนื้อหาหลัก 4 กลุ่มได้แก่ เนื้อหาเรื่องกรรม เนื้อหาเรื่องการปฏิบัติวิปัสสนาตามแนวสติปัฏฐาน 4 เนื้อหาเรื่องความรัก และเนื้อหาว่าด้วยธรรมะเบ็ดเตล็ด โดยมีลักษณะเด่นในด้านเนื้อหาในการนำเสนอเนื้อหาธรรมะในการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน พร้อมนำหลักธรรมมาตอบปัญหาผู้อ่านและเสนอแนวทางแก้ปัญหาเพื่อให้คนเข้าใจได้ง่าย เป็นที่ชื่นชอบของผู้เสพและเข้าถึงกลุ่มของผู้เสพจำนวนมาก

งานวิจัยเรื่องนี้มีวิธีการสรุปแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยมและวัฒนธรรมประชานิยมกับวรรณกรรมไทยทำให้ผู้วิจัยเข้าใจพื้นฐานกรอบความคิดของแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยมและบริบทการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมประชานิยมในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า มีการศึกษาวรรณกรรมโดยนำแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยมมาใช้ในการวิเคราะห์ทั้งในด้านรูปแบบ เนื้อหา การดัดแปลงและสร้างสรรค์รวมถึงกลวิธีการนำเสนอ

ในวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรมีการศึกษาบทบาทของวรรณกรรมในสังคมร่วมสมัยนี้ด้วย เพื่อให้งานวิจัยเรื่องนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7.3 งานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขัน

งานวิจัยเรื่องร้อยแก้วแนวขบขันของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 ของ ไกล่รุ่ง อามระดิษ (2533) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของร้อยแก้วแนวขบขันของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 ศึกษาลักษณะเด่นของร้อยแก้วแนวขบขันของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดในร้อยแก้วแนวขบขันและสังคมในสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 ผลการศึกษาพบว่า ร้อยแก้วแนวขบขันและสังคมในสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 มีลักษณะน่าสนใจในด้านองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ แก่นเรื่องของร้อยแก้วแนวขบขันมีความหลากหลาย สามารถจำแนกได้ 6 กลุ่ม โดยส่วนใหญ่จะนำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับยุคสมัยและสังคม ร้อยแก้วแนวขบขันมีโครงเรื่อง 2 ประเภท คือ โครงเรื่องธรรมดาและโครงเรื่องตลกขบขันในด้านตัวละคร ตัวละครของร้อยแก้วแนวขบขันมักจะมีตัวละครเอกเป็นบุคคลที่บกพร่องและเป็นฝ่ายพ่ายแพ้เสมอ ในขณะที่ตัวละครฝ่ายตรงข้ามจะเป็นตัวละครมาตรฐานปกติ ส่วนใหญ่เป็นตัวละครที่ไม่มีความเปลี่ยนแปลง การใช้ภาษาของร้อยแก้วแนวขบขันอาจจะก่อให้เกิดความขบขันได้โดยตรง หรือเป็นการปูพื้นอารมณ์สนุกสนานเพื่อเอื้อให้ผู้อ่านเกิดความขบขันจากองค์ประกอบอื่น ๆ นอกจากนี้ยังประพันธ์ได้ใช้กลวิธีการประพันธ์หลายอย่างเพื่อช่วยสร้างความขบขัน ได้แก่ กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการเสนอเรื่อง กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง กลวิธีการล้อเลียนและกลวิธีการเสียดสี ทั้งนี้ แนวคิดที่ปรากฏในร้อยแก้วแนวขบขันสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7

งานวิจัยเรื่องนี้มีการสรุปลักษณะร้อยแก้วแนวขบขัน รวมไปถึงสรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการผูกเรื่องในเรื่องศรีธนญชัยในสี่สิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย การทบทวนวรรณกรรมเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขันมากยิ่งขึ้น และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้

งานวิจัยเรื่องกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนวนิยายของวิมล ศิริไพบุลย์ ของบุญดา ปัญญาไว (2544) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนวนิยายของวิมล ศิริไพบุลย์ ในด้านเนื้อหา ตัวละคร และการใช้ภาษา โดยศึกษาจากนวนิยายที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี.ศ.2511-2536 จำนวน 10 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายของวิมล ศิริไพบุลย์ มีกลวิธีในการสร้างเนื้อหาเกินจริง สร้างเรื่องล้อเลียนเสียดสีนักการเมือง ข้าราชการ และบุคคลทั่วไป

สร้างเนื้อหาสื่อสังคมทางด้านความเชื่อและไสยศาสตร์ เรื่องเกี่ยวกับอวัยวะเพศและพฤติกรรมทางเพศ ในด้านการสร้างตัวละครพบว่าการสร้างตัวละครเพศชายให้มีอารมณ์ขันมากกว่าตัวละครเพศหญิง ด้านบุคลิกภาพมีทั้งบุคลิกรูปร่างดีและพิการทางร่างกาย ด้านสติปัญญาของตัวละครมีทั้งตัวละครที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดและตัวละครที่สติปัญญาไม่ดี ส่วนในด้านการใช้ภาษาพบว่าการใช้เรื่องเสียงสัมผัสสระ สัมผัสพยัญชนะ การใช้สำเนียงล้อเลียนของชาวต่างประเทศ การใช้คำพบว่าการสร้างคำใหม่ การซ้ำคำ การกลับคำ การใช้คำภาษาต่างประเทศ การใช้สำนวน มีการใช้สำนวนแบบเก่าและสำนวนแบบใหม่ ส่วนการใช้ภาพพจน์ มีการใช้ความเปรียบประเทษอุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน การกล่าวเกินจริง และการใช้สัญลักษณ์

งานวิจัยเรื่องนี้มีการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน ทำให้ผู้วิจัยเห็นตัวอย่างกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์อารมณ์ขันในเรื่องศรีธนญชัย ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

งานวิจัยเรื่องวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนิทานมุขตลกของชนเผ่าในมุกดาหาร ของ นายณรงค์ คำมัน (2547) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างอารมณ์ขันและศึกษาการแพร่กระจายของนิทานมุขตลกของชนเผ่าในจังหวัดมุกดาหารจำนวน 69 เรื่อง จำแนกตามประเภทของนิทานได้ 8 ประเภท คือ ประเภทเจ้าปัญญา ความโง่งม ความเกียจคร้าน เรื่องทางเพศ คนพิการ ล้อเลียนนักบวช เรื่องไม้ และประเภทเบ็ดเตล็ด ผลการศึกษาพบว่าสามารถจำแนกวิธีการสร้างอารมณ์ขันได้ 14 วิธี คือ การเสียดสี เหน็บแนม การลวงให้คิด การใช้คำที่มีสุ่มเสียงคล้าย ๆ กันแต่มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง เรื่องสัปดน การสร้างเรื่องให้เกินจริง การทำให้เรื่องจบแบบผิดความคาดหมาย สร้างเรื่องให้ตัวละครฉลาด สร้างเรื่องให้ตัวละครโง่ง การเอาชนะการแข่งขันด้วยกลลวง การหนีด้วยกลลวง ล่อลวง และผิดประเวณี สร้างเรื่องให้ตัวละครเกียจคร้าน การล้อเลียนนักบวช การมดเท็จ และการไม้ ในส่วนของการแพร่กระจายของนิทานมุขตลก กระจายไปอย่างกว้างขวางทั้งภายในและภายนอกจังหวัดมุกดาหาร โดยการแพร่กระจายเกิดจากการละความหรือตัดความบางตอน มีการขยายความโดยการสอดแทรกความเชื่อ ทัศนคติและแนวคิด มีการผนวกเรื่องโดยนำเอานิทานเรื่องอื่นเข้ามาปะปน มีการสลับเหตุการณ์หรือสลับบทบาทของตัวละคร มีการรักษาจุดเด่นของแก่นเรื่องไว้ สาเหตุสำคัญที่เอื้อในการแพร่กระจายของนิทานเกิดจากการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย การแต่งงานระหว่างชาติพันธุ์ การบวชเรียน การติดต่อค้าขาย การศึกษา และการร่วมกิจกรรมในสังคม

ผู้วิจัยเห็นตัวอย่างการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานวรรณกรรม และเข้าใจลักษณะของนิทานมุขตลกมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ในงานวิจัยได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในละครตลกสถานการณ์เรื่องบางรักซอย 9 ของอันธนิยา หล่อเรื่องศิลป์ (2549) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในละครตลกสถานการณ์เรื่องบางรักซอย 9 จำนวน 48 ตอน ซึ่งออกอากาศในปีพ.ศ.2547 ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะที่ถูกนำมาใช้เป็นสถานการณ์ของความขบขันมี 12 ลักษณะ ได้แก่ ความขบขันที่เกิดจากการทำให้เป็นเรื่องราวไร้สาระ ความขบขันที่เกิดจากการล้อเรื่องสามภรรยา ความขบขันที่เกิดจากการเนนพฤติกรรมที่ไม่น่าพึงพอใจ ความขบขันที่เกิดจากการล้อความเพนอีสาน ความขบขันที่เกิดจากการล้อรูปลักษณะ ความขบขันที่เกิดจากการเน้นลักษณะนิสัย ความขบขันที่เกิดจากการล้อสถานภาพโสด ความขบขันที่เกิดจากการล้อวัยสูงอายุ ความขบขันที่เกิดจากการล้อเรื่องหนุ่มสาว ความขบขันจากเรื่องที่มีนัยทางเพศ ความขบขันที่เกิดจากการล้อเรื่องในครอบครัว และความขบขันที่เกิดจากการล้อเรื่องความโง่ ในด้านการใช้ภาษาในสถานการณ์ของความขบขันพบว่าการใช้ภาษาเพื่อสร้างความขบขันมีทั้งหมด 8 กลวิธี ได้แก่ การเล่นคำ การประชด การเสียดสี การไขความเปรียบ การไขเสียงสัมผัส การใช้สำนวนโวหาร การไขเพลง และการพูดสองแง่สามงาม

งานวิจัยเรื่องนี้แสดงให้เห็นตัวอย่างการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในอีกหนึ่งในกลวิธีที่ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

งานวิจัยเรื่องวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในบทขำขันจากนิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์ปีพ.ศ. 2541 ของ นวรัตน์ อนุสรณ์ศรีเจริญ (2543) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในบทขำขันจากนิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์ ปีพ.ศ.2541 โดยมีบทขำขันที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 620 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาบทขำขันจากนิตยสารชายหัวเราะมี 5 ประเภท คือ เรื่องเพศ เรื่องการเมือง เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องสังคมและวัฒนธรรม และเรื่องเบ็ดเตล็ด โดยมีกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้น 10 วิธี คือ การเสียดสี การล้อสังคม การสร้างเรื่องให้เกินจริง การทำให้เป็นเรื่องเพศ การใช้สัญลักษณ์ การทำให้จบเรื่องแบบผิดความคาดหมายการกำหนดให้บุคคลในเรื่องตีประสพการณ์ผิด การบรรยายหรือพรรณนาอย่างตรง ๆ การลวงให้คิด และการใช้ตรรกวิทยาผิด ๆ จากการศึกษาพบว่าเนื้อหาที่ผู้เขียนนำมาเขียนมากที่สุดคือเรื่องสังคมและวัฒนธรรม รองลงมาคือเรื่องเบ็ดเตล็ด เศรษฐกิจ และการเมือง เรื่องที่นำมาเขียนน้อยที่สุดคือเรื่องเพศ ในส่วนของกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นพบว่ามีการใช้วิธีการล้อสังคมมากที่สุด รองลงมาคือการทำให้อจบเรื่องแบบผิดความคาดหมาย การลวงให้คิด การใช้ตรรกวิทยาแบบผิด ๆ การบรรยายหรือพรรณนาอย่างตรง ๆ การเสียดสี การกำหนดให้บุคคลในเรื่องตีประสพการณ์ผิด การสร้างเรื่องให้เกินจริง การทำให้เป็นเรื่องเพศ ส่วนกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นที่ผู้เขียนนำมาใช้น้อยที่สุดคือการใช้สัญลักษณ์

งานวิจัยเรื่องนี้แสดงให้เห็นตัวอย่างการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน ซึ่งเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การสร้างอารมณ์ขันในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

งานวิจัยเรื่องวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีเรื่องเพลงจากอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ <http://www.sanook.com/jokes> ของ นิตารัตน์ สุทธิวรรณ (2542) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีเรื่องเพลงจากอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ <http://www.sanook.com/jokes> โดยมีบทกวีที่นำมาวิเคราะห์จำนวนทั้งสิ้น 117 เรื่อง ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ประเภทคือ บทกวีที่กล่าวถึงเรื่องเพลงโดยตรง บทกวีที่กล่าวถึงเรื่องเพลงทางอ้อม และบทกวีที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพลง ผลการศึกษาพบว่า มีกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน 8 ประเภท คือ ทำให้เรื่องจบแบบผิดความคาดหมาย กำหนดให้บุคคลในเรื่องตีความประสบการณ์ผิด ล้อสังคม เล่าเรื่องเหลวไหลเกินจริง ลวงให้คิด ใช้เป็นสัญลักษณ์ ใช้ภูมิหลังทางสังคมประกอบเรื่อง และการพรรณนาหรือบรรยายอย่างตรง ๆ ในส่วนของเนื้อหาที่ผู้แต่งนิยมใช้มากที่สุดคือเนื้อหาที่กล่าวถึงเรื่องเพลงโดยตรง รองลงมาคือเนื้อหาที่กล่าวถึงเรื่องเพลงโดยทางอ้อม เนื้อหาที่มีน้อยที่สุดคือเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพลง เนื่องจากผู้เขียนเว็บไซต์ให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมในการนำเรื่องกวีบทกวีมาลงทำให้มีการใช้ภาษาพูดเป็นส่วนใหญ่ และใช้ภาษาไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา เช่น เขียนผิดหลักและใช้เครื่องหมายต่าง ๆ ผิดไปจากเดิม เป็นต้น เพราะไม่มีการกลั่นกรองหรือวิเคราะห์เสียก่อน ส่วนการใช้กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันพบว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีประเภทเล่าเรื่องเหลวไหลเกินจริงมากที่สุด รองลงมาคือกำหนดให้บุคคลในเรื่องตีความประสบการณ์ผิด ผู้แต่งใช้กลวิธีลวงให้คิดและทำเรื่องให้จบแบบผิดความคาดหมายน้อยที่สุด

งานวิจัยเรื่องนี้แสดงให้เห็นกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำตัวอย่างกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้

งานวิจัยเรื่องวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งแนวชาชน ของสปีน ตันโสภณ (2538) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งแนวชาชนจากบทเพลงของผู้ขับร้อง 4 คน คือสุรพล สมบัติเจริญ เพลิน พรหมแดน ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ และสังข์ทอง สีใส มีบทเพลงที่นำมาวิเคราะห์รวมทั้งสิ้น 161 เพลง โดยจำแนกเนื้อหาที่วิเคราะห์ได้ 6 ประเภท คือ เรื่องเกี่ยวกับความรัก เรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เรื่องเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม เรื่องที่มีนัยเชิงเพศ และเรื่องอื่น ๆ ในส่วนของกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันจำแนกออกเป็น 6 กลวิธี คือการล้อเลียนเสียดสี การใช้ภาษา การสร้างเรื่องให้เกินจริง การหักมุมหรือพลิกความคาดหมาย การกล่าวถึงข้อบกพร่องของผู้ขับร้อง และกลวิธีอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาที่นำมากล่าวถึงวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งแนวชาชนมากที่สุดคือเรื่อง

เกี่ยวกับความรัก ส่วนเรื่องที่น่ามากกว่าน้อยที่สุดคือเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในส่วนของกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันที่นำมาใช้พบว่า มีการนำกลวิธีการล้อเลียนเสียดสีมาใช้มากที่สุด ส่วนกลวิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือการกล่าวถึงข้อบกพร่องของผู้ชั่วร้าย

งานวิจัยเรื่องนี้อธิบายถึงกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานวรรณกรรมประเภทบทเพลง แสดงให้เห็นกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยได้

งานวิจัยเรื่องอารมณ์ขันในความเรียงเชิงสร้างสรรค์ของศศิวิมล ของกนกพร แสนแก้ว (2547) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเรียงเชิงสร้างสรรค์ของศศิวิมล 3 ประเด็น คือ เนื้อหาและแนวคิด วิธีการสร้างอารมณ์ขัน และการใช้ภาษาจากความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ในหนังสือรวมเรียงความของศศิวิมลที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างพ.ศ. 2537 ถึงพ.ศ. 2542 จำนวน 7 เล่ม รวมเรียงความทั้งสิ้น 21 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาและแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอในความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ เรื่องสังคมและเศรษฐกิจ เรื่องศาสนา ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม เรื่องค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ คุณค่าของปัญญา ความทันสมัย การมีอำนาจ ความรักสวयรักงาม การรู้คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ความเห็นแก่ได้ เรื่องภาษาและศิลปะ ในด้านกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันสามารถจำแนกได้ 5 วิธี ได้แก่ การล้อเลียนหรือเสียดสี การทำให้เป็นเรื่องเพศเรื่องสัปดน การสร้างเรื่องให้เกินจริงหรือทำให้เรื่องผิดความจริง การลงให้คิดหรือผิดความหมาย และการสร้างตัวละครที่บกพร่องหรือผิดปกติ สำหรับการวิเคราะห์ด้านการใช้คำพบว่า มีการใช้คำเพื่อสื่อความหมายชัดเจน 9 ชนิด ได้แก่ การใช้คำซ้ำ คำซ้อน คำสัมผัส คำต่างศักดิ์ คำยืมภาษาอังกฤษ สแลง คำภาษาปาก และคำพวน ในด้านการใช้สำนวนพบว่า เป็นสำนวนที่ใช้ทั่วไปและมีความหมายเป็นที่เข้าใจกันดี ส่วนภาพพจน์ที่ใช้ในความเรียงเชิงสร้างสรรค์มี 3 ประเภท คือ อุปมา อุปลักษณ์และบุคลาธิษฐาน โดยอุปมาเป็นภาพพจน์ที่ผู้เขียนใช้มากที่สุด

งานวิจัยเรื่องนี้อธิบายถึงกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานวรรณกรรมทั้งทางด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการงานวิจัยได้

2.8 นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสังคมไทย

“นิทาน” เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของไทย หมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ในโลกแห่งจินตนาการที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา นิทานเหล่านี้มีชื่อเรียกหลากหลายในทางคติชน เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานพื้นเมือง หรือนิทานชาวบ้าน ฯลฯ ถ่ายทอดโดยมุขปาฐะเป็นส่วนใหญ่และมีลักษณะเป็นเรื่องเล่าร้อยแก้วสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน

และบางเรื่องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในเวลาต่อมา โดยมักจะบันทึกตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปากเปล่าและมักจะไม่ปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมนั้นเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่าฟังมาจากผู้เล่าในอดีต (กุหลาบ มัลลิกะมาส อ้างถึงในประคอง นิมมานเหมินท์, 2545: 6) ดังที่ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545: 7) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า

...ลักษณะที่สำคัญที่สุดของนิทานพื้นบ้าน จึงอยู่ที่ต้องเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดกันมา และไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยปากแต่อาจถ่ายทอดด้วยการเขียนก็ได้ เป็นการเล่าจากความจำที่ได้ฟังต่อ ๆ กันมา เช่น พ่อซึ่งเล่าให้ลูกฟังเคยฟังมาจากปู่หรือย่า ปู่หรือย่าเคยฟังจากทวด และทวดก็เคยฟังจากผู้อื่น เช่น เพื่อนหรือพระสงฆ์เล่ามาอีกที ไม่สามารถสืบสาวได้ว่าผู้เล่าคนแรกคือใคร เช่น นิทานศรีธนญชัย ซึ่งเป็นเรื่องตลกขบขันที่เป็นที่รู้จักกันดีเรื่องหนึ่งในประเทศไทย ...

เรื่องศรีธนญชัย เดิมเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งเนื่องจากความสนุกสนานและแปลกใหม่ของนิทานที่เล่าเรื่องราวของชายคนหนึ่ง ใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ไปได้อย่างคาดไม่ถึง อีกทั้งพฤติกรรมแหวกขนบของศรีธนญชัยที่กล้าท้าทายอำนาจของพระมหากษัตริย์ผู้มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดินด้วยสติปัญญาอันชาญฉลาด และกล้าละเมิดกฎจารีตประเพณีของสังคม ความสนุกสนานและความแปลกใหม่นี้เองทำให้นิทานเรื่องนี้เป็นที่จดจำและเล่าสืบทอดกันต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น จวบจนกระทั่งการพิมพ์พัฒนามากขึ้น นิทานศรีธนญชัยจึงถูกจัดบันทึกขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร

กัญญรัตน์ เวชศาสตร์ (2541: 14) กล่าวว่า นิทานศรีธนญชัยมีสำนวนต่าง ๆ ปรากฏอยู่ทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย ซึ่งมีการเขียนตัวสะกดของชื่อเรื่องและตัวละครเอกของนิทานเรื่องนี้แตกต่างกันไปหลายอย่าง เช่น ในสำนวนกาพย์ฉบับที่ตีพิมพ์เผยแพร่เขียนตัวสะกดของชื่อนิทานเรื่องนี้และตัวละครเอกว่า “ศรีทะนนไชย” ในบางสำนวนก็เขียนตัวสะกดว่า “สิทะนนไชย” หรือ “ศรีธนญไชย” บางสำนวนโดยเฉพาะที่มีการเรียบเรียงหรือแต่งขึ้นใหม่ ก็มักจะเขียนโดยใช้ตัวสะกดว่า “ศรีธนญชัย” โดยสามารถแบ่งสำนวนออกเป็น 4 กลุ่ม (traditions) ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ ดังนี้

1) ศรีธนญชัยสำนวนภาคกลาง

- รูปแบบที่เป็นร้อยกรอง

รูปแบบที่เป็นสำนวนกาพย์

- (1) สำนวนที่เป็นสมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ
- (2) สำนวนกาพย์ที่เจ้าจอมบุญสมในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมอบให้ทางหอสมุดแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2472
- (3) สำนวนที่พระมหาอำนาจอิทธิฐาน วัดสามพระยามอบให้แก่หอสมุดแห่งชาติ
- (4) สำนวนที่หอสมุดแห่งชาติซื้อ เมื่อ พ.ศ. 2453
- (5) สำนวนกาพย์ที่กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมอบให้แก่หอสมุดแห่งชาติ
- (6) ศรีทชนนไชยสำนวนกาพย์ (ฉบับตีพิมพ์เผยแพร่)

รูปแบบที่เป็นสำนวนกลอน

- (1) เสภาศรีธนญไชยเชียงใหม่
- (2) ศรีธนญชัยสำนวนกลอนของบุษย์
- (3) ศรีธนญชัยจอมปราชัญ ของ “วรวรรณ”

- รูปแบบที่เป็นร้อยแก้ว

- (1) ศรีธนญชัยฉบับมาตรฐาน ของประยูร พิศนาคะ
- (2) ศรีธนญชัยฉบับสมบูรณ์ ของพร พิทยา

2) ศรีธนญชัยสำนวนของภาคเหนือ

- (1) คำขอเรื่องศรีธนญชัย
- (2) ใ้อ์เชียงใหม่คำพะญา

3) ศรีธนญชัยสำนวนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)

- (1) สำนวนที่จารลงในใบลานด้วยอักษรตัวธรรม
- (2) นิทานศรีธนญชัย – เชียงเหมี้ยง
- (3) นิทานเชียงใหม่ ของจินดา ดวงใจ

4) ศรีธนญชัยสำนวนของภาคใต้

ศรีธนญชัยสำนวนของภาคใต้ พบข้อมูลที่เป็นสมุดไทยเพียง 1 สำนวน สำนวนนี้พบที่อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

แม้ว่านิทานเรื่องศรีธนญชัยจะมีหลายสำนวนกระจายไปตามภาคต่าง ๆ ของไทย แต่นิทานศรีธนญชัยทั้ง 4 ภาคล้วนมีโครงเรื่อง แนวคิด และตัวละครที่คล้ายกัน โดยเฉพาะในด้านโครงเรื่อง พบว่ามีลักษณะที่เหมือนกันคือ เป็นเรื่องราวชีวิตของชายผู้หนึ่งซึ่งใช้ปฏิภาณเอาตัวรอดหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น การเรียงลำดับเหตุการณ์และรายละเอียดของเนื้อหา เป็นต้น (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2541: 14)

ในบรรดาสำนวนต่าง ๆ เหล่านี้มีข้อสันนิษฐานว่าเรื่องศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์มีการรวบรวมเนื้อหาไว้อย่างกว้างขวางมากที่สุด และมีเนื้อหาตรงกับศรีทงนไชยสำนวนกาพย์ที่เป็นสมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งน่าจะเป็นสำนวนที่คัดลอกได้ใกล้เคียงกับฉบับเดิม (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2541: 49) ผู้วิจัยจึงเลือกนำศรีธนญชัยจอมปราชญ์มาเป็นสำนวนที่ใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบกับเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ในสังคมไทยปัจจุบันมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์นิทานพื้นบ้านเรื่องศรีธนญชัยในรูปแบบใหม่หลายรูปแบบ เช่น การ์ตูนอนิเมชันเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญา ของบริษัทตุ๊กกะตุ๊กไทย แอนิเมชันจำกัด ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ภาพยนตร์เรื่องศรีธนญชัย555+ ของค่าย Aomtwo Entertainment ออกฉายในปีพ.ศ.2557 เพลงเนื้อฟ้า(เพลงประกอบภาพยนตร์เรื่องศรีธนญชัย 555+)

นอกจากนี้ มีการนำเสนอเรื่องศรีธนญชัยในรูปแบบงานศิลปะอื่น ๆ เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องศรีธนญชัย ภายในพระวิหารวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ซึ่งมีความแปลกใหม่ในด้านเนื้อหาของภาพที่มีลักษณะเป็นจิตรกรรมไทยประยุกต์ คือ มีการนำเอกลักษณ์บางประการของศิลปะตะวันตกมาปรับใช้ ผสมผสานกับการเขียนภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี (โอชนา พูลทองตีวัฒนา, 2543: 24) ซึ่งให้ความรู้ในแง่ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย ประวัติศาสตร์ และยังเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตในสมัยรัชกาลที่ 4 แสดงให้เห็นอิทธิพลของศิลปะและวัฒนธรรมตะวันตกที่แพร่เข้ามาสู่ประเทศไทย (โอชนา พูลทองตีวัฒนา, 2543: 3) โดยปรากฏภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องศรีธนญชัยจำนวน 15 เหตุการณ์ เช่น เหตุการณ์พราหมณ์ทำนายฝันและกำเนิดศรีธนญชัย เหตุการณ์มารดาของศรีธนญชัยพามาฝากตัวไว้กับพระอาจารย์ที่วัดจนถึงตอนพาตัวกลับบ้าน เหตุการณ์หลอกขายวัวให้เศรษฐี เหตุการณ์พันทนชนไก่ เป็นต้น (โอชนา พูลทองตีวัฒนา, 2543: 34) หรือการนำเสนอเรื่องศรีธนญชัยในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ละครหุ่นศรีธนญชัย (เชียงใหม่) ที่อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เรื่องศรีธนญไชยโดย ม.ล.มณีรัตน์ บุนนาค (ฉบับสองภาษา ไทย-อังกฤษ) และศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยฉบับต่าง ๆ โดยเฉพาะในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภท “การ์ตูน” การนำนิทานพื้นบ้านมาดัดแปลงเป็นการ์ตูนนั้นมีหลายฉบับโดยมีเนื้อหาที่เน้นคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ เช่น เรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญาฉบับใหม่ของบริษัทสกายบุ๊กส์ (2553) การ์ตูนเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก

ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณังกัปไม้ไผ่) ของบริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด (2553) การ์ตูนเรื่อง เรียนเก่ง
เก็งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณังกัปไม้ไผ่) ของบริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด (2554) เป็นต้น

ดังที่กล่าวไปแล้วในบทนำ ศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ปัจจุบันมีลักษณะที่น่าสนใจหลายประการ
เช่น มีการผสมผสานทางวัฒนธรรม มีการสร้างสรรค์และดัดแปลง มีการนำเอาอนุภาคตัวละคร
ศรีธัญชัยมาใช้ในเรื่องแนวใหม่

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในบทนี้จะเห็นได้ว่า นิทานเรื่องศรีธัญชัย
มีหลายสำนวนและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย อีกทั้งมีบทบาทที่น่าสนใจ ทำให้มีผู้สนใจศึกษา
วิเคราะห์นิทานเรื่องนี้ในหลายแง่มุมเป็นประเด็นต่าง ๆ ทุกรกิติ ประเด็นเรื่องการดัดแปลง
สร้างสรรค์และบทบาทหน้าที่ของนิทานเรื่องศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยนั้นยังไม่มีผู้ใดศึกษา
มาก่อน ผู้วิจัยจึงจะศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นนี้ เพื่อนำเสนอมิติความน่าสนใจในอีกแง่มุมหนึ่งของ
นิทานเรื่องศรีธัญชัยในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

บทที่ 3

การนำนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาคำนำนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยจะแยกกล่าวถึงเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

- 3.1 ภาพรวมของการสร้างนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย
- 3.2 ลักษณะการนำองค์ประกอบนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในการสร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

3.1 ภาพรวมของการสร้างนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ปัจจุบันนิทานเรื่องศรีธนญชัยถูกนำมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย และมีลักษณะของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

3.1.1 รูปแบบของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการพิมพ์ส่งผลให้อัตราการแข่งขันในวงการหนังสือสูงขึ้น ผู้ประกอบการต่างใช้กลยุทธ์หลากหลายนำมาพัฒนาหนังสือของตนเองเพื่อยอดขายสูงสุดและสร้างแรงดึงดูดใจให้แก่กลุ่มเป้าหมาย หนึ่งในกลยุทธ์ที่สร้างผลกำไรได้เป็นอย่างดีคือการนำนิทานพื้นบ้านที่เป็นที่นิยมของผู้อ่านมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ ในกรณีของนิทานเรื่องศรีธนญชัยก็เช่นเดียวกัน ผลการศึกษาพบว่าการนำนิทานเรื่องนี้มานำเสนอใน 2 รูปแบบ คือ นิทานภาพและหนังสือการ์ตูน ดังนี้

3.1.1.1 นิทานภาพ

นิทานภาพ (Story book) เป็นหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้สำหรับอ่านเอง หรือมีผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง มีลักษณะคล้ายคลึงกับหนังสือภาพ คือ มีสัดส่วนของภาพมากกว่าตัวหนังสือ กล่าวคือมีภาพอยู่ประมาณร้อยละเจ็ดสิบถึงแปดสิบของหน้ากระดาษ แต่มีเนื้อเรื่องที่ยาวและมีความซับซ้อนมากกว่าหนังสือภาพ ในหนึ่งเล่มอาจจะมีนิทานมากกว่าหนึ่งเรื่อง ภาพประกอบอาจจะมีสีเส้นหรือเป็นภาพขาว-ดำ แต่ภาพประกอบที่มีสีเส้นสดใสจะช่วยสร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่านที่เป็นเด็กมากกว่า ภาพประกอบส่วนใหญ่จะมีภาพที่ชัดเจนเพียงภาพเดี่ยวบนพื้นกระดาษขาวหรือสีอ่อน เพื่อให้เข้าใจง่ายและดูสบายตา (ระพีพรรณ พัฒนเวช, 2550: ออนไลน์) เรื่องศรีธนญชัยที่ถูกนำมาดัดแปลง

สร้างสรรค์ใหม่ในรูปแบบนิทานภาพมีจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัย แสวงกลคนเจ้าเล่ห์ และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน**

3.1.1.2 หนังสือการ์ตูน

“การ์ตูน” เป็นคำทับศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า “Cartoon” สันนิษฐานว่ามีรากศัพท์มาจากคำว่าคาโตเน (Catone) ในภาษาอิตาลี หมายถึง แผ่นกระดาษที่มีภาพวาด ต่อมาความหมายของคำนี้อาจจะเปลี่ยนไปเป็นภาพล้อเลียนเชิงขบขัน เปรียบเปรยเสียดสี หรือแสดงจินตนาการผินเฟื่อง ดังที่ ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์ (2534: 76–77) ได้ให้ความหมายของการ์ตูนไว้ว่า

“การ์ตูน” อาจสรุปได้ความว่า หมายถึงภาพวาดในลักษณะง่าย ๆ บิดเบี้ยว โย้เย้ ในลักษณะไม่เหมือนภาพในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งมีรูปลักษณะที่เลียนแบบธรรมชาติเรขาคณิต หรือรูปร่างอิสระ ที่ลดทอนรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อความหมายแทนตัวหนังสือ เป็นผู้แสดงแทนในการพูดคุยหรือแสดงออกต่าง ๆ ทั้งเป็นภาพประกอบตกแต่ง มุ่งให้เกิดความสวยงาม น่าขัน ล้อเลียน เสียดสีในทางการเมือง สังคม และใช้เป็นสื่อในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ประกอบการเล่าเรื่องในทางบันเทิงคดีและสารคดี

การ์ตูนมีคำศัพท์ที่ใกล้เคียงกันหลายคำ แต่คำที่มีความหมายที่ใกล้เคียงกับคำว่าการ์ตูนมากที่สุดคือ “คอมิกส์” (Comic) หมายถึง การ์ตูนที่มีความต่อเนื่องหรือมีเรื่องราว มีคำบรรยายบทสนทนาประกอบเรื่อง โดยแตกต่างจากคำว่า “การ์ตูน” ในแง่ของความหมายที่นำมาใช้ การ์ตูนถูกนำมาใช้ในความหมายที่กว้างกว่าคอมิกส์ และสามารถใช้แทนความหมายของคอมิกส์ได้ (บุษดี อรสิริวรรณ, 2551: 21)

สรุปได้ว่า การ์ตูน คือ ภาพวาดหรือชุดภาพวาดที่มีเรื่องราวหรือข้อความประกอบภาพที่มีลักษณะสมจริงและไม่สมจริง โดยมีจุดมุ่งหมายแสดงปัญญา ล้อเลียน เสียดสี ประชดประชันหรือแสดงจินตนาการของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกขบขัน สนุกสนาน ส่วนคอมิกส์คือการ์ตูนที่มีความยาวต่อเนื่อง มีบทสนทนาประกอบเรื่อง มีภาพประกอบที่ไม่เน้นความสมจริง มีการตัดทอนรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก

ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์ (2534: 80) แบ่งประเภทของการ์ตูนได้ 7 ประเภท คือ

- 1) ภาพล้อสังคม (Gag Cartoon) เป็นภาพล้อ (Caricature) โดยนักเขียนการ์ตูนภาพล้อโดยเฉพาะ นิยมพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร
- 2) ภาพการ์ตูนโฆษณา (Commercial Cartoon) หมายถึง การ์ตูนที่ใช้ในงานโฆษณา

ชวนซื้อสินค้าของตน ลักษณะการ์ตูนอาจเป็นรูป 2 มิติ หรือหุ่นการ์ตูน 3 มิติ

3) ภาพล้อการเมือง (Political and Editorial Cartoon) เป็นภาพล้อผู้บริหารประเทศ เน้นทางด้านการเมืองและการปกครอง โดยมีจุดมุ่งหมายกระตุ้นผู้อ่านให้เห็นในเชิงตรงกันข้ามหรือ ขบขันเสียดสี เป็นต้น

4) การ์ตูนประชาสัมพันธ์ (Public Relations Cartoon) เป็นการ์ตูนในลักษณะ เดียวกับการ์ตูนโฆษณา แต่ต่างกันที่วัตถุประสงค์ การ์ตูนประชาสัมพันธ์เป็นการ์ตูนที่ใช้ประดับตกแต่ง เพื่อกระตุ้นในการบอกข่าวแจ้งข่าว ให้ผู้อ่านทราบโดยมิได้มุ่งหวังผลทางด้านการค้าเหมือนการ์ตูน โฆษณา

5) การ์ตูนล้อเลียน (Caricature Cartoon) เป็นการ์ตูนที่เขียนในเชิงล้อเลียนบุคคลให้ดู ตลกขบขัน โดยวาดบุคลิกลักษณะเกินความจริง

6) ภาพยนตร์การ์ตูน (Animation Cartoon) หมายถึง การทำภาพวาดให้ออกมาเป็น ภาพยนตร์ โดยการวาดการ์ตูนลงบนแผ่นใสแล้วถ่ายเป็นภาพยนตร์ให้มีลักษณะการเคลื่อนไหวเหมือน ชีวิตจริง

7) การ์ตูนเรื่องยาว (Comic Strip Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ใช้ดำเนินเรื่องราวประกอบ นิยาย นิทานต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ มักมีความยาวเป็นตอน ๆ ไม่สามารถจบลงภายในช่องเดียว เหมือนการ์ตูนภาพล้อ

จากการศึกษาพบว่า เรื่องศรีธนญชัยที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีลักษณะเป็นหนังสือ การ์ตูน (Comic book) คือเป็นการ์ตูนเรื่องยาว พิมพ์เป็นเล่ม มีบทสนทนาประกอบเรื่องอยู่ใน บอลลูน (Balloon) มีภาพประกอบที่ไม่เน้นความสมจริงหรือรูปร่างอิสระที่ลดทอนรายละเอียดที่ ไม่จำเป็นออก เรื่องศรีธนญชัยที่ถูกนำมาดัดแปลงสร้างสรรค์ใหม่ในรูปแบบหนังสือการ์ตูนมีจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่)

3.1.2 ลักษณะของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

“ศรีธนญชัย” เป็นนิทานพื้นบ้านซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีเรื่องหนึ่งของไทย นิทานเรื่องนี้มีเกร็ดต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นการใช้ปฏิภาณไหวพริบเพื่อเอาตัวรอดในสถานการณ์ต่าง ๆ ไปได้อย่างคาดไม่ถึง ทำให้นิทาน เรื่องนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายจากอดีตจวบจนปัจจุบัน จากการศึกษพบว่า นิทานพื้นบ้าน เรื่องศรีธนญชัยของไทยนั้นมีมากมายหลายสำนวน ผู้วิจัยจึงเลือกนำศรีธนญชัยจอมปราชญ์ ซึ่งเป็น สำนวนที่มีการรวบรวมเนื้อหาไว้อย่างกว้างขวางที่สุด มาเปรียบเทียบกับศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์

ไทยร่วมสมัย เพื่อแสดงให้เห็นการดัดแปลงและสร้างสรรค์องค์ประกอบของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยได้อย่างชัดเจน

ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับกัญญรัตน์ (2541: 66-67) ว่า ศรีธนญชัยจอมปราชญ์ฉบับวรรณกรรมมีการรวบรวมเนื้อหาไว้อย่างกว้างขวาง คงเค้าเดิมของศรีธนญชัยสำนวนกาพย์ที่เป็นสมบัติดั้งเดิมของหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งเป็นสำนวนที่คัดลอกได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับเดิมมากที่สุด เช่น การสร้างตัวละคร ฉาก สภาพสังคมและทัศนของผู้แต่ง เป็นต้น และมีร้อยแก้วบรรยายสรุปความทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ผู้วิจัยจึงเลือกนำศรีธนญชัยจอมปราชญ์มาเปรียบเทียบกับศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยโดยพบว่าการนำองค์ประกอบสำคัญจากนิทานเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์มาใช้ในศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ 2) อนุภาคตัวละครสำคัญ 3) ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา 4) แนวคิดสำคัญ และ 5) อารมณ์ขัน โดยพบว่า ปัจจุบันนิทานศรีธนญชัยถูกนำมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ในรูปแบบประเภทหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ สามารถแบ่งประเภทตามลักษณะเนื้อเรื่องที่มีการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัย มาใช้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิม
 - 2) นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน
 - 3) นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการสร้างสรรค์ใหม่
- ลักษณะเนื้อเรื่องทั้ง 3 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

3.1.2.1 ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิม

ลักษณะของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิมคือ เรื่องที่มีการนำองค์ประกอบสำคัญในนิทานศรีธนญชัยมาสร้างสรรค์เรื่องครบทุกองค์ประกอบ ได้แก่ อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ อนุภาคตัวละครสำคัญ ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา แนวคิดสำคัญ และอารมณ์ขัน นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิมมีเนื้อเรื่องเดียวกับนิทานศรีธนญชัยจอมปราชญ์ แต่มีการตัดทอนเนื้อหาให้สั้นกระชับ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อให้เหมาะสมกับสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทการ์ตูนและนิทานภาพ มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดปลีกย่อยในอนุภาคเหตุการณ์หรืออนุภาค ตัวละคร แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อโครงเรื่องหลัก เช่น ชื่อของตัวละครประกอบ เป็นต้น ข้อมูลในกลุ่มนี้ปรากฏจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ และศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** ผู้วิจัยพบว่าเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มนี้มีการนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้ในการสร้างสรรค์เรื่อง แต่มีการตัดทอนเนื้อหาให้สั้นกระชับ เพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทการ์ตูนและนิทานภาพ สื่อสิ่งพิมพ์ไทย

ร่วมสมัยประเภทนี้มีจุดประสงค์ในการจัดทำเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อความสนุกสนาน ส่งเสริมให้รักการอ่าน รวมไปถึงเป็นการอนุรักษ์นิทานพื้นบ้านและเผยแพร่ให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง

ภาพที่ 1 เรื่องศรีรัตนชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิม

3.1.2.2 ศรีรัตนชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน

กลุ่มถัดมาคือ นิทานศรีรัตนชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน กล่าวคือมีการนำองค์ประกอบสำคัญในนิทานศรีรัตนชัยมาใช้สร้างสรรค์เรื่องครบทุกองค์ประกอบแต่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ในบางองค์ประกอบ องค์ประกอบที่นำมาใช้ ได้แก่ อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ อนุภาคตัวละครสำคัญ ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา แนวคิดสำคัญ และอารมณ์ขัน ข้อมูลในกลุ่มนี้ปรากฏ 2 เรื่อง ได้แก่ **ดัดหลังศรีรัตนชัยโดยพี่อวล์และศรีรัตนชัยวรรณคดีก่อนนอน** ผู้วิจัยพบว่า การดัดแปลงและสร้างสรรค์ในบางองค์ประกอบของนิทานในลักษณะนี้เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตที่เน้นสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และให้ความรู้เชิงวิชาการ เช่น ในเรื่อง**ดัดหลังศรีรัตนชัยโดยพี่อวล์** มีการนำองค์ประกอบของนิทานมาใช้ครบทุกองค์ประกอบ มีการรักษาอนุภาคเหตุการณ์สำคัญ อาทิ การดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ศรีรัตนชัยฆ่าน้อง แต่มีการดัดแปลงโดยลดทอนความรุนแรงจากการใช้มีดกรีดท้องเป็นการใช้มีด กล่าวคือ ในนิทานศรีรัตนชัยจอมปราชญ์ ศรีรัตนชัยใช้มีดกรีดท้องน้องแล้วควักไส้พุ่งออกมาล้าง ส่วนในเรื่อง**ดัดหลังศรีรัตนชัยโดยพี่อวล์** เหตุการณ์ดังกล่าวถูกดัดแปลงให้เป็นศรีรัตนชัยใช้มีดจากท้องน้องจนเสียชีวิต การดัดแปลงที่เกิดขึ้นเกิดจากการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่เน้นฉลาดอย่างมีคุณธรรม เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่รุนแรง ไม่เป็นที่

ยอมรับในสังคมไทยและขัดต่อจุดประสงค์หลักที่เน้นเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม จึงเกิดการดัดแปลง อนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าว เพื่อลดภาพความรุนแรง ในเรื่อง**ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการนำ องค์ประกอบของนิทานมาใช้ครบทุกองค์ประกอบ แต่มีการสร้างสรรค์องค์ประกอบสำคัญบางส่วนขึ้น ใหม่ เช่น การสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครหนุมานเพื่อนำมาสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม หรือให้ความรู้ ทางวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ ในเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่รุนแรงหรือไม่สมควรนำมาเป็น แบบอย่างของศรีธนญชัย ตัวละครหนุมานที่ปรากฏในเรื่องเป็นตัวละครที่อยู่นอกเรื่อง ไม่ได้เป็นส่วน หนึ่งของโครงเรื่องตอนนั้น ๆ คือเป็นบริบทแทรกความรู้ทางวิชาการ คำสอนหรือข้อคิด ปรากฏ ทั้งหมด 8 ตอน การนำตัวละครหนุมานมาใช้สอนศีลธรรมหรือความรู้ทางวิชาการได้รับอิทธิพลจากงาน ร่วมสมัยอื่น ๆ ประเภทสื่อ Edutainment เป็นต้น

ภาพที่ 2 เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.2.3 ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

กลุ่มสุดท้ายคือ นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ กล่าวคือ มีการนำองค์ประกอบสำคัญในนิทานศรีธนญชัยมาใช้สร้างสรรค์เรื่องบางองค์ประกอบและมีการ เพิ่มเติมองค์ประกอบ องค์ประกอบที่นำมาใช้ ได้แก่ อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ อนุภาคตัวละครสำคัญ แนวคิดสำคัญ และอารมณ์ขัน โดยไม่ปรากฏการนำความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาในรูปแบบดั้งเดิม มาใช้ แต่มีการสร้างสรรค์ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาขึ้นใหม่ เพิ่มเติมองค์ประกอบอนุภาคเหตุการณ์ สำคัญขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องใหม่ บริบททางสังคม และวัตถุประสงค์ที่เน้นให้ความรู้เชิง วิชาการ สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และบริบททางสังคม ข้อมูลในกลุ่มนี้ปรากฏจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนงกับไม้ไผ่)** และ **เรียนเก่งเก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนงกับไม้ไผ่)** เนื้อเรื่องที่มีการสร้างสรรค์ขึ้นมา

ใหม่ เพื่อเอื้อให้แก่การให้ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้อ่านในศาสตร์ต่าง ๆ เช่น วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ เป็นต้น โดยเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องนิทานศรีธนญชัยจอมปราศรัย คือเป็นเรื่องราวของศรีธนญชัยที่เป็นเด็กดี มีคุณธรรม จริยธรรม และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือผู้อื่นในหมู่บ้านด้วยความรู้เชิงวิชาการ เช่น เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่) มีการนำอนุภาคตัวละครศรีธนญชัยมาใช้เท่านั้น มีการสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์สำคัญขึ้นใหม่ โดยเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่เป็นเรื่องราวของศรีธนญชัยที่เป็นเด็กดี มีคุณธรรม จริยธรรม และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการที่เกิดในโรงเรียนและต่างประเทศอันเป็นบริบทร่วมสมัย เป็นต้น

ภาพที่ 3 เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมแนวทางการสร้างนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

แนวทางการสร้างนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย	ชื่อเรื่อง
การคงเค้าโครงเรื่องเดิม	<ul style="list-style-type: none"> - ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา - ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ - ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา
การดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน	<ul style="list-style-type: none"> - ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน - ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์
การสร้างสรรค์ใหม่	<ul style="list-style-type: none"> - ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ - เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่) - เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่)

3.2 ลักษณะการนำองค์ประกอบนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในการสร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอลักษณะการนำองค์ประกอบนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในการสร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยทั้ง 8 เรื่อง พบการนำองค์ประกอบมาใช้ใน 3 แนวทาง ได้แก่

3.2.1 การคงองค์ประกอบเดิม

3.2.2 การดัดแปลงองค์ประกอบ

3.2.3 การเพิ่มเติมองค์ประกอบ

ผู้วิจัยศึกษาการนำองค์ประกอบสำคัญของนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในการสร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ได้แก่ 1) อนุภาคเหตุการณ์ 2) ตัวละคร 3) ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา 4) แนวคิดสำคัญ 5) อารมณ์ขัน และได้ผลการวิเคราะห์ภาพรวมมีดังนี้

1) นิทานในกลุ่มที่มีการนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้ ได้แก่ เรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ และ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** พบว่า มีการนำองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบมาใช้ในลักษณะที่ยังรักษารูปแบบหรือเค้าโครงเดิม

2) นิทานในกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน ได้แก่ เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ และ ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** พบว่า องค์ประกอบส่วนที่คงเค้าเดิม ได้แก่ แนวคิดสำคัญ และอารมณ์ขัน ส่วนองค์ประกอบอนุภาคเหตุการณ์ ตัวละคร และความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา พบว่ามีบางส่วนคงเค้าเดิม และบางส่วนมีการสร้างสรรค์ใหม่ เช่น การสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครพี่อวาล์ ขึ้นใหม่ในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** เป็นต้น

3) นิทานในกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ ได้แก่ เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่)** พบว่า ส่วนใหญ่มีการสร้างองค์ประกอบใหม่ ได้แก่ อนุภาคเหตุการณ์ ตัวละคร แนวคิด และอารมณ์ขัน เช่น อนุภาคตัวละครผองเพื่อนของศรีธนญชัย และแนวคิดเรื่องการให้อภัย เป็นต้น ส่วนองค์ประกอบที่ดัดแปลงปรับเปลี่ยน ได้แก่ ตัวละคร แนวคิดสำคัญ และเหตุการณ์ตามลำดับ เช่น ตัวละครศรีธนญชัย และแนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ เป็นต้น

สรุปภาพรวมการนำเรื่องศรีธนญชัยมาใช้สร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สรุปภาพรวมการนำเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

เรื่อง	องค์ประกอบ			อนุภาคเหตุการณ์			ตัวละคร			Trickster tale			แนวคิดสำคัญ			อารมณ์ขัน		
	คงเดิม	ปรับเปลี่ยน	สร้างใหม่	คงเดิม	ปรับเปลี่ยน	สร้างใหม่	คงเดิม	ปรับเปลี่ยน	สร้างใหม่	คงเดิม	ปรับเปลี่ยน	สร้างใหม่	คงเดิม	ปรับเปลี่ยน	สร้างใหม่	คงเดิม	ปรับเปลี่ยน	สร้างใหม่
การนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้																		
ศรีธนญชัยคอมพิวเตอร์	●	X	X	●	X	X	●	X	X	X	X	X	●	X	X	●	X	X
ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X
ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X
การดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน																		
ตัดหลังศรีธนญชัยโดยที่วาลี	○	●	●	○	●	●	○	●	●	○	●	●	○	●	●	○	●	○
ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X	●	X	X
การดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่																		
ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่	○	○	●	X	○	●	X	○	●	X	○	●	X	○	●	X	○	●
เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนเก่งที่ไม่ได้)	X	X	●	X	○	●	X	○	●	X	○	●	X	○	●	X	X	●
เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนเก่งที่ไม่ได้)	X	X	●	X	○	●	X	○	●	X	○	●	X	○	●	X	X	●

หมายเหตุ ผู้วิจัยกำหนดให้สัญลักษณ์ ● หมายถึง ปรากฏเป็นจำนวนมาก

● หมายถึง ปรากฏเป็นจำนวนปานกลาง

○ หมายถึง ปรากฏเป็นจำนวนน้อย

X หมายถึง ไม่ปรากฏการนำมาใช้

การศึกษาการนำนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในการสร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่ปรากฏในบริบทปัจจุบันพบว่า มีการคงองค์ประกอบเดิม การดัดแปลงองค์ประกอบ และการเพิ่มเติมน้องประกอบ ดังนี้

3.2.1 การคงองค์ประกอบเดิม

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการนำองค์ประกอบนิทานที่นำมาใช้ในลักษณะคงเดิม ได้แก่

3.2.1.1 อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ พบในเรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ และศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่

3.2.1.2 อนุภาคตัวละครสำคัญ พบในเรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน

3.2.1.3 ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา พบในเรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน

3.2.1.4 แนวคิดสำคัญ พบในเรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน และตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์

3.2.1.5 อารมณ์ขัน พบในเรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน

3.2.1.1 อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ

ในการศึกษาอนุภาคเหตุการณ์สำคัญคงเดิมที่นำมาใช้ ผู้วิจัยจะแยกศึกษา 2 ประเด็น คือ 1) อนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่ยังคงมีการนำมาใช้ในการสร้างเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย และ 2) การนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญมาใช้ในนิทาน ดังนี้

1) อนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในนิทานเรื่องศรีธนญชัยสำนวนจอมปราษฎ์ที่นำมาใช้ในลักษณะคงเดิมในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยนำแนวคิดเรื่องอนุภาคมาประยุกต์ใช้ด้วยการใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ A - Q แทนอนุภาคเหตุการณ์หลักต่าง ๆ กำหนดให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตามด้วยตัวเลขอารบิก แทนอนุภาคเหตุการณ์ย่อย และกำหนดให้

ตัวอักษรภาษาอังกฤษ T แทนอนุภาคที่แสดงสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดของศรีธนญชัย ที่แสดงให้เห็นความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา ดังนี้

- A สองสามีภรรยาขอลูกจากเทวดา
- B นางเทรากลอดบุตรชายนามว่าศรีธนญชัย
- C นางเทรากลอดบุตรคนที่สอง
- D ยายชายขนมให้ขนมนี้้องมากกว่า
- E ศรีธนญชัยข่าน้อง + T1 ล้างน้องให้สะอาดทั้งนอกและใน + T2 เก็บบ้านให้โล่งเตียน
- F ศรีธนญชัยถูกไล่ออกจากบ้านไปอยู่วัด
- G ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภาร
 G1 เหตุการณ์ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภารแต่เอาตัวรอดไปได้ + T3 อ้างว่าศิษย์ไม่ตั้งใจเรียน
 G2 เหตุการณ์ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภารแต่ถูกสมภารจับได้
- H ศรีธนญชัยถูกไล่ออกจากวัดมาอยู่บ้าน
- I ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนมสร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนม + T4 ชายดีเป็นหน้าเทพ่า
- J ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับหลวงนายศรี บุตรของยายชายขนม สร้างความเดือดร้อนให้หลวงนายศรี
 J1 เหตุการณ์หลวงนายศรีให้ศรีธนญชัยทำหน้าที่ถือล่วมหมาก + T5 เห็นอะไรหล่นต้องเก็บใส่ล่วมหมากให้หมด
 J2 เหตุการณ์ศรีธนญชัยตะโกนเรียกหลวงนายศรีกินข้าวเหนียวเปียก + T6 ห้ามตะโกนเสียงดังในท้องพระโรง
 J3 เหตุการณ์ศรีธนญชัยเผาเรือนหลวงนายศรี + T7 ตามหาดั้นเพลิง
 J4 เหตุการณ์ศรีธนญชัยฆ่าควายของหลวงนายศรี + T8 ผูกควายไว้บนที่สูง
- K ศรีธนญชัยฆ่ามารดาของหลวงนายศรี
- L ศรีธนญชัยถูกส่งไปถวายตัวแก่กษัตริย์
- M ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและช่วยเหลือบ้านเมือง
 M1 เหตุการณ์สร้างเรือนทอง + T9 บ้านเรือนทอง + T10 ถ่ายหนัก ถ่ายเบา
 M2 เหตุการณ์บอกหนังสือสังฆราช + T11 บอกหนังสือสังฆราช + T12 พระสังฆราชโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ
 M3 เหตุการณ์ขอที่ดินพระราชทาน + T13 ที่เท่าแมวดิ้นตาย

- M4 เหตุการณ์ทำนาตอนเช้า ตอนบ่ายได้เงิน + T14 ข้าวเบา
- M5 เหตุการณ์โกงเงินหญิงชราต้นลม + T15 จับต้นลม
- M6 เหตุการณ์ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงาน + T16 เงินร่อยหลา ทองพันชั่ง
- M7 เหตุการณ์ถวายของดีแก่พระราชา + T17 ถวายของดีแก่พระราชา
- M8 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหนีการประหาร + T18 หลอกล่อให้เพชฌฆาตร้องเพลงเรือ “ซัยๆ ไปจงดี”
- M9 เหตุการณ์หลอกพระราชาลงสระ + T19 หลอกให้ลงไม่ได้ แต่ทุลหลอกให้ขึ้นจึงจะได้
- M10 เหตุการณ์ต้นตาลไม่ไช่ปลายตาล + T20 ต้นตาล – ปลายตาล
- M11 เหตุการณ์ทนายใจเสนาอำมาตย์ + T21 ทนายใจเสนาอำมาตย์ว่าลั้วชื้อสัตย์และ
จงรักภักดี
- M12 เหตุการณ์ทนายปัญหาทางธรรม + T22 แสร้งตอบปัญหาธรรมะด้วยการชู้นี้ว
- M13 เหตุการณ์แข่งพนันผ้าไทยกับผ้าฝรั่งเศส + T23 ผ้าวิเศษบางใส
- M14 เหตุการณ์แข่งพนันนกไทยกับนกฝรั่งเศส + T24 นกฝรั่งเศสพูดไม่เพราะ
- M15 เหตุการณ์ไก่ตัวผู้ + T25 ไก่ตัวผู้ออกไข่ไม่เป็น
- M16 เหตุการณ์หากไม่ถึงที่ตาย ทำอย่างไรก็ไม่ตาย + T26 ไม่อยากเป็นพระเจ้ากรุงสยาม
- M17 เหตุการณ์แอบดูพระเจ้ากรุงจีน + T27 กินผักบุงไต่ราว
- M18 เหตุการณ์เอาตัวรอดจากตึกมดและตึกเย็น + T28 หักอ้อยล่อมดเพื่อเอาตัวรอดจาก
ตึกมด + T29 ต่อสู้กับเพื่อนนักโทษเพื่อเอาตัวรอดจากตึกเย็น
- M19 เหตุการณ์สร้างวัด + T30 สร้างวัดด้วยเงินจากท้องพระคลัง + T31 ขอมะม่วงสักผลสองผล
- M20 เหตุการณ์พนันมวยปล้ำ + T32 ทารกยักษ์
- M21 เหตุการณ์อยากเป็นเจ้าเมือง + T33 พระยาศรีธนญชัยไปกินเมืองปักซีใต้
- M22 เหตุการณ์ขอยืมคนไปทำตอม่อ + T34 ขอยืมคนไปทำตอม่อ
- M23 เหตุการณ์ศรีธนญชัยเล่นกลบัตสี + T35 ปัสสาวะใส่ขวด
- M24 เหตุการณ์แข่งสร้างเจดีย์ + T36 สร้างเจดีย์จากไม้และผ้าใบสีขาว
- M25 เหตุการณ์ขายลูกสาว + T37 ขายลูกสาวทารก
- M26 เหตุการณ์ช่างเผือกงาดำ + T38 สร้างช่างจากเผือกและงาดำ
- M27 เหตุการณ์แกงไก่ฟ้าพญาลอ + T39 ดินสอชี้แร้ง
- M28 เหตุการณ์ทนายเมล็ดฟักทอง
- M30 เหตุการณ์หม้อวิเศษพูดได้ + T41 หม้อพูดได้
- M31 เหตุการณ์วัวเทวดาถ่ายเป็นเงิน + T42 วัวถ่ายเป็นเงิน
- M32 เหตุการณ์ลาวทำค่าน้ำसानตะกร้า + T43 ค่าน้ำसानตะกร้า
- M33 เหตุการณ์มาก่อนไก่ + T44 มาก่อนไก่

- M34 เหตุการณ์มาทั้งครัวเรือน + T45 มาทั้งครัวเรือน
- M36 เหตุการณ์จิตรกรเอกกรุงสยาม + T47 วาดภาพสัตว์ได้หลายตัวในครั้งเดียว
- M37 เหตุการณ์ม้าสูงสี่ศอกหลังกระดาน + T48 สร้างม้าไม้สูงสี่ศอกหลังกระดาน
- M38 เหตุการณ์พินันเมียง + T49 ข้ามแม่น้ำ + T50 เอาเงินใส่ให้เต็มบาตร
- M39 เหตุการณ์ทำนายอาการพระประจวบของพระมเหสี + T51 ต้องตายภายใน 7 วัน
- M40 เหตุการณ์ขอลูกสาวทำลูก + T52 ขอลูกสาวทำลูก
- M41 เหตุการณ์เชิญเพื่อนอำมาตย์ไปกินข้าวกับหมู + T53 เลือกกินตามใจชอบ + T54 เชิญไปกินข้าวกับหมู
- M42 เหตุการณ์หาคนปากงำ + T55 หาคนปากงำ
- M43 เหตุการณ์ศรีธรรมาชยันต์กันโกงโค้งคลานเข้าเฝ้า + T56 อายามาให้เห็นหน้า
- M44 เหตุการณ์ท้าแข่งควาย + T57 ส่งลูกควายแข่งชนควาย
- M45 เหตุการณ์ตีตาข้าง + T58 ข้างตาเล็กไม่สมตัว
- M46 เหตุการณ์หงส์ทอง + T59 หงส์ทอง
- M48 เหตุการณ์แข่งชนหัวล้าน + T61 หัวล้านร่วงยักษ์
- M49 เหตุการณ์เก็บพริก + T62 เก็บพริก
- M50 เหตุการณ์แข่งปัญหาแปลบาลี + T63 ถ้ามคำถามนอกเหนือจากปัญหาทางธรรม
- M51 เหตุการณ์ตันผ้าปลายผ้า + T64 ถวายตันผ้า
- M52 เหตุการณ์กินกล้วยทั้งใบ + T65 กินกล้วยทั้งใบ
- M53 เหตุการณ์หลอกเอาของในท้องพระคลัง + T66 ทูลขอพระราชทานเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัว
- M54 เหตุการณ์ชนไก่ + T67 จับนกแรงมาปลอมเป็นไก่
- N ศรีธรรมาชยันต์ออกบวช สร้างความเดือดร้อนให้สมภารและศิษย์วัด
- N1 เหตุการณ์ตีศิระสมภาร + T68 ดาวกัลปพฤกษ์
- N2 เหตุการณ์มุงหลังคาวัด + T69 บิดตอกดับจาก
- N3 เหตุการณ์ต้มยำปลา + T70 ตีแมลงวัน
- O ศรีธรรมาชยันต์ลาสิก
- P ศรีธรรมาชยันต์เสียรู้เณร
- P1 เหตุการณ์เสียรู้เรื่องเณรข้ามเรือ + T71 ขอข้ามเรือด้วย, T72 นั่งพาย, T73 ลงตรงไหนก็ได้
- P2 เหตุการณ์เสียรู้เรื่องเงินสองเดือน + T74 สองเดือนเมื่อไรจะใช้หนี้
- P3 เหตุการณ์เสียรู้เรื่องเมสึดแต่งโมสีขาว + T75 ข้างในแต่งโมสีขาวหรือดำ
- Q ศรีธรรมาชยันต์เสียชีวิต

สรุปการนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในนิทานศรีธนญชัยที่นำมาใช้สร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นภาพรวมของการนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในนิทานศรีธนญชัยที่นำมาใช้สร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

เรื่องที่มีการนำไปใช้	เรื่องที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิม			เรื่องที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน		เรื่องที่มีการสร้างสรรค์ใหม่		
	ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา	ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์	ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา	ดัดแปลงศรีธนญชัยโดยพ่อวาล์	ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน	ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่	เขียนแกง เก้งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คบงกับไม้ไผ่)	เขียนแกง เก้งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คบงกับไม้ไผ่)
อนุภาคลำดับ								
A สองสามีภรรยาขอลูกจากเพวดก	/	/	/	/	/	/		
B นางเทรากลอดบุตรชายนามว่าศรีธนญชัย	/	/	/	/	/	/		
C นางเทรากลอดบุตรคนที่สอง	/	/	/	/	/			
D ยายชายขมให้ขมน้องมากกว่า	/	/	/	/	/			
E ศรีธนญชัยฆ่าน้อง	/	/	/	/	/			
F ศรีธนญชัยถูกไล่ออกจากบ้านไปอยู่วัด	/	/	/	/	/			
G ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภาร	/	/	/	/	/			
H ศรีธนญชัยถูกไล่ออกจากวัดมาอยู่บ้าน	/	/	/	/	/			

I	ศรึธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่ กับยายชายขนม สร้าง ความเดือดร้อนให้ยาย ชายขนม	/	/	/	/	/	/		
J	ศรึธนญชัยถูกส่งตัวไป อยู่กับหลวงนายศรี บุตร ของยายชายขนม สร้าง ความเดือดร้อนให้หลวง นายศรี	/	/	/	/	/			
K	ศรึธนญชัยฆ่ามารดาของ หลวงนายศรี	/	/	/	/	/			
L	ศรึธนญชัยถูกส่งไปถวาย ตัวแก่กษัตริย์	/	/	/	/	/			
M	ศรึธนญชัยใช้สติปัญญา เพื่อผลประโยชน์ของ ตนเองและช่วยเหลือ บ้านเมือง	/	/	/	/	/			
N	ศรึธนญชัยออกบวช สร้างความเดือดร้อนให้ สมภารและศิษย์วัด	/	/	/	/	/			
O	ศรึธนญชัยลาสิก	/	/	/	/	/			
P	ศรึธนญชัยเสียรู้เงร	/	/	/	/	/			
Q	ศรึธนญชัยเสียชีวิต	/	/	/	/	/			

2) การนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญมาใช้ในนิทาน

จากการวิเคราะห์การนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญมาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบว่า มีการนำอนุภาคเหตุการณ์หลักและอนุภาคเหตุการณ์ย่อยคงเดิมมาใช้ ในแต่ละเรื่องมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันไป เรื่องราวส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับความฉลาดแกมโกงของตัวละครเอก มีการเรียบเรียงเหตุการณ์แตกต่างกันไป ซึ่งเกิดขึ้นจากตัวผู้เขียนนิทานที่อาจจะสลับเหตุการณ์ตามที่เห็นสมควร หรือเรียงเหตุการณ์ตามความทรงจำของผู้เขียน ตามความเหมาะสมหรือซับซ้อนของเรื่อง ดังนี้

- (1) เรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 71 เหตุการณ์
- (2) เรื่องศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 69 เหตุการณ์
- (3) เรื่องศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 60 เหตุการณ์
- (4) เรื่องศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 43 เหตุการณ์
- (5) เรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 25 เหตุการณ์
- (6) เรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 2 เหตุการณ์

อนุภาคเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเลือกนำมาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทการ์ตูนและนิทานภาพ ล้วนเป็นอนุภาคเหตุการณ์ที่เป็นที่นิยมของผู้อ่าน เป็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นความเฉลียวฉลาดของตัวละครศรีธนญชัยในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปได้อย่างคาดไม่ถึง และเป็นอนุภาคเหตุการณ์ที่มักจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างอนุภาคเหตุการณ์ที่เป็นที่นิยม 4 อนุภาค ได้แก่ 1) อนุภาคเหตุการณ์ J1 หลวงนายศรีให้ศรีธนญชัยทำหน้าที่ถือล่วมหมาก 2) อนุภาคเหตุการณ์ M3 เหตุการณ์ขอที่ดินพระราชทาน 3) อนุภาคเหตุการณ์ M4 เหตุการณ์ทำนาตอนเช้าตอนบ่ายได้เงิน 4) อนุภาคเหตุการณ์ M5 เหตุการณ์โกงเงินหญิงชราต้นลม ดังนี้

อนุภาคเหตุการณ์ J1 หลวงนายศรีให้ศรีธนญชัยทำหน้าที่ถือล่วมหมาก ในเรื่องศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ มีรายละเอียดเหตุการณ์ดังนี้

อยู่มาวันหนึ่งขณะติดตามหลวงนายศรี ศรีธนญชัยเดินไปเล่นไป ทำให้หมากพลูหล่นลงพื้นเรียวดาไปตามทางจนหมด หลวงนายศรีเปรี้ยวปากอยากกินหมากจึงไม่มีให้ ศรีธนญชัยจึงแก้ตัวว่า ถ้าหยุดเก็บหมากพลูที่ตกพื้นอาจจะตามหลวงศรีไม่ทัน ถือว่าไม่รักษาหน้าที่ จะถูกลงโทษหนักกว่าทำหมากตก หลวงศรีอ่อนใจและบอกว่า “ต่อไปให้ระวังให้ดี อะไรหล่นตามทางก็เก็บเอามาให้หมด” ศรีธนญชัยรับคำหลวงนายศรีอย่างเป็นมันเหมาะ

วันต่อมา ศรีธนูชัยระมัดระวังล่วมหมากอย่างดี พอถึงในวัง หลวงศรีจึงเรียกหาล่วมหมาก ศรีธนูชัยแก้ห่อหมากออก ปรากฏว่าในห่อผ้ามีหมากพลูปนกับขยะเต็มไปหมด ทำให้หลวงนายศรีโมโหและชายหน้าพวกอำมาตย์มาก ศรีธนูชัยจึงบอกว่า “ท่านสั่งไว้ว่าระวังให้ดี ถ้าอะไรตกก็ให้เก็บมา ก็ทำตามคำสั่งแล้ว” ศรีธนูชัยจึงต้องอยู่รับใช้ที่บ้าน ไม่ได้ติดตามเข้าวังอีก

(ศรีธนูชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์, 2547: 22-23)

จากอนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าว ศรีธนูชัยใช้ปฏิภาณไหวพริบในการ “อ้างคำสั่ง” ของหลวงนายศรีเอาตัวรอดไปได้อย่างคาดไม่ถึง ศรีธนูชัยจึงพ้นโทษไปด้วยสติปัญญาของตน แสดงให้เห็นความเฉลียวฉลาดของตัวละครศรีธนูชัยในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปได้อย่างคาดไม่ถึง พบอนุภาคเหตุการณ์นี้ในเรื่อง **ศรีธนูชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนูชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนูชัยยอดคนเจ้าปัญญา และศรีธนูชัยวรรณคดีก่อนนอน**

ในอนุภาคเหตุการณ์ M3 เหตุการณ์ขอที่ดินพระราชทาน ในเรื่อง **ศรีธนูชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีรายละเอียดเหตุการณ์ดังนี้

ศรีธนูชัยเข้าวังก็คิดกลับตัวทำหน้าที่อย่างดี ใช้สติปัญญาจนได้รับพระราชทานตำแหน่งคุณพระ เป็นคุณพระที่อายุน้อยที่สุดในสมัยนั้น แต่วันหนึ่งกลับใช้ปัญญาในทางที่ผิดอีก โดยทูลขอที่ดินเท่าแมวดิ้นตายจากพระเจ้าเจษฎา พระองค์แปลงพระทัยมากกว่าจะขอที่ดินเล็กน้อยไปทำไม แต่ก็ประทานให้ เย็นวันนั้นศรีธนูชัยจับแมวมารัดหัวหนึ่ง ผูกเชือกแล้ววิ่งไล่ตีผ่านแต่ที่ดินสวย ๆ ของชาวบ้าน ปากก็ร้องว่าตรงนี้เป็นที่ดินพระราชทานแล้วกว่าแมวมะดินตายก็ได้ไปหลายแปลง ชาวบ้านที่เดือดร้อนก็มาร้องเรียนกับพระเจ้าเจษฎา พระองค์ก็แสนลำบากพระทัยเพราะตรัสไปแล้ว จึงประทานที่ดินของหลวงแปลงอื่นให้ชาวบ้านแทน ส่วนที่เท่าแมวดิ้นตายก็จำต้องประทานให้ศรีธนูชัยไป

(ศรีธนูชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 20-21)

จากอนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าศรีธนูชัยใช้ปฏิภาณไหวพริบในการ “พลิกแพลงทางภาษา” โดยการพลิกแพลงสำนวนที่เท่าแมวดิ้นตาย ซึ่งเป็นสำนวนไทยที่เป็นที่เข้าใจโดยทั่วกันว่าหมายถึงที่ดิน หรือบริเวณที่มีเนื้อที่น้อยมาก แต่ศรีธนูชัยใช้ความเฉลียวฉลาดของตนพลิกแพลงสำนวนดังกล่าวให้ผิดไปจากความหมายที่ผู้อื่นคาดหมาย แต่ความหมายที่ศรีธนูชัยใช้ก็ได้ผิดไปจากความหมายของประโยคนั้น ๆ อาจจะกล่าวได้ว่าศรีธนูชัยสามารถเล่นคำที่ใช้

คลุมเครือได้ เนื่องจากข้อความที่ไม่ชัดเจน จึงนำไปสู่การพลิกความคาดหมาย สร้างความเข้าใจผิดให้แก่พระเจ้าเจษฎา จึงทำให้ศรีธนญชัยได้ที่ดินเป็นจำนวนมาก พบอนุภาคเหตุการณ์นี้ในเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา และ ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน**

อนุภาคเหตุการณ์ที่มักเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน เช่น อนุภาคเหตุการณ์ M4 เหตุการณ์ทำนาตอนเช้า ตอนบ่ายได้เงิน และอนุภาคเหตุการณ์ M5 เหตุการณ์โกงเงินหญิงชราต้นลม ซึ่งมักจะมีการนำมาใช้เสมอ เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน หากขาดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งก็จะทำให้เนื้อความขาดหาย สร้างความสับสนให้แก่ผู้อ่านได้ พบอนุภาคเหตุการณ์นี้ในเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา และ ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการนำอนุภาคเหตุการณ์นี้มาใช้สร้างสรรค์ในเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ดังตัวอย่างที่ว่า

อนุภาคเหตุการณ์ M4 เหตุการณ์ทำนาตอนเช้า ตอนบ่ายได้เงิน

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ศรีธนญชัยมีที่ดินแล้วแต่ก็ไม่ลงแรงทำไร่นา กลับให้บ่าวเอาแกลบกับรำมาเทจนทั่ว แล้วให้บ่าวนั่งเฝ้า หากใครเดินเหยียบก็ปรับเงินสิบเบี้ยฐานบุกรุก จนได้เงินไปมากมาย ชาวบ้านก็ไม่กล้าร้องเรียนเพราะกลัวอิทธิพล

(ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 22)

อนุภาคเหตุการณ์ M5 เหตุการณ์โกงเงินหญิงชราต้นลม

รายละเอียดเหตุการณ์ :

วันหนึ่งพายุกัดแกลบรำปลิวหายไปหมด ศรีธนญชัยคิดหาคนมารับผิดชอบจึงเดินไปทางเหนือ พบยายแก่หู่ติงกำลังนั่งหวาด ก็อุดไปหาผู้พิพากษา บอกว่ายายแก่นั่งหวาดเป็นต้นเหตุของลมพายุ ยายแก่ได้ยินไม่ชัดก็บอกว่าหวาดเป็นลมจริง ๆ ผู้พิพากษาจึงต้องจำใจปรับเงินยายแก่ตามที่ศรีธนญชัยเรียกร้อยค่าเสียหาย

(ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 23)

ส่วนอนุภาคเหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏการนำมาใช้ทั้งหมด 3 เหตุการณ์ คือ M29 เหตุการณ์ทนายปรึกษากับพระมเหสี M35 เหตุการณ์แปลธรรมลังกาจากเสียงร้องของแพะ และ M47 เหตุการณ์คูนนางกำนัลไปร้องไห้ สังเกตได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏการนำมาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ล้วนเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เป็นที่นิยม ไม่ได้แสดงให้เห็นการพลิกแพลงทางภาษา

และเป็นเหตุการณ์ที่สื่อถึงเรื่องทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง หยาบคาย ไม่เหมาะสมต่อผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน ดังอนุภาคเหตุการณ์ M29 เหตุการณ์ทายปริศนากับพระมเหสี มีรายละเอียดเหตุการณ์ดังนี้

...โฉมยุพินปิ่นสุรางค์นางกษัตริย์ ได้ฟังตรัสชื่นชอบด้วยสมหวัง จึงว่าดู
ผู้ปราชญ์ฉลาดดั่ง มาคอยฟังข้อความตามยุบล **อะไรเอयी ๆ เหมือนใบพลู
กลางมีรูตุติริมมีขน** เจ้าผู้ปรีชายิ่งกว่าคน อย่าให้จนทายเป็นว่ากระไร

● หลวงศรีได้ฟังนั้ยังมีขี้มึนจิต ด้วยคาดคิดเห็นตรงไม่สงสัย จึงทูลว่าขอ
งดกำหนดไว้ จะแก้ไขให้พระองค์จงทำนาย **อะไรเอयीมูทุทุทิกล โคนมีขน
ผิดชาติประหลาดหลาย คนท่ายก่อนอยู่ล่างอย่างภิปราย คนที่ท่ายภายหลัง
อยู่ข้างบน**

(ศรีธรรณชัยจอมปราชญ์, 2502: 202)

จากคำกลอนข้างต้นเป็นการทายปริศนาระหว่างพระมเหสีและศรีธรรณชัย แม้ว่าศรีธรรณชัย
จะพลิกแพลงคำเฉลยว่าคือ “หุ้วและเขาวัว” แต่เนื้อหาดังกล่าวก็แสดงให้เห็นว่ามีเนื้อหาที่สื่อถึงเรื่อง
ทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง ไม่เหมาะสมต่อผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน

ในอนุภาคเหตุการณ์ M35 เหตุการณ์แปลธรรมลังกาจากเสียงร้องของแพะ มีรายละเอียด
เหตุการณ์ดังนี้

...ธรรณชัยจึงมานั่งหน้าม่าน ทำอาการเข้าต่อสู้เป็นคู่ขัน แล้วร้องว่าเอาสิหว่า
อย่าช้าพลัน ทำปากสั้นให้เห็นเช่นเจอร์จา ฝ่ายพวกที่นัดไว้อยู่ในม่าน ให้แจ้งการ
ตามสั่งไม่กังขา **บิบัณตะแพะพลันดั่งสัญญา** แพะร้องจ้าเสียงร้วออกพัวพัน
คล้ายกับเสียงลังกาภาษาแขก ไม่ผิดแปลกเหมือนจริงทุกสิ่งสรรพ ทัวลังกา
พรันตัวไปทั่วกัน ไม่แข็งขันทางธรรมรู้ชำนาญ...

(ศรีธรรณชัยจอมปราชญ์, 2502: 223-224)

จากคำกลอนข้างต้นเป็นการแสดงการใช้ปฏิภาณไหวพริบของศรีธรรณชัยในการใช้เสียงร้อง
ของแพะมาหลอกผู้ทำพนันซึ่งเมืองว่าเป็นภาษาลังกา ชาวลังกาแปลภาษาไม่ได้ ศรีธรรณชัยจึงเป็น
ผู้ชนะ เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นการใช้คำที่แสดงเรื่องเพศ ไม่เหมาะสมต่อผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน
จึงไม่ปรากฏการนำมาใช้

ในอนุภาคเหตุการณ์ M47 คุณนางกำนัลไปร้องไห้ มีรายละเอียดเหตุการณ์ดังนี้
 ...พวกสุรางค์นางว่าพวกข้าเจ้า มิใช่เหล่าเผ่าพงศะววงศา จะให้ข้าร้องไห้ไฉน
 กา เอาน้ำตามาแต่ไหนมิได้มี ธนัญชัยเคื่องจิตให้คิดโกรธ จะลงโทษพวกเหล่า
 นางสาวศรี **แหวกฝ้านุ่งของตนตรงกันพอดี ทำศึกกราบลงโค้งโค้งไป**
ลูกอันทะลอดฝ้าออกมาห้อย พวกสาวน้อยสรวลสันต์กันหัวนั้นไหว ท่านขุนศรี
 ว่ากล่าวนางชาวใน รับสั่งให้มาร้องไห้ไฉนนาง เจ้ากลับมาหัวร่อข้อรับสั่ง
 ผิดพลั้งบัญญัติทำขัดขวาง แล้วลูกไปตีเหล่าสาวสุรางค์...

(ศรีธัญชัยจอมปราชณู, 2502: 264)

จากคำกลอนข้างต้น พระเจ้าเจษฏาตรีสั่งให้ศรีธัญชัยคุมเหล่าสนมนางกำนัลไปค้ำบัณฑ
 เมื่อไปถึงก็ให้ทำเป็นร้องไห้เศร้าโศกเสียใจ แต่เหล่านางกำนัลกลับไม่ทำตามคำบัญชา โดยอ้างว่าไม่ใช่
 เผ่าพงศ์ของพวกนาง จึงไม่สามารถสร้างโศกศัลย์ได้ ศรีธัญชัยจึงสร้างทำอุบายเพื่อลงโทษเหล่า
 นางกำนัล เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นเนื้อหาที่สื่อถึงเรื่องทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง หยาบคาย ไม่เหมาะสม
 ต่อผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน จึงไม่ปรากฏการนำมาใช้

กล่าวได้ว่า ผู้เขียนเลือกนำเหตุการณ์ที่เป็นที่นิยม และเหตุการณ์ที่แสดงความเฉลียวฉลาดของ
 ศรีธัญชัยผ่านการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ไปได้อย่างคาดไม่ถึงมาใช้ในการสร้างเรื่อง
 สามารถสรุปการอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในนิทานศรีธัญชัยที่นำมาใช้สร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย
 ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงภาพรวมการนำอนุภาคเหตุการณ์มาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

อนุภาคเหตุการณ์	เรื่อง	a	b	c	d	e	f	g	h
A. ส่องส่องมีการขยายออกจกบทความ		/	/	/	/	O	/	X	X
B. นางเพรทคลอตนุตรชานนามว่าศรีธนญชัย		/	/	/	/	/	/	X	X
C. นางเพรทคลอตนุตรคนทีสอง		/	/	/	/	/	X	X	X
D. ขยายขยายจนไม่ให้ขมนับอภากกว่า		/	/	/	/	/	X	X	X
E. ศรีธนญชัยช่าง		/	/	/	/	O	X	X	X
F. ศรีธนญชัยถูกไล่ออกจากบ้านไปอยู่วัด		/	/	/	/	/	X	X	X
G. ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภาร		/	/	/	/	/	X	X	X
G1. เหตุการณ์ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภารแต่เอาตัวรอดไปได้		/	X	/	X	X	X	X	X
G2. เหตุการณ์ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภารแต่ถูกสมภารจับได้		/	/	/	/	O	X	X	X
H. ศรีธนญชัยถูกไล่ออกจากวัดมาอยู่บ้าน		/	/	/	/	/	X	X	X
I. ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขอมม สร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขอมม		/	/	/	/	O	O	X	X
J. ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับหลวงนายศรี สร้างความเดือดร้อนให้หลวงนายศรี		/	/	/	/	/	X	X	X
J1. เหตุการณ์หลวงนายศรีให้ศรีธนญชัยทำงานที่ชื่อส่วนหมาก		/	/	/	/	O	X	X	X
J2. เหตุการณ์ศรีธนญชัยแต่งโกนเรียกหลวงนายศรีกินข้าวเหนียวเปียก		/	/	/	/	O	X	X	X

	J3 เหตุการณ์ศรีธนญชัยเผาเรือนหลวงนายศรี	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X	X
	J4 เหตุการณ์ศรีธนญชัยผจญภัยของหลวงนายศรี	/	/	/	/	X	/	O	X	X	X	X
K	ศรีธนญชัยผจญภัยของหลวงนายศรี	/	/	/	/	/	/	O	X	X	X	X
L	ศรีธนญชัยถูกส่งไปถวายตัวแก่กษัตริย์	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X
M	ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและช่วยเหลือบ้านเมือง	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X
	M1 เหตุการณ์สร้างเรือนทอง	/	/	/	/	/	X	O	X	X	X	X
	M2 เหตุการณ์บอกหนังสือสั่งขราช	/	X	/	/	/	X	X	X	X	X	X
	M3 เหตุการณ์ขอที่ดินจกระราชทาน	/	/	/	/	/	/	O	X	X	X	X
	M4 เหตุการณ์กินกาดอนเจ้าตอญ่าโยไลเดิม	/	X	/	/	/	/	X	X	X	X	X
	M5 เหตุการณ์ชิงเงินหญิงงาช้างต้มส้ม	/	X	/	/	/	/	X	X	X	X	X
	M6 เหตุการณ์ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงาน	/	/	/	/	/	/	O	X	X	X	X
	M7 เหตุการณ์ถวายของให้แก่พระราชา	/	/	/	/	/	X	X	X	X	X	X
	M8 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหนีการประหาร	/	/	/	/	/	X	X	X	X	X	X
	M9 เหตุการณ์หลอกพระราชาสั่งสระ	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X	X
	M10 เหตุการณ์คืนตาลไม้ไขปลาวงศ์	/	X	/	/	/	X	X	X	X	X	X
	M11 เหตุการณ์ขายโจรสลัด	/	/	/	/	/	X	/	X	X	X	X
	M12 เหตุการณ์ทนายปัญญาหาทอง	X	X	X	X	X	X	O	X	X	X	X
	M13 เหตุการณ์แม่ทัพจับเจ้าไทยกับเจ้าฝรั่งเทศ	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X	X

N	ศรีธรมอยู่ช้อกบวงช้งสร้างควมเทือต้ออให้โณมการและตือช้ชีวิต	/	/	/	/	/	/	/	/	O	X	X	X	X
	N1 เหตุการณ์ที่วิระงมการ	/	/	/	/	/	/	/	/	O	X	X	X	X
	N2 เหตุการณ์เมงเทอช้ชีวิต	/	/	/	/	/	/	/	/	O	X	X	X	X
	N3 เหตุการณ์ที่ม้ปปลา	X	/	/	X	/	X	/	X	/	X	X	X	X
O	ศรีธรมอยู่ช้อกตัก	/	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X
P	ศรีธรมอยู่ช้อเสี่ยผู้เนร	/	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X
	P1 เหตุการณ์เสี่ยผู้เรื่องช้อมเรือ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X
	P2 เหตุการณ์เสี่ยผู้เรื่องเงินสองเดือน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X
	P3 เหตุการณ์เสี่ยผู้เรื่องเนล็ดแดงไม่สิจาก	/	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	X
O	ศรีธรมอยู่ช้อเสี่ยชีวิต	/	/	/	/	/	/	/	/	O	X	X	X	X
	รวม	71	69	60	43	25	2	0	0	22	1	0	0	0
	อนุภาคเหตุการณ์ที่มีการตีแปลง	0	0	0	0	0	0	0	0	22	1	0	0	0

ผู้วิจัยกำหนดให้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ

a แทนเรื่องศรีธรมอยู่ช้อมคนเจ้าปัญญา

b แทนเรื่องศรีธรมอยู่ช้อแสนกลคนเจ้าเล่ห์

c แทนเรื่องศรีธรมอยู่ช้อยอดคนเจ้าปัญญา

d แทนเรื่องศรีธรมอยู่ช้อวรรณคดีก่อนนอน

e แทนเรื่องตั้งหลังศรีธรมอยู่ช้อโดยที่อากส์

f แทนเรื่องศรีธรมอยู่ช้อเจ้าปัญญาอุปแบบใหม่

g แทนเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรมอยู่ช้อ VS คนเก่งไม่ได้)

h แทนเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรมอยู่ช้อ VS คนเก่งไม่ได้)

เครื่องหมาย

/ คือ ปรากฏการณ์อนุภาคเหตุการณ์มาใช้

X คือ ไม่ปรากฏการณ์อนุภาคเหตุการณ์มาใช้

O คือ ปรากฏการณ์อนุภาคเหตุการณ์มาใช้ แต่มีการตีแปลงอนุภาคเหตุการณ์

3.2.1.2 อนุภาคตัวละครสำคัญ

จากการศึกษาการนำอนุภาคตัวละครสำคัญมาใช้ในลักษณะคงเดิมในเรื่องศรีธนญชัย ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบอนุภาคตัวละครสำคัญคงเดิมที่นำมาใช้สร้างเรื่อง ได้แก่ ตัวละครศรีธนญชัย ตัวละครพระมหากษัตริย์ ตัวละครคหบดีหรือหลวงนายศรี และตัวละครสมภาร พบในเรื่อง**ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** **ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** และ**ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ดังนี้

อนุภาคตัวละครศรีธนญชัย

อนุภาคตัวละครศรีธนญชัยยังคงมีพฤติกรรมและคุณสมบัติของตัวละครตามแบบนิทานศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์ คือ เป็นตัวละครที่มีไหวพริบและมีความเฉลียวฉลาด แต่เจ้าคิดเจ้าแค้น อาฆาต พยาบาท จองเวร เจ้าปัญญาแบบฉลาดแกมโกง ใช้ความเจ้าปัญญาของตนในการเอาชนะผู้อื่นและหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เช่น เรื่อง**ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** ในอนุภาคเหตุการณ์ M36 จิตรกรเอกกรุงสยาม ศรีธนญชัยเอาชนะจิตรกรที่มาทำพินกับตนด้วยสติปัญญาในการ “อ้างเหตุผล” ศรีธนญชัยอ้างว่าตนสามารถวาดภาพสัตว์ได้ถึง 5 ตัว แต่จิตรกรที่มาทำพินวาดภาพสัตว์ได้เพียงตัวเดียวเท่านั้น จิตรกรจำใจต้องยอมแพ้เพราะเสียรู้แก่ศรีธนญชัย ดังตัวอย่างที่ว่า

จิตรกรแขกกำลังงวยงจึงถามว่า “นั่นท่านวาดตัวอะไรกันนะ ดูไม่รู้เรื่องสักกะนิด”

ศรีธนญชัยตอบว่า “เราวาดไส้เดือน 5 ตัว ขณะที่ท่านวาดสิงโตได้เพียงตัวเดียวเท่านั้น ท่านน่าจะพอใช้สติปัญญาบอกเราได้นะ ว่าใครสมควรเป็นผู้ชนะ”

จิตรกรแขกแสนเจ็บแค้นใจที่เสียรู้ศรีธนญชัย เพราะกติกาก็ไม่ได้กำหนดว่าให้วาดตัวอะไร บอกไว้แค่เพียงวาดรูปสัตว์เท่านั้น จิตรกรแขกจึงเก็บข้าวของกลับอินทระเดียวอย่างอับอายขายหน้าและเจ็บใจเหลือกำลัง

(ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา, 2557: 141)

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่า ศรีธนญชัยมีไหวพริบ ใช้ความเจ้าปัญญาของตนแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า และเอาชนะผู้อื่นได้อย่างคาดไม่ถึง

เรื่อง **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** ในอนุภาค M15 เหตุการณ์ไก่อตัวผู้ เมื่อกษัตริย์ทรงรับสั่งให้ขุนนางงมไขไก่อในสระ หากใครหาไม่ได้จะถูกลงโทษ เหล่าขุนนางเตรียมไขไก่อกันมาแล้ว เว้นเพียงศรีธนญชัย เขาจึง “อ้างเหตุผล” ว่าตนคือไก่อตัวผู้ ไม่สามารถออกไขได้ ดังตัวอย่างที่ว่า

พระองค์ตรัสว่า ในสระน้ำนี้มีไขไก่อ้มอยู่มาก ให้ทุกคนกระโดดไปงมไขมาให้ได้คนละฟอง เมื่องมได้แล้วต้องชูไขมาเหนือน้ำร้อง “กระต๊ากกระต๊าก” ด้วย สิ้นเสียง ทุกคนดำน้ำลงไปแล้วชูไขไก่อขึ้นมาแล้วร้องกระต๊าก ลั่นสระ ทุกคนดำหาไขไก่อได้ยกเว้นศรีธนญชัยคนเดียวที่หาไม่ได้ ในหลวงมองหาศรีธนญชัย เห็นว่าว่ายน้ำตรงเข้าไปปลุกปล้ำขุนนางอื่นเป็นการใหญ่ แล้วร้องตะโกน “กระเต็ก กระเต็ก ข้าเป็นไก่อตัวผู้”

ในหลวงรับสั่งให้ทุกคนขึ้นจากน้ำและตรัสถามศรีธนญชัยว่า “ทำไมเจ้าถึงร้องไม่เหมือนคนอื่นเขา” ศรีธนญชัยตอบว่า “**ข้าพระพุทธเจ้าเป็นไก่อตัวผู้จึงร้องกระเต็ก และไม่มีไขมาถวายพระองค์ตามพระบัญชาพระเจ้าข้า**” ในหลวงชื่นชมศรีธนญชัยที่มีไหวพริบปฏิภาณดี

(ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์, 2547: 66-67)

อนุภาคตัวละครกษัตริย์

อนุภาคตัวละครกษัตริย์ที่นำมาใช้ในศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ยังคงลักษณะและบทบาทตามแบบฉบับดั้งเดิมไว้ กล่าวคือ อนุภาคตัวละครกษัตริย์ในนิทานเรื่องศรีธนญชัยฉบับดั้งเดิมเป็นตัวละครที่ “เสียรู้” และ “เสียหน้า” ให้แก่ศรีธนญชัย และมีส่วนทำให้บทบาทของตัวละครศรีธนญชัยมีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น เพราะกษัตริย์อยู่ในฐานะที่มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน เปรียบเสมือนเจ้าชีวิต แต่กลับถูกศรีธนญชัยซึ่งอยู่ในฐานะปุถุชนหลอกลวงในหลายเหตุการณ์ ทำให้พระองค์ได้รับความอับอายหลายครั้ง แม้พระองค์พยายามที่จะแก้แค้นหรือเอาโทษศรีธนญชัย แต่ศรีธนญชัยก็สามารถใช้สติปัญญาเอาตัวรอดไปได้อย่างคาดไม่ถึงทุกครั้ง (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์, 2520: 99) กษัตริย์จึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้บทบาทของศรีธนญชัยโดดเด่นมากยิ่งขึ้น เมื่อนำอนุภาคตัวละครสำคัญตัวนี้มาใช้คงเดิม อนุภาคตัวละครกษัตริย์จึงยังคง “เสียรู้” และ “เสียหน้า” ให้แก่ศรีธนญชัย และยังคงมีบทบาทช่วยให้บทบาทของศรีธนญชัยโดดเด่นมากขึ้นตามแบบสำนวนจอมปราชญ์ เช่น เรื่อง **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** ในอนุภาคเหตุการณ์ M21 เหตุการณ์อยากเป็นเจ้าเมือง ศรีธนญชัยคิดอยากมีอำนาจเป็นเจ้าเมืองทางใต้จึงใช้อุบายทำให้กษัตริย์เสียรู้ แต่งตั้งเขาให้เป็นเจ้าเมืองทางใต้ ดังตัวอย่างที่ว่า

ศรีธนญชัยคิดอยากมีอำนาจเป็นเจ้าเมืองทางใต้ ขณะที่เข้าเฝ้าในหลวง ศรีธนญชัยเขียนอะไรขยุกขยิกจนพระองค์สงสัยจึงตรัสว่า “ไหนมาดูซิเจ้าเขียนอะไร” เมื่อทอดพระเนตรเห็นก็ทรงพระสรวล เพราะศรีธนญชัยเขียนสระตัวอักษรสลับกันไปหมด ในหลวงจึงทรงเขียนให้ใหม่ว่า “ให้ศรีธนญชัยไปกินเมืองทางใต้”

จากนั้นศรีธนญชัยนำลายพระหัตถ์ไปให้เจ้ากรมอาลักษณ์แต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมือง แต่เจ้ากรมสงสัยอยู่ว่า ทำไมศรีธนญชัยจึงรีบร้อนและไม่ทำตามขั้นตอน แต่เมื่อเห็นลายพระหัตถ์ของพระเจ้าแผ่นดิน จึงประทับตราแต่งตั้งให้ทันที ศรีธนญชัยรีบถือหนังสือไปเมืองไชยา อ้างว่าเป็นพระบรมราชโองการ เจ้าเมืองจึงยอมจำนน ศรีธนญชัยใช้อำนาจโกงกินทุกรูปแบบ ราษฎรได้รับความเดือดร้อน จึงต้องร้องเรียนมาเมืองหลวง

เมื่อในหลวงทรงทราบเรื่องแล้วทรงกริ้วมาก รับสั่งให้ตามศรีธนญชัย เจ้าเมืองปลอมมาเข้าเฝ้าด่วน ตรัสถามว่าใครแต่งตั้ง ศรีธนญชัยกราบทูลเรื่องราวอย่างละเอียดตั้งแต่ทรงแก้ไขอักษรให้ศรีธนญชัยเอง เมื่อพระองค์ทรงทราบว่าเสียรู้แล้วก็ยิ่งเสียไม่ได้ตัดสินใจโทษอะไร ท่ามกลางความงุนงงของเหล่าเสนา

(ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์, 2547: 84-86)

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่า อนุภาคตัวละครกษัตริย์ในเรื่องนี้ยังคงเป็นตัวละครที่เสียรู้ให้แก่ศรีธนญชัย

ในเรื่องศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา อนุภาคเหตุการณ์ M27 แกงไก่ฟ้าพญาลอ กษัตริย์ทรงมีพระราชประสงค์ให้ศรีธนญชัยเสียหน้าจึงรับสั่งให้ขุนนางนำนกแร้งมาแกงแล้วส่งไปให้ศรีธนญชัย เมื่อศรีธนญชัยทราบความจริงภายหลังว่าเป็นแกงแร้ง จึงเคืองแค้นคิดทำให้กษัตริย์เสียหน้าด้วยการทำดินสอซีแรงขึ้นมา แล้วใช้กลอุบายหลอกให้กษัตริย์ชิมดินสอซีแรง ดังตัวอย่างที่ว่า

- ศรีธนญชัย : รู้แล้วว่าจะแก้เผ็ดอย่างไร เจ้าจงเอาซี้อี่แรงผสมกับดินเหนียวปั้นเป็นแท่งกลม ๆ แล้วเอาไปตากให้แห้งสนิท
- บ่าว : ขอรับ
- กษัตริย์ : เอ็งเขียนอะไรอยู่นะ เขียนแล้วก็ลบ
- ศรีธนญชัย : ข้าพระพุทธเจ้ากำลังแต่งกลอน แต่ยังมีที่เหลือไม่ออกว่าจะจบอย่างไรพระเจ้าข้า

กษัตริย์ : อืม! ไหนเอามาสิ ข้าจะลองแต่งดู (กษัตริย์เขียนไม่ติด จึงใช้
พระโอษฐ์แแต่้ม) ดินสออะไรนะ! เขียนไม่ค่อยติด กลิ้งก็แปลก ๆ

ศรีธรรมาโศภิต : ดินสอชื่ออะไรพระเจ้าข้า

กษัตริย์ : อะ...อะไรนะ ชี้ชี้! เนรเทศไอ้ศรีธรรมาโศภิตไปอยู่เกาะกลาง
ทะเลเดี๋ยวนี้!

(ศรีธรรมาโศภิตยกมือเข้าปัญหา, 2556: 121-122)

อนุภาคตัวละครคหบดีหรือหลวงนายศรี

คหบดีหรือหลวงนายศรีมีบทบาทช่วยทำให้บทบาทของศรีธรรมาโศภิตโดดเด่นมาตั้งแต่เด็ก เพราะเป็นตัวละครที่เปิดโอกาสให้ศรีธรรมาโศภิตได้แสดงความเจ้าปัญญาในหลายสถานการณ์ เช่น ในตอนที่ศรีธรรมาโศภิตทำหมากพลูในล่วมหมากหล่นหายหมดระหว่างทาง หลวงนายศรีจึงมีคำสั่งว่า ถ้าเดินตามตนมาแล้วเห็นอะไรหล่นตามทางต้องเก็บใส่ห่อให้หมด วันต่อมา ศรีธรรมาโศภิตเดินถือ ล่วมหมากพลูตามหลังหลวงนายศรีเข้าวัง จึงก้มลงเก็บสิ่งที่หล่นอยู่ตามทาง ไม่ว่าจะเป็ ก้อนหิน ก้อนดิน เปลือกผลไม้ลงใส่ล่วมหมากจนเต็ม เมื่อหลวงนายศรีคว่ำล่วมหมากไปอวดเพื่อนอำมาตย์ว่า ศรีภริยาของตนจัดหมากพลูเป็นพิเศษก็ต้องอับอายขายหน้าเพราะมองเห็นแต่ขยะมูลฝอย ก้อนหิน ก้อนดินปนเปกันอยู่กับหมากพลู ทำให้ขุนนางอำมาตย์ต่างพากันหัวเราะเยาะ เมื่อเสร็จจากเข้าเฝ้า หลวงนายศรีเรียกตัวศรีธรรมาโศภิตมาชำระโทษ แต่ก็ไม่สามารถเอาโทษได้เพราะศรีธรรมาโศภิตอ้างว่าตน ทำตามคำสั่งของหลวงนายศรี จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นไหวพริบปฏิภาณและความฉลาดแกมโกง ของศรีธรรมาโศภิตในการปฏิบัติคำสั่งอย่างเถรตรง ทำให้หลวงนายศรีไม่สามารถเอาผิดศรีธรรมาโศภิตได้ จึงต้องยอมรับความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นจากการเสียรู้ให้แก่ศรีธรรมาโศภิต นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่ทำให้ ศรีธรรมาโศภิตได้แสดงสติปัญญาของตนผ่านเหตุการณ์ศรีธรรมาโศภิตตะโกนเรียกให้หลวงนายศรีกลับไป กินข้าวเหนียวเปียกที่บ้านท่ามกลางเสนาอำมาตย์ สร้างความอับอายแก่หลวงนายศรีเป็นอย่างมาก จึงทำให้ศรีธรรมาโศภิตถูกลงโทษ ศรีธรรมาโศภิตแค้นใจจึงสร้างความเดือดร้อนให้กับหลวงนายศรีจนแทบ สิ้นเนื้อประดาตัว หลวงนายศรีจึงต้องส่งศรีธรรมาโศภิตไปรับใช้กษัตริย์แทน แม้ว่าหลวงนายศรีจะมียศถาบรรดาศักดิ์สูงกว่า เป็นข้าราชการที่รับราชการมาก่อนศรีธรรมาโศภิต แต่เนื่องจากหลวงนายศรี มีสติปัญญาที่ต่ำกว่าศรีธรรมาโศภิต ไม่สามารถเอาชนะศรีธรรมาโศภิตได้ อนุภาคตัวละครหลวงนายศรีจึงมี บทบาททำให้บทบาทของศรีธรรมาโศภิตโดดเด่นขึ้น

เมื่อนำอนุภาคตัวละครตัวนี้มาใช้ในเรื่องศรีธรรมาโศภิตในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย หลวงนายศรี จึงยังคงเป็นตัวละครที่มีบทบาททำให้บทบาทของศรีธรรมาโศภิตโดดเด่นยิ่งขึ้นตามแบบสำนวนดั้งเดิม เช่น เรื่องศรีธรรมาโศภิตจอมคนเจ้าปัญญา ในอนุภาคเหตุการณ์ J2 ศรีธรรมาโศภิตตะโกนเรียกหลวงนายศรีกิน ข้าวเหนียวเปียก ดังตัวอย่างที่ว่า

หลวงนายศรีเห็นว่าเอาผิดไม่ได้จึงกำชับว่า “ไอ้ศรีธรรณูชัย คราวหน้า หากมีอะไร เอ็งไม่ต้องไปแหกปากตะโกนปาว ๆ พูดค่อย ๆ ให้พอได้ยินก็พอ หากเอ็งไม่เชื่อ ข้าจะโบยให้หลังลายเขียว”

ศรีธรรณูชัยได้ฟังดังนั้นก็คิดว่าเอาผิดหลวงนายศรีที่เอาแต่คำว่า ผิดนิดหน่อยก็จะเขียนอยู่รำไป เมื่อหลวงนายศรีออกจากบ้านไปเข้าวัง ศรีธรรณูชัยจึงจุดไฟเผาบ้าน พริบตาเดียวไฟไหม้ลุกลามไปอย่างรวดเร็ว คุณนายรีบตะโกนให้ศรีธรรณูชัยไปแจ้งสามี ศรีธรรณูชัยทำเป็นรีบกระโจนพรวดออกจากบ้าน พอพ้นเขตบ้านก็เดินทอดน่องชมนกชมไม้ไปเรื่อย ๆ กะให้ไฟไหม้หมดบ้านเสียก่อน

ครั้นมาถึงห้องพระโรงก็ตรงไปกระซิบข้างหูหลวงนายศรีด้วยเสียงแผ่วเบาจนแทบไม่ได้ยินว่า “คุณหญิงให้มาตามกลับบ้านด่วน ไฟไหม้บ้าน” หลวงนายศรีไม่ได้ยินจึงถามซ้ำอีกหลายรอบ ศรีธรรณูชัยยิ่งแกล้งกระซิบให้แผ่วเบาลงไปอีก จนกระทั่งขุนนางคนหนึ่งตะโกนว่า “ท่านหลวง ไฟไหม้บ้าน ท่าน” หลวงนายศรีมองเห็นควันดำทะมึนก็รีบแผ่นกลับบ้าน ศรีธรรณูชัยรีบวิ่งตามไปติด ๆ พอถึงบ้านก็ปรากฏว่าเหลือเพียงแค่ออด ๆ เสียแล้ว

หลวงนายศรีโกรธศรีธรรณูชัยจึงด่าว่า “ไอ้ศรีธรรณูชัยทำไมเอ็งไม่ตะโกนบอกข้าให้มันดัง ๆ ข้าจะได้รีบกลับมาดับไฟ เอ็งมัวแต่กระซิบกระซาบอยู่ทำพระแสงอะไร”

ศรีธรรณูชัยแก้ตัวว่า “ท่านเป็นคนสั่งกระผมเองว่า เวลาไปบอกเรื่องอะไรให้พูดเบา ๆ หากขัดขึ้นจะโดนหวายหลังลาย ท่านจำไม่ได้แล้วขอรับ”

หลวงนายศรีกัดฟันกรอด ๆ ที่โดนย่อนเข้าแบบนี้

(ศรีธรรณูชัยจอมคนเจ้าปัญญา, 2557: 35-37)

อนุภาคตัวละครพระภิกษุ

ตัวละครพระภิกษุที่ปรากฏในสำนวนดั้งเดิมปรากฏอยู่ 2 ประเภท คือ พระภิกษุที่ประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสมกับสมณเพศ คือ ไม่มีความรู้ในทางธรรมเท่าที่ควรและมีข้อบกพร่องอื่น ๆ เช่น ตระหนี่ ขาดไหวพริบ ขาดความยั้งคิด ไม่รู้ทันคน เป็นต้น พระภิกษุประเภทนี้ทำให้ศรีธรรณูชัยมองเห็นข้อบกพร่องที่ทำให้เขาสามารถวางตนเหนือพระภิกษุที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าตนได้ พระภิกษุจึงเป็นตัวละครที่ทำให้บทบาทของศรีธรรณูชัยโดดเด่นขึ้น ช่วยเสริมความมีสติปัญญาของศรีธรรณูชัยให้ผู้อ่านเห็นมากยิ่งขึ้น และพระภิกษุอีกประเภทหนึ่งคือ พระภิกษุที่ประพฤติปฏิบัติตัวเหมาะสมกับ

สมณเพศ ได้แก่ ตัวละครเณร ซึ่งเป็นตัวแทนของบรรพชิตที่มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถด้าน สติปัญญาและเป็นผู้ทำให้ศรีธณูชัยพ่ายแพ้ได้ในที่สุด (กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์, 2520: 103)

ในการสร้างเรื่องศรีธณูชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ตัวละครพระภิกษุจึงยังคงมีบทบาท ช่วยให้บทบาทของศรีธณูชัยโดดเด่นมากขึ้นตามสำนวนดั้งเดิม ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างอนุภาคตัวละคร พระภิกษุที่ประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสมกับสมณะเพศ เช่น เรื่อง **ศรีธณูชัยยอดคนเจ้าปัญญา** ในอนุภาคเหตุการณ์ N1 เหตุการณ์ตีศรีษะสมภาร ดังตัวอย่างที่ว่า

หลวงพ่ोजุ่น : พ่จุ่นนี่อาตมาได้รับนิมนต์ไปฉันเช้าระยะทางไกลมาก จึงต้องตื่นแต่
เช้ามืด **ขอให้ท่านศรีธณูดาวกัลปพฤกษ์บนฟ้า หากดาวขึ้น
เมื่อไรให้ปลุกอาตมาด้วย**

ศรีธณูชัย : ขอรับ (พูดลับหลัง: **ทำตัวอย่างนี้ได้ยังไง ตัวเองไปนอนสบาย
ให้เรานั่งถ่างตารอ แล้วไอ้ดาวบ้านนั้นมันจะขึ้นตอนไหนก็ไม่รู้เนี่ย
นี่ไงดาวกัลปพฤกษ์**) (ศรีธณูชัยนำตะเกียงไปแขวนไว้บนต้นไม้)

หลวงพ่ोजุ่น : ดาวกัลปพฤกษ์ขึ้นแล้วหรือนี่ ฮ้าว..ว **คืนนี้ท่านศรีธณูจ้าวัด
สักคินนะ ดูแลข่าวของในกุฎิอาตมาให้หน่อย หากเห็นใคร
ขึ้นมาผ่านนั้นก็เอาคมแฝกแพ่งบาลมันได้เลย**

ศรีธณูชัย : ขอรับ (คิดในใจ: **ใจคอจะไม่ให้เราอนเลยรีงกันเนี่ย**)

หลวงพ่ोजุ่น : เอ! ทำไมท้องฟ้ามันมืดนักษะ ไก่แจ้ที่เคยขันก็ยังไม่ได้ยินเสียง
ประตูหน้าต่างปิดเงียบ แสงไฟก็ไม่มีเลย เสียงชุดมะพร้าว
หุงข้าว ตำน้าพริกก็ไม่ได้ยินเลยสักนิด สงสัยเราจะมาเร็วไป
นั่งรอตรงนี้ก็ก่อนดีกว่า (ชาวบ้านเดินมาชน)

ชาวบ้าน : ใครวะ! ขโมย! ขโมย! (หลวงพ่ोजุ่นวิ่งหนี)

หลวงพ่ोजุ่น : จะบอกว่าเป็นพระ ก็กลัวจะโดนนิทนาว่ามารอดฉันตั้งแต่ฟ้า
ยังไม่แจ้ง แหก ๆ เหนื่อย

หลวงพ่ोजุ่นเดินขึ้นกุฎิ ศรีธณูชัยตีศรีษะสมภาร

หลวงพ่ोजุ่น : จ้าก...ก นี่หลวงพ่เอง อย่าตีๆ

ศรีธณูชัย : อ้าว! หลวงพ่เองหรือหรือ นึกว่าโจรขึ้นกุฎิ

หลวงพ่ोजุ่น : หลวงพ่ารู้ ว่าสั่งท่านไว้ หลวงพ่ขอทாயาแก้เคล็ดขัดยอก
ชายโครงสักหน่อยก่อน เดี่ยวต้องกลับไปบ้านที่รับนิมนต์ใหม่อีกครั้ง

(ศรีธณูชัยยอดคนเจ้าปัญญา, 2556: 144 – 146)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าอนุภาคตัวละครสมภารหรือหลวงพ่อบุญประพุดิติน ไม่เหมาะสมกับสมณะเพศ เนื่องจากเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่นและขาดสติไตร่ตรองให้รอบคอบ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นข้อบกพร่องที่ทำให้เสียรู้ศรีธนญชัย

3.2.1.3 ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา

นิทานตลกเจ้าปัญญา มีลักษณะคล้ายเกร็ดขำขัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับมนุษย์เจ้าปัญญาคนหนึ่งที่มีไหวพริบปฏิภาณดี สามารถเอาชนะคู่แข่งต่อสู้หรือแก้ปัญหาด้วยกลอุบายพร้อม ๆ กับการสร้างความตลกขบขันในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ตัวละครเอกในบางวัฒนธรรมอาจมีลักษณะเป็นผู้วิเศษ แต่ในบางวัฒนธรรมอาจเป็นเพียงคนโกงหรือดูเหมือนเด็กไร้เดียงสา (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2525: 25) ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา สังเกตได้จากการมีอนุภาคตัวละครเจ้าปัญญาและอนุภาคเหตุการณ์ใช้เขาว์ปัญญาแก้ไขปัญหาลอตเรื่อง โดยพบว่ามีการใช้กลอุบายและเขาว์ปัญญาในการแก้ไขปัญหาในนิทานเรื่องศรีธนญชัยฉบับดั้งเดิมทั้งหมด 75 ครั้ง ดังนี้

- T1 ล้างน้องให้สะอาดทั้งนอกและใน
- T2 เก็บบ้านให้โล่งเตียน
- T3 อ้างว่าศิษย์ไม่ตั้งใจเรียน
- T4 ขายดีเป็นหน้าเทา
- T5 เห็นอะไรหล่นต้องเก็บใส่ส่วมหมากให้หมด
- T6 ห้ามตะโกนเสียงดังในท้องพระโรง
- T7 ตามหาต้นเพลิง
- T8 ผูกควายไว้บนที่สูง
- T9 บ้านเรือนทอง
- T10 ถ่ายหนัก ถ่ายเบา
- T11 บอกหนังสือสังฆราช
- T12 พระสังฆราชโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ
- T13 ที่เท่าแมวดิ้นตาย
- T14 ข้าวเบา
- T15 จับต้นลม
- T16 เงินร้อยหาบ ทองพันช่าง
- T17 ถวายของดีแก่พระราช
- T18 หลอกล่อให้เพชรฆาตร้องเพลงเรือ “ชัย ๆ ไปจงดี”

- T19 หลอกให้ลงไม้ได้ แต่ทุลหลอกให้ขึ้นจึงจะได้
- T20 ต้นตาล - ปลายตาล
- T21 ทายใจเสนาอำมาตย์ว่าล้วนชื่อสัตย์และจงรักภักดี
- T22 แสร้งตอบปัญหาธรรมะด้วยการชุนีว
- T23 ผ้าวิเศษบางใส
- T24 นกฝรั่งเศษพูดไม่เพราะ
- T25 ไก่ตัวผู้ออกไข่ไม่เป็น
- T26 ไม่อยากเป็นพระเจ้ากรุงสยาม
- T27 กินผักบุงไต่ราว
- T28 หักอ้อยล้อมตเพื่อเอาตัวรอดจากตึกมด
- T29 ต่อสู้กับเพื่อนนักโทษเพื่อเอาตัวรอดจากตึกเย็น
- T30 สร้างวัดด้วยเงินจากท้องพระคลัง
- T31 ขอมะม่วงสักผลสองผล
- T32 ทารกยักษ์
- T33 พระยาศรีธัญชัยไปกินเมืองปักขไต้
- T34 ขอยืมคนไปทำตอม่อ
- T35 ปัสสาวะใส่ขวด
- T36 สร้างเจดีย์จากไม้และผ้าใบสีขาว
- T37 ชายลูกสาวทารก
- T38 สร้างช้างจากเผือกและงาดำ
- T39 ดินสอชี้แรง
- T40 หูวิ้วกับเขาวิ้ว
- T41 หม้อพูดได้
- T42 วิ้วถ่ายเป็นเงิน
- T43 ดำน้ำसानตะกร้า
- T44 มาก่อนไก่
- T45 มาทั้งคร้วเรือน
- T46 สร้างปัญหาพระธรรมด้วยการบีบอ้นตะแพะ
- T47 วาดภาพสัตว์ได้หลายตัวในครั้งเดียว
- T48 สร้างม้าไม้สูงสี่ศอกหลังกระดาน
- T49 ข้ามแม่น้ำ

- T50 เอาเงินใส่ให้เต็มบาตร
 T51 ต้องตายภายใน 7 วัน
 T52 ขอลูกสาวทำลูก
 T53 เลือกกินตามใจชอบ
 T54 เชิญไปกินข้าวกับหมู
 T55 หาคคนปากง่าม
 T56 อย่ามาให้เห็นหน้า
 T57 ส่งลูกควายแข่งชนควาย
 T58 ช้างตาเล็กไม่สมตัว
 T59 หงส์ทอง
 T60 ถกผ้าถุงของตนเองต่อหน้าเหล่านางกำนัล
 T61 หัวล้านร่างยักษ์
 T62 เก็บพริก
 T63 ถามคำถามนอกเหนือจากปัญหาทางธรรม
 T64 ถวายต้นฝ้าย
 T65 กินกล้วยทั้งใบ
 T66 ทูลขอพระราชทานเสื่อผ้าเครื่องแต่งตัว
 T67 จับนกแร้งมาปลอมเป็นไก่
 T68 ดาวกัลปพฤกษ์
 T69 ปิดตอกดับจาก
 T70 ดีแม่ลงวัน
 T71 ขอข้ามเรือด้วย
 T72 นั่งพาย
 T73 ลงตรงไหนก็ได้
 T74 สองเดือนเมื่อไรจะใช้หนี้
 T75 ข้างในแต่งโมสีขาวหรือดำ

จากการศึกษาพบว่า เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการนำองค์ประกอบ
 ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาในรูปแบบดั้งเดิมมาใช้มีจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

- (1) เรื่อง**ศรีธรรณูชัยจอมคนเจ้าปัญญา** มีการใช้กลอุบายและเขาวงกตปัญญาในการแก้ไขปัญห berjumlah 62 ครั้ง
- (2) เรื่อง**ศรีธรรณูชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีการใช้กลอุบายและเขาวงกตปัญญาในการแก้ไขปัญห berjumlah 60 ครั้ง
- (3) เรื่อง**ศรีธรรณูชัยยอดคนเจ้าปัญญา** มีการใช้กลอุบายและเขาวงกตปัญญาในการแก้ไขปัญห จำนวน 50 ครั้ง
- (4) เรื่อง**ศรีธรรณูชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการใช้กลอุบายและเขาวงกตปัญญาในการแก้ไขปัญห จำนวน 30 ครั้ง
- (5) เรื่อง**ตัดหลังศรีธรรณูชัยโดยพี่อวาล์** มีการใช้กลอุบายและเขาวงกตปัญญาในการแก้ไขปัญห จำนวน 35 ครั้ง

จากการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปการใช้กลอุบายและเขาวงกตปัญญาในนิทานศรีธรรณูชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงภาพรวมการนำความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญามาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

เรื่อง	ศรีธนญชัย จอมคนเจ้าปัญญา	ศรีธนญชัย แสนกลคนเจ้าเล่ห์	ศรีธนญชัย ยอดคนเจ้าปัญญา	ศรีธนญชัย วรรณคดีก่อนอน	ตัดหลัง ศรีธนญชัย โดยพิอาวส์
ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา					
T1 ล้างน้องให้สะอาดทั้งนอกและใน	/	/	/	/	○
T2 เก็บบ้านให้โล่งเตียน	/	/	/	/	/
T3 อ้างว่าศิษย์ไม่ตั้งใจเรียน	/	X	/	X	X
T4 ขายดีเป็นหน้าเท่า	/	/	/	/	/
T5 เห็นอะไรหล่นต้องเก็บใส่สวมหมวกให้หมด	/	/	/	/	/
T6 ห้ามตะโกนเสียงดังในห้องพระโง่ง	/	/	/	/	/
T7 ตามหาต้นเพลิง	/	/	/	/	/
T8 ผูกควายไว้บนที่สูง	/	/	/	X	/
T9 บ้านเรือนทอง	/	/	/	X	/
T10 ถ่ายหนัก ถ่ายเบา	/	/	/	X	X
T11 บอกหนังสือสั่งตราข	/	X	/	X	X
T12 พระสังฆราชโกรธเป็นพื้นเป็นไฟ	/	X	/	X	X
T13 ที่เท่าแม่วินตาย	/	/	/	/	/
T14 จ้าวเบา	/	X	/	/	X
T15 จับต้นลม	/	X	/	/	X
T16 เงินร้อยบาท ทองพันช่าง	/	/	/	/	/
T17 ถวายของดีแก่พระราช	/	/	/	X	X
T18 หลอกล้อให้เพชรฆาตร้องเพลงเรือ “จ้อยๆ ไปงดี”	/	/	/	X	X

T19	หลอกให้พระราชาลงสระ	/	/	/	/	/	/	X
T20	ต้นตาล - ปลายตาล	/	/	X	/	X	/	X
T21	ทนายใจเสาะอำมาตย์ว่าล้วนชื่อสัตย์และจงรักภักดี	/	/	/	/	X	/	/
T22	แสร้งตอบปัญหาธรรมะด้วยการชูนิ้ว	X	/	X	X	X	X	/
T23	ฝ่าวิเศษบางใส	/	/	/	/	/	/	X
T24	นกฝรั่งเศษพูดไม่เพราะ	/	/	/	/	/	/	X
T25	โกตัวผู้ออกไปเป็น	/	/	/	/	/	/	X
T26	ไม่ยอมเป็นพระเจ้ากรุงสยาม	/	/	/	/	/	/	/
T27	กินผักนึ่งได้ราว	/	/	/	/	/	/	/
T28	หักอ้อยลอมเดเพื่อเอาตัวรอดจากตีกมด	/	/	/	/	/	/	/
T29	ต่อสู้กับเพื่อนนักร้องเพื่อเอาตัวรอดจากตีกมด	/	/	/	/	/	/	/
T30	สร้างวัดด้วยเงินจากห้องพระคลัง	X	/	/	X	X	X	/
T31	ขอมะม่วงสักผลสองผล	X	/	/	X	X	X	/
T32	ทการยกยักซ์	/	/	/	/	/	/	/
T33	พระยาศรีธนนุชัยไปกินเมืองปักกิ่งได้	/	/	/	/	/	X	X
T34	ขอยืมคนไปทำตอม่อ	/	/	/	/	/	X	/
T35	ปัสสาวะใส่ขวด	/	/	X	/	/	X	X
T36	สร้างเงตส์จากไม้และผ้าใบสีเทา	/	/	X	/	/	/	/
T37	ขายลูกสาวทารก	/	/	/	/	/	X	X
T38	สร้างช้างจากเนื้อไก่และงาคั่ว	X	/	/	X	X	X	X
T39	ดินสอชี้แรง	/	/	/	/	/	/	X
T40	สู้วิ้วกับเงาวัว	X	/	X	X	X	X	X
T41	หม้อพูดได้	/	/	/	X	X	X	/

T42	วีรถายเป็นเงิน	/	/	/	/	X	X	X	/
T43	ค่าน้ำสามตะกร้า	/	/	/	/	X	X	X	X
T44	มากอนโก	/	/	/	/	X	X	X	X
T45	มาหังตั่วเรือ	/	/	/	/	X	X	X	X
T46	สร้างบุญอุทานพระธรรมด้วยการป้อนชะเพาะ	X	X	X	X	X	X	X	X
T47	วาดภาพสัตว์ได้หลายตัวในครั้งเดียว	/	/	/	/	/	/	/	/
T48	สร้างมาไม่สูงสี่ศอกหลังกระดาน	/	/	/	/	/	X	X	/
T49	ข้ามแม่น้ำ	/	/	/	/	/	X	X	/
T50	เอาเงินใส่ใต้ใบมาตรฐาน	/	/	/	/	/	X	X	X
T51	ต้องตายภายใน 7 วัน	/	/	/	/	X	X	X	/
T52	ขอลูกสาวทำลูก	/	/	/	/	/	X	X	X
T53	เลือกกินตามใจชอบ	/	/	/	/	X	X	X	X
T54	เชิญไปกินข้าวกับหนู	/	/	/	/	X	X	X	X
T55	ทาคนปากง่าม	X	X	/	/	X	X	X	X
T56	อย่ามาให้เห็นหน้า	/	/	X	X	X	X	X	X
T57	ส่งลูกควายแข่งจนควาย	/	/	/	/	/	X	X	X
T58	ช้างตาเล็กไม่สนตัว	X	X	/	/	X	X	X	X
T59	หงส์ทอง	X	X	/	/	X	X	X	X
T60	ถักผ้าถุงของตนเองต่อหน้าเหล่านางกำนัง	X	X	X	X	X	X	X	X
T61	หัวล้านร่างยักษ์	/	/	/	/	/	/	/	X
T62	เก็บพริก	X	X	/	/	X	X	X	X
T63	ถามคำถามนอกเหนือจากปัญหาทางธรรม	/	/	/	/	X	X	X	X
T64	ถ้ายันต์ไม้ตาย	X	X	/	/	X	X	X	X

T65	กินกล้วยทั้งใบ	/	/	/	X	X	X	/
T66	ทูลขอพระราชทานเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัว	/	/	X	X	X	X	X
T67	จับนกแก้งมาปล่อยเป็นไก่	/	/	X	/	X	X	/
T68	ควากลับพฤกษ์	/	/	/	/	/	/	/
T69	บิตัดอกทับจาก	/	/	/	/	/	/	/
T70	ตีแม่หลวงวัน	X	X	/	X	X	X	/
T71	ขอข้ามเรือด้วย	/	/	/	/	/	/	/
T72	นั่งพาย	/	/	/	/	/	/	/
T73	ลงตรงไหนก็ได้	/	/	/	/	/	/	/
T74	สองเดือนเมื่อไรจะใช้หนี้	/	/	/	/	/	/	/
T75	ข้างในแดงในสีขาหรือดำ	/	/	/	/	/	/	/
	รวม	62	60	50	30	35		

*ผู้วิจัยกำหนดให้ เครื่องหมาย / คือ ปรากฏการใช้ปฏิภาณ
เครื่องหมาย X คือ ไม่ปรากฏการใช้ปฏิภาณ
เครื่องหมาย O คือ ปรากฏการใช้ปฏิภาณ แต่มีการนำมาตัดแปลง

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นการใช้กลยุทธ์และเซวาร์ปัญญาในการแก้ไขปัญหาในนิทาน ศรีธรรณูชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) อนุภาคการใช้ความเป็นนิทาน ตลกเจ้าปัญญาที่เป็นที่พบในทุกเรื่อง และ 2) อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบในบางเรื่อง ดังนี้

- 1) อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบในทุกเรื่อง พบจำนวน 20 อนุภาค ได้แก่
 - T2 เก็บบ้านให้โล่งเตียน
 - T4 ชายดีเป็นหน้าเทพ่า
 - T5 เห็นอะไรหล่นต้องเก็บใส่ล่วมหมากให้หมด
 - T6 ห้ามตะโกนเสียงดังในท้องพระโรง
 - T7 ตามหาดันเพลิง
 - T13 ที่เท่าแมวคืนตาย
 - T16 เงินร้อยหาบทองพันช่าง
 - T26 ไม่อยากเป็นพระเจ้ากรุงสยาม
 - T27 กินผักบุงไต่ราว
 - T28 หักอ้อยล่อมดเพื่อเอาตัวรอดจากตึกมด
 - T29 ต่อสู้กับเพื่อนนักโทษเพื่อเอาตัวรอดจากตึกเย็น
 - T32 ทารกยักษ์
 - T47 วาดภาพสัตว์ได้หลายตัวในครั้งเดียว
 - T68 ดาวกัลปพฤกษ์
 - T69 ปิดตอกดับจาก
 - T71 ขอข้ามเรือด้วย
 - T72 นั่งพาย
 - T73 ลงตรงไหนก็ได้
 - T74 สองเดือนเมื่อไรจะใช้หนี้
 - T75 ข้างในแดงโมสีขาวหรือดำ

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างอนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบในทุกเรื่อง 2 อนุภาค คือ 1) T2 เก็บบ้านให้โล่งเตียน 2) T16 เงินร้อยหาบทองพันช่าง ดังนี้

อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา T2 เก็บบ้านให้โล่งเตียน ในอนุภาคเหตุการณ์ E ศรีธรรณูชัยฆ่าน้อง ซึ่งพบอนุภาคเหตุการณ์นี้ในเรื่องศรีธรรณูชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธรรณูชัยแสนกล คนเจ้าเล่ห์ ศรีธรรณูชัยยอดคนเจ้าปัญญา ศรีธรรณูชัยวรรณคดีก่อนนอน และตัดหลังศรีธรรณูชัย

เจ้าปัญญา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการนำอนุภาคเหตุการณ์นี้มาใช้สร้างสรรค์ในเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ดังตัวอย่างที่ว่า

วันหนึ่ง ก่อนพอกับแม่ออกไปทำนาจึงสั่งว่าให้**อยู่บ้านดูแลน้อง**
อาบน้ำให้สะอาดทั้งตัว บ้านเรือนก็เก็บกวาดให้เกลี้ยง **ศรีธนญชัย**จึงทำตาม
คำพูดทุกอย่าง โดยเอาข้าวของเครื่องเรือนในบ้านไปโยนทิ้งน้ำจนเกลี้ยง
(ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 11)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงอนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา T2 เก็บบ้านให้โล่งเตียนที่แสดงให้เห็นปฏิภาณไหวพริบของศรีธนญชัยที่แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปได้อย่างคาดไม่ถึง เป็นเหตุการณ์ที่แสดงบุคลิกลักษณะเด่นของศรีธนญชัยที่ “ฉลาดแกมโกง” จึงทำให้อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญหานี้ได้รับความนิยม

อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา T16 เงินร้อยบาททองพันช่าง ในอนุภาคเหตุการณ์ M6 ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงาน พบอนุภาคเหตุการณ์นี้ในเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการนำอนุภาคเหตุการณ์นี้มาใช้สร้างสรรค์ในเรื่อง **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** ดังตัวอย่างที่ว่า

ศรีธนญชัยให้แม่สื่อไปทาบทามสุขอ แต่พ่อแม่สาวรู้ว่าศรีธนญชัยจะขอลูกสาว นึกถึงชื่อเสียงในด้านความเจ้าเล่ห์เพทุบาย จึงไม่ยอมให้ได้เป็นลูกเขย จึงตั้งค่าสินสอดให้สูงลิบลัวคือ “**เงินร้อยบาท ทองพันช่าง**” เมื่อศรีธนญชัยได้ฟังค่าสินสอดแล้วยิ้มอยู่ในใจ แล้วบอกแม่สื่อให้เชิญท่านขุนผู้พิพากษาไปเป็นเจ้าแก่ วันรุ่งขึ้น เจ้าแก่ แม่สื่อและบ่าวไพร่ก็ทาบสินสอดทองหมั้น แต่งขบวนขันหมากแห่มาแต่เช้า สร้างความแปลกใจมากกว่า ทำไมศรีธนญชัยจึงสามารถมีเงินและรวบรวมเงินได้เร็วขนาดนี้

พ่อแม่ฝ่ายหญิงรู้ทันทีว่าคงเสียรู้คุณพระศรีว่าที่ลูกเขยเสียแล้ว แต่ยังฝืนใจต้อนรับขับสู้ แต่พอเห็นขันหมากที่ยกมาเป็น**เงินเหรียญเจาะรูร้อยไว้กับหาบ** เมื่อเปิดผ้าคลุมออกก็เป็นใบทองพันชั่งเต็มไปหมด ก็ตกตะลึงและไมยอมยกลูกสาวให้เพราะศรีธนญชัยทำผิดสัญญา

(ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์, 2547: 41-43)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาด้วยการ “พลิกแพลงทางภาษา” ใช้ปฏิกิริยาไหวพริบแก้ไขปัญหาไปได้อย่างคาดไม่ถึง ซึ่งเป็นความสามารถที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตัวละครศรีธนญชัย ทำให้พลิกความคาดหมาย ก่อให้เกิดอารมณ์ขัน ทำให้อนุภาคเหตุการณ์นี้ถูกนำมาผลิตซ้ำอยู่เสมอ

2) อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบในบางเรื่อง มีจำนวน 12 อนุภาค อนุภาคเหล่านี้พบในนิทานจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

- T8 ผูกควายไว้บนที่สูง
- T9 บ้านเรือนทอง
- T21 ทายใจเสนาอำมาตย์ว่าลั่นชื่อสัตย์และจงรักภักดี
- T23 ผ้าวิเศษบางใส
- T24 นกฝรั่งเศษพูดไม่เพราะ
- T25 ไม้เท้าผู้ออกไขไม่เป็น
- T34 ขอเยี่ยมคนไปทำตอม่อ
- T36 สร้างเจดีย์จากไม้และผ้าใบสีขาว
- T39 ดินสอชี้แรง
- T48 สร้างม้าไม้สูงสี่ศอกหลังกระดาน
- T49 ข้ามแม่น้ำ
- T61 หัวล้านร่างยักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างอนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่นิยมรองลงมา เช่น T39 ดินสอชี้แรง ในอนุภาคเหตุการณ์ M27 แกงไก่ฟ้าพญาลอ พบอนุภาคเหตุการณ์นี้ในเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการนำอนุภาคเหตุการณ์นี้มาใช้สร้างสรรค์ในเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ดังตัวอย่างที่ว่า

คราวหนึ่งพระเจ้าเจษฎาทรงหลอกให้ศรีธนญชัยกินแกงเนื้ออีแร้ง
ศรีธนญชัยก็แก้แค้นด้วยการ **ทำดินสอจากชี้อีแร้ง แล้วหลอกให้พระเจ้า
เจษฎาม** พระองค์โกรธมาก เนรเทศศรีธนญชัยไปอยู่เกาะร้างแสนไกล
ต้องหากล้วยปากินกันตาย

(ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 42)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาด้วยไหวพริบปฏิภาณของศรีธนญชัย เนื่องจากต้องการแก้แค้นพระมหากษัตริย์ที่ทำให้ตนเสียหาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เหตุการณ์ดังกล่าวเป็น เหตุการณ์ที่แสดงเนื้อหาล่วงเกินสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันสูงสุดในสังคม เป็นเรื่องผิดจารีต ประเพณีไทย ทำให้อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่ไม่เป็นที่นิยม ทำให้พบในการใช้อ อนุภาคความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญหานี้ในบางเรื่องเท่านั้น

การใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา T48 สร้างม้าไม้สูงสี่ศอกหลังกระดาน ในอนุภาค เหตุการณ์ M37 ม้าสูงสี่ศอกหลังกระดาน พบอนุภาคเหตุการณ์นี้ในเรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์และศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการนำอนุภาค เหตุการณ์นี้มาใช้สร้างสรรค์ในเรื่องศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ดังตัวอย่างที่ว่า

วันหนึ่งศรีธนญชัยกำลังนั่งพักผ่อนอย่างสบายอารมณ์อยู่บนเรือน ก็มีแขกเปอร์เซียเดินมาบอกว่าอยากซื้อม้าสูงสี่ศอกหลังกระดาน เพื่อนำไป ถวายแก่พระราชชายาของตน ถ้าสามารถหามาให้ได้ตามที่ต้องการจะจ่ายเงินค่าม้า ให้ในราคาห้าชั่ง ศรีธนญชัยได้ยินเช่นนั้นก็ตอบตกลง โดยขอเวลาสามวัน

แขกเปอร์เซีย: เราต้องการม้าไปถวายพระราชชายาของเรา ท่านจะหาให้ได้หรือไม่

หลังจากแขกเปอร์เซียกลับไปแล้ว ศรีธนญชัยก็สั่งให้บ่าวไพร่ที่มีฝีมือ ทางช่างไม้มาต่อม้าไม้ตามรายละเอียดที่แขกเปอร์เซียต้องการ

ศรีธนญชัย: สูงสี่ศอกหลังกระดานตามที่ข้าบอก

สามวันผ่านไป แขกเปอร์เซียก็เดินทางมารับม้าตามที่ตกลงกันไว้ แต่เมื่อได้พบว่าม้าที่ความต้องการนั้นกลายเป็นม้าไม้ก็เอะอะโวยวายเสียงลั่น ศรีธนญชัยทำหน้าที่ทะเล้นตอบกลับไปว่าแขกเปอร์เซียบอกว่าต้องการม้า สูงสี่ศอกหลังกระดาน ไม่ได้บอกว่าจะเอาม้าที่ร้องฮี้ ๆ เดียวจะร้องให้ฟังก็ได้

แขกเปอร์เซีย: นีหรือม้าสูงสี่ศอกหลังกระดานของเรา โอ้! ไม่ใช่ซะ

ศรีธนญชัย: ใช่แล้ว นี่แหละม้าของท่าน จะไม่ใช่ได้อย่างไร ท่านไม่ได้ บอกว่าจะเอาม้าที่ร้องฮี้ ๆ นี้

แขกเปอร์เซีย: เป็นอย่างนี้ได้ยังไง ฮือ.. ฮือ..

แขกเปอร์เซียได้ยินศรีธนญชัยพูดจาปลิ้นปล้อน แถมขูให้จ่ายเงินค่า ม้าอีกห้าชั่ง ก็โกรธเป็นฟืนเป็นไฟจึงนำเรื่องไปฟ้องร้องศาล แต่เมื่อศาลได้ฟัง ความจากทั้งสองฝ่าย ก็ตัดสินให้ศรีธนญชัยชนะคดี เพราะศรีธนญชัยไม่ได้ทำ ผิดสัญญาแต่อย่างใด

(ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา, 2556: 132-133)

จากตัวอย่างข้างต้น แม้ว่าจะเป็นการแสดงการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาด้วยไหวพริบ ปฏิภาณพลิกแพลงทางภาษาของศรีธนญชัยจากการใช้คำอย่างกำกวม ซึ่งเปิดโอกาสให้ศรีธนญชัยสามารถ เล่นความหมายของประโยคดังกล่าวให้ผิดไปจากความหมายที่ผู้สื่อสารคาดหมาย จึงนำไปสู่การพลิก ความคาดหมาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอนุภาคเหตุการณ์นี้เป็นเรื่องไกลตัวของผู้อ่าน ทำให้พบการใช้ อนุภาคความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญานี้ในบางเรื่อง

ส่วนอนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่ไม่พบการนำมาใช้ มีจำนวน 3 อนุภาค ได้แก่ T40 หูวักกับเขาวัว (ปรากฏในอนุภาคเหตุการณ์ M29 เหตุการณ์ทนายปริศนา กับพระมเหสี) T46 สร้างปัญหาพระธรรมด้วยการบีบอัดหะแพะ (ปรากฏในอนุภาคเหตุการณ์ M35 เหตุการณ์แปล ธรรมลังกาจากเสียงร้องของแพะ) และ T60 ถกฟ้านุ่นของตนเองต่อหน้าเหล่านางกำนัล (ปรากฏใน อนุภาคเหตุการณ์ M47 เหตุการณ์คูนางกำนัลไปร้องไห้) ซึ่งผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างของอนุภาค เหตุการณ์ดังกล่าวไว้ในเนื้อหาข้างต้นในหัวข้อเรื่องอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมที่ไม่ปรากฏการนำมาใช้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบจำนวนมาก เนื่องจากได้รับความ นิยมจากผู้อ่านจึงมีการนำมาใช้ซ้ำในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัย นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงปฏิภาณ ไหวพริบที่ของศรีธนญชัยที่เป็นจุดพลิกผันของเรื่อง แสดงชัยชนะ ความพ่ายแพ้ / เสียดรู้ของตัวละครเอก ส่วนความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่ไม่พบการนำมาใช้นั้นมีความไม่เหมาะสมแก่ผู้อ่านที่เป็นเด็กและ เยาวชนและไม่ได้รับความนิยม จึงไม่พบการนำมาใช้

3.2.1.4 แนวคิดสำคัญ

การนำแนวคิดสำคัญคงเดิมมาใช้สร้างเรื่องในศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย สามารถ แยกอธิบายได้ 2 กลุ่ม คือ

- 1) แนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณและแนวคิดเรื่องการเล่นกับภาษา
- 2) แนวคิดย่อยอื่น ๆ ได้แก่ แนวคิดเรื่องความขัดแย้ง แนวคิดเรื่องการเสียหน้า และแนวคิดเรื่อง การทำทนายอำนาจบุคคลที่มีอำนาจมากกว่า ดังนี้

1) แนวคิดหลัก

(1) แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ

จากการศึกษาศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัย แสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน และตัดหลัง ศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์** พบว่ามีการนำแนวคิดเรื่องความสำคัญของการปฏิภาณมาใช้เช่นเดียวกับ ศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์ แนวคิดนี้ยังคงปรากฏให้เห็นเด่นชัดตลอดทั้งเรื่อง โดยปฏิภาณของ

ศรัทธาจึงมักจะปรากฏในลักษณะที่สามารถแสดงความสัมพันธ์ของของสองสิ่ง ซึ่งผู้อ่านคาดไม่ถึง เพราะโดยปกติแล้วมักไม่ค่อยมีผู้ใดประพฤติปฏิบัติแต่ศรัทธาซึ่งก็มีวิธีการที่จะแสดงพฤติกรรมไปอีกรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้ ศรัทธาซึ่งก็มีเหตุผลอันสมควรมาในการตีความและแสดงออกพฤติกรรมนั้น ๆ ความสามารถใน “การอ้างเหตุผล” ดังกล่าวนี้นี้เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นปฏิภาณของศรัทธา (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2541: 146-147)

นอกจากนี้ ยังปรากฏผลของการใช้ปฏิภาณของศรัทธา คือ ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตส่วนตัวของศรัทธา ไม่ว่าจะมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ราชการ ทำให้ได้รับความนับถือจากบุคคลในวงสังคมต่าง ๆ และเป็นที่ยอมรับของราษฎรทั่วไป เนื่องจากสติปัญญาของศรัทธาซึ่งมีเหนือผู้อื่น ยากที่จะหาใครเอาชนะได้ ทำให้เขาเป็นที่โปรดปรานของกษัตริย์ การเป็น “คนโปรด” ของกษัตริย์นี้เองทำให้ศรัทธามีอำนาจบริหารมีเหนือข้าราชการบริหารทั่วไป นอกจากนี้ ราษฎรทั่วไปยังเกรงกลัวสติปัญญา ปฏิภาณ ไหวพริบของศรัทธาซึ่งยากที่จะเอาชนะหรือต่อกรด้วย หากศรัทธาคิดที่จะใช้สติปัญญาของตนเพื่อเอาเปรียบใคร บุคคลนั้นก็มักจะพ่ายแพ้ อาจจะต้องเสียเงินเสียทอง สูญเสียอำนาจ ตำแหน่งข้าราชการหรือร้ายแรงถึงขั้นเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม ศรัทธาก็ได้ใช้ปฏิภาณของตนในการช่วยแก้ไขปัญหามาก ๆ ในบ้านเมืองและช่วยให้มีชีวิตรอดจากความตายมาได้ เช่น เรื่อง **ศรัทธาช่วยบรรณคดีก่อนนอน** ในอนุภาคเหตุการณ์ M16 หากไม่ถึงที่ตาย ทำอย่างไรก็ไม่ตาย ศรัทธาใช้ปฏิภาณของตนในการเอาชีวิตรอดจากความตายมาได้ ดังตัวอย่างที่ว่า

วันหนึ่งพระเจ้าเจษฎาตรัสว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย แม้แต่เราก็ไม่เว้น ข้าหลวงคนอื่นเห็นด้วย แต่ศรัทธาแย้งว่าไม่จริงเสมอไป หากคนเราไม่ถึงที่ตาย ทำอย่างไรก็ไม่ตาย พระเจ้าเจษฎาโกรธมาก สั่งให้ทหารจับศรัทธาขังกรงแซ่ในทะเล รอให้น้ำขึ้นท่วมจนตาย ศรัทธาตกใจที่ถูกลงโทษ **แต่ใช้ปัญญาทูลขอเครื่องทรงชุดกษัตริย์สักชุดไว้ดูต่างหน้าก่อนตาย** พระองค์ก็ยอมให้เป็นครั้งสุดท้าย

ศรัทธาถูกขังจนน้ำขึ้นท่วมครึ่งตัว ก็มีเรือสำเภาจีนผ่านมา เขาตะโกนว่า ข้าไม่ยอมเป็น ๆ พ่อค้าจีนเห็นก็แปลกใจ ลงจากสำเภาถาม **ศรัทธาหลอกว่าเขาถูกบังคับให้เป็นเจ้าเมือง แต่เขาไม่ยอมเป็นจึงถูกจับขังกรงไว้** เย็นนี้จะมีคนมารับไปครองเมือง

พ่อค้าเห็นชุดกษัตริย์ก็หลงเชื่อ อยากเป็นเจ้าเมืองเอง จึงสั่งให้บ่าวพังกรงช่วยศรัทธาออกมา แล้วยกเรือสำเภาสินค้าให้ ส่วนตัวเองเข้าไปอยู่ในกรงแทน เมื่อน้ำขึ้นท่วมกรง พ่อค้าจีนก็จมน้ำตายเพราะความโลภของตนเอง

ฝ่ายศรีธนญชัยรีบมาเข้าเฝ้าพระเจ้าเจษฎา ถวายหยก ผ้าไหม และสินค้าหายากจากเรือ พระองค์แปลกพระทัยที่เขารอดตายมาได้ จึงไต่ถามจนทราบเรื่อง ก็ชื่นชมที่ใช้ไหวพริบทำให้รอดตาย ทรงเลื่อนยศให้เป็นพระยา

(ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 32 – 34)

จากอนุภาคเหตุการณ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าศรีธนญชัยเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบ แม้ว่าตนจะต้องโทษแต่กลับไม่ร้องขอภัยโทษแต่อย่างใด เขากลับใช้ปฏิภาณของตนเอาตัวรอดจากความตายมาได้อย่างคาดไม่ถึง นอกจากนี้ เหตุการณ์นี้ยังแสดงให้เห็นว่า ศรีธนญชัยเป็นผู้ที่มีความเข้าใจถึงความต้องการของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง จึงใช้ “ยศศักดิ์” มาเป็นเหยื่อล่อคนโลภ ทำให้ตนเองรอดพ้นจากความตาย

(2) แนวคิดเรื่องการเล่นกับภาษา

เรื่องความสำคัญของภาษาที่ปรากฏในนิทานศรีธนญชัย ผู้แต่งแสดงให้เห็นได้ชัดเจนตลอดทั้งเรื่อง กล่าวคือ ตัวละครที่พูดหรือกล่าวถ้อยคำหรือข้อความกับศรีธนญชัยนั้นใช้ภาษาในการพูดไม่กระชับ มีความคลุมเครือ คือมิได้ตกลงกันว่าสิ่งที่พูดหรือกล่าวถึงนั้นต้องการหมายถึงอะไรหรือสิ่งใด ทั้งนี้เพราะตัวละครเหล่านั้นเข้าใจว่าศรีธนญชัยคงจะเข้าใจได้ว่า ในสถานการณ์นั้น ๆ สิ่งทีกล่าวหรือพูดถึงคือสิ่งใดหรือความหมายใด ดังนั้น ด้วยเหตุที่ขาดการนิยามหรือขาดการตกลงในเรื่องที่พูดถึงให้แจ่มแจ้งหรือตัวละครเหล่านั้นกล่าวข้อความที่ดีความไปได้หลายนัย และไม่ระบุให้ชัดเจนว่าต้องการหมายถึงสิ่งใด ศรีธนญชัยจึงเห็นข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของอีกฝ่ายหนึ่ง เขาจึงถือเป็นโอกาสที่จะเอาข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของอีกฝ่ายหนึ่งมาเป็นข้ออ้างในการเอาตัวรอดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ แนวคิดเรื่องความสำคัญของภาษานี้จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญแนวหนึ่งในเรื่องศรีธนญชัย เพราะผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่าหากผู้ใดมีความบกพร่องเรื่องภาษาก็อาจจะเสียประโยชน์ได้รับความเสียหายและเสียหายได้ (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์, 2541: 149) เช่น **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ในอนุภาคเหตุการณ์ 1 ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนม สร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนมดังตัวอย่างที่ว่า

ศรีธนญชัยแกล้งทำดีกับยายแม่ค้า หาบขนมไปขาย แต่เอาไปแจกเพื่อนฝูงจนหมดแล้วบอกว่าลูกค้าขอจ่ายเงินวันอื่น ยายแม่ค้าก็เชื่อ วันต่อมาก็อวยพรให้ “**ขายดีเป็นเทน้ำเทท่า**” ศรีธนญชัยเจ้าเล่ห์จึงไปที่ท่าน้ำ เทขนม **ทิ้งทั้งหมด** ยายแม่ค้ารู้เข้าก็ไล่ตี แต่ศรีธนญชัยดีใจที่ได้แก้แค้นยายแม่ค้าและวิ่งหนีโดยหัวเราะไปตลอดทาง

(ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 15)

จากตัวอย่างข้างต้น ศรีธรรณชัยจึงเห็นข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของยายชายขนมที่อวยพรให้เขา “ชายดีเป็นเหน้าเทท่า” เขาจึงถือเป็นโอกาสนำข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของอีกฝ่ายหนึ่งมาเป็นข้ออ้างในการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ยายชายขนม ด้วยการแปลความหมายของคำอวยพรของยายอย่างเถรตรง จึงนำขนมทั้งหมดไปเททิ้งน้ำ และนำข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของยายมาใช้ในการเอาตัวรอดจากความผิดที่ตนกระทำด้วยการอ้างว่าตนทำตามคำสั่งของยายนั่นเอง หรือในอนุภาคเหตุการณ์ P2 เสียรู้เรื่องเงินสองเดือน ศรีธรรณชัยใช้ความเฉลียวฉลาดในการพลิกแพลงภาษาเพื่อให้ตนได้ผลประโยชน์ ส่งผลให้ยายแก่เจ้าหนี้ผู้มีข้อบกพร่องในการใช้ภาษาได้รับความเดือดร้อนดังตัวอย่างที่ว่า

เวลาผ่านไป เณรน้อยรูปนั้นเรียนวิชาจนแตกฉาน เต็มโตขึ้นมาเข้ารับราชการและมีตำแหน่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเพราะมีสติปัญญาดีและมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ใครง่าย ๆ ก็ชื่นชม ศรีธรรณชัยน้อยใจไม่ไปเข้าเฝ้า พระเจ้าเจษฎาก็ไม่ตรัสเรียกหาเหมือนเมื่อก่อน จึงคิดเรียกร้องความสนใจโดยไปขอกู้เงินห้าชั่งจากยายแก่นานสองเดือน ยายแก่สงสัยว่าเจ้าคุณฐานะดีจะมาขอกู้เงินทำไม แต่ก็ยอมให้ไป เมื่อครบกำหนดก็มาทวงเงิน แต่ศรีธรรณชัยบอกว่า ยายจะเก็บเงินคืนได้ก็ต่อเมื่อเดือนบนฟ้ามีสองดวงต่างหาก จึงเรียกว่าครบสองเดือน

(ศรีธรรณชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 56)

จากการศึกษาศรีธรรณชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเรื่องศรีธรรณชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธรรณชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธรรณชัยยอดคนเจ้าปัญญา ศรีธรรณชัยวรรณคดีก่อนนอน และดัดหลังศรีธรรณชัย โดยพีอิวอลล์ พบว่ามีการใช้แนวคิดสำคัญเรื่องความสำคัญของภาษายังคงเค้าโครงเดิมไว้ในการสร้างเรื่อง เช่นเดียวกับศรีธรรณชัยสำนวนจอมปราษฎ์ การแสดงปฏิภาณไหวพริบของศรีธรรณชัยล้วนแสดงผ่านการพลิกแพลงทางภาษา ดังนั้น แนวคิดนี้จึงปรากฏให้เห็นควบคู่ไปกับการคิดเรื่องการแสดงปฏิภาณไหวพริบของศรีธรรณชัย

2) แนวคิดย่อยอื่น ๆ

(1) แนวคิดเรื่องความขัดแย้ง

จากการศึกษาศรีธรรณชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเรื่องศรีธรรณชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธรรณชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธรรณชัยยอดคนเจ้าปัญญา ศรีธรรณชัยวรรณคดีก่อนนอน และดัดหลังศรีธรรณชัยโดยพีอิวอลล์ พบว่า มีการนำแนวคิดเรื่องความขัดแย้งมาใช้เช่นเดียวกับศรีธรรณชัย

สำนวนดั้งเดิม กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์ (2541) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องความขัดแย้งที่ปรากฏในนิทานเรื่องศรีธนญชัย จำแนกได้ คือ

- **ความขัดแย้งระหว่างพี่น้องท้องเดียวกัน**

ความขัดแย้งระหว่างพี่น้องท้องเดียวกันเป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอ นิทานเรื่องศรีธนญชัยนับเป็นเรื่องที่น่าสนใจไปตามแบบแผนของประเพณีของการเล่าเรื่องทั่วไป ซึ่งแสดงให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มีกิเลสครอบงำ ดังนั้นเมื่อพี่น้องเกิดความขัดแย้งกันและเกิดความรู้สึกว่าเป็นคู่แข่งของกันและกัน จึงต้องมีปฏิกิริยาตอบโต้ในลักษณะของการกลั่นแกล้งด้วยวิธีการต่าง ๆ เมื่อพิจารณานิทานของไทยเรื่องนี้จะพบว่ามีลักษณะของความขัดแย้งระหว่างพี่กับน้อง อันมีสาเหตุจากความคิดอิจฉาริษยาน้องของตนฝ่ายเดียว ผลที่เกิดขึ้นคือลงเอยในลักษณะที่พี่ฆ่าน้องตาย เป็นพฤติกรรมขั้นรุนแรง และไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย (กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์, 2541: 147-152) เช่น **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ในอนุภาคเหตุการณ์ E ศรีธนญชัยฆ่าน้อง ดังตัวอย่างที่ว่า

วันหนึ่งก่อนพอกับแม่ออกไปทำนา จึงสั่งว่าให้อยู่บ้านดูแลน้อง อาบน้ำให้สะอาดทั้งตัว บ้านเรือนก็เก็บกวาดให้เกลี้ยง ศรีธนญชัยจึงทำตามคำพูดทุกอย่าง โดยเอาข้าวของเครื่องเรือนในบ้านไปโยนทิ้งน้ำจนเกลี้ยง แล้วก็ **มาจับน้องฆ่าทิ้งล้างทุกชิ้นส่วนจนสะอาด เอาขมันทาแล้วจับนอนแปล** เมื่อพอกับแม่กลับมาเห็นก็ตกใจจนแทบเป็นลม ทั้งดูทั้งด่าทั้งตีจนศรีธนญชัยเจ็บไปทั้งตัว แล้วก็ไล่ออกจากบ้านไป

(ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 11)

นอกจากนี้ กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์ (2541) มีความเห็นว่าเรื่องนี้อาจมองในแง่ที่เป็นสิ่งตกค้าง (Primitive) ของลักษณะสังคมยุคบรรพชน (Survival) ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของศรีธนญชัยเป็นกระจกสะท้อนความเคร่งครัดทางศีลธรรมของสังคมไทย สิ่งใดก็ตามที่มีสถานะล่องละเมิดไม่ได้ในสังคม มักจะถูกนำมาล้อเลียนในนิทานศรีธนญชัยทั้งสิ้น เช่น การทำทนายสถาบันพระมหากษัตริย์ การนำเสนอภาพผู้ทรงศีลอย่างตลกขบขัน เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า นิทานศรีธนญชัยสะท้อนให้เห็นถึงความเคร่งครัดทางศีลธรรมของสังคมไทย มากกว่าจะเป็นกระจกสะท้อนพฤติกรรมจริง ๆ ของคนในสังคม

- ความขัดแย้งระหว่างผู้น้อยผู้ใหญ่

นอกจากนี้ยังปรากฏความขัดแย้งระหว่างผู้น้อยผู้ใหญ่ ในเรื่องศรีธนูชัยได้นำมาถ่ายทอดให้เห็นอย่างเด่นชัดโดยแสดงความขัดแย้งให้เห็นหลายระดับ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างลูกกับพ่อแม่ บ่าวกับนาย (ลูกบ้านกับเจ้าบ้าน) ลูกวัดกับสมภารเจ้าวัด และข้าราชการกับผู้บังคับบัญชา ความขัดแย้งกับบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ผู้แต่งได้ให้ตัวเอกแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคมอย่างคาดไม่ถึง ส่งผลกระทบ 2 ลักษณะ คือ การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคมที่เกี่ยวข้องและการทำความเสียหายให้แก่วัด ทรัพย์สินและร่างกาย ผู้วิจัยมีความเห็นพ้องกับ กัญญรัตน์ เวชศาสตร์ (2541: 155) ที่ว่า บางครั้งศรีธนูชัยแสดงพฤติกรรมเชิงขัดแย้งออกไปเพราะความผลักดันทางจิตใจที่จะสร้างสถานการณ์นั้น ๆ ขึ้นเอง เพื่อเสริมสร้างชื่อเสียงในด้านความมีปัญญาให้กับตนเอง เช่น ความขัดแย้งระหว่างข้าราชการกับผู้บังคับบัญชาในเรื่อง **ศรีธนูชัยยอดคนเจ้าปัญญา** ในอนุภาคเหตุการณ์ M1 สร้างเรือนทอง ดังตัวอย่างที่ว่า

พระเจ้าเจษฎา : ไ้อ้หลวงศรี! เอ็งหลบหน้าหลบตา ขาดราชการไปหลายวัน ข้าให้
ตำรวจคุมตัวมานี้เพื่อจะชำระโทษเอ็ง

ศรีธนูชัย : ข้าพระพุทธเจ้าจะหลบหนีราชการเพราะเกียจคร้านนั้นหาไม่ได้
ข้าพระพุทธเจ้าได้ปลุกเรือนทองขึ้นสองหลัง มีค่าคณานับ
จึงจำเป็นต้องคอยเฝ้าดูแล ขอพระองค์ทรงได้ทราบเกล้าที่
กราบทูลมานี้ด้วยเถิดพระเจ้าข้า

พระเจ้าเจษฎา : หนอย! มึงกำแหงหาญถึงกับปลุกเรือนทองอยู่เขี้ยวหรือ

ศรีธนูชัย : พระราชาอาณานิพนเกล้า ข้าพระพุทธเจ้าทูลด้วยความสัตย์จริง
พระเจ้าข้า

พระเจ้าเจษฎา : ข้ายังไม่เชื่อ นอกจากข้าจะไปดูด้วยตาของข้าเอง ถ้าไม่จริง
ดั่งว่า เอ็งต้องหัวขาดด้วยการพูดเท็จ ถึงหรือยัง

(พระเจ้าเจษฎาเสด็จถึงเรือนทองของศรีธนูชัย)

พระเจ้าเจษฎา : ไ้อ้หลวงศรี! นี่มันเรือนไม้ทองหลวงชัด ๆ

ศรีธนูชัย : พระเจ้าข้า เรือนไม้ทองหลวงของข้าพระพุทธเจ้า พระเจ้าข้า

(ศรีธนูชัยยอดคนเจ้าปัญญา, 2556: 60-61)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างพระเจ้าเจษฎาและศรีธนูชัยอย่างชัดเจน ศรีธนูชัยตั้งใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎข้าราชการ หลบเลี่ยงงานราชการโดยใช้ “ข้ออ้าง” ที่ทำให้เกิดความสับสนจากการใช้ภาษาที่กำกวม คือตนต้องเฝ้า “เรือนทอง” เพราะมีคำมหาศาล

นอกจากนี้ข้ออ้างของศรีธนญชัยยังเป็นการทำทนายอำนาจของพระมหากษัตริย์ด้วย การอวดอ้างว่ามี เรือนทอง ซึ่งแปลความหมายได้ว่า แม้แต่พระมหากษัตริย์ผู้มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน ก็มีอาจ เทียบเทียมความร่ำรวยของตนได้ แต่เมื่อจอมกษัตริย์ทรงทอดพระเนตรเห็นเรือนทองของศรีธนญชัย ก็เข้าใจได้ว่าพระองค์ทรงเข้าพระทัยผิดไปเอง การเอาตัวรอดจากความผิดด้วยการทำให้ พระมหากษัตริย์ทรงเข้าพระทัยผิดจากการพลิกแพลงทางภาษา และทำให้ตนเองกลายเป็นผู้บริสุทธิ์ ของศรีธนญชัยในเหตุการณ์นี้ ยิ่งเป็นการเสริมสร้างชื่อเสียงในด้านความมีปัญญาให้กับเขา

(2) แนวคิดเรื่องเสียหน้า

แนวคิดเรื่องเสียหน้าจะอยู่ควบคู่ไปกับการคิดเรื่องการแสดงปฏิภาณไหวพริบของศรีธนญชัยเสมอ เพราะยิ่งความมีปฏิภาณของศรีธนญชัยมีความเด่นมากขึ้นเท่าใด การเสียหน้าของอีกฝ่ายหนึ่ง ก็จะชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นบุคคลที่มีฐานะดีในสังคมและมีศรัทธาบรรดาศักดิ์ สูงมาก เมื่อแพ้รู้ ความเสียหน้าก็จะมีเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

จากการศึกษานิทานเรื่องศรีธนญชัย กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์ (2541) พบว่า ความคิดเกี่ยวกับ เรื่อง “หน้า” และ “การเสียหน้า” นั้นปรากฏอย่างชัดเจน บุคคลที่ “เสียหน้า” ในเรื่องนี้เป็นบุคคลใน สังคมชั้นสูงทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นตัวละครที่เศรษฐกิจ หลวงนาย หรือแม้แต่พระมหากษัตริย์ต่างต้องได้รับความอับอาย เพราะต้องเสียหน้าเนื่องมาจากการกระทำของศรีธนญชัยซึ่งเป็นตัวละครที่มีศักดิ์ต่ำกว่า

อย่างไรก็ตาม ตัวศรีธนญชัยก็หลีกเลี่ยงการ “เสียหน้า” ไม่พ้น เนื่องจากตัวละครอื่นเช่นกัน การ “เสียหน้า” ของศรีธนญชัยเกิดขึ้น 4 ครั้ง คือ เสียรู้เพื่อนอำมาตย์เรื่องเลือกกินตามใจชอบ เสียรู้ สามเณรเรื่องข้ามเรือ เรื่องนั่งพาย และเรื่องจอดเรือให้ขึ้นฝั่งที่ใดก็ได้ เสียรู้เรื่องสองเดือน และเสียรู้ เรื่องทนายสีเมลิ็ดแดงโม เนื่องจากปฏิภาณของศรีธนญชัยที่เคยมีเหนือผู้อื่นตลอดมาลดลงเป็นลำดับ เป็นสาเหตุให้ศรีธนญชัยเกิดความรู้สึก “เสียหน้า” มากขึ้นเป็นทวีคูณ ทั้งนี้เพราะศรีธนญชัยไม่เคยแพ้ รู้ผู้ใดมาก่อน โดยเฉพาะการเสียรู้ให้กับสามเณรน้อยที่กลับกลายมาเป็นคนโปรดของพระเจ้าเจษฎา แทนที่ตน และตนไม่สามารถแก้แค้นคืนได้ ทำให้เขาตรอมใจด้วยความแค้นจนเสียชีวิต

จากการศึกษาศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** พบว่ามีการนำแนวคิดเรื่องเสียหน้ามาใช้เช่นเดียวกับศรีธนญชัยสำนวนดั้งเดิม เช่น เรื่อง **ศรีธนญชัย จอมคนเจ้าปัญญา** ในอนุภาคเหตุการณ์ M53 เหตุการณ์ลอกเอาของในท้องพระคลัง ดังตัวอย่าง ที่ว่า

พระเจ้าเจษฎาทรงตรัสกับศรีธรรมาโศภิตว่า “ไอ้ศรีธรรมาโศภิต เอ็งได้ชื่อว่า เป็นจอมพลกวาง เก่งฉกาจ วันนี้เอ็งลองหลอกเอาของหลวงจากข้าให้ได้ดูซิ หากทำไม่ได้ ข้าจะโบยสักสิบที ถ้าทำได้เอ็งเอารางวัลไป ตกลงไหม”

ศรีธรรมาโศภิตทำหน้าละห้อยแล้วทูลว่า “เรื่องหลอกทูลขอสิ่งของ จากพระองค์ ข้าพระพุทธเจ้าคงทำไม่ได้ เพราะพระองค์ย่อมรู้ตัวจึงระมัดระวัง อยู่แล้ว แต่ถ้าให้หลอกสิ่งของจากราชฎาก็พอไหว พระเจ้าข้า”

พระเจ้าเจษฎาทรงรับคำขอ พร้อมสั่งให้ทหารไปตีฆ้องร้องป่าว ชาวบ้านว่าหากศรีธรรมาโศภิตมาขอสิ่งใดห้ามหยิบยื่นให้เป็นอันขาด หากขัดขืนจะมีโทษหนัก ทหารหายไปสักพักก็กลับมารายงานว่าได้ป่าวประกาศเป็นที่เรียบร้อย

ศรีธรรมาโศภิตจึงทูลว่า “เห็นทีว่าข้าพระพุทธเจ้าต้องพบงานลำบาก เพราะชาวบ้านคงไม่ยอมให้สิ่งของข้าพเจ้าแน่ ๆ ข้าพระพุทธเจ้าอยากจะทำของ ยืมชุดขุนนางระดับสูงสุดสักชุดหนึ่ง เพื่อว่าอาจเป็นประโยชน์ได้ พระเจ้าข้า”

พระเจ้าเจษฎาทรงคิดว่าศรีธรรมาโศภิตจะแต่งตัวเป็นขุนนางชั้นสูงไปข่มขู่ ชาวบ้าน แต่ยังไงชาวบ้านก็คงไม่กล้าขัดคำสั่งหลวงเป็นแน่ จึงทรงตรัสสั่งเบิก ชุดมาให้ศรีธรรมาโศภิต

ศรีธรรมาโศภิตเมื่อได้ชุดก็ก้มกราบทูลว่า “ขอเดชะข้าพระพุทธเจ้า ขอถวายชุดคืน ข้าพระพุทธเจ้าชนะแล้วที่สามารถทูลขอของหลวงจากพระองค์ มาได้พระเจ้าข้า”

พระเจ้าเจษฎาทรงตกตะลึงคาดไม่ถึงว่าศรีธรรมาโศภิตจะสร้างอุบาย ซ่อนกลจนทำให้พระองค์ตามไม่ทันจนต้องพ่ายแพ้ พระองค์พระราชทาน รางวัลให้ศรีธรรมาโศภิต ทั้งห้องพระโรงต่างหัวเราะกันครื้นเครงในความเจ้าปัญญา

(ศรีธรรมาโศภิตจอมคนเจ้าปัญญา, 2557: 193-195)

จากตัวอย่างเหตุการณ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แม้พระมหากษัตริย์ก็ต้อง “เสียหน้า” ให้แก่ ศรีธรรมาโศภิต เพราะจอมกษัตริย์คือผู้ที่ต้องการประลองปัญญาศรีธรรมาโศภิตให้ได้รับความอับอาย ใช้พระราชอำนาจในการสั่งห้ามมิให้ชาวบ้านหยิบยื่นสิ่งใดให้ศรีธรรมาโศภิตเป็นอันขาด แต่ตนกลับเป็นผู้หยิบยื่นสิ่งของที่ศรีธรรมาโศภิตทูลขอเสียเอง สร้างความอับอายให้แก่กษัตริย์เป็นอย่างยิ่ง

(3) แนวคิดเรื่องการท้าทายอำนาจบุคคลที่มีอำนาจมากกว่า

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ให้ความหมายของอำนาจไว้ว่า อำนาจ (Power) คือ ความสามารถหรือศักยภาพของบุคคลหรือกลุ่มในสถานภาพหนึ่ง ๆ ที่จะกระทำการให้บรรลุเป้าหมายความตั้งใจของตนเอง แม้ว่าจะถูกต่อต้านจากบุคคลอื่น อำนาจเชื่อมโยงกับการยอมรับ/เกียรติยศ (prestige) คนที่มีอำนาจมากก็จะได้รับการยอมรับมาก บุคคลที่สามารถแสดงความต้องการของตนเองได้และความต้องการของตนเองเหนือกว่าความต้องการของผู้อื่นคือผู้มีอำนาจ มีนัยที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่เท่ากันระหว่างผู้ที่มีอำนาจมากกว่ากับผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า หรือผู้มีอำนาจกับผู้ไร้อำนาจ ดังนั้น โดยความหมายนี้ อำนาจจึงมีความเกี่ยวข้องกับการครอบงำ (domination) (Morison, 1995 อ้างในรัตนา โตสกุล, 2548)

ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับกัญญรัตน์ (2525: 65) ที่ว่า ตัวละครศรีธนญชัยเติบโตมาแบบขาดความรัก เนื่องจากปัญหาพ่อแม่รักบุตรคนน้องมากกว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมของศรีธนญชัย ไม่ว่าจะด้านพฤติกรรมที่มีต่อพี่น้อง ตลอดจนความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ส่งผลให้ศรีธนญชัยมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อบุคคลรอบข้าง เช่น ขาดความไว้วางใจ มองโลกในแง่ร้าย ทำให้เขาเกิดความอิจฉาริษยา เป็นจุดเริ่มต้นบ่อเกิดของความต้องการการมีอำนาจเพื่อการยอมรับของคนในสังคมและเกียรติยศ ศรีธนญชัยจึงมักจะใช้สติปัญญาอันเฉลียวฉลาดของตนท้าทายผู้ที่มีอำนาจมากกว่าเพื่อแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่า ตนคือผู้ที่สามารถเอาชนะหรือทำให้ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าแพ้หรือเสียหน้าได้ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนคือผู้ที่มีอำนาจที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับเวเบอร์ที่อธิบายว่าสิทธิอำนาจบนรากฐานบุญบารมี (Charismatic Authority) เป็นสิทธิอำนาจอันเกิดจากคุณลักษณะของผู้นำที่มีบุญบารมีเป็นที่ปรากฏและยอมรับ เช่น ความกล้าหาญ เป็นต้น ศรีธนญชัยจึงมีความกล้าหาญที่จะตอบรับการท้าแข่งพนันจากประเทศอื่น ๆ ทำให้เขาได้รับความชื่นชมจากพระมหากษัตริย์ สร้างบุญบารมีให้ผู้อื่นเกรงกลัว

จากการศึกษาศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน และ ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวล์** พบว่า มีการใช้แนวคิดสำคัญนี้ที่ยังคงเค้าโครงเดิมในการสร้างเรื่อง เช่น เรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** ในอนุภาคเหตุการณ์ M24 แข่งสร้างเจดีย์ ดังตัวอย่างที่ว่า

กรุงศรีอยุธยากับพม่ารามัญนั้น มีเรื่องกระทบกระทั่งกันมาโดยตลอด วันหนึ่งจอมกษัตริย์ของพม่าได้กรีธาทัพมาถึงฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วมีสาส์นถึงกรุงศรีอยุธยาว่าจะท้าแข่งสร้างเจดีย์สูงใหญ่ขนาดหนึ่งเส้นหนึ่งวา ความกว้างโดยรอบเท่ากับความสูงใช้เวลาสร้าง 1 วัน 1 คืน หากฝ่ายใดแพ้จะต้องตกเป็นเมืองขึ้นทันที

พระเจ้าเจษฎาทรงรับคำทำแต่ก็ปริวิตกกลัวว่าจะเสียท่าแก่พม่ารามัญ
ศรีธนญชัยจึงอาสาสร้างเจดีย์เอง และได้แจ้งให้ฝั่งพม่ารับทราบว่าจะเริ่มแข่ง
 พู่งนี้ ตอนเที่ยงตรง

(ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา, 2557: 136)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ศรีธนญชัยมีความกล้าหาญที่จะตอบรับการท้าแข่งพนัน
 ชิงเมืองกับกองทัพพม่า เสนาอำมาตย์ผู้อื่นล้วนขาดเขลา ไม่กล้าช่วยเหลือบ้านเมืองให้พ้นภัยจาก
 การคุกคามของพม่า แม้แต่พระเจ้าเจษฎาก็ยังวิตกกลัวว่าจะเสียท่าแก่พม่า แต่ศรีธนญชัยกล้าหาญ
 อาสารับท้าพนันที่มีบ้านเมืองเป็นเดิมพัน และใช้ปฏิภาณของตนทำให้กรุงศรีอยุธยารอดพ้นจาก
 การเป็นเมืองขึ้นของพม่า ซ้ำยังทำให้กองทัพพม่าเกรงกลัวจนต้องยกทัพหนีไป ชัยชนะในครั้งนี้ของ
 ศรีธนญชัย ทำให้เขาได้รับความชื่นชมจากพระมหากษัตริย์ ยังเป็นการสร้างบุญบารมีให้ผู้อื่นเกรงกลัว
 จึงกล่าวได้ว่า การทำทนายที่มีอำนาจมากกว่าเป็นการสร้างอำนาจเพื่อการยอมรับของคนในสังคมและ
 เกียรติยศ

3.2.1.5 อารมณ์ขัน

จากการศึกษาการนำอารมณ์ขันในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบการใช้
 อารมณ์ขันที่ยังคงเค้าโครงเดิมไว้ คือ อารมณ์ขันจากการใช้ภาษา ได้แก่ การเล่นคำจากการใช้คำอย่าง
 กำกวม พบในเรื่อง**ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคน
 เจ้าปัญญา ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน และตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** ดังนี้

จากการศึกษาศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยพบว่า มีการนำอารมณ์ขันจากการเล่นคำ
 จากการใช้คำอย่างกำกวมมาใช้เช่นเดียวกับศรีธนญชัยจอมปราชญ์ หมายถึงการใช้คำอย่างคลุมเครือ
 เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้รับสารสามารถเล่นกับความหมายของประโยค หรือคำดังกล่าวให้ผิดไปจาก
 ความหมายที่ผู้สื่อสารคาดหมาย จึงนำไปสู่การพลิกแพลงความหมาย เช่น ในเหตุการณ์ปลุกเรื่อนทอง
 ศรีธนญชัยอ้างว่าตนขาดราชการเพราะตนต้องคอยเฝ้าเรื่อนทอง เนื่องจากมีโจรขโมยเยอะ ในบริบทนี้
 เมื่ออ่านหรือฟังแล้วก็จะชวนให้คิดถึง “ทอง” ที่เป็นทองคำแท้ ๆ แต่ตัวละครใช้คำว่าทองโดย
 หมายถึงทองหลาง สร้างความเข้าใจผิดให้แก่จอมกษัตริย์ ปรากฏการณ์ลักษณะดังกล่าวอาจจะ
 ต้องการแฝงการล้อเลียนภาษาที่ไม่ชัดเจนซึ่งอาจจะนำไปสู่การสื่อสารที่ผิดพลาด (ศิริพร ศรีวรกานต์,
 2544: 80) เช่น เรื่อง**ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** ในอนุภาคเหตุการณ์ M1 สร้างเรื่อนทอง
 ดังตัวอย่างที่ว่า

ศรีธนญชัยวุ่นวายกับการปลูกเรือนใหม่โดยใช้ไม้ทองกลางทั้งหมด เมื่อสร้างเสร็จจึงจัดงานฉลองอย่างครึกครื้น จนลมไปเฝ้าเป็นเวลานาน ในหลวงจึงส่งรับสั่งให้ศรีธนญชัยมาเฝ้าโดยด่วน ศรีธนญชัยยอมเข้าเฝ้าแต่โดยดี แล้วกราบทูลว่า **“ข้าพระพุทธเจ้ามิได้หนีหายไปไหน แต่ข้าพระพุทธเจ้าต้องรักษาบ้านเรือนทองของข้าพระพุทธเจ้า มิให้ถูกขโมยไปพระเจ้าข้า”**

ในหลวงทรงพิโรธมาก ตรัสว่าพระองค์เป็นกษัตริย์ยังไม่ประทับในเรือนทอง ทั้งหลัง จึงเสด็จไปพิสูจน์ความจริงที่บ้านของศรีธนญชัย แต่เห็นว่าเป็นเพียงบ้านไม้ธรรมดา เพียงแต่สร้างด้วยไม้ทองกลาง ไม่ใช่ทองคำอย่างที่ทรงเข้าใจผิดแต่แรก จึงไม่สามารถเอาผิดศรีธนญชัยได้และทรงนึกกลอายที่เสียดูศรีธนญชัย

(ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์, 2547: 35-36)

เรื่อง**ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** ในอนุภาคเหตุการณ์ M40 ขอลูกสาวทำลูก ศรีธนญชัยใช้คำว่า “ทำลูก” คำ ๆ นี้มีหลายความหมาย เป็นช่องโหว่ทางภาษาที่ทำให้ศรีธนญชัยสามารถพลิกแพลงความหมาย จากความคาดหมายของคนทั่วไปที่เข้าใจว่า ศรีธนญชัยจะขอลูกสาวของเพื่อนตนไปเป็นบุตรบุญธรรม แต่ศรีธนญชัยเห็นช่องโหว่ของภาษาที่มีความคลุมเครือจึงเลือกใช้อีกความหมายหนึ่งที่คนอื่นไม่คาดคิดว่าจะนำมาใช้ในสถานการณ์นี้ มีความหมายอีกนัยหนึ่งคือการ “ร่วมเพศสัมพันธ์” เพื่อให้ฝ่ายหญิงท้องและมีลูกให้แก่ตน ดังตัวอย่างที่ว่า

ศรีธนญชัยได้ข่าวว่าท่านขุนเพื่อนรักมีลูกสาวสวยมาก จึงอยากไปให้เห็นด้วยตา เมื่อไปถึงบ้าน ท่านขุนก็ต้อนรับอย่างดี แล้วเรียภรรยาและลูกสาวมาให้รู้จัก ศรีธนญชัยเห็นความงามแล้วนึกในใจว่าจะต้องเอามาเป็นเมียให้ได้ จึงกล่าวกับท่านขุนว่า “ท่านขุนมีลูกสาวนับว่าโชคดี แต่ผมซิไม่มีลูก เพราะเขาขอลูกสาวผมไปแล้ว ผมเหงาเป็นอันมากเพราะไม่มีลูก **กระผมใครจะขอลูกสาวของท่านขุนไปทำลูกจะได้ไหม**”

ท่านขุนปรึกษาหารือกับลูกสาวก่อน โดยบอกว่าศรีธนญชัยมีความเมตตา มั่งมีเงินทอง ถ้าลูกเต็มใจเป็นลูกเขา ทรัพย์สมบัติก็คงตกแก่ลูก ลูกสาวจึงตอบตกลง หลายเดือนต่อมา ท่านขุนก็ทราบข่าวลูกสาวของตนตั้งครรภ์ จึงโกรธและอับอายจึงไปฟ้องศาล ศรีธนญชัยให้การว่า **“ได้ขอลูกสาวท่านขุนไปทำลูกจริง และบัดนี้ก็ได้ออกสมใจแล้ว”** ท่านขุนโกรธศรีธนญชัยมากที่มาเล่นลั่นว่าขอไปทำลูก ที่แท้ขอไปเป็นเมียเพื่อที่จะให้ได้ลูกนั่นเอง

(ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์, 2547: 125-126)

ในเรื่อง **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** ในอนุภาคเหตุการณ์ M33 มาก่อนไก่อ แต่ศรีธนญชัยกลับตีความหมายตามตัวอักษรของแต่ละสำนวน ไม่ได้ยอมรับความหมายที่แท้จริงของสำนวนนั้น หรือเป็นความหมายที่บุคคลทั่วไปรับรู้ร่วมกัน ศรีธนญชัยจึงเดินทางมาเข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินในช่วงบ่าย แต่เอาไก่อแจ้ผูกเอาไว้ด้านหลัง แล้วตนเดินนำหน้ามาก่อนไก่อ ทั้ง ๆ ที่พระเจ้าแผ่นดินต้องการให้ศรีธนญชัยมาตั้งแต่เช้ามีด ตั้งแต่ไก่อยังไม่ขึ้น ดังตัวอย่างที่ว่า

องค์พระราชาไม่เห็นศรีธนญชัยเข้าเฝ้าหลายวัน หลังจากว่าราชการแล้วจึงให้มาเห็นหน้า จึงตรัสสั่งกับศรีธนญชัยว่า **“พຽ່ງนี้ขอใ้เจ้ามาหาข้า ให้มาก่อนไก่อละ มิฉะนั้นจะถูกลงโทษ”** ศรีธนญชัยรับคำสั่ง และกลับไปบ้านสั่งนางศรีธนญชัยให้ช่วยปลุกตนให้ไปเข้าเฝ้าให้ทันก่อนไก่อ แต่กว่าศรีธนญชัยจะรู้สึกตัวตื่นก็สายตะวันขึ้นเสียแล้ว ด้วยเกรงพระราชอาญา นึกหาอุบายที่รอดพ้นอันตรายที่จะต้องถูกลงโทษ จึงสั่งให้บ่าวไพร่ไปจับไก่อมาหนึ่งตัว หาเชือกผูกขาไก่อส่วนปลายอีกข้างผูกเอาไว้เดินไปเข้าเฝ้ายังท้องพระโรง เอ็งขัดคำสั่งข้า ข้าจะลงโทษเจ้า” ศรีธนญชัยกราบทูลว่า **“ขอเดชะพระอาญาไม่พินเกล้าพระองค์รับสั่งให้ข้าพระพุทธเจ้ามาก่อนไก่อ ข้าพระพุทธเจ้าก็เดินนำหน้าไก่อมาตลอดทาง”** ในหลวงทอดพระเนตรเห็นไก่อที่ศรีธนญชัยผูกเชือกให้เดินตามหลัง ศรีธนญชัยเข้ามา ก็ทรงหายกริ้ว...

(ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์, 2547: 125-126)

3.2.2 การดัดแปลงองค์ประกอบ

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอลักษณะการนำองค์ประกอบที่มีการดัดแปลงมาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยทั้ง 8 เรื่อง พบการนำองค์ประกอบที่มีการดัดแปลงมาใช้ ได้แก่

3.2.2.1 อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ พบในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื้อาวล์และศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่**

3.2.2.2 อนุภาคตัวละครสำคัญ พบในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื้อาวล์และศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่**

3.2.2.3 ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา พบในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื้อาวล์**

3.2.2.4 แนวคิดสำคัญ พบในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื้อาวล์ ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** เรียงเก่ง เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณังกับไม้ไผ่) และเรียงเก่ง เก็งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณังกับไม้ไผ่)

3.2.2.5 อารมณ์ขัน พบในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื้อาวล์**

3.2.2.1 อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ

จากการศึกษาพบอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่มีการดัดแปลงมาใช้ในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอาร์และศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ โดยผู้วิจัยจะแยกการนำเสนอการดัดแปลงในแต่ละเรื่อง ดังนี้

1) การดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอาร์

พบการการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญ 22 เหตุการณ์ โดยมีการดัดแปลงให้มีความร่วมสมัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เน้นการสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 สรุปการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่องตั้งหลักฐานคดีอาชญากรรม

อนุภาคเหตุการณ์	เหตุการณ์ดั้งเดิม	การเปลี่ยนแปลง
A สอสามภรรยารอดจากเหตุอาชญากรรม	นางเพราและนายมนต์ต่างตั้งศาลเพียงตาจากเหตุอาชญากรรม	นางเพราและนายมนต์ต่างตั้งศาลเพียงตาของลูกจากเหตุอาชญากรรม แต่พระอินทร์ส่งเทพตามาจุดธูป
E ศรีธัญชนิษัณธ์	ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย	ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย
G2 เหตุการณ์ศรีธัญชนิษัณธ์	เหตุการณ์ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย	เหตุการณ์ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย
I ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย	ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย	ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย
J1 เหตุการณ์หลวงนายศรี	เหตุการณ์หลวงนายศรีช่วยนางอภัย	เหตุการณ์หลวงนายศรีช่วยนางอภัย
J2 เหตุการณ์ศรีธัญชนิษัณธ์	ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย	ศรีธัญชนิษัณธ์ช่วยนางอภัย

J4 เหตุการณ์ศรีธนญชัยของหลวงนายศรี	เมื่อแคว้นศรีธนญชัยนำควายไปผูกไว้บนยอดตาลจนขาดใจตาย	เมื่อแคว้นศรีธนญชัยนำควายไปผูกไว้บนยอดตาลจนขาดใจตาย	เมื่อแคว้นศรีธนญชัยนำควายไปผูกไว้บนยอดตาลจนขาดใจตาย หลวงนายศรีตัดหลังศรีธนญชัยด้วยการปลอมมาเป็นควายมีปากทลอกศรีธนญชัยจนจับได้และสัญญาว่าจะไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอีก
K ศรีธนญชัยสามารถดาของหลวงนายศรี	ศรีธนญชัยสามารถดาของหลวงนายศรีด้วยยานาวิเศษของตน	ศรีธนญชัยสามารถดาของหลวงนายศรีด้วยยานาวิเศษของตน	ศรีธนญชัยสามารถดาของหลวงนายศรีด้วยกลืนปากของหลวงนายศรีแก่ผีเดด้วยการใช้หมามุ่ยชั้ตเข้าปากของศรีธนญชัย ทำให้เป็นทั้งรังเกียจของทุกคน
M1 เหตุการณ์สร้างเรือนทอง	ศรีธนญชัยสร้างเรือนทองจากไม้ทองเหลือง กษัตริย์ตรัสสั่งให้นางกำนัลไปถอยหนังกบเรือนของศรีธนญชัย	ศรีธนญชัยสร้างเรือนทองจากไม้ทองเหลือง กษัตริย์ตรัสสั่งให้นางกำนัลไปถอยหนังกบเรือนของศรีธนญชัย	ศรีธนญชัยสร้างเรือนทองจากไม้ทองเหลือง กษัตริย์แก่ผีเดด้วยการรับสั่งให้ชาวบ้านไปขูดทองออกจากบ้านของศรีธนญชัย ศรีธนญชัยขอพระราชทานอภัยโทษเมื่อออกจากตมไฉ้อวดกินจริง
M3 เหตุการณ์ซื้อที่ดินพระราชทาน	ศรีธนญชัยออกอุบายขูดขอ “ที่เท่าแมวดีนตาย” จากพระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้าแผ่นดินเห็นว่าเป็นที่ดินไม่มากนักขนาดเล็กเท่าแมวดีนตาย จึงตกปากรับคำยกที่ดินให้ แต่ศรีธนญชัยใช้เล่ห์ทำให้เขาได้รับที่ดินมหาศาล ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน กษัตริย์จึงพระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ให้แก่ชาวบ้านที่ได้รับควมเดือดร้อน	ศรีธนญชัยออกอุบายขูดขอ “ที่เท่าแมวดีนตาย” จากพระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้าแผ่นดินเห็นว่าเป็นที่ดินไม่มากนักขนาดเล็กเท่าแมวดีนตาย จึงตกปากรับคำยกที่ดินให้ แต่ศรีธนญชัยใช้เล่ห์ทำให้เขาได้รับที่ดินมหาศาล ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน กษัตริย์จึงพระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ให้แก่ชาวบ้านที่ได้รับควมเดือดร้อน	ที่ดินที่ศรีธนญชัยได้รับพระราชทานไปจากการคิดโกง มีผีสาครหนึ่งสิงอยู่ ศรีธนญชัยโดนผีหลอกจนจับได้ จึงขูดถวายที่ดินคืนทั้งหมด
M6 เหตุการณ์ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงาน	ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงานด้วย “เงินร้อยหาบของพันช่าง”	ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงานด้วย “เงินร้อยหาบของพันช่าง”	บิดาของศรีนวลรู้เท่าทันแผนการของศรีธนญชัย จึงแก่ผีเดด้วยการยกลูกสาวบุญธรรมที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ให้เป็นเมียแต่งแทนศรีนวล

M12 เหตุการณ์หายปัญหาทางธรรม	ศรีธัญชัยหายปัญหาทางธรรมด้วย การขู่ไว้ โดยมีการแปลความหมายในทางพระพุทธศาสนา	ศรีธัญชัยหายปัญหาทางธรรมด้วย การขู่ไว้ โดยมีการแปลความหมายในทางพระพุทธศาสนา	ศรีธัญชัยหายปัญหาทางธรรมด้วยการขู่ไว้ โดยมีการแปลความหมายในเชิงสัญลักษณ์เรื่องการบอกรักและผู้พิทักษ์ความดีของกรุงศรีอยุธยา
M16 เหตุการณ์หากไม่ถึงที่ตาย ทำอย่างไรก็ไม่ตาย	ศรีธัญชัยขอพระราชทานเครื่องราชกกุธภัณฑ์เมื่อตนถูกขังอยู่ในกรงเหล็กกลางน้ำ เขาออกอุบายให้พ่อค้าจีนช่วยเหลือนตนออกไปได้ ด้วยความโลภของพ่อค้าจีน ทำให้เขาจมน้ำเสียชีวิตอยู่ในกรงแทนศรีธัญชัย	ศรีธัญชัยขอพระราชทานเครื่องราชกกุธภัณฑ์เมื่อตนถูกขังอยู่ในกรงเหล็กกลางน้ำ เขาออกอุบายให้พ่อค้าจีนช่วยเหลือนตนออกไปได้ ด้วยความโลภของพ่อค้าจีน ทำให้เขาจมน้ำเสียชีวิตอยู่ในกรงแทนศรีธัญชัย	ขบวนการกระเเรนแจอร์ช่วยเหลือนพ่อค้าจีนไว้ได้ทันเวลา และสั่งสอนศรีธัญชัยด้วยการใช้กำลังและอาวุธจนได้รับบาดเจ็บ ศรีธัญชัยสัญญาว่าตนจะไม่ทำทนายอำนาจของกษัตริย์อีก
M19 เหตุการณ์สร้างวัด	ศรีธัญชัยขอมะม่วงสมภารสักผลสองผล เพื่อนำไปทำอาหาร สมภารยอมยกให้ ศรีธัญชัยจอมใจให้ป่าวไพรขึ้นไปเก็บมะม่วงคนละผลสองผลจนหมดต้น	ศรีธัญชัยขอมะม่วงสมภารสักผลสองผล เพื่อนำไปทำอาหาร สมภารยอมยกให้ ศรีธัญชัยจอมใจให้ป่าวไพรขึ้นไปเก็บมะม่วงคนละผลสองผลจนหมดต้น	ผู้มตมาช่วยกันปกป้องรังของตนและรุกัดศรีธัญชัยและบ่าวจนได้รับบาดเจ็บ
M20 เหตุการณ์พนันมวยปล้ำ	ศรีธัญชัยใช้อุบายให้หญิงสาวเลี้ยงดูเด็กทารกยักษ์ ทำให้ชนะพนัน	ศรีธัญชัยใช้อุบายให้หญิงสาวเลี้ยงดูเด็กทารกยักษ์ ทำให้ชนะพนัน	หญิงสาวที่สร้างเป็นพี่เลี้ยงเด็กทารกยักษ์หนีตามแจกที่มาทำพนันจนมวย
M24 เหตุการณ์แ่งสร้างเจดีย์	ศรีธัญชัยใช้อุบายสร้างเจดีย์ด้วยการใช้ผ้าดิบสีขาวจึงไว้บนไม้ ไม่มี สร้างทำเป็นเจดีย์ กองทัพพม่าเห็นดังนั้น เกรงว่าฝ่ายตนจะเป็นผู้พ่ายแพ้จึงรีบยกทัพกลับไป	ศรีธัญชัยใช้อุบายสร้างเจดีย์ด้วยการใช้ผ้าดิบสีขาวจึงไว้บนไม้ ไม่มี สร้างทำเป็นเจดีย์ ทำให้ผ้าขาวกลายเป็นรู กองทัพพม่าสงสัยจึงต้องการที่จะเข้าไปดูใกล้ ๆ ศรีธัญชัยเกรงว่าความลับจะแตกจึงอ่อนวอนให้กษัตริย์และเทวดาช่วยพระอินทร์จึงส่งเทวดาแปลงกายมาเป็นตำรวจเพื่อตรวจพาสปอร์ตชาวพม่าในกองทัพ พาสปอร์ตของกองทัพพม่าหมดอายุจึงพากันรีบยกทัพหนีไป	เด็กชายคนหนึ่งที่ยิงนกแต่พลาดตกไปโดนผ้าดิบที่ซึ่งไว้บนไม้ที่สร้างทำทำเป็นเจดีย์ ทำให้ผ้าขาวกลายเป็นรู กองทัพพม่าสงสัยจึงต้องการที่จะเข้าไปดูใกล้ ๆ ศรีธัญชัยเกรงว่าความลับจะแตกจึงอ่อนวอนให้กษัตริย์และเทวดาช่วยพระอินทร์จึงส่งเทวดาแปลงกายมาเป็นตำรวจเพื่อตรวจพาสปอร์ตชาวพม่าในกองทัพ พาสปอร์ตของกองทัพพม่าหมดอายุจึงพากันรีบยกทัพหนีไป

M37 เหตุการณ์ฆ่าสูงสี่ศอกหลังกระดาน	<p>ศรีธรมณูช่วยสร้างฆ่าสูงสี่ศอกหลังกระดานจากไม่มาทำให้ แต่ฝ่ายผู้จ้างไม่ยอมรับและไปฟ้องศาล ศรีธรมณูช่วยชนะ ความและได้รับเงินค่าปรับ</p>	<p>มนุษย์ต่างดาวต้องการฆ่าสูงสี่ศอกหลังกระดาน ศรีธรมณูช่วยสร้างฆ่าสูงสี่ศอกหลังกระดานจากไม่มาให้ แต่มนุษย์ต่างดาวไม่ยอมรับและหันไปทำการค้ากับ เศรษฐีชายวัยว้าวแทน ก่อนจะซื้อยานบินของตนหนีไป จากโลกมนุษย์</p>
M54 เหตุการณ์ชนไก่	<p>ศรีธรมณูช่วยนำนกแร้งมาลงแข่งชนไก่ โดยนำเตื่อยไกมาเย็บ ติดกับหัวนกและถอนขน เมื่อถึงเวลาแข่ง นกแร้งจับไก่ ของฝ่ายมลายูกินจนสิ้นก่อนจะบินหนีไป ทำให้ศรีธรมณูช่วย เป็นผู้ชนะ</p>	<p>แขกมลายูรู้ว่าศรีธรมณูช่วยต้องโกงตน จึงนำไก่ติดใช้หวัด มรณะมาแข่ง ทำให้ศรีธรมณูช่วยติดใช้หวัดนกจากไก่ของ ชาวมาลายูจนถูกพิพากษาการ</p>
N ศรีธรมณูช่วยออกบวช สร้างความเดือดร้อนให้ สมภารและศิษย์วัด	<p>ศรีธรมณูช่วยออกบวชเนื่องจากรู้สึกกลัวผีในสิ่งที่ตนเคย กระทำ</p>	<p>กษัตริย์มีพระราชประสงค์ให้ศรีธรมณูช่วยบวช นางแท้จริง แสร้งป่วยและขอให้ศรีธรมณูช่วยบวชให้ก่อนที่ตนจะตาย ศรีธรมณูช่วยออกบวชรับปากจะบวชแล้วทำกถාවบวชขึ้นมาให้ สมศรีจึงนำยามะม่วงไปทาบปากของศรีธรมณูช่วย ทำให้ปากบวมเพราะพิษยามะม่วง ศรีธรมณูช่วยยอมเชื้อ ว่าเป็นเพราะตนไม่รักษาคุณค่าจึงยอมบวช</p>
N1 เหตุการณ์ได้ศิระสมภาร	<p>สมภารสั่งให้พระศรีธรมณูช่วยปลุกตมเมื่อดาวกลับพฤกษ์ ขึ้น ศรีธรมณูช่วยนำตะเกียงไปแขวนไว้บนต้นไม้แล้วปลุก สมภาร สมภารหลงเชื่อว่าดาวขึ้นแล้วจึงสั่งศรีธรมณูช่วยให้ เผ่ากุกี หากใครเข้ามาให้ตีได้เลย แล้วเดินทางไปยังบ้าน งาน ชาวบ้านคิดว่าเป็นโจรขโมยจึงไล่ตี สมภารจึงหนีขึ้น กุกี ศรีธรมณูช่วยได้ตีศิระสมภารตามคำสั่ง</p>	<p>สมภารร้องหนีชาวบ้านไปได้ดีไม่ ตะเกียงไฟหล่นลงมา โตนศรีระชะ ทำให้สมภารจับได้ว่าศรีธรมณูช่วยหลอกตม เมื่อขึ้นกุกี ศรีธรมณูช่วยได้ตีศิระสมภารตามคำสั่ง สมภารจึงลงโทษให้ศรีธรมณูช่วยนั่งจรวดตกลงดาวกลับพฤกษ์ ขึ้นเพื่อรอปลุกสมภาร</p>

N2 เหตุการณ์มุ่งหลังคาวัด	พระศรีธรรมโศภิตไปนอนหลับ ไม่ช่วยภิกษุรูปอื่นมุ่งหลังคาวัด เมื่อตื่นขึ้นมาก็ขึ้นไปเปิดตอกกลับด้านทั้งหมด และอ้างว่าตนคือผู้ที่ทำงานคนเดียว สามารถเห็นดังนั้นจึงว่ากล่าวติเตียนภิกษุรูปอื่นที่พูดจาใส่ความพระศรีธรรมโศภิต	พระศรีธรรมโศภิตอ้างว่าตนคือผู้ที่ทำงานคนเดียว แต่เนื่องจากภิกษุรูปอื่นติดคากล่องจงจรบิตไว้ ทำให้สามารถจับได้ว่าพระศรีธรรมโศภิตก จึงลงโทษให้เขาไปล้างหลังคาวัดแต่เพียงผู้เดียว
Q ศรีธรรมโศภิตเสียชีวิต	ศรีธรรมโศภิตเสียชีวิตเพราะระดมใจตายเนื่องจากจากความพ่ายแพ้	ศรีธรรมโศภิตเสียชีวิตเพราะถูกไฟคลอก เนื่องจากไฟไหม้กระท่อม

องกรณ์มหาวิทยาลัย
ONGKORN UNIVERSITY

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างอนุภาคเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นการตัดแปลงในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัย** โดยพื่อวาร์ล 5 อนุภาคเหตุการณ์ ได้แก่

- 1) อนุภาคเหตุการณ์ E ศรีธนญชัยขำน่อง
- 2) อนุภาคเหตุการณ์ M1 สร้างเรือนทอง
- 3) อนุภาคเหตุการณ์ M6 ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงาน
- 4) อนุภาคเหตุการณ์ M16 หากไม่ถึงที่ตาย ทำอย่างไรก็ไม่ตาย
- 5) อนุภาคเหตุการณ์ N2 เหตุการณ์มุ่งหลังควัด

โดยนำเสนอในรูปแบบตารางเปรียบเทียบกับอนุภาคในเรื่องศรีธนญชัยฉบับจอมปราชญ์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ E ศรีธนญชัยขำน่องในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์ และตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาร์ล

ศรีธนญชัยจอมปราชญ์	ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาร์ล
<p>สองผิวเมียวันนั้นจะผันผาย สักลูกชายธนญชัยดูให้สิ้น อย่านำให้น้องหมองหน้าเป็นราคิน ขัดขมิ้นอาบน้ำให้ดี ให้หมดจดนอกในให้สะอาด ดูเก็บกวาดเสียให้สิ้นในถิ่นที่ไม่ทำดั่งอย่างว่าจะมาตีอย่าหลบลี้น้องท่องเที่ยวไป ครั้นสอนสิ้นเสร็จสั่งตั้งถวิล ไปหากินแบกหามตามนิสัย ฝ่ายเจ้าแสนกลธนญชัย ให้ซัดใจน้องยาเคยฆ่ากัน เมื่อแม่ไปสั่งไว้สมใจคิด กูจะคิดเช่นฆ่าให้อาสนุ เออไว้ไม่มีสุขเลี้ยงทุกวัน คิดฆ่ามันเสียจะได้ไม่รำคาญ เจ้าคิดพลางฉวยมีดมากริดน้อง เข้าผ่าท้องอนุชาน่าสงสาร ควักกระเพาะตับไตไส้กุมาร ให้สิ้นการราศีที่ในกาย แล้วอาบหน้าน้องยาทาขมิ้น ให้สุดสิ้นเรือนโรคโสโครกหาย แล้ววางเบาะผ้าห่มเข้าคลุมกาย เห็นสมหมายมิตชิดสนิท</p> <p>(ศรีธนญชัยจอมปราชญ์, 2502: 8-9)</p>	<p>น้องศรีธนญชัย : ไม่เอาแล้ว พี่เล่นซีโกง โทหก ว่าแม่กลับมา ไม่เล่นแล้ว งอน</p> <p>ศรีธนญชัย : อ๊ะ ๆ ๆ พี่ขอโทษ ไปอาบน้ำดีกว่า เดียวพี่อาบให้ ดูซิ มอมแมม โดนแม่ดูไม่รู้ด้วย!</p> <p>เอ้า! ซัด ๆ ถู ๆ เอ๊ะ! แม่บอกว่าให้ล้างตับไตไส้พุง...อืม...มันต้องแบบนี้ หยิบ ๆ จ้อง ๆ แล้วยกจก ๆ</p> <p>น้องศรีธนญชัย : เอ๊ย!! ทำอะไร เจ็บนะ โอ๊ย ๆ</p> <p>พื่อวาร์ล : แล้วยศรีธนญชัยก็สาวไส้น้องออกมาล้าง แล้วยกยึดเก็บเข้าไปที่เดิม</p> <p>(ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาร์ล, 2549: 35-36)</p>

จากตารางที่ 8 แสดงการตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัย** โดยพื่อวาร์ล กล่าวคือ ในศรีธนญชัยสำนวนดั้งเดิม ศรีธนญชัยขำน่องด้วยการเอามีดคว้านท้องน้อง

และควักไส้พุงออกมาล้างน้ำ มีการตัดแปลงไปเป็น “การจกทอง” โดยใช้มือแทน เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นความรุนแรง ไม่เป็นที่ยอมรับกันในสังคมไทย และขัดต่อจุดประสงค์หลักที่เน้นเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และความรู้เชิงวิชาการให้แก่ผู้อ่าน จึงมีการตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์นี้เพื่อลดภาพความรุนแรง และสร้างอารมณ์ขันจากความเป็นไปไม่ได้ของการตาย โดยใช้มือจกทอง

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ M1 สร้างเรือนทองในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์

ศรีธนญชัยจอมปราชญ์	ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์
<p>...ถึงบ้านถิ่นที่ศรีธนญชัย จอมกษัตริย์ทัศนา เคหาห้อง ไหนเรือนทองมันมีอยู่ที่ไหน ธนญชัย ทูลพระภูวนัย นั้นหลังใหม่พึ่งทำทองสำออง ทอดพระเนตรแค้นพระทัยให้ออดสู มันลวงกูมาให้ดู เรือนทองกลาง จะเอาโทษมันก็เห็นเป็นกึ่งกลาง ด้วยสมอ้างชื่อทองต้องของมัน มิได้ตรัสชัด พระทัยรีบให้กลับ ถึงประทับเข้าในไอศวรรย์ จึงรีบสั่งพวกชาวเหล่ากำนัล รีบผายผันไปที่ ศรีธนญชัย เรือนทองกลางปลุกไว้แกล้งใส่สี เองไปซัรดเสียให้เรี่ยไหล ทำให้สมน้ำหน้าสาแก่ใจ ที่มันได้แกล้งบอกทำหลอกลวง (ศรีธนญชัยจอมปราชญ์ , 2502: 38)</p>	<p>พระเจ้าเจษฎา : ไหน...ข้าเห็นบ้านเจ้าเป็นไม้ ธรรมดาไม่เห็นเป็นทองอย่างที่ไอ้อวด เลย ศรีธนญชัย : หามิได้... แท้จริง บ้านนี้ทำมาจาก ไม้ทองกลาง หาใช้ทองคำที่พระองค์ เข้าใจ ดูลิพะยะคะ สีทองเหลืองอร่าม ช่างงามเสียจริง พระเจ้าเจษฎา : เจ้านี่วอนหลังลายมส์บำบัดสำนวน ล้อเล่นกับข้า ต้องเอาคืน! พีอวาล์ : กษัตริย์ทรงเสีรู้ศรีธนญชัยจึงให้ พญาสามบอมป่าวประกาศว่าหาก ผู้ใดสามารถขุดทองจากตัวบ้าน ศรีธนญชัยได้ จะตบรางวัลให้อย่างงาม พระเจ้าเจษฎา : เริ่มปฏิบัติการ“ขุดทองตัด นิสัตามข้าสั่ง ชาวบ้าน : เจ้าข้าเอ๊ย ฟังทางนี้ พีอวาล์ : ไม่นาน ข้าปฏิบัติขุดทองตัดนิสั ก็แพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็วยิ่งกว่า ข่าวอื่นใด ผู้คนมากมายต่างแห่กันมา ขุดทองที่บ้านศรีธนญชัย บ้างก็ตั้งหลัก ปักฐานหน้าบ้านกันไปเลย (ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์, 2549: 124-126)</p>

จากตารางที่ 9 แสดงการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง **ตัดหลังศรีธัญชัย โดยพื่อวาล์** กล่าวคือ ในนิทานเรื่องศรีธัญชัยสำนวนดั้งเดิม พระเจ้าเจษฎาสั่งให้นางสนมกำนัลไป ถวายหนักรดร้อนทองของศรีธัญชัย แต่เมื่อมีการนำอนุภาคเหตุการณ์นี้มาใช้ จึงมีการดัดแปลงให้ **พระเจ้าเจษฎาสั่งให้ชาวบ้านไปช่วยกันขูดทองออกจากเรือนของศรีธัญชัย ทำให้ศรีธัญชัย ได้รับความเดือดร้อน เพราะเกรงว่าเสาเรือนของตนจะกร่อนไป จึงมาอ้อนวอนขอให้พระเจ้า เจษฎาพระราชทานอภัยโทษให้แก่ตน**

ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ M6 ศรีธัญชัยขอศรีนวลแต่งงานในเรื่อง ศรีธัญชัยจอมปราชญ์และตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์

ศรีธัญชัยจอมปราชญ์	ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์
<p>...ธัญชัยชี้หน้าว่าตาคาก อย่าพูดไปให้มากเป็น ขวากหนาม อันชั้นหมากจะเอาเรากาม ประสงค์ จำนงใจ ทองก็ให้พันชั่งดังสัญญา ยังจะเอาอะไร ที่ไหนเล่า ของ ๆ เราทุกสิ่งจริงเหมือนว่า พยานเราก็ได้ไปเจรจา พิพากษาท่านก็รู้เป็นผู้ไป หลวงพินิจรณาฟังว่าชาน ในเชิงกรานความ กระบวนสำนวนไกล แต่ความแกเสียกลธัญชัย เพราะรู้ไม่เท่าทันในปัญญา จึงปรับมาให้ตาแก่ แพ้ธัญชัย ให้ส่งลูกสาวไปให้แก่โจทย์ ตามประโยชน์ที่ว่าสัญญาไว้ ฝ่ายตาจันให้ระเหยย เสียน้ำใจ ก็กลับไปเคหาน้ำตาพวย จัดลูกสาวส่ง ตามความกระแสร้ ความต้องแพ้ถูกรับที่ปรับ ใหม่ เหลืออาลัยในบุตรสุดเสียดาย ต้องเสีย หายไปเปล่าไม่เข้าการ</p> <p>(ศรีธัญชัยจอมปราชญ์, 2502: 66-67)</p>	<p>บิดาของศรีนวล : นี่มันอะไรกัน! ข้าไม่ได้ หมายถึงใบทองพันชั่งอย่างนี้</p> <p>ศรีธัญชัย : ก็ท่านพูดจាក้าวม ฉันทก็เลย ตีความอย่างนี้ ทองพันชั่งพร้อมเงิน ร้อยบาทตามที่ท่านต้องการ ไม่ผิดเพี้ยน</p> <p>บิดาของศรีนวล : ก็ได้! เมื่อเจ้าแปลความหมาย สิ้นสอดของข้าที่ไม่ใช่เงินทอง ข้าก็ จะแปลเจ้าสาวในแบบของข้า ให้สม กับที่เจ้ากะล่อน! เจ้าสาว! ออกมาได้</p> <p>น้องสาวของศรีนวล : สวัสดิ์จ๊ะ พี่ศรี</p> <p>ศรีธัญชัย : เฮ้ย! ไม่ใช่ศรีนวลหรือ ท่านพ่อดา ทำไมทำแบบนี้</p> <p>บิดาของศรีนวล : เอาน่า ศรี ๆ เหมือนกัน</p> <p>นี่ก็เพิ่งรับเป็นลูกบุญธรรมเมื่อวาน นี้เอง ก็ทอง ๆ เหมือนกัน สิ้นสอด เจ้าเพี้ยนไปนิด เจ้าสาวเลยเพี้ยน ไปหน่อย หยวน ๆ นำ ขอแล้วไม่ รับคืนนะ</p> <p>ศรีธัญชัย : ฮือ ๆ ๆ รับก็รับ ไม่น่าเลย!</p> <p>(ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์, 2549: 168-170)</p>

จากตารางที่ 10 แสดงการตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาล์** กล่าวคือ มีการตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ให้บิดาของศรีธนญชัยเท่าทันแผนการของศรีธนญชัย เมื่อศรีธนญชัยนำเอาเงินมาเจาะรูร้อยเชือกเป็นพวงยาวพันไปตามคานไม้ และนำต้นทองพันข้างวางลงในขันใบใหญ่เป็นสินสอด “เงินร้อยหาบ ทองพันข้าง” ตามที่บิดาและมารดาของศรีธนญชัยเรียกร้อง แต่บิดาของศรีธนญชัยเห็นว่าศรีธนญชัยจะต้องมีเล่ห์เหลี่ยม จึงเตรียมแผนการแก้เผ็ดศรีธนญชัย ด้วยการยกลูกสาวบุญธรรมที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ให้เป็นเมียแต่งศรีธนญชัยแทนศรีธนญชัย เจ็บใจที่โดนแก้เผ็ดแต่จำต้องยอมรับลูกสาวบุญธรรมมาเป็นภรรยาเพราะจนในคำพูดของตน

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ M16 หากไม่ถึงที่ตาย ทำอย่างไรก็ไม่ตาย ในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาล์

ศรีธนญชัยจอมปราชญ์	ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาล์
<p>● ฝ่ายพวกเพ็ชฌฆาตอันอาจหาญ ครั้นแจ้งฉานสุริยฉายในเวหา ก็ชวนกันพร้อมตัวทุกคน ลงสายชลถอดนาวาออกคลาไคล มาดูกรงธนญชัยที่ใส่ขัง น้ำลงฝั่งเห็นกรงให้สงสัยไม่เห็นเจ้าแสนกลธนญชัย เห็นจีนใหม่แทนที่ชีวาวย ก็เก็บเครื่องกุฎภัณฑ์พร้อมกันหมดลงเรือบดพากันรีบผันผาย มาเฝ้าเจ้านิคมลงก้มกาย น้อมถวายหัตถ์แจ้งแห่งคดี ธนญชัยใส่กรงเอาลงน้ำ ไม่ถึงกรรมไปพันหลบตนหนี เห็นแต่เจ้าก้อยู่ในกรงปลงชีวี รับแทนที่ธนญชัยบรรลัษลาญ (ศรีธนญชัยจอมปราชญ์, 2502: 112)</p>	<p>พื่อวาล์ : ทางด้านศรีธนญชัย เมื่อใช้เล่ห์หลอกคนอื่นสำเร็จ ก็รีบกลับวังทันที ศรีธนญชัย : เห็นหรือยังพระองค์ หม่อมฉันยังไม่ตาย พระเจ้าเจษฎา : ฮ่า ๆ ๆ จริงของเจ้า ต้องตบรางวัล ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์ : ซ้าก่อนพวกท่าน ศรีธนญชัย : หา! ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์ มาได้ไงเนี่ย โก๊ะเรนเจอร์เขียว : ใช่! เรามาเพื่อปราบคนใจคอเล็ดเย็นอย่างเจ้า โก๊ะเรนเจอร์น้ำเงิน : ตามสโลแกนพิทักษ์เด็กดีปราบปรามคนโกง โก๊ะเรนเจอร์เหลือง : เจ้าเกือบทำให้คนตายเพื่อเอาตัวรอด ต้องโดนลงโทษ โก๊ะเรนเจอร์แดง : เจ้าต้องได้รับบทเรียน พวกเราอาวุธพร้อม โก๊ะเรนเจอร์น้ำเงิน : จอบทลายภูผา! โก๊ะเรนเจอร์เขียว : เสียมแซะปฐพี! โก๊ะเรนเจอร์ดำ : คราดกระซางพงพี! โก๊ะเรนเจอร์แดง : ค้อนถล่มฟ้า!</p>

	<p>โก๊ะเรนเจอร์เหลือง : สากสะท้านภาพ!</p> <p>ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์ : ขบวนการเรนเจอร์จอมพลัง</p> <p>ศรีธัญชัย : อะจ๊าก ตายแน่!</p> <p>ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์ : โก๊ะเพาเวอร์บอมม์</p> <p>ศรีธัญชัย : จ๊าก ชักแจ๊ก ๆ ตัวหงิก ตัวงอ</p> <p>พระเจ้าเจษฎา : ขอบใจพวกเจ้ามาก ขบวนการ โก๊ะเรนเจอร์</p> <p>โก๊ะเรนเจอร์แดง : ไม่เป็นไรพะยะค่ะ</p> <p>โก๊ะเรนเจอร์เหลือง : ใช่ มันเป็นหน้าที่ของพวกเรา</p> <p>ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์ : ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์ พิทักษ์เด็กดี</p> <p>โก๊ะเรนเจอร์แดง : พวกเราทูลลาพะยะค่ะ</p> <p>พระเจ้าเจษฎา : ดินะที่โก๊ะเรนเจอร์มาช่วยพ่อค้า จิ้นนั่นทัน ไม่งั้นต้องมีคนตายแน่ๆ</p> <p>ศรีธัญชัย : วันหลังหม่อมฉันจะไม่ทำทนาย พระองค์อีกแล้ว โอ้ย!</p> <p>(ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพีอาร์ล, 2549: 197-201)</p>
--	---

จากตารางที่ 11 แสดงการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง **ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพีอาร์ล** กล่าวคือ หลังจากที่ศรีธัญชัยขอพระราชทานเครื่องราชกกุธภัณฑ์เมื่อตนถูกขังอยู่ในกรงเหล็กกลางน้ำ เมื่อเขาออกอุบายให้พ่อค้าจิ้นช่วยเหลือตนออกไปได้ ด้วยความโลภของพ่อค้าจิ้นต้องเข้าไปอยู่ในกรงแทนศรีธัญชัยตามเนื้อเรื่องศรีธัญชัยสำนวนจอมปราชญ์ พ่อค้าจิ้นผู้โชคร้ายต้องจมน้ำตายเพราะความโลภของตน แต่ผู้เขียนดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์และสร้างเรื่องราวให้ “ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์” เด็กชาย 5 ที่มีพลังพิเศษเหนือเด็กทั่วไป เปรียบเสมือนผู้ผดุงความยุติธรรม เข้ามาช่วยเหลือพ่อค้าจิ้นให้รอดพ้นจากการจมน้ำ ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์กลับไปส่งสอนศรีธัญชัยด้วยการใช้กำลังและอาวุธทำร้ายศรีธัญชัยจนเขาได้รับบาดเจ็บ ศรีธัญชัยจึงสัญญาว่าตนจะไม่ทำทนายอำนาจของพระราชารีก เห็นได้ว่า ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์มีลักษณะคล้ายกับขบวนการ Super Ranger ของญี่ปุ่นที่ทำหน้าที่ปราบสัตว์ประหลาดที่เข้ามารุกรานบ้านเมือง นอกจากเด็กจะคุ้นเคยกับตัวละครเหล่านี้ อาจเปรียบเทียบให้เห็นได้ว่าพฤติกรรมของศรีธัญชัยนั้นเปรียบได้กับภัยร้ายต่อสังคม ผู้ใดที่ประพฤติดุปฏิบัติตนเฉกเช่นศรีธัญชัยก็จะถูกต่อต้านจากสังคมและสมควรถูกลงโทษ

ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ N2 เหตุการณ์มุงหลังคาวัด ในเรื่องศรีธัญชัยจอมปราชญ์และตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่ออวล์

ศรีธัญชัยจอมปราชญ์	ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่ออวล์
<p>● สมภารว่าถ้าเช่นนั้นมาผันผาย ดูเครื่องหมายให้แนใครแปรผัน แล้วต่างลง อารามมาตามกัน ไม่เข้าพลันมาถึงซึ่งศาลา สมภารตรวจดูตอกที่บอกไว้ เหมือนพระชัย แม่ย่าดั่งคำว่า ตอกปิดซ้ายสัจจั้งทั้งหลังคา จึงร้องว่าจริงนะของพระชัย ท่านเหล่านี้ชี้คราน แล้วพาลเขา ใส่โทษเอาตามจิตบิดไกล ภิกษุไม่รู้ ท่าจะว่าไง ด้วยจนใจเห็นตอกเขาบอกตรง พระชัยกลับไม่มีความดีชอบ ทำประกอบสมกิจ ไม่ผิดสงฆ์ โดยสัจจาสารพันดุนันคง ควรเป็นองค์ ภิกษุสุโสตา (ศรีธัญชัยจอมปราชญ์, 2502: 299-300)</p>	<p>พระศรีธัญชัย : อะไรกันนะ ทำไมทุกคนต้อง ใส่ร้ายข้าหละ เห็นเราเป็นพระใหม่ แล้วไม่ชอบหน้าเรอะ สมภาร : จริงรีศรีธัญชัย พระรูปอื่น : เฮย! อย่าดีกว่า เรามีหลักฐาน สำคัญ เมื่อก็เราติดตั้งกล่องวงจรถัดไว้ เรามาด้วยกัน สมภาร : ที จะว่าไงหละทีเนี้ย นี่ถ้าไม่มีหลักฐาน ผู้ร้ายคงจะไม่ยอมเปิดปากนะ พระศรีธัญชัย : เปล่านะ สมภาร : แถมยังจะมาเถียงอีก เกเรพอหรือ ยังโทษฐานที่แกล้งคนอื่นขึ้นไป ล้าง ขึ้นกบนหลังคาให้หมด (ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่ออวล์, 2549: 322-323)</p>

จากตารางที่ 12 แสดงการตัดแปงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง **ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่ออวล์** กล่าวคือ ศรีธัญชัยละเลยหน้าที่ ไม่ช่วยมุงหลังคาวัดแต่เขากลับนอนหลับ ภิกษุรูปอื่น ๆ จึงช่วยกันมุงหลังคาจนเสร็จ เมื่อศรีธัญชัยตื่นขึ้นก็ทำตามแผนตน คือขึ้นไปปิดตอกกลับด้านทั้งหมด และอ้างว่าตนคือผู้ที่ทำงานคนเดียว แต่เนื่องจากพระภิกษุรูปอื่นติดกล่องวงจรถัดไว้ทำให้รู้ว่า **ศรีธัญชัยโกหก** เจ้าอาวาสจึงลงโทษศรีธัญชัยให้ไปล้างหลังคาวัดแต่เพียงผู้เดียว การตัดแปงอนุภาคเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีอย่างชัดเจน เพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ศรีธัญชัยผู้ไม่เคยเสียรู้ให้แก่ผู้ใดกลายเป็นผู้พ่ายแพ้ ต้องจำยอมต่อหลักฐานและยอมรับโทษของตน

จากการศึกษาการนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่มีการตัดแปงมาใช้ในการสร้างเรื่องในเรื่อง **ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่ออวล์** พบว่า การตัดแปงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญเหล่านั้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้อ่าน เหตุการณ์ความรุนแรงจึงถูกตัดหรือลดทอนไปด้วยการสร้างอารมณ์ขันผ่านบทสนทนาหรือพฤติกรรมของตัวละคร ตัวละครศรีธัญชัยจึงมักจะถูกตัวละครอื่น ๆ แก้วเผ็ดหรือตัดหลังกลับมาเสมอ และได้รับผลจากการกระทำของเขา ดังพุทธศาสน

สุภาชิตที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เช่น ศรีธรรณชัยถูกหลวงนายศรีปดอมเป็นผีควายมาหลอกจนทำให้ ศรีธรรณชัยจับไข้เพราะความกลัว ศรีธรรณชัยถูกยายชายขนมล่ามโซ่และอดข้าวเพราะเขานำขนมของ ยายไปทิ้งน้ำเสียหมดสิ้น เป็นต้น

2) การดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่องศรีธรรณชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่

เรื่องศรีธรรณชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ มีนาอนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกดัดแปลงมาใช้เพียง อนุภาคเดียว ได้แก่ อนุภาคเหตุการณ์ 1 ศรีธรรณชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนม สร้างความเดือดร้อนให้ ยายชายขนม

ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ 1 ศรีธรรณชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนม สร้าง ความเดือดร้อนให้ยายชายขนม ในเรื่องศรีธรรณชัยจอมปราชญ์และเรื่องศรีธรรณชัยเจ้าปัญญาแบบ ใหม่

ศรีธรรณชัยจอมปราชญ์	ศรีธรรณชัยเจ้าปัญญาแบบใหม่
<p>... แล้วเจ้าศรีธรรณชัยนึกได้พลัน ยายแม่ค้าวันนั้น ที่ปันของ แบ่งกับน้องโหยกเหยกมันเสกสรร กุยังคิด พยาบาทไม่ขาดวัน จึงรำพันบอกแม่แม่เห็นดี แม่เอาลูกไปขายกับยายเฒ่า ที่เป็นเจ้าขนมเห็น สมศรี แกแบ่งของน้องกับข้าใจอารีย์ เห็นจะมี ความสุขกับลูกยา เหนรักับลูกชายหมายสมัคร ตามใจรักเป็นสุขเกิดลูกหนา แล้วพาลูกมาขาย คุณยายมา เป็นแม่ค้าเรือนใหญ่ที่ได้ปัน</p> <p>(ศรีธรรณชัยจอมปราชญ์, 2502: 18)</p>	<p>สมภาร : นับตั้งแต่เกิดมาก็ทำให้พ่อแม่ นันทาและเหราเลี้ยงดูไม่ไหว ต้องนำตัวไปไว้กับ “ยายแม่ค้าคน รู้จัก” ช่วยอุปการะเลี้ยงดู</p> <p>(ศรีธรรณชัยเจ้าปัญญาแบบใหม่, 2553: 20)</p>

จากตารางที่ 13 แสดงการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่องศรีธรรณชัยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่ กล่าวคือ หลังจากที่นางเหราให้กำเนิดศรีธรรณชัย นายนันทาและนางเหราดูแล บุตรชายของตนด้วยความรักและเอาใจใส่ แต่เนื่องจากความเจ้าเล่ห์ ฉลาดแกมโกงของศรีธรรณชัย ทำให้ พ่อแม่เลี้ยงดูเขาไม่ไหว จึงส่งตัวศรีธรรณชัยไปให้ยายชายขนมช่วยอุปการะดูแลแทน

จากการศึกษาการนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่มีการดัดแปลงมาใช้ข้างต้น ปรากฏในเรื่อง ดัดหลังศรีธรรณชัยโดยพี่อวาล์ จำนวน 22 เหตุการณ์ และเรื่องศรีธรรณชัยเจ้าปัญญาแบบใหม่ จำนวน 1 เหตุการณ์ อนุภาคเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเลือกนำมาดัดแปลงบางส่วนล้วนเป็นเหตุการณ์ที่เป็น ที่นิยมของผู้อ่าน เป็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นความเฉลียวฉลาดของตัวละครศรีธรรณชัยในการแก้ไข

ปัญหาเฉพาะหน้าไปได้อย่างคาดไม่ถึง และเป็นตอนที่เอื้ออำนวยให้ผู้เขียนสามารถสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และความรู้เชิงวิชาการตามวัตถุประสงค์ของการดัดแปลงและสร้างสรรค์ เช่นในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** ผู้เขียนเลือกนำเหตุการณ์ศรีธนญชัยขอที่ดินพระราชทานมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ เพื่อสอดแทรกเรื่องคุณธรรมเรื่องความโลภนำมาซึ่งหายนะ เพื่อสั่งสอนให้ผู้อ่านเห็นโทษของความโลภ เป็นต้น

3.2.2.2 อนุภาคตัวละครสำคัญ

จากการศึกษาพบว่าการนำอนุภาคตัวละครสำคัญมาใช้มีการดัดแปลง 2 ประการ ได้แก่ 1) การดัดแปลงรูปลักษณ์ และ 2) การดัดแปลงลักษณะนิสัย โดยผู้วิจัยจะแยกอธิบายเป็น 2 กลุ่มเรื่อง ได้แก่

- 1) การดัดแปลงอนุภาคตัวละครในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์**
- 2) การดัดแปลงอนุภาคตัวละครในศรีธนญชัยเรื่องอื่น ๆ ได้แก่เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา** รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่)

1) การดัดแปลงรูปลักษณ์

จากการศึกษาการดัดแปลงรูปลักษณ์ ผู้วิจัยขออธิบายแยกอธิบายเป็น 2 กลุ่มเรื่อง ได้แก่

- (1) การดัดแปลงรูปลักษณ์อนุภาคตัวละครในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์**
- (2) การดัดแปลงรูปลักษณ์อนุภาคตัวละครในศรีธนญชัยเรื่องอื่น ๆ ได้แก่เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา** รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) เนื่องจากมีการนำอนุภาคตัวละครชุดเดียวกันมาใช้

(1) การดัดแปลงรูปลักษณ์อนุภาคตัวละครในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** ผู้วิจัยพบว่า ในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการสร้างสรรค์ตัวละครให้มีลักษณะร่วมสมัย โดยสร้างสรรค์ในรูปแบบตัวการ์ตูนที่มีลักษณะไม่สมจริงทางกายวิภาค เช่น อนุภาคตัวละครศรีธนญชัยในวัยเด็กที่มีรูปร่างหน้าตาน่ารัก ดวงตาโต ผิวขาว สะอาดสะอ้าน หรืออนุภาคตัวละครประกอบพีโอและน้องส้มที่มีการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่อย่างร่วมสมัย คือ มีรูปลักษณ์เหมือนเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน เพื่อให้สร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่าน

ภาพที่ 4 การตัดแปงรูปลักษณะอนุภาคตัวละครในเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอ่าวล์

(2) การตัดแปงรูปลักษณะอนุภาคตัวละครในศรีธนญชัยเรื่องอื่น ๆ

รูปลักษณะของตัวละครศรีธนญชัยดั้งเดิมในศรีธนญชัยจอมปราชญ์ ผู้แต่งไม่ได้บรรยายรูปร่างหน้าตาของศรีธนญชัยไว้อย่างละเอียดเท่าใดนัก แต่จับใจความได้ว่าศรีธนญชัยเป็นบุรุษที่มีรูปร่างงาม ดังคำกลอนที่ว่า

นางเหราจึงว่าถ้าเช่นนั้น เร่งทำนายฝันของฉันที้ เมื่อคืนใกล้เวลารุ่งราตรี ตัวฉันทั้นั้น
ฝันว่าไปในเมฆา ไปเที่ยวเขาพระสุเมรุเที่ยวเล่นจบ แล้วได้พบดวงจันทร์อันเลขา
ฉันท้อนได้ศศิธรแล้วจรมมา ยังเคหาก็พอพินลูกตื่นพลัน จะดีร้ายเป็นไฉนก็ไม่รู้
ณเอนดูช่วยทนายทำนายฝัน สามณเรได้แจ้งแห่งสำคัญ จึงว่าฝันของโยมอุตมดี จะมี
บุตรสุดใจเป็นชายโฉม งามประโลมเลิศลักษณะเป็นศักดิ์ศรี แต่จะกลอกกลิ้งกล้า
ปัญญา มี จะเป็นที่ตลกท้าวเจ้านคร

(ศรีธนญชัยจอมปราชญ์, 2502: 5)

จากคำกลอนข้างต้น เป็นตอนที่นางเหราขอให้ณเรช่วยทำนายฝัน ณเรทำนายฝันว่านางจะได้บุตรที่มีรูปร่างที่งดงาม เป็นที่พึงใจของผู้อื่น เฉลียวฉลาด แต่จะเติบโตขึ้นเป็นคนกลอกกลิ้งและกลายเป็น “ตลกหลวง” นอกจากรูปร่างที่งดงามแล้ว ศรีธนญชัยยังมีผิวพรรณผุดผ่อง สะอาดสะอ้าน ดังบทกลอนที่ว่า

ธนูชัยแสนกลเป็นคนกลอก เจ้าจึงบอกพวกคุณยายทั้งหลายนั้น ทั้งยายสิ้น ยายแพแม่ที่หา ชวนกันกินสิ้นไปเงินไม่ออก เขาให้บอกยายเข้าจึงเอาหน้า ฝ้ายยายมาหมายว่าตรงไม่สงกา พวกของข้าเชื่อไปเป็นโรมี แล้วอาบน้ำทาขมิ้น ให้สิ้นหมด **ดูหมตจตมุตผาดสะอาดศรี** แล้วนั่งชมหลานชายชายของดี ชวนเข้าที่นอนหลับประคับประคอง

(ศรีธนูชัยจอมปราษฎ์, 2502: 20)

จากคำกลอนข้างต้น เป็นตอนที่ศรีธนูชัยกลับมาจากชายขนม โดยหลอกยายแม่ค้าชายขนม ว่าตนชายขนมหมด แต่ลูกค้าที่มาซื้อขอเชื่อไว้ก่อน ยายหลงกลเชื่อคำศรีธนูชัยก่อนจะพาไปอาบน้ำ ทาขมิ้น ทำให้ผิวพรรณของศรีธนูชัยดูสะอาด ฝ่องใส แล้วชื่นชมศรีธนูชัยที่ชายขนมจนหมด นอกจากนี้ยังมีคำกลอนที่แสดงให้เห็นถึงหน้าตาของศรีธนูชัยว่ามีหน้าตาเจ้าเล่ห์ ดูกะล่อน ซึ่งในมุมมองของคนทั่วไปมักมองว่าคนกะล่อนมักเป็นคนเจ้าชู้ซึ่งเป็นคุณสมบัติของบุรุษที่มีเสน่ห์ ดังคำกลอนที่ว่า

พระปิ่นเกศเจษฎาราราช ภูวนารถปรีเปรมเกษมสันต์ จึงตรัสว่าอายนี้จะดีศรีน
กูดูมันแกลังกล้องทำนองไว แล้วตรัสถามนามไฉนอย่างไรหา **ดูหน้าตา
กลอกกล้อพอใช้ได้** หลวงนายทูลนามมีศรีธนูชัย ชอบพระทัยชื่นมันขยันดี

(ศรีธนูชัยจอมปราษฎ์, 2502: 34)

จากคำกลอนข้างต้น เป็นตอนที่ศรีธนูชัยเข้าถวายตัว เมื่อพระเจ้าเจษฎาได้ทอดพระเนตร ใบหน้าของศรีธนูชัยก็ทรงตรัสถามชื่อของบุรุษที่มีหน้าตาดีเจ้าเล่ห์ตรงหน้า หลวงนายผู้พาศรีธนูชัย มาถวายตัว จึงทูลนามว่าชื่อศรีธนูชัย ตนชอบใจเพราะศรีธนูชัยเป็นคนขยัน

กล่าวได้ว่า ศรีธนูชัยในสำนวนจอมปราษฎ์มีหน้าตาเจ้าเล่ห์ แต่เมื่อนำอนุภาคตัวละคร ศรีธนูชัยมาสร้างสรรค์ใหม่โดยปรับเปลี่ยนสู่รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทเป็นการ์ตูน โดยยังคงใช้อนุภาคตัวละครเป็นสื่อสัญลักษณ์ของความเจ้าปัญญา จึงมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ ผ่านจินตนาการของผู้วาดให้ตัวละครศรีธนูชัยมีรูปลักษณะลักษณะที่เป็นเด็กวัยประถม หน้าตาน่ารัก สดใส ผมสีแดง ผิวขาว สะอาดสะอาด ดวงตาสีชมพู แต่งกายร่วมสมัย ลักษณะภาพออกมาในเชิงภาพ การ์ตูนที่ไม่เน้นความสมจริงของกายวิภาค

ภาพที่ 5 ศรีธนูชัย

จากภาพประกอบข้างต้น จะเห็นได้ว่าตัวการ์ตูนศรีธนูชัยมีลักษณะผสมผสานทางวัฒนธรรมทั้งในแง่ของการประกอบสร้างสายเส้นที่ไม่ที่เน้นความสมจริงของกายวิภาค เรียบง่าย นอกจากนี้ผู้วิจัย มีความเห็นว่าตัวละครศรีธนูชัยนี้มีรูปลักษณ์คล้ายกับตัวละครแห่งเจียหรือหงอคง ซึ่งเป็นเทพตามพงศาวดารจีนเรื่องไซอิ๋ว

ภาพที่ 6 แห่งเจียหรือหงอคง

สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 60 แหล่งที่มา : <http://www.udclick.com/home1/index.php>

หงอคง มีลักษณะนิสัยพาลเกราะจนถูกลงโทษจึงอ่อนวอนขอให้พระถังซัมจั๋งช่วยเหลือตน แล้วจะยอมเป็นบริวารติดตามไปทุกหนทุกแห่งเพื่อปกป้องคุ้มครองให้พ้นจากอันตรายเป็นการตอบแทนและช่วยปกป้องโลกจากการฝายอธรรม สังเกตได้ว่าเหตุการณ์ของนิทานสองเรื่องนี้มีบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน คือ ศรีธนูชัยฉบับดั้งเดิมนั้นมีความซุกซน เกร สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น จนต้องถูก

ส่งไปอยู่ภายใต้การดูแลของพระสงฆ์ ผู้เขียนจึงน่าจะเลือกสร้างตัวละครศรีธนญชัยจากการดึงเอาคุณสมบัติของตัวละครแห่งเจียที่มีลักษณะนิสัยร่วมกันคือความเฉลียวฉลาด กล้าหาญ เสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น แล้วตัดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ออกไป ถ่ายทอดออกมาเป็นตัวละครศรีธนญชัยในรูปแบบการ์ตูนที่มีรูปลักษณ์ที่ชวนให้นึกถึงแห่งเจีย ซึ่งเป็นตัวละครที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและเป็นที่จดจำของเด็กโดยเฉพาะเพศชาย การเลือกนำตัวการ์ตูนที่เป็นที่จดจำของเด็กมาสร้างสรรค์ใหม่เป็นกลวิธีดึงดูดความสนใจของผู้อ่านและช่วยเพิ่มยอดขายได้เป็นอย่างดี

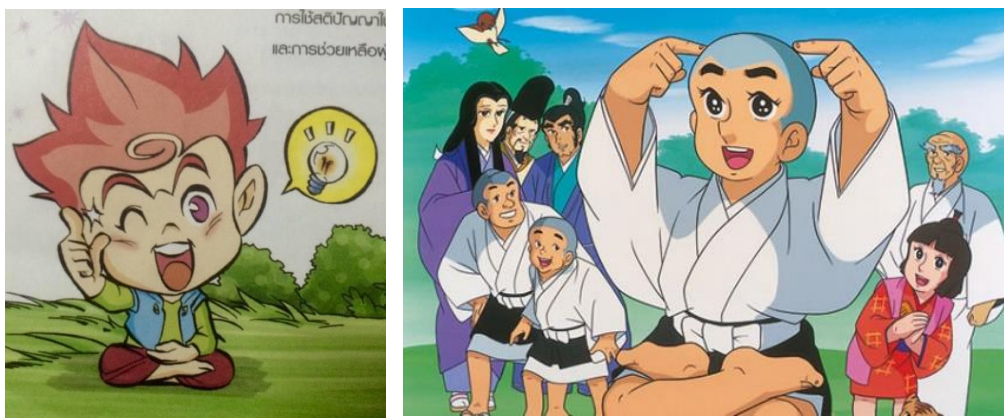

ภาพที่ 7 แห่งเจียหรือหงอคง

สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 60 แหล่งที่มา

http://www.tigatime.com/cartoon_details?cartoonid20

นอกจากนี้อนุภาคตัวละครศรีธนญชัยที่สร้างสรรค์ใหม่ยังมีลักษณะผสมผสานกับอิคคิวซังหรือเณรน้อยเจ้าปัญญา ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีของเด็ก ๆ การ์ตูนเรื่องนี้เป็นการดัดแปลงนำเข้ามาจากญี่ปุ่น เริ่มเป็นที่รู้จักและแพร่หลายในสังคมไทยมานานมากกว่า 20 ปี การ์ตูนเรื่องนี้ได้รับความนิยมจากผู้ชมทุกเพศทุกวัย เพราะมีโครงเรื่องที่โดดเด่นเกี่ยวกับความฉลาดของตัวละครหลัก พร้อมสอดแทรกมุกตลกและความสนุกสนาน (ศิริพร วัชชวัลคุ และวรเวศม์ สุวรรณระดา, 2554: 91-95) ลักษณะพฤติกรรมของตัวละครอิคคิวซัง นอกจากจะเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาดแล้ว ยังมีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทำเพื่อผู้อื่น ใ้ปัญญาไปในทางที่ชอบเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น (ศิริพร วัชชวัลคุ และวรเวศม์ สุวรรณระดา, 2554: 101) คุณสมบัติเหล่านี้ล้วนเป็นลักษณะร่วมที่ปรากฏในตัวละครศรีธนญชัยฉบับสร้างสรรค์ใหม่ จึงเป็นไปได้ว่าผู้เขียนเลือกนำเอาลักษณะร่วมที่โดดเด่นบางประการในตัวละครอิคคิวซังมาผสมผสานในการสร้างตัวละครศรีธนญชัยด้วย เพื่อแสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะที่ชวนให้คิดว่าตัวละครศรีธนญชัยเป็นเด็กดีเช่นเดียวกับตัวละครอิคคิวซัง

ภาพที่ 8 ภาพเปรียบเทียบระหว่างศรีธรรณชัยและอิคคิวซัง

นอกจากนี้อนุภาคตัวละครศรีธรรณชัยที่สร้างสรรค์ใหม่ยังมีลักษณะนิสัยคล้ายกับโคนันหรือที่รู้จักกันในชื่อยอดนักสืบจิ๋วโคนัน เป็นการตบย้ำเรื่องยาวแนวสืบสวนสอบสวนที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย แรกเริ่มเดิมที โคนันถูกตีพิมพ์เป็นหนังสือการ์ตูน แล้วยังได้มีการนำมาดัดแปลงทำเป็นการ์ตูนซีรีส์โทรทัศน์ โดยแอนิเมชันสตูดิโอโตเกียวมุฟวี่ชินชะ การ์ตูนเรื่องนี้เป็นเรื่องราวของโคนัน ชายวัยมัธยมที่มีความสามารถในการสืบสวนสอบสวนจึงได้ชื่อว่าเป็นยอดนักสืบ แต่วันหนึ่งเขาถูกคนร้ายจับกรอกยาพิษจนกลายเป็นเด็ก เพื่อความปลอดภัยจึงต้องขอมอยู่ในร่างเด็กเพื่อหาตัวคนร้าย และหาวิธีกลายร่างกลับไปเป็นผู้ใหญ่เหมือนเดิม ในระหว่างนี้เอง เขาก็ได้ช่วยคลี่คลายคดีต่าง ๆ จนได้ชื่อว่าเป็นยอดนักสืบจิ๋วโคนัน การ์ตูนเรื่องนี้ได้รับความนิยมจากผู้ชมทุกเพศทุกวัย เพราะมีโครงเรื่องที่โดดเด่นเกี่ยวกับความฉลาดของตัวละครเอกพร้อมสอดแทรกมุกตลกและความสนุกสนาน ลักษณะพฤติกรรมของตัวละครโคนันนอกจากจะเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาดแล้วยังมีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ใช้ปัญญาไปในทางที่ชอบ กล่าวหาญ เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้ล้วนเป็นลักษณะร่วมที่ปรากฏในตัวละครศรีธรรณชัยฉบับสร้างสรรค์ใหม่ จึงเป็นไปได้ว่าผู้เขียนเลือกนำเอาลักษณะที่โดดเด่นบางประการในตัวละครโคนันมาสร้างสรรค์ในตัวละครศรีธรรณชัยด้วย เพื่อแสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะที่ชวนให้คิดว่าตัวละครศรีธรรณชัยเป็นเด็กดีที่กล้าหาญเช่นเดียวกับโคนัน

ภาพที่ 9 ภาพเปรียบเทียบระหว่างศรีธนญชัยและโคนัน

ปัจจัยในการสร้างสรรค์รูปลักษณ์ของตัวละครผ่านลายเส้นการ์ตูนน่าจะนำมาจากลักษณะนิสัยร่วมที่มีของนิทานศรีธนญชัยกับตัวละครวรรณกรรมหรือการ์ตูนเรื่องอื่น ๆ เช่น การดัดแปลงตัวละครศรีธนญชัยรูปแบบใหม่ให้มีความร่าเริง เป็นผู้พิทักษ์และช่วยเหลือผู้อื่น อยู่ภายใต้ความดูแลของผู้สืบทอดในทางศาสนา ผู้วาดจึงนำเอาลักษณะบางประการของตัวละครแห่งเจียมมาใส่ไว้ในตัวละครศรีธนญชัย เช่น ทรงผม เป็นต้น หรือตัวละครอิคคิวซังที่มีความเฉลียวฉลาด มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติร่วมกันกับศรีธนญชัยในรูปแบบใหม่ จึงนำท่าทางที่เป็นเอกลักษณ์ของอิคคิวซังมาสร้างสรรค์ไว้ เช่น ทำนั่งขัดสมาธิพร้อมดวงไฟเมื่อรู้วิธีแก้ไขปัญหา หรือตัวละครโคนันที่มีภาพลักษณ์ของนักสืบเยาวชน เปรียบได้กับศรีธนญชัยในรูปแบบใหม่ที่มีคุณสมบัติในการเป็นนักสืบค้นหาความจริงเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ผู้วาดจึงนำความเอกลักษณ์ของตัวละครโคนันมาใส่ไว้ในศรีธนญชัยด้วย เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าศรีธนญชัยรูปแบบใหม่เป็นการ์ตูนที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมด้วยการนำลักษณะ ร่วมกันบางประการที่โดดเด่นของตัวละครอื่น ๆ มาสร้างสรรค์จนเกิดเป็นตัวละครศรีธนญชัยที่สร้างความคิดให้ผู้อ่านเชื่อเพียงเห็นแค่รูปลักษณ์ภายนอกกว่าเป็นเด็กดีที่มีความเฉลียวฉลาด

2) การดัดแปลงลักษณะนิสัย

จากการศึกษาการดัดแปลงลักษณะนิสัย ผู้วิจัยขออธิบายแยกอธิบายเป็น 2 กลุ่มเรื่อง ได้แก่

- (1) การดัดแปลงลักษณะนิสัยอนุภาคตัวละครในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัย**

โดยพี่อวาล์

- (2) การดัดแปลงลักษณะนิสัยอนุภาคตัวละครในศรีธนญชัยเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ เรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่) เนื่องจากมีการนำอนุภาคตัวละครชุดเดียวกันมาใช้ ดังนี้

(1) การดัดแปลงลักษณะนิสัยอนุภาคตัวละครในเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดย

ฟ็อวาล์

เรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟ็อวาล์ มีการใช้อนุภาคตัวละครสำคัญที่ดัดแปลงไป ได้แก่ อนุภาคตัวละครศรีธนญชัย อนุภาคตัวละครพระมหากษัตริย์ อนุภาคตัวละครคหบดีหรือหลวงนายศรี และอนุภาคตัวละครพระภิกษุ ดังตารางสรุปการดัดแปลงอนุภาคตัวละคร ดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงการดัดแปลงอนุภาคตัวละครในเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟ็อวาล์

อนุภาคตัวละคร	ลักษณะเดิม	ลักษณะที่ดัดแปลง
อนุภาคตัวละครศรีธนญชัย	เป็นตัวละครที่มีปฏิภาณไหวพริบ เฉลียวฉลาด เจ้าปัญญาแบบ ฉลาดแกมโกง แต่เจ้าคิดเจ้าแค้น อาฆาต พยาบาท จองเวร	เป็นตัวละครที่เจ้าปัญญาแบบ ฉลาดแกมโกง แต่มักจะถูก ดัดหลังและแก้เผ็ดเสมอ เขา ยอมรับความพ่ายแพ้และรับ ในความผิดของตน
อนุภาคตัวละครกษัตริย์	เป็นตัวละครที่ “เสียรู้” และ “เสียหน้า” ให้แก่ศรีธนญชัย	เป็นตัวละครที่สามารถ “แก้เผ็ด” ศรีธนญชัยและทำให้เขายอมรับ ความผิดของตน
อนุภาคตัวละครคหบดีหรือ หลวงนายศรี	เป็นตัวละครที่ “เสียรู้” และ “เสียหน้า” ให้แก่ศรีธนญชัย	เป็นตัวละครที่มีความเฉลียว ฉลาดทันคนและใช้สติปัญญา ของตนแก้เผ็ดศรีธนญชัยได้
อนุภาคตัวละครพระภิกษุ	เป็นตัวละครที่ “เสียรู้” และ “เสียหน้า” ให้แก่ศรีธนญชัย	เป็นตัวละครที่สามารถแก้เผ็ด ศรีธนญชัยและทำให้เขายอมรับ ความผิดในสิ่งที่ตนกระทำได้

อนุภาคตัวละครศรีธนญชัย

จากการศึกษาการนำอนุภาคตัวละครศรีธนญชัยที่มีการดัดแปลงมาในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบว่า ยังมีการสร้างตัวละครศรีธนญชัยที่ยังคงความเจ้าปัญญา มีไหวพริบ ฉลาดแกมโกงและใช้ ความเจ้าปัญญาของตนในการเอาชนะผู้อื่น ตัวละครมีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎเกณฑ์หรือระเบียบของ สังคมอย่างคาดไม่ถึง คือ ฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคม เช่นเดียวกับศรีธนญชัย สำนวนจอมปราชญ์ ซึ่งมีพฤติกรรมสร้างความเสียหายให้แก่วัตถุทรัพย์สินและร่างกาย ถือเป็น การละเมิดกฎระเบียบทางสังคมที่รุนแรง พฤติกรรมนี้มีความเกินจริงไปมากเนื่องจากไม่ถูกลงโทษโดย

จารีตนครบาล (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2502: 151-153) เมื่อมีการดัดแปลงอนุภาคตัวละครนี้ ศรีธนญชัยจึงถูกตัวละครอื่นแก้เผ็ดกลับมาทุกครั้ง หรือได้รับผลจากการกระทำของตนอย่างทันทีทันใด เช่น ในตอนที่ศรีธนญชัยนำขนมของยายขายขนมไปเททิ้งน้ำ เมื่อศรีธนญชัยถูกจับได้ว่าตนนำขนมไปเททิ้งน้ำ จึงถูกยายขายขนมลงโทษด้วยการล่ามโซ่และปล่อยให้อดข้าว เพราะยายไม่มีเงินซื้อข้าวเนื่องจากการกระทำของศรีธนญชัย เป็นต้น อนุภาคตัวละครศรีธนญชัยในเรื่องนี้ถูกดัดแปลงไปจากศรีธนญชัยที่ไม่เคยยอมเสียรู้ แพ้รู้ให้แกใคร หากตนเองถูกประลองปัญญาให้ได้้อบาย ศรีธนญชัยก็มักจะแก้แค้นกลับคืนจนเป็นผู้ชนะ กลายเป็นศรีธนญชัยตัวละครที่ถูกดัดหลังและแก้เผ็ดเสมอ ตัวละครประกอบอื่น ๆ กลายมาเป็นผู้ที่สามารถดัดหลังศรีธนญชัยได้ และศรีธนญชัยก็ยอมรับความพ่ายแพ้ขึ้น การดัดแปลงบทบาทของศรีธนญชัยดังกล่าวเป็นการเน้นย้ำให้ผู้อ่านเห็นผลของการกระทำชั่ว และแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าศรีธนญชัยจะเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาฉลาดล้ำกว่าผู้ใด แต่ก็หนีผลแห่งกรรมไม่พ้น ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ภาพที่ 10 ศรีธนญชัยถูกยายขายขนมลงโทษด้วยการล่ามโซ่และปล่อยให้อดข้าว

นอกจากนี้ พบว่าอนุภาคตัวละครศรีธนญชัยถูกดัดแปลงให้เป็นตัวละครที่สามารถสื่อสารหรือพูดภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นได้ ซึ่งเป็นภาษาที่มีความสำคัญและได้รับความนิยมในระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธนญชัย : ฮี...ง่ายนิดเดียว... I LOVE YOU (ฉันรักเธอ) อาอิชิเตะ อิรุโยะ
ไม่เห็นยาก

ราชบัณฑิตแห่งย่านฮาราจูกุ : หา! รู้ได้ไง แกรมตอบได้สามภาษา

(ดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์, 2549: 171-176)

แม้ว่าผู้เขียนสร้างจะตัวละครประกอบให้มีความเฉลียวฉลาดทัดเทียมกับศรีธนญชัย แต่หากมีการประลองปัญญาระหว่างผู้ทำพินันกับศรีธนญชัย ทั้งสองฝ่ายจะผลัดกันพ่ายแพ้และชนะ

ส่วนการทำประลองปัญญาเพื่อชิงบ้านเมือง บางเหตุการณ์ศรีธนญชัยเป็นผู้ชนะและรักษาบ้านเมืองไว้ได้ แต่ในบางเหตุการณ์ ศรีธนญชัยต้องขอความช่วยเหลือจากกษัตริย์และเทวดา แสดงให้เห็นว่าขอบเขตอำนาจทางปัญญาของศรีธนญชัยถูกจำกัดลงอยู่ภายใต้อำนาจของกษัตริย์และอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ภาพที่ 11 ศรีธนญชัยถูกหลวงนายศรีแก้วเฝ้าด้วยการปลอมเป็นควายผีมาลอกจนจับได้

อนุภาคตัวละครกษัตริย์

จากการศึกษาการนำอนุภาคตัวละครกษัตริย์ที่มีการดัดแปลงมาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยพบว่า มีการดัดแปลงบทบาทของพระมหากษัตริย์จากที่เคย “เสียรู้” และ “เสียหน้า” ศรีธนญชัยหลายเหตุการณ์ ถูกดัดแปลงไปให้เป็นตัวละครพระมหากษัตริย์ที่สามารถ “แก้เผ็ด” ศรีธนญชัย และทำให้เขายอมรับความผิดในสิ่งที่ตนกระทำได้ เช่น ในอนุภาคเหตุการณ์ M1 สร้างเรือนทอง เมื่อศรีธนญชัยเป็นที่โปรดปรานของกษัตริย์ ศรีธนญชัยก็ไม่สนใจเข้าเฝ้ารับสนองพระราชกิจประจำวันเพราะตนมัวแต่่วนวากับการกำกับดูแลปลูกเรือนใหม่โดยใช้ไม้ทองกลาง โดยไม่มีผู้ใดกราบบังคมทูลว่าศรีธนญชัยกำลังปลูกบ้านใหม่ กษัตริย์จึงมีพระราชดำรัสให้มหาดเล็กรับใช้ไปตามตัวศรีธนญชัยมาเข้าเฝ้า ครั้นศรีธนญชัยถึงท้องพระโรงจึงได้แจ้งต่อกษัตริย์ถึงสาเหตุที่ตนหายไปว่ากำลังยุ่งอยู่กับเรื่องปลูกเรือนทอง ปลูกเสร็จแล้วก็ต้องดูแลระมัดระวังเพราะเกรงว่าโจรจะมา รื้อถอนไป ตนจึงไม่ได้มาเข้าเฝ้า กษัตริย์ไม่เชื่อว่าศรีธนญชัยพูดจริงจึงเสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านของศรีธนญชัย เมื่อทอดพระเนตรเห็นว่าเป็นเรือนไม้ธรรมดาแต่เป็น “ไม้ทองกลาง” ไม่ใช่สร้างขึ้นด้วยทองคำอย่างที่ทรงเข้าพระทัยผิดตั้งแต่แรก แต่เมื่อเอาผิดกับศรีธนญชัยไม่ได้จึงคิดแก้เผ็ดศรีธนญชัยในวันต่อมาด้วยการให้ขุนนางไปป่าวประกาศว่าหากผู้ใดสามารถขุดทองออกจากตัวบ้านศรีธนญชัยได้จะพระราชทานรางวัลให้ ชาวแพรรไปอย่างรวดเร็ว ผู้คนมากมายต่างแห่กันมาขุดทองที่บ้านศรีธนญชัย ป่าวของศรีธนญชัยริบนำความไปแจ้งแก่เจ้านายตน ศรีธนญชัยจึงสั่งให้ไล่ชาวบ้านไป

บ่าวรีบฉีดยาไล่ชาวบ้าน กษัตริย์พิโรธที่ศรีธนญชัยกล้าทำร้ายคนของกษัตริย์ ศรีธนญชัยจึงถูกเรียกตัวเข้าวัง ศรีธนญชัยแก้ตัวว่า สาเหตุที่ตนพูดไปเพราะความคะนองปากจึงพูดโอ้อวดเกินจริง กษัตริย์จึงลงโทษด้วยการตัดเงินเบี้ยหวัดศรีธนญชัยเป็นเวลา 3 เดือน ศรีธนญชัยต้องจำยอมรับโทษของความคะนองปากของตน จากเหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุด อยู่ในสถานะที่ปวงชนทั่วไปไม่สามารถแตะต้องหรือเอาชนะได้ อีกทั้งสามารถแก้เผ็ดศรีธนญชัย ผู้ที่มีชื่อเสียงว่าฉลาดล้ำกว่าผู้ใด นอกจากนี้ ยังเป็นผู้สั่งสอนศรีธนญชัยให้มีคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น บทบาทของพระมหากษัตริย์ในฉบับนี้จึงไม่ได้สนับสนุนให้ศรีธนญชัยดูเฉลียวฉลาดหรือมีบทบาทที่โดดเด่นเหนือตัวละครอื่นดังเช่นในศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์ แต่มีบทบาทที่ทำให้ผู้อ่านเห็นผลของการกระทำที่ขาดคุณธรรมศีลธรรมผ่านตัวละครศรีธนญชัย ตามจุดมุ่งหมายของผู้ผลิตที่ต้องการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้อ่าน

เนื่องจากศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์ กฎหมายไม่สามารถเอาผิดศรีธนญชัยได้ ผู้เขียนจึงสร้างเรื่องให้สิ่งเหนือธรรมชาติมาเป็นสิ่งที่ลงโทษศรีธนญชัยแทน เพื่อช่วยรักษาอำนาจของกษัตริย์ไว้เหนือผู้ใด แม้แต่ศรีธนญชัยผู้ไม่เคยยอมลงให้ใคร ก็ต้องตกอยู่ใต้อำนาจของกษัตริย์ เช่น ในอนุภาคเหตุการณ์ M3 ขอที่ดินพระราชทาน ศรีธนญชัยกราบทูลขอที่ดินพระราชทานจากกษัตริย์โดยขอเพียง “ที่เท่าแมวดิ้นตาย” เมื่อศรีธนญชัยได้รับที่ดินพระราชทานจากกษัตริย์แล้วจึงให้บ่าวไพร่นำไม้ที่ต้นมืออยู่มาสร้างเป็นศาลาริมน้ำเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หลังจากสร้างศาลาริมน้ำเสร็จศรีธนญชัยมักจะมานั่งพักผ่อนหย่อนใจกับบ่าวคนสนิทอยู่เป็นประจำ คืนหนึ่งมีหญิงสาวมานั่งเล่นอยู่ริมน้ำ ศรีธนญชัยเข้าไปเกี่ยวพาราสีจิ้งโตนผีสาวตนนั้นหลอกจนจับใช้ เนื่องจากศรีธนญชัยยึดบ้านและที่ดินของเธอไป ศรีธนญชัยจึงยอมถวายที่ดินคืนให้แก่กษัตริย์ทั้งหมด เป็นต้น

อนุภาคตัวละครคหบดีหรือหลวงนายศรี

จากการศึกษาการนำอนุภาคตัวละครคหบดีหรือหลวงนายศรีที่มีการดัดแปลงมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยพบว่า มีการนำตัวละครตัวนี้มาดัดแปลงให้เป็นตัวละครที่มีความเฉลียวฉลาดทันคน และใช้สติปัญญาของตนแก้เผ็ดศรีธนญชัยได้ แตกต่างจากสำนวนจอมปราชญ์ที่หลวงนายศรีมักจะเสียรู้และพ่ายแพ้แก่ความเฉลียวฉลาดของศรีธนญชัย ดังนั้น บทบาทของหลวงนายศรีในสำนวนจอมปราชญ์ที่เคยเสียรู้แก่ศรีธนญชัย ถูกดัดแปลงไปให้กลายเป็นตัวละครที่สามารถแก้เผ็ดศรีธนญชัย และทำให้เขายอมรับความผิดในสิ่งที่ตนกระทำและเกรงกลัวที่จะกระทำความผิดหรือละเมิดศีลธรรมอีก เช่น ในตอนที่หลวงนายศรีปลอมเป็นควายผีมาหลอกศรีธนญชัย หลังจากที่ศรีธนญชัยเผาเรือนหลวงนายศรี หลวงนายศรีจึงมีฐานะยากจนลงจนมีเพียงบ้านไม้หลังเล็ก ๆ และควายเป็นสมบัติชิ้นสุดท้าย วันหนึ่งหลวงนายศรีสั่งให้ศรีธนญชัยนำควายไปผูกข้างบน หากแดดร้อนเมื่อเวลาเที่ยงแดดร้อนศรีธนญชัยจึงนำควายไปผูกไว้บนต้นไม้ใหญ่จนควายขาดใจตาย หลวงนายศรี

กลับมาพบว่าควายของตนตาย ด้วยความแค้นใจ คินนนั้นหลวงนายศรีจึงปลอมเป็นควายผีไปหลอก ศรีธรรณูชัยจนจับใช้ ศรีธรรณูชัยจึงสัญญาว่าจะไม่ฆ่าสัตว์อีก หรือในตอนทีหลวงนายศรีพบว่าแม่ของเขาสิ้นใจตายเพราะกลืนปากของศรีธรรณูชัย จึงแก้แค้นด้วยการชดหามายุเข้าปากศรีธรรณูชัย ทำให้ปากของศรีธรรณูชัยบวมแฉะและมีกลิ่นเหม็นเป็นที่น่ารังเกียจของชาวบ้าน เป็นต้น

อนุภาคตัวละครพระภิกษุ

จากการศึกษาการนำอนุภาคตัวละครพระภิกษุที่มีการดัดแปลงมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยพบว่า มีการดัดแปลงให้เป็นตัวละครที่มีความเฉลียวฉลาดทันคนและใช้สติปัญญาของตนแก้เผ็ดศรีธรรณูชัยได้ แตกต่างจากฉบับดั้งเดิมที่ภิกษุในสำนวนดั้งเดิมเป็นผู้ถูกกระทำและพ่ายแพ้แก่ความเฉลียวฉลาดของศรีธรรณูชัย ดังนั้นบทบาทของภิกษุที่เคยเสียรู้แก่ศรีธรรณูชัย ถูกดัดแปลงไปให้กลายเป็นตัวละครที่สามารถแก้เผ็ดศรีธรรณูชัย และทำให้เขาอมรับความผิดในสิ่งที่ตนกระทำได้ รับความผิดจากปัญหาที่ตนก่อไว้ เช่น ในตอนมุ่งหลังศาลาว่าวัด เมื่อสมภารเอ่ยปากให้พระศรีธรรณูชัยไปช่วยพระเณรปลูกสร้างศาลาสำหรับพระเณรไปนั่งพักผ่อนริมน้ำ พระศรีธรรณูชัยจำใจต้องไปช่วย ทั้งที่ไม่อยากไปเนื่องจากเพิ่งฉันทเพล เมื่อไปถึงก็เห็นว่าพระเณรหลายรูปช่วยกันมุ่งหลังคาอย่างขันแข็ง พระศรีธรรณูชัยก็ล้มตัวลงนอนก่อนจะหลับไป เมื่อตื่นมาไม่พบใครจึงคิดแผนการเอาตัวรอดด้วยการขึ้นไปปิดตอกใหม่ทั้งหมดไปทางซ้าย บรรดาพระภิกษุสามเณรทุกรูปรายงานการสร้างศาลาสำเร็จแล้วแต่พระศรีธรรณูชัยไม่ยอมช่วยทำงาน สมภารจึงสอบปากคำ ฟังเหตุผลของผู้ถูกกล่าวหา ศรีธรรณูชัยจึงแก้ตัวว่าเขาคือผู้มุ่งหลังคาศาลาเพียงคนเดียว แต่พระเณรเหล่านั้นมุสาเพื่อเอาหน้าและพาสมาธินำไปดูเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าตนพูดจริง พระศรีธรรณูชัยทำพิสูจน์ด้วยการตั้งประเด็นคำถามว่าตอกบิดไปทางไหน พระเณรต่างยืนยันว่าตอกบิดไปทางขวา แต่ศรีธรรณูชัยยืนยันว่าตอกบิดไปทางซ้าย เมื่อสมภารเดินนำไปพิสูจน์ความจริงก็เห็นว่าตอกบิดไปทางซ้ายตามคำพูดของศรีธรรณูชัย แต่เนื่องจากเหล่าพระเณรรู้ว่าศรีธรรณูชัยเป็นคนเจ้าเล่ห์ จึงเผยให้ศรีธรรณูชัยได้รู้ว่าพวกตนติดกล็องวงจรปิดไว้ เมื่อใช้คกล็องวงจรปิดจึงพบความจริงว่าพระศรีธรรณูชัยนอนหลับ ไม่ช่วยเหลืองานและตื่นมา บิดตอกไปทางซ้ายเพื่อเอารอดและใส่ร้ายแก่เพื่อนพระเณร สมภารจึงลงโทษพระศรีธรรณูชัยโดยให้ไปล้างมุลนภนหลังคาเพียงคนเดียว ศรีธรรณูชัยจำต้องยอมรับโทษเพราะจำนนต่อหลักฐาน

(2) การดัดแปลงลักษณะนิสัยอนุภาคตัวละครในเรื่องศรีธรรณูชัยเรื่องอื่น ๆ

เรื่องศรีธรรณูชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณูชัย VS คนงักกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณูชัย VS คนงักกับไม้ไผ่) มีการใช้อุภาคตัวละครสำคัญที่ดัดแปลงไปมาใช้สร้างเรื่อง ได้แก่ อนุภาคตัวละครศรีธรรณูชัย อนุภาคตัวละครนางเหราและนายนั้นทา อนุภาคตัวละครพระภิกษุ ดังตารางสรุปภาพรวมการดัดแปลงอนุภาคตัวละคร ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงการดัดแปลงอนุภาคตัวละครในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ เรียงแก่ กึ่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้เฝ) และเรียงแก่ กึ่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้เฝ)

เรื่อง	อนุภาคตัวละคร	ลักษณะเดิม	การเปลี่ยนแปลง
ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาแบบใหม่	ศรีธนญชัย	มีพฤติกรรมส่วนตัวในด้านลบ เช่น อิจฉาริษยา สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน แต่สามารถช่วยเหลือบ้านเมืองให้รอดพ้นจากการทำพินด้วยปฏิภาณแบบแกลมโกง	มีพฤติกรรมส่วนตัวที่พึงประสงค์ตามแบบฉบับของเด็กดี เช่น เมตตา ชยัน เพื่อฟังคำสั่งสอน เป็นต้น ใช้ความรู้เชิงวิชาการช่วยแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
	เหราและนันทา	รักบุตรไม่เท่ากัน ใช้ความรุนแรงกับบุตรทั้งทางกายและใจ	รักบุตร ไม่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงกับบุตร
เรียงแก่ กึ่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้เฝ)	พระภิกษุ	เป็นตัวละครที่ “เสียว” และ “เสียหน้า” ให้แก่ศรีธนญชัย	สั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ศรีธนญชัย มีสถานะสูงสุดทางสังคม เป็นที่เคารพนับถือของทุกคนในหมู่บ้าน
	ศรีธนญชัย	มีพฤติกรรมส่วนตัวในด้านลบ เช่น อิจฉาริษยา สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่สามารถช่วยเหลือบ้านเมืองให้รอดพ้นจากการทำพินด้วยปฏิภาณแบบแกลมโกง	มีพฤติกรรมส่วนตัวที่พึงประสงค์ตามแบบฉบับของเด็กดี เช่น เมตตา ชยัน เพื่อฟังคำสั่งสอน เป็นต้น ใช้ความรู้เชิงวิชาการช่วยแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
เรียงแก่ กึ่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้เฝ)	ศรีธนญชัย	มีพฤติกรรมส่วนตัวในด้านลบ เช่น อิจฉาริษยา สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่สามารถช่วยเหลือบ้านเมืองให้รอดพ้นจากการทำพินด้วยปฏิภาณแบบแกลมโกง	มีพฤติกรรมส่วนตัวที่พึงประสงค์ตามแบบฉบับของเด็กดี เช่น เมตตา ชยัน เพื่อฟังคำสั่งสอน เป็นต้น ใช้ความรู้เชิงวิชาการช่วยแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

อนุภาคตัวละครศรีธนญชัย

นิทานศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์มีเนื้อหาที่ค่อนข้างรุนแรงในหลายเหตุการณ์ รวมไปถึงตัวละครเอกศรีธนญชัยที่มีพฤติกรรมส่วนตัวในด้านลบ เช่น ขาดความเคารพต่อบิดามารดาอาวุโสหรือแม้แต่กษัตริย์ อาฆาต อิจฉา ริษยา สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นเพื่อประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และไม่เหมาะสมต่อผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน เมื่อผู้ผลิตเลือกนำอนุภาคตัวละครศรีธนญชัยมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่จึงมีความจำเป็นต้องตัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกไป รวมถึงดัดแปลงให้ตัวละครมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแบบฉบับของ “เด็กดี” เช่น เรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ มีการดัดแปลงอนุภาคตัวละครศรีธนญชัยให้มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ ขอให้ชาวบ้านให้อภัย ถึงชี้ขโมย ดึงบทสนทนาที่ว่า

ชาวบ้าน : คราวนี้โดนดีแน่ !!

ศรีธนญชัย : น้ำ ๆ อย่าทำอะไรมันเลยนะจ๊ะ ไหน ๆ เราก็จับตัวการได้แล้ว
หนูจะรับผิดชอบดูแลมันเอง โปรดให้อภัยมันเป็นกุศลเถอะนะจ๊ะ

(ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาแบบใหม่, 2553: 41)

ตัวละครศรีธนญชัยเป็นตัวละครในนิทานไทยที่เป็นที่จดจำของคนไทยในเรื่องของความเจ้าปัญญา ฉลาดแกมโกง สามารถช่วยเหลือบ้านเมืองให้รอดพ้นจากอันตรายได้ทุกครั้ง สร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่านผ่านการพลิกแพลงทางภาษาและกลอุบายที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง คุณสมบัติเหล่านี้ทำให้ศรีธนญชัยเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายจวบจนปัจจุบัน ผ่านสื่อสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อออนไลน์ ภาพยนตร์ เพลง รวมถึงการถ่ายทอดเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ในรูปแบบการ์ตูน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเข้าใจเรื่องง่ายขึ้นและส่งเสริมความรู้ทางวิชาการและคุณธรรม จริยธรรม โดยการนำเอาอนุภาคตัวละครมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ให้เหมาะสมกับบริบทสมัยใหม่

ศรีธนญชัยฉบับดั้งเดิมเป็นเรื่องราวของชายผู้หนึ่ง ดำเนินเรื่องตามช่วงเวลาชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย โดยมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นซึ่งเปิดโอกาสให้ชายผู้นั้นได้ใช้ไหวพริบและสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา แสดงความเป็นคนเจ้าปัญญาตามวัยเป็นลำดับ (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์, 2541: 15) แต่ในศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญาแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูกภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่) ถูกดัดแปลงและสร้างสรรค์ให้เป็นเรื่องราวของศรีธนญชัยในวัยเด็กเท่านั้น มิได้ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาในแต่ละช่วงชีวิตเช่นในฉบับดั้งเดิม โดยมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้ศรีธนญชัยได้ใช้ไหวพริบและความรู้เชิงวิชาการในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้อื่น

ศรีธรรณชัยฉบับจอมปราชญ์มีเนื้อหาที่ค่อนข้างรุนแรงในหลายเหตุการณ์ รวมไปถึงมีพฤติกรรมส่วนตัวของตัวละครเอกศรีธรรณชัยในด้านลบ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เมื่อผู้ผลิตเลือกนำตัวละครศรีธรรณชัยมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ จึงมีความจำเป็นต้องตัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกไป รวมถึงดัดแปลงให้ตัวละครมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแบบฉบับของเด็กดี นอกจากนี้ ทางผู้เขียนเล็งเห็นความจริงบางประการในสังคมว่าในขณะที่ความเจริญทางเทคโนโลยีที่ส่งผลให้โลกปัจจุบันเจริญก้าวหน้าอย่างไร้ขีดจำกัด แต่ความเจริญทางจิตใจกลับต่ำลง ทางผู้ผลิตจึงสร้างสรรค์ตัวละครศรีธรรณชัยในรูปแบบใหม่ขึ้นมาเพื่อให้เป็น “ต้นแบบ” แก่ผู้อ่าน ดังความว่า

ในโลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้ามากแต่ความเจริญทางจิตใจกลับลดต่ำลง ข้อนี้ทางพี่ ๆ ทีมงานตระหนักถึงอย่างมาก จึงรวบรวมสติปัญญาและกำลังใจที่ผู้อ่านทุกท่านส่งมาให้ รวมพลังกันผลิตสื่อที่มีคุณภาพมอบให้เป็นการขอบคุณ

นอกจากจะขอบคุณในกำลังใจแล้ว ทางพี่ ๆ ทีมงาน Cartoons Leming อยากฝากให้น้อง ๆ เยาวชนเป็นคนดีของสังคม ใช้สติปัญญา รู้จักเหตุและผล ในการตั้งใจเล่าเรียนและดำรงชีวิตนะคะ

(ศรีธรรณชัยเจ้าปัญญาฉบับใหม่, 2553: จากใจสำนักพิมพ์)

หากพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงในด้านลักษณะนิสัยแล้วจะพบว่า ผู้เขียนมีการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ที่ศรีธรรณชัยต้องออกจากบ้าน รวมถึงรูปแบบความสัมพันธ์ของครอบครัว เพื่อปูพื้นให้ตัวละครได้เติบโตมาเป็นเด็กดีอย่างสมเหตุสมผล กล่าวคือศรีธรรณชัยฉบับจอมปราชญ์เกิดมาในครอบครัวเกษตรกรที่มีความเป็นอยู่ค่อนข้างขัดสน ยากจน โดยการกำเนิดของศรีธรรณชัยมีความพิเศษกว่าคนปกติทั่วไป มารดาของศรีธรรณชัยฝันแปลกประหลาด การใช้กลวิธีนี้ในการแนะนำตัวละครเอกของนิทานทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังมีความคิดพื้นฐานต่อตัวละครนั้น ๆ ว่าเป็นบุคคลพิเศษกว่าคนปกติทั่วไป (สรตี ใจสะอาด, 2550: 69-70) ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าศรีธรรณชัยเฉลียวฉลาดล้ำกว่าผู้ใดเพราะศรีธรรณชัยเป็นเทวดามาเกิด

ศรีธรรณชัยเป็นเด็กที่มีปัญหาเพราะไม่ได้รับความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่เท่าที่ควร เมื่อพ่อแม่ไปไร่ไปนา ศรีธรรณชัยก็ต้องรับภาระเลี้ยงดูน้อง ดูแลบ้านเรือน แต่เมื่อพ่อแม่กลับบ้าน แทนที่จะแสดงความชื่นชม ศรีธรรณชัยกลับกล่าวตำหนิและให้ความสำคัญกับน้องมากกว่า ทำให้เขาเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ เกิดความคับข้องใจ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อน้องในแง่ที่มาเป็นผู้แย่งความรักความสำคัญไปจากพ่อแม่และบุคคลอื่น ๆ นอกจากนี้ ศรีธรรณชัยยังต้องดิ้นรนสู้ชีวิตตั้งแต่เด็กเพราะหลังจากข่าน้องแล้วก็ถูกไล่ออกจากบ้าน ต้องตกอยู่ในสภาพไร้ญาติขาดมิตรและไม่มีที่อยู่อาศัย เพราะ

พ่อแม่ประกาศให้ชาวบ้านไม่ให้ความช่วยเหลือ เมื่อศรีธัญชัยเดินทางมาพบสมภาร สัจชาติญาณเอาตัวรอดจึงทำให้ศรีธัญชัยกลายเป็นคนโกหกตลบลบแดง (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2541: 174)

ประสบการณ์ในอดีตมีส่วนสร้างบุคลิกภาพของศรีธัญชัย กล่าวคือ ทำให้เขาเป็นคน มีพฤติกรรมเชิงก้าวร้าว (Aggressive) เป็นการตอบโต้การขาดความรักความเอาใจใส่ตั้งแต่เด็ก เมื่อศรีธัญชัยช่วยเลี้ยงน้องและดูแลบ้านเรือน พ่อแม่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร ศรีธัญชัยจึงเรียกร้องความสนใจด้วยการขาน้อง ทำให้เขากลายเป็นบุคคลที่ได้รับความสนใจ แม้จะเป็นในทางที่ถูกตำหนิติเตียนก็ตาม แต่ก็เป็นที่เหตุให้ศรีธัญชัยใช้สติปัญญาและปฏิภาณที่มีอยู่ในทางลบ (Negative wit) หรือไปในทางทำลายเสียหายเป็นส่วนใหญ่ (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2541: 175)

ต่อมาศรีธัญชัยถูกพ่อแม่นำไปขายให้อยู่กับยายชายขนมเพราะมีความเป็นอยู่ที่ค่อนข้าง แร้นแค้นขัดสน ก่อนจะถูกส่งตัวไปอยู่กับหลวงนายศรีตามลำดับ เป็นเส้นทางให้ตัวละครได้เข้าไปรับราชการทำงานรับใช้กษัตริย์ในวังหลวง (สรตี ใจสะอาด, 2550: 70) เมื่อมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ ตัวละครขึ้นมา ทางผู้เขียนจึงได้ดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ให้ครอบครัวของศรีธัญชัยฐานะดีขึ้นเป็น ลำดับตั้งแต่เขาเกิดมา เปรียบเสมือนให้ศรีธัญชัยเป็นโชคคิที่ทำให้พ่อและแม่ของเขาอยู่ดีกินดีขึ้น ถึงแม้ว่าการกำเนิดของตัวละครศรีธัญชัยจะยังชวนให้ผู้อ่านคิดว่าศรีธัญชัยเป็น “บุคคลพิเศษ” เพราะเป็นเทวดามาจุติ จึงมีความเฉลียวฉลาดกว่าผู้อื่น แต่ในท้ายที่สุดผู้เขียนก็ทำให้ผู้อ่านรู้ว่า ความเฉลียวฉลาดสามารถเสริมสร้างได้จากการศึกษาหาความรู้และการฝึกฝนทางวิชาการ เนื่องจาก ความเฉลียวฉลาดแกมโกงของศรีธัญชัยสร้าง ความเดือดเนื้อร้อนใจให้แก่พ่อแม่จนไม่สามารถอบรม สั่งสอนศรีธัญชัยได้ ศรีธัญชัยถูกพ่อแม่ส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนมด้วยความอาลัยอาวรณ์ ศรีธัญชัย รูปแบบใหม่จึงไม่ได้ถูกขายไปเพราะฐานะทางบ้านยากจนแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังตัดอนุภาคเหตุการณ์ที่มารตามีบุตรคนใหม่หรือน้องของเขาออกไป เพื่อตัดประเด็นพ่อแม่ลำเอียง รักลูกไม่เท่ากัน ศรีธัญชัยจึงเป็นลูกรักเพียงคนเดียวของครอบครัวที่ถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนมอุปการะเลี้ยงดูแทนเพราะเขาฉลาดแกมโกง

ต่อมาศรีธัญชัยช่วยยายชายขนมและได้ไปเป็นเด็กวัดผู้อยู่ภายใต้การดูแลของสมภาร สมภารจึงเป็นตัวละครที่ช่วยสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ศรีธัญชัย เมื่อเขาเกิดมาอย่างเด็กที่ไม่มีปม ไม่ได้ขาดแคลนความรักแต่อย่างใด การปรับเปลี่ยนแทรกเสริมเพิ่มลดลักษณะของตัวละครให้ สอดคล้องกับกระแสนิยมหรือบริบทของยุคสมัยจึงยังคงเน้น **อนุภาคความฉลาด** แต่มีการตัด **อนุภาค ความแกมโกง**ออกไปผ่านการสร้างเรื่องที่สมเหตุสมผล

การปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยของอนุภาคตัวละครศรีธัญชัยที่พบ มีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) เมตตากรุณาต่อสัตว์
- 2) ขยันหมั่นเพียร
- 3) มีความรู้รอบตัว
- 4) เชื่อฟังคำสั่งสอนผู้ใหญ่
- 5) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 6) มีความสามัคคี เสียสละ
- 7) ช่างสังเกต
- 8) มองโลกในแง่ดี เข้าใจผู้อื่น
- 9) ชี้นำผู้อื่นไปในทางที่ดี
- 10) รักษาน้ำใจผู้อื่น
- 11) มีสติในเหตุการณ์ฉุกเฉิน
- 12) เป็นห่วงผู้อื่น
- 13) ช่างสงสัย
- 14) กล้าหาญ

1) เมตตากรุณาต่อสัตว์

ศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยฉบับดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ มีลักษณะนิสัยที่มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ ดังบทสนทนาที่ว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชาวบ้าน : คราวนี้โดนดีแน่!

ศรีธัญชัย : น้ำ ๆ อย่าทำอะไรมันเลยนะจ๊ะ ไหน ๆ เราก็จับตัวการได้แล้ว หนูจะรับผิดชอบดูแลมันเอง โปรดให้อภัยมันเพื่อเป็นกุศลเถอะนะจ๊ะ

ชาวบ้าน : หา!

สมภาร : นั่นสิ อย่างที่ศรีธัญชัยบอก การให้ที่ยิ่งใหญ่คือภัยทาน ผู้ให้ชีวิตใหม่ เปรียบดังบิดามารดาผู้ให้กำเนิด มอบให้ศรีธัญชัยดูแล ก็น่าจะเหมาะสมอยู่

ศรีธัญชัย : ส่วนเจ้า เจ้าจ้อ! ห้ามทำแบบนี้อีกเชียวนะ

ชาวบ้าน : เพื่อเห็นแก่มนุษยธรรม จันปล่อยมันไปก็ได้

(ศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 41-42)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์หลังจากที่ศรีธัญชัยสามารถจับลิงชี้ขโมยที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ด้วยเครื่องมือจับลิงที่สร้างขึ้นตามหลักวิทยาศาสตร์ ชาวบ้านต่างพากันจะเข้ามา รุมทำร้ายลิง แต่ศรีธัญชัยขอร้องไม่ให้ชาวบ้านทำร้ายลิง และขอให้ชาวบ้านให้อภัยเพื่อเป็นกุศล ส่วนตนจะขอรับเลี้ยงดูลิงตัวนี้ไว้เอง ฝ่ายสมภารเห็นด้วยที่ศรีธัญชัยจะรับเลี้ยงดูลิงด้วยตัวนี้ด้วยเหตุผลว่าการให้ที่ยิ่งใหญ่คืออภัยทาน ผู้ให้ชีวิตใหม่เปรียบเสมือนกับผู้ให้กำเนิด ดังนั้น ศรีธัญชัยจึงเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่จะเลี้ยงดูลิงตัวนี้ที่สุด ฝ่ายชาวบ้านเห็นแก่มนุษยธรรมจึงยอมปล่อยลิงไป เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าศรีธัญชัยเป็นผู้ที่มีศีลธรรมประจำใจ โดยเฉพาะศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต รวมถึงเป็นผู้ที่มีเมตตากรุณาต่อสัตว์ ให้อภัย แม้ศรีธัญชัยจะยังคงเป็นเด็กแต่เขานำคำสอนทางศาสนาเรื่อง**การสร้างบุญกุศลด้วยอภัยทาน**มาใช้เตือนสติชาวบ้านได้อย่างชาญฉลาด แล้วโน้มน้าวทำให้ชาวบ้านเห็นดีด้วยจึงยอมปล่อยลิงไป

2) ขยันหมั่นเพียร

ศรีธัญชัยมีความขยันหมั่นเพียร ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธัญชัย : ว่าแต่วันนี้ เราต้องรีบกลับไปทำการบ้านกันแล้ว พงษ์นี้ครูจอห์นจะสอนเรื่อง Family tree กับเรื่อง Occupations ถ้าไม่เสร็จเดี๋ยวจะเหมือนเพื่อนเราสองคนนั่นกันนะ ฮะ ๆ

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 21)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์หลังจากที่ศรีธัญชัยและเพื่อน ๆ เลิกเรียน พากันกลับบ้าน ศรีธัญชัยจึงได้พูดเตือน ๆ เพื่อนเรื่องการบ้านที่ครูจอห์นมอบหมายให้ แสดงให้เห็นว่าศรีธัญชัยเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรและเป็นนักเรียนที่ดี ตั้งใจที่จะทำการบ้านที่ได้รับมอบหมาย

3) มีความรู้รอบตัว

ศรีธัญชัยมีความรู้รอบตัว ดังบทสนทนาที่ว่า

ไม้ไผ่ : แท็กซี่ในลอนดอนจะผาดโผนเหมือนแท็กซี่บ้านเรารึเปล่านะ

ศรีธัญชัย : คงไม่มั้ง

คณิง : นายรู้ได้ไง นี่ต่างบ้านต่างเมืองนะ

ศรีธรรณชัย : จากเว็บไซต์การท่องเที่ยว hotel.com จัดอันดับรถแท็กซี่ที่ดีที่สุดในโลก จากการสอบถามนักเดินทางกว่า 19,000 คน ในช่วง 11-28 พฤษภาคม 2553 ปรากฏว่าแท็กซี่ในกรุงลอนดอนได้อันดับที่ 1 เพราะมีความเป็นมิตรและรู้เส้นทางดี ครองแชมป์มาสามปีติดต่อกันเลยนะ ส่วน “รถตุ๊กตุ๊ก” ของไทยได้อันดับ 5 นะนะ

(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณชัย VS คนงกับไม้ไผ่), 2553: 98)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธรรณชัยและผองเพื่อนเดินทางไปทัศนศึกษาต่างประเทศ ณ ประเทศลอนดอน ไม้ไผ่สงสัยว่าแท็กซี่ในลอนดอนจะขับผาดโผนเหมือนแท็กซี่ในเมืองไทยหรือไม่ ศรีธรรณชัยมีความรู้รอบตัว จึงอธิบายให้ไม้ไผ่ฟัง

4) เชื้อฟังคำสั่งสอนผู้ใหญ่

ศรีธรรณชัยในเชื้อฟังคำสั่งสอนผู้ใหญ่ ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธรรณชัย : อ้าว...เย็นขนาดนี้แล้วหรือนี่!! ลุงกำนันสิ ชวนทำโน่นนี่ ชะนายนเลยแฮะ เอ! เราไม่ลืมนะไรนะ ของที่ขายให้ซื้อ และก็มีแดงโมที่พื้หน้าหวานใจดีให้มาด้วยนะ ว่าแต่...ขึ้นไม่รีบ กลับโดนยายดุแน่ ๆ จั้่นวันนี้ก็...กลับทางลัดนี้ละกัน!! วันนี้ถือเป็นกรณีฉุกเฉินนะเจ้าจ้อ ปกติยายจะไม่ให้มาทางนี้หรอก เพราะป่าแถวนี้มันอันตราย

(ศรีธรรณชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 64-65)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธรรณชัยเดินทางกลับบ้าน แต่เนื่องจากเขาใช้เวลาไปกับการทำกิจกรรมร่วมกับกำนันประจำหมู่บ้าน ทำให้เขาเดินทางกลับบ้านเย็น จากบทสนทนานี้แสดงให้เห็นว่าศรีธรรณชัยกลับบ้านตรงเวลาเสมอและไม่อยากทำให้ยายเป็นห่วง เขาจึงมีความจำเป็นต้องใช้ทางลัดเพื่อกลับบ้านได้เร็วขึ้น การสร้างเหตุการณ์นี้เป็นการสร้างสถานการณ์ให้ศรีธรรณชัยได้ไปเจอกับโจรป่าในเหตุการณ์ต่อไป เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าศรีธรรณชัยเป็นเด็กที่เชื้อฟังผู้ใหญ่

5) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ศรีธรรณชัยมีลักษณะนิสัยที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ดังบทสนทนาที่ว่า

ครู : กลับบ้านกันดี ๆ นะจะทุกคน

เด็กนักเรียน : ครับ!/ค่ะ!

ศรีธรรณชัย : ไว้เจอกันพรุ่งนี้นะคนง/ไม่เเ

คนง : ไปก่อนนะเพื่อน ๆ

(เรียนแก่ง เก็งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณชัย VS คนงกับไม่เเ), 2553: 14)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธรรณชัยและเพื่อนนักเรียนกำลังจะเดินทางกลับบ้านหลังจากเลิกเรียน จึงมีบทสนทนามาก่อนกลับบ้านที่แสดงให้เห็นว่าศรีธรรณชัยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นครูหรือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

6) มีความสามัคคี เสียสละ

ศรีธรรณชัยมีลักษณะนิสัยที่มีความเสียสละและสามัคคีในหมู่คณะ ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธรรณชัย : It's on the shelf. ขึ้นหลังฉันทเลยขนุน อีบ ๆ

ขนุน : จะ...เจอแล้ว นี่เเ

ศรีธรรณชัย : รีบไปกันเถอะ คำใบ้สุดท้ายแล้ว

(เรียนแก่ง เก็งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณชัย VS คนงกับไม่เเ), 2553: 35)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ครูจ้อหันให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อนเสริมสร้างความสามัคคี ผ่านเกมแข่งขันโดยให้นักเรียนจับคู่กันแล้วหาสิ่งของตามคำบอกใบ้ ศรีธรรณชัยจับคู่กับขนุน เมื่อทั้งคู่พบว่าคำใบ้อยู่บนตู้ใบใหญ่ ศรีธรรณชัยจึงเสียสละตนเองให้ขนุนขึ้นชี้หลังอย่างไม่ลังเลเนื่องจากขนุนตัวเล็กกว่าตน ทั้งคู่จึงได้คำใบ้ที่ซ่อนอยู่บนตู้

7) ช่างสังเกต

ศรีธรรณชัยเป็นคนช่างสังเกต ดังบทสนทนาที่ว่า

ขบวนการ : the big tree ก็น่าจะต้นนี้แหละ ใหญ่ที่สุดในโรงเรียนแล้ว
แต่จะเริ่มพูดจากตรงไหนก่อนล่ะ

ศรีธรรณชัย : อ้อ เรื่องนั้นไม่ยากหรอก ดูจากบริเวณโคนต้น สังเกตรอยดิน
ใหม่ ๆ ก็น่าจะเป็นตรงนั้นนะ

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 34)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ครูจ้อหันให้นักเรียนทำกิจกรรมในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีผ่านเกมแข่งขัน โดยให้นักเรียนจับคู่กันแล้วหาสิ่งของตามคำบอกใบ้ ศรีธรรณชัยจับคู่กับขบวนการ เมื่อต้องออกไปหาคำใบ้ที่อยู่ใต้ต้นไม้ ด้วยความช่างสังเกตและเจ้าปัญญาของศรีธรรณชัย จึงรู้ว่าคำใบ้ถูกซ่อนอยู่ใต้ต้นไม้ที่ดินถูกขุดใหม่ ๆ ทั้งคู่จึงหาคำใบ้ที่ซ่อนอยู่ได้อย่างง่ายดาย

8) มองโลกในแง่ดี เข้าใจผู้อื่น

ศรีธรรณชัยมีลักษณะนิสัยมองโลกในแง่ดี เข้าใจผู้อื่น

เด็กนักเรียนใหม่ : ครูครับ พวกผมปวดหัว ขอไปห้องพยาบาลครับใช้ครับ

ผมก็ปวดท้องด้วยครับ

ครูอัลเบิร์ต : จั้นโรละ...จั้นก็รีบไป

หมวยเล็ก : นั่นไง แผนการของพวกเด็กไม่ดี

โซกุน : แกล้งไม่สบาย

ศรีธรรณชัย : เด็กไม่ดี... (คิดในใจ : ไม่ใช่หรอก แค่หลงผิด...มั้ง)

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 48)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงวิชาคณิตศาสตร์ มีเด็กนักเรียน 2 คนที่มักจะโดดเรียนเป็นประจำเนื่องจากไม่ชอบวิชานี้ เมื่อเข้าชั้นเรียนได้ไม่นานก็วางแผนอ้างว่าพวกตนรู้สึกไม่สบาย จึงขอตัวไปห้องพยาบาล หมวยเล็กรู้ทันจึงว่าเด็กสองคนว่าเป็นเด็กไม่ดี โซกุนเผยว่าเด็กทั้งสองคนวางแผนการอ้างว่าไม่สบายเพื่อโดดเรียน ฝ่ายศรีธรรณชัยคิดว่าทั้งสองคนน่าจะหลงผิดไปเท่านั้น

9) ชี้นำผู้อื่นไปในทางที่ดี

ศรีธรรณชัยเป็นผู้ที่ชี้นำผู้อื่นไปในทางที่ดี ดังบทสนทนาที่ว่า

ขาดตก : นายมันศรีธัญชัย เด็กเรียนประจำห้องนี้
 ศรีธัญชัย : จำฉันได้ด้วยหรือ ดิฉัน
 บกพร่อง : กลับไปซะ!
 ศรีธัญชัย : ฉันชวนพวกนายกลับไปเรียนนะ

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 53)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธัญชัยแอบตามเด็กสองคนที่วางแผนโดดเรียน โดยอ้างว่าไม่สบายและขอตัวมาห้องพยาบาล ก่อนออกพากันหนีไปเที่ยวเล่นในชายป่าใกล้โรงเรียน ศรีธัญชัยแอบตามไปและโดนเด็กทั้งสองจับได้โดยบังเอิญ เด็กทั้งสองไล่ให้ศรีธัญชัยกลับไป แต่ศรีธัญชัยไม่ยอมพร้อมชวนเด็กทั้งสองกลับไปเรียน เมื่อทั้งสองไม่ยอมกลับไปเรียนเพราะเป็นการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ศรีธัญชัยจึงขอตามทั้งสองคนไปด้วยเพื่อหาโอกาสชักชวนเพื่อนทั้งสองให้กลับเข้าเรียน หรือในเหตุการณ์ที่ศรีธัญชัยชักชวนเพื่อนให้กลับเข้าห้องเรียน ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธัญชัย : พวกนายเล่นกันสองคนสนุกจริง ๆ เหนอ น่าเบื่อออก
 บกพร่อง : ว่าไฉน
 ศรีธัญชัย : ตามฉันมาสิ ฉันจะพาไปดูที่ที่ดูน่าจะสนุกกว่านี้ นั่นตรงนั้นไง
 บกพร่อง : นี่มัน ห้องเรียนของป๊อด น้องชายฉันนี่...
 ศรีธัญชัย : ไซ้แล้วละ ตั้งใจดูสิ...
 ขาดตก : ในห้องเรียน ดูน่าจะสนุกจริง ๆ ด้วยนะลูกพี่
 ศรีธัญชัย : ไซ้ใหม่ละ เล่นกันสองคน ทำอะไรกันสองคน ไม่เห็นจะน่า
 สนุกตรงไหนเลย เพราะพวกนายไม่ค่อยได้เข้าเรียนกันสินะ
 ถึงไม่เคยเห็นบรรยากาศในห้องเรียนแบบนี้ การเรียนที่มี
 เพื่อน ๆ อยู่ในห้อง ทำกิจกรรมกันหลาย ๆ คน ได้เรียนรู้วิชา
 ต่าง ๆ แปลกๆ ใหม่ ๆ สนุกกว่าตั้งเยอะ ดูน้องของนายสิ
 ลองไปเรียนพร้อมเพื่อน ๆ กันดูไหม
 ขาดตก : เนอะลูกพี่เนอะ
 บกพร่อง : ... อือ จะลองดูก็ได้

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 56-57)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธัญชัยตามเพื่อนเด็กนักเรียนทั้งสองคนที่ไม่ยอมเข้าเรียน เมื่อได้โอกาสก็ชักชวนเด็กทั้งสองเห็นประโยชน์ของการเรียนให้ห้องเรียน โดยยกตัวอย่าง

จากบรรยากาศในห้องเรียนของน้องชายของหนึ่งในเด็กทั้งสองว่า การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ และได้เรียนรู้วิชาใหม่ ๆ นั้นสนุกกว่าการโดดเรียนมาเล่นกันเพียงสองคน จนเด็กทั้งสองโน้มน้าวตามจึงยอมกลับไปเข้าเรียน นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่ศรีธัญชัยตักเตือนเพื่อน ๆ เรื่องหน้าที่ของนักเรียนดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธัญชัย : พวกนายนี้แย่มาก โดดเรียนได้ไงกัน

ไม่ไผ่, คณิง : เราขอโทษ แหม...แต่ก็นะ

คณิง : วิชาเลขมันน่าเบื่อมาก ๆ เลยนะ

ศรีธัญชัย : ถึงจะน่าเบื่อยังไง แต่นักเรียนก็มีหน้าที่ต้องเรียนนะ

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม่ไผ่), 2553:

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์คณิงและไม่ไผ่โดดเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ศรีธัญชัยสงสัยว่าทั้งสองหายไปไหน จึงแอบตามทั้งสองมาพบว่าคณิงและไม่ไผ่กำลังช่วยกันเก็บผลไม้ไปขายให้เพื่อนในโรงเรียน ศรีธัญชัยจึงกล่าวเตือนถึงการกระทำที่ไม่เหมาะสมของเพื่อนทั้งสอง พร้อมชี้ให้เห็นหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องเรียนหนังสือ

10) รักษาหัวใจผู้อื่น

ศรีธัญชัยเป็นคนรักษาหัวใจผู้อื่น

ไม่ไผ่ : หน้าตาก็หน้ากินอยู่หรอคะ...

คณิง : แต่รสชาติจะกินได้รีเปล่านี่สิ...

ศรีธัญชัย : ละ...ลองดูหน่อยแล้วกัน เดี่ยวเขฟเขาจะเสียใจ (ศรีธัญชัยชิมอาหาร)

คณิง : เป็นไงบ้าง

ไม่ไผ่ : รีบคายออกมาซะ เดี่ยวก็ตายหรอ

ศรีธัญชัย : Wow! Very nice

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม่ไผ่), 2553: 69)

จากเหตุการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่อาจารย์กึ่งศักดิ์ ผู้มีชื่อเสียงในการทำอาหารมาเป็นวิทยากรสอนเรื่องการทำอาหาร ไม่ไผ่และคณิงไม่มั่นใจว่าอาหารที่อาจารย์กึ่งศักดิ์ทำจะทานได้หรือไม่ แต่ศรีธัญชัยเกรงว่าเขฟจะเสียใจหากไม่มีใครกล้าชิมอาหารของเขา ศรีธัญชัยต้องการรักษาหัวใจจึงอาสาเป็นผู้กล้าชิมอาหารคนแรก

11) มีสติในเหตุการณ์ฉุกเฉิน

ศรีธรรณูชัยเป็นผู้มีสติในเหตุการณ์ฉุกเฉิน ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธรรณูชัย : ตำรวจไง ตำรวจ แจ้งตำรวจกันเถอะ

ไม้ไผ่ : จริงด้วย ลืมไปเลย มัวแต่ตักกะใจอยู่ ต้องไปสถานีตำรวจ...
แต่นี้มันลอนดอนนะ ศรีฯ

ศรีธรรณูชัย : ... ก็คงต้องถามคนอื่นดูละ ต้องนึกถึงที่ครูเคยสอน อ้อ
Where is the police station?

ชาวต่างชาติ : Police station The police station is near the
hospital.

(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณูชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 104-105)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่คณิงถูกโจรวิ่งราวกระเป๋าของเขาไปในขณะที่เดินทัศนศึกษาอยู่ในประเทศลอนดอน ศรีธรรณูชัยและไม้ไผ่จึงช่วยกันจับตัวคนร้าย คนร้ายคนหนึ่งเดินชนเสาโดยไม่ได้ระมัดระวังจนสลบไป ศรีธรรณูชัยและไม้ไผ่คิดหาวิธีจัดการกับโจรอีกคน ด้วยความมีสติของศรีธรรณูชัย จึงคิดขอความช่วยเหลือจากตำรวจท้องถิ่น แต่เนื่องจากอยู่ต่างประเทศจึงต้องใช้ความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เรียนรู้มาจากครูจอห์นสอบถามเส้นทางคนท้องถิ่นเพื่อเดินทางไปแจ้งความที่สถานีตำรวจ ในที่สุดก็แจ้งขอความช่วยเหลือจากตำรวจได้ หรือในเหตุการณ์ที่เด็กทั้งสามนั่งรถผิดสายทำให้หลงทาง ดังบทสนทนาที่ว่า

คณิง : เพราะนายนั้นแหละ ตูสายรถผิด! นี่แน่ะ ๆ

ไม้ไผ่ : เจ้าบ้า!! นายเป็นคนบอกไม่ใช่หรอ นี่แน่ะ ๆ

ศรีธรรณูชัย : เวลานี้ยังจะ...พวกนาย เราลองเดินตามป้ายนั้นไปดูไหม?
เผื่อจะมีวิธีหาทางกลับโรงแรมได้

(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณูชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 115)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์หลังจากที่ศรีธรรณูชัยและเพื่อนนำกระเป๋าคืนมาจากโจรได้ พวกเขาขึ้นรถโดยสาร เพื่อกลับไปยังที่พักและพากันหลับไป เมื่อตื่นขึ้นมาพบว่าพวกตนหลงทางเพราะขึ้นรถผิดสาย ไม้ไผ่และคณิงต่างโทษกันว่าเป็นฝ่ายผิด แต่ศรีธรรณูชัยมีสติ เห็นป้ายชี้ไปที่ไร่แห่งหนึ่ง เขาจึงถามความเห็นเพื่อน ๆ ให้เดินตามป้ายบอกทางไปเพื่อขอความช่วยเหลือที่ฟาร์ม

12) เป็นห่วงผู้อื่น

ศรีธัญชัยมีอุปนิสัยเป็นห่วงผู้อื่น ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธัญชัย : ระวังหน่อยละไม้ไผ่ ออกไปเช็คกระจกข้างนอกอย่างนั้น

ไม้ไผ่ : สบายมากศรีฯ เรื่องปิ่นปายสำหรับชาวเงาะป่าอย่างเรา ที ๑

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 62)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธัญชัยและเพื่อนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ไม้ไผ่อาสาออกไปเช็คกระจก ศรีธัญชัยเป็นห่วงว่าเพื่อนจะตกลงไป ไม้ไผ่ยืนยันว่าชาวเงาะป่าอย่างพวกตนมีความชำนาญในการปิ่นปาย

13) ข้างสงสัย

ศรีธัญชัยเป็นคนข้างสงสัย ดังบทสนทนาที่ว่า

ครูอัลเบิร์ต : ยืดดดต หยุดก่อน ไปกันใหญ่แล้ว ไม่เกี่ยวกับผีเลย เรื่องพิศวง! ที่ครูว่า...ครูหมายถึงวิชาคณิตศาสตร์นี้แหละ

เด็กนักเรียน : คณิตศาสตร์!?

ศรีธัญชัย : แล้วมันพิศวงยังไงล่ะครับครู?

ครูอัลเบิร์ต : ฮะฮ่า คริกครึ้นขึ้นมาแล้วสิ อยากรู้ละสิ อยากรู้ละซี

ศรีธัญชัย : ครูครับ เลิกบ๊ว

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 13)

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ในคาบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ครูอัลเบิร์ตเล่าเรื่องพิศวงให้นักเรียนฟัง ศรีธัญชัยอยากรู้เรื่องราวพิศวงเหล่านั้นจึงขอให้ครูอัลเบิร์ตเล่าให้พวกตนฟัง กล่าวได้ว่าความข้างสงสัยของศรีธัญชัยเป็นตัวดำเนินเรื่องให้ตัวละครครูอัลเบิร์ตทำหน้าที่ให้ความรู้แก่ผู้อ่าน

14) กล่าวหา

ศรีธัญชัยเป็นคนกล่าวหา ดังบทสนทนาที่ว่า

- คนิง : ศรีฯ เอ๊ย เราไปบอกคุณครูไม่ดีกว่าหรือ
 ศรีธัญชัย : ก็ถ้าครูเชื่อเรื่องที่น่ายล่นะ แล้ววันนี้ก็วันศุกร์ด้วย ครูคงไปเที่ยวที่ลานชุมชนกันหมด เอาละไปกันเถอะ
 ไม้ไผ่ : ทำไมจู้ ๆ ลมพัดแรงอะ ?
 ศรีธัญชัย : ก็แค่ลมน่า พวกนายอย่าฝ่อสิ

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คนิงกับไม้ไผ่), 2553: 84)

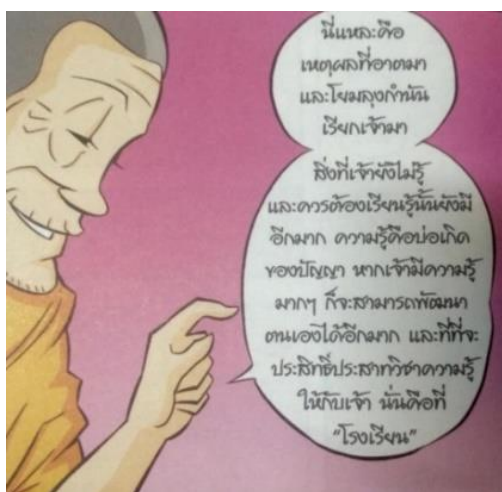
จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธัญชัย คนิงและไม้ไผ่ออกตามหาหมวยเล็ก เพื่อนนักเรียนที่หายตัวไป คนิงและไม้ไผ่กลัวผีคณิตศาสตร์ที่รำลึกกันในโรงเรียน แต่ศรีธัญชัยพยายามข่มความกลัวและออกตามหาหมวยเล็กอย่างกล้าหาญเพราะความเป็นห่วงเพื่อน

กล่าวได้ว่าลักษณะนิสัยของตัวละครศรีธัญชัยที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เป็นต้นแบบของ “เด็กดี” คุณลักษณะเหล่านี้ยังทำหน้าที่เป็นสิ่งที่ทำให้เรื่องดำเนินต่อไป และสร้างความสนุกสนานอีกด้วย เช่น ความมีสติในเหตุการณ์ฉุกเฉินของศรีธัญชัยทำให้เขาสามารถช่วยเหลือคนิงจากโจรวิ่งราว หรือความช่างสงสัยของศรีธัญชัยที่เปิดโอกาสให้ตัวละครครูอัลเบิร์ตถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ทางวิชาการให้แก่เด็กนักเรียน ผู้อ่านจึงได้รับความรู้ไปด้วย เป็นต้น

ในส่วนของการใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา เดิมทีการใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของศรีธัญชัยสำนวนจอมปราชญ์มักเป็นปัญหาระหว่างบุคคลคือ ศรีธัญชัยใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างตนเองกับผู้อื่น เช่น เหตุการณ์ศรีธัญชัยทำพินนเมียงกับลาว เป็นต้น หรือปัญหาในระดับประเทศคือ ศรีธัญชัยใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองกับต่างชาติ เช่น เหตุการณ์ศรีธัญชัยรับทำพินนก่อสร้างเจดีย์กับพม่า เป็นต้น เมื่อมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์เรื่องราวใหม่เพื่อจุดประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไป การใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของศรีธัญชัยจึงเป็นเพียงปัญหาในระดับชุมชน เช่น ศรีธัญชัยใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านจับลิง ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือเพื่อนจากโจรลักพาตัว หรือใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกผีคณิตศาสตร์ลักพาตัวไป เป็นต้น

อนุภาคตัวละครพระภิกษุ

พระภิกษุที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่ ตัวละครสมภารเป็นตัวละครที่มีบทบาทในการสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ศรีธัญชัย เนื่องจากนิสัยฉลาดแกมโกงของศรีธัญชัยสร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้าน ทำให้พ่อแม่เลี้ยงดูไม่ไหว บิดาและมารดาของศรีธัญชัยขอให้ยายชายชนมรับอุปการะเลี้ยงดู และอยู่ในความดูแลของสมภาร

ภาพที่ 12 สมภารสนับสนุนและส่งเสริมให้ศรีธนญชัยไปโรงเรียน

อนุภาคตัวละครภิกษุในนิทานเรื่องศรีธนญชัยฉบับดั้งเดิมล้วนมีสถานะเป็นคู่ปฏิปักษ์กับศรีธนญชัย ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสมณะเพศ แต่เมื่อนำตัวละครนี้มาดัดแปลงใหม่พบว่า สมภารในเรื่องมีสถานะสูงสุดทางสังคม เป็นที่เคารพนับถือของทุกคนในหมู่บ้าน ทุกคนต่างเห็นคล้อยตามความเห็นของสมภาร เป็นตัวละครที่สั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ศรีธนญชัย เช่นบทสนทนาที่ว่า

- ศรีธนญชัย : หลวงตาครับ ทั้งที่เด็กคนนั้นขโมยมะม่วงไปแท้ ๆ แต่ทำไม
ลูกคนนั้น กลับแค้นดูดำ หน้าซำยังให้มะม่วงไปกินอีกล่ะครับ
- สมภาร : ก็เด็กคนนั้นไม่ได้ทำผิดอะไรขนาดคอขาดบาดตายนี่นา การดูดำ
ว่ากล่าวตักเตือนก็น่าจะเพียงพอแล้วศรีฯ เอ๊ย จงจำไว้ว่า
การให้ออกาสช่วยให้ผู้ที่หลงผิด กลับตัวกลับใจมาทำในสิ่งที่ถูก
ที่ควรนั้นต่างหากคือสิ่งที่พึงกระทำ คนที่ทำผิด อาจมีเหตุผล
ของเขาก็เป็นได้ อยู่ที่ผิดแล้วต้องรู้จักแก้ไข ไม่ทำผิดแล้วผิดอีก
- ศรีธนญชัย : ครับ หนูจะจำไว้

(ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาฉบับใหม่, 2553: 48-49)

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสมภารคอยสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ศรีธนญชัย และสนับสนุนให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านให้ไปเรียนหนังสือ ดังบทสนทนาที่ว่า

สมภาร : นี่แหละคือเหตุผลที่อาตมาและโยมลูกกำนันเรียกเจ้ามา สิ่ง
 เจ้ายังไม่รู้และควรต้องเรียนรู้มันยังมีอีกมาก ความรู้คือ
 บ่อเกิดของปัญญา หากเจ้ามีความรู้มาก ๆ ก็จะสามารถ
 พัฒนาตนเองได้ดีอีกมาก และที่ที่จะประสิทธิ์ประสาทวิชา
 ความรู้ให้กับเจ้านั้นคือที่ “โรงเรียน” ถึงวัยเวลาที่เจ้าจะต้อง
 ไปขัดเกลาปัญญา ระเบียบวินัยที่โรงเรียนแล้วละ เจ้าศรีธัญชัย
 เอ๊ย

ศรีธัญชัย : ไปโรงเรียนหรือรับ

โชกุน : อี ๆ ศรีธัญชัยต้องไปโรงเรียน

กำนัน : รวมถึงพวกเธอก็ด้วยนะ

(ศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 157-161)

จากบทสนทนาดังกล่าว ทำให้เห็นว่าบริบทสังคมในปัจจุบันเน้นการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ
 ความรู้ทางด้านวิชาการต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีความรู้ความสามารถ ฉลาดเท่าทันผู้อื่นในสังคม ศรีธัญชัยจึง
 ถูกส่งไปโรงเรียนเพื่อศึกษาหาความรู้โดยการสนับสนุนของสมภารรวมทั้งบิดาและมารดาของศรีธัญชัย
 นอกจากนี้วัดยังคงเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน เป็นสถานที่ขัดเกลานิสสัย ศาสนาพุทธยังคงเป็นที่
 เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน ดังนั้นสมภารจึงเป็นตัวละครที่ช่วยให้ศรีธัญชัยได้แสดงสติปัญญา
 ความสามารถ ช่วยสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และแสดงให้เห็นถึงสถานะความสำคัญของศาสนากับ
 สังคมในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

อนุภาคตัวละครนางเหราและนายันทา

อนุภาคตัวละครนางเหราและนายันทามีการปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยจากศรีธัญชัยสำนวน
 จอมปราชญ์ที่ลำเอียง รักบุตรคนเล็กมากกว่า ทำให้ศรีธัญชัยรู้สึกขาดความรักจากพ่อและแม่ เขาจึง
 เติบโตขึ้นมาขึ้นมาเป็นเด็กที่มีปัญหา มีพฤติกรรมในด้านลบ เช่น อิจฉา ริษยา เป็นต้น อนุภาค
 ตัวละครนางเหราและนายันทาในนิทานศรีธัญชัยฉบับสร้างสรรค์ใหม่จึงถูกดัดแปลงให้เป็นบิดา
 และมารดาที่เลี้ยงดูศรีธัญชัยด้วยความรัก แต่เนื่องจากลักษณะนิสัยส่วนตัวของศรีธัญชัยที่เป็นไป
 ตามคำทำนาย นางเหราและนายันทาจึงต้องส่งตัวศรีธัญชัยไปอยู่กับยายชายขนมด้วยความอาลัย

นอกจากนี้ ยังตัดเหตุการณ์มารดาของศรีธัญชัยมีบุตรอีกคนออกไป สร้างเรื่องให้ศรีธัญชัย
 เป็นบุตรคนเดียวที่ได้รับความรักจากบิดาและมารดา และตัดเหตุการณ์ความรุนแรงคือทำโทษบุตร
 ด้วยความรุนแรงออกไป ศรีธัญชัยจึงไม่มีความอิจฉาริษยาจากปมเรื่องบิดามารดารักน้องมากกว่า
 เพราะเขาเป็นบุตรคนเดียวและได้รับความรักจากบิดาและมารดาโดยไม่ได้มีการลงโทษทำร้ายร่างกาย

ด้วยการเขียนดีหรือทำร้ายทางจิตใจด้วยการด่าว่า แต่มีการแก้ปัญหาด้วยการส่งศรีธนญชัยไปให้ชายขานมช่วยอุปการะเลี้ยงดูแทน และมีสมภารคอยช่วยอบรมสั่งสอน ศรีธนญชัยจึงเติบโตมาเป็นเด็กดี การเปลี่ยนแปลงลักษณะของตัวละครดังกล่าวเพื่อปูพื้นฐานลักษณะนิสัยตัวละครศรีธนญชัยอย่างสมเหตุสมผล และการตัดเหตุการณ์ความรุนแรงออกไป เพื่อสนับสนุนให้เห็นถึงการเลี้ยงดูถูกอย่างถูกวิธีว่าไม่ควรใช้ความรุนแรงกับบุตร แต่ควรอบรมสั่งสอนบุตรด้วยวิธีการใช้เหตุผล

ภาพที่ 13 นางนเรธาและนายนนทกา

3.2.2.3 ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา

จากการศึกษาการใช้กลอุบายและเซอร์ปัญญาในการแก้ไขปัญหาในนิทานศรีธนญชัยที่มีการดัดแปลงในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบอนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่มีการดัดแปลงเพียงอนุภาคเดียวคือ T1 ล้างน้องให้สะอาดทั้งนอกและใน ในเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์ ดังตัวอย่างการเปรียบอนุภาคเหตุการณ์ตารางที่ 3.7 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ E ศรีธนญชัยฆ่าน้องในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราษฎ์และดัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงอนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา T1 ล้างน้องให้สะอาดทั้งนอกและใน ที่แสดงให้เห็นปฏิภาณไหวพริบของศรีธนญชัยที่แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปได้อย่างคาดไม่ถึง เป็นเหตุการณ์ที่แสดงบุคลิกลักษณะเด่นของศรีธนญชัยที่ “ฉลาดแกมโกง” แสดงพฤติกรรมที่ซัดจารีต ประเพณี ผิดศีลธรรม สร้างความสะเทือนใจอย่างรุนแรง จึงทำให้เหตุการณ์นี้เป็นที่จดจำของผู้อ่าน อีกทั้งยังเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งตามมา จึงทำให้อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญหานี้ได้รับความนิยม แต่มีการนำมาดัดแปลงกลวิธีการฆ่าโดยไม่มีกรกล่าวถึงมิตโดยตรง เพื่อลดภาพความรุนแรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่เน้นการสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม

3.2.2.4 แนวคิดสำคัญ

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการนำแนวคิดสำคัญที่มีการตัดแปลงมาใช้ในการสร้างเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยผู้วิจัยจะแยกอธิบายเป็น 2 กลุ่มเรื่อง ได้แก่

- 1) การตัดแปลงแนวคิดสำคัญในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ล คือ แนวคิดเรื่องการเสียหน้า
- 2) การตัดแปลงแนวคิดสำคัญในศรีธนญชัยเรื่องอื่น ๆ ได้แก่เรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่) เนื่องจากการ์ตูนทั้งสามเรื่องเป็นเรื่องราวที่ใช้ตัวละครชุดเดียวกัน และมีเนื้อหาที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ทั้งหมดเช่นเดียวกัน คือ แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ

1) การตัดแปลงแนวคิดสำคัญในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ล

จากการศึกษาพบว่าในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ลมีการการตัดแปลงแนวคิดสำคัญเรื่องการเสียหน้า สรุปภาพรวมการตัดแปลงแนวคิดสำคัญดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 สรุปภาพรวมการตัดแปลงแนวคิดสำคัญในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ล

แนวคิด	ลักษณะเดิม	ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป
แนวคิดเรื่องการเสียหน้า	บุคคลที่ “เสียหน้า” เป็นบุคคลในสังคมชั้นสูง พบการเสียหน้าของศรีธนญชัยเพียง 4 ครั้ง	ศรีธนญชัยเป็นบุคคลที่ชนในสังคมชั้นสูงและสามัญชนทำให้ “เสียหน้า” ทั้งสิ้น

แนวคิดเรื่องการเสียหน้า

ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ล มีการนำแนวคิดเรื่องการเสียหน้าที่มีการตัดแปลงมาใช้ บุคคลที่ “เสียหน้า” ในนิทานศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชัญญ์ เป็นบุคคลในสังคมชั้นสูง เช่น ตัวละครหลวงนายศรี สมภาร หรือแม้แต่พระมหากษัตริย์ เป็นต้น และพบว่าศรีธนญชัย “เสียหน้า” ให้แก่เณรหรือพระมหากษัตริย์ในบางเหตุการณ์ แต่เมื่อมีการตัดแปลงแนวคิดโดยตัดแปลงให้ศรีธนญชัยเป็นบุคคลที่ “เสียหน้า” บุคคลในสังคมชั้นสูงและบุคคลธรรมดาสามัญทุกครั้งศรีธนญชัยสร้างปัญหา กระทำผิดหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ศรีธนญชัยก็มักจะถูกแก้เผ็ดทำให้เขาเสียหน้ากลับมาทุกครั้ง เนื่องจากศรีธนญชัยเป็นตัวละครที่เป็นขุนนาง ถือว่าเป็นบุคคลในสังคมชั้นสูง เมื่อสร้างเหตุการณ์ให้ศรีธนญชัยต้องเสียหน้าหรือแพ้รู้บุคคลธรรมดาสามัญ

ซึ่งเป็นตัวละครที่มีศักดิ์ต่ำกว่า ส่งผลให้การเสียน้ำชดเจนน่าอึ้งยิ่งขึ้น การดัดแปลงนี้สอดแทรกคุณธรรมให้ผู้อ่านเคารพต่อผู้ที่มีศักดิ์สูงกว่า ผู้เขียนมีจุดประสงค์ให้ผู้อ่านได้เห็นผลของการใช้อำนาจเหนือผู้ที่มีอำนาจสูงกว่า ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ผู้น้อยจะต้องให้ความเคารพต่อผู้ที่อาวุโสกว่าหรือมีศักดิ์สูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ คนไทยได้รับปลูกฝังให้เคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และดัดแปลงเพื่อเอื้อให้ผู้อ่านเห็นผลของการกระทำที่ไม่เหมาะสมของศรีธนญชัย เป็นการอบรมสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ให้ผู้อ่านเห็นผลของการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

2) การดัดแปลงแนวคิดสำคัญในศรีธนญชัยเรื่องอื่น ๆ

เรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่, เรียงเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนงักกับไม้ไผ่) และเรียงเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนงักกับไม้ไผ่) มีการใช้ดัดแปลงแนวคิดสำคัญเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ สรุปรวมการดัดแปลงแนวคิดสำคัญดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17 สรุปรวมการดัดแปลงแนวคิดสำคัญในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่ เรียงเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนงักกับไม้ไผ่) และเรียงเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนงักกับไม้ไผ่)

แนวคิด	ลักษณะเดิม	ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป
แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ	มีการใช้ปฏิภาณผ่านการอ้างเหตุผลในการแก้ไข ปัญหา	มีการใช้ความเฉลียวฉลาดในเชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ ในการแก้ไข ปัญหา

แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ

ศรีธนญชัยสำนวนจอมปราถณ์นำเสนอแนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณผ่านความสามารถใน “การอ้างเหตุผล” เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นปฏิภาณของศรีธนญชัย (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2541: 146-147) การอ้างเหตุผลโดยการพลิกแพลงทางภาษาและเชื่อมความสัมพันธ์ของสองสิ่งซึ่งผู้อ่านคาดไม่ถึงปรากฏให้เห็นเด่นชัดตลอดทั้งเรื่อง เมื่อมีการนำแนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณมาใช้ ปรากฏมีการดัดแปลงให้ศรีธนญชัยยังมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด แต่เป็นความเฉลียวฉลาดในเชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ เช่น วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น การดัดแปลงนี้เพื่อให้เข้ากับบริบทในปัจจุบันที่เน้นการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญใน

การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ และตอบสนอง ความต้องการของผู้ผลิตในเชิงพาณิชย์ เช่น เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) ดั่งบทสนทนาที่ว่า

ครูจอห์น : This is Mr. Kingsak. He is a chef. He'll cook for us, today. (นี่คือมิสเตอร์กิงศักดิ์ เขาเป็นหัวหน้าพ่อครัวเขาจะมาทำอาหารให้เราวันนี้)

กิงศักดิ์ : This is **Healthy food**. (นี่คืออาหารที่ดีต่อสุขภาพของเรา)
Do you like cucumber? (คุณชอบแตงกวาไหม)

ครูจอห์น : If you like, say **Yes, I do**. If you don't, say **No, I don't**. (ถ้าคุณชอบ พูดว่า “ใช่ ฉันชอบ” ถ้าไม่พูดว่า “ไม่ ฉันไม่ชอบ”)

ครูจอห์น : Do you like cucumber? (คุณชอบแตงกวาไหม)

ศรีธัญชัย : Me! Yes, I do. (ใช่ ฉันชอบแตงกวา)

กิงศักดิ์ : Please tell me. Do you like onion? (โปรดบอกฉันคุณชอบหัวหอมไหม)

ไม้ไผ่ : No, I don't. (ไม่ ฉันไม่ชอบหัวหอม)

(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับ ไม้ไผ่), 2553: 66-67)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นบทสนทนาระหว่างตัวละครที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนา ประโยคที่ใช้ในบทสนทnal้วนเป็นประโยคที่ผู้อ่านสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.2.5 อารมณ์ขัน

จากการวิเคราะห์พบอารมณ์ขันที่ดัดแปลงไปในเรื่อง **ดัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์** เท่านั้น โดยพบว่า มีอารมณ์ขันที่ดัดแปลงไปคืออารมณ์ขันจากการใช้ภาษา ได้แก่ การเล่นคำจากการใช้คำอย่างกำกวม กล่าวคือ เรื่อง **ดัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์** มีการนำอารมณ์ขันจากการใช้คำกำกวมมาใช้เช่นเดียวกับศรีธัญชัยสำนวนจอมปราชญ์แต่มีการดัดแปลงการตีความหมายของคำในสำนวน “ที่เท่าแมวดิ้นตาย” ในแง่มุมที่แตกต่างออกไปคือ มีการแปลความหมาย คำว่า “ดิ้น” อย่างร่วมสมัยมากขึ้น โดยคำว่า “ดิ้น” หมายถึง “เต้นรำ” ซึ่งเป็นศัพท์แสลงที่ใช้ในปัจจุบัน ดังนั้น แมวในเรื่องจึงไม่ได้ถูกตีแล้วดิ้นด้วยความเจ็บปวดจนตาย แต่กลับเต้นรำไปตามจังหวะเพลงจนเหนื่อยขาดใจตาย การแปลความหมายอย่างหักมุมนี้สร้างความขบขันให้กับผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้อ่านย่อมรู้ความหมายของสำนวนนี้กันโดยทั่วไป แต่ผู้เขียนหักมุมแปลความหมายให้มีความร่วมสมัย

ภาพที่ 14 แมวเต้นรำไปตามเสียงเพลงจนขาดใจตาย

3.2.3 การเพิ่มเติมองค์ประกอบ

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการเพิ่มเติมองค์ประกอบในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยพบการเพิ่มเติมองค์ประกอบ ดังนี้

3.2.3.1 อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ พบในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ ศรีธนญชัย เจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่)

3.2.3.2 อนุภาคตัวละครสำคัญ พบในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ ศรีธนญชัย วรรณคดีก่อนนอน ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่)

3.2.3.3 ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา พบในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์และศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่

3.2.3.4 แนวคิดสำคัญ พบในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่)

3.2.3.5 อารมณ์ขัน พบในเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่)

3.2.3.1 อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่มีการเพิ่มเติมและสร้างสรรค์ใหม่ โดยนำแนวคิดเรื่องอนุภาคมาประยุกต์ใช้ด้วยการกำหนดให้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์เล็กแทนอนุภาคเหตุการณ์ดังนี้

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษ a - d แทนอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการเพิ่มเติมและสร้างสรรค์ใหม่ในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์**

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษ e - i แทนอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการเพิ่มเติมและสร้างสรรค์ใหม่ในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่**

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษ j - r แทนอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการเพิ่มเติมและสร้างสรรค์ใหม่ในเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)**

- ตัวอักษรภาษาอังกฤษ s - z และ n แทนอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการเพิ่มเติมและสร้างสรรค์ใหม่ในเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)**

โดยพบการสร้างอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมในแต่ละเรื่อง ดังนี้

(1) **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์** มีอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา 4 เหตุการณ์

(2) **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** มีอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา 5 เหตุการณ์

(3) **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** มีอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา 9 เหตุการณ์

(4) **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** มีอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา 9 เหตุการณ์

สามารถสรุปอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่มีการเพิ่มเติมและสร้างสรรค์ใหม่ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 แสดงการเพิ่มเติมอนุภาคเหตุการณ์สำคัญ

เรื่อง	อนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา
ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์	a ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาโกงแม่ค้าขายผัก b ศรีธนญชัยกลั่นแกล้งเพื่อนเด็กวัด c ศรีธนญชัยยิงนกพลาดไปถูกสมภารจึงถูกลงโทษ d พี่อวาล์ นกฮูกเจ้าปัญญาสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม น้องส้ม และพี่โอก่อนเริ่มเหตุการณ์และท้ายเหตุการณ์ของแต่ละตอน
ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาปรับเปลี่ยน	e ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาช่วยชาวบ้านจับลิงซี้ชโมย f ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาหนีจากการถูกโจรจับปล้น g ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาช่วยตัดสินว่าใครคือเจ้าของหมู h ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาช่วยพิน้ำหวานจากโจรลักพาตัว i ศรีธนญชัยถูกส่งไปโรงเรียนพร้อมเพื่อน ๆ
เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)	j ครูชาวต่างชาติคนใหม่เข้ามาสอนในโรงเรียน k ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการ l เพื่อนของศรีธนญชัยโตดเรียน ศรีธนญชัยใช้สติปัญญา โน้มน้าวใจเพื่อนเข้าเรียน m ศรีธนญชัยและเพื่อนทำกิจกรรมเวลาว่าง n ศรีธนญชัยและเพื่อนเดินทางไปทัศนศึกษาต่างประเทศ o คณิงถูกโจรชิงรางวัลระเป่า ศรีธนญชัยใช้สติปัญญา ช่วยเพื่อนจับโจรชิงรางวัลระเป่า p ศรีธนญชัยและเพื่อนหลงทาง ได้รับความช่วยเหลือจาก ชาวต่างชาติ q ศรีธนญชัยและเพื่อนช่วยเหลืองานในฟาร์ม r ศรีธนญชัยและเพื่อนเดินทางกลับประเทศไทยและได้รับ จดหมายจากเพื่อนชาวต่างชาติ
เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิง กับไม้ไผ่)	s ครูวิชาคณิตศาสตร์เล่าเรื่องพิศวงเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ และสอนบทเรียนต่าง ๆ ครูผู้ช่วยคนใหม่เข้ามารายงานตัว t คณิงและไม้ไผ่โตดเรียนไปขายผลไม้ ศรีธนญชัยช่วยเหลือคณิง และไม้ไผ่ด้วยการชี้แจงเรื่องการศึกษา u คำให้การของภารโรง

	<p>v ครูวิชาคณิตศาสตร์กลับบ้านดึกเพราะเตรียมข้อสอบปลายภาคครูผู้ช่วยชวนครูวิชาคณิตศาสตร์กลับบ้านด้วยกัน ครูผู้ช่วยกลับบ้าน</p> <p>w ครูวิชาคณิตศาสตร์ไปหาหมวยเล็กที่บ้าน</p> <p>x ฝึคณิตศาสตร์จับตัวหมวยเล็ก</p> <p>y ศรีธรรณูชัยและผองเพื่อนใช้ปฏิภาณของตนเพื่อช่วยเหลือเพื่อนของตนโดยการแก้โจทย์คณิต</p> <p>z ครูคณิตศาสตร์เผยว่าตนจับตัวหมวยเล็กไป</p> <p>ก ศรีธรรณูชัยไปค้นหาความจริง พบว่าครูผู้ช่วยคือฝึคณิตศาสตร์ปลอมตัวมา</p>
--	--

เรื่องตลหลังศรีธรรณูชัยโดยพี่อวาล์ มีการใช้อุภาคเหตุการณ์สำคัญที่มีการเพิ่มเติมเข้ามาใหม่ ดังนี้

a เหตุการณ์ศรีธรรณูชัยใช้สติปัญญาโกงแม่ค้าขายผัก

รายละเอียดเหตุการณ์ :

นางเหราไปจ่ายตลาดพร้อมศรีธรรณูชัย ศรีธรรณูชัยใช้สติปัญญาทำให้แม่ค้าขายผักยกผักทั้งหมดให้ตนโดยการพนันด้วยคำถามแบบร่วมสมัย ศรีธรรณูชัยจึงถูกมารดาตลหลังให้ชนผักทั้งหมดกลับเรือนคนเดียว (ตลหลังศรีธรรณูชัยโดยพี่อวาล์, 2549: 27-29)

b เหตุการณ์ศรีธรรณูชัยกลั่นแกล้งเพื่อนเด็กวัด

รายละเอียดเหตุการณ์ :

เมื่อสมภารรับศรีธรรณูชัยเข้ามาเป็นเด็กวัด สมภารแนะนำให้ศรีธรรณูชัยรู้จักกับ “แก๊งไข่มดแดง” ซึ่งเป็นเพื่อนเด็กวัด จ้อยหัวหน้าแก๊งวางตัวเป็นใหญ่สร้างความไม่พอใจให้กับศรีธรรณูชัย ศรีธรรณูชัยจึงกลั่นแกล้งเพื่อนด้วยการตื้นขึ้นมาทำความสะอาดกุฏิแต่เข้ามิด และร้องเพลงเสียงดังจนสมภารตื่นมาถามเรื่องราว ศรีธรรณูชัยปดว่าตนโดนเพื่อนกลั่นแกล้งด้วยการนอนดินจนทำให้ตนนอนไม่หลับ ทำให้เพื่อนเด็กวัดถูกทำโทษ (ตลหลังศรีธรรณูชัยโดยพี่อวาล์, 2549: 44-45)

c เหตุการณ์ศรีธรรณูชัยยิงนกพลาดไปถูกสมภารจึงถูกลงโทษ

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ในขณะที่เพื่อนเด็กวัดช่วยกันทำความสะอาดลานวัดตามคำสั่งของสมภาร ศรีธนูชัยกลับไป ยิงนกแต่ยิงพลาดไปถูกสมภาร ศรีธนูชัยจึงถูกสมภารทำโทษโดยให้ไปกวาดลานวัดแทนเพื่อน ๆ ศรีธนูชัยเจ็บใจ เมื่อสบโอกาสเขาจึงแค้นสมภารด้วยการนำจิวรไปให้สุนัขในวัดดมแล้วทำร้าย สุนัข จากนั้นศรีธนูชัยจึงนำจิวรไปให้สมภาร เมื่อสมภารเดินผ่านสุนัข สุนัขจากรุ่นจิวรได้จึงไล่กัดสมภาร สมภารหนีขึ้นต้นไม้ ฝ่ายศรีธนูชัย เดินเข้าไปหัวเราะเย้ยหยันสมภารอยู่ใต้ต้นไม้ บังเอิญจิวรของ สมภารหลุดลงไปคลุมร่างของศรีธนูชัยทำให้สุนัขวิ่งไล่กัดเขาแทน (ดัดหลังศรีธนูชัยโดยพี่อวาล์, 2549: 51-58)

d เหตุการณ์พี่อวาล์ นกฮูกเจ้าปัญญาสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม น้องส้มและพี่โอก่อนเริ่ม เหตุการณ์และท้ายเหตุการณ์ของแต่ละตอน

รายละเอียดเหตุการณ์ :

พี่โอและน้องส้ม สองพี่น้องที่มาคอยฟังนิทานของพี่อวาล์ นกฮูกนักเล่านิทาน ตัวละครทั้งสอง จะปรากฏอยู่ในช่วงตอนเปิดเรื่องและตอนจบของนิทานแต่ละตอน ในตอนเปิดเรื่องของนิทานแต่ละ ตอนนั้น ผู้เขียนสร้างเหตุการณ์ให้สองพี่น้องมีความขัดแย้งกัน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเข้ากับ สถานการณ์ในเรื่องซึ่งเป็นการนำเข้าสู่เนื้อหาเรื่องศรีธนูชัยรูปแบบใหม่ของพี่อวาล์ นิทานในแต่ละ ตอนมีข้อคิดสอนใจสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมที่สามารถนำมาใช้อบรมสั่งสอนผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กและ เยาวชน

เรื่องศรีธนูชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ มีการใช้นุภาคเหตุการณ์สำคัญที่มีการเพิ่มเติม เข้ามาใหม่ ดังนี้

e ศรีธนูชัยใช้สติปัญญาช่วยชาวบ้านจับลิงชീโมย

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ณ หมู่บ้านทรัพย์สมบูรณ์ โขกุนซื้อไอศกรีมมาแบ่งให้ขุนุน และหมวยเล็ก จึงเกิดปัญหาเรื่อง ใครสมควรจะได้เลือกไอศกรีมก่อน เพราะทุกคนอยากเลือกรสที่อร่อยที่สุดให้ตนเอง จึงต้องฟัง ศรีธนูชัยที่กำลังเดินทางไปขายขนมใส่ไส้ให้มาช่วยตัดสิน ศรีธนูชัยจึงตัดสินด้วยการชิมไอศกรีม ทั้งสามรสก่อน ก่อนจะตัดสินได้ว่ารสไหนอร่อยที่สุด ผลสุดท้ายศรีธนูชัยจึงได้ไอศกรีมไปกินทั้ง สามแห่ง สมภารเห็นเหตุการณ์ดังกล่าวจึงส่งสายตาดำหนิณเณรที่ทำนายว่าศรีธนูชัยจะเติบโตขึ้นเป็น คนฉลาดแกมโกง และโทษว่าเป็นความผิดของตนที่ไม่ได้อยู่วัดในวันนั้น วันหนึ่งมีลิงชীโมยของชาวบ้าน

สร้างความเดือดร้อนไปทั่ว ชาวบ้านจึงมาช่วยกันจับลิงแต่ลิงก็หนีรอดไปได้ กำนันเฉิดจึงขอให้ศรีธนญชัยช่วย ศรีธนญชัยอ้างว่าตนยังขายขนมไม่หมด กำนันเฉิดจึงเหมาขนมของศรีธนญชัยทั้งหมด ศรีธนญชัยจึงคิดแผนการจับลิงตัวนี้โดยขอให้โชกุน ขุนน และหมวยเล็กช่วยกันสร้างอุปกรณ์ขึ้นมาตามหลักวิทยาศาสตร์ เมื่อจับลิงได้ ชาวบ้านต่างจะเข้าไปทำร้ายลิงที่ทำให้พวกตนเดือดร้อน แต่ศรีธนญชัยขอให้ชาวบ้านให้อภัยเพื่อเป็นกุศล และขอดูแลรับผิดชอบลิงตัวนี้ ชาวบ้านยอมทำตามคำขอของศรีธนญชัย กำนันเฉิดให้เอศกริมเป็นรางวัลแก่ศรีธนญชัย เขาแบ่งให้เพื่อนทานกันถ้วนหน้า (ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 7-43)

f ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาหนีจากการถูกโจรจับปล้น

รายละเอียดเหตุการณ์ :

โจรร้ายสามคนพี่น้องมุ่งหน้าเข้าสู่หมู่บ้าน ทั้งสามหลงทางอยู่ในป่า ฝ่ายศรีธนญชัยได้รับคำเชิญให้ไปที่บ้านของกำนันเฉิดเพราะกำนันเฉิดต้องการอวดเครื่องเสิร์ฟชาอัตโนมัติ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ของตน ทำให้ศรีธนญชัยกลับบ้านเย็น ศรีธนญชัยเกรงว่ายายจะดูเขาที่กลับบ้านเย็น จึงเดินทางกลับโดยใช้เส้นทางลัดผ่านป่าแล้วเผชิญหน้ากับสามโจรโดยบังเอิญ ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาหนีออกมา ฝ่ายสามโจรวิ่งตามจนมาโดนกับดักสัตว์ติดอยู่บนต้นไม้ ศรีธนญชัยรีบไปตามกำนันเฉิดให้มาจับโจรแต่พบว่าสามโจรใช้มีดตัดตาข่ายหนีไปเสียแล้ว กำนันเฉิดจึงประกาศให้ชาวบ้านระมัดระวังคนแปลกหน้าในหมู่บ้าน (ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 45-83)

g ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาช่วยตัดสินว่าใครคือเจ้าของหมู

รายละเอียดเหตุการณ์ :

สามโจรเดินทางเข้าหมู่บ้านพบว่าชาวบ้านกำลังมุงป้ายประกาศจับโจร ทั้งสามปลอมตัวเพื่อปะปนกับชาวบ้านแล้วอ้างว่าตนเป็นเจ้าของหมูของชาวบ้านคนหนึ่ง ศรีธนญชัยจึงเข้ามาช่วยเหลือตัดสินความให้ สามโจรขอให้พิสูจน์ว่าใครกันแน่ที่เป็นเจ้าของหมู ศรีธนญชัยจึงช่วยแก้ปัญหาด้วยการถามทั้งสองฝ่ายว่าเลี้ยงหมูด้วยอะไร ฝ่ายสามโจรพี่น้องตอบว่าเลี้ยงด้วยหัวอาหารอย่างดี ส่วนเจ้าของหมูตัวจริงตอบว่าใช้รำข้าวผสมหยวกกล้วยให้กิน ศรีธนญชัยจึงนำยาถ่ายสูตรฉับไวให้หมูกิน เมื่อหมูถ่ายออกมาก็พบซากเศษของหยวกกล้วยอยู่ จึงสรุปได้ว่าสามโจรนั้นโกหก ศรีธนญชัยประกาศให้ทุกคนได้รู้ว่าแท้จริงแล้วชาวบ้านสามคนนี้เป็นโจรที่ปลอมตัวมา สามโจรรีบหนีไปหลบอยู่ในบริเวณที่ทำการกำนันประจำหมู่บ้าน ทั้งสามจึงได้พบกับน้ำหวานลูกสาวของกำนันเฉิด (ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 86-99)

h ศรัทธาช่วยใช้สติปัญญาช่วยพี่น้องน้ำหวานจากโจรลักพาตัว

รายละเอียดเหตุการณ์ :

สามโจรลักพาตัวน้ำหวานก่อนจะหนีแยกกันไปคนละทิศคนละทาง ศรัทธาช่วยใช้สติปัญญาของตนตามรอยสามโจรจนพบ แล้วให้โชกุนล่อสามโจรให้วิ่งตามจับแล้วใช้ปืนยิงน้ำผึ้งใส่สามโจรแล้วโยนรังผึ้งใส่ ทำให้สามโจรถูกผึ้งต่อยจนได้รับบาดเจ็บ ฝ่ายศรัทธาช่วยแอบเข้าไปในโรงนาเพื่อช่วยเหลือน้ำหวาน โจรพี่ใหญ่รีบตามไปยังโรงนาร้างแต่ไม่พบใคร ศรัทธาช่วยจึงขอให้ลิงคู่หูของตนไปตามกำนันเฉิดและชาวบ้านมาช่วยพวกตน ฝ่ายสามโจรตามจับเด็ก ๆ มารวมกันไว้ ศรัทธาช่วยจึงออกมาแสดงตัวเพื่อให้พวกโจรสนใจที่จะจับตนมากกว่าทำร้ายเพื่อน ๆ ของตน ขณะนั้นเองกำนันเฉิดเข้ามาช่วยเหลือพอดี โจรผู้พี่จึงจับตัวน้ำหวานที่ถูกมัดอยู่ขึ้นเป็นตัวประกัน (ศรัทธาช่วยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่, 2553: 102-142)

i ศรัทธาช่วยถูกส่งไปโรงเรียนพร้อมเพื่อน ๆ

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ลิงคู่หูของศรัทธาช่วยเข้าไปทำร้ายโจรผู้พี่ ทำให้เขาล้มลงปีนขึ้นไปถูกศรัทธาช่วย แต่ศรัทธาช่วยรอดชีวิตมาได้ ขณะนั้นเอง ยามประจำหมู่บ้านเข้ามาช่วยเหลือ สามโจรจึงถูกชาวบ้านรุมประชาทัณฑ์ เมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ศรัทธาช่วยกลับไปขายขนมตามเดิม หมวยเล็ก ขนุน และโชกุนปลอมตัวเป็นผีมาหลอกศรัทธาช่วย และลอบปัญญาศรัทธาช่วยด้วยการถามว่าภายใต้หน้ากากนี้ใครคือหมวยเล็ก ศรัทธาช่วยจึงแสร้งพูดว่าหมวยเล็กคือคนที่สวมหน้ากากที่มีดินเลอะติดอยู่ โชกุนและขนุนต่างพากันมองไปที่หมวยเล็ก ศรัทธาช่วยจึงรู้ว่าแท้จริงแล้วคนไหนคือหมวยเล็กภายใต้หน้ากาก สมภารชื่นชมศรัทธาช่วยว่าฉลาดและเจ้าปัญญาเหมือนเดิมแต่ต้องได้รับการขัดเกลา อบรมบ่มนิสัย สมภารและกำนันเฉิดจึงส่งศรัทธาช่วยไปโรงเรียนพร้อมกับเพื่อน ๆ ฝ่ายคณิงและไม้ไผ่กำลังเป่านกอยู่ในป่า พวกเขาเป่าลูกดอกไปถูกชมพูลาพี่ชายของตนเอง เนื่องจากความซุกซนของเด็กทั้งสอง ชมพูลาจึงทั้งสองไปโรงเรียนด้วย (ศรัทธาช่วยเจ้าปัญญา รูปแบบใหม่, 2553: 143-164)

เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรัทธาช่วย VS คณิงกับไม้ไผ่) มีการใช้อุบายเหตุการณ์สำคัญที่มีการเพิ่มเติมเข้ามาใหม่ ดังนี้

j ครูชาวต่างชาติคนใหม่เข้ามาสอนในโรงเรียน

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ในขณะที่คณิงและไม่ไผ่เดินทางกลับบ้านหลังเลิกเรียน พวกเขาพบชาวต่างชาติคนหนึ่งกำลังหลงทางเนื่องจากตามหาโรงเรียนแห่งหนึ่ง ทั้งสองอยากจะช่วยเหลือแต่ไม่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษ ไม่ไผ่จึงบอกเส้นทางผิดทำให้ชาวต่างชาติคนนั้นหลงป่า เข้าวันต่อมา ชาวต่างชาติที่พวกเขาเจอกลับกลายเป็นครูสอนภาษาอังกฤษคนใหม่ของโรงเรียนชื่อว่า “ครูจอห์น” เด็กทั้งสองไม่ตั้งใจเรียน คุยกันเสียงดังในระหว่างที่เรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับร่างกาย ทำให้ถูกครูทำโทษด้วยการออกมายืนขาเดียวเพื่อเป็นตัวอย่งให้เพื่อน ๆ ได้เรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับร่างกาย (เรียนเก่ง เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณูชัย VS คณิงกับไม่ไผ่), 2553: 7-21)

k ศรีธรรณูชัยใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหทางวิชาการ

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ในคาบเรียนภาษาอังกฤษ ครูจอห์นให้นักเรียนเล่นเกมสตามล่าหาสมบัติจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยให้เด็กนักเรียนจับคู่กัน คู่ของศรีธรรณูชัยร่วมมือสามัคคีกันจึงสามารถแก้ไขปริศนาได้อย่างรวดเร็ว ส่วนคู่ของไม่ไผ่ขาดความสามัคคี ทำให้พวกเขาแก้ไขปริศนาได้ช้ากว่ากลุ่มอื่น สุดท้ายเมื่อคู่ของไม่ไผ่สามัคคีกัน ก็สามารถแก้ไขปริศนาได้สำเร็จ (เรียนเก่ง เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณูชัย VS คณิงกับไม่ไผ่), 2553: 24-40)

l เพื่อนของศรีธรรณูชัยโดดเรียน ศรีธรรณูชัยใช้สติปัญญาโน้มน้าวใจให้เพื่อนเข้าเรียน

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ในวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อนนักเรียนสองคนอ้างว่าป่วยและขอไปห้องพยาบาล ศรีธรรณูชัยรู้ว่าพวกเขาจะโดดเรียนจึงคิดจะช่วยเหลือด้วยการตามพวกเขาไปที่ห้องพยาบาล และบอกว่าหากพวกเขาโดดเรียน ตนก็จะโดดเรียนด้วย ศรีธรรณูชัยโน้มน้าวใจเพื่อนนักเรียนให้เห็นว่าการเรียนสองคนนั้นไม่สนุกเท่าเล่นกับเพื่อนในชั้นเรียน โดยชี้ให้เห็นตัวอย่างน้องชายของหนึ่งในเด็กชายที่โดดเรียนที่กำลังสนุกสนานกับเพื่อน ๆ ในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ทั้งสองจึงกลับตัวกลับใจเข้าเรียนในวิชาต่อไป ซึ่งเป็นวิชาภาษาอังกฤษของครูจอห์น (เรียนเก่ง เก็งถูกภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณูชัย VS คณิงกับไม่ไผ่), 2553: 41-76)

m ศรีธรรณูชัยและเพื่อนทำกิจกรรมเวลาว่าง

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เด็ก ๆ ต่างมีกิจกรรมวันหยุดที่แตกต่างกันไป โชกุนชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่องศรีธนูชัย กำนันเฉิดชอบอ่านเงาะป่า ขนุนชอบวาดรูประบายสี หมวยเล็กชอบต่อจิ๊กซอว์ ศรีธนูชัยชอบเล่นฟุตบอลและปิงปอง ฝ่ายครูจ้อห็นมีงานอดิเรกคือตกปลา เขาจึงได้เจอคนนั่งกับไม้ไผ่ที่มาตกปลาเหมือนกัน ในขณะที่ชมพลาพี่ชายของคณังกำลังยิงนก เขาได้ยินเสียงครูจ้อห็นร้องขอความช่วยเหลือเนื่องจากตกน้ำ ชมพลาจึงรีบมาช่วย คันเบ็ดของครูจ้อห็นตกน้ำไป ชมพลาจึงช่วยสร้างคันเบ็ดคันใหม่ให้ ทั้งคู่จึงไปตกปลาด้วยกัน ครูจ้อห็นตกปลาเพื่อความสนุกสนานทำให้ชมพลาโกรธมาก เพราะควรจะตกปลาเพียงเพื่อกินเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อความสนุกสนาน ครูจ้อห็นสำนึกผิดและเสนอว่าจะนำปลาที่เขาตกได้ไปแจกจ่ายให้กับคนในหมู่บ้าน (เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนูชัย VS คนนั่งกับไม้ไผ่), 2553: 77-92)

ก ศรีธนูชัยและเพื่อนเดินทางไปทัศนศึกษาต่างประเทศ
รายละเอียดเหตุการณ์ :

ศรีธนูชัย โชกุน ขนุน หมวยเล็ก คณิงและไม้ไผ่ได้รับการคัดเลือกจากทางโรงเรียนให้ไปทัศนศึกษาที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ร่วมกับครูจ้อห็น เด็ก ๆ ตื่นเต้นที่ได้นั่งเครื่องบินเป็นครั้งแรก เมื่อถึงสนามบินฮีทโธรว์ ครูจ้อห็นพาเด็ก ๆ ขึ้นรถแท็กซี่เดินทางชมรอบเมือง โดยอธิบายประวัติของสถานที่และคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ (เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนูชัย VS คนนั่งกับไม้ไผ่), 2553: 93-100)

ค คนนั่งถูกโจรวังราวกระเป๋าศรีธนูชัยใช้สติปัญญาช่วยเพื่อนจับโจรวังราวกระเป๋าศรีธนูชัย
รายละเอียดเหตุการณ์ :

ระหว่างที่ทุกคนกำลังเดินชมสถานที่ มีโจรวังราวกระเป๋าศรีธนูชัยของไม้ไผ่ไป ไม้ไผ่วิ่งตามไป ส่วนศรีธนูชัยและคณิงรีบไปแจ้งตำรวจ ศรีธนูชัยใช้ความรู้ทางภาษาอังกฤษสอบถามเส้นทางไปยังสถานีตำรวจจากชาวต่างชาติ ฝ่ายไม้ไผ่วิ่งตามไม่ทันจึงใช้ท่อพลาสติกประยุกต์เป็นบอเลาแล้วเป่าก่อนหนีใส่โจรวังราว โจรโมโหและจะเข้ามาทำร้ายไม้ไผ่ ขณะนั้นเอง ศรีธนูชัยและคณิงก็พาตำรวจมาช่วยเหลือได้ทันเวลาและจับโจรวังราวได้ (เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนูชัย VS คนนั่งกับไม้ไผ่), 2553: 100-109)

ด ศรีธนูชัยและเพื่อนหลงทาง ได้รับความช่วยเหลือจากชาวต่างชาติ
รายละเอียดเหตุการณ์ :

ศรีธัญชัยถามเส้นทางจากชาวต่างชาติเพื่อที่จะกลับไปรวมตัวกับหมวยเล็ก โซกุนและครูจอร์น จึงได้รับคำตอบว่าต้องนั่งรถบัสหมายเลข 5 ทุกคนรีบไปขึ้นรถบัสจึงขึ้นรถสายผิด ในระหว่างทาง พวกเขาหลับไปด้วยความเหนื่อยอ่อนจนรถเดินทางออกนอกตัวเมือง เมื่อทุกคนตื่นขึ้นมาพบว่าตนเอง หลงทาง ศรีธัญชัยสังเกตสถานที่โดยรอบจึงพบป้าย Go to farm พวกเขาตัดสินใจเดินทางไปตาม ป้าย ขณะนั้นเองมีวัวตัวใหญ่คุ้ยหญ้ามาจะทำร้าย แต่โชคดีที่มีเด็กหญิงคนหนึ่งชื่อว่าซาร่าช่วยเหลือ พวกเขาไว้และพาไปที่บ้านในฟาร์มของเธอ (เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่), 2553: 110-120)

q ศรีธัญชัยและเพื่อนช่วยเหลืองานในฟาร์ม

รายละเอียดเหตุการณ์ :

พ่อและแม่ของซาร่าดูแลศรีธัญชัยและเพื่อนเป็นอย่างดี ศรีธัญชัยโทรศัพท์หาครูจอร์นเพื่อ บอกที่อยู่ของพวกเขา ครูจอร์นจึงให้รออยู่ที่ฟาร์มเพื่อกันพลัดหลง ระหว่างที่อยู่ในฟาร์ม ศรีธัญชัย และเพื่อนช่วยงานซาร่าและเล่นด้วยกันอย่างสนุกสนาน เช้าวันต่อมา ครูจอร์น โซกุนและ หมวยเล็ก มารับศรีธัญชัยและเพื่อนที่ฟาร์ม ทุกคนกล่าวขอบคุณและอำลาครอบครัวของซาร่า ก่อนจะไป ทัศนศึกษาต่อที่ลอนดอน แล้วจึงเดินทางกลับประเทศไทย (เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่), 2553: 121-130)

r ศรีธัญชัยและเพื่อนเดินทางกลับประเทศไทยและได้รับจดหมายจากเพื่อนชาวต่างชาติ

รายละเอียดเหตุการณ์ :

วันต่อมาฝนตกหนัก ศรีธัญชัยและเพื่อนเดินตากฝนมาพบครูจอร์นระหว่างทาง ครูจอร์นจึง ให้ความช่วยเหลือเด็ก ๆ ภายในคาบเรียนภาษาอังกฤษ ครูจอร์นสอนคำศัพท์เกี่ยวกับฤดูกาล ฝ้ายไม้ไผ่ได้รับจดหมายจากซาร่า ทุกคนดีใจที่ได้รับข่าวจากซาร่า ครูจอร์นสอนคำศัพท์เกี่ยวกับ สภาพอากาศและเสื้อผ้าที่ควรสวมใส่ตามสภาพอากาศ วันต่อมาศรีธัญชัยและเพื่อน ๆ ป่วย จึงต้องพักรักษาตัวอยู่ที่บ้านจนหายดีจึงกลับมาเรียนภาษาอังกฤษอีกครั้ง (เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่), 2553: 133-147)

เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่) มีการใช้อุณภาคเหตุการณ์ สำคัญที่มีการเพิ่มเติมเข้ามาใหม่ ดังนี้

s เหตุการณ์ครูวิชาคณิตศาสตร์เล่าเรื่องพิศวงเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ และสอนบทเรียนต่าง ๆ ครูผู้ช่วยคนใหม่เข้ามารายงานตัว

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ในคาบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ครูอัลเบิร์ตเล่าเรื่องพิศวงให้นักเรียนฟัง หมวยเล็กกระตือรือร้นที่จะฟังเรื่องผีคณิตศาสตร์ที่กำลังโด่งดังในช่วงนี้ ศรีธรรณูชัยสงสัยเพราะไม่เคยได้ยินเรื่องนี้มาก่อน หมวยเล็กจึงเล่าเรื่องผีคณิตศาสตร์ให้เพื่อนๆ ฟังแทนครูอัลเบิร์ต เรื่องมีอยู่ว่า มีผีออกอาละวาดตามโรงเรียน ละแวกชุมชน และตั้งโจทย์คณิตศาสตร์ที่เขียนด้วยเลือดเอาไว้ เด็กนักเรียนในห้องต่างกลัว เรื่องเล่าของหมวยเล็ก ครูอัลเบิร์ตแจ้งว่าเรื่องพิศวงที่ตนจะเล่าไม่ใช่เรื่องผีแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องพิศวงในทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับสัดส่วนทองคำ ฝ่ายครูฝึกสอนคนใหม่ผู้ช่วยของครูอัลเบิร์ตเข้ามาอธิบายตัวอย่างของสัดส่วนทองคำ ไม่ว่าจะเป็นการเรียงตัวของเมล็ดทานตะวัน สัดส่วนบนใบหน้าของโมนาลิซ่าซึ่งเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก เป็นต้น (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณูชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 10-21)

t คณิงและไม้ไผ่โดดเรียนไปขายผลไม้ ศรีธรรณูชัย ช่วยเหลือคณิงและไม้ไผ่ด้วยการซื้อนำเรื่องการศึกษา

รายละเอียดเหตุการณ์ :

คณิงกับไม้ไผ่โดดเรียนกันมาเก็บผลไม้ในป่า ทั้งคู่ช่วยกันนับผลไม้ที่เก็บได้และพยายามนับจำนวนผลไม้ที่เก็บได้ ศรีธรรณูชัยแอบตามทั้งคู่มาและเตือนเพื่อน ๆ ว่าการโดดเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ดีก่อนจะช่วยให้ทั้งคู่นับจำนวนผลไม้ด้วยสูตรคำนวณที่ถูกต้อง (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณูชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 24-35)

u คำให้การของภารโรง

รายละเอียดเหตุการณ์ :

เมื่อเลิกเรียน โชกุน ขนุนและหมวยเล็ก พบศรีธรรณูชัยที่กำลังโกรธคณิงและไม้ไผ่ เพราะทราบข่าวว่าคณิงและไม้ไผ่จะเลิกเรียนหนังสือและหันไปทำการค้าขายผลไม้ให้กับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน ศรีธรรณูชัยถามถึงสาเหตุที่พวกเขาหันมาขายผลไม้ จึงได้รู้ว่าพวกเขาต้องการเก็บเงินซื้อของที่ตนอยากได้ ศรีธรรณูชัยจึงตั้งโจทย์คณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนเงินที่พวกเขาต้องเก็บเพื่อซื้อของที่อยากได้ ฝ่ายครูอัลเบิร์ตทั้งขยะไม่ลงถั่ง ภารโรงจึงเข้าไปตักเตือนว่าให้ครูทั้งขยะให้ลงถั่งเพื่อเป็นตัวอย่างแก่

เด็ก ๆ ครูอัลเบิร์ตจึงได้รู้จักกับภารโรงใหม่ที่มาจากโรงเรียนตำราฟ้าใส ภารโรงหวาดกลัวเมื่อได้ยินชื่อโรงเรียนเก่าของตนที่เคยทำงานมาเพราะที่นั่นเกิดเรื่องน่ากลัวขึ้น (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรัทธาญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 38-49)

v ครูวิชาคณิตศาสตร์กลับบ้านดึกเพราะเตรียมข้อสอบปลายภาค ครูผู้ช่วยชวนครูวิชาคณิตศาสตร์กลับบ้านด้วยกัน

รายละเอียดเหตุการณ์ :

เมื่อถึงเวลาเลิกเรียน เด็ก ๆ รีบพากันกลับบ้าน โดยเฉพาะหมวยเล็กที่รีบกลับไปรอตุลละครหลังข่าว ไม้ไผ่และคณิงกลัวเซม้งจัดที่อยู่ในป่าจึงรีบวิ่งกลับบ้าน ฝ่ายครูอัลเบิร์ตยังคงหาข่าวผีคณิตศาสตร์จากสื่อออนไลน์ (Facebook) ในห้องพักครู จึงพบว่าหลายโรงเรียนในตัวเมืองโดนผีคณิตศาสตร์หลอกเช่นกัน ขณะนั้นเอง ครูฝึกสอนก็เข้ามาชวนครูอัลเบิร์ตกลับบ้านพร้อมกัน แต่ครูอัลเบิร์ตปฏิเสธเพราะเขาต้องออกข้อสอบคณิตศาสตร์กลางภาคก่อนจะเดินทางออกจากโรงเรียนในช่วงเวลาค่ำ (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรัทธาญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 52-60)

w เหตุการณ์ครูคณิตศาสตร์ไปหาหมวยเล็กที่บ้าน

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ในขณะที่หมวยเล็กกำลังรอตุลละครหลังข่าว บิดาของเธอก็เรียกเธอให้มาพบแขกที่มาขอพบ (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรัทธาญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 60-61)

x เหตุการณ์ผีคณิตศาสตร์จับตัวหมวยเล็ก

รายละเอียดเหตุการณ์ :

เช้าวันต่อมาในคาบวิชาคณิตศาสตร์ คณิงและไม้ไผ่โดดเรียนเข้าป่าไปหาผลไม้เช่นเคย เมื่อจบคาบเรียน เด็ก ๆ ชวนกันไปห้องสมุด หมวยเล็กขอไปเข้าห้องน้ำ ส่วนโชกุนและขนุนอยู่ในห้องสมุด โชกุนไม่สบายแต่ไม่ยอมกินยา จึงนำเม็ดยาใส่ลงไปบนขนมเค้กเพื่อที่จะได้กินได้ง่ายขึ้น แต่เนื่องจากขนุนหาหนังสือไม่เจอ โชกุนจึงไปช่วยหาโดยทิ้งเค้กไว้ ขนุนเห็นเค้กที่วางอยู่จึงกินจนหมด ฝ่ายหมวยเล็กแอบไปเข้าห้องน้ำครูแต่ห้องน้ำครูปิด เธอจึงตัดสินใจปลดทุกข์ในป่า ทำให้ไปเจอคณิงและ ไม้ไผ่ที่กำลังขนผลไม้อยู่ ทันใดนั้นผีคณิตศาสตร์ก็เข้ามาจับตัวหมวยเล็กไป คณิงและไม้ไผ่รีบไป

ขอความช่วยเหลือจากศรีธรรมาชย (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรมาชย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 62-67)

y เหตุการณ์ศรีธรรมาชยและผองเพื่อนใช้ปฏิภาณของตนเพื่อช่วยเหลือเพื่อนของตนโดยการแก้โจทย์คณิต

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ศรีธรรมาชยขอให้คณิงและไม้ไผ่ไปดูสถานที่เกิดเหตุ ลิงคู้หูของศรีธรรมาชยพบบัตรห้องสมุดตกอยู่ หลังบัตรมีปริศนาซึ่งเป็นเบาะแสว่าผีคณิตศาสตร์จับตัวหมีเล็กไปไว้ที่ห้องสมุด ทั้งหมดจึงรีบตามไปช่วยหมีเล็ก ศรีธรรมาชย คณิงและไม้ไผ่มาถึงห้องสมุดก็ได้ยินเสียงร้องไห้ดังออกมาจากห้องสมุด เมื่อเปิดเข้าไปจึงพบว่าโซกุนและซุนนิตอยู่ในห้องสมุด ทั้งคู่กำลังร้องไห้เพราะไม่สามารถออกไปได้เนื่องจากผลอหลับไปจากการกินยาแก้แพ้ ศรีธรรมาชยและเพื่อน ๆ ช่วยกันแก้ปัญหาจากคำใบ้จนพบหมีเล็ก (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรมาชย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 70-135)

z เหตุการณ์ครูคณิตศาสตร์เผยว่าตนจับตัวหมีเล็กไป

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ในขณะที่ศรีธรรมาชยและเพื่อน ๆ กำลังช่วยเหลือหมีเล็ก ผีคณิตศาสตร์ปรากฏตัวขึ้นและเปิดเผยตัวว่าที่แท้จริงแล้วคือครูอัลเบิร์ตปลอมตัวมา เพราะต้องการให้เด็ก ๆ ได้ฝึกแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ หลังจากเหตุการณ์ทุกอย่างคลี่คลาย ครูอัลเบิร์ตจึงชวนเด็ก ๆ กลับบ้าน หมีเล็กขอไปเข้าห้องน้ำแต่ปรากฏว่าเธอเจอผีคณิตศาสตร์ตัวจริง (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรมาชย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 136-141)

ก เหตุการณ์ศรีธรรมาชยไปค้นหาความจริง พบว่าครูผู้ช่วยคือผีคณิตศาสตร์ปลอมตัวมา

รายละเอียดเหตุการณ์ :

ผีคณิตศาสตร์ทำท่าจะเข้ามาทำร้ายทุกคน ทุกคนรีบวิ่งหนี ยกเว้นศรีธรรมาชยที่แอบตามผีคณิตศาสตร์ไปห้องพักครู แล้วกลับมาเล่าทุกอย่างให้เพื่อน ๆ ฟัง ทุกคนจึงกลับไปค้นหาความจริงว่าใครคือผีคณิตศาสตร์ เมื่อเข้าไปในห้องพักครูก็พบว่าครูผู้ช่วยกำลังลักลอบขโมยข้อสอบคณิตศาสตร์ เมื่อเขาถูกจับได้ เขาจึงเข้ามาจะทำร้าย ศรีธรรมาชยและเพื่อนใช้สติปัญญาในการจับตัวครูผู้ช่วย ขณะนั้นเองกำนันเจ็ดบาทตำรวจมาช่วยทุกคนไว้ได้ ครูผู้ช่วยจึงยอมสารภาพว่าตนขโมยข้อสอบใน

โรงเรียนเพื่อนำไปขายให้กับสถาบันสอนพิเศษ ครูผู้ช่วยจึงถูกลงโทษตามกฎหมาย (เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 142-160)

3.2.3.2 อนุภาคตัวละครสำคัญ

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการเพิ่มอนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง โดยแยกอธิบายในแต่ละเรื่อง ได้แก่

(1) เรื่องตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์ มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ พี่อวาล์ พี่โอ – น้องส้ม น้องสาวบุญธรรมของศรีนวล ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์

(2) เรื่องศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ อนุภาคตัวละครหนุมาน

(3) เรื่องศรีธัญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ เพื่อนของศรีธัญชัย กำนันเฉิด ลิง โจรสวมพี่น้อง นอกจากนี้มีการนำตัวละครจากวรรณกรรมเรื่องอื่นมาสร้างสรรค์ด้วย ได้แก่ คณิง ชมพลา และไม้ไผ่

(4) เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) ยังคงมีการนำตัวละครชุดเดิมจากเรื่องศรีธัญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่มาใช้ ผู้วิจัยจึงไม่ขอกกล่าวถึงตัวละครชุดเดิม และมีการเพิ่มอนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง เช่น อนุภาคตัวละครครู เป็นต้น

(1) เรื่องตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์ มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ พี่อวาล์ พี่โอ – น้องส้ม น้องสาวบุญธรรมของศรีนวล ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์ ดังนี้

อนุภาคตัวละครพี่อวาล์ นกฮูกเจ้าปัญญา

ตัวละครพี่อวาล์ เป็นตัวละครนกฮูกเจ้าปัญญาที่คอยเล่านิทานเรื่องศรีธัญชัยรูปแบบใหม่ให้พี่โอและน้องส้มฟัง นิทานเรื่องศรีธัญชัยรูปแบบใหม่ของพี่อวาล์เป็นนิทานที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วนเหตุการณ์แต่ละตอนในเรื่องศรีธัญชัยรูปแบบใหม่เป็นเรื่องที่สามารถนำไปเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับพี่โอและน้องส้ม และสามารถนำมาใช้สั่งสอนเด็กทั้งสองในประเด็นต่าง ๆ

ภาพที่ 15 พีอาร์ล นกฮูกเจ้าปัญญา

อนุภาคตัวละครพีโอ - น้องส้ม

พีโอและน้องส้มเป็นตัวละครสองพี่น้องที่มาคอยฟังนิทานของพีอาร์ล นกฮูกนักเล่านิทาน ตัวละครทั้งสองจะปรากฏอยู่ในช่วงตอนต้นและตอนจบของนิทานแต่ละตอน ผู้เขียนสร้างเรื่องให้สองพี่น้องมีความขัดแย้งกัน แล้วสามารถนำไปเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ในเรื่องศรีธนญชัยรูปแบบใหม่ ของพีอาร์ล นิทานที่พีอาร์ลเล่าในแต่ละตอนสามารถนำมาใช้อบรมสั่งสอนเด็กทั้งสองในประเด็นต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์ขมของน้องส้มหายไป ส้มคิดว่าพีโอเป็นคนขโมยไปเด็กทั้งสองจึงทะเลาะกัน ประจวบกับพีอาร์ลปรากฏตัวและเล่านิทานเรื่องศรีธนญชัยที่ต่อจากเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ โดยเป็นเรื่องที่ศรีธนญชัยขโมยสิ่งของและได้รับผลของการกระทำนั้น ในช่วงท้ายของเหตุการณ์ พีอาร์ลจึงนำนิทานที่เล่าไปมาอบรมให้เด็กทั้งสองเห็นผลของการเป็นขโมย สุดท้ายเด็กทั้งสองก็พบว่าขโมยที่แท้จริงคือสุนัขของพวกเขา เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 16 พีโอและน้องส้ม

อนุภาคตัวละครสมศรี

สมศรีเป็นตัวละครหญิงสาวที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ เป็นบุตรบุญธรรมของบิดาและมารดาของ ศรีนวล เนื่องจากศรีธัญชัยไปสู้อศรีนวลโดยให้แม่สื่อไปจัดการทาบทาม แม่สื่อกลับมาแจ้งว่าสอง ผัวเมียต้องการเงินชั้นหมากเป็นเงินร้อยบาท ทองพันชั่ง ศรีธัญชัยเจ้าปัญญานำเงินมาเจาะรูร้อย เชือกเป็นพวงยาวพันไปตามคานไม้และนำต้นทองพันชั่งวางลงในขันใบใหญ่ ก่อนจะนำสินสอดไปยัง บ้านเจ้าสาว พ่อของศรีนวลรู้ทันว่าศรีธัญชัยจะต้องมีเล่ห์เหลี่ยม จึงเตรียมแผนการแก้เผ็ดศรีธัญชัย ด้วยการยกลูกสาวบุญธรรมที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ให้เป็นเมียแต่งศรีธัญชัยแทนศรีนวล ศรีธัญชัย เจ็บใจที่โดนแก้เผ็ดแต่ต้องจำต้องยอมรับมาเป็นภรรยาด้วยจนในคำพูดของตนเอง

ภาพที่ 17 สมศรี บุตรสาวบุญธรรมของบิดาและมารดาศรีนวล

อนุภาคตัวละครขบวนการโก็ะเรนเจอร์

ผู้เขียนสร้างอนุภาคตัวละคร “ขบวนการโก็ะเรนเจอร์” คือ เด็กชาย 5 คน ที่มีพลังพิเศษเหนือ เด็กทั่วไป เปรียบเสมือนผู้ผดุงความยุติธรรมเข้ามาช่วยเหลือผู้ที่ถูกศรีธัญชัยรังแก ข่มเหง เป็นขบวนการพิทักษ์เด็กดี ปราบปรามคนโกง เช่น ในเหตุการณ์ที่ศรีธัญชัยไปปดว่าตนไม่ยากเป็น พระราชา พ่อค้าเงินเล่นเรือสำเภาผ่านมาได้ยินศรีธัญชัยร้องดังนั้นก็อยากเป็นพระราชา จึงอาสา เข้าไปอยู่ในกรงแทนศรีธัญชัยและมอบเรือสำเภาให้ พ่อค้าเงินถูกขังอยู่ในกรงจนใกล้จะจมน้ำจึงร้อง ขอความช่วยเหลือ ขบวนการโก็ะเรนเจอร์ได้ยินจึงเข้ามาช่วยเหลือพ่อค้าเงินให้รอดพ้นจากการจมน้ำ ได้ทันเวลา ขบวนการโก็ะเรนเจอร์กลับไปสั่งสอนศรีธัญชัยด้วยการใช้กำลังและอาวุธเข้าทำร้ายจน เขาได้รับบาดเจ็บ ศรีธัญชัยจึงสัญญาว่าตนจะไม่ทำทนายอำนาจของพระราชาอีก จะเห็นได้ว่า ขบวนการโก็ะเรนเจอร์มีลักษณะคล้ายกับขบวนการ Super Ranger ของญี่ปุ่นที่ทำหน้าที่พิทักษ์ บ้านเมือง

ภาพที่ 18 ภาพเปรียบเทียบขบวนการโกะเรนเจอร์และขบวนการ Super Ranger

(2) เรื่องศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ อนุภาคตัวละครหนุมาน ดังนี้

อนุภาคตัวละครหนุมาน

ตัวละครหนุมาน เป็นตัวละครที่คอยให้ความรู้ทางวิชาการ รวมถึงสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้อ่าน หนุมานเป็นตัวละครสำคัญจากเรื่องรามเกียรติ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี เมื่อมีตัวละครหนุมานปรากฏเป็นเครื่องหมายแสดงว่าช่วงตอนนี้เหมาะสมในการตั้งคำถาม ให้ความรู้เชิงวิชาการหรือสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ก่อนเข้าสู่เนื้อหาต่อไป เช่น ในเหตุการณ์อาบนํ้าร้อนให้หมดมลทิน มีการสร้างตัวละครหนุมานมาเป็นผู้สั่งสอนคุณธรรมด้วยการชี้แนะว่าการกระทำของศรีธนญชัยคือตัวอย่างของเด็กไม่ดี ห้ามปฏิบัติตาม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 19 ตัวละครหนุมาน ผู้สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และให้ความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ

(3) เรื่อง **ศรัทธาช่วยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ เพื่อนของศรัทธาช่วย กำหนด เจด เจด สามพี่น้อง ลิง นอกจากนี้ มีการนำตัวละครจากวรรณกรรมเรื่องอื่นมาสร้างสรรค์ด้วย ได้แก่ คณิง ชมพลา และไม้ไผ่ ดังนี้

อนุภาคตัวละครเพื่อนของศรัทธาช่วย

เป็นตัวละครที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ได้แก่ โขกุน ขนุน หมวยเล็ก และน้ำหวาน ซึ่งเป็นเด็ก รุนราวคราวเดียวกัน และมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเหมือนเด็กตามวัย ตัวละครเหล่านี้มีบทบาท เป็นทั้งตัวละครที่เป็นทั้งผู้ช่วยเหลือศรัทธาช่วยและเป็นผู้ได้รับความช่วยเหลือจากศรัทธาช่วยสลับ กันไป เช่น ในเหตุการณ์ที่ศรัทธาช่วยช่วยเหลือชาวบ้านด้วยการจับลิงขี้ขโมย โขกุน ขนุน หมวยเล็ก เป็นผู้ช่วยเหลือศรัทธาช่วยในการหาอุปกรณ์ต่าง ๆ มาให้ ทำให้เขาสามารถสร้างอุปกรณ์จับลิง ได้สำเร็จ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทช่วยชีวิตของศรัทธาช่วยในเหตุการณ์ที่น้ำหวานมอบกระโถนให้ ศรัทธาช่วยก่อนไปจับโจรเพื่อช่วยพี่น้ำหวาน โจรทำปิ่นลั่นใส่ศรัทธาช่วยโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่เขารอดมาได้ ด้วยการใส่กระโถนบัง นับเป็นความโชคดีโดยบังเอิญของศรัทธาช่วยทำให้เขารอดชีวิตมาได้ ศรัทธาช่วย จึงสามารถช่วยเหลือพี่น้ำหวานไว้ได้ ฝ่ายเพื่อน ๆ ไปตามตำรวจมาจับโจร ทำให้ทั้งหมดปลอดภัย แสดงให้เห็นถึงความเสียสละของศรัทธาช่วยและความสามัคคีของผองเพื่อน เป็นต้น จากเหตุการณ์ ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทของตัวละครประกอบที่เป็นทั้งตัวละครคอยช่วยเหลือศรัทธาช่วยและ เป็นผู้ได้รับความช่วยเหลือจากศรัทธาช่วย อย่างไรก็ตาม ตัวละครเหล่านี้มีบทบาททำให้บทบาทของ ศรัทธาช่วยโดดเด่นขึ้นในแง่ของผู้ที่มีความกล้าหาญ เสียสละ และเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาดมีไหวพริบ

ภาพที่ 20 เพื่อนของศรัทธาช่วย

การสร้างสรรค์ตัวละครประกอบขึ้นใหม่นี้ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของบริบทสังคมปัจจุบัน ที่ส่งผลให้เกิดการสร้างตัวละครที่มีความร่วมสมัยขึ้นมา เช่น ตัวละครที่มีผิวขาวเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นถึงค่านิยมผิวขาวของคนในสังคม ดวงตาของตัวละครที่มีสีสดใสเหมือนกำลังใส่ คอนแทคเลนส์ที่เป็นที่นิยมกันในปัจจุบัน สีมุมของตัวละครถูกสร้างสรรค์ให้มีเส้นผมที่มีสีสันฉูดฉาด

เช่น สีนํ้าตาล สีเขียว สีชม เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องการย้อมสีผมของวัยรุ่นในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการแต่งกายร่วมสมัย เช่น การใส่เสื้อกันหนาวไหมพรม ใส่ที่คาดผม เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการแต่งกายที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่เน้นการแต่งกายตามกระแสวัฒนธรรมตะวันตก

ในส่วนของการตั้งชื่อตัวละครประกอบนั้นแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในอดีตผู้คนมักจะตั้งชื่อให้บุตรของตนจากสิ่งธรรมชาติและสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว มักเป็นชื่อพยางค์เดียวและเป็นคำไทยแท้ที่เป็นคำโดด เช่น สี สา มา มี เป็นต้น ชื่อสิ่งพิมพ์เรื่องนี้จึงสะท้อนสภาพสังคมในปัจจุบันที่ส่งผลให้การตั้งชื่อบุตรเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจากต่างประเทศ จึงนิยมตั้งชื่อบุตรเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ตัวละครก้านั้น “เจ็ด” เป็นชื่อที่ใช้ภาษาคำโดดและสร้างให้เป็นตัวละครที่เป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยในสมัยโบราณ โดยสวมเสื้อผ้าแบบโบราณสมัยรัชกาลที่ 5 คือสวมเสื้อราชปะแตน ใส่โจงกระเบน เป็นต้น และสร้างให้อนุภาคตัวละครบุตรชายที่เกิดในยุคสมัยใหม่ จึงตั้งชื่อที่มีความร่วมสมัย คือ “โชกุน” เป็นคำทับศัพท์ที่มาจากภาษาญี่ปุ่นที่ว่า 将軍 (Shogun) ซึ่งมีความหมายว่าแม่ทัพใหญ่ผู้ปราบคนเถื่อน การตั้งชื่อนี้ได้รับอิทธิพลมาจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ นอกจากนี้ สังเกตได้ว่าชื่อของทั้งสองคนที่มีความสัมพันธ์กันในฐานะที่เป็นบิดา - บุตร ผ่านการตั้งชื่อที่คล้องจองกัน โดยตั้งชื่อที่มีเสียง /ch/ นำหน้า แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางภาษาที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการตั้งชื่ออย่างชัดเจน

กล่าวได้ว่า การตั้งชื่อตัวละครประกอบเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางภาษาที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการตั้งชื่ออย่างชัดเจนว่ามีการนำภาษาอื่นที่นอกเหนือจากภาษาไทยเข้ามาใช้ในการตั้งชื่อ เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเขมร เป็นต้น หรือมีการประสมคำเพื่อให้ได้ชื่อใหม่ ๆ ที่มีความหมายสร้างสรรค์และทันสมัย เช่นเดียวกับการตั้งชื่อเด็กในปัจจุบันที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาต่างประเทศ เช่น จีจี ยูจิน เจแปน จิน่า เป็นต้น

อนุภาคตัวละครก้านั้นเจ็ด

เป็นตัวละครที่สร้างขึ้นใหม่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้เขียนสร้างอนุภาคตัวละครนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวละครแทนพระมหากษัตริย์ เนื่องจากสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่เคารพสูงสุดของชาวไทย การสร้างตัวละครพระมหากษัตริย์ในเชิงล้อเลียนจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และไม่ได้รับการยอมรับในสังคมไทย ผู้เขียนจึงสร้างสรรค์ตัวละครก้านั้นเจ็ดขึ้นมาเพื่อเป็นตัวละครแทนพระมหากษัตริย์ เนื่องจากก้านั้นเจ็ดมีอำนาจสูงสุดในหมู่บ้าน ทำให้ช่องว่างของอำนาจระหว่างตัวละครก้านั้นและตัวละครศรีธนญชัยลดลง ส่งผลให้เรื่องราวของศรีธนญชัยในรูปแบบใหม่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง คือเป็นเรื่องราวของสามัญชนคนธรรมดา อ่านแล้วรู้สึกผ่อนคลาย เนื่องจากคนไทย

ได้รับการปลูกฝังให้เคารพสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้สูงสุดนั่นเอง นอกจากนี้ ผู้เขียนสามารถสร้างให้ตัวละครก้านฉัตรเจดิมิตีที่หลากหลาย สามารถแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เหมือนบุคคลทั่วไป ทำให้เรื่องราวมีสีสันและสนุกสนานเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ซึ่งต่างจากตัวละครพระมหากษัตริย์ที่ต้องเคร่งครัดอยู่ในจารีตประเพณี แม้ว่าก้านฉัตรเจดิมิตีจะมีอำนาจสูงสุดในหมู่บ้านขอประลองปัญญากับศรีธัญชัย แต่กลับต้องขอความช่วยเหลือจากศรีธัญชัยอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากไม่มีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องนั้น และศรีธัญชัยได้ชื่อว่าเป็นเด็กที่ฉลาดที่สุดในหมู่บ้าน เช่น ขอให้ศรีธัญชัยช่วยจับลิงที่มาขโมยของชาวบ้าน ขอให้ศรีธัญชัยตัดสินความเรื่องใครเป็นเจ้าของหมู เป็นต้น ก้านฉัตรเจดิมิตีจึงเป็นตัวละครที่มีบทบาททำให้บทบาทของศรีธัญชัยเด่นชัดและทำให้ศรีธัญชัยได้แสดงความรู้ความสามารถ ใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหามากมาย

ภาพที่ 21 ก้านฉัตรเจดิมิตี
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ในส่วนของการสร้างสรรค์รูปลักษณ์ของตัวละคร ผู้เขียนยังคงการสร้างตัวละครให้สวมเครื่องแต่งกายชายไทย ประกอบด้วยเสื้อราชปะแตนสีขาว สวมโจงกระเบน สวมถุงเท้ายาวถึงเข่าและรองเท้าหุ้มส้น ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครก้านฉัตรเจดิมิตีเป็นตัวแทนของคนยุคเก่าที่มีภูมิแนวคิดไม่สนับสนุนให้บุตรหลานเรียนหนังสือ แต่สุดท้ายก้านฉัตรเจดิมิตีผู้เป็นพ่อต้องยอมรับกระแสความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงสนับสนุนให้บุตรหลานและเด็กในหมู่บ้านเรียนหนังสือ หนังสือเล่มนี้จึงไม่ได้เจาะจงผู้อ่านว่าจะต้องเป็นเยาวชนเท่านั้น เป็นการแนะนำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการสนับสนุนการให้การศึกษาแก่บุตรหลาน

นอกจากนี้ ยังปรากฏการนำตัวละครสำคัญที่นำมาจากรรณคดีเรื่องเงาะป่า มาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ในศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยการนำตัวละครนาง ไม้ไผ่และชมพูมาสร้างสรรค์ในนิทานเรื่องนี้ ดังนี้

อนุภาคตัวละครคณิงและไม้ไผ่

ผู้เขียนนำตัวละคร คณิง จากวรรณคดีเรื่องเงาะป่า ซึ่งเป็นตัวละครที่ได้รับแรงบันดาลใจจากบุคคลจริงซึ่งเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ที่เป็นที่รู้จักกันกันดี คือ เด็กชาย “คณิง” ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะทรงเลี้ยงดูลูกเงาะที่อยู่ตามป่า จึงมีพระราชดำรัสสั่งกระทรวงมหาดไทย ผู้ถือตราพระราชสีห์ให้นำตัวลูกเงาะมาเลี้ยง ดังบทกลอนในพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องเงาะป่า ดังนี้

ในลักษณะนั้นว่ามีท้องตรา	พระราชสีห์มาสั่งให้
แสวงหาลูกพวกเงาะไพร	จะมีใครสมครภักดี
เลือกให้ได้รูปหมดเหมาะ	ตามเพศพวกเงาะถ้วนถี่
ดูฉลาดลาดเลาถ่วงที	อย่าให้มีบังคับจับกุมกัน
ให้หลวงผู้รั้งตั้งใจ	หาถวายให้ได้จงกวดขัน
ถ้าสบดีน่าจะมีรางวัล	แมนได้แมนมันจงบอกไป

ผู้ว่าราชการจังหวัดพทูลุงจึงให้ผู้ใหญ่บ้านไปพุดจาไต่ถามกับหัวหน้าพวกเงาะ ได้ความว่ามีเด็กคนหนึ่งชื่อ “คณิง” พ่อแม่ตาย อยู่กับยาย มีอายุราว 7-8 ขวบ คงจะเอามาได้ แต่ต้องมี “โนราห์” ให้ดู พวกเงาะจึงจะมากัน เมื่อถึงวันนัด มีโนราห์ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน พวกเงาะก็มากันทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ ครั้นค่างผู้ใหญ่บ้านอุ้มคณิงส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณิงจึงได้มาอยู่ใต้พระบรมโพธิสมภาร และได้ดำรงตำแหน่งเป็นมหาดเล็กหลวง (ศิลปากร, กรม. 2541: 5)

ในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา** รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) และ **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** ผู้เขียนนำตัวละครคณิงจากวรรณคดีมาใช้สร้างตัวละครที่มีคุณลักษณะที่ดี ถอดแบบมาจากคณิง ซึ่งเป็นเด็กฉลาด มีไหวพริบทันคนและรู้จักประจบประแจงเก่ง ทำตัวให้เป็นที่ตกลงขบขัน โวหารปฏิภาณดี โต้ตอบใครไม่มีจนแต้ม มีความจำแม่นยำ เป็นคนช่างสังเกต มีอุปนิสัยรักสันโดษ รักสงบ เชื่อฟัง หัวหน้าเป็นอย่างดี ซื่อสัตย์ ไม่คิดเอาไรต์เอาเปรียบผู้ใด (วันเฉลิม จันทรากุล, 2544: 12-25) นอกจากนี้ผู้เขียนนำอนุภาค ตัวละคร **ไม้ไผ่** ซึ่งเป็นน้องชายของลำหับและเป็นเพื่อนสนิทของคณิงจากในวรรณคดีไทยเรื่องเงาะป่ามาสร้างสรรค์ไว้ด้วย ลักษณะนิสัยและรูปลักษณะภายนอกของไม้ไผ่มีความคล้ายคลึงกับตัวละครคณิง

การดัดแปลงปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยของเงาะป่าที่ปรากฏในการ์ตูนเรื่องศรีธนญชัย แสดงให้เห็นถึงพลวัตทางด้านเนื้อหาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการผลิต การนำลักษณะอันพึงประสงค์มาสร้างสรรค์ในตัวตัวละครคณิงและไม้ไผ่ในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา** รูปแบบ

ใหม่ แต่ตัดพฤติกรรมที่ไม่ถึงประสงค์ออกไป คือ นิสัยเกียจคร้าน ไม่กระตือรือร้น เปลี่ยนไปเป็นตัวละครที่ฉลาด มีไหวพริบ ตลกขบขันและขยันขันแข็ง แต่ยังคงความเชื่อเรื่องกลัวผีของตัวละครเอาไว้ รวมไปถึงการใช้ “บอเลา” เป็นอาวุธแสดงให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของเงาะป่า คณิงและไม้ไผ่เป็นตัวละครที่ถูกตัดแปลงและสร้างสรรค์ให้กลายเป็นตัวละครที่มีพฤติกรรมในด้านบวก แม้จะมีหลงผิดไปบ้างบางครั้ง แต่ก็ได้ศรัทธาชื่นชมมาซึ่งแนะนำให้ การนำอนุภาคตัวละครคณิงและไม้ไผ่มาสร้างสรรค์จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง “เงาะป่า” โดยสอดแทรกเนื้อหาความเชื่อของชาวเงาะ คำศัพท์ของชาวเผ่าซาไก เช่น คำร้องในบทเพลงเช่นเหล่า คือ “เลเลเอเลลา” มาใช้ในบทสนทนาของตัวละคร ดังบทสนทนาที่ว่า

คณิง : เย้ ฉันจับปลาได้แล้วละนะ **เล เล เอเลลา** ตัวใหญ่ชะด้วย เอ๊ย ๆ

ไม้ไผ่ : เซอะ

(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรัทธาชื่น VS ไม้ไผ่), 2554: 80)

บทเพลงเช่นเหล่า มีจังหวะสนุกสนานเฮฮา ดังบทประพันธ์ที่ว่า

๐	เลเลเอเลลา	เลเลเอเลลา
	ฮาในฮาฮาฮา	เลเลเอเลลา
	เลเลเอเลลา	เลเลเอเลลา
	ฮังวิชแบแบมฮา	เลเลเอเลลา
	เลเลเอเลลา	เลเลเอเลลา
	ตากลบกลืนนา	เลเลเอเลลา
	เลเลเอเลลา	เลเลเอเลลา
	ฮอเง็ดกาเคี้ยดบ้ำ	เลเลเอเลลา
	เลเลเอเลลา	เลเลเอเลลา
	กาเบอะกอเฮ็ดตำ	เลเลเอเลลา
	เลเลเอเลลา	เลเลเอเลลา
	ปะเยอเงาะโนรา	เลเลเอเลลา
	เลเลเอเลลา	เลเลเอเลลา
	เหปะเยอวา	เลเลเอเลลา

(ศิลปากร, กรม. 2541: 50–51)

การนำเนื้อเพลงมาใช้ แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีการศึกษาวิจัยเรื่องของ “เงาะป่า” มาอย่างดี เป็นการแสดงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ของตัวละครที่เป็นเงาะป่าผ่านบทสนทนาที่ใช้คำร้องภาษาเงาะป่า แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์ของตัวละครอย่างชัดเจน ช่วยให้การสร้างตัวละครมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น

เมื่อนำตัวละครคณิงและไม้ไผ่มาดัดแปลงให้เป็นตัวละครที่ยังคงเป็น “เงาะป่า” ที่มีความซุกซน เฉลียวฉลาด แต่มีความขยันขันแข็ง มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แม้จะยังซึ่กแล้วแต่ก็พยายามแสดงความกล้าหาญ สร้างความขบขันและสร้างสีสันให้กับเนื้อเรื่อง เป็นตัวละครที่ช่วยสร้างเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้ศรีธรรณชัยได้แสดงความเฉลียวฉลาดและกล้าหาญ ช่วยให้เนื้อเรื่องมีมิติและสนุกสนานมากยิ่งขึ้น

กล่าวได้ว่า ตัวละครคณิงและไม้ไผ่เป็นตัวละครที่มีความสำคัญเทียบเท่ากับตัวละครศรีธรรณชัย เห็นได้จากการตั้งชื่อเรื่องว่า “ศรีธรรณชัย VS คณิงกับไม้ไผ่” ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้เขียนมีความประสงค์ที่จะอำรงบทพระราชนิพนธ์เรื่อง “เงาะป่า” ไว้ให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง ทั้งนี้ ผู้เขียนเลือกนำตัวละครทั้งสองมาสร้างสรรค์ในเรื่อง เพราะตัวละครทั้งสองมีลักษณะที่ปรากฏร่วมกันกับตัวละครศรีธรรณชัย คือ มีความเฉลียวฉลาดและมีการปรับเปลี่ยนตัวละครให้อยู่ในช่วงวัยเด็ก

ภาพที่ 22 คณิงและไม้ไผ่

อนุภาคตัวละครชมพูลา

ชมพูลาเป็นตัวละครที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีเรื่องเงาะป่า บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชมพูลาเป็นหนุ่มเงาะที่มีจุดเด่นคือ มีกำลังวังชาองไว ขึ้นต้นไม้แก่วัวคล้ายเหมือนวานร เป็นคนกล้าหาญ เฉลียวฉลาด ไม่เห็นแก่ตัว มีคุณธรรม (ศิลปากร, กรม, 2541: 177) ตัวละครตัวนี้มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ปกครองของคณิงและไม้ไผ่ เมื่อชมพูลาเห็นว่าเด็กทั้งสองมัวแต่เล่นยิงนกตกปลา ชมพูลาจึงตัดสินใจส่งเด็กเงาะ ทั้งสองไปเรียนหนังสือที่โรงเรียน คณิงและไม้ไผ่จึงได้ไปพบกับศรีธรรณชัยและผองเพื่อน นอกจากนี้ชมพูลายังมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือผู้อื่น ใน

เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) ในอนุภาคเหตุการณ์ m ศรีธัญชัยและเพื่อนทำกิจกรรมเวลาว่าง ดั่งบทสนทนาที่ว่า

- ครูจอห์น : Oh...Noooooo! My fish – hook stick the rock.
(เบ็ดตกปลาของฉันติดก้อนหิน ครูจอห์นพยายามดึงเบ็ดตกปลาจนพลาดตกน้ำ)
- ครูจอห์น : Help!! Help me please!
- ชมพลา : Can you swim? (คุณว่ายน้ำได้ไหม)
- ครูจอห์น : ...HUH? Who are you? Help me please. Help!! No!!
No, I can't (คุณเป็นใคร ช่วยฉันด้วย ฉันว่ายน้ำไม่เป็น)
- ชมพลา : Can you stand up? (คุณสามารถยืนได้ไหม)
- ครูจอห์น : Y...Yes, I can. (ใช่ ฉันสามารถ)
- ชมพลา : Try on (ลองยืนดู)
- ครูจอห์น : ...(คิดในใจ) The shallows (น้ำตื้น)
- (เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 81-83)

จากบทสนทนาข้างต้น ชมพลาช่วยเหลือครูจอห์นจากการจมน้ำ นอกจากนี้ยังช่วยสอนการทำเบ็ดจากธรรมชาติจากไม้ไผ่ให้แก่ครูจอห์น และสั่งสอนเรื่องการรักษาธรรมชาติ ดั่งบทสนทนาที่ว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ชมพลา : Hey...Hey... I succeeded in new fish – hook. (เฮ้, ฉันทำที่ตกเบ็ดอันใหม่ได้สำเร็จ)
- ครูจอห์น : Yes!! I have too. (ฉันด้วย) (คิดในใจ) Does it work ?
(มันจะตกปลาได้จริง ๆ เรอะ)
- ครูจอห์น : Look at me. (มองดูฉัน) Yeah!!!, this is a first one. Second! Third, Fourth and fifth. Oh !! it's full. (เฮ้ นี่คือตัวแรก ตัวที่สอง ตัวที่สาม สี่ และห้า โอ้มันเต็มแล้ว) About you! (แล้วคุณล่ะ)
- ชมพลา : Just one. Hi...Hi (เพียงจะตัวเดียว) You fish a big amount. (คุณตกปลาจำนวนมาก) You look like to eat fish so much. (ดูเหมือนคุณชอบกินปลามาก)

- ครูจอห์น : Eat fish. (กินปลา) No, I don't like. I take a little. It's only my favorite hobby. (ไม่ ฉันไม่ชอบกิน ฉันกินนิดหน่อย มันเป็นเพียงงานอดิเรกที่ฉันชื่นชอบ)
- ชมพลา : Oh!...How do you do about them ? (โอ้...คุณทำกับพวกมันได้อย่างไร) Why did you do it? !!! Should be fish one or two. (ทำไมคุณถึงทำมัน ควรจะตกปลาแค่หนึ่งหรือสองตัว) If you fish a lot, you'll not have enough fish to eat. I'll kill you. (ถ้าคุณตกปลาเยอะ คุณจะไม่มีปลาเพียงพอที่จะกินอีกต่อไป ฉันจะฆ่าคุณ)

(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 88-90)

จากบทสนทนาข้างต้น ผู้เขียนสร้างสรรค์ให้ตัวละครชมพลามีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างคล่องแคล่ว แสดงให้เห็นการดัดแปลงตัวละครให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือมีความรู้ทางวิชาการและเฉลียวฉลาด การสร้างสรรค์ให้ตัวละครชมพลา มีคุณลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อนค่านิยมของคนในสังคมที่ให้ความสำคัญของการศึกษาและค่านิยมการเชิดชูผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญในฐานะของภาษาสากลที่สามารถเชื่อมความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมเชื่อมชนชั้น เชื้อชาติ ให้มีความเท่าเทียมกันผ่านการสื่อสาร นอกจากนี้ ในเหตุการณ์นี้ยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาการตกปลาเพื่อความสนุกสนานหรือเพื่อการแข่งขัน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความสมดุลทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

อีกประเด็นหนึ่งที่มีการสอดแทรกนำเสนอได้อย่างน่าสนใจ คือ ปัญหาการรุกรานธรรมชาติ การใช้ตัวละครครูจอห์นซึ่งเป็นชาวต่างชาติเป็นผู้ทำลายธรรมชาติอาจเปรียบได้ว่า ครูจอห์นคือวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาทำลายสมดุลทางธรรมชาติของชาวบ้านหรือคนป่า ผู้เร่ร่อนที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการหากิน แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมต่างชาติหรือวัฒนธรรมตะวันตกที่เรามองกันว่าเป็น “อารยะ” ทันสมัย คือสิ่งที่เข้ามารุกราน รุกล้ำ ธรรมชาติเพื่อจุดประสงค์ในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ทำให้ธรรมชาติสูญสลายหรือเสียสมดุล ส่งผลกระทบต่อคนท้องถิ่นก็เป็นได้

กล่าวได้ว่าชมพลาเป็นตัวละครที่สร้างขึ้นมาเพื่อสร้างสีสันให้กับเนื้อเรื่อง เป็นตัวละครที่ช่วยสะท้อนให้เห็นปัญหาทางธรรมชาติจากพฤติกรรมมักง่ายของมนุษย์ รวมไปถึงเป็นตัวละครที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้สอดแทรกความรู้ทางภาษาอังกฤษผ่านการสนทนาของตัวละครและสั่งสอนจริยธรรมให้แก่ผู้อ่านตามจุดประสงค์ของการผลิต

ภาพที่ 23 ชมพลา

อนุภาคตัวละครโจรสامพีน้อง

เป็นตัวละครประกอบที่สร้างขึ้นใหม่ โดยมีการปรับเปลี่ยนแทรกเสริมเพิ่มลดลักษณะของตัวละครประกอบเหล่านี้ให้สอดคล้องบริบทของยุคสมัย มีบทบาททำให้บทบาทของศรีธนญชัยโดดเด่นขึ้นจากการใช้สติปัญญาเพื่อช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกโจรสามพีน้องลักพาตัวไป นอกจากนี้ ยังเป็นตัวละครที่สร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านผ่านพฤติกรรมและลักษณะรูปร่างของตัวละคร การสร้างสรรค์ตัวละครทั้งสาม แสดงให้เห็นถึงพลวัตผ่านการแต่งกายที่ร่วมสมัย เช่น ใส่เสื้อเชิ้ต สวมแว่นตากันแดด ย้อมผมสีแดง เป็นต้น แม้ว่าตัวละครประกอบจะไม่ได้มีสติปัญญาเท่าเทียมกับศรีธนญชัย แต่ตัวละครเหล่านี้ก็มีบทบาททำให้บทบาทของศรีธนญชัยโดดเด่นขึ้นในการใช้สติปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหา

ภาพที่ 24 โจรสามพีน้อง

อนุภาคตัวละครลิง

ตัวละครประกอบในเรื่องไม่ได้จำกัดอยู่แค่มนุษย์เพียงเท่านั้น ตัวละครประกอบที่สำคัญในเรื่องคือลิง ซึ่งเป็นตัวละครประกอบที่สร้างความตลกขบขันให้กับชาวบ้าน เปิดโอกาสให้ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาและความรู้ช่วยเหลือชาวบ้าน ลิงจึงกลายมาเป็นสัตว์เลื้อยประจำตัวของศรีธนญชัย ในภายหลัง แสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าศรีธนญชัยเป็นเด็กดี มีคุณธรรม และเมตตา กรุณาต่อสัตว์ นอกจากนี้ลิงยังมีบทบาทในการช่วยเหลือศรีธนญชัย เช่น ในตอนที่ศรีธนญชัยขอให้ลิงช่วยไปตามก้านั้นเฉิดมาช่วยเหลือพวกตน ในขณะที่ศรีธนญชัยและเพื่อนกำลังช่วยเหลือน้ำหวานที่ถูกโจรลักพาตัวไป และยังสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านผ่านการแสดงพฤติกรรมสีหน้าและท่าทางต่าง ๆ อีกด้วย

ภาพที่ 25 ลิง สัตว์เลื้อยของศรีธนญชัย

กล่าวได้ว่าตัวละครประกอบนอกจากจะสร้างสีสัน ความสนุกสนานและเสียงหัวเราะของผู้อ่านแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้เห็นสติปัญญา ความสามารถของศรีธนญชัย ความมีคุณธรรม จริยธรรม รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ศรีธนญชัยได้แสดงความรู้ผ่านทักษะการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะความรู้ทางวิชาการ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ไปด้วย

สรุปได้ว่า การสร้างตัวละครที่มีความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ (Ethnic diversity) มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural diversity) และชนชั้น (Class) แสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่เป็นพหุสังคม การดัดแปลงและสร้างสรรค์ตัวละครขึ้นใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อ่าน มีบทบาทในการสร้างความสนุกสนาน สอดแทรกความรู้ทางวิชาการ ทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ผ่านบทสนทนาและพฤติกรรมของตัวละคร การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขภายใต้การประพุดิตนในกรอบจารีต ประเพณีอันดีงาม และกฎหมาย ไม่ว่าจะชนชาติใด ชนชั้นใดก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขหากทุกคนมีศีลธรรม

(4) เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไฟ) และเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไฟ) มีการสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครขึ้นใหม่ เช่น อนุภาคตัวละครครู ดังนี้

อนุภาคตัวละครครู

เป็นตัวละครที่สร้างสรรค์ใหม่ ได้แก่ ครูอัลเบิร์ตผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นตัวละครที่มีบทบาทในการให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ และครูจอห์นผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นตัวละครที่มีบทบาทในการให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษ ตัวละครทั้งสองมีบทบาทในการให้ความรู้ทางวิชาการและสั่งสอนให้นักเรียนมีความสามัคคีและกล้าหาญ เสียสละช่วยเหลือผู้อื่น

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ผู้เขียนสร้างสรรค์ตัวละครที่มีลักษณะเป็นที่รู้จักกันเป็นสากล เช่น ครูอัลเบิร์ตเป็นตัวละครที่ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ตัวละครมาจากอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) นักฟิสิกส์ทฤษฎี ชาวเยอรมันเชื้อสายยิว ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในคริสต์ศตวรรษ ที่ 20 เขากลายมาเป็นแบบอย่างของความฉลาดหรืออัจฉริยะ

การสร้างสรรค์ตัวละครครูอัลเบิร์ต เพื่อเปิดโอกาสให้ตัวละครได้ถ่ายทอดวิชาความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าผู้เขียนสร้างสรรค์ตัวละครเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยสร้างสรรค์ตามบุคลิกของบุคคลที่เป็นผู้ให้แรงบันดาลใจ นอกจากชื่อตัวละครแล้ว รูปร่างลักษณะของตัวละครถูกสร้างขึ้นมามีลักษณะคล้ายคลึงกับบุคคลที่มีตัวตนอยู่จริง ทำให้ผู้อ่านทราบทันทีว่าตัวละครตัวนี้ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์มาจากใคร การเลือกสร้างสรรค์ตัวละครที่ได้รับแรงบันดาลใจจากบุคคลที่มีอิทธิพลในสาขาวิชานั้น ๆ จึงมีผลต่อความน่าเชื่อถือในการถ่ายทอดความวิชาความรู้ให้แก่ผู้อ่านด้วย

ภาพที่ 26 ภาพเปรียบเทียบครูอัลเบิร์ตและอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์

3.2.3.3 ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา

จากการวิจัยพบ เรื่องที่มีการนำความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญารูปแบบมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ เพื่อให้เข้ากับเนื้อเรื่องใหม่และบริบทสังคม พบว่าเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** นอกจากจะยังคงมีการนำความเป็นนิทานตลกแบบสำนวนต้นฉบับมาใช้ แต่ก็มีมีการสร้างสรรค์ใหม่ขึ้นบางส่วนจำนวน 2 ครั้ง ในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** จำนวน 2 เหตุการณ์ และในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่** จำนวน 2 เหตุการณ์

เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** พบการสร้างความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาขึ้นใหม่ เช่น เหตุการณ์ N ศรีธนญชัยออกบวช สร้างความเดือดร้อนให้สมภาร ดั่งบทสนทนาที่ว่า

นางเหรา : ก็แม่อยากเห็นลูกบวชนี่
 ศรีธนญชัย : โถแม่ก็... อืมก็ได้ เดี๋ยวเย็น ๆ ก่อนแล้วกัน
 เย็นวันนั้น
 สมศรี : แม่... ฉันว่าฉันได้ยินเสียงกังมาจากในครว้นานแล้วนะ
 นางเหรา : แม่ก็ได้ยิน ไปดูสิใครทำอะไร
 สมศรี : อ้าวพี่ศรี ลงไปทำอะไรในครว แล้วนั่นถืออะไรมาด้วยนะ
 ศรีธนญชัย : มาลองชิมดูก่อน นี่ไง **ฉันบวชเองเลยนะ กลัวยบวชซีง**
 เป็นไงแม่ ฉันบวชให้แล้วนะ ทีนี้ก็หายกัน

(ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์, 2549: 301-302)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงให้เห็นการสร้างความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาขึ้นใหม่เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับเนื้อหา เพิ่มความสนุกสนานให้แก่ผู้อ่าน ผู้เขียนสร้างเหตุการณ์ให้ศรีธนญชัยเอาตัวรอดจากการสัญญาที่นางเหราว่าจะบวชให้ด้วยการพลิกแพลงทางภาษา จึงกล่าวได้ว่า นิทานเรื่องศรีธนญชัยเรื่องนี้ยังคงมีการนำลักษณะเด่นของตัวละครมาใช้สร้างความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาคือ ความเฉลียวฉลาดในการพลิกแพลงภาษา ทำให้เอาตัวรอดไปได้อย่างคาดไม่ถึง แต่มีการสร้างสรรค์มีให้ความร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น

ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่** มีลักษณะของความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา ปรากฏอยู่เพียง 2 เหตุการณ์ คือ ในช่วงเปิดเรื่องและปิดเรื่อง โดยมีการสร้างสรรค์การใช้กลอุบายและเขาวัวปัญญาในการแก้ปัญหาขึ้นใหม่ เพื่อให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่และบริบทร่วมสมัย อารมณ์ขันที่เกิดขึ้นล้วนเกิดจากการใช้ปฏิภาณในการแก้ปัญหามา ไม่ปรากฏการพลิกแพลงทางภาษาเพื่อแก้ปัญหามาแต่อย่างใด เนื่องจากเนื้อหาที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่เน้นการให้ความรู้ทางวิชาการและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

เป็นหลัก เช่น ในอนุภาคเหตุการณ์ตอนเปิดเรื่อง โชกุน ขนุนและหมวยเล็กขอให้ศรีธรรมาชญาช่วยตัดสินว่าไอศกรีมรสไหนอร่อยที่สุด ดังบทสนทนาที่ว่า

- โชกุน : เอาไงดี? ถ้ามีปัญหา ก็ต้องนึกถึง...ศรีธรรมาชญา (คิดในใจ : เด็กที่ฉลาดที่สุดในหมู่บ้านนี้)
- ศรีธรรมาชญา : มาแล้วจ๊ะ!? อ้อ...อ้อ เรื่องแค่นี้ไม่เห็นยากเลย
- โชกุน : เลือกอันที่อร่อยที่สุดให้ฉันนะนะ
- หมวยเล็ก : ให้ศรีธรรมาชญาเลือกให้...
- ขนุน : ...มันจะดีหรือ
- ศรีธรรมาชญา : (ชิมไอศกรีมทุกรส) อันนี้รสทุเรียน อันนี้ถั่วดำ อันนี้สตอเบอรี่ ก็อร่อยดีนะ
- ขนุน : เห็นไหม!
- หมวยเล็ก : ว่าแล้ว!
- ศรีธรรมาชญา : นี่...เลือกได้แล้วละ ฉันว่ารสทุเรียนอร่อยที่สุดนะ
- โชกุน : เอาไอติมของฉันคืนมาน่า
- ศรีธรรมาชญา : ก็ให้ฉันเลือกไม่ใช่หรือ

(ศรีธรรมาชญาเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 8-9)

จากบทสนทนาข้างต้น ศรีธรรมาชญาใช้กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาด้วยการชิมไอศกรีมทุกรสเสียเอง จึงตัดสินได้ว่าไอศกรีมรสไหนอร่อยที่สุด เพื่อน ๆ เห็นดังนั้นก็ไม่กล้ากินไอศกรีมต่อ จึงจำยอมต้องยกไอศกรีมทั้งหมดให้ศรีธรรมาชญา

เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรมาชญา VS คนงกกับไม้ไผ่) และเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรมาชญา VS คนงกกับไม้ไผ่) ไม่มีลักษณะความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา เนื่องจากมีเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ที่เน้นการให้ความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ และสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ตัวละครศรีธรรมาชญาในเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่จึงใช้ความรู้ในเชิงวิชาการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ความสนุกสนานและขบขันในเรื่องจึงเกิดขึ้นผ่านคุณลักษณะและพฤติกรรมของตัวละคร รวมไปถึงการนำสิ่งร่วมสมัยเข้ามาปรับใช้ในเรื่อง เช่น การใช้ภาษา การแต่งกาย เป็นต้น

3.2.3.4 แนวคิดสำคัญ

จากการศึกษาพบว่ามีเพิ่มเติมแนวคิดสำคัญ คือ **แนวคิดเรื่องการให้อภัย** ในเรื่อง **ศรัทธาชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรัทธาชัย VS คนงกั๊บไม้ไผ่)** และ **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรัทธาชัย VS คนงกั๊บไม้ไผ่** ดังนี้

แนวคิดเรื่องการให้อภัย

เรื่อง **ศรัทธาชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรัทธาชัย VS คนงกั๊บไม้ไผ่)** และ **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรัทธาชัย VS คนงกั๊บไม้ไผ่)** มีการนำเสนอแนวคิดเรื่องการให้อภัย ดังคำกล่าวที่ว่า

“ศรัทธาชัย” จึงนำเสนอออกมาในรูปแบบการ์ตูนช่องเพื่อเพิ่มอรรถรสในการอ่านที่เพียบพร้อมด้วยเกร็ดความรู้ เนื้อหาสาระที่รอบรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันที่เขาคนไทยอ่านแล้วจะได้ความสนุกสนาน ผ่างด้วยจริยธรรม ศิลธรรมควบคู่ไปด้วย จะเห็นได้จากการสอนธรรมะในข้อที่ว่า “การให้อภัยทาน” ซึ่งเป็นธรรมะของการให้ที่ยิ่งใหญ่และผู้ที่ให้ชีวิตใหม่แก่ผู้อื่นเปรียบดังบิดามารดาที่ให้เกิดชีวิตด้วย

(อัมรินทร์ เดชนรงค์, 2553: คำนำ)

การให้อภัยมีสองความหมายคือ ความหมายในแง่ของการป้องกันความขัดแย้ง (Prevention) และความหมายในแง่ของการแก้ไขความขัดแย้ง (Resolution) ในแง่ของการป้องกันความขัดแย้ง (Prevention) อภัยทาน หมายถึง การให้ความไม่มียก การไม่เอาโทษ ซึ่งหมายถึงการยกโทษให้แก่กัน ในความหมายนี้ อภัยทานมีความหมายเท่ากับศีล 5 เพราะเมื่อนุชย์ปฏิบัติตามศีล 5 เช่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่แย่งชิงทรัพยากรหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคม ส่วนในแง่ของการแก้ไขความขัดแย้ง (Resolution) อภัยทานหมายถึงการให้อภัย กล่าวคือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งให้อภัยโทษหรือยกโทษ รวมไปถึงการรับคำขอโทษหรือรับคำขอขมาจากบุคคลที่เคยกระทำให้ตัวเองมีความทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่ง (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 60 แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/316173>)

กล่าวโดยสรุป อภัยทานในความหมายทางพระพุทธศาสนาจึงมีความหมายที่กว้างและครอบคลุมมากกว่าความหมายทั่วไปที่เข้าใจกันว่า เป็นการหายโกรธหรือยกโทษให้เท่านั้น และจาก

ความหมายของอภัยทานที่หมายถึงการรักษาศีล 5 นั้น เราจึงสามารถที่จะให้อภัยทานได้อยู่ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นที่อภัยทานจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเวลาเราทะเลาะหรือมีปัญหาขัดแย้งกัน

จากการศึกษาของความหมายของอภัยทานทางพระพุทธศาสนาดังกล่าวในเบื้องต้น กล่าวได้ว่า อภัยทานสามารถไขเป็นแนวทางหรือหลักการดำเนินชีวิต ที่จะทำให้สังคมเกิดความสุขสงบ โดยอาจเป็นได้ทั้งการป้องกัน(Prevention) และแก้ไข(Resolution) (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 60 แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/316173>) ก่อให้เกิด “มิตรภาพ” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้ เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคม การขออภัยและการให้อภัย จึงนำไปสู่การรื้อฟื้นมิตรภาพขึ้นมาใหม่ และก่อให้เกิดความสันติสุขในสังคม

เรื่องศรีธณูชัยที่มีการสร้างสรรค์ใหม่เรื่อง**ศรีธณูชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธณูชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** และ**เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธณูชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** มีการนำแนวคิดเรื่องการให้อภัยมานำเสนอแก่ผู้อ่าน เนื่องจากสังคมปัจจุบัน ผู้คนนิยมวัตถุนิยมเต็มไปด้วยการแข่งขัน ทำให้คนขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นำมาซึ่งการทะเลาะเบาะแว้งและปัญหาต่าง ๆ ผู้เขียนเล็งเห็นว่าศีลธรรมเรื่องของการให้อภัยเป็นสิ่งที่สามารถผ่อนหนัก ให้เป็นเบา แก้ไขปัญหาทุกอย่างให้คลี่คลายได้ เช่น ในเรื่อง**ศรีธณูชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่** เหตุการณ์หลังจากที่ศรีธณูชัยสามารถจับลิงขี้ขโมยด้วยเครื่องมือจับลิงที่สร้างขึ้นตามหลักวิทยาศาสตร์ ชาวบ้านต่างพากันจะเข้ามาทำร้ายลิง แต่ศรีธณูชัยขอให้ชาวบ้านให้อภัยเพื่อเป็นกุศล ดังบทสนทนาที่ว่า

- ชาวบ้าน : คราวนี้แกโดนตีแน่!!
- ศรีธณูชัย : น้ำ ๆ อย่าทำอะไรมันเลยนะจ๊ะ ไหนๆ เราก็จับตัวการได้แล้ว หนูจะรับผิดชอบดูแลมันเอง โปรดให้อภัยมันเพื่อเป็นกุศลเถอะนะจ๊ะ
- ชาวบ้าน : หา
- สมภาร : นั่นสิ อย่างที่ศรีธณูชัยบอก การให้ที่ยิ่งใหญ่คือให้อภัยทาน ผู้ให้ชีวิตใหม่เปรียบดังบิดามารดาผู้ให้กำเนิด มอบให้ศรีธณูชัยดูแลก็น่าจะเหมาะสมอยู่
- ศรีธณูชัย : ส่วนเจ้า เจ้าจ้อ!! ห้ามทำแบบนี้อีกเชียวนะ
- ชาวบ้าน : เพื่อเห็นแก่มนุษยธรรม งั้นปล่อยมันไปก็ได้

(ศรีธณูชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่, 2553: 41-42)

3.2.3.5 อารมณ์ขัน

จากการศึกษาพบว่ามีเพิ่มเติมอารมณ์ขันจากการใช้ภาษาและอารมณ์ขันจากการสร้างบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของตัวละคร โดยพบในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ ศรีธนญชัย เจ้าปัญญา** รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) ดังนี้

1) อารมณ์ขันจากการใช้ภาษา

การใช้ภาษาในการแสดงอารมณ์ขันตามกลวิธีต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่เป็นมุกตลกหรือความขบขัน สำหรับหัวข้อนี้แยกเป็นกลวิธีการแสดงอารมณ์ขันด้วยการใช้ภาษา ได้แก่ 1) การใช้ภาษาร่วมสมัย 2) การเล่นกับภาษา 3) การแปลความหมายนัยตรง 4) คำจากแนวเทียบ และ 5) คำตั้งชื่อล้อเลียน ดังนี้

(1) การใช้ภาษาร่วมสมัย

การสร้างอารมณ์ขันด้วยการใช้ภาษาที่มีความร่วมสมัย เป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยให้ตัวละครใช้ภาษาร่วมสมัย เช่น การใช้ศัพท์แสลง การใช้คำทับศัพท์ เป็นต้น แม้ว่าศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยทั้งสามเล่มจะถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่เพื่อให้มีความร่วมสมัยกับผู้อ่านมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยังคงสร้างตัวละคร ฉาก และบรรยากาศที่มีการผสมผสานระหว่างสมัยโบราณกับสมัยใหม่ การสร้างอารมณ์ขันด้วยกลวิธีนี้จึงทำให้เกิดความไม่เข้ากันระหว่างยุคสมัยกับภาษาที่ตัวละครใช้ในบทสนทนา

เรื่องศรีธนญชัยทั้ง 4 เรื่อง มีการเพิ่มบทสนทนาเข้าไปในเรื่อง เพื่อสร้างอารมณ์ขันแก่ผู้อ่าน บทสนทนาที่เพิ่มเข้ามาส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นปัจจุบันหรือมีความร่วมสมัยกับผู้อ่าน ได้แก่ บทสนทนาที่รับรู้กันในสังคมปัจจุบัน การเพิ่มบทสนทนาที่มีลักษณะการใช้ภาษาร่วมสมัยดังกล่าวในเรื่องศรีธนญชัยซึ่งเป็นเรื่องเล่าในอดีตของไทยเข้าไป ทำให้เกิดลักษณะที่แปลกใหม่ แหวกขนบพลิกไปจากความคาดหมาย ทำให้เกิดความประหลาดใจและช่วยสร้างอารมณ์ขันได้ ตัวอย่างเช่น เรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการใช้คำศัพท์แสลง คำว่า อี อี ๆ เอ็ง ๆ หุ ๆ เป็นคำแสลงที่ปรากฏในสื่อออนไลน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสาร หนังสือการ์ตูน สร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านผ่านการใช้ภาษาตามบริบททางสังคม หรือในบทสนทนายระหว่างนางเหราและนายนั้นนทาที่ว่า

- นันทา : แขนขาไม่ค่อยคล่องตัว ทำอะไรก็เหนื่อย ๆ
 เหรา : ก็แหม พ่อเฒ่าแก่งทุกวัน ๆ จะให้มา**พิตบึงบึง**เหมือนเมื่อก่อน
 ได้อย่างไร
 นันทา : อ๊ะ ถึงข้าจะแก่ แต่ก็**เตะปีบดั่ง**นะ...เดี่ยวโซ่ว
 เหรา : หยุดเลยพ่อ เตะดั่งมากเลยนะ เห็นคำที่โรมุดมั่งหลับทุกที
 นันทา : ก็มันเหนื่อยนี่แม่...

(ตัดหลังศรีธรรณชัชโดยฟ็อวาล์, 2549: 12)

จากบทสนทนาข้างต้น มีการใช้คำแสลงซึ่งเป็นภาษาร่วมสมัยคำว่า “เตะปีบ” หมายถึงความสามารถในการมีเพศสัมพันธ์ของผู้ชาย ในช่วงวัยหนุ่ม ผู้ชายส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาทางด้านสมรรถภาพทางเพศเพราะร่างกายยังแข็งแรงอยู่ แต่เมื่ออย่างเข้าวัยกลางคนหรือมีอายุมากขึ้นคนจำนวนไม่น้อยที่ประสบกับภาวะเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ดังนั้น “เตะปีบดั่ง” จึงหมายความว่าสมรรถภาพทางเพศยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี การใช้ศัพท์แสลงแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มคนในสังคมที่ช่วยสร้างสีสัน สร้างความแปลกใหม่ได้รับความนิยมเฉพาะกลุ่มในเวลาสั้น ๆ แล้วเสื่อมสูญไปตามกาลเวลา

นอกจากนี้อาจเป็น**ถ้อยคำที่รับรู้ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน** เรื่องราวที่มีความหมาย หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ ฯลฯ ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารให้ได้รับรู้ และแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ เช่น ข้อความที่พูด ข้อความที่เขียน บทเพลงที่ร้อง รูปวาด เรื่องราวที่อ่าน ทำทางที่สื่อความหมาย เป็นต้น ทำให้เกิดการสื่อสารกันในสังคม ดังบทสนทนาที่ว่า

- ศรีธรรณชัช : มาลองชิมดูก่อนนี้ใจฉันบวชเองเลยนะ
 ภรรยาของศรีธรรณชัช : อ้าวพี่ศรี ลงไปทำอะไรในครัว แล้วนั่นถืออะไรมา
 ด้วยนะ
 ศรีธรรณชัช : กลัวยบวชซึ้งย เป็นไงแม่ฉันบวชให้แล้วนะ ที่นี้ก็หายกัน
 นางเหรา : เจ้าศรี... ตกลง อะไรกันเนี่ย จะบ้าเรอะ! **“แม่ซึกไม่ปลื้ม
 แล้วนะ”**
 นายนันทา : ทำไมลูกกลับพูดอย่างนี้เล่า ให้บวชเป็นพระ ไม่ใช่บวชชี

(ตัดหลังศรีธรรณชัชโดยฟ็อวาล์, 2549: 302)

จากบทสนทนาข้างต้นมีการใช้วลี “แม่ไม่ปลื้ม” เป็นวลีที่เป็นที่นิยมพูดกันในหมู่วัยรุ่นที่มาจากละครเรื่องชิงก็ราข้าก็แรง ออกอากาศทางโทรทัศน์ช่อง 7 เมื่อปี พ.ศ. 2549 ด้วยกระแสนิยม

อันดับหนึ่งของละครในช่วงนั้น วลีนี้เป็นคำพูดของมารดาพระเอกละครที่มักจะพูดติดปากสร้างความขบขันให้แก่ผู้ชมเสมอ วลีนี้จึงถูกนำมาใช้ในสังคมปัจจุบันในความหมายว่า “ไม่ชื่นชอบ” วัตถุประสงค์หรือการกระทำนั้น ๆ จนที่เป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นจวบจนปัจจุบัน เมื่อนำถ้อยคำนี้มาใช้สร้างสรรค์ในเรื่อง จึงทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน อย่างไรก็ตาม การมีประสบการณ์ร่วมกันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องมีผลต่อการสร้างอารมณ์ขันของผู้อ่านแต่ละคน ในแต่ละยุคสมัยด้วยเช่นกัน

(2) การเล่นกับภาษา

การเล่นกับภาษาเป็นการนำถ้อยคำมาพลิกแพลงและความหมายตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งสื่ออารมณ์ขันโดยเฉพาะ กลวิธีการแสดงอารมณ์ขันด้วยการเล่นคำกับภาษามีลักษณะ เช่น การใช้คำเดียวกันที่มีหลายความหมาย คำที่มีความหมายเดียวกัน คำหรือศัพท์ชั้นสูง คำภาษาต่างประเทศ คำภาษาถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ครูจอห์น : Kanang & Maivai come here! Be quick ! (คนังและ
ไมไหว มานี้เร็ว ๆ เข้า)

(เรียนเก่ง เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณชัช VS คนังและไมไฝ), 2553: 19)

อารมณ์ขันจากการใช้ภาษาที่ล้อเลียนการออกเสียงที่ผิดเพี้ยนของชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ชำนาญทางด้านภาษาอย่างแท้จริงออกเสียงผิดเพี้ยนไปจากความรับรู้ทั่วไปของผู้อ่านในการอ่านออกเสียงคำนั้น ๆ ในภาษาไทย ทำให้เกิดอารมณ์ขัน นอกจากนี้ยังสร้างอารมณ์ขันมากขึ้น เมื่อออกเสียงเพี้ยนกลายเป็นคำอื่นที่มีความหมายในเชิงลบ เช่น ครูจอห์นออกเสียงชื่อของ “ไมไฝ” ว่า “ไมไหว” ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับพฤติกรรมของไมไฝที่แหย่เกินจะเยียวยาในเรื่องของ การไม่ตั้งใจเรียนหนังสือ จากเหตุการณ์ในเรื่องเรียนเก่ง เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณชัช VS คนังและไมไฝ) ดังบทสนทนาที่ว่า

ครูจอห์น : Ok! Tomorrow, we'll learn about Food and Drink .
You'll know healthy food. You'll **surprise** tomorrow

โซกุน : เอ...ทำไมวันนี้ครูจอห์นให้ไปเรียนภาษาอังกฤษที่ห้องคหกรรมนะ?

ไมไฝ : ไม่รู้สิ! แต่ครูจอห์นบอกมี “สะใภ้”

หมวยเล็ก : เซอร์ไพรส์ย่ะ

(เรียนเก่ง เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณชัช VS คนังและไมไฝ), 2553: 66)

อารมณ์ขันจากการการนำพยัญชนะหรือตัวอักษรมาดัดแปลงหรือสับเปลี่ยนให้มีความหมาย ผิดแผกแตกต่างกันทำให้เกิดความหมายใหม่และทำให้เกิดอารมณ์ขัน จากคำภาษาอังกฤษ surprise อ่านว่า เซ็พไรส แต่ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครไม้ไผ่ออกเสียงผิดด้วยการดัดแปลงตัวอักษรในคำ กลายเป็นออกเสียงว่าสะเก้ ทำให้ความหมายแตกต่างไป ก่อให้เกิดอารมณ์ขันในบทสนทนา

หรือในเรื่องเรียนเก่ง เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงและไม้ไผ่) ดังบทสนทนา ที่ว่า

ครูจอห์น : Are you ready to learn? Today we'll learn about place and position (where) Look!! What's this? (โชว์กล่อง)

ไม้ไผ่ : (คิดในใจ : ครูจอห์นกำลังถาม นั่นไง โอกาสมาถึงแล้ว)
It's a book.

คณิง : ฮ่า ๆ นายออกเสียงผิดแล้วไม้ไผ่ ต้องออกเสียงว่า “บอคช” (box) ต่างหากเล่า ฮีๆ (บุค = book = หนังสือ บอคช = box = กล่อง)

ไม้ไผ่ : It's a box.

ครูจอห์น : Ye... yes it's a box.

ศรีธัญชัย : แต่สำเนียงนายดีมากเลยนะไม้ไผ่ ไหนลองพูดใหม่สิ คำว่ากล่องนะ

ไม้ไผ่ : **บ็อก (box)**

ศรีธัญชัย : กล่อง 1 กล่อง

ไม้ไผ่ : **บ็อก (box)**

ศรีธัญชัย : กล่อง 2 กล่อง

ไม้ไผ่ : **บ็อก บ็อก**

ศรีธัญชัย : กล่อง 3 กล่อง

ไม้ไผ่ : **บ็อก บ็อก บ็อก**

ศรีธัญชัย : ไหนขอมือด้วยสิ

(เรียนเก่ง เก็งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงและไม้ไผ่), 2553: 26-27)

จากบทสนทนาข้างต้น สามารถตีความหมายได้ 2 ความหมาย ได้แก่ 1) กล่อง 3 ใบ 2) เสียงเห่าของสุนัข แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงเสียงของคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับเสียงคำในภาษาไทย เป็นลักษณะแหวกแนวทำให้เกิดอารมณ์ขัน แสดงให้เห็นว่าการนำเสนอภาษาที่แตกต่างสามารถสร้างอารมณ์ขันได้ด้วยการเชื่อมโยงความหมายของคำในภาษาไทย และแสดงให้เห็นพลวัตในการสร้างอารมณ์ขันทางภาษา

(3) การแปลความหมายนัยตรง

การแปลความหมายนัยตรง หมายถึงการแปลความหมายคำแบบตรงตัว ทำให้เกิดความหมายใหม่ที่ผิดไปจากความเข้าใจดั้งเดิมของผู้อ่าน ก่อให้เกิดอารมณ์ขัน เช่น ในเรื่อง**ศรีธรรณชัช เจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ ในตอนช่วยพี่น้ำหวาน ในขณะที่เพื่อน ๆ ริ่งหลอกหลอสามโจรเพื่อให้ศรีธรรณชัชเข้าไปช่วยเหลือน้ำหวานที่ถูกมัดไว้ในโกดัง พวกโจรวิ่งตามมาทัน โชกุนจึงจัดการตามแผน ด้วยการฉีบน้ำผึ้งที่เตรียมไว้ในปืนฉีบน้ำใสพวกโจรก่อนจะปาร์ังผึ้งใส ดังบทสนทนาที่ว่า

- โชกุน : จัดการเลยพวกเรา (หมายเล็กและขุนนิงปืนฉีบน้ำผึ้งใสพวกโจรที่กำลังวิ่งตามมา)
- ใหญ่ : หลบซะ ไมโดนเพ้ย
- หมายเล็ก ขุนน : สำเร็จเรียบร้อย
- โชกุน : รอดไปได้คนหนึ่งแฮะ
- เหล่ : ไม่ใช่สงกรานต์ เล่นฉีบน้ำทำไม
- ใหญ่ : อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาเลยนะพวกแก
- เหยิน : ว่าแต่มันน้ำอะไรนี่ เหนียว ๆ หนืด ๆ อืมम्म (ลองชิม) น้ำผึ้งนี่นา
- เหล่ : จริงด้วย หวานจ๋อยเลย
- ใหญ่ : อยู่กันพร้อมหน้า...ไม่...ไม่สิ ขาดไปอีกคน...เจ้าเด็กแสบสุด ๆ นั้นไม่อยู่ แยกแล้ว!! เป็นแผนลวงของพวกมัน จับพวกเด็ก ๆ นี้ไว้ให้หมด ฉันทจะกลับไปดูตัวประกัน
- โชกุน หมายเล็ก ขุนน : พวกนั้นรู้ตัวแล้ว
- เหล่ เหยิน : เอาตัวเองให้รอดก่อนเถอะหนู ๆ
- โชกุน : ปฏิบัติการตามแผนขั้นที่สอง รังผึ้ง... เอาไปเลย (โยนรังผึ้งใส่โจร)
- ผึ้งแตกรัง หนีกันเถอะ
- เหล่ เหยิน : แว๊ก!! น้ำผึ้งเลอะเต็มตัวแบบนี้ก็เป็นเป้าหมายของพวกผึ้งสิ

(ศรีธรรณชัชเจ้าปัญญา

รูปแบบใหม่, 2553: 126-129)

การสร้างอารมณ์ขันผ่านการเล่นสำนวนข้างต้น ผึ้งแดกรังเป็นสำนวนไทยแปลว่า ไปคนละทิศคนละทาง สำนวนนี้นิยมใช้อธิบายเหตุการณ์ที่ผู้คนที่ต้องแตกกระจายกันไปคนละทิศคนละทาง อันเนื่องมาจากมีเหตุการณ์สำคัญ (มักเป็นในทางที่ไม่ดี) ผู้เขียนสร้างอารมณ์ขันโดยการสร้างเหตุการณ์ตามการแปลความหมายของสำนวนนี้โดยตรงตัวในแต่ละคำ ผู้เขียนจึงสร้างเหตุการณ์ ผึ้งผึ้งที่บินแตกกระจายออกมาจากรังไปต่อยโจร สร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน

หรือเหตุการณ์ในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** ในตอนช่วยพี่น้ำหวาน โจรพี่ใหญ่ กลับมาตามหาศรีธนญชัยในโรงนาร้าง เพราะเชื่อว่าศรีธนญชัยจะต้องหลบซ่อนเพื่อคอยช่วยเหลือ น้ำหวานที่ถูกจับตัวไว้ ดังบทสนทนาที่ว่า

ใหญ่ : เจอละก็ เจ็บตัวแน่ ๆ (ลิงของศรีธนญชัยเหียบกิ้งไม่ทำให้เกิดเสียงดัง)

ใหญ่ : (คิดในใจ: อยู่ตรงนั้นเองรี **เจ้าหนู** ที ๆ คราวนี้แกไม่รอดแน่)
ทันใดนั้นหนูวิ่งออกมา

ใหญ่ : แวก เจ้าหนูจริง ๆ ด้วย

ศรีธนญชัย : ดินะที่เจอเจ้าหนูนั่นก่อน ไม่งั้นเราเสร็จกันแน่ เจ้าจ้อ

ใหญ่ : หนอย เจ้าหนูบ้า เรายิ่งกลัว ๆ หนูอยู่ด้วย

น้ำหวาน : (คิดในใจ) เฮ้อ โลงออกไปที

(ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553 : 130-132)

บทสนทนาข้างต้น โจรพี่ใหญ่คิดว่าศรีธนญชัยน่าจะหลบซ่อนอยู่ในโรงนาร้าง บริเวณใกล้กับที่ น้ำหวานถูกมัดไว้ โจรเรียกสรรพนามแทนตัวศรีธนญชัยว่า “เจ้าหนู” ซึ่งเป็นคำเรียกเด็กตัวเล็ก ๆ ในปัจจุบัน แต่ผู้เขียนกลับแปลความหมายของคำเรียกนี้โดยตรงตัว จึงสร้างเหตุการณ์ให้มี “หนู” ที่เป็นสัตว์วิ่งผ่าน สร้างความตกใจให้แก่โจรพี่ใหญ่และสร้างความขบขันผู้อ่านไปพร้อม ๆ กัน

(4) คำจากแนวเทียบ

คำที่เกิดจากแนวเทียบกับคำเดิม เกิดเป็นคำใหม่ ๆ หลายคำ แต่ละคำจะมีความหมาย เฉพาะที่แตกต่างจากคำเดิม แต่ความหมายนั้น ๆ ก็ยังคงอยู่ในแนวเดียวกับคำเดิม คำที่เกิดจากแนวเทียบตามนัยนี้ ไม่มีใช้ในภาษาแบบแผนหรือภาษาราชการ เช่นเดียวกับคำเลียนเสียง ภาษาต่างประเทศ เป็นภาษาที่เกิดจากการเล่นมุขหรือการเล่นคำใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการสื่ออารมณ์ขัน โดยตรง คำจากแนวเทียบที่ปรากฏเป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำเดิม (เถกิง พันธุ์เถกิงอมร, 2559: 246) เช่น ในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** ดังข้อความสนทนาที่ว่า

ศรีธรรณูชัย : โธ่เรา! จากมีชีวิตไฮโซ กลายมาเป็นโลโซ นอนกลางดิน
กินกลางทราย บ้านหลังเล็กกระต๊อตเดียว ไม่น่าคิดชั่ววูบเลยเรา
(ตัดหลังศรีธรรณูชัยโดยฟิวเจอร์, 2549: 101)

จากข้อความสนทนาข้างต้น คำว่า ไฮโซ : โลโซ เป็นคำพยางค์เทียบที่เกิดจากแนวเทียบที่ปรากฏมีพยางค์หน้าแตกต่างกัน พยางค์หลังเหมือนกับคำเดิม แต่ความหมายของคำใหม่จะมีความหมายไม่เหมือนเดิม ไฮโซ (Hiso) เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษมาจากคำว่า High Society มีความหมายว่าชนชั้นสูง เมื่อใช้กลวิธีการสร้างคำจากแนวเทียบข้างต้นจึงสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน

(5) คำตั้งชื่อล้อเลียน

ในเรื่องศรีธรรณูชัยฉบับดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ทั้งสามเรื่อง มีการนำชื่อล้อเลียนมาใช้ในการสร้างสรรค์เรื่อง การตั้งชื่อล้อเลียนในหัวข้อนี้เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อตัวละครในการ์ตูนที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและได้รับความนิยม ผู้แต่งจึงนำกระแสของความนิยมโดยนำชื่อผู้มีชื่อเสียงในขณะนั้นมาล้อเลียน เช่น ในเรื่องเรียนเก่ง เก็งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณูชัย VS คณิตกับไม้ไฟ) นำชื่อแพนเค้ก คาเวียร์ ซึ่งเป็นชื่อของนักแสดงชื่อดัง แพนเค้ก (เจนนิจ จามิกรณ์) และเวียร์ (ศุกลวัฒน์ คณารศ) มาล้อเลียน เป็นต้น ชื่อเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในสังคม การนำชื่อเหล่านี้มาใช้ในการสร้างสรรค์เรื่องเป็นการเกาะกระแสนิยมและสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน

2) อารมณ์ขันจากการสร้างบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของตัวละคร

ผู้วิจัยพบว่า ศรีธรรณูชัยในสี่สิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันด้วยกลวิธีการสร้างภาพตัวละครที่ก่อให้เกิดความขบขัน ซึ่งเกิดจากความรู้สึกเหนือกว่าและการทำต่ำต้อยลง (ไกล์รุ่ง อามระดิช, 2533: 10) ได้แก่ 1) การสร้างตัวละครที่มีความบกพร่องทางรูปร่าง 2) การสร้างพฤติกรรมของตัวละครที่มีความบกพร่องทางลักษณะนิสัย 3) การสร้างภาพตัวละครที่แสดงความไม่เข้ากัน ดังนี้

(1) การสร้างตัวละครที่มีความบกพร่องทางรูปร่าง

ความขบขันมาจากความผิดปกติของรูปร่างลักษณะบกพร่องทางร่างกาย เช่น ตัวละครมีรูปร่างหน้าตาซีเหร่ แก่ชรา พิการ ลักษณะความผิดปกติทางกายซึ่งก่อให้เกิดความขบขันอาจอยู่ในลักษณะของการแสดงออก ดังเช่น ตัวละคร ขนุน ซึ่งเป็นตัวละครประกอบที่เป็นเพื่อนของศรีธรรณูชัยในเรื่องศรีธรรณูชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่ เนื่องจากค่านิยมของคนในสังคมเรื่องรูปลักษณ์ที่มีค่านิยมว่าการมีเรือนร่างที่ผอมบางเป็นรูปร่างในอุดมคติ แต่ผู้เขียนสร้างสรรค์ภาพตัวละครขนุนให้มีรูปร่าง

อ้วน จึงทำให้ถูกมองว่ามีลักษณะกายภาพที่แสดงความบกพร่องทางร่างกาย ก่อให้เกิดความขบขันเป็นต้น

ภาพที่ 27 การสร้างตัวละครที่มีความบกพร่องทางรูปร่าง

(2) การสร้างพฤติกรรมของตัวละครที่มีความบกพร่องทางลักษณะนิสัย

ผู้เขียนสร้างพฤติกรรมของตัวละครที่มีความบกพร่องทางลักษณะนิสัย ทำให้เกิดอารมณ์ขัน ตัวอย่างเช่น ความขบขันมาจากภาพพฤติกรรมของตัวละครที่มีความซึ่ขลาด ความริษยา หึงหวง การโอ้อวด เป็นต้น ซึ่งถือเป็นลักษณะนิสัยที่เป็นจุดอ่อน เช่น ในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** มีการสร้างตัวละครคนนิ่งและไม๊ไฟที่เป็นตัวละครที่มีความบกพร่องทางลักษณะนิสัย เพราะมีความซึ่ขลาด กลัวถูกตีปีศาจมากกว่าคนปกติทั่วไป ภาพของคนนิ่งและไม๊ไฟที่สร้างความหวาดกลัวจึงมีลักษณะที่แสดงให้เห็นความหวาดกลัวมากกว่าคนปกติ เบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง ก่อให้เกิดความขบขัน เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 28 การสร้างพฤติกรรมของตัวละครที่มีความบกพร่องทางลักษณะนิสัย

(3) การสร้างภาพที่แสดงความไม่เข้ากัน

การสร้างภาพที่แสดงความไม่เข้ากันแสดงให้เห็นแนวคิดเรื่องความไม่เข้ากัน (Incongruity theory) แนวคิดอธิบายว่าอารมณ์ขันคือผลของการรับรู้ความไม่เข้ากัน เกิดจากประสบการณ์ที่ได้ค้นพบความไม่เข้ากันระหว่างสิ่งที่เรารู้หรือคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่องซ้ำชั้น การเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ที่ไปด้วยกันไม่ได้ และการเปลี่ยนทิศทางไปอย่างกะทันหัน เกิดจากการเบี่ยงเบนออกนอกมาตรฐานขนบแบบแผน หรือแนวทางที่ควรจะเป็น เมื่อค้นพบความไม่เข้ากัน จึงก่อให้เกิดอารมณ์ขัน (ศิริพร รักดีผาสุข, 2549: 95-97) เช่น ในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการเบี่ยงเบนพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง ทำให้เกิดภาพความไม่เข้ากันระหว่างพฤติกรรมของตัวละครที่ควรจะเป็นกับพฤติกรรมของตัวละครที่เบี่ยงเบนไป ก่อให้เกิดอารมณ์ขัน ดังบทสนทนาต่อไปนี้

- ศรีธนญชัย : ส่วนเจ้าไปโกนหนวด โกนผม ถอนฟันให้หมดปาก
 ขายร่างยักษ์ : หา...จะบ้าหรือไงท่าน นี่มันฟันแท้ชุดสุดท้ายแล้วนะท่าน
 ข้าไม่เอาด้วย
 ศรีธนญชัย : 10 ซั้งเป็นไง!
 ขายร่างยักษ์ : อืม!! เอาก็ได้ ถอนเดี๋ยวนี้เลย ฟันหลุดตลอดชีวิตก็ยอม
 ศรีธนญชัย : เจ้าเอาเปลไปผูกไว้ระหว่างต้นไม้ ถอนฟันแล้วก็ถอดเสื้อผ้าให้หมด
 ขายร่างยักษ์ : ตาย จะบ้าหรือตัว เขาอายนะ

(ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์, 2549: 264)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงภาพพฤติกรรมเบี่ยงเบนของขายร่างยักษ์ที่แสดงท่าทีเป็นผู้หญิง ภาพพฤติกรรมการแสดงออกนี้ขัดต่อพฤติกรรมของตัวละครที่ควรจะเป็น จึงสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน

ในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** มีเนื้อเรื่องที่มีความผสมผสานระหว่างเรื่องศรีธนญชัยแบบเดิม และเรื่องราวที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ แต่ด้วยเนื้อหาที่มีการนำองค์ประกอบจากสำนวนดั้งเดิมมาใชบางส่วน เช่น อนุภาคเหตุการณ์ อนุภาคตัวละครศรีธนญชัย อนุภาคตัวละครสมภาร เป็นต้น ที่ยังคงมีการสร้างสรรค์ภาพประกอบที่แสดงให้เห็นสภาพสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตในอดีตเป็นส่วนใหญ่ เช่น ตัวละครศรีธนญชัยสวมใส่โจงกระเบน ตัวละครกำนันเฉิดสวมใส่ชุดราชปะแตน เป็นต้น ดังนั้นเมื่อมีการสร้างสรรค์ภาพตัวละครด้วยการนำสิ่งที่มีความร่วมสมัยเข้ามา จึงแสดงให้เห็นถึงความ ไม่เข้ากัน ผิดไปจากความคาดหวังของผู้อ่านอย่างกะทันหัน ก่อให้เกิดอารมณ์ขัน เช่น โจรปลอมตัวด้วยการสวมใส่ชุดโตแรม่อน เป็นต้น

ภาพที่ 29 การสร้างภาพที่แสดงความไม่เข้ากัน

จากการศึกษาการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์มาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบว่า มีการคงองค์ประกอบเดิม การดัดแปลงองค์ประกอบ และการเพิ่มเติมองค์ประกอบ สามารถสรุปภาพรวมได้ดังนี้

1) อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ

จากการศึกษาอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่คงเค้าเดิม พบว่ามีการนำมาใช้ในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยทั้ง 3 ประเภท คือ เรื่องศรีธนญชัยประเภทที่มีการดำเนินเรื่องตามเค้าโครงเดิม ประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วนและประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ ในส่วนของการนำอนุภาคเหตุการณ์มาใช้ ผู้เขียนใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย เพื่อให้เหมาะสมกับสื่อที่นำมาใช้ (นิทานภาพหรือการ์ตูน) และกลุ่มเป้าหมาย (เด็กและเยาวชนในช่วงปฐมวัยและประถมวัย) ในอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่มีการดัดแปลง ล้วนดัดแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตในแต่ละเรื่อง ส่วนอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่มีลักษณะร่วมกันคือมีความร่วมสมัย

2) อนุภาคตัวละครสำคัญ

จากการศึกษาอนุภาคตัวละครสำคัญที่นำมาใช้ในลักษณะคงเค้าเดิม คือ ศรีธนญชัย พระมหากษัตริย์ สมภาร เสนาอำมาตย์ พบในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการคงเค้าโครงเดิม และในประเภทที่มีดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วนเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** เมื่อนำอนุภาคตัวละครสำคัญมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ ทำให้อนุภาคตัวละครสำคัญถูกดัดแปลงไปเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) ตัวละครศรีธนญชัยกลายเป็นตัวละครที่เสียรู้และอยู่ภายใต้อำนาจบารมีของพระมหากษัตริย์ ส่วนอนุภาคตัวละครกษัตริย์ สมภารและคหบดี ถูกดัดแปลงไปให้กลายเป็นตัวละครที่สามารถแก้เผ็ดและดัดหลังศรีธนญชัยได้ในศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ ปรากฏในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์**

(2) ตัวละครศรีธนญชัยถูกดัดแปลงไปกลายเป็นเด็กดี ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

นอกจากนี้มีการสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน และประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

3) ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา

จากการศึกษาพบว่าการนำองค์ประกอบความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญามาใช้ 3 ลักษณะคือ คงเค้าเดิม ดัดแปลง และสร้างสรรค์ใหม่ โดยการนำมาใช้ในลักษณะคงเค้าเดิมพบในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** การนำความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่มีการดัดแปลงมาใช้ พบในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** และการสร้างสรรค์ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาขึ้นใหม่ที่มีความร่วมสมัย พบในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์และศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** ส่วนในเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่) และเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่) ไม่ปรากฏความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา

4) แนวคิดสำคัญ

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในลักษณะคงเดิม คือ แนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณและแนวคิดเรื่องความสำคัญของภาษา และแนวคิดรอง ได้แก่ แนวคิดเรื่องเสียหน้า แนวคิดเรื่องความขัดแย้ง แนวคิดเรื่องการทำทนายอำนาจบุคคลที่มีอำนาจมากกว่า ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการคงเค้าโครงเดิม และในประเภทที่มีดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน ส่วนแนวคิดสำคัญที่นำมาใช้แต่มีการดัดแปลงไปคือ แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ กล่าวคือ ศรีธนญชัยในสำนวนจอมปราชญ์มีการใช้ปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาด้วยการพลิกแพลงทางภาษาและเชื่อมโยงของสองสิ่งให้เข้ากันได้อย่างคาดไม่ถึง เมื่อมีการนำแนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณมาใช้ แต่ดัดแปลงไปเป็นการใช้ปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาเชิงวิชาการ นอกจากนี้แนวคิดเรื่องเสียหน้ามีการดัดแปลงไป ปรากฏในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** กล่าวคือ ในศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์ ผู้มีอำนาจสูงสุดคือผู้ที่เสียหน้าเป็นส่วนใหญ่

ได้แก่ พระมหากษัตริย์ สมภาร เสนาอำมาตย์ เป็นต้น แม้ว่าจะปรากฏเหตุการณ์ในตอนที่ศรีธนญชัยต้องเสียหน้า แต่ปรากฏน้อยครั้ง เมื่อนำแนวคิดนี้มาสร้างสรรค์ มีการดัดแปลงให้การเสียหน้าของพระมหากษัตริย์ สมภาร เสนาอำมาตย์ยังปรากฏอยู่ แต่น้อยกว่าการเสียหน้าของตัวละครศรีธนญชัย แม้ในอำนาจบารมีของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าและชาวบ้านปุถุชนธรรมดา ส่วนแนวคิดที่มีสร้างสรรค์ใหม่คือแนวคิดเรื่องการให้อภัย ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

5) อารมณ์ขัน

จากการศึกษาพบอารมณ์ขันที่มีการนำมาใช้ในลักษณะคงเค้าเดิม คือ อารมณ์ขันจากการใช้ภาษา ด้วยการเล่นคำจากการใช้คำอย่างกำกวม ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการคงเค้าเดิม และประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน การนำอารมณ์ขันที่มีการดัดแปลงมาใช้ คือ อารมณ์ขันจากการใช้ภาษา ด้วยการเล่นคำจากการใช้คำอย่างกำกวม โดยมีการเล่นคำจากสำนวนเดิมมาดัดแปลงให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน ส่วนอารมณ์ขันที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ คือ อารมณ์ขันจากการใช้ภาษา เช่น การใช้ภาษาร่วมสมัย การเล่นกับภาษา การแปลความหมายนัยตรง คำจากแนวเทียบ และอารมณ์ขันจากบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของตัวละคร ปรากฏในเรื่องศรีธนญชัยใน สื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน และประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะกล่าวเรื่องพลวัตและบทบาทของนิทานเรื่องศรีธนญชัยที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

บทที่ 4

พลวัตและบทบาทหน้าที่ของนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาศึกษาพลวัตในนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยแยกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

- 4.1 พลวัตในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย
- 4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย
- 4.3 บทบาทของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

4.1 พลวัตในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

เมื่อมีการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาสร้างสรรค์ใหม่ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในรูปแบบนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน จะสะท้อนให้เห็นลักษณะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้แก่ การปรับเปลี่ยนทางด้านรูปแบบ การปรับเปลี่ยนจุดประสงค์ และการปรับเปลี่ยนเนื้อหา

ผู้วิจัยพบว่า นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวัตถุประสงค์ ในการผลิต และเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในสังคมไทยร่วมสมัยและบริบทในการสร้างและเสพนิทานที่เปลี่ยนไป ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์พลวัตของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยโดยแยกเป็น 3 กลุ่มตามลักษณะการสร้างสรรค์นิทาน ได้แก่

- 1) พลวัตในนิทานกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิม
- 2) พลวัตในนิทานกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน
- 3) พลวัตในนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ ดังนี้

4.1.1 พลวัตในนิทานกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิม

จากการศึกษานิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่ยังคงเค้าโครงเรื่องเดิม พบพลวัตในนิทาน 2 ประการ ได้แก่

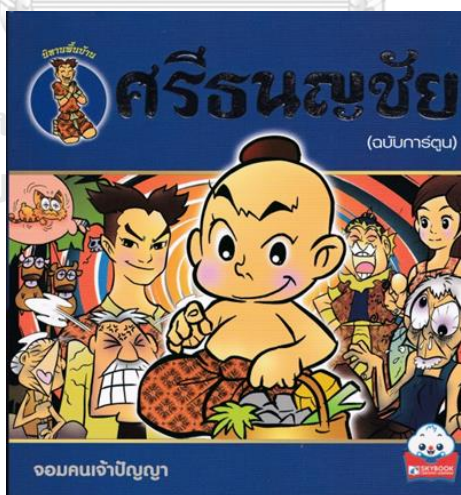
- 1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากเรื่องศรีธนญชัยให้เป็นนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน
- 2) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่ คือ การตัดตอนภาคเหตุการณ์ย่อยที่ไม่จำเป็น การตัดตอนภาคตัวละครประกอบที่ไม่กระทบต่อโครงเรื่องหลัก และการสลับเหตุการณ์ย่อยส่วนที่ไม่กระทบต่อเค้าโครงเรื่องหลัก ดังนี้

4.1.1.1 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากเรื่องศรีธนญชัยให้เป็นนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน

นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิมซึ่งมีการนำมาสร้างสรรค์ในรูปแบบนิทานภาพและการ์ตูน พบว่า มีนิทานภาพจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** และ **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีหนังสือการ์ตูนจำนวน 1 เรื่อง คือ **ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** มีลักษณะดังนี้

1) การปรับเป็นนิทานภาพ

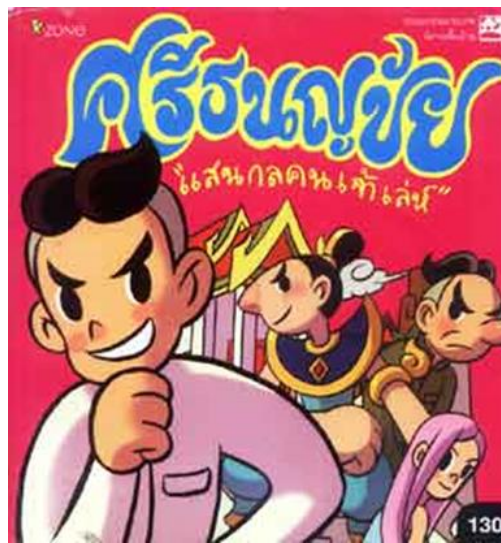
นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิม ซึ่งมีการนำมาสร้างสรรค์ในรูปแบบนิทานภาพ ได้แก่ เรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** เป็นผลงานของสำนักพิมพ์สกายบุ๊กส์ ตีพิมพ์ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2547 จำนวน 228 หน้า เป็นนิทานภาพที่มีการแนะนำตัวละครสำคัญด้วยภาพสีสดใสก่อนนำเข้าสู่เนื้อหา และมีภาพประกอบเนื้อเรื่องสีขาว - ดำตลอดทั้งเรื่อง ตัวละครสร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบการ์ตูนตามจินตนาการของผู้แต่ง คือมีลักษณะไม่สมจริงทางกายภาพ เป็นภาพจำลองบุคคลจากจินตนาการของผู้เขียน ผู้เขียนใช้รูปภาพเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในกรอบขนาด 16x10 เซนติเมตร อยู่เหนือข้อความบรรยายแต่ละเหตุการณ์ รูปภาพแสดงเหตุการณ์ที่เข้าใจได้อย่างชัดเจน และมีคำบรรยายสั้น ๆ ด้วยตัวอักษรที่อ่านง่าย

ภาพที่ 30 ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา

เรื่อง **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** เป็นผลงานของสำนักพิมพ์เคโชนพลัทธิขิง ตีพิมพ์ครั้งแรกในเดือนตุลาคม ปีพ.ศ. 2547 จำนวน 184 หน้า เป็นนิทานภาพที่มีการแนะนำตัวละครสำคัญ

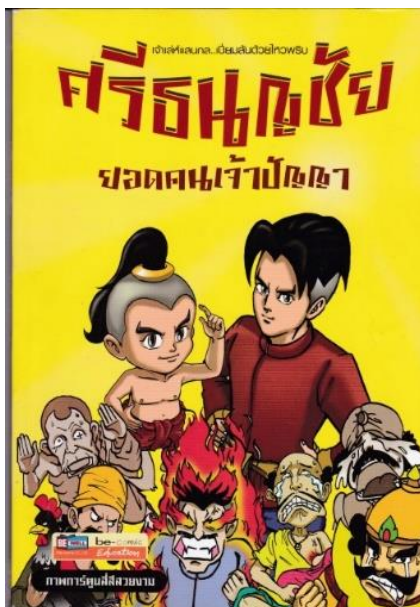
ด้วยภาพสีสดใสใวก่อนนำเข้าสู่เนื้อหา ผู้เขียนลงสีเส้นให้ตัวละครมีความร่วมสมัย เช่น ตัวละครสีนวล ย่อมสี่ผมสี่ชมพู ซึ่งเป็นกระแสนิยมของวัยรุ่นในปัจจุบันที่นิยมย่อมสี่ผมสี่ชมพูเป็นสีต่าง ๆ เป็นต้น มีภาพประกอบเนื้อเรื่องสีขาว-ดำ ตลอดทั้งเรื่อง ตัวละครสร้างสรรค์ขึ้นตามจินตนาการของผู้แต่ง ผู้เขียนใช้รูปภาพเล่าเรื่องราวต่าง ๆ แสดงเหตุการณ์ที่เข้าใจได้อย่างชัดเจนอยู่ในกรอบขนาด 15 x 10.5 เซนติเมตร อยู่เหนือข้อความบรรยายในแต่ละเหตุการณ์ มีคำบรรยายสั้น ๆ ด้วยตัวอักษรที่อ่านง่าย

ภาพที่ 31 ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์

2) การปรับเป็นหนังสือการ์ตูน

นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิม ซึ่งมีการนำมาสร้างสรรค์ในรูปแบบหนังสือการ์ตูน ได้แก่ เรื่อง**ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** เป็นผลงานของสำนักพิมพ์ปิยะเวลาดิพม์ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2556 จำนวน 160 หน้า เป็นหนังสือการ์ตูนที่มีภาพสีสีตลอดเล่ม ซึ่งช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี มีการแนะนำเรื่องราวของนิทานศรีธนญชัยและแนะนำตัวละครสำคัญก่อนนำเข้าสู่เนื้อหา ตัวละครสร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบการ์ตูนที่มีลักษณะไม่สมจริงทางกายภาพตามจินตนาการของผู้เขียน ภาพประกอบมีลักษณะเป็นช่อง มี 3-5 กรอบในหนึ่งหน้ากระดาษ มีบทสนทนาระหว่างตัวละครอยู่ในบอลูน (Balloon) ในแต่ละกรอบภาพ

ภาพที่ 32 ศรีธนูชัยยอดคนเจ้าปัญญา

สรุปลักษณะทั่วไปของนิทานศรีธนูชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิม พบว่ามีทั้งรูปแบบนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน นำเสนอเรื่องศรีธนูชัยที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับบริบทสังคมวัฒนธรรมสมัยใหม่ มีปรับเปลี่ยนการใช้ภาษาและการสร้างสรรค์ภาพประกอบให้มีความร่วมสมัย เพื่อให้เข้ากับบริบททางสังคม และเหมาะสมกับสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูนที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชน

4.1.1.2 การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่

เมื่อมีการนำนิทานเรื่องศรีธนูชัยจ่อมปราชญ์มาสร้างสรรค์ใหม่ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในรูปแบบนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน พบ 3 ประการ ได้แก่ 1) การตัดอนุภาคเหตุการณ์ย่อยที่ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็น 2) การตัดอนุภาคตัวละครประกอบที่ไม่กระทบต่อโครงเรื่องหลัก 3) การสลับเหตุการณ์ย่อยส่วนที่ไม่กระทบต่อเค้าโครงเรื่องหลัก ดังนี้

1) การตัดอนุภาคเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็น

จากการศึกษานิทานศรีธนูชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่คงเค้าโครงเรื่องเดิมพบว่ามี การตัดอนุภาคเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็น ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงอนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย
ในกลุ่มที่คงเค้าโครงเรื่องเดิม

เรื่อง	อนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัด
ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา	<p>1. เหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้</p> <p>M12 เหตุการณ์ทนายปัญหาทางธรรม</p> <p>M19 เหตุการณ์สร้างวัด</p> <p>M26 เหตุการณ์ช่างเผือกงาดำ</p> <p>M34 เหตุการณ์มาทังคร้วเรือน</p> <p>M42 เหตุการณ์หาคนปากง่าม</p> <p>M45 เหตุการณ์ตีดาข้าง</p> <p>M46 เหตุการณ์หงส์ทอง</p> <p>M49 เหตุการณ์เก็บพริก</p> <p>M51 เหตุการณ์ต้นผ้า ปลายผ้า</p> <p>N3 เหตุการณ์ต้มยาปลา</p> <p>2. เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน สำหรับผู้อ่านที่เป็นเยาวชน</p> <p>M29 เหตุการณ์ทนายปริศนากับพระมเหสี</p> <p>M47 เหตุการณ์คูนนางกำนันไปร้องไห้</p>
ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์	<p>1. เหตุการณ์ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้</p> <p>M2 เหตุการณ์บอกหนังสือสังฆราช</p> <p>M10 เหตุการณ์ต้นตาลไม่ใช่ปลายตาล</p> <p>M12 เหตุการณ์ทนายปัญหาทางธรรม</p> <p>M24 เหตุการณ์แข่งสร้างเจดีย์</p> <p>M35 เหตุการณ์แปลธรรมลังกาจากเสียงร้องของแพะ</p> <p>M43 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหันกันโค้งโค้งคลานเข้าเฝ้า</p> <p>M53 เหตุการณ์หลอกเอาของในท้องพระคลัง</p> <p>M54 เหตุการณ์ชนไก่</p> <p>2. เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน สำหรับผู้อ่านที่เป็นเยาวชน</p> <p>M23 เหตุการณ์ศรีธนญชัยเล่นกลบัดสี</p>

	<p>M29 เหตุการณ์ทายปริศนากับพระมเหสี</p> <p>M47 เหตุการณ์คูนางกำนันไปร้องไห้</p> <p>3. เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ถูกตัดออกไป</p> <p>M4 เหตุการณ์ทำนาตอนเช้า ตอนบ่ายได้เงิน</p> <p>M5 เหตุการณ์โกงเงินหญิงชราต้นลม</p> <p>4. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ</p> <p>G1 เหตุการณ์ศรีธนญชัยลวงลามหลานสาวสมภารแต่เอาตัวรอดไปได้</p>
ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา	<p>1. เหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้</p> <p>M12 เหตุการณ์ทายปัญหาทางธรรม</p> <p>M19 เหตุการณ์สร้างวัด</p> <p>M26 เหตุการณ์ช่างเผือกงาดำ</p> <p>M32 เหตุการณ์ลาวทำค่าน้ำसानตะกร้า</p> <p>M33 เหตุการณ์มาก่อนไก่</p> <p>M34 เหตุการณ์มาทั้งคร้วเรือน</p> <p>M35 เหตุการณ์แปลธรรมลังกาจากเสียงร้องของแพะ</p> <p>M39 เหตุการณ์ทำนายอาการพระประชวรของพระมเหสี</p> <p>M41 เหตุการณ์เชิญเพื่อนอำมาตย์ไปกินข้าวกับหมู</p> <p>M42 เหตุการณ์หาคนปากง่าม</p> <p>M43 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหันกันโกงโค้งคลานเข้าเฝ้า</p> <p>M45 เหตุการณ์ตีตาช้าง</p> <p>M46 เหตุการณ์หงส์ทอง</p> <p>M49 เหตุการณ์เก็บพริก</p> <p>M50 เหตุการณ์แข่งปัญหาแปลบาลี</p> <p>M51 เหตุการณ์ตันผ้าปลายผ้า</p> <p>M52 เหตุการณ์กินกล้วยทั้งใบ</p> <p>M53 เหตุการณ์หลอกเอาของในท้องพระคลัง</p> <p>N3 เหตุการณ์ต้มยาปลา</p> <p>2. เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน สำหรับผู้อ่านที่เป็นเยาวชน</p> <p>M29 เหตุการณ์ทายปริศนากับพระมเหสี</p>

	<p>M47 เหตุการณ์คุดนางกำนัลไปร้องไห้</p> <p>3. เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ถูกตัดออกไป</p> <p>M30 เหตุการณ์หม้อวิเศษพูดได้</p> <p>M31 เหตุการณ์วัวเทวดาถ่ายเป็นเงิน</p>
--	---

จากตารางที่ 19 สรุปได้ว่า เรื่อง**ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ 12 เหตุการณ์ เรื่อง**ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ 14 เหตุการณ์ และเรื่อง**ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์มากที่สุดจำนวน 23 เหตุการณ์ จากการศึกษาการตัดอนุภาคเหตุการณ์พบว่า เหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป มีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้ เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชนสำหรับผู้อ่านที่เป็นเยาวชน เป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน และเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ดังนี้

(1) **เหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้** ความประทับใจของผู้อ่านที่มีต่อเรื่องศรีธนญชัยเกิดจาก “ความคาดไม่ถึง” เนื่องมาจากการใช้ความเฉลียวฉลาดในการ “พลิกแพลงทางภาษา” ของศรีธนญชัย ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องนี้ในสื่อสิ่งพิมพ์สมัยใหม่ ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนตัดเหตุการณ์ที่ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาดของศรีธนญชัยในการพลิกแพลงทางภาษาอย่างชัดเจนออกไป เป็นเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็น ซึ่งน่าจะตัดออกได้ เช่นเรื่อง**ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ M45 ตีตาข้าง เป็นต้น

(2) **เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน สำหรับผู้อ่านที่เป็นเยาวชน** ในสังคมปัจจุบัน เช่น เรื่อง**ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ M47 คุดนางกำนัลไปร้องไห้ ซึ่งมีเนื้อหาแสดงเรื่องเพศอย่างโจ่งแจ้ง ไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ดังคำกลอนที่ว่า

... ธนญชัยเคื่องจิตให้คิดโกรธ จะลงโทษพวกเหล่านางสาวศรี **แหวก**
ฝ้านุ่นของตนตรงกันพอดี **ทำ**โศกกราบลงไก่อ้ไค้ไป **ลูก**อันทะเลด
ฝ้าออกมาห้อย พวกสาวน้อยสรรวลสันต์กันห้วนไหว ท่านขุนศรีว่า
 กล่าวนางชาวโน รับสั่งให้มาร้องไห้ ไฉนนางเจ้ากลับมาหัวร่อข้อรับสั่ง
 ผิดพลั้งบัญญัติทำขัดขวาง แล้วลุกไปตีเหล่าสาวสุรางค์ กำนัลนาง
 ล้มลุกอยู่ชมชาน แล้วต่างคลาไคลเข้าไปเฝ้า ลงก้มเกล้าทูลแจ้งแถลง
 สาร ขุนศรีธนญชัยน้ำใจพาล ประหัตประหารเหลือล้นธนญชัย

(ศรีธนญชัยจอมปราชญ์, 2502: 263 – 264)

(3) เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ถูกตัดออกไป เช่น เรื่องศรีธนญชัย

แสนกลคนเจ้าเล่ห์ มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ M4 ทำนาแบบหวานตอนเช้า บ่ายได้เงินออกไป ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องตัดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน คือ อนุภาคเหตุการณ์ M5 โกงเงินหญิงชรา ตันลม ออกไปด้วย เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน หากนำเพียงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง มาสร้างสรรค์ในเรื่อง ก็จะทำให้เนื้อเรื่องไม่สมบูรณ์ หรือทำให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจความเป็นมาของเรื่องราวได้ เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวมีตัวละครประกอบที่มีบทบาทสำคัญตัวเดียวกันเป็นต้น

(4) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ เช่น เรื่องศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ มีการตัด

อนุภาคเหตุการณ์ G1 ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภารแต่จับไม่ได้ออกไป เนื่องการเหตุการณ์ดังกล่าวในนิทานศรีธนญชัยฉบับจอมปราษฎ์นั้นเกิดขึ้นถึง 2 ครั้ง ในครั้งแรก เณรศรีธนญชัยพยายามลวนลามหลานสาวของสมภาร แต่เขากลับเอาตัวรอดไปได้เนื่องจากหลอกสมภารว่าหลานสาวของสมภารไม่ตั้งใจเรียน ไม่นานนัก ศรีธนญชัยก็ลวนลามหลานสาวของสมภารอีกครั้ง แต่ครั้งนี้กลับส่งผลให้ศรีธนญชัยถูกล่อออกจากวัด จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์ลวนลามหลานสาวของสมภารที่เกิดขึ้นในครั้งแรก ไม่ได้ส่งผลให้เนื้อเรื่องดำเนินต่อไป ผู้เขียนจึงตัดเหตุการณ์ดังกล่าวออกไป

2) การตัดอนุภาคตัวละครประกอบที่ไม่กระทบต่อโครงเรื่องหลัก

เรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา เรื่องศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์และเรื่องศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา มีการตัดอนุภาคตัวละครประกอบทั้งสิ้น จากการศึกษาอนุภาคตัวละครพบว่า มีการตัดอนุภาคตัวละครประกอบที่ไม่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง หรือเป็นตัวละครที่อยู่ในอนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป ดังนี้

(1) ตัวละครที่ไม่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบ

ซึ่งส่งผลต่อการสร้างสรรค์เนื้อหาให้สั้น กระชับ เพื่อให้เหมาะสมกับสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ จึงส่งผลให้เกิดการตัดอนุภาคตัวละครประกอบที่ไม่มีบทบาทสำคัญหรือส่งผลต่อการดำเนินเรื่อง เช่น **เรื่องศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** มีการตัดอนุภาคตัวละครประกอบเพื่อนอำมาตย์ของศรีธนญชัยออกไป เนื่องจากเป็นตัวละครประกอบที่ไม่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง เป็นต้น

(2) เป็นตัวละครที่อยู่ในอนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป เนื่องจากมีการตัด

อนุภาคเหตุการณ์บางเหตุการณ์ จึงส่งผลให้อนุภาคตัวละครประกอบที่อยู่ในอนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป หายไปด้วย เช่น **เรื่องศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์โกงเงินหญิงชรา ตันลมออกไป ทำให้ตัวละครประกอบหญิงชราผู้เป็นต้นลมถูกตัดออกไปด้วย เป็นต้น

3) การสลับเหตุการณ์ย่อยส่วนที่ไม่กระทบต่อเค้าโครงเรื่องหลัก

เมื่อนิทานถูกนำเสนอในรูปแบบใหม่ การสับสนความที่เกิดขึ้นในการ์ตูนนิทานนั้นมักจะเกิดจากความตั้งใจของผู้เขียนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของเรื่องที่เกิดขึ้นเพราะต้องการให้เรื่อน่าสนใจมากยิ่งขึ้น การสลับความมักเกิดขึ้นเมื่อมีการนำเสนอิทานขึ้นมาใหม่ตามวัฒนธรรมนิทาน โดยผู้เขียนนิทานอาจนำอนุภาคเหตุการณ์ตอนหนึ่งไปไว้กับอีกตอนหนึ่ง เรียงเหตุการณ์สลับกัน หรืออาจจะเล่าสลับตอนตามการรับรู้ของผู้เขียนนิทาน การสลับความที่เกิดขึ้นในเรื่องล้วนเกิดขึ้นในช่วงอนุภาคเหตุการณ์ M “ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและช่วยเหลือบ้านเมือง” และอนุภาคเหตุการณ์ N “ศรีธนญชัยออกบวชสร้างความเดือดร้อนให้สมภารและศิษย์วัดเท่านั้น” นอกจากนี้ มีการเรียงอนุภาคเหตุการณ์ตามแบบศรีธนญชัยจอมปราชญ์ เช่น เรื่อง **ศรีธนญชัย แสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีการสลับความแตกต่างไปจากเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์ที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบ ดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบการลำดับเหตุการณ์ระหว่างเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์

ศรีธนญชัยจอมปราชญ์	ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์
M1 เหตุการณ์สร้างเรือนทอง	M1 เหตุการณ์สร้างเรือนทอง
M2 เหตุการณ์บอกหนังสือสังฆราช	M6 เหตุการณ์ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงาน
M3 เหตุการณ์ขอที่ดินพระราชทาน	M3 เหตุการณ์ขอที่ดินพระราชทาน
M4 เหตุการณ์ทำนาตอนเช้า ตอนบ่ายได้เงิน	M11 เหตุการณ์ทนายใจเสนาอำมาตย์
M5 เหตุการณ์โกงเงินหญิงชราต้นลม	M30 เหตุการณ์หม้อวิเศษพูดได้
M6 เหตุการณ์ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงาน	M31 เหตุการณ์วัวเทวดาถ่ายเป็นเงิน
M7 เหตุการณ์ถวายของดีแก่พระราช	M39 เหตุการณ์ทำนายอาการพระประจวรของพระมเหสี
M8 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหนีการประหาร	M9 เหตุการณ์หลอกพระราชาลงสระ
M9 เหตุการณ์หลอกพระราชาลงสระ	M7 เหตุการณ์ถวายของดีแก่พระราช
M10 เหตุการณ์ต้นตาลไม้ไขปลายตาล	M8 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหนีการประหาร

* ผู้วิจัยกำหนดให้อนุภาคเหตุการณ์ M คือ อนุภาคเหตุการณ์ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและช่วยเหลือบ้านเมือง

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่ามีการเรียงอนุภาคเหตุการณ์แตกต่างไปจากต้นฉบับ แม้ว่าจะมีการสลับความ แต่อนุภาคเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่องกันจะยังคงเรียงลำดับต่อกันอยู่เสมอ เช่น อนุภาคเหตุการณ์ M30 “หม้อวิเศษพูดได้” และ M31 “วัวเทวดาถ่ายเป็นเงิน” ที่เรียงลำดับต่อเนื่องกันอยู่เสมอ เพราะมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน กล่าวได้ว่า การสลับความอาจเกิดขึ้นเนื่องจากความรู้ของผู้เขียน ที่อาจจะรับมาแตกต่างกันจึงเกิดการสลับความในบางเหตุการณ์ เพื่อให้เนื้อเรื่องดำเนินต่อเนื่องกัน อย่างไรก็ตาม ศรีธัญชัยเป็นนิทานพื้นบ้านที่สามารถนำมาเล่าเป็นตอน ๆ ได้อย่างไม่เสียความ การสลับความที่เกิดขึ้นจึงไม่ส่งผลให้เกิดความสับสนแก่ผู้อ่าน

สรุปได้ว่า เรื่อง**ศรีธัญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธัญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์และศรีธัญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** เป็นเรื่องที่มีการนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้ มีการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบจากนิทานมุขปาฐะสู่สื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยเน้นการถ่ายทอดเรื่องราวตามเค้าโครงเดิมในต้นฉบับผ่าน “ตัวการ์ตูน” ซึ่งมีความไม่สมจริง ช่วยลดทอนภาพของความรุนแรงที่เกิดจากจินตนาการของผู้อ่านจากข้อความบรรยายในแต่ละเหตุการณ์ เช่น ในเหตุการณ์ศรีธัญชัยฆ่ามารดาของหลวงนายศรีที่ว่า

ฝ่ายหลวงนายศรีนั้นแทบจะสิ้นเนื้อประดาตัว วันหนึ่งได้ข่าวว่ายาย
เฒ่าผู้เป็นแม่ของตนล้มป่วยไม่มีคนดูแล ตนจะไปไม่ได้เพราะติดราชการ
จึงวานให้ศรีธัญชัยล่วงหน้าไปดูแลก่อน ศรีธัญชัยรีบไปยังบ้านยายเฒ่าทันที
แต่ศรีธัญชัยยังจงแค้นพยายามยายเฒ่าอยู่ จึงเก็บเศษไม้หญ้าสารพัด
ชนิดทั้งที่มีพิษ ไม่มีพิษ มาต้มให้ยายเฒ่ากิน โดยอ้างว่าเป็นยาสรรพคุณดี
ยายเฒ่าก็หลงเชื่อก็ดื่มยาจนหมดแล้ว**ขาดใจตาย**ไปต่อหน้าต่อตา

(ศรีธัญชัยจอมคนเจ้าปัญญา, 2547: 39)

จากบทสนทนาข้างต้น การใช้คำบรรยายเหตุการณ์ว่า “ขาดใจตาย” สร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านเห็นภาพที่มีความรุนแรงของอาการดังกล่าว แต่เมื่อถูกนำมาถ่ายทอดในรูปแบบการ์ตูนที่มีการดัดแปลงให้มีความตลกผ่านการสร้างสรรค์ตัวละครในรูปแบบการ์ตูนที่มีบุคลิกผิดธรรมชาติ มีความไม่สมจริง ผิดจากความคาดหมายของผู้อ่าน จึงก่อให้เกิดอารมณ์ขันและช่วยลดทอนภาพของความรุนแรงที่เกิดจากจินตนาการของผู้อ่าน

ภาพที่ 33 มารดาของหลวงนายศรีชาติใจตาย

นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างอารมณ์ขันผ่านตัวการ์ตูนด้วยกลวิธีต่าง ๆ กล่าวได้ว่า เรื่องศรีธนญชัย มีการนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้มีจุดประสงค์ในการเผยแพร่นิทานศรีธนญชัย ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทย และเน้นให้ความบันเทิง สนุกสนานแก่ผู้อ่าน ในส่วนของเนื้อหาพบว่า มีการการตัดอนุภาคเหตุการณ์ย่อยที่ไม่จำเป็น ลดอนุภาคตัวละครประกอบที่ไม่กระทบต่อโครงเรื่องหลัก และการสลับเหตุการณ์ย่อยส่วนที่ไม่กระทบต่อเค้าโครงเรื่องหลัก

4.1.2 พลวัตในนิทานกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน

จากการศึกษานิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน พบพลวัตในนิทาน 3 ประการ ได้แก่

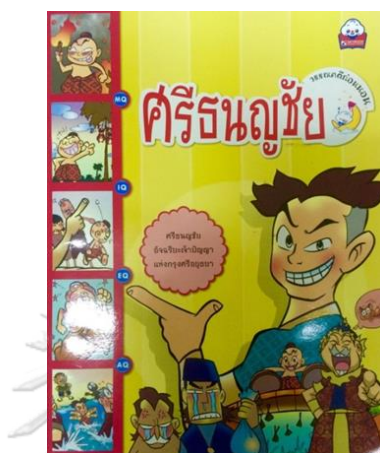
- 1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน
- 2) การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อความรู้ทางวิชาการและการสอนศีลธรรม
- 3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย ดังนี้

4.1.2.1 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ

นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน พบว่า นิทานภาพจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** และมีหนังสือการ์ตูน 1 เรื่อง ได้แก่ **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวเจอร์** มีลักษณะดังนี้

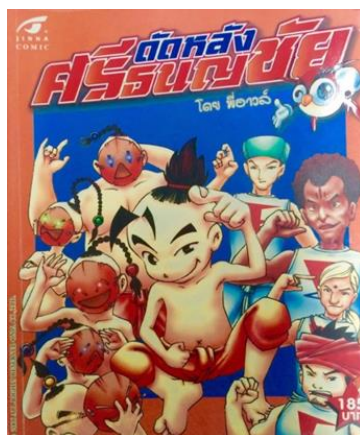
- 1) การปรับเป็นนิทานภาพ เรื่อง**ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** เป็นผลงานของบริษัทสกายบุ๊กส์จำกัด ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี.ศ. 2557 จำนวน 64 หน้า เป็นนิทานภาพสี่สีทั้งเล่ม ขนาด A4 ตัวละครถูกสร้างขึ้นในรูปแบบการ์ตูนตามจินตนาการของผู้แต่ง มีการแนะนำตัวละคร

สำคัญไว้ก่อนนำเข้าสู่เนื้อเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าตัวละครที่ปรากฏในเรื่องแต่ละตัวคือใคร ผู้เล่าเรื่องคือพี่เชียร์รีแลนด์ ภาพประกอบในเรื่องมีสีสันสดใส ขนาดใหญ่เท่าหนึ่งหน้ากระดาษ ซึ่งช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ในส่วนของคำบรรยาย ผู้เขียนใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย มีขนาดใหญ่ บรรยายอยู่มุมใดมุมหนึ่งของภาพ

ภาพที่ 34 ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน

2) การปรับเป็นหนังสือการ์ตูน ได้แก่ เรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ จัดทำโดยบริษัทไรท์ แชนท์เทอร์ไลท์ จำกัด ตีพิมพ์ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2549 จำนวน 185 หน้า เป็นหนังสือการ์ตูนภาพสีขาว-ดำตลอดทั้งเรื่อง ตัวละครมีการสร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบการ์ตูน ซึ่งอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมประมาณ 5-6 กรอบภาพในหนึ่งหน้ากระดาษ ตัวละครมีลักษณะผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมเก่าและวัฒนธรรมร่วมสมัย เช่น ศรีธนญชัยสวมใส่แว่นตาขณะบวชนาค สมศรีใส่ชุดเชียร์ลีดเดอร์ ยายมีใช้โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

ภาพที่ 35 ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์

4.1.2.2 การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อความรู้ทางวิชาการและการสอน ศีลธรรม

เนื้อหาในเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญเป็นนิทานมุกตลกเกี่ยวกับคนเจ้าปัญญาที่ล้อเล่นกับจารีตต่าง ๆ ของสังคม เช่น ศีลธรรม ระบบชนชั้น และบางครั้งมีการแสดงพฤติกรรมในด้านลบ เช่น ทำทนายอำนาจของพระมหากษัตริย์ ทำผิดจารีตประเพณี และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นให้เสียทรัพย์สินและชีวิต เมื่อนำเรื่องศรีธนญชัยมาใช้จึงตัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน เนื่องจากผู้ผลิตตระหนักเห็นว่าในบริบทสังคมร่วมสมัยสนับสนุน “คนฉลาดที่มีคุณธรรม จริยธรรม” ดังคำนำสำนักพิมพ์เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ล** ที่ว่า

เรารู้กันอยู่แล้วว่าชื่อของศรีธนญชัยอยู่ในความรู้สึกของทุกคนในลักษณะของคนที่ฉลาดแต่แฝงไว้ด้วยเล่ห์เหลี่ยม ดังนั้นเราอยากให้คุณฉลาดที่ไม่ดีนี้ถูกเอาคืนบ้าง...

...พวกเราอยากให้เด็ก ๆ และทุกคนที่อ่าน **เก่งอย่างมีคุณธรรม และเก่งกว่าศรีธนญชัยนะคะ!!**

(ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ล, 2549: คำนำ)

กล่าวได้ว่า นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการเปลี่ยนแปลงในแง่บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปจากด้านความบันเทิง มาเป็นการนำอนุภาคตัวละครศรีธนญชัยจากนิทานที่เป็นที่รู้จักมาเป็นสื่อในการนำเสนอความรู้สมัยใหม่ เพื่อให้เนื้อหาเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์ล** มีการเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์ไปเพื่อสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรม สะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนในปัจจุบัน ที่มองว่าพฤติกรรมของศรีธนญชัยแบบดั้งเดิมไม่สมควรปฏิบัติตาม หากปฏิบัติตามก็จะถูกลงโทษ การตัดแปลงเนื้อหาดังกล่าวจึงเป็นการช่วยรักษาภูมิกษัตริย์ จารีตประเพณีในสังคม โดยมีการสื่อสารกับผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมาเนื่องจากข้อจำกัดของกลุ่มผู้อ่านคือเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย แตกต่างจากเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญที่ประพันธ์ด้วยคำกลอน ผู้อ่านจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางภาษาวรรณคดีเป็นอย่างดี เพราะมีการสื่อสารกับผู้อ่านทางอ้อมที่ต้องผ่านการวิเคราะห์ จึงจะมองเห็นว่าพฤติกรรมของศรีธนญชัยเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นความต้องการของคนในสังคมที่อยากจะทำพฤติกรรมที่ไม่สมควรปฏิบัติเหล่านั้น แต่ไม่สามารถทำได้ เรื่องศรีธนญชัยจอมปราชัญจึงมีการสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อบันทึกเรื่องราวของศรีธนญชัยที่ช่วยระบายความกดดันของคนในสังคมที่ต้องปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กรอบจารีตประเพณีในอดีตอย่างเคร่งครัด เรื่อง **ศรีธนญชัย**

วรรณคดีก่อนนอนมีการเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์ไปเพื่อสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรม ให้ความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ และเป็นสื่อที่ช่วยสานสัมพันธ์ในครอบครัว

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากการพัฒนาประเทศที่มีเป้าหมายในการเปลี่ยนสังคมไทยจากสังคมเกษตรกรรม ให้เป็นสังคมอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย ส่งผลให้บทบาทหน้าที่ดั้งเดิมของสถาบันครอบครัวคือการขัดเกลาทางสังคมให้กับสมาชิกรุ่นใหม่ ๆ เปลี่ยนแปลงไป (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2545: 253-259) ส่งผลให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองอาจจะไม่มีเวลาดูแลอบรมบุตรหลานของตน หรือต้องการเครื่องมือที่จะช่วยเป็นสื่อในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน ผู้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยส่วนหนึ่งได้นำนิทานมาดัดแปลงปรับเปลี่ยนเพื่อให้สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อการสอนคุณธรรมให้แก่เยาวชน ดังจะเห็นได้จากคำนำสำนักพิมพ์ในเรื่อง **ศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน**ที่ว่า

การที่เราต้องเลือกนิทานวรรณคดีหรือนิทานพื้นบ้านไทยมาจัดทำนี้นอกจากหนู ๆ จะได้สาระความรู้จากบทประพันธ์แล้วยังมีเทคนิคบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ โดยแต่ละเรื่องจะมีพี้นุมา เป็นสัญลักษณ์ในการนำเสนอความรู้เชิงบูรณาการ เป็นเทคนิคสำหรับคุณพ่อคุณแม่ให้ถามลูกน้อยของคุณเพื่อสานสัมพันธ์ สร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ลูกน้อยจากคนในครอบครัว แม้เราจะดำเนินทวนกระแสโลกาภิวัตน์ อันทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเร่งรีบจนความสุข ความอบอุ่นขาดหาย เกิดช่องว่างบาง ๆ ระหว่างคนในครอบครัว แต่ด้วยหนังสือวรรณคดีก่อนนอนนี้ จะเป็นตัวเชื่อมให้ความรักความอบอุ่นกลับคืนมาสู่ห้องนอนอีกครั้ง

(ศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2547: คำนำสำนักพิมพ์)

เรื่อง **ดัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์** มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์เนื้อหาบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ดังคำนำสำนักพิมพ์ที่ว่า

นิทานพื้นบ้านเรื่องศรีธนญชัยมีการสืบทอดกันมาหลายรุ่น หลากหลายรูปแบบ และนี่คือการถ่ายทอดในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งได้นำเค้าโครงเรื่องจากต้นฉบับมาดัดแปลงและแต่งเติม เรียบเรียงเหตุการณ์ใหม่ และเพิ่มรายละเอียดปลีกย่อยให้เหมาะสมแก่การดำเนินเรื่องในรูปแบบการ์ตูน จึงแตกต่างจากเนื้อเรื่องเดิมอยู่มาก เนื้อเรื่องที่ปรับเปลี่ยนไปนี้เพื่อจุดประสงค์ในการปลูกฝังคุณธรรมและสิ่งดี ๆ ให้กับเด็ก

(ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพื้อวาล์, 2549: คำนำสำนักพิมพ์)

4.1.2.3 การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย

เมื่อมีการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาสร้างสรรค์ใหม่ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในรูปแบบการ์ตูนและนิทานภาพ สะท้อนให้เห็นลักษณะความเปลี่ยนแปลงเนื้อหา 8 ประการ ได้แก่

- 1) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์ที่มีเนื้อหารุนแรง มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องใหม่
- 2) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องใหม่
- 3) การตัดอนุภาคเหตุการณ์ที่ไม่จำเป็นและที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน
- 4) การตัดอนุภาคตัวละครที่ไม่จำเป็น
- 5) การสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่และสร้างความน่าสนใจ
- 6) การสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่และสร้างความน่าสนใจ
- 7) การสลับเหตุการณ์เพื่อให้สอดคล้องกับโครงเรื่องใหม่
- 8) การยืมอนุภาคตัวละครจากวรรณคดีไทยเรื่องอื่นมาใช้ในเรื่อง ดังนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์ที่มีเนื้อหารุนแรงและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ตารางที่ 21 แสดงการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์ในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน

เรื่อง	อนุภาคเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนรายละเอียด
ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์	<p>1. อนุภาคเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง</p> <p>E เหตุการณ์ศรีธนญชัยขำน้ำอง</p> <p>J4 เหตุการณ์ศรีธนญชัยฆ่าควายของหลวงนายศรี</p> <p>K เหตุการณ์ศรีธนญชัยฆ่ามารดาของหลวงนายศรี</p> <p>M3 เหตุการณ์ขอที่ดินพระราชทาน</p> <p>2. อนุภาคเหตุการณ์ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม</p> <p>G2 เหตุการณ์ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาว</p> <p>สมภารแต่ถูกสมภารจับได้</p> <p>3. เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องใหม่</p> <p>A เหตุการณ์สองสามีภรรยาขอลูกจากเทวดา</p> <p>I เหตุการณ์ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยาย</p> <p>ชายขนม สร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนม</p> <p>J1 เหตุการณ์หลวงนายศรีให้ศรีธนญชัยทำ</p> <p>หน้าที่ถือล่วมหมาก</p> <p>J2 เหตุการณ์ศรีธนญชัยตะโกนเรียกหลวง</p> <p>นายศรีกินข้าวเหนียวเปียก</p> <p>M1 เหตุการณ์สร้างเรือนทอง</p> <p>M6 เหตุการณ์ศรีธนญชัยขอศรีนวลแต่งงาน</p> <p>M12 เหตุการณ์ทนายปัญหาทางธรรม</p> <p>M16 เหตุการณ์หากไม่ถึงที่ตายทำอย่างไรก็ไม่ตาย</p> <p>M19 เหตุการณ์สร้างวัด</p> <p>M20 เหตุการณ์พนันมวยปล้ำ</p> <p>M24 เหตุการณ์แข่งสร้างเจดีย์</p> <p>M37 เหตุการณ์ม้าสูงสี่ศอกหลังกระดาน</p> <p>M54 เหตุการณ์ชนไก่</p> <p>N เหตุการณ์ศรีธนญชัยออกบวช สร้าง</p> <p>ความเดือดร้อนให้สมภารและศิษย์วัด</p>

	N1 เหตุการณ์ดีศรีระสมภาร N2 เหตุการณ์มุ่งหลังควัด Q เหตุการณ์ศรีธัญชัยเสียชีวิต
--	---

จากตารางที่ 21 พบว่า เรื่อง **ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์** มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์จำนวน 22 เหตุการณ์ แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงอนุภาคเหตุการณ์ในเรื่อง **ศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน** เนื่องจากยังคงนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้ อนุภาคเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงและเป็นเหตุการณ์ที่แสดงพฤติกรรมในด้านลบของตัวละครเอก ดังนี้

(1) **เหตุการณ์ที่มีความรุนแรง** คือ เหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นภาพของความรุนแรงที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินจากพฤติกรรมก้าวร้าวของตัวละครศรีธัญชัย เช่น เรื่อง **ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์** ในอนุภาคเหตุการณ์ศรีธัญชัยฆ่าน้อง

ตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงระหว่างเรื่องศรีธัญชัยจอมปราชญ์และเรื่องตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์

ศรีธัญชัยจอมปราชญ์	ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์
<p>สองพี่เมียวันนั้นจะผันผาย สั่งลูกชายธัญชัยดูให้สิ้น อย่าให้น้องหมองหน้าเป็นราคะิน ชัดขมัน อาบน้ำทำให้ดี ให้หมดจดนอกให้ให้สะอาด ดูเก็บกวาดเสียให้สิ้นในถิ่นที่ ไม่ทำดั่งอย่างที่ว่าจะมาตี อย่าหลบลี้น้องท่องเที่ยวไป ครั้นสอนสิ้นเสร็จสั่งตั้งถวิล ไปหากินแบกหามตามนิสัย ฝ่ายว่าเจ้าแสนกลธัญชัย ให้ขัดใจน้องยาเคยฆ่ากัน เมื่อแม่ไปสั่งไว้สมใจคิด กูจะคิดเช่นฆ่าให้อาสิญเอาไว้ไม่มีสุขเลี้ยง ทุกวัน คิดฆ่ามันเสียจะได้ไม่รำคาญ เจ้าคิดพลางฉวยมีดมา กรีดน้อง เข้าฆ่าห้องอนุชาน่าสงสาร ควักกระเพาะตับไตไส้กุมาร ให้สิ้นการราคะที่ในกาย แล้วอาบน้ำน้องยาทาขมมัน ให้สุดสิ้นเรือนโรคโสโครกหาย แล้ว</p>	<p>ศรีธัญชัย : จับได้แล้ว! น้องศรีธัญชัย : ไม่เอาแล้ว พี่เลยขี่โก่ง โทหก ว่ามากกลับมา ไม่เล่นแล้ว งอน ศรีธัญชัย : อ๊ะ ๆ ๆ พี่ขอโทษ ไปอาบน้ำดีกว่า เดียวพี่อาบให้ ดูซิ มอมแมม โดนแม่ดูไม่รู้ด้วย! เอ้า! ชัด ๆ ถู ๆ (คิดในใจ เอ๊ะ!! แม่บอกให้ล้างตับไตไส้ พุง...อืม) มันต้องแบบนี้ หยิบ ๆ จ้อง ๆ แล้วก็จก ๆ น้องศรีธัญชัย : เอ๊ย!! ทำอะไร เจ็บนะ โอ๊ย พี่อวาล์ : ศรีธัญชัยก็สาวใส่น้องออกมา</p>

วางเบาะผ้าห่มเข้าคลุมกาย เห็นสมหมายมิตชิต สนิท (ศรีธัญชัยจอมปราชญ์, 2502: 8-9)	ล้าง แล้วก็ยึดเก็บเข้าไปที่เดิม (ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์, 2549: 35-36)
--	---

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่ามีการตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ให้ตัวละครศรีธัญชัยชำนองชายด้วยกลวิธีที่แตกต่างไปจากฉบับดั้งเดิม คือมีการปรับเปลี่ยนการนำเสนอโดยไม่มีการกล่าวถึงมิตโดยตรง กล่าวคือ ในนิทานศรีธัญชัยจอมปราชญ์ ศรีธัญชัยชำนองชายด้วยการใช้มิตกรีดท้องน้องจนเสียชีวิต แต่ในเรื่องตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์ มีการตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ศรีธัญชัยชำนองชายด้วยการจกท้องน้องจนเสียชีวิต เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงภาพของความรุนแรง ขาดมนุษยธรรมของศรีธัญชัยซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการปรับเปลี่ยนดังกล่าวเป็นการพยายามลดทอนภาพความรุนแรงและไม่เหมาะสมลง

(2) เหตุการณ์ที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มักจะเป็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมในด้านลบของตัวละครเอกที่ใช้สติปัญญาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง เช่น เรื่องตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์ ในอนุภาคเหตุการณ์ M1 สร้างเรือนทอง

ตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนอนุภาคเหตุการณ์เพื่อให้มีความร่วมสมัยระหว่างเรื่องศรีธัญชัยจอมปราชญ์และเรื่องตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์

ศรีธัญชัยจอมปราชญ์	ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์
ถึงบ้านถิ่นที่ศรีธัญชัย จอมกษัตริย์ที่ศนาเคหา ห้อง ไหนเรือนทองมันมีอยู่ที่ไหน ธนัญชัยทูล พระภูวนัย นั้นหลังใหม่พึ่งทำทองสำออง ทอดพระเนตรแค้นพระทัยให้อดสู มันลวงกุมมา ให้ดูเรือนทองกลาง จะเอาโทษมันก็เห็นเป็น กึ่งกลาง ด้วยสมอ้างชื่อทองต้องของมัน มิได้ตรัส ชัดพระทัยให้รับกลับ ถึงประทับเข้าในไอศวรรย์ จึงรับสั่งพวกชาวเหล่ากำนัล รีบผายผันไปที่ ศรีธัญชัย เรือนทองกลางปลูกไว้แก่ลั้งใส่สี	พระเจ้าเจษฏา : เจ้านี่วอนหลังลาย มาสำบัดสำนวน ล้อเล่นกับข้า ต้องเอาคืน!! พื่อวาล์ : กษัตริย์ทรงเสียดูศรีธัญชัย จึงให้พญาสามบอมป่าว ประกาศว่าหากผู้ใดสามารถ ขุดทองจากบ้านศรีธัญชัยได้ จะตบรางวัลให้อย่างงาม พระเจ้าเจษฏา : เริ่มปฏิบัติการ “ขุดทองตัด นิสัย” ตามคำสั่ง (ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์, 2549 : 125-126)

<p>เองไปซื้รดเสียบให้เรียไหล ทำให้สมหน้าหน้าสา แกใจ ที่มันได้แก้งบอกทำหลอกหลวง (ศรีธณูชัยจอมปราชญ์, 2502 : 38)</p>	
--	--

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นเหตุการณ์ที่แสดงพฤติกรรมในด้านลบของตัวละครเอกศรีธณูชัยที่ปลูกเรือนหลังใหม่ด้วยไม้ทองหลาง แต่ใช้ข้ออ้างว่าตนต้องอยู่เฝ้า “เรือนทอง” เพราะเกรงว่าช่างทองจะลักลอบนำทองของตนไป มาเป็นข้ออ้างในการหนีราชการ เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงทราบความจริงว่าเรือนทองของศรีธณูชัยแท้จริงแล้วเป็นไม้ทองหลาง จึงทรงรับสั่งให้เสนาประกาศให้รู้ทั่วกันว่าหากผู้ใดสามารถขุดทองออกจากบ้านศรีธณูชัยได้ ตนจะให้รางวัลอย่างงาม ชาวบ้านต่างพากันไปขุดหาทองจากบ้านศรีธณูชัย ทำให้เขาได้รับความเดือดร้อน จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงอนุภาคเหตุการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการผลิตที่เน้นการสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรมอย่างชัดเจน เพราะศรีธณูชัยได้รับผลของ “การพุดบด” อีกทั้งยังแสดงให้เห็นการดัดแปลงเรื่องราวให้มีความร่วมสมัยด้วยการนำ “ความเชื่อ” ของคนในสังคม ในเรื่องของโชคลาง เช่น การขุดหาเลขจากต้นไม้ เป็นต้น ซึ่งนำเข้ามาใช้กับเหตุการณ์ดังกล่าวได้อย่างกลมกลืน ทั้งนี้ ยังแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ปรากฏมุกตลกจากการเล่นคำว่า “ทอง” เฉกเช่นต้นฉบับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสื่อร่วมสมัย

(3) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องใหม่ คือ มีการดัดแปลง

เหตุการณ์เพื่อให้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เช่น เรื่อง **ดัดหลังศรีธณูชัยโดยพีอวล์** ในอนุภาคเหตุการณ์ | ศรีธณูชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนมสร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนม

ตารางที่ 24 แสดงการเปรียบเทียบอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนอนุภาคเหตุการณ์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องใหม่ระหว่างเรื่องศรีธณูชัยจอมปราชญ์และเรื่องดัดหลังศรีธณูชัยโดยพีอวล์

ศรีธณูชัยจอมปราชญ์	ดัดหลังศรีธณูชัยโดยพีอวล์
...ให้ชายของวังเรไปเหน้า แล้วกล่าวคำต่อแผล มาแก้ไข ดิดคนนี้ค่างน่นรำพันไป ไม่เห็นได้สัก เบี้ยอ้ายเหี้ยดง ฉิบหายหมดทุนกำไรอ้ายตายท่า มันแก้งฆ่ากูบรรลย์เป็นผุยผง มัวรักมันว่า	ยายชายขนม: ที่ผ่านมาเอ็งโกหกข้าซิ!! นี่เอ็ง เอาขนมไปทิ้งน้ำหมดเลยใช้ไหม มันน่า ใหม่ ศรีธณูชัย: อ้าว! ยายจะโมโหทำไม ก็ยายว่า

<p>มันสำคัญตรง แท้กุหลงเหลียงเหยียให้เสียแรง ถ้าเอาไว้มึงคงริบกุฉิบหาย ให้หลวงนายลูกรักมี ศักดิ์แสง เขาจะได้ชมซีเขามิแรง มันพลิกแพลง เหลือทนอายคนพาล (ศรีธัญชัยจอมปราษฎ์, 2502: 18)</p>	<p>ให้ฉันขายดีเป็นเทน้ำเทท่า ยายชายขนม: ฮือ! เจ้าเด็กแสบ วันนี้ไม่ต้องกิน ข้าว ฉันจะล่ามแกไว้ที่นี่ ศรีธัญชัย : ฮือๆ ยายจำ ปล่อยฉันนะ ฉันหิว (ดัดหลังศรีธัญชัยโดยพือาวล์, 2549: 73)</p>
--	---

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นการปรับเปลี่ยนอนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ใหม่ คือ เพื่อสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ศรีธัญชัยจึงถูกยายชายขนมลงโทษด้วย
การล่ามโซ่และปล่อยให้ออดข้าว เพราะยายชายขนมไม่มีเงินซื้อข้าวเนื่องจากการกระทำของศรีธัญชัย

2) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ เค้าโครงเรื่องใหม่

ตารางที่ 25 แสดงการเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครในนิทานศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทย
ร่วมสมัยกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน

เรื่อง	อนุภาคตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลง
ดัดหลังศรีธัญชัยโดยพือาวล์	<p>อนุภาคตัวละครเอก ได้แก่ ศรีธัญชัย พระมหากษัตริย์ หลวงนายศรี และสมภาร อนุภาคตัวละครประกอบ ได้แก่ บิดาและมารดา ของศรีนวล ผู้ทำพนันจากต่างเมือง เป็นต้น</p>
ศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน	ไม่พบการเปลี่ยนแปลงอนุภาคตัวละคร

จากตารางที่ 25 พบว่าอนุภาคตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่อง **ดัดหลังศรีธัญชัยโดย
พือาวล์** ได้แก่ ตัวละครหลัก คือ ศรีธัญชัยและตัวละครประกอบอื่น ๆ แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลง
อนุภาคตัวละคร ในเรื่อง **ศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน** เนื่องจากมีการนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้
ผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมุ่งเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตเน้นสั่งสอน
คุณธรรม จริยธรรม และมุ่งให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ถูกดัดแปลงหรือสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ดังนี้

(1) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตที่เน้นสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เช่น เรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาล** มีการสร้างตัวละครศรีธนญชัยที่ยังคงความเจ้าปัญญา มีไหวพริบ ฉลาดแกมโกงและใช้ความเจ้าปัญญาของตนในการเอาชนะผู้อื่น มีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคมอย่างคาดไม่ถึง คือ ฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคม เช่นเดียวกับศรีธนญชัยฉบับดั้งเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตที่เน้นสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม จึงมีการดัดแปลงอนุภาคตัวละครศรีธนญชัยให้ถูกตัวละครอื่นแก้เผ็ดกลับมาทุกครั้ง หรือได้รับผลจากการกระทำของตนอย่างทันทีทันใด และศรีธนญชัยก็ยอมรับโทษของตน เช่น ในอนุภาคเหตุการณ์ 1 ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนมสร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนม มีการดัดแปลงให้ศรีธนญชัยถูกจับได้ว่าตนนำขนมไปเททิ้งน้ำ จึงถูกยายชายขนมลงโทษด้วยการล่ามโซ่และปล่อยให้ออดข้าว เพราะยายชายขนมไม่มีเงินซื้อข้าวเนื่องจากการกระทำของศรีธนญชัย ศรีธนญชัยยอมรับการลงโทษนั้น เป็นต้น

(2) เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ถูกดัดแปลงหรือสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เช่น เรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาล** มีการดัดแปลงอนุภาคตัวละครประกอบ อาทิ อนุภาคตัวละครพระมหากษัตริย์ อนุภาคตัวละครคหบดีหรือหลวงนายศรีและอนุภาคตัวละครพระภิกษุ จากที่เคย “เสียรู้” และ “เสียหน้า” ถูกดัดแปลงไปให้เป็นตัวละครที่สามารถ “แก้เผ็ด” ศรีธนญชัย และทำให้เขายอมรับความผิดในสิ่งที่ตนกระทำได้ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ถูกดัดแปลงหรือสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ การที่การ์ตูนสมัยใหม่ดัดแปลงเนื้อเรื่องเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม สอนให้ผู้อ่านเห็นว่าหากประพฤติผิด ก็จะได้รับผลตามมา เช่น ตัวละครหลวงนายศรีแก้เผ็ดศรีธนญชัยด้วยการปลอมเป็นควายผีมาหลอกศรีธนญชัยในอนุภาคเหตุการณ์ J4 ศรีธนญชัยฆ่าควายของหลวงนายศรี

ตารางที่ 26 แสดงการเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครระหว่างเรื่องศรีธนญชัยจอมปราชญ์และเรื่องดัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาล

ศรีธนญชัยจอมปราชญ์	ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่อวาล
...พอเดินมาถึงทุ่งที่เขียวมุ่มมอ เห็นยอดตาลนั้น อะไรดูไกวแกว่ง ด้วยไม่ตั้งใจคิดว่าสัตว์สอง ยี่งแลเล็ง พังพิศผิดทำนอง แล้วจึงร้องถามเจ้าชัย บนยอดตาล อะไรห้วงเตงโตงดูไกองักัง กูแลเล็งไม่ แจ้งแสดงสาร ธนญชัยบอกว่าวัวสองตัวกราน ที่นายท่านได้สั่งตั้งนุสนธิ นายได้ฟังตบอตกกมล	หลวงนายศรี : ...เฮ้ย!! เจ้าศรีธนญชัย..เอ็งมา เลี้ยงควายแทนที ถ้าแดรื้อนก็เอา ควายไปผูกไว้ข้างบนด้วย ศรีธนญชัย : นกขาเด็งมาเลี้ยงควายบ้า ควายกินหญ้า แต่ไม่กินปุ๋ ไอ้ย!! เที่ยงแล้ว แดดเมืองไทยแรง

<p>लगोटनरोंतय आयच्चिंता त्तिंभानचोंगไฟकिन जनलिनत्तु मित्तुव्वत्तिंमाแกल्लंगळात्ता ओयाแกलेयत्तिंमि पिंग्का มันจะทำรูกับนายเอาชายกิน ฉวยไม้เรียว เร่งรวดเข้าหวดไล่...</p> <p>(ศรีธรรณชัชจอมปราษฎ์, 2502: 30-31)</p>	<p>จริง ๆ เอ้ !! เตี้ยวควายผิวเสย ต้องเอามันไปผูกไว้ข้างบน ฮ่าๆ เอาเชือกผูกขาหน้ามันซะก่อน เอ้า ดิง! ฮุยเล่ ฮุย เอ้! เป็นไงบนนั้น ลมเย็นใหม่! อ้าว! หลวงศรีมาพอดี</p> <p>หลวงนายศรี : คะ ๆ ๆ !! คะ ๆ วาย ๆ ๆ!! วาย ควายข้า!</p> <p>ศรีธรรณชัช : ถูกต้องแล้วนะคร้าบ!!</p> <p>หลวงนายศรี : ไ้ศรีธรรณชัช แกทำอะไรกับ ควายของข้า</p> <p>ศรีธรรณชัช : เอ้า! ก็เอาควายไปผูกไว้ข้างบน โน้นไง..</p> <p>หลวงนายศรี : โธ่! หมดกัน ควายสุดที่เลิฟ ฮือ! เอ็งต้องมากลายเป็นเนื้อ แดดเดียวไปซะแล้ว แก! แกจะ ผลาญข้าไปถึงไหนแค่นี้ต้อง ชำระ</p> <p>(ตกตึก หลวงนายศรีปลอมตัวเป็นควายผีมา หลอกศรีธรรณชัชในขณะที่เขากำลังนอนหลับ)</p> <p>ศรีธรรณชัช : คะ ๆ ๆ ควายๆๆ ควายนี้หว่า.. เกาะหน้าต่างได้ไง...รีว่าผีควาย! กลัวแล้วควายผี กลัวแล้วผี ควาย กลัวแล้วๆ ไม่ทำอีกแล้ว พ่อแก้ว แม่แก้ว ช่วยลูกข้างด้วย วันหลังจะรักสัตว์ ไม่ทำอีกแล้ว</p> <p>(ตัดหลังศรีธรรณชัชโดยฟิวอาร์, 2549: 101-107)</p>
---	---

จากตารางที่ 26 แสดงการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญตอนนี้ กล่าวคือ เมื่อศรีธรรณชัช
ลอบวางเพลิงบ้านของหลวงนายศรี ทำให้หลวงนายศรีมีฐานะยากจนลง แต่เขาโชคดีที่ได้รับเบี้ยหวัด
มาสร้างบ้านหลังเล็ก ๆ วันหนึ่ง หลวงนายศรีสั่งให้ศรีธรรณชัชนำควายไปผูกไว้ข้างบนเมื่อแดดร้อน
ศรีธรรณชัชจึงนำควายไปผูกไว้บนยอดตาลจนขาดใจตาย หลวงนายศรีตัดหลังศรีธรรณชัชด้วย

การปลอมมาเป็นผีควายมาหลอกศรีธัญชัยในตอนกลางคืน ศรีธัญชัยหวาดกลัวจนล้มป่วย ทำให้เขาไม่กล้ารังแกสัตว์อีก การตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญตอนนี้ยังช่วยสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน ผ่านภาพการแสดงพฤติกรรมของตัวละครศรีธัญชัย

ภาพที่ 36 ศรีธัญชัยหวาดกลัวผีควาย

3) การตัดอนุภาคเหตุการณ์ที่ไม่จำเป็นและที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน

ตารางที่ 27 แสดงการตัดอนุภาคเหตุการณ์ในนิทานศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยกลุ่มที่มีการตัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน

เรื่อง	อนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัด
ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์	1. เหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้ M2 เหตุการณ์บอกหนังสือสั่งพระราช M9 เหตุการณ์หลอกพระราชาลงสระ M10 เหตุการณ์ต้นตาลไม่ใช่ปลายตาล M13 เหตุการณ์แข่งพั่นผ้าไทยกับผ้าฝรั่งเศส M14 เหตุการณ์แข่งพั่นนกไทยกับนกฝรั่งเศส M15 เหตุการณ์ไก่ตัวผู้ M21 เหตุการณ์อยากเป็นเจ้าเมืองเหตุการณ์หลอกพระราชาลงสระ M25 เหตุการณ์ชายลูกสาว M26 เหตุการณ์ช่างเผือกงาดำ M27 เหตุการณ์แกงไก่ฟ้าพญาล่อ

	<p>M28 เหตุการณ์ทนายเมสึดฟักทอง</p> <p>M32 เหตุการณ์ลาวทำค่าน้ำसानตะกร้า</p> <p>M33 เหตุการณ์มาก่อนไก่</p> <p>M34 เหตุการณ์มาทั้งครัวเรือน</p> <p>M35 เหตุการณ์แปลธรรมลังกาจากเสียงร้องของแพะ</p> <p>M40 เหตุการณ์ขอลูกสาวทำลูก</p> <p>M41 เหตุการณ์เชิญเพื่อนอำมาตย์ไปกินข้าวกับหมู</p> <p>M42 เหตุการณ์หาคนปากงาม</p> <p>M43 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหันกันโกงไค้กลานเข้าผ้า</p> <p>M44 เหตุการณ์ทำแข่งควาย</p> <p>M45 เหตุการณ์ตีตาข้าง</p> <p>M46 เหตุการณ์หงส์ทอง</p> <p>M48 เหตุการณ์แข่งชนหัวล้าน</p> <p>M49 เหตุการณ์เก็บพริก</p> <p>M50 เหตุการณ์แข่งปัญหาแปลบาลี</p> <p>M51 เหตุการณ์ตันผ้าปลายผ้า</p> <p>M53 เหตุการณ์หลอกเอาของในท้องพระคลัง</p> <p>2. เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน</p> <p>M23 เหตุการณ์ศรีธนญชัยเล่นกลบัดสี</p> <p>M29 เหตุการณ์ทนายปริศนากับพระมเหสี</p> <p>M47 เหตุการณ์คูนนางกำนันไปร้องไห้</p> <p>3. เหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน</p> <p>M4 เหตุการณ์ทำนาตอนเช้า ตอนบ่ายได้เงิน</p> <p>M5 เหตุการณ์โกงเงินหญิงชราต้นลม</p> <p>M7 เหตุการณ์ถวายของดีแก่พระราชา</p> <p>M8 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหนีการประหาร</p> <p>4. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ</p> <p>G1 ศรีธนญชัยลวนลามหลานสาวสมภารแต่เขากลับรอดตัวไปได้ออกไป</p>
ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน	<p>1. เหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้</p> <p>M1 เหตุการณ์สร้างเรือนทอง</p>

	<p>M2 เหตุการณ์บอกหนังสือสังฆราช</p> <p>M10 เหตุการณ์ต้นตาลไม่ไช่ปลายตาล</p> <p>M11 เหตุการณ์ทนายใจเสนาอำมาตย์</p> <p>M12 เหตุการณ์ทนายปัญหาทางธรรม</p> <p>M19 เหตุการณ์สร้างวัด</p> <p>M21 เหตุการณ์อยากเป็นเจ้าของเมือง</p> <p>M22 เหตุการณ์ขอยืมคนไปทำตอม่อ</p> <p>M25 เหตุการณ์ขายลูกสาว</p> <p>M26 เหตุการณ์ข้างเฟือกงาดำ</p> <p>M32 เหตุการณ์ลาวทำดำน้ำसानตะกร้า</p> <p>M33 เหตุการณ์มาก่อนไก่</p> <p>M34 เหตุการณ์มาทั้งครัวเรือน</p> <p>M35 เหตุการณ์แปลธรรมลังกาจากเสียงร้องของแพะ</p> <p>M37 เหตุการณ์ม้าสูงสี่ศอกหลังกระดาน</p> <p>M38 เหตุการณ์พนันเมียง</p> <p>M39 เหตุการณ์ทำนายอาการพระประจวบของพระมเหสี</p> <p>M40 เหตุการณ์ขอลูกสาวทำลูก</p> <p>M41 เหตุการณ์เชิญเพื่อนอำมาตย์ไปกินข้าวกับหมู</p> <p>M42 เหตุการณ์หาคนปากง่าม</p> <p>M43 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหันกันโค้งโค้งคลานเข้าผ้า</p> <p>M44 เหตุการณ์ท้าแข่งควาย</p> <p>M45 เหตุการณ์ตีดาข้าง</p> <p>M46 เหตุการณ์หงส์ทอง</p> <p>M49 เหตุการณ์เก็บพริก</p> <p>M50 เหตุการณ์แข่งปัญหาแปลบาลี</p> <p>M51 เหตุการณ์ต้นผ้าปลายผ้า</p> <p>M52 เหตุการณ์กินกล้วยทั้งใบ</p> <p>M53 เหตุการณ์หลอกเอาของในท้องพระคลัง</p> <p>M54 เหตุการณ์ชนไก่</p> <p>N3 เหตุการณ์ต้มยำปลา</p>
--	---

	<p>2. เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน</p> <p>J4 เหตุการณ์ศรีธนญชัยฆ่าควายของหลวงนายศรี</p> <p>K เหตุการณ์ศรีธนญชัยฆ่านาคของหลวงนายศรี</p> <p>M23 เหตุการณ์ศรีธนญชัยเล่นกลบัดสี</p> <p>M29 เหตุการณ์ทนายปริศนากับพระมเหสี</p> <p>M47 เหตุการณ์คูนางกำนันไปร้องไห้</p> <p>3. เหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน</p> <p>M7 เหตุการณ์ถวายของดีแก่พระราชา</p> <p>M8 เหตุการณ์ศรีธนญชัยหนีการประหาร</p> <p>M30 เหตุการณ์หม้อวิเศษพูดได้</p> <p>M31 เหตุการณ์วัวเทวดาถ่ายเป็นเงิน</p>
--	--

จากตารางที่ 27 พบว่าในเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิอวล์** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์จำนวน 35 เหตุการณ์ และในเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์จำนวน 40 เหตุการณ์ อนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดไปมีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้ เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน เหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ดังนี้

(1) **เหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้** จากที่กล่าวไว้ข้างต้นถึงความนิยมของเรื่องศรีธนญชัย ความประทับใจของผู้อ่านที่เกิดจาก “ความคาดไม่ถึง” เนื่องจากการใช้ปฏิภาณไหวพริบในการ “พลิกแพลงทางภาษา” ของศรีธนญชัย ดังนั้น ผู้เขียนจึงตัดเหตุการณ์ที่เห็นว่าไม่จำเป็น เช่น เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิอวล์** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ทนายเมสึดพิททอง เป็นต้น

(2) **เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน** เช่น เรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ M23 ศรีธนญชัยเล่นกลบัดสี เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความขบขันด้วยเรื่องสัปดน ซึ่งมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ดังคำกลอนที่ว่า

... ธนญชัยจึงร้องทำว่าเจ้า ทำเหมือนเราได้สนิทไม่บิดผัน ก็จะไม่ยอมแพ้แก่นาง
ให้รางวัล ที่ตามสัญญาไว้เป็นไรมี แล้วเอาขวดเหล้าสารวมในร่วมผ้า พอได้
ทำตามกิจไม่ผิดที่ ก็เย็บรอกกลงไปให้พอดิ มิได้มีเป็อนเปรอะเลอะเทอะไป
แล้วจึงเอาออกมาคนฮาวว บ้างว่ากล่าวภรรยาฆ่าทำไซ เด็กมันทำก็เป็นเล่น
อะไร เอาเงินให้เขาเปล่า ๆ ไม่เข้าที่ อย่าให้มีเป็อนเปรอะเลอะเทอะไป

(ศรีธนญชัยจอมปราชัญ, 2502: 160-161)

(3) เหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน เช่น เรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพ็อวาล์ มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ M7 ถวายของดีแก่พระราชา ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องตัดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันคือ อนุภาคเหตุการณ์ M8 ศรีธนญชัยหนีการประหารออกไปด้วย เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน หากนำเพียงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งมาสร้างสรรค์ในเรื่อง ก็จะทำให้เนื้อเรื่องไม่สมบูรณ์ หรือผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจถึงความเป็นมาของเรื่องราวได้ เป็นต้น

(4) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ เช่น เรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพ็อวาล์ มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ G1 ศรีธนญชัยลวนลามนางสาวสมภารแต่เขาก็กลับรอดตัวไปได้ออกไป เนื่องจากอนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้ส่งผลให้เนื้อเรื่องดำเนินต่อไป เป็นต้น

4) การตัดอนุภาคตัวละครที่ไม่จำเป็น

ผู้วิจัยพบว่าเรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพ็อวาล์และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน มีการตัดอนุภาคตัวละครประกอบทั้งสิ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นตัวละครที่ไม่มีความสำคัญในเรื่องและเป็นตัวละครที่อยู่ในเหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป ดังนี้

(1) เป็นตัวละครที่ไม่มีความสำคัญในเรื่อง เช่น เรื่องศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน มีการตัดอนุภาคตัวละครประกอบเพื่อนอำมาตย์ของศรีธนญชัยออกไป เนื่องจากเป็นตัวละครประกอบที่ไม่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง เป็นต้น

(2) เป็นตัวละครที่อยู่ในเหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป เช่น เรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยพ็อวาล์ มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ศรีธนญชัยหนีการประหารออกไป ทำให้ตัวละครประกอบเพศเมียทำหน้าที่ประหารศรีธนญชัยถูกตัดออกไปด้วย เป็นต้น

5) การสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ใหม่

ตารางที่ 28 แสดงการสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ใหม่ในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน

เรื่อง	อนุภาคเหตุการณ์ที่มีการสร้างสรรค์ใหม่
ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพ็อวาล์	a เหตุการณ์ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาโกงแม่ค้าขายผัก b เหตุการณ์ศรีธนญชัยกลั่นแกล้งเพื่อนเด็กวัด

	c เหตุการณ์ศรีธนญชัยยิงนกพลาดไปโดนสมภารจึงถูกลงโทษ d เหตุการณ์พ้อวาล์ นกฮูกเจ้าปัญญา สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม น่องส้มและพ้อก่อนเริ่มเหตุการณ์และ ท้ายเหตุการณ์ของแต่ละตอน
ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน	ไม่พบการสร้างสรรค่อนุภาคเหตุการณ์ใหม่

จากตารางที่ 28 พบว่าเรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพ้อวาล์** มีอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการสร้างสรรค์ใหม่จำนวน 4 เหตุการณ์ แต่ไม่พบอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ในเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** เนื่องจากยังคงมีการนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้ อนุภาคเหตุการณ์ที่เพิ่มเติมเข้ามาเป็นอนุภาคที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ มีความร่วมสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่ของผู้เขียนที่เน้นการสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม และเพิ่มความแปลกใหม่ สร้างความน่าสนใจ ดังนี้

(1) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เช่น เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพ้อวาล์** มีการเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ตัวละครเอกยอมรับความผิดของตนในเหตุการณ์ c ศรีธนญชัยยิงนกพลาดไปโดนสมภารจึงถูกลงโทษ ดังบทสนทนาที่ว่า

- สมภาร : เฮ้ย! ทำไมหมามันจ้องจะกัดข้าคนเดียว
ศรีธนญชัย : รู้สิมันจะตามมาที่หลวงตาซะด้วย..
สมภาร : ถ้าจะอยู่ไม่ได้ซะแล้ว ตัวใคร..ตัวมัน... (สมภารหนีขึ้นต้นไม้)
ทำไมมันถึงตามข้าอยู่คนเดียว
ศรีธนญชัย : หลวงตาไปแก่งมันรีเปล่า
สมภาร : เฮ้ย!! จีวร (จีวรของสมภารหลุดลงบนตัวศรีธนญชัย)
ศรีธนญชัย : อ๊ะ!! ช่วยด้วยใครปิดไฟ.. (สุนัขหันมาไล่กัดศรีธนญชัยแทน)
เฮ้ย!! ไม่ใช่
เพื่อนเด็กวัด : สม! ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว
ศรีธนญชัย : โอ้หมาบ้า กัดผิดคนแล้ว ใครก็ได้ช่วยด้วย

(ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพ้อวาล์, 2549: 54 – 57)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงเหตุการณ์ศรีธนญชัยแก้แค้นสมภารเนื่องจากถูกสมภารทำโทษ โดยให้ไปกวาดลานวัด เขาจึงนำจีวรของสมภารไปให้สุนัขในวัดดม แล้วทำร้ายสุนัข จากนั้นศรีธนญชัยจึงนำจีวรไปให้สมภาร เมื่อสมภารเดินผ่านสุนัข สุนัขจากรี้นจิวรได้จึงไล่กัดสมภาร สมภารกระโดดหนีขึ้นต้นไม้ ฝ่ายศรีธนญชัยเดินเข้าไปหัวเราะเย้ยหยันสมภารอยู่ใต้ต้นไม้ บังเอิญจีวรของสมภารหลุดลง

ไปคลุมร่างของ ศรีธัญชัยทำให้สุนัขวิ่งไล่กัดเขาแทน อนุภาคเหตุการณ์นี้ แสดงให้ผู้อ่านเห็นเรื่องผลของผลกรรมที่ตามสนองอย่างทันตา โดยเฉพาะผลที่ทำกับพระภิกษุ

(2) เพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ สร้างความน่าสนใจ เช่น เรื่องตัดหลังศรีธัญชัย

โดยพื่ออวล์ มีการเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ a ศรีธัญชัยใช้สติปัญญาโกงแม่ค้าขายผัก ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธัญชัย : ป้าครับ! ผมมีคำถามหนุก ๆ มาถาม ป้ารู้มั๊ยผักอะไรสุภาพ

แม่ค้าขายผัก : อืม! ผักอะไรนะ คิดก่อน ก็ผักมั๊ยคะ ผักงัย!!

ศรีธัญชัย : ผิด...ผมให้ตอบใหม่ ถ้าตอบผิด..ผมขอผักหมดนี้ฟรี ๆ

แม่ค้าขายผัก : เอ่อ! ก็ได้จ๊ะ แต่ว่า! ผักอะไรหน้า คิด ๆ คิดไม่ออก

ศรีธัญชัย : หมดเวลา! เผลย.. ผักคะ...น้ำ ผักหมดนี้ของผมนะครับ

(ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่ออวล์, 2549: 27-29)

จากบทสนทนาข้างต้น เป็นเหตุการณ์ตอนที่นางเหราไปจ่ายตลาดพร้อมศรีธัญชัย ศรีธัญชัยใช้สติปัญญาทำให้แม่ค้าขายผักยกผักทั้งหมดให้ตนโดยการพนันด้วยปริศนาคำทายสมัยใหม่ แม่ค้าตอบคำถามไม่ได้จึงต้องยอมยกผักให้ศรีธัญชัยตามคำสัญญา ศรีธัญชัยจึงถูกมารดาตัดหลังให้จนผักทั้งหมดกลับเรือนคนเดียว อนุภาคเหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เนื้อหาแปลกใหม่นี้เองช่วยดึงดูดความสนใจและเพิ่มความสนุกสนานให้แก่ผู้อ่าน

6) การสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่และสร้างความน่าสนใจ

เรื่องตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่ออวล์ มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบเช่น พื่ออวล์นกฮูก เจ้าปัญญา พิโอ - น้องส้ม น้องสาวบุญธรรมของศรีนวล ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์ เป็นต้น แต่ไม่พบการเพิ่มอนุภาคตัวละครในเรื่องศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน ลักษณะอนุภาคตัวละครที่เพิ่มขึ้นมาเป็นอนุภาคตัวละครประกอบที่มีบทบาทช่วยส่งเสริมให้เห็นความเฉลียวฉลาดของอนุภาคตัวละครศรีธัญชัย โดยมีการสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครมีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและให้ความรู้ในเชิงวิชาการ พบว่า มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครเพื่อจุดประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ใหม่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ สร้างความน่าสนใจ ดังนี้

(1) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เน้นสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เช่น เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่ออวาล์** มีวัตถุประสงค์ที่เน้นสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม จึงมีการเพิ่มอนุภาคตัวละครพื่ออวาล์นกกฐกเจ้าปัญญา ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ผู้เขียนเลือกนำตัวละครนกกฐกมาเป็นตัวละครที่มีบทบาทในการสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ผ่านการเล่านิทานเรื่องศรีธนญชัยรูปแบบใหม่ให้พื่ออและน้องส้มฟัง เนื่องจากนกกฐกเป็นสัญลักษณ์ของความฉลาดรอบรู้ นิทานเรื่องศรีธนญชัยรูปแบบใหม่เป็นนิทานที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน เหตุการณ์แต่ละตอนในเรื่องเป็นเรื่องที่สามารถนำไปเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับพื่ออและน้องส้มและสามารถนำมาใช้ สั่งสอนเด็กทั้งสองในประเด็นต่าง ๆ ดังบทสนทนาที่ว่า

พื่ออวาล์ : เป็นไงครับ ผลของการพูดจาโอ้อวดเกินจริงแล้วใช้ใหม่ แม้แต่คำพูดเราจะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน แต่ถ้าเกินจริงและบ่อย ๆ ก็จะไม่มีความน่าเชื่อถือ อาจจะเป็นที่รังเกียจ น่าหมั่นไส้ได้ง่าย ๆ นะครับ

พื่ออ : ครับ ผมจะจำ วันหลังจะไม่โม้แล้ว โอ๊ย ยังเจ็บกันไม่หายเลย

(ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่ออวาล์, 2549: 133)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทสนทนาของตัวละครพื่ออวาล์ นกกฐกเจ้าปัญญาที่มีบทบาทเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ทำให้กระชับในบางตอน บางตอนก็เป็นผู้สรุปหรือให้ข้อคิด สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เป็นกลวิธีการแต่งและการนำเสนอที่แตกต่างจากนิทานศรีธนญชัยสำนวนจอมปราษฎ์

(2) เพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ สร้างความน่าสนใจ เช่น เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพื่ออวาล์** มีการเพิ่มอนุภาคตัวละคร **สมศรี** บุตรสาวบุญธรรมของบิดาและมารดาศรีนวล อนุภาคตัวละครตัวนี้เป็นหญิงสาวที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ที่ถูกรับมาเลี้ยงดูเพื่อใช้แก้แค้นศรีธนญชัยในเหตุการณ์ตอนที่ศรีธนญชัยไปขู่ขอศรีนวล บิดาของศรีนวลรู้ว่าศรีธนญชัยจะต้องมีเล่ห์เหลี่ยมจึงเตรียมแผนการแก้แค้นศรีธนญชัยด้วยการยกลูกสาวบุญธรรมที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ให้เป็นเมียแต่งงานศรีธนญชัย ศรีธนญชัยเจ็บใจที่ถูกแก้แค้นแต่ต้องจำต้องยอมรับมาเป็นภรรยาด้วยจนในคำพูดของตนเอง นอกจากนั้นสมศรียังมีบทบาทแก้แค้นศรีธนญชัยด้วยเช่นกัน สร้างความขบขันให้กับผู้อ่าน เช่น สมศรีวางแผนนำยางมะม่วงมาทาปากศรีธนญชัย เมื่อครั้งศรีธนญชัยผิดคำพูดตนไม่ยอมบวช สุดท้ายจึงยอมบวชเพราะเชื่อว่าปากของตนบวมเพราะผิดคำพูด เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นตัวละครที่ถูกสร้างสรรค์มาให้มีความร่วมสมัย และสะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนในสังคม เช่น สมศรีขอเงินศรีธนญชัยเพื่อไปทำศัลยกรรม ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธรรณูชัย : กลับมาแล้ว
 ภรรยาศรีธรรณูชัย : หนี...พี่ศรีกลับมาแล้ว พี่ศรีจำคิดถึงจังเลย หอมที หอมที
 พี่ศรีชื่อของมาฝากหรือเปล่านะ
 ศรีธรรณูชัย : หนี...ลืมสนิทเลย เอาเงินไปแล้วกัน อยากรู้ได้อะไรก็ซื้อเอา
 ภรรยาศรีธรรณูชัย : โห... พี่ศรีนะ อ๊ะ...เงินก็ได้ กะจะเอาไปทำศัลยกรรมจะ
ได้สวย
 ศรีธรรณูชัย : โห...จะพอروهเงินแค่นี้ กว่าจะสวยไม่ต้องขายที่หอรกروه
 ภรรยาศรีธรรณูชัย : หนี พุดจาหยาบคาย อย่างนี้ต้องลงโทษ
 ศรีธรรณูชัย : ทำอะไรนะ!! ไม่เอา ข้ากลัว !!

(ตัดหลังศรีธรรณูชัยโดยพี่อวาล์, 2549: 223)

การสร้างอนุภาคตัวละครขึ้นมาที่มีลักษณะร่วมสมัย คือ ตัวละครภรรยาของศรีธรรณูชัยมี
 ค่านิยมทำศัลยกรรมเช่นเดียวกับคนในปัจจุบัน การสร้างตัวละครที่มีลักษณะร่วมสมัยช่วยสร้าง
 ความแปลกใหม่ให้กับเนื้อเรื่อง ทำให้เรื่องราวน่าสนใจ สนุกสนานและน่าติดตามมากขึ้น

7) การสลับเหตุการณ์เพื่อให้สอดคล้องกับโครงเรื่องใหม่

เรื่องศรีธรรณูชัยประเภทที่มีดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วนมีการสลับความเกิดขึ้นในช่วง
 อนุภาคเหตุการณ์ M ศรีธรรณูชัยใช้สติปัญญาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและช่วยเหลือบ้านเมือง และ
 อนุภาคเหตุการณ์ N ศรีธรรณูชัยออกบวชสร้างความเดือดร้อนให้สมภารและศิษย์วัด นอกจากนั้น
 มีการเรียงอนุภาคเหตุการณ์ตามแบบศรีธรรณูชัยจอมปราชญ์ เช่นเรื่อง**ตัดหลังศรีธรรณูชัยโดยพี่อวาล์**
 มีสลับความแตกต่างไปจากศรีธรรณูชัยจอมปราชญ์ ซึ่งเป็นสำนวนที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการ
 เปรียบเทียบ ดังนี้

ตารางที่ 29 แสดงการเปรียบเทียบสลับเหตุการณ์ระหว่างเรื่องศรีธัญชัยจอมปราษฎ์และเรื่อง
ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์

ศรีธัญชัยจอมปราษฎ์	ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพื่อวาล์
M19 เหตุการณ์สร้างวัด	M19 เหตุการณ์สร้างวัด
M20 เหตุการณ์พนันมวยปล้ำ	M30 เหตุการณ์หม้อวิเศษพูดได้
M21 เหตุการณ์อยากเป็นเจ้าของ	M31 เหตุการณ์วัวเทวดาถ่ายเป็นเงิน
M22 เหตุการณ์ขอยืมคนไปทำตอม่อ	M37 เหตุการณ์ม้าสูงสี่ศอกหลังกระดาน
M23 เหตุการณ์ศรีธัญชัยเล่นกลบัตสี	M20 เหตุการณ์พนันมวยปล้ำ
M24 เหตุการณ์แข่งสร้างเจดีย์	M54 เหตุการณ์ชนไก่
M25 เหตุการณ์ขายลูกสาว	M36 เหตุการณ์จิตรกรเอกกรุงสยาม
M26 เหตุการณ์ช่างเผือกงาดำ	M24 เหตุการณ์แข่งสร้างเจดีย์
M27 เหตุการณ์แกงไก่ฟ้าพญาลอ	M22 เหตุการณ์ขอยืมคนไปทำตอม่อ
M28 เหตุการณ์ทายเมล็ดฟักทอง	M52 เหตุการณ์กินกล้วยทั้งใบ

* ผู้วิจัยกำหนดให้อนุภาคเหตุการณ์ M คือ อนุภาคเหตุการณ์ศรีธัญชัยใช้สติปัญญาเพื่อผลประโยชน์
ของตนเองและช่วยเหลือบ้านเมือง

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า มีการเรียงอนุภาคเหตุการณ์แตกต่างไปจากต้นฉบับ แม้ว่าจะมีการสลับความ แต่อนุภาคเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่องกัน จะยังคงเรียงลำดับต่อกันอยู่เสมอ เช่น อนุภาคเหตุการณ์ M30 หม้อวิเศษพูดได้ และ M31 วัวเทวดาถ่ายเป็นเงิน ที่เรียงลำดับต่อกันอยู่เสมอ เพราะมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน กล่าวได้ว่า การสลับความอาจเกิดขึ้นเนื่องจากความเหมาะสมของเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ จึงเกิดการสลับความในบางเหตุการณ์ เพื่อให้เนื้อเรื่องสอดคล้องกับเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

8) การยืมอนุภาคตัวละครจาวรรณคดีไทยเรื่องอื่นมาใช้ในเรื่อง

จากการศึกษาพบว่า มีการยืมอนุภาคตัวละครหนุมาน ซึ่งเป็นตัวละครที่เป็นที่รู้จักกันดีจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มาสร้างสรรค์ในเรื่องศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน โดยยืมอนุภาคตัวละครหนุมานมาเพื่อเป็นตัวละครที่คอยให้ความรู้ทางวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ แทรกเสริมอยู่ในอนุภาคเหตุการณ์ที่มีความสอดคล้องกันคือ อนุภาคเหตุการณ์เงินร้อยบาททองพันชั่ง ดังบทสนทนาที่ว่า

พืหนุมาน : **ทองคำ 1 ชั่ง เท่ากับ 1.2 กิโลกรัม แสดงว่าท่านเศรษฐีเรียก
สินสอดเป็นทองทั้งหมดกี่กิโลกรัม (ใช้หลักการคูณเพิ่ม
จำนวน)**

(ศรีธรรณชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: 25)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้เขียนเลือกนำอนุภาคตัวละครหนุมาน จากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มาใช้สร้างสรรค์ในเรื่อง เนื่องจากอนุภาคตัวละครหนุมานเป็นตัวละครที่เป็นที่รู้จัก และมีบทบาทสำคัญและโดดเด่นในฐานะทหารเอกของพระราม ความกล้าหาญและเก่งกาจของหนุมานทำให้ตัวละครตัวนี้เป็นที่ชื่นชอบและจดจำของผู้อ่านทุกเพศทุกวัย ผู้เขียนจึงเลือกนำอนุภาคตัวละครตัวนี้มาสร้างสรรค์ในเรื่องใหม่ โดยเปลี่ยนแปลงบทบาทของอนุภาคตัวละครให้เป็นบทบาทของผู้ให้ความรู้และสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม ในอีกแง่มุมหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ตัวละครหนุมานเป็นลิงที่มีรูปลักษณ์โดดเด่น เมื่อนำมาดัดแปลงในรูปแบบการ์ตูน ทำให้มีความน่ารัก เนื่องจากผู้อ่านเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่ชื่นชอบสัตว์ การเลือกนำอนุภาคตัวละครลิงมาสร้างสรรค์ในเรื่อง น่าจะช่วยสื่อสารกับผู้อ่านได้ดี

ภาพที่ 37 พืหนุมานผู้ให้ความรู้ทางวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม

กล่าวโดยสรุป พลวัตที่พบในนิทานกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน ได้แก่ เรื่อง **ดัดหลังศรีธรรณชัยโดยพีอาร์ลและศรีธรรณชัยวรรณคดีก่อนนอน** ได้แก่ รูปแบบมีการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบจากนิทานมุขปาฐะสู่สื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยประเภทหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ หนังสือทั้งสองเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วนเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และให้ความรู้เชิงวิชาการ เนื่องจากเนื้อหาในเรื่องศรีธรรณชัยสำนวนจอมปราษฎ์มีความรุนแรง และมีการแสดงพฤติกรรมในด้านลบปรากฏอยู่ตลอดทั้งเรื่อง เช่น ทำทนายอำนาจของพระมหากษัตริย์ อำนาจของกฎหมาย ทำผิดจารีตประเพณี และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นให้เสียทรัพย์สินและชีวิต พฤติกรรมดังกล่าวของศรีธรรณชัยไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้ผลิตจึงตระหนักเห็นว่านอกจาก “ความเฉลียวฉลาด” แล้วยัง

ต้องเป็น “คนดี” อีกด้วย จึงนำเรื่องศรีธนญชัยมาดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน เพื่อให้เนื้อหา มีความแปลกใหม่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เน้นสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ให้ความรู้เชิงวิชาการ ในศาสตร์ต่าง ๆ และให้ความสนุกสนาน รวมทั้งเป็นสื่อที่ช่วยสานสัมพันธ์ในครอบครัว ในแง่เนื้อหา พบ การเปลี่ยนแปลง 8 ประการได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์ที่มีเนื้อหา รุนแรงและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครเพื่อให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องใหม่ การตัดอนุภาคเหตุการณ์ที่ไม่จำเป็นและมีเนื้อหาไม่เหมาะสม สำหรับเยาวชน การตัดอนุภาคตัวละครที่ไม่จำเป็น การสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ใหม่เพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่และสร้างความน่าสนใจ การสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครใหม่เพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่และสร้างความน่าสนใจ การสลับเหตุการณ์เพื่อให้สอดคล้องกับ โครงเรื่องใหม่ และการยืมอนุภาคตัวละครจากวรรณคดีไทยเรื่องอื่นมาใช้ในเรื่อง

4.1.3 พลวัตในนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

จากการศึกษานิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ พบพลวัตในนิทาน 3 ประการ ได้แก่ 1) การปรับเป็นหนังสือการ์ตูน 2) การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์ เพื่อเป็นสื่อการสอนคุณธรรมและวิชาการ 3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบ ใหม่และบริบทร่วมสมัย ดังนี้

4.1.3.1 การปรับเป็นหนังสือการ์ตูน

นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ มีจำนวน 3 เรื่อง ทั้งสามเรื่องนำเสนอในรูปแบบหนังสือการ์ตูน ได้แก่ เรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์(ศรีธนญชัย VS คนงกับไม้ไผ่) มีลักษณะที่น่าสนใจดังนี้

1) ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เป็นหนังสือการ์ตูนประกอบการเรียนชุด วรรณคดี (Comics Learning) ผลงานของบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด ตีพิมพ์ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2553 จำนวน 176 หน้า มีภาพประกอบสีสดใสตลอดทั้งเรื่อง ตัวละครมีลักษณะร่วมสมัย สอดแทรก ค่านิยมของคนสมัยใหม่ผ่าน การสร้างตัวละครที่มีผิวขาว ดวงตาโตมีสีขนหลากหลายเสมือนใส่ คอนแทคเลนส์ สีส้มฉูดฉาดตามความนิยมของคนรุ่นใหม่ โดยรวมตัวละครมีหน้าตารัก สวยงาม และมีความขบขัน เช่น หมวยเล็กมีเส้นผมสีชมพู เป็นต้น

ภาพที่ 38 ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาฉบับใหม่

2) เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่) หลังจากที่ ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาฉบับใหม่วางจำหน่ายไปแล้ว ปรากฏว่าได้รับความนิยมที่ตืเกินคาด สำหรับการตูนวรรณคดีประยุกต์แนวใหม่ที่ทางผู้ผลิตทดลองทำขึ้นมา จึงนำไปสู่การหนังสือการ์ตูนวรรณคดีประยุกต์เล่มนี้ การตูนเรื่องนี้ผลิตขึ้นในปีพ.ศ.2553 เป็นการตูนช่อง 4 สีสวยงามตลอดทั้งเล่ม จำนวน 160 หน้า ตัวละครมีลักษณะร่วมสมัย เช่น ศรีธนญชัยสวมใส่ชุดนักเรียน เป็นต้น

ภาพที่ 39 เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่)

3) **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่)** เนื่องจากการ์ตูนวรรณคดีประยุกต์เรื่อง เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่) ได้รับความนิยมอย่างมาก เกินความคาดหวัง ทางผู้เขียนจึงได้สร้างสรรค์เรื่องนี้ขึ้น ผลิตในปี พ.ศ. 2554 เป็นหนังสือการ์ตูนช่อง 4 สีตลอดทั้งเล่ม จำนวน 168 หน้า

ภาพที่ 40 เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่)

สรุปภาพรวมของเรื่องศรีธัญชัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ พบว่ามีการปรับรูปแบบเป็นหนังสือการ์ตูนภาพสีสดใสที่มีเนื้อหาเน้นการให้ความรู้เชิงวิชาการควบคู่กับสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมวัฒนธรรมปัจจุบัน และตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โดยเน้นการนำเสนอเนื้อหาสาระการเรียนรู้อย่างละเอียดผ่านตัวการ์ตูน

4.1.3.2 การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อการสอนคุณธรรมและวิชาการ

เรื่องศรีธัญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่, เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไม้ไผ่) มีการเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อให้ความรู้เชิงวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม

การ์ตูนทั้งสามเรื่องนี้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน แต่ผู้อ่านสามารถหยิบการ์ตูนเล่มใดมาอ่านก่อนก็ได้ เพราะในแต่ละเล่มเน้นการนำเสนอเรื่องราวในแต่ละตอนที่แตกต่างกันไป คือ เรื่อง **ศรีธัญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ เน้นการนำเสนอเรื่องราวของศรีธัญชัยในวัยเด็กที่ใช้ความเฉลียวฉลาดใน

การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และสอดแทรกความรู้เชิงวิชาการแบบบูรณาการ รวมทั้ง สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ในหนังสือการ์ตูนเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่)** นำเสนอเรื่องราวของ ศรีธัญชัยในวัยเด็กที่ใช้ความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและต่างประเทศ เน้นการนำเสนอความรู้เชิงวิชาการวิชาภาษาอังกฤษ พร้อม สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ส่วนในหนังสือการ์ตูนเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่)** นำเสนอเรื่องราวของศรีธัญชัยในวัยเด็กที่ใช้ความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เน้นการนำเสนอความรู้เชิงวิชาการในรายวิชาคณิตศาสตร์ พร้อมสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม หนังสือการ์ตูนแต่ละเรื่องมีเหตุการณ์เกิดขึ้นและจบลงภายในเล่มเดียว ผู้อ่านจึงสามารถเลือกอ่านตามความสนใจได้

กล่าวได้ว่า วงการธุรกิจหนังสือเด็กเป็นอีกวงการหนึ่งของสื่อสิ่งพิมพ์ไทยที่มีการเจริญเติบโตสูงขึ้น เพราะผู้บริโภคล้วนเป็นคนมีการศึกษา และมีกำลังซื้อ แม้ว่าสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันจะค่อนข้างฝืดเคืองและมีการตัดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป แต่ผู้บริโภคที่เป็นผู้ปกครองของเด็กยังคงสนับสนุนในการเสริมสร้างความรู้ และพัฒนาการบุตรหลานของตน การแข่งขันกันระหว่างผู้ผลิตจึงเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค เพื่อนำมาซึ่งผลกำไรทางการค้า

ปัจจุบันผู้ผลิตมีกลวิธีการนำเสนอสื่อสิ่งพิมพ์ของตนอย่างหลากหลายโดยเน้นการนำเสนอ “ความแปลกใหม่” และ “ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค” อย่างเหมาะสม บริบทสังคมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ในการผลิต โดยหากคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานพ่อแม่มักมีเป้าหมายใหญ่ ๆ ที่ต้องการให้ลูกเป็นคนดี มีบุคลิกภาพที่ดี มีความสามารถในการดำรงชีวิตที่ดี โดยทั่วไปพ่อแม่มุ่งที่จะฝึกฝนอบรมลูกในประเด็นต่าง ๆ คือ ความเป็นระเบียบและความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด ซื่อสัตย์ มีเหตุผล มีความประพฤติดี มีจรรยาบรรณและรู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม (วราภรณ์ รักวิจัย, 2540: 36) การสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชนจึงมักจะสร้างสรรค์เรื่องราวที่แทรกเสริมคุณธรรม จริยธรรม ดังกล่าว แม้ว่าศรีธัญชัยจะเป็นตัวละครที่เหมาะสมที่สุดในการนำมาใช้นำเสนอ “ปัญญา” ที่สามารถเสริมสร้างได้ผ่านการเรียนรู้ทางวิชาการ แต่เรื่องศรีธัญชัยฉบับดั้งเดิมบางตอนเป็นตอนที่หายากหาย บางก็เป็นตอนที่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม ดังที่ เปลื้อง ณ นคร ได้กล่าวไว้ในคำนำของหนังสือการ์ตูนศรีธัญชัย (ภาคเด็ก) (อ้างถึงในกัญญรัตน์ เวชศาสตร์, 2525: 116) ว่า

...เรื่องศรีทนนชัยชาวบ้านนี้เป็นเรื่องเล่ากันแพร่หลายทั่วเมืองไทย โดยที่เป็นเรื่องชาวบ้านมุทลกลึงกระเดียดไปข้างหายาก ๆ และไม่เรียบร้อย บางทีก็เป็นเรื่องน่าขง เช่น ศรีทนนชัยผ่าท้องน้อง

หรือที่มณีรัตน์ บุณนาค (อ้างถึงใน กัญรัตน์ เวชศาสตร์, 2525: 117) กล่าวไว้ว่า

การที่ข้าพเจ้าไม่เลือกเขียนจากต้นฉบับภาคกลางก็เพราะว่าได้อ่านโดยละเอียดแล้ว เห็นไม่เหมาะจะนำมาเรียบเรียงให้เด็กอ่านเล่น เพราะส่วนมากเป็นเรื่องราวและคำพูดที่หยาบโลน แสดงถึงความอกตัญญู การอิจฉาริษยาและอาฆาตจองเวรกัน จะเป็นการปลูกฝังความรู้สึกและนิสัยที่ไม่ชอบให้แก่เด็ก

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงจุดประสงค์ของนิทานศรีธนญชัยฉบับดั้งเดิมว่าเป็นเรื่องที่เล่าต่อกันมาเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน เพราะเป็นเรื่องขบขัน แต่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้อ่านหรือผู้ฟังที่เป็นเด็กเพราะเรื่องราวและคำพูดที่หยาบโลน แสดงถึงความอกตัญญู การอิจฉาริษยาและอาฆาตจองเวร เมื่อมีการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้สร้างสรรค์และดัดแปลงใหม่ การเปลี่ยนจุดประสงค์ของการนำเสนอเรื่องจึงมีความจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับบริบทยุคสมัย เพื่อยอดขายและผลกำไรสูงสุด การนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเพื่อวัตถุประสงค์เชิงพาณิชย์ จึงมีการปรับเปลี่ยนแทรกเสริมอนุภาคบางประการเพื่อให้สัมพันธ์กับบริบทสังคมปัจจุบัน เช่น อนุภาคตัวละคร อนุภาคเหตุการณ์ เป็นต้น

เรื่อง**ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ เป็นการบูรณาการเรียนชุดวรรณคดีที่มีจุดขายที่เน้นความน่ารัก ฉลาด มีไหวพริบของศรีธนญชัยและผองเพื่อน นอกจากนี้ยังมีคำโปรยดึงดูดใจผู้อ่านที่เขียนไว้ตรงหน้าปกหนังสือว่า “ปัญญามี คะแนนเราตี สนุกเต็มที่ อย่างมีคุณธรรม” ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการดัดแปลงและสร้างสรรค์เนื้อเรื่องเพื่อนำมาให้ความรู้ทางวิชาการ และการให้ความสนุกสนานตลอดจนการสอดแทรกคุณธรรมไปพร้อมกัน ดังคำปรารภของผู้เขียนที่ว่า

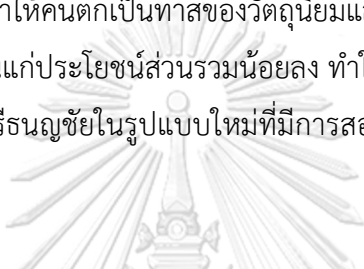
หากนึกถึงตัวละครตามวรรณคดีไทยที่โดดเด่นเรื่องการใช้สติปัญญา ฉลาดล้าลึก คำตอบแรก ๆ ที่ทุกคนนึกถึงย่อมไม่อาจปฏิเสธชื่อของ“ศรีธนญชัย”

ศรีธนญชัยตามในวรรณคดีนั้นเป็นคนที่เปี่ยมไปด้วยสติปัญญา แต่ใน ความปราดเปรื่องของศรีธนญชัยก็แฝงไว้ด้วยความเจ้าเล่ห์แสนกล เล่ห์เหลี่ยมแพรวพราว เป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น อาฆาตมาดร้าย พฤติกรรมบางอย่างไม่เหมาะสมไม่ควร (เป็นอย่างยิ่ง)

**ศรีธนญชัยในแบบฉบับของผู้เขียนนั้นจึงเป็นศรีธนญชัยที่ตีความให้มี
เอกลักษณ์คงเดิม โดดเด่นในเรื่องสติปัญญา แต่คงความเป็นเด็กดีตามเจตนารมณ์เดิม
เนื้อเรื่องส่วนใหญ่แต่งขึ้นใหม่เพื่อความบันเทิง สนุกชวนติดตาม**

(ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: จากใจพนักเขียน)

การ์ตูนเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ที่แต่งขึ้นมาใหม่โดยใช้ตัวละครเอกศรีธนญชัยเป็นตัวดำเนินเรื่อง ใช้จุดเด่นด้านสติปัญญาเป็นตัวสร้างความสนุกสนาน เนื้อหาจึงเหมาะสำหรับเด็กและเยาวชน ตามเจตจำนงของสำนักพิมพ์ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้เล็งเห็นภาวะวิกฤตทางสังคมไทยเพราะ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุทำให้คนตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ส่งผลให้มีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมน้อยลง ทำให้ค่านิยมของสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ทางผู้เขียนจึงได้สร้างสรรค์ศรีธนญชัยในรูปแบบใหม่ที่มีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้อ่าน ดังความว่า

ในโลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้ามากแต่ความเจริญทางจิตใจกลับ
ลดต่ำลง ข้อนี้ทางพี่ ๆ ทีมงานตระหนักถึงอย่างมากจึงรวบรวมสติปัญญาและ
กำลังใจที่ผู้อ่านทุกท่านส่งมาให้ รวมพลังกันผลิตสื่อที่มีคุณภาพมอบให้เป็น
การขอบคุณ

(ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: จากใจสำนักพิมพ์)

“ศรีธนญชัย” จึงนำเสนอออกมาในรูปแบบการ์ตูนช่อง เพื่อเพิ่มอรรถรสในการอ่านที่เพียบพร้อม
ด้วยเกร็ดความรู้ เนื้อหาสาระที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันที่เยาวชนไทยอ่านแล้วจะได้รับความสนุกสนาน
แฝงด้วยจริยธรรม ศีลธรรมควบคู่ไปด้วย

หลังจากศรีธนญชัยเจ้าปัญญาวางจำหน่ายไปแล้ว ปรากฏว่าหนังสือได้รับความนิยมมาก
ผู้เขียนจึงสร้างสรรค์ผลงานเล่มที่สอง คือ **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณึงกับ
ไม้ไผ่)** ซึ่งมีเนื้อหาต่อเนื่องจากเล่มที่แล้ว ในเล่มนี้ ศรีธนญชัย คณึง ไม้ไผ่และเพื่อน ๆ ได้เข้าเรียน
ภาษาอังกฤษกับคุณครูชาวต่างชาติ ผู้เขียนเล็งเห็นว่าภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทย
ในฐานะ “ภาษาสากล” ที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันทั่วโลก ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษจึง
เป็น ผู้ที่ได้เปรียบ เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่เราไม่คุ้นชินตั้งแต่กำเนิด มีไวยากรณ์ที่แตกต่าง
ไปจากภาษาไทย และมีคำศัพท์มากมาย การเรียนรู้ภาษาที่สองจึงถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ยาก ผู้เขียนจึง
สร้างสรรค์เรื่องราวโดยผสมผสานวิชาภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรมถ่ายทอดในการ์ตูน

เพื่อให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ผ่านตัวละคร โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านมองว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นเรื่องง่ายเมื่อเรียนรู้ผ่านการ์ตูน ดังความที่ว่า

น้อง ๆ ที่เคยรู้สึกภาษาอังกฤษเป็นเรื่องยาก ก็จะไม่ยากอีกต่อไป ภาษาอังกฤษที่เคยน่าเบื่อ ก็จะกลับมาสนุกสนาน เฮฮาหรือแม้แต่ในชีวิตจริง เมื่อน้อง ๆ ต้องพบปะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาสอบถามเส้นทาง น้อง ๆ ก็จะกล้าพูดจาโต้ตอบกับเขาได้ด้วยประโยคที่ง่ายต่อการเข้าใจ

การ์ตูนเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ให้น้อง ๆ มองภาษาอังกฤษเป็นเรื่องง่าย ไม่น่ากลัวและรู้สึกรักภาษาที่มีความสำคัญที่สุดภาษาหนึ่งในการสื่อสารของโลกใบนี้

อย่าลืมว่า ภาษาอังกฤษ ถ้าอ่านแบบการ์ตูน ง่ายนิดเดียว
(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไฟ), 2553: คำนำ)

การสร้างสรรค์เรื่องราวโดยนำวรรณคดีนิทานไทยมาผสมผสานกับความรู้เชิงวิชาการ ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบการ์ตูนทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย ได้รับความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและความสนุกสนานไปพร้อม ๆ กัน ทำให้เรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไฟ)** ได้รับความนิยม ต่อมาผู้เขียนจึงสร้างสรรค์เรื่องราวต่อโดยเลือกนำวิชาคณิตศาสตร์มาสร้างสรรค์ในเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไฟ)**

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่สำคัญ เป็นวิชาพื้นฐานที่เด็กและเยาวชนต้องศึกษาเรียนรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมถึงสามารถนำไปต่อยอดสู่การนำไปใช้ในสาขาวิชาอาชีพ คณิตศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและโครงสร้าง การเปลี่ยนแปลง และปริภูมิ (เซตที่มีโครงสร้างบางอย่าง อาจเป็นโครงสร้างแบบเรขาคณิต หรือโครงสร้างแบบอื่นก็ได้) ที่ต้องผ่านทางการวิจัยและการประยุกต์ใช้ จึงจะมีความเข้าใจอย่างแท้จริง เด็กทั่วไปจึงมองว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นเรื่องยากที่จะเรียนรู้ ดังในคำกล่าวนำที่ว่า

ยี้ ๆ เห็นวิชาคณิตศาสตร์แล้วต้องร้องยี้...สมัยตอนเด็ก ๆ ผมรู้สึกอย่างนั้นครับ เรียนวิชาเลขแล้วปวดหัวชะมัด

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย vs คณิงกับไม้ไฟ), 2554: คำนำ)

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงสร้างสรรค์เรื่องราวโดยนำวรรณคดีนิทานไทยมาผสมผสานกับความรู้ทางคณิตศาสตร์ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบการ์ตูน โดยมีจุดประสงค์ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย ได้รับความรู้ผ่านวิธีการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ โดยสร้างเหตุการณ์ในเรื่องให้เชื่อมโยงกับคณิตศาสตร์ เพื่อให้

ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจและเรียนรู้ผ่านตัวละคร การเรียนรู้ผ่านการดูที่ทำความเข้าใจได้ง่าย ๆ ทำให้ผู้อ่านสนุกสนานไปกับการเรียนรู้รูปแบบใหม่

สังเกตได้ว่า การตั้งชื่อเรื่องการ์ตูน ยังคงปรากฏชื่อของตัวละครเอกในชื่อเรื่องอยู่เสมอ เพื่อแสดงให้เห็นจุดประสงค์ของผู้ผลิตว่า นิทานเรื่องนี้ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับ “คนเจ้าปัญญา” แต่เนื่องจากการตัดแปลงสร้างสรรค์เนื้อเรื่องและเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์ในเชิงพาณิชย์ที่มุ่งเน้นนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ชื่อเรื่องของนิทานศรีธนัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยจึงมีการเปลี่ยนแปลง ผู้เขียนจึงได้ระบุไว้ในชื่อเรื่องว่าเป็นศรีธนัญชัย “รูปแบบใหม่” เมื่อศรีธนัญชัยรูปแบบใหม่วางจำหน่าย ผลตอบรับที่ดีทำให้ทางผู้เขียนหยิบนิทานศรีธนัญชัยมาสร้างสรรค์ต่อ โดยสร้างเนื้อหาให้มีความต่อเนื่องกันกับเหตุการณ์ก่อนหน้า แต่มีความสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยเน้นเนื้อหาทางวิชาการ นำเสนอผ่านตัวละครศรีธนัญชัยและผองเพื่อนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก จึงมีการนำชื่อรายชื่อยุคการศึกษาขึ้นต้น ตามด้วยชื่อตัวละครเอก เพื่อแสดงให้กลุ่มเป้าหมายทราบว่า เนื้อหาภายในเล่มเป็นเรื่องที่สอดแทรกความรู้ทางวิชาการในรายวิชานั้น ๆ ผสมผสานกับวรรณคดีไทยที่สนุกสนาน เช่น **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** และ **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)**

การปรับเปลี่ยนชื่อเรื่องดังกล่าว แสดงให้เห็นพลวัตในแง่ของการใช้นิทานที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากนิทานพื้นบ้านที่มีบทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน ไปสู่วัตถุประสงค์ใหม่ที่มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้เชิงวิชาการ นอกจากนี้ การนำคำภาษาอังกฤษ “VS” ย่อมาจากคำในภาษาอังกฤษที่ว่า Versus แปลว่า “กับ, ต่อสู้กับ หรือเปรียบเทียบสองสิ่งมาใช้ในชื่อเรื่อง” เป็นการแสดงให้เห็นพลวัตของนิทานศรีธนัญชัยในฉบับตัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างแรงดึงดูดให้แก่ผู้บริโภคว่า การมารวมตัวกันของตัวละครศรีธนัญชัยและตัวละครคณิงที่มาจกวรรณคดีไทยถึงสองเรื่อง จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด หรือใครจะเป็น ผู้ชนะ การเลือกนำวรรณคดีนิทานมาสร้างสรรค์ใหม่ จึงเป็นวิธีการประยุกต์วัตถุดิบทางสังคมเพื่อเพิ่มมูลค่า และนำเสนอว่ามีความ “คุ้มค่า” สำหรับผู้อ่าน เพราะผู้อ่านจะได้รับความรู้แบบบูรณาการทั้งวรรณคดีไทยและวิชาการต่าง ๆ รวมไปถึงเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมภายในเล่มเดียว

กล่าวโดยสรุป บริบทของสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้นิทานเรื่องศรีธนัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยฉบับตัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่มีจุดประสงค์ในการนำเสนอเรื่อง และมีบทบาทหน้าที่ต่างไปจากเดิม คือ มีบทบาทในการให้ความรู้ทางวิชาการแก่เด็กและใช้สั่งสอนศีลธรรม กล่าวได้ว่าเรื่องศรีธนัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนี้จัดเป็นหนังสือนิทานแนว Edutainment (สาระบันเทิง) ซึ่งเป็นนิทานรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย แสดงให้เห็นพลวัตของคติชนในบริบทสังคมสมัยใหม่ที่มีการนำนิทานมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้เชิงวิชาการและศาสตร์ความรู้ด้านต่าง ๆ

4.1.3.3 การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย

เมื่อมีการนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาสร้างสรรค์ใหม่ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในรูปแบบการ์ตูนและนิทานภาพ สะท้อนให้เห็นลักษณะความเปลี่ยนแปลงเนื้อหา 6 ประการ ดังนี้

- 1) การเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ใหม่เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม
- 2) การเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบที่มีลักษณะแปลกใหม่ น่าสนใจ
- 3) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครเอกให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ใหม่
- 4) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์เพื่อนำเสนอเรื่องในแง่มุมใหม่
- 5) การยืมอนุภาคตัวละครจากวรรณคดีเรื่องอื่นมาใช้
- 6) การยืมอนุภาคตัวเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องอื่นมาใช้ ดังนี้

1) การเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ใหม่เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม

ผู้วิจัยพบว่าการเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ใหม่ ๆ หลายอนุภาคในการ์ตูนกลุ่มนี้ ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 30 แสดงการเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ใหม่ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

เรื่อง	จำนวนอนุภาคเหตุการณ์ที่สร้างสรรค์ใหม่
ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่	e ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาช่วยชาวบ้านจับลิงชิวโมย f ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาหนีจากการถูกโจรจับปล้น g ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาช่วยตัดสินว่าใครคือเจ้าของหมู h ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาช่วยพิน้ำหวานจากโจรลักพาตัว i ศรีธนญชัยถูกส่งไปโรงเรียนพร้อมเพื่อน ๆ
เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนงัดไม้ไผ่)	j ครูชาวต่างชาติคนใหม่เข้ามาสอนในโรงเรียน k ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการ l เพื่อนของศรีธนญชัยโดดเรียน ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาโน้มน้าวใจเพื่อนเข้าเรียน m ศรีธนญชัยและเพื่อนทำกิจกรรมเวลาว่าง n ศรีธนญชัยและเพื่อนเดินทางไปทัศนศึกษาต่างประเทศ

	<p>o คณิงถูกโจรวังราวกระเป่า ศรีธณูชัยใช้สติปัญญาช่วยเพื่อนจับโจรวังราวกระเป่า</p> <p>p ศรีธณูชัยและเพื่อนหลงทาง ได้รับความช่วยเหลือจากชาวต่างชาติ</p> <p>q ศรีธณูชัยและเพื่อนช่วยเหลืองานในฟาร์ม</p> <p>r ศรีธณูชัยและเพื่อนเดินทางกลับประเทศไทยและได้รับจดหมายจากเพื่อนชาวต่างชาติ</p>
เรียนเก่ง เก็งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธณูชัย VS คณิงกับไม้ม)	<p>s ครูวิชาคณิตศาสตร์เล่าเรื่องพิศวงเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ และสอนบทเรียนต่าง ๆ ครูผู้ช่วยคนใหม่เข้ามารายงานตัว</p> <p>t คณิงและไม้มได้เตรียมไปขายผลไม้ ศรีธณูชัยช่วยเหลือคณิงและไม้มด้วยการขึ้นนำเรื่องการศึกษา</p> <p>u คำให้การของภารโรงเรื่องผีคณิตศาสตร์ออกอาละวาดที่โรงเรียนตำราฟ้าใส</p> <p>v ครูวิชาคณิตศาสตร์กลับบ้านดึกเพราะเตรียมข้อสอบปลายภาคครูผู้ช่วยชวนครูวิชาคณิตศาสตร์กลับบ้านด้วยกัน ครูผู้ช่วยกลับบ้าน</p> <p>w ครูอัลเบิร์ตไปหาหมีเล็กที่บ้าน</p> <p>x ผีคณิตศาสตร์จับตัวหมีเล็ก</p> <p>y ศรีธณูชัยและผองเพื่อนใช้ปฏิภาณของตนเพื่อช่วยเหลือเพื่อนของตนโดยการแก้โจทย์คณิต</p> <p>z ครูคณิตศาสตร์เผยว่าตนจับตัวหมีเล็กไป</p> <p>ก ศรีธณูชัยไปค้นหาความจริง พบว่าครูผู้ช่วยคือผีคณิตศาสตร์ปลอมตัวมา</p>

จากตารางที่ 30 พบว่า เรื่อง**ศรีธณูชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** มีการสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ขึ้นใหม่จำนวน 5 เหตุการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธณูชัยในวัยเด็กที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบและความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในหมู่บ้าน การตูนเล่มนี้เป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นใหม่โดยมีการนำเอาอนุภาคตัวละครและอนุภาคเหตุการณ์มาดัดแปลงและมีการสร้างสรรค์ตัวละครและเหตุการณ์ใหม่เป็นส่วนมาก โดยมีตัวละครศรีธณูชัยเป็นตัวดำเนินเรื่องใช้จุดเด่นด้านสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาเป็นตัวสร้างความสนุกสนานและช่วยเหลือผู้อื่น เนื้อหาจึงเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนตามเจตจำนงของผู้ผลิต การตูนเรื่องนี้เป็นเรื่องราวของศรีธณูชัยในวัย

เด็กที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทรัพย์สมบูรณ์ มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นที่เปิดโอกาสให้ศรีธรรมาชิตได้ใช้สติปัญญาและความรู้เชิงวิชาการแก้ไขปัญญาและช่วยเหลือผู้อื่น สุดท้ายผู้แต่งสร้างเหตุการณ์ศรีธรรมาชิตถูกส่งตัวไปโรงเรียน เพื่อเชิญชวนให้ผู้อ่านติดตามความสนุกสนานและความเจ้าปัญญาของศรีธรรมาชิตและผองเพื่อนในเล่มต่อไป

เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรมาชิต VS คณิงกับไม้ไผ่) มีการสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ขึ้นใหม่จำนวน 9 เหตุการณ์ เป็นเรื่องราวของศรีธรรมาชิตในวัยเด็กที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบและความรู้ทางภาษาอังกฤษในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการและปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในโรงเรียนและต่างประเทศ จุดเด่นที่น่าสนใจของการ์ตูนเรื่องนี้คือ การนำเอาอนุภาคตัวละครคณิง ไม้ไผ่ และชมพู จากวรรณกรรมเรื่องเงาะป่ามาสร้างสรรค์ ผสมผสานได้อย่างลงตัว คณิงและไม้ไผ่เป็นตัวละครที่เข้ามาสร้างสีสัน เรียกเสียงหัวเราะของผู้อ่าน ทำให้เนื้อเรื่องสนุกสนานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้จุดเด่นที่น่าสนใจของการ์ตูนเรื่องนี้ก็อีกเรื่องก็คือ การผจญภัยของตัวละครในต่างประเทศ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันที่คนไทยส่วนหนึ่งนิยมไปทัศนศึกษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ทางวิชาภาษาอังกฤษ และเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ทำให้เนื้อเรื่องน่าตื่นเต้นและน่าติดตาม นอกจากนี้ยังสอดแทรกความรู้เชิงวิชาการอื่น แบบบูรณาการ พร้อมทั้งสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม

เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรมาชิต VS คณิงกับไม้ไผ่) มีการสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ขึ้นใหม่จำนวน 9 เหตุการณ์ เป็นเรื่องราวของศรีธรรมาชิตในวัยเด็กที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบและความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการและปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในโรงเรียน จุดเด่นที่น่าสนใจของการ์ตูนเรื่องนี้คือเนื้อเรื่องที่มีการสืบหาความจริงเพื่อช่วยเหลือเพื่อนที่เชื่อว่าถูกฉ้อโกงตัวไป การผสมผสานความเชื่อเรื่องผีและไสยศาสตร์ รวมทั้งการสร้างเนื้อเรื่องที่มีปมปริศนาที่ว่า “ผีมีจริงหรือไม่” ผู้เขียนผูกปมเรื่องและคลี่คลายปมเหล่านี้ด้วยการแก้ไขปัญหาทางวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้การ์ตูนเรื่องนี้ดำเนินไปอย่างน่าสนใจ น่าตื่นเต้น และน่าติดตาม นอกจากนี้ ผู้อ่านยังได้รับความรู้ทางวิชาการผ่านความสนุกสนานของเรื่อง รวมทั้งซึมซับคุณธรรม จริยธรรมที่สอดแทรกไว้ในเรื่อง

กล่าวได้ว่าลักษณะของเนื้อหาที่สร้างสรรค์ใหม่มีความร่วมสมัยกับผู้อ่าน โดยสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ทางวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ และเพื่อสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

(1) เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ เช่น เรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรมาชิต VS คณิงกับไม้ไผ่)** มีการเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ครูชาวต่างชาติคนใหม่เข้ามาสอนในโรงเรียน ดังบทสนทนาที่ว่า

- ครูจอห์น : Be quite please! (โปรดเงียบ) Listen to me ! (ฟังครู
หน่อย) Today we will learn about ... (วันนี้เราจะเรียน
เกี่ยวกับ Parts of body) (ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย)
- คณังกับไมไฟ : ครูจอห์นวาดรูปได้ตกลงหมด ก้ากๆ ฮะ ๆ รูปอะไรนี่ ตก
จิงเนอะ
- ครูจอห์น : What a shame (อายจัง) Th...this is a hand. (นี่คือมือ)
This is a foot. (นี่คือเท้า)
- คณัง : ดูๆ แล้วยกเหมือนนายเหมือนกันนะไมไฟ
- ไมไฟ : อ้อเหรอ? เหมือนนายนะแหละ
- ครูจอห์น : Who speak loud? Don't listen to me. (ใครส่งเสียงดัง
ไม่ยอมฟัง) Kanang & Maivai come here! (คณังและ
ไมไฟ มาที่นี่) Be quick! (เร็ว ๆ เข้า) I will show the real
simples. (ฉันจะนำเสนอตัวอย่างของจริง)

(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณังกับไมไฟ), 2553: 16 -19)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงเหตุการณ์ครูสอนภาษาอังกฤษคนใหม่ของโรงเรียนชื่อว่า
“ครูจอห์น” เข้ามาสอนในชั้นเรียน แต่เนื่องจากคณังและไมไฟไม่ตั้งใจเรียนระหว่างที่เรียนคำศัพท์
ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับร่างกาย ครูจอห์นจึงทำโทษเด็กทั้งสองด้วยการให้ออกมายืนขาเดียวหน้าชั้น
เรียนเพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับส่วนประกอบของร่างกาย ทำให้
ผู้อ่านสามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากบทสนทนายระหว่างตัวละคร โดยมีการแปลความหมายของ
บทสนทนาภาษาอังกฤษโดยการกำกับหมายเลขไว้บนบทสนทนาภาษาอังกฤษ และความหมายของ
บทสนทนานั้น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจบทสนทนาหรือคำดังกล่าวได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

(2) เพื่อสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เช่น เรื่องศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่
มีการเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ศรีธัญชัยช่วยเหลือสิ่งมีชีวิตจากการทำร้ายของชาวบ้าน ดังในเนื้อความ
ต่อไปนี้

ศรีธรรณชัย : น้ำ ๆ อย่าทำอะไรมันเลยนะจ๊ะ ไหนๆ เราก็จับตัวการได้
แล้ว หนูจะรับผิดชอบดูแลมันเอง โปรดให้อภัยมันเพื่อ
เป็นกุศลเถอะนะจ๊ะ

ชาวบ้าน : หา!

สมภาร : นั่นสิ อย่างที่ศรีธรรณชัยบอก การให้ที่ยิ่งใหญ่คือภัยทาน
ผู้ให้ชีวิตใหม่ เปรียบดังบิดามารดาผู้ให้กำเนิด มอบให้
ศรีธรรณชัยดูแลก็น่าจะเหมาะสมอยู่

(ศรีธรรณชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่, 2553: 41-42)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงเหตุการณ์หลังจากที่ศรีธรรณชัยสามารถจับลิงซีโซ่ด้วย
เครื่องมือจับลิงที่สร้างขึ้นตามหลักวิทยาศาสตร์ ชาวบ้านต่างพากันจะเข้ามาทำร้ายลิง แต่ศรีธรรณชัย
ขอร้องไม่ให้ชาวบ้านทำร้ายลิงและขอให้ชาวบ้านให้อภัยเพื่อเป็นกุศล ชาวบ้านจึงให้ยอมให้อภัย
ผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดเรื่องการให้อภัยผ่านเหตุการณ์ดังกล่าว เพื่อสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม

2) การเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบที่มีลักษณะแปลกใหม่ น่าสนใจ

ผู้วิจัยพบว่า เรื่องศรีธรรณชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ทั้งสามเรื่อง
มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบทั้งสิ้น ได้แก่ เรื่องศรีธรรณชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่ มีการเพิ่ม
อนุภาคตัวละครประกอบ เช่น เพื่อนของศรีธรรณชัย (โชกุน ขนุน หมวยเล็กพี่น้องน้ำหวาน) กำนันเฉิด
โจรสยามพี่น้อง ชาวบ้าน เป็นต้น เรื่อง เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธรรณชัย VS คณิตกับไม้ไฟ)
มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบ เช่น ครูอัลเบิร์ต เพื่อนนักเรียน เป็นต้น เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก
ภาษาอังกฤษ (ศรีธรรณชัย VS คณิตกับไม้ไฟ) มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบ เช่น ครูจอห์น
เพื่อนนักเรียน ครอบครัวชาวต่างชาติ เป็นต้น สังเกตได้ว่าลักษณะอนุภาคตัวละครที่เพิ่มขึ้นมา เป็น
อนุภาคตัวละครประกอบที่มีบทบาทช่วยส่งเสริมให้เห็นความเฉลียวฉลาดของอนุภาคตัวละครศรีธรรณชัย
โดยพบว่าการเพิ่มอนุภาคตัวละครเพื่อจุดประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่
สร้างสรรค์ใหม่และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปและเพื่อเพิ่มความความแปลกใหม่
สร้างความน่าสนใจ ดังนี้

(1) เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ใหม่และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เรื่องศรีธรรณชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่ มีเนื้อเรื่องที่สั่งสอนคุณธรรม
จริยธรรม จึงมีการสร้างสรรค์ตัวละครสามโจรสยามพี่น้อง โจรสยามมาขโมยหมูของชาวบ้านและอ้างว่าตน
คือเจ้าของ ศรีธรรณชัยช่วยตัดสินความให้ชาวบ้านจึงได้หมูคืนมา เหตุการณ์ดังกล่าวมีจุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่อง “สิทธิและหน้าที่ขั้นพื้นฐานของมนุษย์” รู้จักเคารพสิทธิในทรัพย์สินของผู้อื่น หรือในเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิตกับไม้ไฟ)** มีเนื้อเรื่องที่ทำให้ความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ จึงมีการสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครใหม่ เช่น **ครูอัลเบิร์ต** ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นตัวละครที่มีบทบาทในการให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ ดังในเนื้อความต่อไปนี้

ครูอัลเบิร์ต : โบราณถือว่าตัวเลข 1.618 เป็นสัดส่วนที่ธรรมชาติบรรจงสร้างขึ้นอย่างแสนอัศจรรย์ การเรียงตัวของเมล็ดดอกทานตะวันก็ดี การแตกใบของต้นไม้ก็ดี การเรียงตัวของตาสับปะรดก็ดี ตัวอย่างนี้เป็นเพียงเล็กน้อยจากธรรมชาติที่ล้วนสอดคล้องกับตัวเลข 1.618 อย่างน่าพิศวง

ศรีธัญชัย : อ่า... ครูครับ ถึงมันจะฟังดูยาก แต่ผมอยากให้คุณอธิบายให้ชัดเจนกว่านี้ครับ

ครูอัลเบิร์ต : ดีมาก ด.ช.ศรีธัญชัย

ครูอัลเบิร์ต : จำนวนเมล็ดทานตะวันในรอบเกลียวที่หมุนตามเข็มนาฬิกา (เครื่องหมายสีแดง) ทั้ง 55 เมล็ด ขณะที่วงที่มีเกลียวหมุนทวนเข็มนาฬิกา (เครื่องหมายสีเขียว) 89 เมล็ด สลับกันไปเรื่อย ๆ จะได้ตัวเลขเป็น 55, 89, 144, 233 นักเรียนสังเกตไหมว่าชุดตัวเลขนี้มีความพิเศษยังไง

ศรีธัญชัย : อ๊ะ ! ครูครับ ผมคิดว่าผมรู้นะ !!

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิตกับไม้ไฟ: 14-16)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(2) เพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ สร้างความน่าสนใจ เช่น เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก

คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิตกับไม้ไฟ) มีการเพิ่มตัวละครประกอบที่มีความร่วมสมัย ได้แก่ เพื่อนๆ ของตัวละครเอกศรีธัญชัย เช่น **โซกุน ขนุน หมวยเล็ก น้ำหวาน** เป็นต้น ตัวละครที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่เหล่านี้ ทำให้เนื้อเรื่องแตกต่างไปจากนิทานศรีธัญชัยฉบับดั้งเดิม ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างสีสันให้กับเรื่อง เนื่องจากผู้เขียนได้สอดแทรกอารมณ์ขันผ่านกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครที่มีลักษณะแตกต่างกันไป เช่นการสร้างตัวละคร **ขนุน** ที่มีความบกพร่องทางลักษณะนิสัย คือ มีนิสัยตะกละ ในเหตุการณ์ที่ศรีธัญชัยและเพื่อนตามหาหมวยเล็กที่ถูกผีคณิตศาสตร์ลักพาตัวไป ศรีธัญชัยและเพื่อนเจอหม้อถ่วงผีก็พากันหวาดกลัว แต่ขนุนไม่กลัวหม้อถ่วงผีเพราะคิดว่าเป็นหม้อขนม จึงเดินไปเปิดหม้อเพื่อกินขนม ทำให้ศรีธัญชัยและเพื่อนพบคำใบ้ที่ซ่อนไว้ในหม้อใบนั้น ดังบทสนทนาต่อไปนี้

- โชกุน : ฉันทเคยดูในหนังเก่า ๆ ของพ่อ หม้อแบบนี้จะ น่าจะเป็น
“หม้อถ่างผี”
- คนึงกับไม้ไผ่ : จ้ากก !! แบบนั้น ใครจะกล้าเปิด ทำอะไรนะขนุน เดี่ยวผีก็
ออกมาหอรอก
- ขนุน : เหมือนหม้อขนมเลย โห! ในหม้อนี้มีเชือก ไฟฉายกับมีด
พลาสติก

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่), 2554 : 100-101)

3) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครเอกให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ใหม่

ตารางที่ 31 แสดงการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคตัวละครในเรื่องศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทย
ร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

เรื่อง	อนุภาคตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลง
ศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่	อนุภาคตัวละครเอก และอนุภาคตัวละครประกอบ
เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ(ศรีธัญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่)	อนุภาคตัวละครเอก
เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์(ศรีธัญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่)	อนุภาคตัวละครเอก

จากตารางที่ 31 สรุปได้ว่าเรื่องศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงอนุภาค
ตัวละครเอกและอนุภาคตัวละครประกอบ ได้แก่ ศรีธัญชัย นายันทา นางเหราและสมภาร ส่วน
เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก
คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่) มีการเปลี่ยนแปลงอนุภาคตัวละครเอกเท่านั้น เพราะ
เนื้อเรื่องส่วนใหญ่มีการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมร่วมสมัย จึงมีการเปลี่ยนแปลง
อนุภาคตัวละครเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่เน้นให้ความรู้เชิงวิชาการและสั่งสอน
คุณธรรม จริยธรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ดังนี้

(1) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่เน้นให้ความรู้เชิงวิชาการและ
สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เช่น ในเรื่องศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ มีการเปลี่ยนแปลง
อนุภาคตัวละครศรีธัญชัยเพื่อให้เป็นต้นแบบของ “เด็กดี” และใช้เป็นสื่อในการให้ความรู้เชิง

วิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ ผู้เขียนสร้างสรรค์ให้เป็นเรื่องราวของศรีธนญชัยในวัยเด็ก โดยมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้ศรีธนญชัยได้ใช้ไหวพริบและความรู้เชิงวิชาการในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้อื่น โดยพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ของตัวละครให้มีลักษณะแปลกใหม่ ทันสมัย เช่น มีรูปร่างหน้าตาน่ารัก เส้นผมสีแดง ผิวขาวสะอาดสะอ้าน ดวงตาสีชมพู เป็นต้น ผู้เขียนตัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของศรีธนญชัยออกไป รวมถึงตัดแปลงให้ตัวละครมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตามแบบฉบับของเด็กดี มีคุณธรรม จริยธรรม เช่น มีความขยันหมั่นเพียร มีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ เชื้อฟังคำสั่งสอนผู้ใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะของตัวละคร ศรีธนญชัยให้เป็นตัวละครที่เฉลียวฉลาดในเชิงวิชาการ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตที่เน้นให้ความรู้เชิงวิชาการเช่น ในเหตุการณ์ตอนที่ศรีธนญชัยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยเหลือชาวบ้านจับลิงชู้ชโมย ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธนญชัย : เสร็จแล้วจะ กับดักลิงสไตร์ศรีธนญชัย!! กล่องไม้ธรรมด้า
ธรรมด้า เจาะรูด้านบน ขนาดมือลอดผ่าน ผูกมัดเชือก
ระหว่างกล่องกับหลักไม้กันการเคลื่อนที่ ด้านข้างหนึ่งติด
กระจกใสมองเห็นด้านใน เฮ้!! เจ้าจ้อ นี่ไขไก่แสนอร่อยของ
ชอบใจ แล้วก็เอาใส่ในกล่องไม้นี้ละ ถ้าอยากจะเอาเมื่อไหร่
ก็มาเอาไปได้เลย

(ลิงกระโดดลงจากต้นไม้ ลงมาเอาไขในกล่อง)

โซกุน : เสร็จมันจนได้

หมวยเล็ก : ไม่เห็นได้เรื่องเลยกับดักศรีธนญชัย

สมภาร : ไม่หรอก คุณันสิ

ศรีธนญชัย : ด้วยวิสัยของลิง เมื่อได้ของแล้วจะไม่ยอมปล่อยมือจาก
ช่องที่ตอนแรก สอดมือผ่านเข้าไปได้ง่าย ๆ แต่พอได้ไขไก่
ก็จะกำมือไม่ยอมปล่อย ทำให้กำปั้นใหญ่เกินกว่าที่จะดึง
ออกจากกล่องไม้ได้นะสิ

(ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 37-41)

(2) เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ถูกต้องหรือสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เช่น เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** มีการดัดแปลงอนุภาคตัวละครประกอบ เช่น บิดา มารดาของ ศรีธนญชัย ให้เป็นบิดามารดาที่รักลูก ไม่ดุดำ หรือลงโทษศรีธนญชัยด้วยวิธีการที่รุนแรงแฉกเช่น ต้นฉบับ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ที่เน้นให้ความรู้ทางวิชาการ และสั่งสอน

คุณธรรม จริยธรรม ตัวละครศรีธนชัยจึงเป็นตัวละครที่เป็นเด็กดี เด็บโตมาจากครอบครัวที่อบอุ่น ไม่มีความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้ มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะของตัวละครประกอบให้มีความร่วมสมัย เช่น ในเรื่อง**ศรีธนชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** ศรีธนชัยและผองเพื่อนสวมใส่ชุดนักเรียน ชมพลาทุ่งโจงกระเบนและผูกเนคไท เป็นต้น เพื่อให้เข้ากับเนื้อเรื่องที่มีความร่วมสมัย

ภาพที่ 41 ศรีธนชัยและผองเพื่อนสวมใส่ชุดนักเรียน และภาพชมพลาทุ่งโจงกระเบนและผูกเนคไท

4) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์เพื่อนำเสนอเรื่องในแง่มุมใหม่

เรื่อง**ศรีธนชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** มีการเปลี่ยนแปลงอนุภาคเหตุการณ์ 1 เหตุการณ์ แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงอนุภาคเหตุการณ์ในเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนชัย VS คนงักกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์(ศรีธนชัย VS คนงักกับไม้ไผ่) เนื่องจากมีเนื้อหาที่สร้างสรรค์ใหม่ทั้งหมด อนุภาคเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของเหตุการณ์ในเรื่อง **ศรีธนชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** คือ อนุภาคเหตุการณ์ 1 ศรีธนชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนม สร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนม เพียงอนุภาคเหตุการณ์เดียวเท่านั้น อนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

ตารางที่ 32 แสดงการเปลี่ยนแปลงอนุภาครายละเอียดระหว่างเรื่องศรีธนชัยจอมปราชญ์และเรื่องศรีธนชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่

ศรีธนชัยจอมปราชญ์	ศรีธนชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่
ฝ่ายเจ้าธนชัยลงได้ยาก งานนายมากใช้ตนทนไม่ไหว มาหาแม่ชบหน้าโศกาลัย ลูกอยู่ไม่ได้แล้ว นายนี้ งานการเขาเหลือล้นทุกคำเข้า เขาใช้เอามิให้ว่าวเกศี แม่จงไปหาที่ใหม่ที่นายดี แล้วเจ้า	สมภาร : นับตั้งแต่เกิดมา ก็ทำให้พ่อแม่ทำมาหากิน ฐานะดีขึ้นเป็นลำดับ แต่ด้วยวิกรรมฉลาด แกมโกงเจ้าเล่ห์ตั้งว่า ทำให้นัน

<p>ศรีธณูชัยนี้ก็ได้พลัน ยายแม่ค้าวันนั้นที่ปันของ แบ่งกับน้องโหยกเหยกมันเสกสรร กุยังคิดพยาบาทไม่ขาดวัน จึงรำพันบอกแม่แม่เห็นดีแม่เอาลูกไปขายกับยายเฒ่า เป็นเป็นเจ้าของขนมเห็นสมศรี แยกแบ่งของน้องกับข้าใจอารีย์ เห็นจะมีความสุขกับลูกยา เหนากับลูกชายหมายสมัคร ตามใจรักเป็นสุขเกิดลูกหนา แล้วพาลูกมาขายคุณยายมา เป็นแม่ค้าเรือนใหญ่ที่ได้ปัน</p> <p>(ศรีธณูชัยจอมปราษฎ์, 2502: 18-19)</p>	<p>ทาและเหราเลี้ยงดูไม่ไหว เหราเลี้ยงดูไม่ไหว ต้องนำตัวไปไว้กับ “ยายแม่ค้าคนรู้จัก” ช่วยอุปการะเลี้ยงดู</p> <p>(ศรีธณูชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่, 2553: 19-20)</p>
--	---

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่าอนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลงให้บิดาและมารดามีบุตรเพียงคนเดียวคือศรีธณูชัย แต่เนื่องจากวิรกรรมฉลาดแกมโกงของศรีธณูชัย ทำให้บิดาและมารดาเลี้ยงดูไม่ไหว จึงต้องนำตัวศรีธณูชัยไปไว้กับยายแม่ค้าขายขนมช่วยอุปการะเลี้ยงดูแทน ศรีธณูชัยจึงไม่ได้เติบโตมาอย่างเด็กที่ขาดแคลนความรัก ไม่มีความอิจฉาริษยา เนื่องจากเขาเป็นบุตรชายเพียงคนเดียว โดยเหตุการณ์ต่อจากนี้เป็นเรื่องราวที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ คือเป็นเรื่องราวของศรีธณูชัยที่เป็นเด็กดี อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง คอยช่วยเหลือชาวบ้านและผองเพื่อนโดยใช้สติปัญญาของตนในการแก้ไขปัญหา

การดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ผู้เขียนดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ที่แสดง**ความรุนแรงในครอบครัว** ทั้งในแง่ของการทำร้ายร่างกายและการทำร้ายจิตใจ เช่น การเฆี่ยน ตี การใช้คำพูดหยาบคาย ดุด่า หรือแม้แต่การทอดทิ้งเด็ก อันเนื่องมาจากการขาดความรับผิดชอบที่จะดูแลเด็ก เป็นต้น โดยดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ให้ศรีธณูชัยเป็นบุตรเพียงคนเดียว แต่เนื่องจากนิสัยฉลาดแกมโกงของศรีธณูชัย ทำให้บิดามารดาเลี้ยงดูไม่ไหว ทั้งสองจึงขอให้ยายขายขนมช่วย “อุปการะ” ดูแลศรีธณูชัยแทนด้วยความอาลัยรัก แตกต่างจากอนุภาคเหตุการณ์เดิมที่มีการ “ขาย” บุตรของตนให้ยายขายขนมเพื่อนำเงินที่ได้มาจุนเจือครอบครัว ยายขายขนมจึงอยู่ในสถานะของบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือแก่กุลศรีธณูชัย มิใช่นายทาสที่คอยใช้งานเฉกเช่นศรีธณูชัยสำนวนจอมปราษฎ์ การเลือกใช้คำว่า “อุปการะ” แสดงให้เห็นพลวัตทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างชัดเจน

กล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งในอนุภาคเหตุการณ์และอนุภาคตัวละครที่เกิดขึ้นนี้ นอกจากจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตแล้ว ยังส่งผลดีต่อผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน กล่าวคือในปัจจุบัน ท่ามกลางการแข่งขันในสังคมส่งผลให้บิดาและมารดาไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานของตน

สื่อต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก หากเด็กหรือเยาวชนที่บริโภคข่าวสารแล้วขาดการคิดวิเคราะห์หรือไม่ได้รับคำชี้แนะจากผู้ปกครองในข้อมูลที่ถูกต้อง อาจจะทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบจากสื่อต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิตานและการ์ตูนภาพ ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนได้ง่าย เพราะเป็นที่ชื่นชอบของเด็ก ๆ เนื้อหาในนิตานและการ์ตูนภาพจึงมีความสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงอนุภาคเหตุการณ์และอนุภาคตัวละครดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลดี เพราะมีเนื้อเรื่องที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้ความรู้ทางวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ ช่วยเสริมสร้างคุณสมบัติ “เก่ง ดี มีคุณธรรม” ให้แก่ผู้อ่านอันเป็นคุณสมบัติที่เป็นที่ต้องการของสังคม และช่วยให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

5) การยืมอนุภาคจากวรรณคดีเรื่องอื่นมาใช้

จากการศึกษาพบว่ามีกรยืมอนุภาคตัวละครจากวรรณคดีและนิทานมาใช้ พบว่ามีกรยืมอนุภาคตัวละครคณิง ไม้ไผ่และชมพูลา จากบทพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่า มาสร้างสรรคในเรื่อง ศรีธนูชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนูชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) และเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนูชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)

ภาพที่ 42 อนุภาคตัวละครคณิงและไม้ไผ่

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้เขียนนำตัวละครละครคณิงและไม้ไผ่มาปรับลักษณะตัวละครใหม่ให้อยู่ในวัยเด็กเช่นเดียวกับศรีธนูชัย และอยู่ในช่วงวัยเดียวกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน จึงน่าจะสามารสื่อสารความในเรื่องให้กับผู้อ่านในวัยเดียวกันได้ดีกว่า นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยให้เนื้อเรื่องมีสีสัน สนุกสนานและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น เพราะตัวละครทั้งสองต่างเป็น “เงาะ” จึงมีพฤติกรรมและวัฒนธรรมที่ค่อนข้างแตกต่างจากเด็กชาวเมืองอย่างชัดเจน ช่วยสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน

นอกจากนี้ อนุภาคตัวละครศรีธนูชัยยังมีความคล้ายคลึงกับอนุภาคตัวละครจากวรรณกรรมหรือการ์ตูนเรื่องอื่น ได้แก่ ตัวละครเหิงเจียจากวรรณกรรมเรื่องไซอิ๋ว ตัวละครโคนันจากการ์ตูนเรื่อง

ยอดนักสืบจิ๋วโคนัน และตัวละครอิคคิวซังจากการ์ตูนเรื่องอิคคิวซัง ผู้วิจัยสังเกตว่าผู้เขียนมีการนำ “ลักษณะร่วม” จากตัวละครอื่น ๆ มาผสมผสาน ดัดแปลงและสร้างสรรค์ในอนุภาคตัวละครศรีธนญชัย เช่น การดัดแปลงตัวละครศรีธนญชัยรูปแบบใหม่ให้มีความร่าเริง เป็นผู้พิทักษ์และช่วยเหลือผู้อื่น อยู่ภายใต้ความดูแลของผู้สืบทอดในทางศาสนา ผู้วาดจึงนำเอาลักษณะบางประการของตัวละคร แห่งเจียมใส่ไว้ในตัวละครศรีธนญชัย เช่น ทรงผม เป็นต้น หรือตัวละครอิคคิวซังมีความเฉลียวฉลาด มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติร่วมกันกับศรีธนญชัยในรูปแบบใหม่ จึงนำท่าทางที่เป็นเอกลักษณ์ของอิคคิวซังมาสร้างสรรค์ไว้ เช่น ทำนั่งขัดสมาธิพร้อมดวงไฟเมื่อรู้วิธีแก้ไขปัญหา หรือ ตัวละครโคนันที่มีภาพลักษณ์ของนักสืบเยาวชน เปรียบได้กับศรีธนญชัยในรูปแบบใหม่ที่มีคุณสมบัติ ในการเป็นนักสืบ ค้นหาความจริงเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ผู้วาดจึงนำความเอกลักษณ์ของตัวละครโคนันมา ใส่ไว้ในศรีธนญชัยด้วย เป็นต้น กล่าวได้ว่า ศรีธนญชัยรูปแบบใหม่เป็นการ์ตูนที่มีการผสมผสานทาง วัฒนธรรม ด้วยการนำลักษณะร่วมกันบางประการที่โดดเด่นของตัวละครอื่น ๆ มาสร้างสรรค์จนเกิด เป็นตัวละครศรีธนญชัยที่สร้างความคิดให้ผู้อ่านเชื่อเพียงเห็นแค่รูปลักษณ์ภายนอกกว่าเป็นเด็กดี ที่มีความเฉลียวฉลาด

6) การยืมอนุภาคเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องอื่นมาใช้

จากการศึกษาพบว่า มีการยืมอนุภาคเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องทศชาติชาดก ตอนมโหสถบัณฑิต โดยพบว่ามีกรนำอนุภาคเหตุการณ์ในตอนการหาเจ้าของโค มาดัดแปลงและ สร้างสรรค์ในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ โดยปรับเปลี่ยนเหตุการณ์ให้ศรีธนญชัย ทำหน้าที่ตัดสินความแทนมโหสถ ในเหตุการณ์ตอนใครคือเจ้าของหมู

ตารางที่ 33 แสดงการเปรียบเทียบการยืมอนุภาคเหตุการณ์ระหว่างวรรณคดีเรื่องทศชาติชาดกและ ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่

วรรณคดีเรื่องทศชาติชาดก	ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่
...มโหสถบัณฑิตจึงถามชายทั้ง 2 ว่า เราจัก วินิจฉัยความของท่านทั้ง 2 โดยยุติธรรม ท่านทั้ง 2 จะตั้งอยู่ในวินิจฉัยหรือ ครั้นคนทั้งสองรับคำ ว่าจะประพฤติตามวินิจฉัย จึงคิดว่าควรจะถือเอา ตามใจของมหาชน จึงถามโจรก่อนว่า โคของท่าน ๑ ให้กินอะไร ให้ดื่มอะไร ๑ โจรตอบว่า ข้าแต่ท่าน บัณฑิต ข้าพเจ้าให้ดื่มยาคุณ ให้กินงา แป้ง และ ขนหมกมมาสาฯ แต่นั้นจึงถามเจ้าของโคฯ เจ้าของ	เจ้าของหมู : เอาหมูเข้าคินมา โจรพี่ใหญ่ : อยู่กับข้าก็ต้องเป็นของข้าสิ เจ้าของหมู : แต่นั่นมันหมูของข้าจริงๆ น้ำ เจ้าหัวขโมย ยามหมู่บ้าน : เรื่องมันก็เป็นอย่างนี้แหละจ๊ะ กำนันเจ็ด : ตัดสินเลยไหม ดูหน้าก็รู้ว่าใคร เป็นเจ้าของ ศรีธนญชัย : ดูแต่หน้าไม่ได้นะขอรับ เอ๊ะ!

<p>โคตอบว่า อาหารมีข้าวยากเป็นต้น ข้าพเจ้าเป็นคนซึ้งใจ จะได้ที่ไหนมา ข้าพเจ้าให้กินหญ้า นั้นเองฯ พระโพธิสัตว์ได้ฟังถ้อยคำแห่งชนทั้ง 2 นั้น ยังคนใช้ของตนให้นำธามาแล้ว ให้นำใบประยงค์มาตำในครก ขยำด้วยน้ำให้โคล่โคล่ฯ โคล่ก็อาเจียนออกมาเป็นหญ้าฯ มโหสถกุมารจึงแสดงแก่มหาชนให้เห็น แล้วถามโจรว่า เจ้าเป็นโจรหรือมิใช่ฯ โจรก็รับสารภาพว่าเป็นโจรฯ...</p> <p>(พระคัมภีร์ชาดกแปลเรื่องมหาชน สุวรรณสาม มโหสถ วิสูตร, 2524: 69)</p>	<p>แต่นั้นมัน</p> <p>สามโจร : (คิดในใจ : เจ้าเด็กเสібเสียบนั้นอีกแล้ว!!)</p> <p>ศรีธัญชัย : อืม...รู้แล้วละเจ้าจ้อ</p> <p>โจรพี่ใหญ่ : พวกแกใจเย็น ๆ อย่าตระหนก อย่าแสดงพิรุช</p> <p>โจรน้องคนรอง : (คิดในใจ : พี่ใหญ่แหละที่ดูมีพิรุชที่สุด)</p> <p>โจรพี่ใหญ่ : นี่มันหมูของพวกข้าชัด ๆ อยากรได้ก็พิสูจนเอาสิ !!</p> <p>โจรน้องคนเล็ก : ไข่ ๆ หมูของพวกเรา</p> <p>โจรน้องคนรอง : ไข่ ๆ พิสูจนเอาสิ</p> <p>กำนันฉืด : เอาไงล่ะที่นี้เจ้าศรีฯ</p> <p>ศรีธัญชัย : ...</p> <p>เจ้าของหมู : ข้าเลี้ยงมันมากับมือจริงๆ นะ ฮือๆ</p> <p>ศรีธัญชัย : (คิดในใจ : เลี้ยงมากับมือ อืม) พวกน้ำ ๆ เลี้ยงหมูด้วยอะไรกันบ้างละจ๊ะ</p> <p>โจรพี่ใหญ่ : แน่นอนก็ต้องเลี้ยงด้วยหัวอาหารอย่างดีสิ หีๆ</p> <p>เจ้าของหมู : ฉันทันไม่มีเงินซื้อหรืออาหารหมูก็เลยใช้รำผสมหยวกกล้วยให้กิน</p> <p>(ศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 91-93)</p>
---	--

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า อนุภาคเหตุการณ์ในเรื่องศรีธัญชัยเจ้าปัญญาแบบใหม่ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์เรื่องมาจากทศชาติชาดกในตอนพระมโหสถบัณฑิต อนุภาคเหตุการณ์นี้เลียนแบบมาจากวรรณคดีเรื่องทศชาติชาดกตอนมโหสถบัณฑิต อรรถกถาชาดกในลำดับที่ 546 ซึ่งเป็นชาดกที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง เนื้อเรื่องกล่าวถึงการแสดงปรมัตถปัญญาบารมีของพระโพธิสัตว์ที่ชื่อว่ามโหสถ (นิยะดา เหล่าสุนทร, 2542: 67)

กล่าวได้ว่า การยึดความในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยที่ปรากฏ มีทั้งการยึดอนุภาคตัวละครและอนุภาคเหตุการณ์ อนุภาคเหล่านั้นล้วนเป็นอนุภาคที่เป็นที่รู้จักและคุ้นเคยกันดีของผู้อ่านชาวไทย การเลือกยึดอนุภาคที่เป็นที่รู้จักกันดีมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อสร้างความน่าสนใจ แปลกใหม่ให้กับเรื่อง การหยิบยึดอนุภาคดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านิทานแต่ละเรื่องสามารถถ่ายทอดยึดยึดอนุภาคกันได้ ทำให้นิทานที่น่าเสนาะมีความแปลกใหม่น่าสนใจ และน่าติดตามมากยิ่งขึ้น

อนุภาคเหตุการณ์ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็น “จุดร่วม” ของการเลือกนำอนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าวมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ในเรื่องศรีธนญชัยรูปแบบใหม่ คือ **การใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาอย่างชาญฉลาดของพระศรีมโหสถ** โดยมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์เนื้อเรื่องให้มีความร่วมสมัยและตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตที่ต้องการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ โดยมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ให้สามเณรปลอมตัวมาเป็นเจ้าของหมูตัวปลอม เจ้าของหมูตัวจริงจึงขอให้ศรีธนญชัยช่วยตัดสินความ ศรีธนญชัยจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินความโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนรูปแบบวัตถุประสงค์และเนื้อหาของเรื่องศรีธนญชัยที่นำมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยนำเสนอให้เห็นลักษณะการปรับเปลี่ยนในนิทาน 3 กลุ่ม ได้แก่ นิทานกลุ่มที่คงเค้าโครงเรื่องเดิม นิทานกลุ่มที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน และนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อให้เห็นความเป็นพลวัตของการปรับเปลี่ยนดังกล่าว ในหัวข้อถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ซึ่งจะช่วยตอบคำถามว่าเหตุใดจึงเกิดการปรับเปลี่ยนดังกล่าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ได้แก่ การอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทย การสร้างจุดขายของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ดังนี้

4.2.1 การอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทย

ปัจจุบัน วัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย มีสื่อความบันเทิงสมัยใหม่เข้ามาในสังคมไทยหลากหลายรูปแบบ ก่อให้เกิดกระแสความนิยมที่เปลี่ยนไป เด็กและเยาวชนหันส่วนใหญ่มาสงสัยสนใจสื่อบันเทิงสมัยใหม่ อีกทั้งผู้อ่านวรรณคดีจำกัดอยู่ในวงแคบ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจภาษาในวรรณคดี และมีความสนใจในวรรณคดีอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ มีผู้สร้าง

นิทานในสื่อสมัยใหม่ส่วนหนึ่งต้องการอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทยจึงนำเรื่องศรีธนญชัยมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ให้มีความร่วมสมัยในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน และนำเสนอด้วยภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไปซึ่งเข้าใจง่าย เพื่อให้เข้ากับบริบทของสังคมและเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน แม้ว่าเนื้อหาจะมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ แต่ผู้เขียนยังคงเอกลักษณ์ของอนุภาคตัวละครเอก “ศรีธนญชัย” ที่มีความเจ้าปัญญา ฉลาดล้ำเหนือผู้ใดเอาไว้เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทยให้แก่เยาวชนรุ่นหลังในบริบทร่วมสมัย ดังคำนำสำนักพิมพ์ในเรื่องศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน ที่ว่า

ด้วยการสนับสนุนจากคุณผู้อ่านทุกท่านอย่างต่อเนื่องและเสียงแนะนำให้เราคิดค้นนิทานอ่านง่าย ให้ความรู้ สำหรับหนู ๆ ปฐมวัยจนถึงวัยอนุบาล ทำให้ทีมงาน Cartoons Learning โดยบริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด สร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ เกิดเป็นการ์ตูนความรู้ชุดวรรณคดีก่อนนอนสำหรับหนู ๆ ก่อนวันเรียนนี้อีกหนึ่งหมวด เพื่อกระตุ้นให้เด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยเรื่อยไปจนถึงวัยเรียน รักการอ่าน รู้จักวรรณคดีและนิทานพื้นบ้านไทย อีกทั้งเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน

ด้วยสำนักอันแน่วแน่ของบริษัท ฯ ที่หวังจะให้เด็กทุกวัยมีจิตสำนึกรักการอ่านตั้งแต่วัยเยาว์ อีกทั้งได้รับคุณค่าอันลึกซึ้ง เกิดความรักและหวงแหนวรรณคดีไทยจดจำได้ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการ์ตูนต่างชาติ ปูพื้นฐานภาษา ศิลธรรม จริยธรรม จากช่วงปฐมวัย เต็มโตเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

(ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน, 2557: คำนำสำนักพิมพ์)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.2.2 การสร้างจุดขายของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค

สื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยเป็นสื่อในวัฒนธรรมประชานิยม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เชิงพาณิชย์ในการผลิต ดังนั้น ผู้ผลิตสิ่งพิมพ์เหล่านี้จำเป็นต้องสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์ของตนให้มี “จุดขาย” เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค จากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ปรับปรุงเนื้อหาของนิทานศรีธนญชัยที่นำเสนอในหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพเพื่อสร้างจุดเด่น และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ดังนี้

4.2.2.1 ตอบสนองความต้องการรับสื่อที่มีความทันสมัยและแปลกใหม่

ด้วยการปรับรูปแบบนำเสนอ ปรับเนื้อหา ปรับชื่อเรื่อง และปรับภาษา ดังนี้

1) ปรับรูปแบบการนำเสนอ

คนไทยในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญกับการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นหนทางพัฒนาบุคคล ก่อให้เกิดค่านิยมเกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาด้วยการส่งเสริมการศึกษาให้กับบุตรหลานตั้งแต่อายุ ยังน้อย ธุรกิจเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะธุรกิจกวดวิชาและธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอเนื้อหาวิชาการ ในศาสตร์ความรู้ต่าง ๆ จึงเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจ สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ การสร้างจุดขายให้แก่ผู้บริโภคในสังคมด้วยการปรับเปลี่ยน และสร้างสรรค์สิ่งใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อนำเสนอทางเลือกใหม่ และตอบสนองความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย เช่น ความทันสมัย การแข่งขันทางการศึกษา ความแปลกใหม่ ด้วยการสร้างจุดขาย ให้แก่ผู้บริโภคในสังคมด้วยการปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือ การ์ตูน ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความทันสมัยและได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากนิทานภาพและ หนังสือการ์ตูนเป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นให้อยากอ่าน ทำให้มีการอ่านด้วยตัวเองเพิ่มขึ้น มีความสนใจใน เนื้อหามากกว่าปรกติ ทั้งนี้ยังเป็นภาพที่มองเห็นได้ กล่าวคือ นิทานภาพและหนังสือการ์ตูน ประกอบด้วย “เนื้อหาที่เป็นภาพ” ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสื่อสารด้วยสายตา ภาพและตัวอักษรจะ รวมเรื่องเข้าด้วยกัน เป็นการแสดงบทบาททั้งภาพและข้อเขียนอย่างสัมพันธ์กัน เพราะว่าหนังสือ การ์ตูนสามารถให้ความหมายของตัวหนังสือได้ด้วยการใส่อารมณ์ความรู้สึกลงไปใบบนหน้าของคนที่ ในเรื่องนั้น ๆ มีผลต่อการเชื่อมความสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่ใกล้ชิดระหว่างผู้อ่านกับตัวละครที่ปรากฏอยู่ ในหนังสือการ์ตูน คุณลักษณะด้านการมองเห็นด้วยภาพของนิทานภาพและหนังสือการ์ตูนจึงช่วยเพิ่ม การเรียนรู้ได้ และเป็นสิ่งที่เปิดอ่านเมื่อไหร่ก็ได้ โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ประเภท นิทานภาพและหนังสือการ์ตูนได้รับความนิยม เนื่องจากสามารถเปิดอ่านได้ตามความสะดวกของตน (ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์และพิรุณ อนุวัชศิริวงศ์, 2552: 143-157) นอกจากนี้ยังมีการปรับการนำเสนอจากการ บรรยายและพรรณนาเป็นการสนทนาของตัวการ์ตูน โดยมีผู้เล่าและดำเนินเรื่อง เช่น เรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัย โดยพี่อวล์** มีตัวละครพี่อวล์คอยเล่าเรื่องและดำเนินเรื่อง ทำให้มีเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่ แตกต่างไปจากฉบับเดิม สร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

2) ปรับเนื้อหา

เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการปรับเนื้อหาให้มีความทันสมัยตอบโจทย์ ความต้องการของผู้บริโภค ดังนี้

(1) มีความร่วมสมัยกับผู้อ่าน กล่าวคือ ในสังคมที่สนับสนุนบุคคลกรที่มี “ความรู้คู่ คุณธรรม” จุดมุ่งหมายของเนื้อหาถูกดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้บริโภค จากเดิมที่เป็นนิทานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อความบันเทิงจึงเปลี่ยนแปลงไปเพื่อเสริมสร้าง ความรู้ทางวิชาการ ผนวกคุณธรรม จริยธรรม เรื่องศรีธนญชัย ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจึงมีบทบาท

ในการให้ความรู้เชิงวิชาการแก่ผู้อ่านรวมทั้งสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพด้าน การศึกษาและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และมีการสอดแทรกเรื่องในสังคมร่วมสมัย เช่น การสร้างเรื่องราวการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศในเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่)** เป็นต้น

(2) มีการผสมผสานวรรณคดีและนิทานพื้นบ้านเรื่องอื่น ๆ เช่น การสร้างตัวละคร ศรีธัญชัยในเรื่อง **ศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างตัวละครแห่งเจีย จากวรรณกรรมเรื่องไซอิ๋ว ตัวละครโคนันจากการ์ตูนเรื่องยอดนักสืบจิ๋วโคนัน และตัวละครอิคคิวซัง จากการ์ตูนเรื่องอิคคิวซัง หรือเนื้อหาต่างจากศรีธัญชัยแบบเดิมที่เป็นตัวละครเจ้าเล่ห์ เช่น **ศรีธัญชัย เจ้าปัญญารูปแบบใหม่**ที่ใช้ปัญญาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่น่าสนใจ หรือการยืมอนุภาคตัวละครหนุมานจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มาใช้สร้างสรรค์ในเรื่อง **ศรีธัญชัย วรรณคดีก่อนนอน** เป็นต้น

กล่าวได้ว่า เรื่องศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยล้วนผลิตขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในเชิง พาณิश्य์ ดังนั้นเพื่อให้ได้ยอดขายสูงสุด จึงต้องใช้กลยุทธ์การตัดต้นทุนการผลิต เพื่อให้ได้กำไรสูงสุด การเลือกเหตุการณ์ที่น่าเสนอจึงมีความสอดคล้องกับรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น มีการเลือก เหตุการณ์ ที่นำเสนอที่เป็นที่นิยม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียน เป็นต้น เพื่อให้ได้เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ ตอบโจทย์ความต้องการของผู้อ่าน และสร้างผลกำไรให้แก่ ผู้ผลิต

การสร้างความแปลกใหม่เป็นอีกหนึ่งกลวิธีที่ช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ผู้เขียนจึงสร้างสรรค์เนื้อหาชิ้นใหม่ที่เน้นให้ความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ และสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เช่น สร้างอนุภาคตัวละครครูจ้อหันขึ้นใหม่เพื่อให้เป็นตัวละครที่ให้ความรู้ทางภาษาอังกฤษ แก่ผู้อ่าน เป็นต้น ทำให้เนื้อเรื่องแปลกแตกต่างไปจากนิทานศรีธัญชัยต้นฉบับที่รับรู้กันโดยทั่วไป เรื่องราวจึงสนุกสนานและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น

3) การปรับชื่อเรื่องให้มีความร่วมสมัย เรื่องศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยมี การตั้งชื่อใหม่เพื่อสะท้อนเนื้อหาที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ ดังนี้

เรื่อง **ศรีธัญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีโครงเรื่องเดียวกับนิทานศรีธัญชัยฉบับดั้งเดิม แต่มี การเปลี่ยนแปลงชื่อเรื่องโดยเพิ่มคำขยายคุณลักษณะของอนุภาคตัวละครเอกเข้าไป คือ “แสนกล คนเจ้าเล่ห์” ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้เขียนนำคำขยายคุณลักษณะดังกล่าวนี้มาจากนิทานศรีธัญชัย สำนวนจอมปราชญ์มาตั้งเป็นชื่อเรื่อง เพราะคำขยายคุณลักษณะดังกล่าวมักจะปรากฏอยู่ในนิทาน ศรีธัญชัยสำนวนจอมปราชญ์อยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงชื่อเรื่องในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้อ่านรับรู้ ได้ทันทีว่าเป็นนิทานที่มีการสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ สร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่าน เป็นต้น

เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์** มีการตั้งชื่อเรื่องที่แสดงให้เห็นเนื้อหาภายในที่มี การตัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ คือ มีการสร้างสรรค์เรื่องให้ศรีธนญชัย ตัวละครเอกของเรื่องที่ขึ้นชื่อ ว่าเป็นคนฉลาดแกมโกง ไม่เคยเสียรู้ผู้ใด แต่ถูกตัดหลังเสมอเมื่อประพาดิตนไม่ตี การตั้งชื่อเรื่อง ดังกล่าวแสดงให้เห็นพลวัตของเนื้อเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่ เน้นการสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความต้องการของผู้บริโภค ที่สนับสนุนให้บุตรหลานของตนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม การเปลี่ยนแปลงชื่อเรื่องดังกล่าว แสดงเจตจำนงของผู้เขียนให้เห็นว่าเนื้อเรื่องภายในนั้นเป็นเรื่องของศรีธนญชัย ชายฉลาดแกมโกง ที่มักจะสร้างปัญหาให้แก่ผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง แต่ถูกตัดหลัง แสดงให้เห็นผลของ การประพาดิตน ไม่ตี เนื้อหาภายในจึงถูกจัดให้เป็นเรื่องราวที่ให้ข้อคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เหมาะกับคนในยุคปัจจุบัน ที่นอกจากความเฉลียวฉลาดแล้ว ยังเน้นเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม อีกด้วย

เรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** นิทานเรื่องนี้มีการนำโครงเรื่องนิทานศรีธนญชัยฉบับ ดั้งเดิมมาสร้างสรรค์ใหม่ ในส่วนของชื่อเรื่อง ยังคงใช้ชื่อเรื่องเดิมคือ “ศรีธนญชัย” ซึ่งเป็นตัวละครเอก ของเรื่อง แสดงให้เห็นว่านิทานเรื่องนี้เป็นเรื่องราวของใครอย่างชัดเจน แต่มีการระบุประเภทของ หนังสือเพิ่มเติมไว้ คือหนังสือประเภท “วรรณคดีก่อนนอน” การระบุประเภทของหนังสือดังกล่าว เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ในการขายที่สำคัญ เพราะเป็นการสร้างทางเลือกให้แก่ผู้ซื้อที่กำลังมองหาหนังสือ นิทานก่อนนอนให้บุตรหลานของตน ช่วยให้ผู้ซื้อหาหนังสือที่ต้องการได้ง่ายและช่วยให้ผู้ซื้อตัดสินใจ ได้ง่ายขึ้นหนังสือนิทานก่อนนอนเรื่องนี้ยังมีลักษณะโดดเด่น เพราะนอกจากจะเป็นนิทานที่มี ความสำคัญเป็นวรรณกรรมอันทรงคุณค่าที่มีการตัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ในรูปแบบนิทานก่อน นอน โดยเน้นการสร้างเสริมสติปัญญา รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุตรหลาน นอกจากนี้ผู้เขียน ยังมีกลยุทธ์ในการดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อที่เน้นส่งเสริมสติปัญญาให้แก่บุตรหลาน ด้วยคำขวัญไว้ใน หน้าปกหนังสือว่า “ศรีธนญชัย อัจฉริยะเจ้าปัญญาแห่งกรุงศรีอยุธยา” ผนวกกับการนำเหตุการณ์ ที่ช่วยสร้างเสริมสติปัญญาให้แก่บุตรหลานทั้ง MQ IQ EQ และ AQ มาสร้างสรรค์ไว้บนหน้าปก หนังสือ แสดงให้ผู้ซื้อ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า เนื้อหาในเรื่องมีสร้างสรรค์ใหม่บางส่วนเพื่อส่งเสริม สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม ด้วยการสร้างสรรค์ตัวการ์ตูน “พีหนุมาน” มาคอยให้ความรู้ใน เรื่องต่าง ๆ ในเหตุการณ์บางตอนที่ผู้อ่านช่วยให้ผู้เขียนได้แทรกความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ลงไป

4) ปรับภาษา

เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการปรับภาษาที่นำเสนอจากร้อยกรอง เป็นภาษา ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ศัพท์แสลง การใช้คำทับศัพท์บทสนทนาที่รับรู้กันในสังคมปัจจุบัน เป็นต้น การเพิ่มบทสนทนาที่มีลักษณะการใช้ภาษาร่วมสมัยดังกล่าวในเรื่องศรีธนญชัยซึ่งเป็นเรื่องเล่า

ในอดีตของไทยเข้าไป ทำให้เกิดลักษณะที่แปลกใหม่ แหวกชนบ พลิกไปจากความคาดหมาย ทำให้เกิดความประหลาดใจและช่วยสร้างอารมณ์ขันได้ ตัวอย่างเช่น เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการใช้คำศัพท์แสดงคำว่า อออิ หุๆ ซึ่งเป็นคำแสลงที่ปรากฏในสื่อออนไลน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิทานและหนังสือการ์ตูน สร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านผ่านการใช้ภาษาตามบริบททางสังคม หรือในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** ที่มีการเล่นทางภาษาแบบใหม่ เช่น ปริศนาคำทายสมัยใหม่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าการ์ตูนเรื่องนี้ยังคงมีลักษณะนิทานมุกตลก แต่มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทร่วมสมัย เพื่อสร้างความน่าสนใจและอารมณ์ขันให้แก่เด็กและเยาวชนที่มีความสนใจสิ่งที่มีความใกล้ตัวมากกว่าการเล่นทางภาษาแบบเดิม หรือในเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่)** ที่มีการปนภาษาในบทสนทนาระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษอย่างเด่นชัด แสดงผลตัวอย่างชัดเจน ดังบทสนทนาที่ว่า

- ชมพลา : You fish a big amount. (คุณตกปลาจำนวนมาก) You look like to eat fish so much. (ดูเหมือนคุณจะชอบกินปลามาก)
- ครูจohnt : Eat fish. (กินปลา) No, I don't like. I take a little. **It's only my favorite hobby.** (ไม่ ฉันไม่ชอบกิน ฉันกินนิดหน่อย มันเป็นเพียงงานอดิเรกที่ฉันชื่นชอบ)
- ชมพลา : Oh!...How do you do about them ? (โอ้...คุณทำกับพวกมันได้อย่างไร) Why did you do it? !!! Should be fish one or two. (ทำไมคุณถึงทำมัน ควรจะตกปลาแค่หนึ่งหรือสอง)

(เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่), 2553: 88-90)

สรุปลักษณะทั่วไปของการ์ตูนศรีธนญชัยมีรูปแบบ เนื้อหา สำนวนภาษาและภาพการ์ตูนที่มีการดัดแปลงให้มีความร่วมสมัยซึ่งเป็นการดัดแปลงและสร้างสรรค์เพื่อให้เข้ากับบริบททางสังคมตรงวัตถุประสงค์ทางการค้าของผู้ผลิตและเพื่อนำเสนอเรื่องศรีธนญชัยในบริบทสังคมวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่มีกลุ่มเป้าหมายการ์ตูนเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยฉบับดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่จึงมีการใช้ภาษาและรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมแก่กลุ่มผู้อ่าน ภาษาที่ใช้ในการ์ตูนศรีธนญชัยจึงมีเป็นคำที่แสดงความร่วมมือ เช่น คำศัพท์แสลงที่ใช้กันในปัจจุบัน คำสุภาพ และมีการดัดแปลงบทสนทนาให้มีลักษณะเป็นภาษาพูดที่เข้าใจง่าย เพื่อให้เหมาะแก่สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทการ์ตูนที่มีผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

4.2.2.2 ตอบสนองความต้องการสื่อที่ช่วยสร้างโอกาสในการแข่งขันทางการศึกษา

เนื่องจากกลุ่มผู้เสพในปัจจุบันเป็นเด็กและเยาวชนในสังคมไทยที่คุ้นชินกับสภาพสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันทางการศึกษา เรื่องที่ดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่จึงมีความเป็นนิทาน Edutainment (สาระบันเทิง) ซึ่งมีลักษณะเป็นการดูเพื่อการศึกษา คือ มีเนื้อหาสอดแทรกสาระความรู้วิชาการ ซึ่งเป็นผลมาจากผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ เพื่อให้อ่านได้รับความรู้หรือเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ ยิ่งขึ้น มีลักษณะเป็นการดูเสริมบทเรียน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้การ์ตูนนำเข้าสู่บทเรียน หรือใช้การ์ตูนเป็นตัวช่วยสรุปบทเรียน สอดแทรกความรู้สำคัญ ช่วยสร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่านและช่วยลดความเป็นวิชาการ ทำให้ผู้อ่านไม่เกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้ยังช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีมากยิ่งขึ้นจากภาพประกอบ การใช้การ์ตูนสรุปบทเรียน ทำให้ผู้อ่านจดจำเนื้อหาในบทเรียนนั้นได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการรักการอ่าน เช่น เรื่องศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน นิทานภาพเรื่องนี้มีลักษณะเด่นคือ มีการสร้างสรรค์ตัวการ์ตูน “พิหนุมาน” มาคอยให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ในเหตุการณ์ที่ผู้อ่านช่วยให้ผู้เขียนได้แทรกความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ลงไป การสร้างสรรค์ตัวละครพิหนุมานมาคอยให้ความรู้ รวมถึงการสร้างสรรค์นิทานที่เน้นการเสริมสร้างอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ แสดงให้เห็นพลวัตในด้านเนื้อหาของนิทานเล่มนี้อย่างชัดเจน นอกจากรูปแบบของนิทานที่ผลิตออกมาในรูปแบบของนิทานภาพแล้ว การนำเสนอที่เน้นให้ผู้อ่านเห็นเนื้อหาที่เน้น “ความเฉลียวฉลาด” แสดงให้เห็นค่านิยมของสังคมในปัจจุบันที่นิยมและส่งเสริม “คนฉลาด” ที่มี “คุณธรรม จริยธรรม” รวมไปถึงคุณลักษณะที่ดีอื่น ๆ ผู้ปกครองจึงเร่งพัฒนาบุตรหลานให้มีความอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ ให้แก่บุตรหลานตั้งแต่ยังเยาว์วัย จึงมักส่งเสริมให้บุตรหลานทำกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเฉลียวฉลาด นิทานก่อนนอนจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ผู้ปกครองมักจะเลือกใช้ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เป็นต้น หรือในเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูกภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนงักไม้ไฟ)** ที่มีการใช้การ์ตูนสรุปความรู้ทางภาษาอังกฤษผ่านด้วยรูปภาพซึ่งช่วยให้ผู้อ่านจดจำได้ดีขึ้น และเข้าใจได้ง่ายจากการเรียนรู้จากภาพการ์ตูน ทำให้เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจ และทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่น่าเบื่อ

ภาพที่ 42 ภาพการ์ตูนสรุปความรู้ทางภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ เรื่องที่ดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ยังมีความใกล้เคียง มีความร่วมสมัย สร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี เช่น การสร้างเรื่องศรียุชชัยและผองเพื่อนผจญภัยในต่างประเทศ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนของนิทานกลุ่มนี้ ได้แก่ การอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทย และการสร้างจุดขายของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการเสพสื่อที่มีความทันสมัย และแปลกใหม่ ด้วยการปรับรูปแบบนำเสนอ ปรับเนื้อหา ปรับชื่อเรื่อง และปรับภาษา และตอบสนองความต้องการสื่อที่ช่วยสร้างโอกาสในการแข่งขันทางการศึกษา ทำให้เห็นพลังของเรื่องเล่าไทยในสังคมร่วมสมัย เป็นการสืบสานและสร้างสรรค์คติชนในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ

4.3 บทบาทของนิทานศรียุชชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของคติชนของวิลเลียม บาสคอม (William Bascom, 1954) เป็นกรอบกว้างๆ ในการอธิบายบทบาทหน้าที่ของนิทานศรียุชชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย นิทานเรื่องศรียุชชัยที่ปรากฏในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทหน้าที่หลายประการ ได้แก่ 1) บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน 2) บทบาทในการอบรมระเบียบสังคม 3) บทบาทในการเป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ ดังนี้

4.3.1 บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน

เรื่องศรียุชชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน รูปแบบที่ถูกปรับเปลี่ยนเป็นนิทานภาพและการ์ตูนคอมมิคส์ ได้รับความนิยมจากผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน

ในปัจจุบัน รูปเล่มที่มีขนาดเหมาะสมแก่การพกพา ทำให้ผู้อ่านสามารถพกพาได้อย่างสะดวก และนำมาอ่านเมื่อใดก็ได้ ผนวกกับการสร้างสรรค์รูปภาพประกอบเรื่องที่มีความร่วมสมัยด้วยตัวการ์ตูนน่ารัก สีสดใส สร้างความน่าสนใจและช่วยสร้างความเพลิดเพลินได้เป็นอย่างดี ในส่วนของเนื้อเรื่อง แม้ว่าผลจากการวิจัยเบื้องต้นจะแสดงให้เห็นเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่มีการคงเค้าโครงเรื่องเดิม ประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน และประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ แม้เรื่องทั้งสามประเภคนั้นจะมีเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไป แต่ทั้งสามประเภคนั้นยังคงให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน ผ่านเรื่องราวที่มีความสนุกสนานตามแบบต้นฉบับ ส่วนเรื่องราวที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วนก็มีความสนุกสนาน น่าติดตามจากความแปลกใหม่ของตัวละครและเรื่องราวที่มีความร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น และในเรื่องที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ แม้ว่าจะมีการเน้นการให้ความรู้เชิงวิชาการเป็นหลัก แต่ผู้อ่านยังคงได้รับความเพลิดเพลินผ่านการดำเนินเรื่องของตัวละครที่ต้องผจญภัยและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทสังคมร่วมสมัย อีกทั้งการสร้างสรรค์ตัวละครขึ้นใหม่ เนื้อเรื่องใหม่ ยังช่วยเร้าความสนใจ และสร้างความสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยยังคงนำ “ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา” ซึ่งมีลักษณะเด่นคือ ตัวละครเอกมีลักษณะต้อยต่ำกว่าตัวละครฝ่ายตรงข้าม และที่สำคัญคือ ตัวละครเอกสามารถใช้ไหวพริบ สติปัญญา ปฏิภาณในการเอาตัวรอด และแก้แค้นผู้มีอำนาจในเรื่อง มาสร้างความสนุกสนานในเรื่อง ทั้ง “ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา” รูปแบบเดียวกับนิทานศรีธนญชัยจอมปราชญ์ รูปแบบที่มีการดัดแปลง และรูปแบบที่มีการสร้างสรรค์ใหม่เพื่อให้เข้ากับบริบทร่วมสมัย เช่น ในเหตุการณ์ที่ หมวยเล็ก ขนุน และโชกุนปลอมตัวเป็นผีมาหลอกศรีธนญชัย และลองปัญญาศรีธนญชัยด้วยการถามว่าภายใต้หน้ากากนี้ ใครคือหมวยเล็ก ในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ ดังบทสนทนาที่ว่า

โชกุน ขนุน และหมวยเล็ก: ทายสิว่า เราสามคน ใครคือ “หมวยเล็ก”

ศรีธนญชัย: ง่ายจะตาย หมวยเล็กคือคนที่สวมหน้ากากที่มีดินเลอะ
 อยู่ด้านหน้าไง

โชกุน: ดินเลอะที่หน้า ไปเลอะมาตอนไหนหว่า

ขนุน: จริงเรอะ

หมวยเล็ก: ไม่เห็นมีอะไรเลย

โชกุน: โธ่เอ๊ย! เสียทำให้ศรีธนญชัยอีกจนได้

(ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่, 2553: 152–153)

จากบทสนทนาข้างต้น ศรีธัญชัยสร้างพูดว่าหมวยเล็กคือคนที่สวมหน้ากากที่มีดินเลอะติดอยู่ โขกุนและขุนต่างพากันมองไปที่หมวยเล็ก ศรีธัญชัยจึงรู้ว่าแท้จริงแล้วคนไหนคือหมวยเล็กภายใต้หน้ากาก

นอกจากนี้ ยังมีการสอดแทรกปัญหาในบริบทร่วมสมัยในเรื่อง สร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน เนื่องจากความไม่เข้ากันระหว่างบริบทในเรื่องและปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจเรื่องการจดลิขสิทธิ์และราคาน้ำมัน สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่องที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ใหม่ ดังนี้

ผู้เขียนสอดแทรกปัญหาสังคมและเศรษฐกิจเรื่องเรื่องการจดลิขสิทธิ์ ดังบทสนทนาที่ว่า

เพื่อนอำมาตย์ 1 : ไม่คิดเลยว่าท่านหลวงนายศรีจะเอาหมากมา Mix
and Match ได้อย่างลงตัวจริง ฮ่าๆๆๆ

เพื่อนอำมาตย์ 2 : เห็นที่ท่านต้องรีบไปจดลิขสิทธิ์แล้วนะ

(ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์, 2549: 86)

จากบทสนทนาข้างต้น เพื่อนอำมาตย์ของหลวงนายศรีสนทนาเรื่องการจดลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นปัญหาทรัพย์สินทางปัญญาที่สำคัญ เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ไม่สนใจเรื่องการจดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญา ส่งผลให้เกิดการลอกเลียนแบบหรือขโมยทรัพย์สินทางปัญญาอยู่บ่อยครั้ง

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังสอดแทรกปัญหาสังคมและเศรษฐกิจเรื่องราคาน้ำมัน ซึ่งสะท้อนสภาพสังคมไทยร่วมสมัย ดังบทสนทนาที่ว่า

เพื่อนอำมาตย์ : กำลังคุยกันเรื่องราคาน้ำมันกันอยู่เชียว

หลวงนายศรี : เป็นไงบ้าง มีที่ทำว่าจะลดลงมั๊ย

เพื่อนอำมาตย์ : งานนี้ยากขึ้นทุกวัน เห็นที่ต้องขี่ควายแล้ว

หลวงนายศรี : ฮ่า ๆ ไอเดียดี แต่ถ้าหมากแพงนี้สิยุ่งแน่ ๆ

(ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์, 2549: 81)

จากบทสนทนาข้างต้น เป็นบทสนทนายาระหว่างเพื่อนอำมาตย์กับหลวงนายศรีเรื่องราคาน้ำมันที่มีราคาสูงขึ้นทุกวัน เป็นปัญหาที่ผู้คนในปัจจุบันได้รับความเดือดร้อนกันถ้วนหน้าจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้น

4.3.2 บทบาทในการอบรมระเบียบสังคม เพื่อรักษาบรรทัดฐานทางพฤติกรรมให้สังคม

เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทในการอบรมระเบียบสังคม ผ่านการให้ข้อคิดสอนใจ และสั่งสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

4.3.2.1 ให้ข้อคิดสอนใจ

เรื่องศรีธนญชัยที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่มีการให้ข้อคิดสอนใจ เช่น เรื่อง**ศรีธนญชัย เจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ มีการปลูกฝังคุณธรรมความเมตตากรุณาต่อสัตว์ สร้างเสริมคุณธรรมโดยการให้อภัยจากปัญหาสิ่งมาทำลายข้าวของชาวบ้าน เป็นต้น หรือเรื่อง**เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่)** มีการปลูกฝังคุณธรรมด้านความสามัคคี ความมีน้ำใจ ปลูกฝังการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการ ทิ้งขยะให้ลงถัง เป็นต้น

4.3.2.2 สั่งสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม

เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยสอดแทรกค่านิยมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะเรื่องศรีธนญชัยประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน และประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ ที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์เนื้อหาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เน้นส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และบริบทสังคมร่วมสมัยที่ส่งเสริม ชื่นชม และยกย่องบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม เช่น ในเรื่อง**ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ให้ศรีธนญชัยถูกแค้นเคืองทุกครั้งที่เขาประพฤติตนไม่ดีหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ทำให้ศรีธนญชัยกลายเป็นผู้พ่ายแพ้ และต้องยอมรับในความผิดของตน การดัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยของศรีธนญชัย ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในสังคมร่วมสมัย เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างของผลจากการประพฤติผิด นอกจากนี้ ยังมีการสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครใหม่เพื่อทำหน้าที่สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้อ่าน คือ ตัวละครพี่อวาล์นกฮูกเจ้าปัญญา เช่น พี่อวาล์สั่งสอนคุณธรรม จริยธรรมให้แก่พี่โอและน้องส้ม เรื่องการยอมรับผิดในสิ่งที่ตนทำ ดังบทสนทนาที่ว่า

น้องส้ม : ไข่คะ ตี พี่โอมาสายแล้วยอมรับผิด ไม่งั้นเจอหมาขี้พินาศกลับ
พี่อวาล์ : ไข่แล้ว หากเราทำผิดแล้วยอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองทำ ผู้ใหญ่
ทุกท่านพร้อมอภัยและแก้ไขให้เสมอ แต่ถ้าทำตามอย่าง
ศรีธนญชัยจะไม่มีใครเล่นด้วย แล้วยังเป็นที่รังเกียจของผู้อื่น

(ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์, 2547: 116)

นอกจากนี้ ยังสั่งสอนเรื่องการมีสติ ไม่เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น การพูดจาด้วยความสัตย์จริง ไม่พูดจาโอ้อวด ผลของความโลภ คิดก่อนพูด เป็นต้น หรือในเรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูกภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** ซึ่งปรากฏค่านิยมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม สอดแทรกอยู่ไม่น้อย เช่น ค่านิยมเรื่องความขยันหมั่นเพียร ความประหยัดมัธยัสถ์ ความกล้าหาญ มีเมตตา กรุณา ความสามัคคี ความรับผิดชอบในกิจการงาน ความกตัญญู ความมีระเบียบวินัย ความยุติธรรม เป็นต้น ดังตัวอย่างเรื่อง **ความขยันหมั่นเพียร** ดังบทสนทนาที่ว่า

ศรีธัญชัย : ว่าแต่วันนี้ เราต้องรีบกลับไปทำการบ้านกันแล้ว พงษ์นี้ครู
จอห์นจะสอนเรื่อง Family tree กับเรื่อง Occupations
ถ้าไม่เสร็จเดี๋ยวจะเหมือนเพื่อนเราสองคนนั่นกันนะ ฮะ ๆ

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2553: 21)

จากบทสนทนาข้างต้น เป็นเหตุการณ์หลังจากที่ศรีธัญชัยและเพื่อนเลิกเรียน พวกเขากลับบ้าน ศรีธัญชัยจึงพูดเตือนเพื่อนให้กลับไปทำการบ้านที่ครูมอบหมายให้ เป็นการสั่งสอนผู้อ่านผ่านบทสนทนาของตัวละครให้มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจที่จะทำการบ้านที่ได้รับมอบหมาย

4.3.3 บทบาทในการเป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่

ศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทในการให้การศึกษาผ่านเนื้อหาที่สอดแทรกความรู้เชิงวิชาการ เน้นเนื้อหาเสริมสร้างปัญญาด้วยความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ความรู้ทั่วไป ความรู้ด้านภาษาไทย ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ ดังนี้

4.3.3.1 ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์

ศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่อง **ศรีธัญชัย เจ้าปัญญารูปแบบใหม่** มีการใช้บทสนทนาเพื่อให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เรื่อง **ระบบทางเดินอาหารของสัตว์กระเพาะเดี่ยว** ในตอนที่ศรีธัญชัยใช้ปัญญาช่วยแก้ไขปัญหาว่าใครคือเจ้าของหมูตัวจริง โดยให้หมูกินยาถ่ายชนิดถ่ายฉับพลัน เมื่อหมูถ่ายออกมาจึงเหลือเศษซากอาหารให้เห็น ทำให้เจ้าของหมูตัวจริงได้รับหมูของตนคืน ผู้เขียนจึงได้สอดแทรกความรู้เรื่องระบบทางเดินอาหารของสัตว์กระเพาะเดี่ยวว่า สุกกรเป็นสัตว์ที่มีระบบทางเดินอาหารของสัตว์กระเพาะเดี่ยว (Monogastrin หรือ Simple Stomach Animals) สุกกรจะกินอาหารโดยการเคี้ยวก่อนกลืนลงกระเพาะและให้น้ำย่อยออกมาย่อยอาหาร หลังจากนั้นอาหารจะถูกดูดซึมที่ลำไส้เล็กและขับออกมาทางทวารหนัก เป็นต้น

4.3.3.2 ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ

เรื่องศรียุชชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบัน เช่น เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรียุชชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) มีการให้ความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในหัวข้อต่าง ๆ เรื่อง Parts of the body, Family tree, Occupations, Places เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่ายังมีข้อที่ควรจะต้องปรับปรุง เพื่อให้สื่อการเรียนรู้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 43 การให้ความรู้เรื่องคำศัพท์ในหัวข้อ My house and home

4.3.3.3 ความรู้ด้านคณิตศาสตร์

ศรียุชชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการให้ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ตามบทเรียนพื้นฐานในระบบการศึกษาที่ช่วยให้ความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เช่น เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรียุชชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) มีการให้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่องการอ่านจำนวนนับ ดังนี้

- อ่านตัวเลขตามชื่อหลัก เริ่มจากหลักที่มีค่ามากที่สุดเรียงลำดับจนถึงหลักหน่วย
- ตัวเลขหลักใดเป็นศูนย์ (0) ไม่ต้องอ่าน
- ตัวเลขหลักหน่วยที่เป็นเลข 1 อ่านว่า เอ็ด
- 9,302,841 อ่านว่า เก้าล้าน – สามแสน – สองพัน – แปดร้อย – สี่สิบ – เอ็ด

(เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรียุชชัย VS คณิงกับไม้ไผ่), 2554: 73)

นอกจากนี้ ยังปรากฏการให้ความรู้เรื่อง หลักเลขและค่าประจำหลัก, ค่าของเลขโดดในแต่ละหลัก, การเขียนในรูปกระจาย, การเปรียบเทียบจำนวน, การใช้เครื่องหมายแสดงการเปรียบเทียบ, การบวก, การลบ, การคูณ, การหาร, แผนภูมิ, รูปทรงเรขาคณิต, รูปทรงและปริมาตร, การบอกเวลา,

ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเวลา, การวัดความยาว ความสูง และระยะทาง, การชั่ง, การวัดปริมาตร, มาตรฐานส่วน, เศษส่วนและทศนิยมสอดแทรกอยู่ในเนื้อหา เป็นต้น

ภาพที่ 44 การให้ความรู้เรื่องแผนภูมิ

4.3.3.4 ความรู้ด้านภาษาไทย

ศรียุทธชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการให้ความรู้ด้านภาษาไทย ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบัน เช่น เรื่อง **ศรียุทธชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการให้ความรู้ด้านภาษาไทยเรื่องสำนวนสุภาพดี เป็นต้น

4.3.3.5 ความรู้ทั่วไป

ศรียุทธชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีการให้ความรู้ทั่วไปที่เป็นเกร็ดน่ารู้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบัน เช่น เรื่อง **ศรียุทธชัยเจ้าปัญญาารูปแบบใหม่** มีการให้ความรู้ทั่วไปเรื่อง **วิธีป้องกันไม่ให้หลงป่า** เป็นต้น

ในบทนี้ ผู้วิจัยศึกษาพลวัตในนิทานศรียุทธชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย สามารถสรุปภาพรวมของการศึกษาได้ว่า พลวัตในนิทานกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิมมี 2 ประการ ได้แก่

- 1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากเรื่อง ศรียุทธชัยให้เป็นนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน
- 2) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่ คือ การตัดอนุภาคเหตุการณ์ย่อย ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้ การตัดอนุภาคตัวละครประกอบที่ไม่กระทบต่อโครงเรื่องหลัก และการสลับเหตุการณ์ย่อยส่วนที่ไม่กระทบต่อเค้าโครงเรื่องหลัก ในนิทานกลุ่มที่มีการตัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน พบพลวัต 3 ประการ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ 2) การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อความรู้ทางวิชาการและการสอนศีลธรรม

3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย ส่วนในนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ พบพลวัต 3 ประการ ได้แก่ 1) การปรับเป็นหนังสือการ์ตูน 2) การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อการสอนคุณธรรมและวิชาการ 3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย

กล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านรูปแบบ จุดประสงค์ และเนื้อหา มีปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงเพื่อวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก รวมไปถึงสะท้อนให้เห็นค่านิยมและสภาพสังคมในปัจจุบันที่ส่งเสริม “คนเก่ง” และ “มีคุณธรรม จริยธรรม” เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงลักษณะเด่นของตัวละครศรีธนญชัย จากตัวตลก เจ้าเล่ห์กลายเป็นคนเจ้าปัญญาช่วยเหลือสังคมในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ หรือเป็นตัวละครที่พ่ายแพ้เพื่อนำมาสอนเยาวชนให้โทษของคนที่ไม่ดีในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจึงมีลักษณะร่วมสมัย และเป็นที่ยอมรับของผู้่านซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจวบจนปัจจุบัน

แม้ว่าจะเป็นการนำนิทานพื้นบ้านอันเป็นข้อมูลทางคติชนที่เล่าสืบต่อกันมา มาใช้สร้างสรรค์ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย แต่ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยและศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์ ยังคงมีลักษณะเหมือนกันบางประการ คือ บทบาทหน้าที่ของนิทานเรื่องศรีธนญชัยที่ยังคงเน้นความบันเทิงเป็นหลัก ยังคงลักษณะเด่นของตัวละครเอกศรีธนญชัยที่มีความเฉลียวฉลาดเจ้าปัญญา และมีบทบาทหน้าที่ในการอบรมระเบียบสังคมเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะมีกลวิธีนำเสนอเรื่องราวที่แตกต่างกัน แต่ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยและศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์ยังคงมีบทบาทหน้าที่ในการอบรมระเบียบสังคมเหมือนกัน กล่าวคือ เรื่องศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์มีกลวิธีการอบรมระเบียบสังคมทางอ้อมผ่านพฤติกรรมของตัวละครศรีธนญชัยที่เปรียบได้กับภาพสะท้อนกลับของจารีต ประเพณีในบริบทสังคมในอดีต แม้ว่าพฤติกรรมของศรีธนญชัยจะแสดงให้เห็นความกับผู้มีอำนาจหรือพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งไม่สามารถประพฤติได้ในชีวิตจริง เป็นนิทานมุขตลกที่ช่วยผ่อนคลายความเครียด ความกดดันจากการปฏิบัติอยู่ภายใต้จารีตประเพณีอย่างเคร่งครัด แสดงให้เห็นอำนาจของสถาบันกษัตริย์ในอดีต แต่เมื่อนำมาเล่าเพื่อสร้างความตลก จึงถือว่าเป็นความผิดแต่อย่างใด เรื่องศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์จึงมีบทบาททางอ้อมในการอบรมระเบียบสังคม ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ผ่านพฤติกรรมแหวกขนบของศรีธนญชัยที่เป็นตัวละครที่เปรียบเสมือนตัวแทนของความต้องการของคนในสังคมที่ไม่สามารถปฏิบัติในชีวิตจริงได้ เช่นเดียวกับเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีการอบรมระเบียบสังคมผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากข้อจำกัดของกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องมีการนำเสนอที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย เช่น เรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการดัดแปลงให้อนุภาคตัวละครศรีธนญชัยถูก “ดัดหลัง” หรือ “ถูกลงโทษ” เมื่อประพฤติผิดอย่างทันทีทันใด แสดง

ให้เห็นว่าหนังสือการ์ตูนเรื่องนี้มีบทบาทช่วยอบรมระเบียบสังคม รักษากฎเกณฑ์ทางสังคม ผ่านตัวอย่างของตัวละครศรีธนญชัยที่ถูกกลโกงเมื่อประพาศิต เป็นต้น

ในส่วนที่แตกต่างกันคือ มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ให้ตัวละครเอกศรีธนญชัยที่มีความเฉลียวฉลาดในเชิงวิชาการ และเป็นต้นแบบของเด็กดี เช่นตัวละครศรีธนญชัยในเรื่อง **ศรีธนญชัย เจ้าปัญญาแบบใหม่** หรือถูกกลโกงเมื่อประพาศิตและยอมรับโทษนั้นแต่โดยดี เช่นตัวละครศรีธนญชัยในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล** และบทบาทหน้าที่ของนิทานที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการปรับเปลี่ยนเรื่องให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบันและวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตที่มีเป้าหมายการผลิตเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า เรื่องศรีธนญชัยประเภทที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน และประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ จึงมีบทบาทในการเป็นสื่อความรู้เชิงวิชาการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในสังคมที่มุ่งเน้นส่งเสริมทางการศึกษาให้แก่บุตรหลาน เด็กและเยาวชน

จากการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นภาพรวมของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีความน่าสนใจ ในส่วนพลวัตในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบว่ามีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากนิทานมุขปาฐะสู่สื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน มีการปรับเปลี่ยนจุดประสงค์ในการนำเสนอเรื่องจากการสร้างสรรค์นิทานเพื่อความบันเทิงสู่การสร้างสรรคเพื่อสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และใช้เป็นสื่อการเรียนรู้เชิงวิชาการ โดยมีลักษณะเนื้อหา 3 ประเภท คือ ประเภทที่มีการใช้เค้าโครงเดิม ประเภทที่มีการดัดแปลงสร้างสรรค์บางส่วน และประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ในแง่ของเนื้อหา มีการเปลี่ยนแปลง 5 ประการ ได้แก่ การเปลี่ยนรายละเอียด การละความ การขยายความ การสลับเหตุการณ์ และการยืมความ ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนของนิทานกลุ่มนี้ ได้แก่ การอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทยและการสร้างจุดขายให้แก่ผู้บริโภคในสังคม ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ ทำให้เห็นพลวัตของเรื่องเล่าไทยในสังคมร่วมสมัย เป็นการสืบสานและสร้างสรรค์คติชนในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ

ผลการวิจัยนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการนำเรื่องเล่าพื้นบ้านไทยมาปรับประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์ต่อยอดใหม่ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย ซึ่งเป็นยุคที่สื่อแนววัฒนธรรมประชานิยมมีบทบาทในการเผยแพร่คติชนพื้นบ้านของไทย การต่อยอดสร้างสรรค์เรื่องเล่าพื้นบ้านเพื่อนำเสนอในสื่อสิ่งพิมพ์แนววัฒนธรรมประชานิยมจำเป็นต้องสร้าง “จุดขาย” ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการค้าแก่ผู้ผลิต ด้วยเหตุนี้ นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจึงมีการตัดทอนลักษณะบางประการ และดัดแปลงสร้างสรรค์ในแนวทางที่สัมพันธ์กับสภาพวิถีชีวิตของผู้เสพในสังคมไทยยุคใหม่

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย และเพื่อศึกษาพลวัตและบทบาทในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยรวบรวมข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิตานภาพและหนังสือการ์ตูนจำนวน 8 เรื่อง ปรากฏเรื่องศรีธนญชัยในรูปแบบนิตานภาพจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ และศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน เรื่องศรีธนญชัยในรูปแบบหนังสือการ์ตูนจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์ ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไฟ) และเรียนเก่ง เก่งถูกคณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิตกับไม้ไฟ)

ทั้งนี้ พบว่าผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐาน กล่าวคือ การนำนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยแสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์นิทานในบริบทใหม่ โดยนำอารมณ์ขันและความเจ้าปัญญามาใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในสังคมสมัยใหม่และการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์แนววัฒนธรรมประชานิยม การศึกษาครั้งนี้สามารถจำแนกผลการวิจัยได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) การนำนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย 2) พลวัตและบทบาทของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 ลักษณะการนำองค์ประกอบนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

ผู้วิจัยศึกษาการนำองค์ประกอบสำคัญของนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ได้แก่ 1) อนุภาคเหตุการณ์ 2) ตัวละคร 3) ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา 4) แนวคิดสำคัญ 5) อารมณ์ขัน โดยจะแยกนำเสนอลักษณะการนำองค์ประกอบนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในการสร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยทั้ง 8 เรื่อง พบการนำองค์ประกอบมาใช้ใน 3 แนวทาง ได้แก่

5.1.1.1 การคงองค์ประกอบเดิม

1) อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ

จากการศึกษาพบการนำอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในลักษณะคงเดิมมาใช้ในการสร้างเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ดังนี้

- (1) เรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 71 เหตุการณ์
- (2) เรื่อง **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 69 เหตุการณ์
- (3) เรื่อง **ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 60 เหตุการณ์
- (4) เรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 43 เหตุการณ์
- (5) เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟ็อวล์** นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน 25 เหตุการณ์
- (6) เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** นำอนุภาคเหตุการณ์คงเดิมมาใช้จำนวน

2 เหตุการณ์

อนุภาคเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเลือกนำมาใช้ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทการ์ตูนและนิทานภาพ ล้วนเป็นอนุภาคเหตุการณ์ที่เป็นที่นิยมของผู้อ่าน เป็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นความเฉลียวฉลาดของตัวละครศรีธนญชัยในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปได้อย่างคาดไม่ถึง และเป็นอนุภาคเหตุการณ์ที่มักจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน ส่วนอนุภาคเหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏการนำมาใช้มีทั้งหมด 3 เหตุการณ์ คือ M29 เหตุการณ์ทายปริศนากับพระมเหสี M35 เหตุการณ์แปลธรรมลังกาจากเสียงร้องของแพะ และ M47 เหตุการณ์คุมนางกำนัลไปร้องไห้ สังเกตได้ว่าอนุภาคเหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏการนำมาใช้ล้วนเป็นเหตุการณ์ที่ไม่จำเป็น ไม่ได้แสดงให้เห็นการพลิกแพลงทางภาษา และเป็นเหตุการณ์ที่สื่อถึงเรื่องทางเพศอย่างโจ่งแจ้งหยาบคาย ไม่เหมาะสมต่อผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน

2) อนุภาคตัวละครสำคัญ

จากการศึกษาการนำอนุภาคตัวละครสำคัญมาใช้ในลักษณะคงเดิมในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย พบว่า มีการใช้อนุภาคตัวละครสำคัญคงเดิมที่นำมาใช้สร้างเรื่อง ได้แก่ ตัวละครศรีธนญชัยตัวละครพระมหากษัตริย์ ตัวละครคหบดีหรือหลวงนายศรี และตัวละครสมภาร โดยพบในเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** **ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** และ **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน**

3) ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา

เรื่องที่มีการนำความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาในรูปแบบดั้งเดิมมาใช้ มีจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

- (1) เรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** มีการใช้กลอุบายและเขาวัวปัญญาในการแก้ไขปัญหาจำนวน 62 ครั้ง
- (2) เรื่อง **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีการใช้กลอุบายและเขาวัวปัญญาในการแก้ไขปัญหาจำนวน 60 ครั้ง
- (3) เรื่อง **ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** มีการใช้กลอุบายและเขาวัวปัญญาในการแก้ไขปัญหาจำนวน 50 ครั้ง

(4) เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการใช้กลอุบายและเซอร์ปัญญาในการแก้ไขปัญห จำนวน 30 ครั้ง

(5) เรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการใช้กลอุบายและเซอร์ปัญญาในการแก้ไขปัญห จำนวน 36 ครั้ง

โดยพบว่าการใช้กลอุบายและเซอร์ปัญญาในการแก้ไขปัญห ในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบในทุกเรื่อง และ 2) อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบในบางเรื่อง ดังนี้

1) อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบในทุกเรื่อง พบจำนวน 20 อนุภาค เช่น T2 เก็บบ้านให้โล่งเตียน T4 ขาดดีเป็นเหน้าเทท่า เป็นต้น

2) อนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบในบางเรื่อง พบจำนวน 12 อนุภาค ซึ่งพบในนิทานจำนวน 4 เรื่อง เช่น T39 ดินสอชี้แฉ่ง T48 สร้างม้าไม้สูงสี่ศอกหลังกระดาน เป็นต้น

ส่วนอนุภาคการใช้ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่ไม่พบการนำมาใช้ มีจำนวน 3 อนุภาค ได้แก่ T40 หูวักกับเขาวัว T46 สร้างปัญหาพระธรรมด้วยการบีบอ้นตะแพะ และ T60 ถกผ่านงูของตนเอง ต่อหน้าเหล่านางกำนัล

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่พบจำนวนมาก เนื่องจากได้รับความนิยมจากผู้อ่าน จึงมีการนำมาใช้ซ้ำในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัย นอกจากนี้ ยังเป็นการแสดงปฏิกิริยาไหวพริบที่ของศรีธนญชัยที่เป็นจุดพลิกผันของเรื่อง แสดงชัยชนะ ความพ่ายแพ้ / เสียวรู้ของตัวละครเอก ส่วนความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่ไม่พบการนำมาใช้นั้นมีความไม่เหมาะสมแก่ผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนและไม่ได้รับความนิยม จึงไม่พบการนำมาใช้

4) แนวคิดสำคัญ

การนำแนวคิดสำคัญคงเดิมมาใช้สร้างเรื่องในศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย คือแนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณและแนวคิดเรื่องการเล่นกับภาษา และแนวคิดอื่น ๆ ได้แก่ แนวคิดเรื่องความขัดแย้ง แนวคิดเรื่องการเล่นหน้า และแนวคิดเรื่องการทำให้อำนาจบุคคลที่มีอำนาจมากกว่า พบในเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน และตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์**

5) อารมณ์ขัน

จากการศึกษาการนำอารมณ์ขันในลักษณะคงเดิมมาใช้ พบในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยเรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์ ศรีธนญชัยยอดคนเจ้า**

ปัญญา และศรีธรรณชัชววรรณคดีก่อนนอน มีการใช้อารมณ์ชั้นที่ยังคงเค้าโครงเดิม คือ อารมณ์ชั้นจากการใช้ภาษา ได้แก่ การเล่นคำจากการใช้คำอย่างกำกวม

5.1.1.2 การตัดแปลงองค์ประกอบ

1) อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ

พบในเรื่องตัดหลังศรีธรรณชัชโดยพื้อวาล์และศรีธรรณชัชเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ ดังนี้

(1) การตัดแปลงอนุภาคการตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่องตัดหลังศรีธรรณชัชโดยพื้อวาล์ พบการตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญ 22 เหตุการณ์ โดยมีการตัดแปลงให้มีความร่วมสมัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เน้นการสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เช่น อนุภาคเหตุการณ์ E ศรีธรรณชัชฆ่าน้อง อนุภาคเหตุการณ์ M1 สร้างเรือนทอง อนุภาคเหตุการณ์ M6 ศรีธรรณชัชขอศรีนวลแต่งงาน เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าอนุภาคเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเลือกนำมาตัดแปลงบางส่วนล้วนเป็นเหตุการณ์ที่เป็นที่นิยมของผู้อ่าน เป็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นความเฉลียวฉลาดของตัวละคร ศรีธรรณชัชในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปได้อย่างคาดไม่ถึง และเป็นตอนที่ผู้อ่านช่วยให้ผู้เขียนสามารถสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เน้นเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

(2) การตัดแปลงอนุภาคเหตุการณ์สำคัญในเรื่องศรีธรรณชัชเจ้าปัญญา

รูปแบบใหม่ พบว่า มีการนำอนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดแปลงมาใช้เพียงอนุภาคเดียว ได้แก่ อนุภาคเหตุการณ์ ๒ ศรีธรรณชัชถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนม สร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนม ผู้วิจัยเห็นว่าอนุภาคเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเลือกนำมาตัดแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องใหม่และวัตถุประสงค์ใหม่ที่เน้นให้ความรู้เชิงวิชาการ และสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม

2) อนุภาคตัวละครสำคัญ

จากการศึกษาพบว่า การนำอนุภาคตัวละครสำคัญที่มีการตัดแปลงมาใช้ในเรื่อง พบในเรื่องตัดหลังศรีธรรณชัชโดยพื้อวาล์และศรีธรรณชัชเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ พบการตัดแปลง 2 ประการ ได้แก่ 1) การตัดแปลงรูปลักษณ์ และ 2) การตัดแปลงลักษณะนิสัย โดยผู้วิจัยจะแยกอธิบายเป็น 2 กลุ่มเรื่อง ได้แก่

(1) การดัดแปลงรูปลักษณ์

(1.1) การดัดแปลงรูปลักษณ์อนุภาคตัวละครในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์** ผู้วิจัยพบว่า ในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์** มีการสร้างสรรค์ตัวละครให้มีลักษณะร่วมสมัย โดยสร้างสรรค์ในรูปแบบตัวการ์ตูนที่มีลักษณะไม่สมจริงทางกายวิภาค เพื่อให้สร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่าน

(1.2) การดัดแปลงรูปลักษณ์อนุภาคตัวละครในศรีธนญชัยเรื่องอื่น ๆ

ผู้วิจัยพบว่า ในเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณังกับไม้ไผ่)** และ **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณังกับไม้ไผ่)** มีการดัดแปลงรูปลักษณ์อนุภาคตัวละครศรีธนญชัยให้มีความร่วมสมัย คือ มีรูปลักษณ์ลักษณะที่เป็นเด็กวัยประถม หน้าตาน่ารัก สดใส ผมสีแดง ผิวขาว สะอาดสะอ้าน ดวงตาสีชมพู แต่งกายร่วมสมัย ไม่เน้นความสมจริงของกายวิภาค นอกจากนี้ ตัวละครศรีธนญชัยยังมีลักษณะรูปลักษณ์คล้ายกับตัวละครแห่งเจียหรือหงอคง จากวรรณกรรมเรื่องเรื่องไซอิ๋ว มีลักษณะคล้ายกับตัวละครอิคคิวซังหรือเณรน้อยเจ้าปัญญา และมีลักษณะคล้ายกับตัวละครโคนัน จากเรื่องยอดนักสืบจิ๋วโคนัน จึงกล่าวได้ว่าศรีธนญชัยรูปแบบใหม่เป็นการ์ตูนที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรม ด้วยการนำลักษณะร่วมกันบางประการที่โดดเด่นของตัวละครอื่น ๆ มาสร้างสรรค์จนเกิดเป็นตัวละครศรีธนญชัย

(2) การดัดแปลงลักษณะนิสัย

(2.1) การดัดแปลงอนุภาคตัวละครในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอวาล์** มีการใช้อุณหภูมิตัวละครสำคัญที่ดัดแปลงไป ได้แก่ อนุภาคตัวละครศรีธนญชัย ผู้เขียนยังคงสร้างให้เป็นตัวละครที่เจ้าปัญญาแบบฉลาดแกมโกง แต่มักจะถูกดัดหลังและแกล้งเมื่อทำผิดจารีตประเพณี ศรีธนญชัยยอมรับความพ่ายแพ้และรับในความผิดของตน ส่วนอนุภาคตัวละครประกอบ ได้แก่ ตัวละครพระมหากษัตริย์ ตัวละครคหบดีหรือหลวงนายศรีและตัวละครพระภิกษุ มีการดัดแปลงให้เป็นตัวละครที่สามารถ “แกล้ง” ศรีธนญชัย และทำให้เขายอมรับความผิดของตน

(2.2) การดัดแปลงอนุภาคตัวละครในศรีธนญชัยเรื่องอื่น ๆ ได้แก่เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญาในรูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณังกับไม้ไผ่)** และ **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณังกับไม้ไผ่)** เนื่องจากมีการนำอนุภาคตัวละครชุดเดียวกันมาใช้ ผู้วิจัยจึงขออธิบายภาพรวมกัน คือ ตัวละครศรีธนญชัย ถูกดัดแปลงให้มีพฤติกรรมส่วนตัวที่พึงประสงค์ตามแบบฉบับของเด็กดี เช่น เมตตา ขยัน เชื่อฟังคำสั่งสอน เป็นต้น ใช้ความรู้เชิงวิชาการช่วยแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนอนุภาคตัวละครประกอบ เช่น เหราและนันทา ถูกดัดแปลงให้รักบุตร ไม่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงกับบุตร พระภิกษุถูกดัดแปลงให้เป็นผู้ที่คอย

สั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ศิรณูชัย มีสถานะสูงสุดทางสังคม เป็นที่เคารพนับถือของทุกคนในหมู่บ้าน

3) ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา

เรื่องที่มีการนำความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญารูปที่ดัดแปลงมาใช้พบเพียงอนุภาคเดียว คือ T1 ล้างน้องให้สะอาดทั้งนอกและใน ในเรื่อง**ดัดหลังศิรณูชัยโดยพี่อวาล์**

4) แนวคิดสำคัญ

จากการศึกษาพบว่าการนำแนวคิดสำคัญที่มีการดัดแปลงมาใช้ในเรื่อง**ดัดหลังศิรณูชัยโดยพี่อวาล์** และในเรื่อง**ศิรณูชัยเรื่องอื่น ๆ** ได้แก่

(1) การดัดแปลงแนวคิดสำคัญในเรื่อง**ดัดหลังศิรณูชัยโดยพี่อวาล์** คือ แนวคิดเรื่องการเสียหน้า คือ การดัดแปลงให้ตัวละครศิรณูชัยเป็นบุคคลที่ “เสียหน้า” ได้แก่ บุคคลในสังคมชั้นสูงและบุคคลธรรมดาสามัญทั้งสิ้น

(2) การดัดแปลงแนวคิดสำคัญใน**ศิรณูชัยเรื่องอื่น ๆ** ได้แก่ เรื่อง**ศิรณูชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศิรณูชัย VS คนงกกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศิรณูชัย VS คนงกกับไม้ไผ่) คือ แนวคิดเรื่องความสำคัญของการใช้ปฏิภาณ คือ มีการใช้ความเฉลียวฉลาดในเชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา

5) อารมณ์ขัน

จากการศึกษาพบว่ามีอารมณ์ขันที่ดัดแปลงไป คืออารมณ์ขันจากการใช้ภาษา ในเรื่อง**ดัดหลังศิรณูชัยโดยพี่อวาล์** ได้แก่ การเล่นคำจากการใช้คำกำกวม โดยพบว่าการนำอารมณ์ขันจากการเล่นคำมาใช้เช่นเดียวกับ**ศิรณูชัย**สำนวนจอมปราชญ์ แต่มีการดัดแปลงการตีความหมายของคำว่า “ดิน” ในสำนวน “ที่เท่าแมวดินตาย” ในแง่มุมที่แตกต่างออกไปคือ มีการแปลความหมายอย่างร่วมสมัยมากขึ้น โดยหมายถึง “เต็นท์” ซึ่งเป็นศัพท์แสลงที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นการหักมุมแปลความหมายให้มีความร่วมสมัย

5.1.1.3 การเพิ่มเติมองค์ประกอบ

1) อนุภาคเหตุการณ์สำคัญ

จากการศึกษาพบโดยพบการใช้องค์ประกอบในเรื่อง**ศิรณูชัย**ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

- (1) **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอาร์ล** มีอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา 4 เหตุการณ์
- (2) **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่** มีอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา 4 เหตุการณ์
- (3) **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** มีอนุภาคเหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา 9 เหตุการณ์
- (4) **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิง กับไม้ไผ่)** มีอนุภาค เหตุการณ์สำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามา 9 เหตุการณ์

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า อนุภาคเหตุการณ์ที่เพิ่มเติมเข้ามามีลักษณะร่วมกันคือมีความร่วมสมัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องนั้น ๆ เช่น เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่** มีการเพิ่มเติมอนุภาคเหตุการณ์ ๔ ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาช่วยตัดสินว่าใครคือเจ้าของหมู เข้ามาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เน้นการให้ความรู้เชิงวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น

2) อนุภาคตัวละครสำคัญ

จากการศึกษาพบว่าการสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ และตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่เน้นให้ความรู้เชิงวิชาการ และสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม ช่วยสร้างสีสันและความสนุกสนาน สร้างความแปลกใหม่ ก่อให้เกิดความน่าสนใจให้แก่เนื้อเรื่อง โดยแยกอธิบายในแต่ละเรื่อง ได้แก่

- (1) เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพีอาร์ล** มีการสร้างอนุภาคตัวละครสำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ พีอาร์ล พีโอ – น้องส้ม น้องสาวบุญธรรมของศรีนวล ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์
- (2) เรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการสร้างอนุภาคตัวละครสำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ อนุภาคตัวละครหนุมาน
- (3) เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่** มีการสร้างอนุภาคตัวละครสำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ เพื่อนของศรีธนญชัย กำนันเฉิด ลิง โจรสามพี่น้อง นอกจากนี้ มีการนำตัวละครจากวรรณกรรมเรื่องอื่นมาสร้างสรรค์ด้วย ได้แก่ คณิง ชมพลา และไม้ไผ่
- (4) เรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** และ **เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่)** ยังคงมีการนำตัวละครชุดเดิมจากเรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญา रूपแบบใหม่มาใช้ ผู้วิจัยจึงไม่ขอกกล่าวถึงตัวละครชุดเดิม และมีการสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครขึ้นใหม่ที่มีบทบาทในเรื่อง เช่น อนุภาคตัวละครครู เป็นต้น

3) ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา

จากการศึกษาพบว่า เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่มีองค์ประกอบความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาที่มีการสร้างสรรค์ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาขึ้นใหม่ พบว่าเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์**มีการสร้างสรรค์มีการใช้กลอุบายและเซอร์ปัญญาในการแก้ไขปัญหาค้นใหม่จำนวน 2 ครั้ง และในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ มีการใช้กลอุบายและเซอร์ปัญญาในการแก้ไขปัญหาค้นใหม่จำนวน 2 ครั้ง ซึ่งมีการสร้างสรรค์ “ความเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญา” ขึ้นใหม่เพื่อให้เข้ากับบริบทร่วมสมัย

4) แนวคิดสำคัญ

พบแนวคิดสำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ คือ แนวคิดเรื่องอภัยธรรม ในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) เนื่องจากทั้งสามเรื่องเป็นเรื่องมีการสร้างสรรค์เนื้อหาส่วนใหญ่ขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการผลิตที่เน้นการให้ความรู้เชิงวิชาการ สอนคุณธรรม จริยธรรม และบริบทร่วมสมัยซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขัน ทำให้คนขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นำมาซึ่งการทะเลาะเบาะแว้งและปัญหาต่าง ๆ ผู้เขียนเล็งเห็นว่าศีลธรรมเรื่องของการให้อภัยเป็นสิ่งที่สามารถผ่อนหนักให้เป็นเบา แก้ไขปัญหาทุกอย่างให้คลี่คลายได้

5) อารมณ์ขัน

เรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา

รูปแบบใหม่ เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณิงกับไม้ไผ่) มีการสร้างอารมณ์ขันที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ คือ อารมณ์ขันจากการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ภาษาร่วมสมัยการเล่นกับภาษา การเล่นคำ การแปลความหมายนัยตรง คำจากแนวเทียบ คำตั้งชื่อล้อเลียน ตัวอย่างเช่นการใช้ภาษาร่วมสมัย อาทิ การใช้ศัพท์แสลง การใช้คำทับศัพท์ เป็นต้น การเพิ่มบทสนทนาที่มีลักษณะการใช้ภาษาร่วมสมัยดังกล่าวในเรื่องศรีธนญชัยซึ่งเป็นเรื่องเล่าในอดีตของไทยเข้าไป ทำให้เกิดลักษณะที่แปลกใหม่ แหวกขนบพลิกไปจากความคาดหมาย ทำให้เกิดความประหลาดใจและช่วยสร้างอารมณ์ขันได้ และอารมณ์ขันจากการสร้างบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของตัวละคร ได้แก่ 1) การสร้างตัวละครที่มีความบกพร่องทางรูปร่าง 2) การสร้างพฤติกรรมของตัวละครที่มีความบกพร่องทางลักษณะนิสัย 3) การสร้างภาพตัวละครที่แสดงความไม่เข้ากัน

5.1.2 พลวัตของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

การศึกษาพลวัตในนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยในรูปแบบนิทานภาพและหนังสือการ์ตูนแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ทั้งในด้านรูปแบบ จุดประสงค์ และเนื้อหา ที่มีปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงเพื่อวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก รวมไปถึงสะท้อนให้เห็นค่านิยมและสภาพสังคมในปัจจุบันที่ส่งเสริม “คนเก่ง” และ “มีคุณธรรม จริยธรรม” เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย จึงมีลักษณะร่วมสมัยและเป็นที่ยอมรับของผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจวบจนปัจจุบัน โดยพบพลวัตในนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยดังนี้

5.1.2.1 พลวัตในกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิม

จากการศึกษา พบพลวัตในกลุ่มที่คงเค้าเรื่องเดิมมี 2 ประการ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากเรื่องศรีธนญชัยให้เป็นนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน โดยพบว่ามีนิทานภาพจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญาและศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีหนังสือการ์ตูนจำนวน 1 เรื่อง คือ **ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา**

2) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่ ได้แก่

(1) การตัดอนุภาคเหตุการณ์ย่อยที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้ สรุปได้ว่า เรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ 12 เหตุการณ์ เรื่อง **ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์ 14 เหตุการณ์ และเรื่อง **ศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์มากที่สุดจำนวน 23 เหตุการณ์ จากการศึกษาการตัดอนุภาคเหตุการณ์พบว่า เหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป มีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็น เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชนสำหรับผู้อ่านที่เป็นเยาวชน เป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน และเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ

(2) การตัดอนุภาคตัวละครประกอบที่ไม่กระทบต่อโครงเรื่องหลัก พบว่า เรื่อง **ศรีธนญชัยจอมคนเจ้าปัญญา ศรีธนญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์และศรีธนญชัยยอดคนเจ้าปัญญา** มีการตัดอนุภาคตัวละครประกอบทั้งสิ้น โดยพบว่าการตัดอนุภาคตัวละครประกอบที่ไม่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง หรือเป็นตัวละครที่อยู่ในอนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป

(3) การสลับเหตุการณ์ย่อยส่วนที่ไม่กระทบต่อเค้าโครงเรื่องหลัก พบว่าการสลับความที่เกิดขึ้นในเรื่องล้วนเกิดขึ้นในช่วงอนุภาคเหตุการณ์ M “ศรีธนญชัยใช้สติปัญญาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและช่วยเหลือบ้านเมือง” และอนุภาคเหตุการณ์ N “ศรีธนญชัยออกบวชสร้างความดีต่อร้อนให้สมภารและศิษย์วัดเท่านั้น” นอกจากนั้นจะมีการเรียงอนุภาคเหตุการณ์ตามแบบศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชญ์

5.1.2.2 พลวัตในกลุ่มที่มีการตัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่

ในนิทานกลุ่มที่มีการตัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วน พบพลวัต 3 ประการ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน โดยพบว่านิทานภาพจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** และหนังสือการ์ตูน 1 เรื่อง ได้แก่ **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์**

2) การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อความรู้ทางวิชาการและการสอนศีลธรรม กล่าวคือ เรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์ไปเพื่อสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรม เรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์ไปเพื่อสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรม ให้ความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ และเป็นสื่อที่ช่วยสานสัมพันธ์ในครอบครัว

3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย พบลักษณะความเปลี่ยนแปลงเนื้อหา 8 ประการ ได้แก่

(1) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์ที่มีเนื้อหารุนแรง พบว่าเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์จำนวน 22 เหตุการณ์ แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงอนุภาคเหตุการณ์ในเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** เนื่องจากยังคงนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้ อนุภาคเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงและเป็นเหตุการณ์ที่แสดงพฤติกรรมในด้านลบของตัวละครเอก

(2) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเค้าโครงเรื่องใหม่ โดยพบว่าอนุภาคตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดย พี่อวาล์** ได้แก่ ตัวละครหลัก คือ ศรีธนญชัยและตัวละครประกอบอื่น ๆ แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงอนุภาคตัวละคร ในเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** เนื่องจากมีการนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้ ผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมุ่งให้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตเน้นสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ถูกรับตัดแปลงหรือสร้างสรรค์ขึ้นใหม่

(3) การตัดอนุภาคเหตุการณ์ที่ผู้เขียนไม่เลือกนำมาใช้และที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน พบว่าในเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์จำนวน 35 เหตุการณ์ และในเรื่อง **ศรีธนญชัยวรรณคดีก่อนนอน** มีการตัดอนุภาคเหตุการณ์จำนวน 40 เหตุการณ์ อนุภาคเหตุการณ์ที่ถูกตัดไปมีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็น เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน เหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ

(4) การตัดอนุภาคตัวละครที่ไม่จำเป็น พบว่าเรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดย**

พี่อวาล์และศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน มีการตัดอนุภาคตัวละครประกอบทั้งสิ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นตัวละครที่ไม่มีความสำคัญในเรื่องและเป็นตัวละครที่อยู่ในเหตุการณ์ที่ถูกตัดออกไป

(5) การสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่และสร้างความน่าสนใจ พบว่า เรื่อง**ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์** มีอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการสร้างสรรค์ใหม่จำนวน 4 เหตุการณ์ แต่ไม่พบอนุภาคเหตุการณ์ที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ในเรื่อง**ศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน** เนื่องจากยังคงมีการนำเค้าโครงเรื่องเดิมมาใช้ อนุภาคเหตุการณ์ที่เพิ่มเติมเข้ามาเป็นอนุภาคที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ มีความร่วมสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่ของผู้เขียนที่เน้นการสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม และเพิ่มความแปลกใหม่ สร้างความน่าสนใจ

(6) การสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่และสร้างความน่าสนใจ พบว่า เรื่อง**ตัดหลังศรีธัญชัยโดยพี่อวาล์** มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบเช่น **พี่อวาล์นกฮูกเจ้าปัญญา พี่โอ – น้องส้ม น้องสาวบุญธรรมของศรีนวล ขบวนการโก๊ะเรนเจอร์** เป็นต้น แต่ไม่พบการเพิ่มอนุภาคตัวละครในเรื่อง**ศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน** ลักษณะอนุภาคตัวละครที่เพิ่มขึ้นมาเป็นอนุภาคตัวละครประกอบที่มีบทบาทช่วยส่งเสริมให้เห็นความเฉลียวฉลาดของอนุภาคตัวละครศรีธัญชัย โดยมีการสร้างสรรค์อนุภาคตัวละครมีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและให้ความรู้ในเชิงวิชาการ พบว่า มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครเพื่อจุดประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ใหม่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ สร้างความน่าสนใจ

(7) การสลับเหตุการณ์เพื่อให้สอดคล้องกับโครงเรื่องใหม่ เรื่อง**ศรีธัญชัย** ประเภทที่มีตัดแปลงและสร้างสรรค์บางส่วนมีการสลับความเกิดขึ้นในช่วงอนุภาคเหตุการณ์ M “ศรีธัญชัยใช้สติปัญญาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและช่วยเหลือบ้านเมือง” และอนุภาคเหตุการณ์ N “ศรีธัญชัยออกบวชสร้างความดีต่อร้อนให้สมภารและศิษย์วัด” นอกจากนั้นยังมีการเรียงอนุภาคเหตุการณ์ตามแบบศรีธัญชัยสำนวนจอมปราษฎ์

(8) การยืมอนุภาคตัวละครจากวรรณคดีไทยเรื่องอื่นมาใช้ในเรื่อง พบว่ามี **การยืมอนุภาคตัวละครหนุมาน** ซึ่งเป็นตัวละครที่เป็นที่รู้จักกันดีจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มาสร้างสรรค์ในเรื่อง**ศรีธัญชัยวรรณคดีก่อนนอน** โดยยืมอนุภาคตัวละครหนุมานมาเพื่อเป็นตัวละครที่คอยให้ความรู้ทางวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ แทรกเสริมอยู่ในอนุภาคเหตุการณ์ที่มีความสอดคล้องกัน

5.1.2.3 พลวัตในนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่

ในนิทานกลุ่มที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ พบพลวัต 3 ประการ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพ มีจำนวน 3 เรื่อง

ทั้งสามเรื่องนำเสนอในรูปแบบหนังสือการ์ตูน ได้แก่ เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา** รูปแบบใหม่ **เรียนเก่ง เก่งถูก** ภาษาอังกฤษ (**ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่**) และ **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์** (**ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่**)

2) การเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อเป็นสื่อความรู้ทางวิชาการและการสอน ศีลธรรมเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา** รูปแบบใหม่, **เรียนเก่ง เก่งถูก** ภาษาอังกฤษ (**ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่**) และ **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์** (**ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่**) มีการเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์เพื่อให้ความรู้ เชิงวิชาการและสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม

3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับสื่อรูปแบบใหม่และบริบทร่วมสมัย พบลักษณะความเปลี่ยนแปลงเนื้อหา 6 ประการ ดังนี้

(1) การเพิ่มอนุภาคเหตุการณ์ใหม่เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและสั่งสอนคุณธรรมพบว่า เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา** รูปแบบใหม่ มีการสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ขึ้นใหม่จำนวน 5 เหตุการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่ศรีธนญชัยในวัยเด็กที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบและความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในหมู่บ้าน เรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก** ภาษาอังกฤษ (**ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่**) มีการสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ขึ้นใหม่จำนวน 9 เหตุการณ์ เป็นเรื่องราวของศรีธนญชัยในวัยเด็กที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบและความรู้ทางภาษาอังกฤษในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการและปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในโรงเรียนและต่างประเทศ จุดเด่นที่น่าสนใจของการ์ตูนเรื่องนี้คือ การนำเอาอนุภาคตัวละครคณึง ไม้ไผ่ เรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์** (**ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่**) มีการสร้างสรรค์อนุภาคเหตุการณ์ขึ้นใหม่จำนวน 9 เหตุการณ์ เป็นเรื่องราวของศรีธนญชัยในวัยเด็กที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบและความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการและปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในโรงเรียน กล่าวได้ว่าลักษณะของเนื้อหาที่สร้างสรรค์ใหม่มีความร่วมสมัยกับผู้อ่าน โดยสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ทางวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ และเพื่อสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม

(2) การเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบที่มีลักษณะแปลกใหม่ น่าสนใจพบว่าเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยประเภทที่มีการสร้างสรรค์ใหม่ทั้งสามเรื่องมีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบทั้งสิ้น ได้แก่ เรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา** รูปแบบใหม่ มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบ เช่น **เพื่อนของศรีธนญชัย** (โซกุน ขนุน หมวยเล็กพื้ น้ำหวาน) **กำนันเจ็ดโจรสลัดพี่น้อง ชาวบ้าน** เป็นต้น เรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์** (**ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่**) มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบ เช่น **ครูอัลเบิร์ต เพื่อนนักเรียน** เป็นต้น เรื่อง **เรียนเก่ง เก่งถูก** ภาษาอังกฤษ (**ศรีธนญชัย VS คณึงกับไม้ไผ่**) มีการเพิ่มอนุภาคตัวละครประกอบ เช่น **ครูจอห์น เพื่อนนักเรียน** **ครอบครัวชาวต่างชาติ** เป็นต้น สังเกตได้ว่าลักษณะอนุภาคตัวละครที่เพิ่มขึ้นมา

เป็นอนุภาคตัวละครประกอบที่มีบทบาทช่วยส่งเสริมให้เห็นความเฉลียวฉลาดของอนุภาคตัวละครศรีธนญชัย โดยพบว่ามีการเพิ่มอนุภาคตัวละครเพื่อจุดประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ใหม่และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปและเพื่อเพิ่มความความแปลกใหม่ สร้างความน่าสนใจ

(3) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคตัวละครเอกให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ใหม่ เรื่อง**ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงอนุภาคตัวละครเอกและอนุภาคตัวละครประกอบ ได้แก่ ศรีธนญชัย นายันนทา นางเหรา และสมภาร ส่วนเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณังกัปไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณังกัปไม้ไผ่) มีการเปลี่ยนแปลงอนุภาคตัวละครเอกเท่านั้น เพราะเนื้อเรื่องส่วนใหญ่มีการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมร่วมสมัย จึงมีการเปลี่ยนแปลงอนุภาคตัวละครเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่เน้นให้ความรู้เชิงวิชาการ และสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

(4) การเปลี่ยนรายละเอียดอนุภาคเหตุการณ์เพื่อนำเสนอเรื่องในแง่มุมใหม่ เรื่อง**ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงอนุภาคเหตุการณ์ 1 เหตุการณ์ แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงอนุภาคเหตุการณ์ในเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณังกัปไม้ไผ่) และเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์(ศรีธนญชัย VS คณังกัปไม้ไผ่) เนื่องจากมีเนื้อหาที่สร้างสรรค์ใหม่ทั้งหมด อนุภาคเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของเหตุการณ์ในเรื่อง**ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ คือ อนุภาคเหตุการณ์ I ศรีธนญชัยถูกส่งตัวไปอยู่กับยายชายขนม สร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนมเพียงอนุภาคเหตุการณ์เดียวเท่านั้น อนุภาคเหตุการณ์ดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

(5) การยืมอนุภาคตัวละครจากวรรณคดีเรื่องอื่นมาใช้ พบว่ามีการยืมอนุภาคตัวละครคณังกัปไม้ไผ่และชมพูลา จากบทพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่า มาสร้างสรรค์ในเรื่อง**ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คณังกัปไม้ไผ่) และเรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คณังกัปไม้ไผ่)

(6) การยืมอนุภาคตัวเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องอื่นมาใช้ พบว่ามีการยืมอนุภาคเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องทศชาติชาดก ตอนมโหสถบัณฑิต โดยพบว่ามีการนำอนุภาคเหตุการณ์ในตอนการหาเจ้าของโค มาดัดแปลงและสร้างสรรค์ในเรื่อง**ศรีธนญชัยเจ้าปัญญา**รูปแบบใหม่ โดยปรับเปลี่ยนเหตุการณ์ให้ศรีธนญชัยทำหน้าที่ตัดสินความแทนมโหสถในเหตุการณ์ตอนใครคือเจ้าของหมู

5.1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

การปรับเปลี่ยนดังกล่าวสัมพันธ์กับปัจจัยการปรับเปลี่ยนของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ทำให้เห็นพลวัตของเรื่องเล่าไทยในสังคมร่วมสมัย เป็นการสืบสานและสร้างสรรค์คติชนในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ ได้แก่

5.1.3.1 การอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทย

เนื่องจากวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย มีสื่อความบันเทิงสมัยใหม่เข้ามาในสังคมไทยหลากหลายรูปแบบ ก่อให้เกิดกระแสความนิยมที่เปลี่ยนไป เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่หันมาสนใจสื่อบันเทิงสมัยใหม่ อีกทั้งผู้อ่านวรรณคดีจำกัดอยู่ในวงแคบ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจภาษาในวรรณคดี และมีความสนใจในวรรณคดีอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ มีผู้ผลิตจึงต้องนำเรื่องศรีธนญชัยมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ให้มีความร่วมสมัยในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย ประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน และนำเสนอด้วยภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไปซึ่งเข้าใจง่าย เพื่อให้เข้ากับบริบทของสังคมและเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน แม้ว่าเนื้อหาจะมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ แต่ผู้เขียนยังคงเอกลักษณ์ของอนุภาคตัวละครเอก “ศรีธนญชัย” ที่มีความเจ้าปัญญาฉลาดล้ำเหนือผู้ใดเอาไว้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่นิทานไทยให้แก่เยาวชนรุ่นหลังในบริบทร่วมสมัย

5.1.3.2 การสร้างจุดขายให้แก่ผู้บริโภคในสังคม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ปรับปรุงเนื้อหาของนิทานศรีธนญชัยที่นำเสนอในหนังสือการ์ตูนและนิทานภาพเพื่อสร้างจุดเด่น และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ดังนี้

1) ตอบสนองความต้องการเสพสื่อที่มีความทันสมัยและแปลกใหม่ ด้วยการปรับรูปแบบนำเสนอ ปรับเนื้อหา ปรับชื่อเรื่อง และปรับภาษา ดังนี้

(1) ปรับรูปแบบนำเสนอ ด้วยการปรับรูปแบบให้มีความทันสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน และมีการปรับการนำเสนอจากการบรรยายและพรรณนาเป็นการสนทนาของตัวการ์ตูน โดยมีผู้เล่าและดำเนินเรื่อง

(2) ปรับเนื้อหา เพื่อให้มีความทันสมัย ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคในสังคมที่สนับสนุนบุคคลากรที่มี “ความรู้คู่คุณธรรม” มีความร่วมสมัยกับผู้อ่าน ดังนั้นเนื้อหาเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจึงถูกดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ โดยเน้น

การเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการ ผนวกคุณธรรม จริยธรรม หรือมีการผสมผสานวรรณคดีและนิทานพื้นบ้านเรื่องอื่น ๆ ซึ่งช่วยสร้างความน่าสนใจและแปลกใหม่ให้กับผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

(3) ปรับชื่อเรื่องให้มีความร่วมสมัย เพื่อสะท้อนเนื้อหาที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ เช่น เรื่อง **ดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิวอาร์** มีการตั้งชื่อเรื่องที่แสดงให้เห็นเนื้อหาภายในที่มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ คือ มีการสร้างสรรค์เรื่องให้ศรีธนญชัย ตัวละครเอกของเรื่อง ที่ขึ้นชื่อว่าเป็นคนฉลาดแกมโกง ไม่เคยเสียรู้ผู้ใด แต่ถูกดัดหลังเมื่อประพัตดินไม่ดี การตั้งชื่อเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นพลวัตของเนื้อเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่เน้นการสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม การเปลี่ยนแปลงชื่อเรื่องในลักษณะนี้แสดงให้เห็นให้ผู้อ่านรับรู้ได้ทันทีว่าเป็นนิทานที่มีการสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ สร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่าน เป็นต้น

(4) ปรับภาษา มีการปรับภาษาที่นำเสนอจากร้อยกรอง เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ศัพท์แสง การใช้คำทับศัพท์ บทสนทนาที่รับรู้กันในสังคมปัจจุบัน เป็นต้น

2) ตอบสนองความต้องการสื่อที่ช่วยสร้างโอกาสในการแข่งขันทางการศึกษา

เนื่องจากกลุ่มผู้เสพในปัจจุบันเป็นเด็กและเยาวชนที่คุ้นชินกับสภาพสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันทางการศึกษา เรื่องที่ดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่จึงมีความเป็นนิทาน Edutainment (สาระบันเทิง) ซึ่งมีลักษณะเป็นการดูเพื่อการศึกษา คือ มีเนื้อหาสอดแทรกสาระความรู้วิชาการ เป็นการดูเสริมบทเรียน มีการใช้การ์ตูนนำเข้าสู่บทเรียน หรือใช้การ์ตูนเป็นตัวช่วยสรุปบทเรียน ซึ่งช่วยสร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่าน ลดความเป็นวิชาการ และตอบสนองความต้องการสื่อที่ช่วยสร้างโอกาสในการแข่งขันทางการศึกษา

5.1.4 บทบาทของนิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

เรื่องศรีธนญชัยที่ปรากฏในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทหน้าที่หลายประการ ได้แก่

5.1.4.1 บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน

เรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน รูปแบบที่ถูกปรับเปลี่ยนเป็นนิทานภาพและการ์ตูนคอมมิคส์ ได้รับความนิยมจากผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน แม้ว่าในเรื่องที่มีการสร้างสรรค์ใหม่จะมีการเน้นการให้ความรู้เชิงวิชาการเป็นหลัก แต่ผู้อ่านยังคงได้รับความเพลิดเพลินผ่านการดำเนินเรื่องของตัวละครที่ต้องผจญภัยและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทสังคมร่วมสมัย นอกจากนี้ การสร้างสรรค์ตัวละครขึ้นใหม่ เนื้อเรื่องใหม่ ยังช่วยสร้างความสนใจและสร้างความสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

5.1.4.2 บทบาทในการอบรมระเบียบสังคม ปลูกฝังค่านิยม

เรื่องศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทในการอบรมระเบียบสังคม ผ่านการให้ข้อคิดสอนใจ และสั่งสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม

5.1.4.3 บทบาทในการเป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่

ศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยมีบทบาทในการให้การศึกษาผ่านเนื้อหาที่สอดแทรกความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ความรู้ทั่วไป ความรู้ด้านภาษาไทย ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ เป็นต้น

กล่าวได้ว่า ศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือมีการนำมาดัดแปลงรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอใหม่ โดยเน้นเนื้อหาที่เสริมสร้างความรู้ทางวิชาการ คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่และกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม เรื่องศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยยังคงมีบทบาทในการให้ความบันเทิงเป็นหลัก มีบทบาทในการอบรมระเบียบสังคม และบทบาทในการเป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่เน้นให้ความรู้ทางวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ และเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมตามสมัยนิยม

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 นิทานศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยกับแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยม

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นพลวัตในนิทานเรื่องศรีธัญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยที่สอดคล้องกับลักษณะการเป็นสื่อในวัฒนธรรมประชานิยม คือ มีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน นำอนุภาคตัวละครศรีธัญชัยมาใช้ในเรื่องแนวใหม่ เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ และเนื้อหาเชิงวิชาการ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พร้อมให้ ความบันเทิง มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบบางประการที่น่าสนใจและน่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับบริบทของสังคมไทยร่วมสมัยในปัจจุบัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่านที่อยู่ในบริบทของสังคมวัฒนธรรมสมัยใหม่ เช่น การแทรกเหตุการณ์ร่วมสมัย สิ่งของร่วมสมัย ในเหตุการณ์ต่าง ๆ คำพูดหรือบทสนทนาของตัวละคร มีการสร้างสรรค์และดัดแปลงซึ่งเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจเกี่ยวข้องกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ค่านิยม หรืออาจเป็นถ้อยคำที่รับรู้ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน เป็นต้น การนำเรื่องของสังคมแทรกเข้าไปในเรื่องเพื่อให้เป็นการดูที่มีความร่วมสมัย ตัวอย่างเช่น

เรื่องตัดหลังศรีธัญชัยโดยฟิวอาร์ มีการสร้างเรื่องที่มีความร่วมสมัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจเรื่องปัญหาราคาน้ำมัน ดังบทสนทนาที่ว่า

เพื่อนอำมาตย์ 1 : อ้าว! หลวงนายศรี มาแล้วรี มาๆ
 เพื่อนอำมาตย์ 2 : กำลังคุยกันเรื่องราคาน้ำมันกันอยู่เชียว
 หลวงนายศรี : เป็นไงบ้าง มีที่ทำว่าจะลดลงมั๊ย
 เพื่อนอำมาตย์ 2 : งานนี้ยากขึ้นทุกวัน เห็นที่ต้องชี้ควายแล้ว
 หลวงนายศรี : ฮ่า ๆ ไอเดียดี แต่ถ้ามากแพงนี้สิยุ่งแน่ ๆ

(ตัดหลังศรีธรรณชัชโดยพื่อวาล์, 2549: 81)

จากบทสนทนาข้างต้น เพื่อนอำมาตย์สนทนากับหลวงนายศรีเรื่องราคาน้ำมันที่มีราคาสูงขึ้นทุกวัน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในแง่ต่าง ๆ ในปัจจุบัน การนำเรื่องราคาน้ำมันเข้ามาสอดแทรกในบทสนทนาของตัวละครในเชิงเสียดสี ซึ่งเป็นเรื่องที่คุณผู้อ่านไม่ได้คาดหวังว่าจะพบในบทสนทนาของตัวละคร ทำให้เรื่องเบี่ยงเบนไปจากที่ควรจะเป็น แต่เมื่อผู้อ่านเข้าไปในเรื่องที่น่าสนใจซึ่งตัวผู้อ่านเองมีประสบการณ์ร่วม จึงช่วยสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน และแสดงให้เห็นการสร้างสรรคและดัดแปลงเนื้อหาอย่างร่วมสมัย

เรื่องตัดหลังศรีธรรณชัชโดยพื่อวาล์ มีการสร้างเรื่องที่มีความร่วมสมัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางสังคมเรื่องใช้หัวदनก ดังบทสนทนาที่ว่า

กรรมการ : ผู้ชนะคือศรีธรรณชัชครับ !!
 กลุ่ม F4 : จริงด้วย ไก่ตัวนั้นนะติดหัวदनมรณะ ฮ่า ๆ ๆ ๆ
 ศรีธรรณชัช : อะไรนะ ใช้หัวदनก ฮัดเซ๊ย !!
 กลุ่ม F4 : ไปรักษาตัวให้หายก่อนนะน้อง ค่อยมาแข่งกันต่อ ฮ่า ๆ ๆ ๆ

(ตัดหลังศรีธรรณชัชโดยพื่อวาล์, 2549: 273)

จากบทสนทนาข้างต้น มีการสอดแทรกเหตุการณ์ร่วมสมัยในประเด็นโรคใช้หัวदनมรณะหรือที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในชื่อ “ใช้หัวदनก” ซึ่งเป็นโรคติดต่อที่มีการระบาดอย่างรุนแรงในช่วงปี พ.ศ. 2547- 2551 ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าเหตุการณ์ทางสังคมนี้เป็นเหตุการณ์ที่ผู้เขียนกำลังเผชิญอยู่ในระหว่างการสร้างสรรค์เรื่อง การนำเรื่องราวทางสังคมมาสอดแทรกลงในบทสนทนาของตัวละครจึงแสดงให้เห็นพลวัตทางด้านเนื้อหา และการเป็นสื่อในวัฒนธรรมประชานิยมอย่างชัดเจน

นอกจากนี้มีการสอดแทรกค่านิยม เช่น

เรื่องตัดหลังศรีธรรณชัชโดยพื่อวาล์ มีการสร้างเรื่องที่มีความร่วมสมัยเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ ดังบทสนทนาที่ว่า

- พระราชอา : เจ้ามีที่ดินตั้งมากมายแล้วจะเอาไปทำอะไรอีก
- ศรีธนญชัย : ปลุกคองโตพะยะค่ะ เฮ้ย!! คือ กระทบ่อมมีโครงการเกษตร
ครัวเรือน เพื่อสนองพระราชดำริกะปลุกผักเลี้ยงหมูเห็ดเป็ดไก่
ไว้เป็นอาหารแต่พอตัว อะไประมาณนี้พะยะค่ะ
- พระราชอา : ไม่น่าเชื่อว่าเจ้าคิดเป็น เอ้อ แล้วจะเอาที่ดินสักเท่าไร
- ศรีธนญชัย : ไม่มากไม่มาย แค่ที่ดินเท่าแมวดิ้นตายก็พอ
- พระราชอา : ที่นิตเดียวจะปลุกถั่ววงอกหรือไงตามใจจะเอาตรงไหนก็หาเองนะ
- (ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิววอลล์ , 2549: 140)

จากบทสนทนาข้างต้น มีการสอดแทรกค่านิยมร่วมสมัยเรื่องการซื้อคอนโด กล่าวได้ว่าการซื้อคอนโดของคนเมืองกรุงและปริมณฑลเพื่อการอยู่อาศัยหรือเพื่อการลงทุนในระยะยาวเป็นกระแสสังคมในปัจจุบัน การนำค่านิยมดังกล่าวสอดแทรกเข้าไปในเรื่องทำให้การ์ตูนมีความร่วมสมัย

เรื่องตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิววอลล์มีการสร้างเรื่องที่มีความร่วมสมัยเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องการทำศัลยกรรม ดังบทสนทนาที่ว่า

- ศรีธนญชัย : กลับมาแล้ว
- ภรรยาศรีธนญชัย : หี...พี่ศรีกลับมาแล้ว พี่ศรีจำคิดถึงจิงเลย หอมที หอมที
พี่ศรีชื่อของมากฝากหรือเปล่านะ
- ศรีธนญชัย : หือ...ลืมสนิทเลย เอาเงินไปแล้วกัน อยากรู้ทำอะไรซื้อเอา
- ภรรยาศรีธนญชัย : โห... พี่ศรีนะ อ๊ะ...เงินก็ได้ กะจะเอาไปทำศัลยกรรมจะได้สวย
- ศรีธนญชัย : โห...จะพอروهะเงินแค่นี้ กว่าจะสวยไม่ต้องขายที่หрокروهะ
- (ตัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิววอลล์, 2549: 223)

จากบทสนทนาข้างต้น มีการสอดแทรกค่านิยมร่วมสมัยเรื่องการทำศัลยกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้คนทั่วไปยอมรับจนกลายเป็นเรื่องปกติในปัจจุบัน เพราะการทำศัลยกรรมความงามช่วยเสริมบุคลิกภาพ ทำให้รู้สึกมั่นใจ การสอดแทรกค่านิยมเรื่องการทำศัลยกรรมจึงแสดงให้เห็นเนื้อหาที่มีความร่วมสมัยอย่างชัดเจน

เรื่องเรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธนญชัย VS คนึงและไม้ไผ่) มีการสร้างเรื่องที่มีความร่วมสมัยที่แสดงค่านิยมเรื่องการทัศนศึกษาต่างประเทศ โดยการสร้างเรื่องให้ศรีธนญชัยและเพื่อนได้รับคัดเลือกให้ไปทัศนศึกษาที่ประเทศอังกฤษ แสดงให้เห็นค่านิยมการส่งบุตรหลานไปทัศน

ศึกษาต่างประเทศในช่วงปิดเทอมที่ได้รับความนิยมมากในสังคมไทยปัจจุบัน เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้บุตรหลานมีพื้นฐานทางภาษาที่ดี การนำเรื่องราวทางสังคมมาสอดแทรกลงในบทสนทนาของตัวละครจึงแสดงให้เห็นพลวัตทางด้านเนื้อหา และการเป็นสื่อในวัฒนธรรมประชานิยมอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกพฤติกรรมเลียนแบบ เช่น

เรื่องศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่มีการสอดแทรกพฤติกรรมเลียนแบบหรือการทำท่าทางที่เป็นกระแสนิยมกันในสมัยปัจจุบัน เช่น นายันนทาและนางเหราท่าท่าแสดงความรักเลียนแบบศิลปินหรือดาราเกาหลีที่เป็นผู้จุดประกายท่าทางการบอกรักให้แก่แฟนคลับชาวไทย กระแสวัฒนธรรมจากเกาหลีทำให้ท่าทางแสดงความรักนี้เป็นที่นิยมของวัยรุ่นและบุคคลทั่วไปจวบจนปัจจุบัน การนำท่าทางการแสดงความรักตามกระแสนิยมมาใช้สร้างสรรค์ในเรื่องจึงแสดงให้เห็นถึงพลวัตของวัฒนธรรมทางสังคมที่แสดงให้เห็นว่าได้รับอิทธิพลจากต่างชาติ ถ่ายทอดผ่านการสร้างสรรค์ท่าทางหรือพฤติกรรมการแสดงออกของตัวละครระหว่างนายันนทาและนางเหรา แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการการบอกรักในรูปแบบใหม่ที่มีความร่วมสมัย

ภาพที่ 45 ภาพเปรียบเทียบนางเหราและนายันนทาท่าท่าแสดงความรัก

กล่าวได้ว่า ศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจึงมีความน่าสนใจทั้งทางด้านการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ในทุกครั้งที่น่ามาผลิตซ้ำ แสดงให้เห็นรสนิยมของประชาชน สภาพสังคมและวิถีชีวิตในปัจจุบัน ทำให้เด็กและเยาวชนรู้สึกสนุกไปกับการอ่านวรรณกรรมของไทย และแสดงให้เห็นถึงแนวทางการปรับเรื่องให้เข้ากับกลุ่มผู้อ่านเพื่อเพิ่มยอดขายให้กับผู้ผลิต

5.2.2 นิทานศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยกับแนวคิดคติชนสร้างสรรค์

การศึกษานี้ช่วยให้เห็นการสร้างสรรคต่อยอดคติชนตามแนวคิดคติชนสร้างสรรค์ คือเป็นตัวอย่างของการนำเรื่องเล่าพื้นบ้านไทยมาปรับประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์ต่อยอดใหม่ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย คือมีการสร้าง “จุดขาย” ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการค้าแก่ผู้ผลิต นิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยจึงมีการตัดทอนลักษณะบางประการ และดัดแปลงสร้างสรรค์ในแนวทางที่สัมพันธ์กับสภาพวิถีชีวิตของผู้เสพในสังคมไทยยุคใหม่ เช่น การศึกษาการนำนิทานศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยแสดงให้เห็นพลวัตของการสร้างนิทานมุกตลกเจ้าปัญญาในสังคมไทยร่วมสมัย ว่ามีการปรับเปลี่ยนจากการใช้นิทานตลก เจ้าปัญญาในชนบัสังคมแบบเดิมในแง่มุกที่น่าสนใจ 2 ประการ คือ 1) มีการนำความเฉลียวฉลาดแกมโกงมาปรับเปลี่ยนให้เป็นการใช้ปัญญาความเฉลียวฉลาดทางวิชาการในการแก้ไขปัญหา และ 2) มีการปรับลักษณะนิสัยของตัวละครเอกศรีธนญชัยให้เป็นคนดี เป็นต้นแบบของเด็กดี หากมีพฤติกรรมขัดแย้งกับจารีตประเพณีในสังคมปัจจุบันก็จะถูกลงโทษหรือถูกตัดหลัง ดังนี้

1) มีการนำความเฉลียวฉลาดแกมโกงมาปรับเปลี่ยนให้เป็นการใช้ปัญญาความเฉลียวฉลาดทางวิชาการในการแก้ไขปัญหา

แต่เดิมนั้นเรื่องศรีธนญชัยมีลักษณะเด่นคือมีการใช้ไหวพริบปฏิภาณของศรีธนญชัยในการเอาตัวรอด เอาชนะ และบางครั้งเอาเปรียบผู้อื่น การใช้ปฏิภาณของศรีธนญชัยมักจะใช้การเล่นกับภาษา หรือการหักมุมเหตุการณ์ในเรื่อง ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ยิ้มคนไปทำตอม่อ ในเหตุการณ์นี้ศรีธนญชัยขอยืมบ่าวไพร่ของเพื่อนขุนนางไป “ทำตอม่อ” เพื่อนขุนนางยกให้เพราะเข้าใจว่าศรีธนญชัยขอยืมบ่าวไพร่ของตนไปช่วยซ่อมแซมตอม่อ แต่ศรีธนญชัยจอมเจ้าเล่ห์กลับพลิกแพลงความหมายของคำที่แหวกไปจากความเข้าใจของคนทั่วไป โดยแปลความหมายว่าขอยืมบ่าวไพร่ไปเป็นตอม่อ ยืนแบกเรือนของศรีธนญชัยนั่นเอง เพื่อนขุนนางจึงไปฟ้องศาล ศาลพิจารณาว่าศรีธนญชัยมิได้ผิดคำพูดแต่อย่างใด จึงให้ฝ่ายโจทก์จ่ายเงินให้ศรีธนญชัยเพื่อไถ่บ่าวไพร่เหล่านั้นคืนมา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอีกหลายเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็น การใช้ไหวพริบปฏิภาณแบบแกมโกงของศรีธนญชัยในชนบเดิม เช่น เหตุการณ์มาก่อนไก่ เหตุการณ์ขอพระราชทานที่เท่าแมวดิ้นตาย เหตุการณ์ไม่อยากเป็นพระราชอา เป็นต้น

ในเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยนั้นปรากฏพลวัตที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการสร้างสรรค์ให้ตัวละครเอกศรีธนญชัยเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดทางวิชาการและรู้จักนำความเฉลียวฉลาดนั้นมาปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาและเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ดังในตัวอย่างจากเรื่องเรียนเก่ง เก็งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธนญชัย VS คนึงกับไม้ไผ่) ที่ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกผีคณิตศาสตร์ลักพาตัวไป

2) มีการปรับลักษณะนิสัยของตัวละครเอกศรีธนญชัยให้เป็นคนดี เป็นต้นแบบ
ของเด็กดีหากมีพฤติกรรมขัดแย้งกับจารีตประเพณีในสังคมปัจจุบันก็จะถูกลงโทษหรือถูกตัดหลัง

การปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยตัวละครเอกศรีธนญชัยให้เป็นคนดี เป็นต้นแบบของเด็กดีแสดงให้เห็นพลวัตในแง่บทบาทหน้าที่ของนิทานมุกตลกเจ้าปัญญาในสังคมร่วมสมัยว่ามีวิธีการในการสอนคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้อ่านที่ต่างไปจากนิทานศรีธนญชัยในสังคมชนบ กล่าวคือนิทานมุกตลกเจ้าปัญญาในสังคมชนบใช้เพื่อสอนจริยธรรมให้แก่ผู้อ่าน โดยนำเสนอลักษณะพฤติกรรมของตัวละครเอกที่เจ้าเล่ห์แสนกล ฉลาดแกมโกง และใช้ความฉลาดเอาเปรียบผู้อื่น เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่พึงปฏิบัติตาม และเป็นการกระทำที่ขัดแย้งกับ บรรทัดฐานจารีตทางสังคม เป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคม การปรากฏลักษณะพฤติกรรมตัวละครเอกศรีธนญชัยที่มีกรอบเป็นนิทานตลกเจ้าปัญญาจะช่วยแนะนำการตีความให้ผู้อ่านเห็นพฤติกรรมดังกล่าวปรากฏเฉพาะในนิทาน แต่ไม่ปรากฏในชีวิตจริง และเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่สมควรปฏิบัติตาม ส่วนเมื่อนำเรื่องศรีธนญชัยมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย จึงช่วยให้บทเรียนทางจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการตัดแปลงหรือตีความที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมของตัวละครว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ควรปฏิบัติตาม เช่น เรื่อง **ตัดหลังศรีธนญชัยโดยพี่อวาล์** ในเหตุการณ์ศรีธนญชัยสร้างความเดือดร้อนให้ยายชายขนม โดยนำขนมไปเททิ้งน้ำตามคำอวยพรของยายที่ว่า “ชายดีเป็นเทน้ำเทท่า” ศรีธนญชัยจึงถูกลงโทษให้ออดข้าวเพราะผลของการกระทำของตน ทั้งขนมจนหมด ทำให้ออดไม่มีเงินซื้อข้าว หรือในเหตุการณ์บ้านเรือนทอง ศรีธนญชัยไม่เข้าเฝ้าพระเจ้าเจษฎา หนิงานราชการ โดยอ้างว่าตนต้องเฝ้าบ้านเรือนทอง เมื่อพระเจ้าเจษฎาทรงทอดพระเนตรเห็นว่าบ้านเรือนทองของศรีธนญชัยมิใช่เรือนที่สร้างมาจากทองคำ แต่เป็นไม้ทองเหลืองทรงแทงกริ้ว และประกาศให้รางวัลแก่ชาวบ้านที่สามารถขูดทองออกจากเรือนของศรีธนญชัยได้ ศรีธนญชัยเกรงว่าบ้านของตนจะพัง จึงขอพระราชทานอภัยโทษ พระเจ้าเจษฎาทรงพระราชทานอภัยโทษให้ แต่ตัดเงินเดือนโทษฐานที่ศรีธนญชัยพูดจาโอ้อวด หรือในเหตุการณ์ศรีธนญชัยสร้างความเดือดร้อนให้หลวงนายศรี ศรีธนญชัยนำควายไปผูกไว้บนที่สูง โดยอ้างว่าทำตามคำสั่งของหลวงนายศรี ด้วยความแค้นใจของหลวงนายศรีจึงปลอมเป็นควายผีมาหลอกศรีธนญชัยจนจับไข้ ศรีธนญชัยจึงสัญญาว่าตนจะไม่ฆ่าสัตว์อีก หรือในเรื่อง **ศรีธนญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่** ในเหตุการณ์ใครคือเจ้าของหมูตัวจริง ในเหตุการณ์นี้ ศรีธนญชัยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยตัดสินว่าใครคือเจ้าของหมูตัวจริง เป็นต้น

จากการศึกษาข้างต้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นพลวัตการใช้นิทานตลกเจ้าปัญญาในบริบทสังคมร่วมสมัย ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ เช่น การปรับเปลี่ยนการใช้กลยุทธ์ความเจ้าปัญญา มีไหวพริบปฏิภาณไปจากเดิม การปรับเปลี่ยนจุดประสงค์ของการใช้กลยุทธ์ไหวพริบปฏิภาณ แสดงให้เห็นความแตกต่างของการใช้ความเฉลียวฉลาดเจ้าปัญญาในนิทานสื่อสมัยใหม่ในสังคมปัจจุบัน ที่มีการใช้ความเฉลียวฉลาดในเชิงวิชาการมาใช้เป็น **“ปัญญาในเชิงสร้างสรรค์”** นำมา

ประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา อันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน และถ้าหากมีการใช้ความเฉลียวฉลาดเจ้าปัญญาในนิทานมุกตลกในสังคมชนบทแบบเดิมในสังคมสมัยใหม่ ก็จะได้รับผลกระทบหรือถูกลดโทษอย่างทันทีทันใด แสดงให้เห็นพลังของการใช้ความเฉลียวฉลาดเจ้าปัญญาในนิทานที่มีความแตกต่างไปจากเดิม นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า การนำเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยสมัย มีการนำเสนอเรื่องราวที่แตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือ มีการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นบทเรียนในแง่ของการเป็นตัวอย่งในการสอนศีลธรรมอย่างตรงไปตรงมา ผ่านเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าตัวละครศรีธนญชัยได้รับโทษอย่างทันทีทันใดเมื่อประพฤติผิดศีลธรรม กล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้ความเฉลียวฉลาดเจ้าปัญญาจากชนบทสังคมแบบเดิม แสดงให้เห็นพลังของคติชนสร้างสรรค์ที่มีการโยงเรื่องการใช้ความเฉลียวฉลาดเจ้าปัญญามาใช้ในนิทานเรื่องศรีธนญชัยในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัย

พลังที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือบทบาทหน้าที่ของนิทานศรีธนญชัยที่เปลี่ยนแปลงไป แต่เดิมนิทานศรีธนญชัยในสังคมชนบทมีหน้าที่ให้ความเพลิดเพลิน และเป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่ช่วยคนในสังคมรู้สึกผ่อนคลายจากกรอบทางศีลธรรมและข้อปฏิบัติที่เคร่งครัดในสังคม ทว่า นิทานศรีธนญชัยในบริบทใหม่มีหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับเยาวชนไทย

5.2.3 ข้อสังเกตอื่น ๆ

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยเน้นการศึกษาการนำอนุภาคนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูน โดยเปรียบเทียบกับศรีธนญชัยสำนวนจอมปราชฎ แต่การนำอนุภาคนิทานเรื่องศรีธนญชัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ร่วมสมัยประเภทนิทานภาพและหนังสือการ์ตูนก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา เช่น นิทานสองภาษา (ไทย-อังกฤษ) เรื่องจอมกะล่อน ของประเทศเวียดนาม เป็นต้น อีกทั้งการนำอนุภาคนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อร่วมสมัยอื่น ๆ ก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจศึกษา เช่น การนำอนุภาคนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในการ์ตูนอนิเมชัน หรือการนำอนุภาคนิทานเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในภาพยนตร์ เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่านอกจากการนำนิทานพื้นบ้านเรื่องศรีธนญชัยมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยแล้ว ยังปรากฏการนำนิทานพื้นบ้านหรือวรรณคดีไทยเรื่องอื่น ๆ นำมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ไทยร่วมสมัยหรือนำมาใช้สื่อวัฒนธรรมประชานิยม เช่น สังข์ทอง เงาะป่า พิกุลทอง เป็นต้น จึงควรจะมีการศึกษาการนำนิทานพื้นบ้านมาใช้ในสื่อวัฒนธรรมประชานิยมต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกพร แส่นแก้ว. (2547). **อารมณฺ์ขันในความเรียงเชิงสร้างสรรค์ของศศิวิมล**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.

กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์. (2520). **การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรีธนญชัยฉบับต่างๆ ในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). **ศรีธนญชัย: พระเอกเจ้าปัญญา. รายงานผลการวิจัยในโครงการพระเอกใน
วรรณคดีคลาสสิกของไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

_____. (2541). **ศรีธนญชัยในอุษาคเนย์**. – สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

การให้อภัย. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/316173>. เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2560.

กิ่งแก้ว อัดถากร. (2519). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ: ศึกษานิตยสาร กรมการฝึกหัดครู.

ไกล่รุ่ง อามระดิษ. (2533). **ร้อยแก้วแนวขบขันของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7**.
วิทยานิพนธ์ (อ.ม.) – จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545). **แนวคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ความเป็นไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ฐิรวุฒิ เสนาคำ. (2549). **เหลียวหน้าแลหลัง วัฒนธรรมป๊อป**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน).

ณรงค์ คำมัน. (2547). **วิธีสร้างอารมณฺ์ขันในนิทานมุขตลกของชนเผ่าในจังหวัดมุกดาหาร**.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ดวงเด่น บุญปก. (2554). **การเปรียบเทียบอนุภาคและแบบเรื่องใน “อิกคิวซัง” และ “ศรีธนญชัย”**.
เอกสารหลังการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทยครั้งที่ 4
(สังคมศาสตร์). กรุงเทพฯ: โครงการเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย.

ดัดหลังศรีธนญชัยโดยฟิอวาล์. (2549). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จินนาคอมมิคส์.

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์และพิรุณ อนวัชศิริวงศ์. (2552). **การ์ตูน: มหัศจรรย์แห่งการพัฒนาสมองและ
การอ่าน**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเด็ก.

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2559). **อารมณฺ์ขันในงานเขียนสารคดี: การวิเคราะห์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นวรรตน์ อนุสรณ์ศรีเจริญ. (2543). **วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีจาก นิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์ ปีพ.ศ.2541**. มหาวิทยาลัยนเรศวร; ม.ป.ท.
- นันทขว้าง สิริสุนทร. (2545). **เปลือยป้อปคัลเจอร์**. กรุงเทพฯ: จุดประกาย นสพ. กรุงเทพธุรกิจ.
- นิยะดา เหล่าสุนทร. (2542). **ธัญชัยบัณฑิตชาตค: ภาพสะท้อนภูมิปัญญาของชาวอยุธยา**.— กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.
- นิศารัตน์ สุทธิวรรณ. (2542). **วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีชั้นเรื่องเพศ จากอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ <http://www.sanook.com/jokes>**. มหาวิทยาลัยนเรศวร; ม.ป.ท.
- บุญยดา ปัญญาไว. (2544). **กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนวนิยายของวิมล ศิริไพบุลย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย (กลุ่มวรรณคดี) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. (2550). **กาลครั้งหนึ่ง: ว่าด้วยตำนานกับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2545). **นิทานพื้นบ้านศึกษา**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานัน บัวโสม. (2548). **การศึกษาพฤติกรรมของศรีธัญชัยในแนวจริยศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เปรม สวนสมุทร. (2547). **ผู้เสกกับการดัดแปลงเนื้อหาและตัวละครเรื่องพระอภัยมณีในวัฒนธรรมประชานิยมในช่วงปีพ.ศ. 2545 - 2546**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. (2529). **มานุษยวิทยากับการศึกษาคติชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระคัมภีร์ชาตคแปลเรื่องมหาชนก สุวรรณสาม มโหสถ วิรุฑ**. (2524). วัดอรุณราชวราราม: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- พัฒนา กิติอาษา. (2546). **คนพันธุ์ป้อป: ตัวตนคนไทยในวัฒนธรรมสมัยนิยม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ภาพแห่งเจียรหรือหงอคง**. สืบค้นจาก<http://www.udclick.com/index.php>. เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2560.
- ภาพแห่งเจียรหรือหงอคง**. สืบค้นจาก<http://www.tigatime.com/cartoondetails>. เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2560.
- รัชนีกร อุดเมืองคำ. (2551). **การศึกษาวรรณกรรมแนววัฒนธรรมประชานิยมเรื่องสังข์ทองฉบับต่าง ๆ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- รัตนนา โตสกุล. (2548). **มโนทัศน์เรื่องอำนาจ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: อักษร
เจริญทัศน์การพิมพ์.
- เรียนเก่ง เก่งถูก คณิตศาสตร์ (ศรีธัญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่). (2554). ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- เรียนเก่ง เก่งถูก ภาษาอังกฤษ (ศรีธัญชัย VS คณิตกับไม้ไผ่). (2553). ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- วรรณคดีนิทานก่อนนอนเรื่องศรีธัญชัย. (2557). ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2540). **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.
- วันเฉลิม จันทรากุล. (2544). **เงาะป่า-ซาไก "นิเชา" เมืองไทย ขนป่าที่กำลังสูญสลาย**. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์โปรเกสซีฟ.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2520). **อารมณ์ขัน, เอกลักษณะไทย1**. ม.ป.ท.
- ศรีธัญชัยจอมคนเจ้าปัญญา**. (2557). ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- ศรีธัญชัยเจ้าปัญญารูปแบบใหม่**. (2553). ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- ศรีธัญชัยยอดคนเจ้าปัญญา**. (2556). กรุงเทพฯ: ปีเวลพับลิชชิ่ง.
- ศรีธัญชัยแสนกลคนเจ้าเล่ห์**. (2547). กรุงเทพฯ: เคโชนพับลิชชิ่ง.
- ศิริพร ฐิตะฐาน ณ ถลาง. (2539). **ในท้องถิ่นมีนิทานและการละเล่น: การศึกษาคติชนในบริบททาง
สังคมไทย**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2552). **ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน**.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2558). **เรื่องเล่าพื้นบ้านไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน).
- ศิริพร ภักดีผาสุข. (2549). **อารมณ์ขันในการ์ตูนการเมืองไทย**. วารสารอักษรศาสตร์. ปีที่23.
_____. (2556). **นิทานในหนังสือนิทานแนว edutainment ภาษาไทย: การศึกษาพลวัตของ
นิทานในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย**. วารสารอักษรศาสตร์. ปีที่42 ฉบับที่2.
- ศิริพร รัชชวัลคุ และวรวุฒม์ สุวรรณระดา. (2554). **เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่าย
ญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย ครั้งที่ 4 (สังคมศาสตร์)**. กรุงเทพฯ: โครงการเครือข่ายญี่ปุ่น
ศึกษาในประเทศไทย.
- ศิริพร ศรีวรกานต์. **มุขตลก: ศาสตร์อาวุธของผู้ไร้อำนาจ บทวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเรื่องทิลล์
ออยเลนเซปีเกล กับศรีธัญชัย ในฐานะนิทานมุขตลก**. สืบค้นจาก
http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/Siripom_Sr_Art6.pdf. เข้าถึงเมื่อ 9 กรกฎาคม
2560.

- ศิลปากร, ก. (2541). **สรุปผลสัมมนาทางวิชาการระดับชาติเรื่องเงาะป่า**. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์.
- สปัน ต้นโสภณ. (2538). **วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรม เพลงลูกทุ่งแนวขำขัน**. กรุงเทพมหานคร: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2521). **ศรีธนญชัย: ความคิดเรื่องอำนาจและปัญญา (ตอนที่หนึ่ง)**, รวมปาฐกถาสมาคม สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520-2521.
- สรตี ใจสะอาด. (2550). **อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเวียงจันทน์ และลักษณะสากลในนิทานตลกเจ้าปัญญาชุดจ่าง กวี้ง**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, : ม.ป.ท.
- สันธิกร วรวรรณ. (2542). **นัยทางการเมืองในวรรณกรรมเรื่อง “ศรีธนญชัย”**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา สุฉฉายา. (2556). **วรรณกรรมมุขปาฐะ**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธีรา สัตยพันธ์. (2551). **งานของ “ตั้งตฤณ” ในฐานะวรรณกรรมพุทธศาสนาแนววัฒนธรรมประชานิยม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภัยทาน**. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/316173>. เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2560.
- อันธิยา หล่อเรืองศิลป์. (2549). **การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในละครตลกสถานการณ์เรื่องบางรักซอย 9**. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โอชนา พูลทองดีวัฒนา. (2543). **การศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องศรีธนญชัย ภายในพระวิหารวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร**. เอกสารการศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาต่างประเทศ

Aarne, A., & Thompson, S. (1961). **The types of the folktale: a classification and bibliography:** Academia Scientarum Fennica.

Charlie T. McCormick and Kim Kennedy White. (n.d.). **Folklore: an encyclopedia of beliefs, customs, tales, music, and art.**—2 nd ed.

Thompson, S. (1964). **Motif-index of folk-literature; a classification of narrative elements in folktales, ballads, myths, fables, mediaeval romances, exempla, fabliaux, jest-books, and local legends.** Bloomington, Indiana University Press.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอัญมาศ ภู่เพชร เกิดวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2535 ที่จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย จากคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในปีการศึกษา 2556 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2557

